Hristos, Prietenul nostru în suferință
– Florilegiu patristic –

Selecția textelor, *Cuvânt lămuritor*, *Studiu introductiv* și note
Pr. dr. Liviu PETCU

ISBN: 978-606-8278-93-3

Hristos, Prietenul nostru în suferință
– Florilegiu patristic –

Selecția textelor, *Cuvânt lămuritor*, *Studiu introductiv* și note
Pr. dr. Liviu PETCU

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2012

Până la o vreme va suferi cel îndelung-răbdător
după aceea îi va răsări veselie

(Ecclesiasticul 1, 22)

Cuprins

Abrevieri

n.n. – nota noastră, a autorului prezentului florilegiu;
PSB – colecția *Părinți și Scriitori bisericești*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București;
P. G. – colecția abatelui Jean-Paul Migne (editor), *Patrologiae Cursus Completus*, Series graeca, Paris, 1844-1866;
P. L. – colecția abatelui Jean-Paul Migne (editor), *Patrologiae Cursus Completus*, Series latina, Paris, 1844-1866;
Col. – colecția;
Epist. – epistola;
Cap. – capătul sau capitolul;
Vol. – volumul.

Cuvânt lămuritor

Întrucât Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa de lucru din ziua de 17 februarie 2011 a proclamat anul 2012 ca „Anul omagial al Sfântului Maslu și al îngrijirii bolnavilor”, am considerat binevenită și utilă, în panoplia de simpozioane, conferințe, alcătuiri de cărți și volume colective de studii, articole, expoziții etc. închinate acestor teme, alcătuirea unui florilegiu patristic tematic, precedat de un studiu introductiv în care am încercat a pătrunde și a desluși măcar în parte taina suferinței și a arăta importanța și folosul compătimirii și al îngrijirii bolnavilor, reacțiile emoționale ale acestora, evidențiind faptul că viața creștină este hristocentrică și hristomorfică, iar creștinii – următori ai lui Hristos – percep suferința într-o lumină pozitivă, ca mijloc de purificare și de creștere spirituală și nu ca ceva lipsit de sens.

Volumul de față, intitulat *Hristos, Prietenul nostru în suferință* este împărțit în șase capitole după cum urmează: I. Teologia bolii; II. Îngrijirea bolnavilor; III. Arta medicală; IV; Pedagogia încercărilor; V. Crucea necazurilor; VI. Compătimirea.

Pentru alcătuirea acestui florilegiu tematic, am parcurs colecțiile patristice apărute în limba română, precum și unele opere ale Sfinților Părinți care au avut în atenție temele propuse în acest volum. De asemenea, nu au fost lăsate de-o parte *Patericele* traduse până acum în limba română. După cum se va putea remarca prin lectură atentă, fiecare cuvânt din *Pateric* este măsurat, concis, ales după o lungă tăcere, la inspirația Duhului, dovedindu-se astfel ziditor de suflet.

Fiecare temă este alcătuită din așa-zisele capete sau texte ale cuvioșilor părinți, care constituie de fapt sentințe, butade, exortații, principii, sfaturi, experiențe, meditații, întâmplări și atitudini. Fiind adunate și înșiruite tematic, textele Sfinților Părinți ușurează astfel lectura cititorului care este preocupat sau interesat de o temă anume. Astfel, acesta nu va mai căuta o idee, un sfat sau o butadă în întreaga carte, ci se poate ghida direct la tema dorită.

Am considerat binevenită inserarea ca note explicative de subsol a unor observații și comentarii suplimentare legate de diverși termeni sau idei, pentru o exactă și corectă înțelegere a textului patristic. Aceste note

aparțin atât traducătorului sau tălmăcitorului textului, editorului, cât și celui care a alcătuit prezentul florilegiu, respectiv subsemnatului.

Sfaturile sau zicerile Părinților, care constituie de fapt și o terapie spirituală, răspund multor întrebări, nedumeriri și probleme duhovnicești, pe care lecturându-le, realizăm că dragostea cuvioșilor era atât de mare, încât aveau aplecare și înțelegere pentru fiecare om, iar anduranța lor în suferință, încercare sau necaz le era sprijinită și întărită de Hristos, de credința în El și de gândul la bunătățile veșnice ale Împărăției Lui. Scopul Părinților, așa cum subliniază și scrierile filocalice a fost să facă din inima fiecărui creștin un altar aprins de flăcările iubirii de Dumnezeu și de oameni, pe care să ardă neîncetat focul rugăciunilor către Dumnezeu și sfânta meditație a cuvintelor Duhului.

Textele patristice ne lansează și o exortație la introspecție, la meditația profundă și constantă, sprijinită pe conținutul Sfintei Scripturi și a Sfintei Tradiții și pe paradigmele oferite de acestea asupra fragilității, coruptibilității, nestatorniciei și efemerității lumii acesteia. Acesta este pentru om începutul căii de a-și îndrepta din ce în ce mai mult atenția către suflet și către ceea ce ar trebui să primeze în viața lui, căci adesea, în goana după lucrurile urgente omul uită de fapt de cele fundamentale și cu adevărat folositoare ale vieții lui, iar grijile lumești exterioare devin apăsătoare și înrobitoare și-i răpesc timpul care ar trebui dedicat rugăciunii, meditației, lecturii etc. Omul secularizat, atunci când este atins de boli sau de oarece suferințe ori necazuri, devine debusolat, nu le înțelege taina, noima, rostul și modul cum le poate depăși sau cum poate urca, *valorizându-le*, mai aproape de Dumnezeu.

Viața de acum este ca o luptă în *stadion* sau în arenă, însă viața viitoare e *cunună*. Tentațiile de tot felul, bolile, suferințele și necazurile ce se abat asupra omului în această viață efemeră nu îl fac să fie slab sufletește, ci îl arată cum este de fapt și îl pot întări dacă acesta nu descurajează, ci se îmbărbătează în răbdare, rugăciune și mulțumire către Dumnezeu. Însă, în această luptă nevăzută și în acest război pe plan duhovnicesc, omul nu rămâne singur, ci este ajutat de Dumnezeu Cel iubitor, Care este „mai iubitor decât un tată, cu mai multă grijă decât o mamă, un Stăpân care te iubește mai cu foc decât se iubesc mirele și mireasa; un Stăpân care socotește propria Lui odihnă mântuirea ta, și de mântuirea ta Se bucură mai mult decât te bucuri tu când scapi de primejdie și de moarte (...); un Stăpân, Care-ți arată tot felul de dragoste, dragostea pe care o are tatăl pentru copii, mama pentru odraslele ei, vierul pentru vie, arhitectul pentru casa pe care o construiește, mirele pentru mireasă, tânărul pentru fecioară; un Stăpân, care vrea să departeze de la tine răul tot atât de mult

cât e de departe răsăritul de apus, cât e de înalt cerul de pe pământ – că și aceasta ți-am dovedit-o! –, dar, mai bine spus, nu numai atât, ci chiar cu mult mai mult, așa precum am arătat când am vorbit despre acestea și când am îndemnat să nu ne oprim numai la pilde, ci cu gândirea să depășim pildele. Da, pentru că pronia lui Dumnezeu este netălmăcită, purtarea Lui de grijă neînțeleasă, bunătatea Lui nespusă, iubirea Lui de oameni fără de urmă"[1].

Hristos rămâne de-a pururi Veșnicul îndrăgostit:

„mai iubitor decât orice prieten,
mai drept decât orice stăpân,
mai mângâietor decât orice tată,
mai întru noi decât orice mădular al nostru,
mai de trebuință nouă decât chiar inima noastră"[2]. Datoria noastră constă în a-I răspunde și Lui cu iubirea noastră și a răspunde tuturor oamenilor cu puterea iubirii ce ne-o dă El.

Astfel, creștinul este chemat să păstreze neschimbată frumusețea chipului sădit de Dumnezeu în el, să devină mai încercat, mai experimentat și mai puternic pentru unul dintre cele mai grele examene ale acestei vieți și anume lupta cu bolile și feluritele încercări, mai răbdător în suferință, înțelegând taina și rostul ei. Astfel, el se dovedește a fi și un împlinitor al cuvintelor dumnezeiești și nu doar un auditor, grăitor sau cititor al acestora.

Precum vom vedea, sfinții lansează nenumărate îndemnuri la a răbda suferința, mulțumind lui Dumnezeu, căci ea ajunge pricină și temei de cununi în ceruri. Îi avertizează, de asemenea, pe cei aflați în boli și felurite necazuri să nu deznădăjduiască, să nu cârtească împotriva Creatorului și să nu învinuiască purtarea Sa de grijă, căci făcând astfel, aceste atitudini greșite le sunt spre cădere. Celor în putere și sănătoși, le adresează calda invitație de a cerceta pe cei bolnavi, pe suferinzi, căci după modul cum a împlinit cineva porunca dragostei de aproapele va fi și judecat la judecata cea înfricoșătoare de la sfârșitul veacurilor. În literatura patristică ni se relieferază, cu referire la criteriile judecății celei din urmă, faptul că Mântuitorul nu ne cere ceva aproape imposibil de realizat, sau fapte realizabile cu mari

---

[1] Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre desfătarea celor viitoare. Să nu deznădăjduim. Nouă cuvântări la Cartea Facerii*, Traducere din limba greacă veche și note de Preotul Profesor Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008, p. 241.

[2] Sf. Nicolae Cabasila *apud* Kallistos Ware, *Ortodoxia, calea dreptei credințe*, trad. de E. Chiosa, G. Jacotă și Pr. D. Ailincăi, Edit. Trinitas, Iași, 1993, p. 12-13.

și îndelungi eforturi și anume, nu ne spune: „Am fost bolnav și M-ați vindecat”, ci doar „M-ați cercetat”, adică ați venit la Mine, M-ați vizitat. Cu toții cred că subscriem la cele spuse de Ecclesiast (4, 10): „vae soli!”, adică „vai de cel singur!”, vorbă împrumutată și de antíci. Ce mare bucurie ne face cineva care ne vizitează atunci când ne aflăm pe patul suferinței! Simpla prezență și faptul de a ne fi alături la greu, ne pacifică, ne înjumătățește durerea sufletului și a trupului atins de boală, ne insuflă speranță și ne exaltă sufletul. Dintre cele ce caracterizează firea noastră umană este și faptul de fi solidari unii cu alții.

Continuând prezentarea volumului de față, subliniem faptul că el reunește atitudini spirituale de mare diversitate, autorii trăind și scriindu-și operele în diferite secole din decursul primelor două milenii, însă convingerile și sfaturile lor sunt convergente, căci sunt pătrunse și inspirate de același Duh Sfânt, Care suflă unde voiește (In. 3, 8); toate aceste atitudini duhovnicești pot constitui un adevărat ghid pentru urcușul duhovnicesc al omului spre desăvârșire. În aceste scrieri, Părinții duhovnicești se exprimă uneori simplu, dar nu simplist, clar, direct, cu un minimum de mijloace, fără preocuparea de efecte stilistice, lapidar și ferm. Ei nu sunt preocupați de artă și stil, ci de frumusețea viețuirii în Hristos, de frumusețea sfințeniei și de sfințenia frumuseții.

Deși textele selectate nu sunt dogmatice, ci de Spiritualitate Ortodoxă, lectura acestui volum necesită totuși un anume efort intelectual și o atenție sporită, însă acestea merită depuse pentru că lectorul va fi recompensat de o înțelegere adâncă și de o satisfacție spirituală certă, căci răspunsurile și explicațiile au gir divin și sunt pline de înțelesuri mărturisite cu patos și dragoste de frate. Folosul lecturării și al aprofundării acestei cărți îl vor întrezări și-l vor dobândi cititorii care vor avea în ea o călăuză patristică pentru cunoașterea și aprofundarea tainei suferinței, a încercărilor și a necazurilor, precum și a rostului și a rolului lor expiator și benefic.

Nutrim nădejdea că acest florilegiu tematic va fi util tuturor celor iubitori de înțelepciune și trăire creștină genuină, dornici de a cunoaște *logica credinței* noastre, căci el a fost alcătuit pentru a aduce o mai bună înțelegere și cunoaștere a tainei suferinței, precum și pentru a oferi un sprijin și mângâiere sufletească în necazuri, putându-se constitui într-un adevărat ghid pentru viață, căci prezintă o lecție rar întâlnită de răbdare, de depășire a suferinței și de valorizare a ei.

Deși cititorul va putea constata că o parte din textele patristice și ale scriitorilor duhovnicești ai veacurilor primare ori ale unor cuvioși ce au fost contemporani nouă sunt adresate monahilor, totuși interesează și folosesc

deopotrivă de mult și viața duhovnicească a creștinilor mireni, fiecare dintre aceștia fiind chemat, ca și monahul, la lupta cea bună pentru dobândirea mântuirii.

Volumul a fost alcătuit cu scopul de a oferi cititorilor prețioase îndemnuri și explicații duhovnicești pe temele propuse de autorul florilegiului, iar predicatorilor un bogat material ce poate fi valorificat cu succes.

Autorul

Studiu introductiv

Taina suferinței

Iată-ne în fața misterului suferinței. Problema suferinței are resorturi și fațete atât de numeroase și de felurite încât ne este foarte greu să le trecem în revistă sau să le găsim soluții. Suferința umană este o taină care nu intră în orizontul obișnuit al înțelegerii noastre. Un mister care, în sens teologic, este „un adevăr ascuns în Dumnezeu, a cărui cunoaștere nu ne poate veni decât pe calea Revelației”[3]. În același sens, Mântuitorul Hristos le vorbea ucenicilor despre taina Împărăției cerurilor (Mc. 4, 11), iar Apostolul Pavel despre taina ascunsă de veacuri care s-a revelat prin Iisus Hristos (Rom. 16, 25; Col. 1, 26; Efes. 3, 9). Misterul suferinței ne este dezvăluit pe cruce. Suferința ne este revelată într-o indisolubilă legătură cu iubirea. Pare un paradox, căci am fi tentați mai degrabă să afirmăm că suferința se leagă de păcat, de ură, de necurăție, de minciună, dar nu de iubire. Și totuși, pe Cruce, Hristos Își îndură suferința din iubire (In. 10, 18). Crucea nu ar fi fost posibilă dacă Hristos nu ar fi consimțit să se răstignească pe ea, din iubire față de Părintele Său și față de oameni. „Nu este ucenic mai presus de învățătorul său, nici slugă mai presus de stăpânul său” (Mt. 10, 24), adaugă Mântuitorul. Dacă vrea să meargă pe calea împărătească a iubirii față de Domnul și față de oameni, creștinul „este și el chemat să accepte, să cunoască, să rabde și să-și asume suferința”[4], și doar așa îi este valorizată. Ernest Bernea scria că „însușirea de ființă superioară și liberă a omului îl face să sufere cu prisosință, dar nu cu zădărnicie”[5].

Nu putem pretinde a-L urma pe Hristos doar pe înălțimile bucuriei Taborului, ci trebuie să-L urmăm și pe cele ale suferințelor Golgotei. Creștinismul oferă mai puțin explicații pentru suferința celui bolnav, cât

---

[3] A. Michel, *Mystère*, în *Dictionnaire de Théologie Catholique*, Tome X, 2e Partie, Paris, 1928, col. 2586.

[4] Marc Boegner, *Le chrétien et la souffrance*, Éditions Berger-Levrault, Paris, 1955, p. 25-27 *et passim*.

[5] *Cel ce urcă muntele*, Editura Agora, Iași, 1996, p. 10.

mai ales un Chip, un vis-à-vis a cărui proximitate să o descopere (sau redescopere) și pe Care să-L invoce a-L ajuta pe acest drum.

Transformările civilizației europene din secolele al XX-lea și al XXI-lea au modificat profund condițiile bolnavilor, ceea ce a influențat comportamentul spiritual al acestora. Progresele medicinei, devenite capabile să trateze un mare număr de boli socotite letale, au permis în multe situații speranțe de vindecare, organizarea științifică a curelor, iar în cazurile incurabile prelungirea timpului de evoluție a bolii sau alinarea suferinței.

În privința problemelor puse de suferință, „pozițiile unilaterale și raționamentele logice riguroase au ajuns în impas. Oamenii au progresat mai mult în lupta împotriva durerii decât în înțelegerea suferinței. Credința nu aduce o soluție teoretică, ci o speranță pe drum”[6].

Compasiunea divină față de omul suferind

Avem tendința de a citi Evanghelia prea repede. Cu certitudine, sunt unele pasaje care trebuie *înghițite* pe nerăsuflate, ca o băutură revigorantă și răcoritoare într-o zi toridă. Dar sunt și unele care trebuie să fie sorbite și savurate îndelung, de parcă ar fi un vin vechi, cu reputație. Un astfel de pasaj este cel care deschide una dintre cele mai meditative scrisori ale Sfântului Apostol Pavel, în care temele suferinței umane, ale compătimirii și ale mângâierii divine concurează pentru atenție: „Binecuvântat este Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Părintele îndurărilor și Dumnezeul a toată mângâierea, Cel ce ne mângâie pe noi în tot necazul nostru, ca să putem să mângâiem și noi pe cei care se află în tot necazul, prin mângâierea cu care noi înșine suntem mângâiați de Dumnezeu. Că precum prisosesc pătimirile lui Hristos întru noi, așa prisosește prin Hristos și mângâierea noastră”. (II Cor. 1, 3-5).

De la bun început subliniem faptul că mesajul hristic în ceea ce privește suferința, nu este acela de a ne îndemna să ne complacem în ea. Suferința a reprezentat, pe parcursul scurtei peregrinări pământești a Lui, un rău, un adversar pe care l-a combătut neîntrerupt. I-a întrebat de multe ori pe apostoli: „De ce sunteți triști?” (Lc. 24, 17; Mt. 6, 5; Lc. 24, 28) și le-a lansat ferme îndemnuri la bucurie (Mt. 5, 12; 28, 9-10). El nu a încetat să vindece bolnavii, să învie morții, să deschidă urechile surzilor, să lumineze ochii orbilor și să izgonească duhurile rele. Prin gesturi, prin cuvinte și prin fapte, El a venit să instaureze Împărăția, unde „nici plângere, nici strigăt, nici durere nu vor mai fi” (Apoc. 21, 4).

---

[6] Pierre Sempe, *Souffrance*, în *Dictionnaire de Spiritualité ascetique et mystique. Doctrine et histoire*, tom XV, Paris, 1937, p. 1097.

Citim în Sfânta Scriptură că suferința umană Îl emoționează pe Hristos Cel plin de compasiune, de compătimire. Revelația divină înfățișează pe Dumnezeu fiind oricând dispus în a ieși din transcendența Sa, pentru a consola pe cel amenințat de iminența morții. Mântuitorul nu doar că nu refuză pe nimeni care-I cere ajutorul, ci îl oferă chiar El întâi. La întâlnirea cu cortegiul funerar și cu văduva din cetatea Nain, care-și plângea pe unicul său fiu mort și-l conducea către mormânt, I s-a făcut milă de ea și i-a înviat fiul (Lc. 7, 13), iar în fața mormântului prietenului său Lazăr, chiar a lăcrimat (In. 11, 35) etc. Plânge Mântuitorul și pentru soarta Ierusalimului (Lc. 19, 41); Dumnezeu-Omul plânge impresionat de suferința umană; plânge, dar oferă și mijloace pentru înlăturarea ei. O emoționantă mărturie de iubire din partea Mântuitorului este cuprinsă în cuvântarea de despărțire adresată ucenicilor Săi, înainte de Sfintele Lui Pătimiri (In. 15, 16, 17). Pe toți i-a iubit până la sfârșit (In. 13, 1).

Domnul acționează cu mare tact, cu multă discreție și delicatețe în relația directă cu cei suferinzi. Dragostea și amabilitatea Sa nu este niciodată invadatoare.

Comentatorii biblici remarcă faptul că El nu a susținut discursuri ample și emfatice pe marginea subiectului suferinței. Puținul pe care îl spune este strict legat de gesturile Sale de eliberare a omului din toate obstacolele răului, manifestat exterior și interior. Femeia gârbovă (Lc. 13, 10-17) este o paradigmă în această privință. Deplina Sa compătimire se traduce printr-o apropiere holistică de persoană, trup și suflet, fără a le separa vreodată pe cele două. Este o însănătoșire completă, pe care o propune fiecăruia.

Am subliniat până acum că Dumnezeu este milostiv, compătimitor față de cel suferind. Cuvântul „compătimire” provine din limba latină[7] și are înțelesul primar de „a suferi împreună cu cineva”. El posedă astfel sensuri extinse precum „bunătate”, „considerație” sau „clemență”. A fi milostiv înseamnă a fi capabil să te alături celui care suferă, să-i împărtășești durerea și chinul. Cuvântul „simpatic”[8] are în mare același înțeles, dar provine din greacă. Hristos este Arhiereul „simpatic”[9] al creștinilor, Care suferă cu noi

[7] Substantivul compassi, nis = suferință comună; adjectivul compassibilis = care împărtășește suferința altuia; cf. Gheorghe Guțu, *Dicționar Latin-Român*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Humanitas, București, 2003, p. 243.

[8] În limba greacă veche, cuvântul συμπάσχω are înțelesul de a compătimi, a avea compasiune față de cineva, a avea aceleași sentimente, a simpatiza cu etc.; cf. Anatole Bailly, *Dictionnaire Grec-Français*, Hachette, Paris, 2000, p. 1826.

[9] În înțelesul prim al acestui cuvânt, altfel spus, Hristos este Arhiereul Care compătimește, suferă împreună cu creștinul suferind.

în slăbiciunile noastre (Evr. 4, 15). A trecut prin toate cele prin care ni se cere să trecem. Știind aceasta, ne putem apropia de El cu încredere. De ce? Pentru că ne înțelege starea. Într-adevăr, și El a trecut prin ea și a creat astfel o legătură puternică de „simpatie" între El și noi.

Acest gând ne furnizează mai mult decât profundă mângâiere și alinare. De asemenea, ne oferă un stimulent real pentru alinarea suferinței. De ce? Ce nou motiv ne conferă pentru a activa în direcția scăpării lumii de suferință? Pentru că suferința lumii Îl „afectează" pe Dumnezeu. Îl îndurerează. Paginile istoriei sunt pătate cu lacrimile lui Dumnezeu. Prin activarea spre alinarea suferinței în lume, alinăm tristețea lui Dumnezeu, Care nu rămâne impasibil, ci se împărtășește de această suferință. Suferința noastră este suferința Lui; suferința Lui este suferința noastră. Poate că fața Domnului Hristos crucificat, pătrunsă de durere și brăzdată de lacrimi ne permite să ne imaginăm ce trebuie să fi *simțit* Dumnezeu când creația Lui gemea de durere, așteptându-și izbăvirea din robia stricăciunii (Rom. 8, 20-22).

Trebuie să distingem între ideile înrudite (dar diferite) de „simpatie" și „empatie". „Simpatia" este situația de a fi trecut prin aceeași experiență ca altcineva. Ai trecut prin suferințe similare și acum suferi împreună cu el. Totuși, în consilierea profesională, empatia este de maximă importanță. Pentru a fi de folos cuiva care are nevoie de alinare, încerci să te pui în postura lui și-ți pui întrebarea: „Oare cum se simte dacă a trecut prin această experiență?". Spre exemplu, să presupunem că persoana pe care încerci să o ajuți moare de cancer. Tu, pe de altă parte, ești total sănătos. Încerci să-ți dai seama cum trebuie să te simți când mori de cancer și astfel să spui și să faci lucrurile care ar putea fi de un oarecare ajutor persoanei nefericite de la capătul receptor al eforturilor tale bine intenționate.

Dar încearcă să te pui în locul persoanei care are o reală nevoie de ajutor. Spre exemplu, să presupunem că mama ți-a murit recent și, ca urmare, ești profund tulburat. Cine te-ai aștepta să fie mai abordabil și mai util: cineva a cărui mamă încă trăiește, dar care este pregătit să se transpună în situația ta, și să-și imagineze cum trebuie să te simți? Sau cineva a cărui mamă a murit nu demult și care știe din experiență ce simți? Este inerent făpturii umane să prefere să discute cu cineva care împărtășește suferința sa – care simpatizează. Și această simplă observație are consecințe teologice importante.

Hristos nu *empatizează* cu suferințele noastre, încercând să-și imagineze ce trebuie să simțim vizavi de tristețile și nenorocirile existenței umane. El deja știe. A trecut prin ele și El. Le-a experimentat la prima mână. Pe scurt, El *simpatizează* cu noi. Și aceasta aduce o nouă profunzime și

calitate rugăciunii noastre adresate lui Hristos în aceste situații. Ne putem ruga Lui cu încredere, știind că El deja ne cunoaște nevoile, pentru că le-a experimentat înaintea noastră. Suntem tulburați de încercare, necaz, suferință? Hristos a trecut printr-o suferință mai gravă și mai profundă decât oricare alta pe care o vom suporta-o noi vreodată. Compasiunea, compătimirea este răspunsul divin la suferința omului. Sfântul Apostol Pavel o afirmă în mod explicit: „Că nu avem Arhiereu care să nu poată suferi cu noi în slăbiciunile noastre, ci ispitit întru toate după asemănarea noastră, afară de păcat" (Evr. 4, 15). Hristos Cel Răstignit, Înviat și Înălțat la ceruri, fiind Arhiereu veșnic, continuă, plin de dragoste și milă, să sufere împreună cu omul suferind. Aceasta este una din marele taine ale creștinismului.

Suntem chinuiți de suferință și durere? Să ne amintim că Hristos a suferit agonia crucificării. El știe cum este. Hristos ne cunoaște starea ca unul Care are compasiune față de noi. Unii teologi susțin că suferința Îi este *ca o a doua natură*. Și putem astfel căpăta alinare și încurajare de la El, pentru că ne confruntăm cu aceleași nenorociri în viața noastră. Dumnezeul întregii mile este cu noi, chiar și în valea umbrei morții[10]. „În timp ce suferința te tulbură, prezența Mântuitorului Care rămâne alături de tine în suferință îți aduce mângâiere interioară ... Suferințele lui Hristos abundă în noi, pentru că, trimise sau îngăduite de El, ele trebuie purtate cu răbdare, după asemănarea lui Hristos. Dacă uneori lovitura încercării este dificil de îndurat, privește la Hristos rănit pentru tine. Îndrăgostiții își scriu pentru a-și aminti mutual teama de a fi uitați. De aceea Iisus Hristos, Care te iubește, îți trimite încercări, El, pe Care tu L-ai uitat când ți-a fost bine. Privește! Chiar El a păstrat, pentru ca tu să-ți amintești, cicatricile rănilor suferite pentru tine ... Atunci El îți trimite încercări pentru ca tu să-ți amintești de El!"[11].

Iisus a murit între doi criminali, mari tâlhari la drumul mare, oameni care erau păcătoși în ochii lumii: „L-au răstignit acolo pe El și pe făcătorii de rele, unul de-a dreapta și unul de-a stânga" (Lc. 23, 33). Ce dovadă mai dramatică ar putea dori cineva pentru compasiunea lui Hristos față de noi și lucrarea Sa mântuitoare pe Cruce, când El a suferit împreună cu păcătoșii? Sau ce împlinire mai convingătoare a mărturiei Lui că „... vă

[10] Alister McGrath, *Suffering*, Hodder & Stoughton, London-Sydney-Auckland, 1992, p. 68 *sq*. În alcătuirea acestui studiu introductiv, de un real folos mi-a fost acest material.

[11] Pierre de Blois, *De duodecim utilitatibus tribulationum*, P. L. CCVII, col. 990, 999b, 1004-1005, 996AB *apud* Irénée Noye, *Maladie*, în *Dictionnaire de Spiritualité ascetique et mystique. Doctrine et histoire*, tom X, Beauchesne, Paris, 1937, p. 145.

spun că trebuie să se împlinească întru Mine Scriptura aceasta: «Şi cu cei fără de lege s-a socotit», căci cele despre Mine au ajuns la sfârşit" (Lc. 22, 37).

Temele respingerii, umilinţei şi suportării suferinţei sunt curând evidenţiate. „Dispreţuit era şi cel din urmă dintre oameni; om al durerilor şi cunoscător al suferinţei" (Is. 53, 3). Robul suferind ne împărtăşeşte condiţia umană, bând adânc din apele amare ale durerii şi suferinţei. Intensitatea pasajului este incontestabilă.

Aceasta este compasiunea în deplinul sens al cuvântului. Aici îl vedem pe Iisus pregătit să sufere împreună cu păcătoşii: numărat printre aceştia şi condamnat să le împărtăşească soarta, El acceptă această identificare. Nu a făcut nici o încercare de a scăpa de consecinţele hotărârii Sale. S-a identificat cu noi până la sfârşit. El nu este impasibil ca Budha, ci se alătură nouă în solidaritatea aceasta a suferinţei.

Dumnezeu ne-a purtat amărăciunile pe calvarul crucii. A cunoscut suferinţa noastră. Aceasta nu este o rostire incertă despre faptul că Dumnezeu „ar fi conştient" de suferinţele noastre, ci este o glorioasă afirmare a faptului că Dumnezeu ne-a împărtăşit suferinţele, răspândind parfumul prezenţei Sale mântuitoare în latura întunecată a existenţei noastre. Dumnezeu ne este un Prieten de suferinţă Care înţelege, compătimeşte, ajută, iar când crede că ne este folositor pentru mântuire ne tămăduieşte. El nu priveşte pasiv situaţia noastră, de la distanţă, fără a o înţelege şi fără a ne ajuta[12].

Prin atitudinea Sa, Mântuitorul n-a urmărit interese personale sau de grup, ci a dorit să fie de folos tuturor, împărtăşindu-le imense binefaceri. El tămăduieşte minunat toate bolile trupului şi ale sufletului şi revarsă binecuvântarea mângâierii în sufletele îndurerate şi în trupurile suferinde. Cuvântul Său, mâna Sa (Mt. 8, 3; 20, 34), marginea hainei Sale (Mt. 9, 20) toate săvârşesc minuni pentru vindecarea şi mângâierea celor în suferinţe.

Unii dintre semenii noştri înclină uneori să creadă că Fiul lui Dumnezeu este departe de noi, pe tronul Său ceresc, lângă Dumnezeu-Tatăl şi că suntem singuri în suferinţele noastre, însă nu este deloc aşa. Înţelegem aceasta şi numai dacă ne amintim fugitiv de episodul biblic relatat în cartea proorocului Daniel (cap. 3), unde citim că regele Nabucodonosor (634-562 î. Hr.) i-a aruncat în cuptorul cel de foc pe cei trei tineri Şadrac, Meşac şi Abed-Nego care nu s-au lăsat înduplecaţi să-şi renege credinţa în Dumnezeul Cel Viu şi Adevărat şi să venereze idolul din aur la semnalul dat de trâmbiţe şi de celelalte instrumente muzicale. Când au fost întrebaţi dacă într-adevăr nu slujesc dumnezeului lui şi chipului de aur pe

---

[12] Alister McGrath, *op. cit.*, p. 73 *et passim*.

care el l-a așezat, aceștia au răspuns regelui următoarele cuvinte: „O, Nabucodonosor, noi n-avem nevoie ca la aceasta să-ți dăm un răspuns! Dacă, într-adevăr, Dumnezeul nostru Căruia Îi slujim poate să ne scape, El ne va scăpa din cuptorul cel cu foc arzător și din mâna ta, o, rege! Și chiar dacă nu ne va scăpa, știut să fie de tine, o, rege, că noi nu vom sluji dumnezeilor tăi și înaintea chipului de aur pe care tu l-ai așezat nu vom cădea la pământ!”. (Dan. 3, 16-18). Acestea zicând ei, regele a dat poruncă să fie aruncați în cuptorul cel de foc care a fost încălzit de șapte ori mai mult decât de obicei (Dan. 3, 19). Și, dintr-o dată, regele Nabucodonosor a fost cuprins de spaimă și s-a sculat în grabă, zicând către sfetnicii săi: „«Oare, n-am aruncat noi trei bărbați legați în mijlocul cuptorului cu foc arzător?» Răspuns-au și i-au zis: «Cu adevărat, așa este, o, rege!» Și începând din nou a grăi, a zis: «Iată, eu văd patru bărbați dezlegați, umblând prin mijlocul cuptorului, nevătămați, iar chipul celui de al patrulea, ca fața unuia dintre fiii zeilor»” (Dan. 3, 24-25). Deci Însuși Iisus Se afla acolo, în mijlocul flăcărilor cuptorului, împreună cu acei trei tineri care nu au acceptat să-și lepede credința și să se închine idolului creat de mâini omenești. Nici un fir de păr nu li se pârlise și nu au fost vătămați în nici un fel. De aici reiese că nimeni nu este singur, ci Hristos este cu noi întotdeauna, mai ales în cuptorul suferințelor vieții. „Dacă tu vei trece prin ape, Eu sunt cu tine și în valuri tu nu vei fi înecat. Dacă vei trece prin foc, nu vei fi ars și flăcările nu te vor mistui. Că Eu sunt Domnul Dumnezeul tău ...” (Is. 43, 2-3). Așa cum menționează unii comentatori[13] ai textului biblic de mai sus (Dan. 3, 24-25), este o mângâiere să observăm că numai trei: Șadrac, Meșac și Abed-Nego au ieșit din foc. Celălalt, cea de-a patra Persoană care credem că era Hristos, a rămas acolo, în cuptor, ca să ne apere și să ne mângâie pe noi toți atunci când vom trece prin cuptorul de foc arzător al durerilor, încercărilor și necazurilor vieții. El ne-a făgăduit că nu vom fi singuri în clipele cele mai grele și noi credem în cuvântul Lui.

Deci creștinul nu este singur, părăsit sau izolat. El înaintează spre bucuriile veșnicei Împărății cu și în Hristos, aflând în El pe Cineva care poate să-l înțeleagă, să-i aline sufletul și să-l ajute. Mântuitorul se oferă omului ca un Dumnezeu compătimitor, ajutător, „blând și smerit cu inima” (Mt. 11, 29), iar tămăduirea i-o propune, nu i-o impune, căci ea se sprijină pe doleanța omului de a fi vindecat.

---

[13] Anthony M. Coniaris, *Vitamine duhovnicești pentru inimile rănite*, în românește de Maria Băncilă, Ed. Sofia, București, 2010, p. 22.

„Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi” (In. 1, 14), fiind „...întru toate după asemănarea noastră, afară de păcat” (Evr. 4, 15). Hristos a experimentat suferința fizică, ura, umilința și persecuția. Fiul lui Dumnezeu nu a venit să desființeze crucea, nu a venit să desființeze sau să anihileze complet suferința, ci pentru a suferi alături de noi.

Într-una din predicile sale, părintele Nicolae Steinhardt susținea că religia creștină nu ne oferă un mijloc miraculos de a scăpa de suferință, ci ne pune la îndemână miraculosul mijloc de a o îndura. Așa cum se subliniază în teologia ortodoxă, scopul Bisericii nu este acela de a izbăvi temporar pe oameni de moartea biologică, ci de a-i izbăvi de frica morții și de moartea cea veșnică. Pentru Biserică – menționează Sfântul Ioan Hrisostom – „a convinge pe cineva să disprețuiască moartea este (un lucru) cu mult mai mare decât a-l scăpa de la moarte”[14].

Compasiunea pentru aproapele nostru

Sfânta Scriptură nu oferă explicații detaliate pentru durere și suferință, dar ne îndreaptă privirea către compasiunea divină dovedită faptic de către Mântuitorul în timpul activității Sale pământești prin actele de vindecare, mergând, până la acceptarea morții pe Cruce „pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire”.

Creștinul, ca ucenic al Domnului și ca următor al Lui, are vocația de a traduce aceeași compasiune în fapte, de a lucra la rândul său, ca și Hristos, pentru a vindeca, a ușura, a mângâia, a elibera de rău sau a-și întinde o mână salvatoare acolo unde nevoia o reclamă. În fiecare din gesturile pline de compasiune ale creștinului este prezent Hristos Însuși. După o exprimare hrisostomică, creștinul milostiv devine mâinile și picioarele lui Hristos Care răspunde, prin acesta, rugăciunilor celor neajutorați, strâmtorați, cuprinși de boală sau de oarece suferință, care au cerut cu ardoare lui Dumnezeu să-i ajute. Însă Același Hristos Se ascunde, cum numai El știe, sub chipul celui flămând, însetat, străin, gol, bolnav, în temniță (Mt. 25, 34-45). Deci, pe de o parte, Hristos Domnul este Tămăduitorul Care compătimește și vindecă și, pe de altă parte, Bolnavul care este tratat și alinat. Cu siguranță Biserica, având la bază învățătura din Sf. Evanghelie (Matei 25, 35-45), înțelege că cel care refuză să ofere ajutorul unui bolnav aduce *atingere* lui Hristos Însuși.

Gândul că Domnul Hristos a purtat povara păcatelor noastre, ne-a cunoscut suferința și este un Prieten care ne înțelege, ne compătimește și

[14] *Omilii la Matei*, 34, P. G. LVII, col. 375.

ne ajută, ne oferă un puternic imbold pentru a lucra spre alinarea durerii și a suferinței în lume, nutrind propria noastră compasiune din cea a Învățătorului nostru. Compasiunea este limbajul iubirii. Căutând să ușurăm greutățile suportate de alții în această lume dură, lucrăm pentru a ușura durerea lui Dumnezeu în fața suferinței creației Sale. Dumnezeu suferă împreună cu poporul Său. Ușurând celor suferinzi sau chiar muribunzi tristețea și suferința, aducem un zâmbet pe fața lui Dumnezeu. Nu contează dacă facem aceasta fie aplecându-ne asupra necazurilor vecinilor care sunt bătrâni, bolnavi și infirmi, fie dăruind bunuri materiale pentru a împiedica foametea, sau dacă rupem din timpul nostru liber discutând cu cei singuri și triști. Făcând oricare dintre acestea, răspundem unei nevoi umane reale, împlinim porunca de a iubi după cum am fost iubiți și bucurăm inima părintească a unui Dumnezeu Care alege să sufere împreună cu cei pe care i-a creat și îi iubește.

Bunul creștin ia parte, cu bunăvoință, la suferințele și bucuriile celorlalți, manifestându-se întotdeauna cu solicitudine, fiind dispus să ajute efectiv și din toată inima, bine știind că religia creștină nu se reduce la simple formulări teoretice sau complicate înșiruiri de construcții ideologice, ci recomandă întruparea principiilor sale în viața cotidiană, așa cum ne-a arătat Însuși Întemeietorul creștinismului: Hristos Domnul. Conștienți de înalta lor misiune, creștinii vor să-L reprezinte pe Mântuitorul în lume și să-I slujească, pătrunși de vocația lăuntrică de a fi în vremea vieții lor o „Evanghelie întrupată”. Identitatea naturii nu admite deosebiri ființiale între oameni. Atitudinea iubitoare și plină de compasiune față de aproapele suferind, îl fac pe acesta din urmă să se simtă prețuit, stimat și iubit. Pentru cei aflați pe patul suferinței, de multe ori este nevoie numai de inimă bună, de cuvânt bun, de intenție bună, adesea de o singură privire caldă și compătimitoare.

Încercați trupește de fierbințeala suferinței și înghețați sufletește de răceala singurătății, unii dintre semenii noștri se sting singuri și îndurerați, fără să aibă parte de mângâierea unei mâini și de glasul sau de prezența tăcută a unui om căruia să-i pese. De aceea avem și trup și suflet, pentru ca nu doar să ajutăm fizic pe cineva, ci să-l și mângâiem la vreme de boală, încercare și necaz. Bunul credincios privește suferințele altuia ca și cum ar fi ale sale. Făcând astfel, el arată că îndemnul unui scriitor post-apostolic „Să iubești pe aproapele tău mai mult decât sufletul tău”[15] nu a rămas fără ecou în sufletul și în viața lui. Când varsă lacrimi pentru durerea

---

[15] Barnaba, *Epistola*, cap. XIX, 5, în *Scrierile Părinților Apostolici,* traducere, note și indici de Preot Dr. Dumitru Fecioru, Ed. IBMBOR, București, 1995, p. 162.

altuia, simte și el mângâierea dumnezeiască. Și el este răsplătit de Hristos cu mângâiere dumnezeiască potrivit durerii lui pentru aproapele. Un cuvânt din Sinaxar, al Sfântului Atanasie cel Mare menționează că „cel ce unge pe altul cu aromate, el mai întâi miroase frumos", în sensul că el se umple mai întâi de parfumul faptei celei bune, de folosul ei. Iar Sfântul Ioan Gură de Aur sublinia că „nimeni nu-i atât de bun prieten al lui Dumnezeu ca acela care trăiește spre folosul celor din jurul său. De aceea ne-a dat Dumnezeu cuvânt, mâini, picioare, tărie trupească, minte și pricepere, ca toate acestea să fie spre mântuirea noastră și spre folosul aproapelui"[16].

Hristos nu doar recomandă gestul sau fapta milostivă ci, mai mult, făgăduiește să rămână în cei care-și împărtășesc reciproc iubirea: „De ne iubim unul pe altul, Dumnezeu rămâne întru noi și dragostea Lui în noi este desăvârșită" (I In. 4, 12).

În cartea biblică Facerea (Fac. 18), observăm cum ospitalitatea lui Avraam față de cei trei Călători care-l vizitează la stejarul Mamvri ilustrează o paradigmă recomandată de atitudine binevoitoare. Primind pe cei trei Îngeri, Avraam Îl primește pe Dumnezeu Însuși, fapt ce îl învrednicește să dobândească un fiu și să devină părinte al unui popor atât de numeros precum stelele cerului. Pe de altă parte, capitolul următor din cartea Facerii (cap. 19) arată că nerespectarea legii ospitalității reprezintă un act grav ce atrage pedeapsa divină. Și peste secole, Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Evrei, îi îndemna astfel pe creștini, amintind episodul avraamic: „Primirea de oaspeți să n-o uitați căci prin aceasta unii, fără ca să știe, au primit în gazdă, îngeri" (Evr. 13, 2).

Viața creștină este hristocentrică și hristomorfică

A fi creștin înseamnă a suferi *cu* Hristos și *pentru* Hristos precum și pentru mântuirea sufletului. Sfântul Apostol Pavel vorbește cu tărie despre acest aspect al credinței în Hristos: „eu toate le socotesc că sunt pagubă, față de înălțimea cunoașterii lui Hristos Iisus, Domnul meu, pentru Care m-am lipsit de toate și le privesc drept gunoaie, ca pe Hristos să dobândesc, și să mă aflu întru El ... ca să-L cunosc pe El și puterea învierii Lui și să fiu primit părtaș la patimile Lui, făcându-mă asemenea cu El în moartea Lui" (Filip. 3, 8-10).

Citind aceste cuvinte, *savurându-le* și aprofundându-le, putem lesne conchide că ele aduc lumină asupra rostului pe care suferința îl are în viața

---

[16] *Ibidem*, 78, 3, traducere de Pr. D. Fecioru, în col. PSB, vol. 23, Ed. IBMBOR, București, 1994, p. 892.

creștină. Am putea rezuma mare parte din ceea ce afirmă Apostolul Pavel aici spunând că viața creștină este atât hristocentrică cât și hristomorfică. Acest ultim cuvânt, aparent nepotrivit, ascunde o dulceață interioară, pentru că exprimă ideea că credința ne modelează după chipul lui Hristos. Prin credință, Dumnezeu ne remodelează până la asemănarea cu propriul Său Fiu. Paradigma vieții pământești a lui Hristos începe să devină evidentă în viețile bunilor creștini care nutresc nădejdea că se vor împărtăși într-o zi de slava Sa cerească și își conformează întreaga viață după preceptele evanghelice.

Dar există și o latură mai puțin luminoasă a acestei probleme. Noi, care suntem făcuți după chipul lui Hristos, trebuie să-I împărtășim și suferințele, înainte de a-I împărtăși slava. Suferința și durerea pot părea cu totul inutile și lipsite de sens – dar și moartea lui Hristos pe cruce a părut așijderea pentru mulți. Unul dintre cele mai profunde înțelesuri ale Evangheliei este acela că Dumnezeu poate să transfigureze suferința care pare a fi lipsită de sens și scop și să dobândească ceva prin ea. „Poate nu știm ce se dobândește; până la urmă cei care L-au urmărit pe Hristos murind n-aveau nici o idee despre uluitoarele evenimente care urmau a surveni după moartea Sa cu trupul. Tot așa poate ni se pare și nouă, că durerea și chinul nostru nu servesc nici unui scop"[17]. Același Dumnezeu Care a avut un scop și a adus putere prin suferințele – în aparență fără sens – ale Fiului Său, este prezent, prin credință, în suferințele noastre de astăzi. Trebuie să învățăm să I le *oferim* Lui, și să-L rugăm să ne asigure de prezența și harul Său mângâietor și mântuitor, ca să dobândim puterea de a desluși rostul suferințelor noastre și de a le răbda, ca să ne purificăm sufletele și să creștem spiritual în unirea cu El.

Calea care duce la ceruri trece și prin suferință

Creștinismul recunoaște deschis realitatea și necesitatea suferinței. Este ceva împărtășit de Fiul lui Dumnezeu și de fiii Săi prin har. Nici măcar pentru un moment nu se sugerează că o persoană, devenind creștină, ar putea scăpa de suferință. Nu. Creștinii nu aparțin lumii dar trăiesc în ea. Nu există modalitate prin care devenind credincios să fii izolat de suferința lumii. Mântuirea de lume nu înseamnă îndepărtarea de suferința din lume.

Creștinii sunt în lume pentru că trebuie să fie în această lume. Nu există izolare, nu există menajare față de realitățile dure ale vieții. Nădejdea

[17] Alister McGrath, *op. cit.*, p. 90.

dobândirii frumuseților raiului este reală dar nu ne protejează în fața durerii vieții de aici. Suferința, crucificarea și învierea lui Iisus Hristos cartografiază traseul adevăratei vieți creștine. Calea care conduce la ceruri trece și prin suferință și moarte.

A deveni un adevărat creștin implică, printre altele, și răbdarea suferinței. A fi creștin înseamnă a ridica crucea și a-L urma pe Hristos. „(...) Hristos a pătimit pentru voi, lăsându-vă pildă, ca să pășiți pe urmele Lui" (I Pt. 2, 21). Suferința este parte a căii credinciosului către ceruri. „Ci, întrucât sunteți părtași la suferințele lui Hristos, bucurați-vă, pentru ca și la arătarea slavei Lui să vă bucurați cu bucurie mare". (I Pt. 4, 13).

Oare aceasta înseamnă că creștinii ar trebui să caute suferința, pentru a fi mai asemănători lui Hristos? Nu. Suferința ne vine prin voia sau cu îngăduința lui Dumnezeu, dacă vine. „Este mai bine ca momentul și locul suferinței să fie lăsate la înțelepciunea lui Dumnezeu. Ce contează este modul în care percepem acea suferință și modul în care ne pregătim s-o valorizăm"[18].

A dori vindecarea nu este un lucru contrar voinței divine. Și Hristos i-a vindecat pe bolnavii care I-au cerut ajutorul. Simone Weill spunea: „Nu căutați să nu suferiți și nici să suferiți mai puțin, ci să nu fiți alterați de suferință"[19]. Nu trebuie să fugim de suferință atunci când aceasta vine la noi, dar nici să alergăm în căutarea ei ca și cum aceasta ar avea valoare prin ea însăși.

De ce trimite sau îngăduie Dumnezeu suferința?

O perioadă de suferință poate face o persoană să devină mai bună, dacă înțelege că Dumnezeu îi trimite aceasta pentru a aduce la suprafață ceva ce altfel ar fi imposibil de adus. Acesta ar fi un mod pozitiv și corect de a vedea lucrurile. La un nivel mai profund, încercarea (prin suferință) ar putea să exprime eșecul în fața realizării unui ideal, cu sentimentul subsecvent că acesta trebuie rectificat printr-un supliciu. Ar putea exprima hotărârea de a depăși toate și de a rămâne puternic pentru a-și demonstra capacitățile. Sau ar putea fi o pledoarie pentru ajutor într-o situație în care persoana se simte depășită. De asemenea, suferința ar putea fi percepută și ca fiind îngăduită de Dumnezeu pentru că este expiatoare, sau ca fiind o încercare de la Dumnezeu, pentru a ne da prilejul pentru o credință mai desăvârșită, așa cum afirmă Părinții Bisericii. Pot fi înșiruite multe alte posibile explicații. Se presupune că

---

[18] *Ibidem*, p. 92-93.

[19] Simone Weill, *La pesanteur et la Grâce*, Librairie Plon, Paris, 1948, p. 158.

toate acestea sunt luate în considerare cu seriozitate, altfel ar putea fi aruncate doar ca modalitate de închidere a conversației: „Ei bine, toate acestea ne sunt trimise spre încercare”, lucru care spus cu o ridicare din umeri poate însemna nimic mai mult decât „sunt plictisit de discuția pe subiectul acesta, iar conversația nu ne duce nicăieri”. Pornind de la premisa că fraza este spusă la modul serios, care sunt sensurile care trebuie explorate? Cele ale dezvoltării și învățării pozitive. Întrebările de sondat sunt: „Ce ai învățat din experiența aceasta? Simți că ești întărit prin această boală? Cum s-au schimbat lucrurile pentru tine?”.

Unii văd suferința ca pe o pedeapsă de care se servește Dumnezeu pentru a-l întoarce pe om la respectarea voinței divine, pentru a-i trezi pocăința. Unii copii învață că dacă sunt buni, totul va fi bine pentru ei. În viața adultă, suferința poate duce la hotărârea de a trece cu vederea dificultățile prezentului, cu încrederea într-un rezultat fericit. Totuși, aceasta ridică probleme acolo unde prognosticul este slab, iar pacientul pare stupefiat că lucrurile nu se îmbunătățesc. Cum rezistă acest ideal al „sfârșitului fericit” în fața realităților bolii și morții?

Melvyn Thompson propune să se înceapă prin a construi un tipar de simboluri prin care persoana se înțelege pe sine, pentru a vedea exact cum se potrivește conceptul de „rezultat fericit” în cadrul atitudinii sale. Simbolurile pe care le căutăm sunt acelea care exprimă triumful binelui sau al frumuseții în fața efemerului. Istoria și natura sunt pline de exemple, de la floarea sau fluturele magnific care trăiește o viață foarte scurtă, la eroul tragic al legendelor. Întrebarea care se ridică în mintea consilierului este: „Dacă percepi lucrul acesta ca frumos, deși a pierit atât de repede sau acea persoană ca realizată deși a murit tânără, atunci de ce simți că viața trebuie să se deruleze exact așa cum dorești tu?”[20].

Sunt și oameni nevinovați care suferă. „E o mare taină: de ce suferă oameni nevinovați iar mulți vinovați scapă mai ușor. Sfântul Ioan Gură de Aur lămurește această taină și spune: Dumnezeu ne trimite uneori încercări și suferințe chiar dacă acestea nu sunt pedepse pentru păcatele noastre, ca să ne învețe să nu ne legăm de lumea aceasta ca de ultima realitate. De fapt, boala, suferința ne arată că suntem trecători. Și atunci se trezește în noi dorința de a ne apropia și de a ne uni cu Cel ce este netrecător. Crește în noi și mai mult credința în Hristos, Împăratul cel fără de moarte, Care a trecut prin moarte și a biruit moartea”[21].

---

[20] Melvyn Thompson, *Cancer and The God of Love*, SCM Press, Norwich, 1976, p. 56-57.

[21] Î.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, „Fericit este medicul care simte că Dumnezeu lucrează prin el”, în *Gazeta creștină*, Anul IV (2000), Nr. 73, p. 5.

Nu întotdeauna boala este în mod direct urmarea păcatului (In. 9, 3), ci ea poate fi o tainică pedagogie divină, o frână preventivă pentru cel care dorește să guste din cupa amară a păcatului, un imbold spre desăvârșire, o chemare insistentă la înduhovnicire, la smerenie, la o credință mai fierbinte, altfel spus, o chemare la căutarea mântuirii sufletului. Teama de boală poate fi pentru unii și cel mai bun parapet împotriva oricărei tentații de abuz.

Ruediger Dahlke, autorul cărții *Boala ca șansă. Cum să descifrăm mesajul ascuns al bolii* (Traducere de Daniela Ștefănescu, Ed. Trei, București, 2008), încearcă – așa cum reiese din carte și așa cum subliniază și editorii acesteia – să ne convingă că boala este și o șansă. Prin intermediul unui organ sau regiuni a corpului, sufletul caută să ne aducă la cunoștință o durere, o tensiune, o lipsă, într-un cuvânt o problemă nerezolvată. Dacă știm să descifrăm mesajul ascuns al bolii avem toate șansele să ne eliberăm de ea.

Reacțiile emoționale ale bolnavilor. În Dumnezeu poate afla bolnavul toată mângâierea

Procesul morții este personal și unic, adaptat mediului din care provine subiectul, structurii familiei, erudiției, culturii acestuia. Totuși, putem distinge câteva tipare comportamentale, descrise de Elisabeth Kübler Ross, psihiatră americană, care a definit cinci stadii psihologice prin care trec pacienții mai ales în faza finală a bolii[22]. Unele din aceste stadii pot dispărea sau ordinea lor se poate schimba[23].

Primul stadiu este *negarea* și reprezintă un comportament de evitare. Când finalul vieții devine o certitudine și bolnavul simte că se apropie, el nu acceptă realitatea apropierii morții. Pacientul evită sau amână abordarea directă a veștii cumplite pe care a primit-o. Poartă un monolog cu sine: „Nu poate fi adevărat, medicul greșește”. Atunci consultă mai mulți doctori, insistă să i se repete analizele, devine logoreic.

A doua fază este *mânia sau furia*, caracterizată de întrebarea: „De ce tocmai eu?”, „Ce vină am eu?”. Această emoție intensă se răsfrânge asupra celor din jur: familie, medic, prieteni etc. Deși în aparență pacientul

---

[22] Elisabeth Kübler-Ross, *Despre moarte și a muri*, trad. Mihail Pirușcă, Elena Francisc Publishing, București, 2008. Acest scurt subcapitol l-am alcătuit cu ajutorul Pr. Dr. Gabriel Roman - cercetător postdoctoral al Facultății de Medicină „Gr. T. Popa” din Iași, căruia îi mulțumesc și pe această cale.

[23] Maurice M. Abitbol, *Let`s talk about death. Breaking through old traditions and looking for a new peaceful approach*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2006, p. 48.

dorește să întrețină conflicte cu anturajul, de fapt, el are ca scop atragerea atenției și a sprijinului celor din jur.

Tocmeala, învoiala sau negocierea este a treia fază, în care pacientul încearcă o înțelegere cu Dumnezeu, în care cere Acestuia prelungirea existenței sale, oferind în schimb fapte de bun creștin. Această etapă este simbolizată de replica „Dacă trăiesc, voi fi recunoscător".

Speranța dă o forță psihică foarte mare, ea poate prelungi viața. Totuși, când boala intră într-o etapă avansată, devine evident faptul că moartea este inevitabilă. Atunci bolnavul devine anxios, starea lui psihică se degradează. *Depresia* caracterizează a patra etapă a modelului Kübler Ross. Există două tipuri de depresie, cea *reactivă* (secundară aflării diagnosticului, fiind cauzată de faptul că pacientul resimte o serie de pierderi apărute odată cu debutul bolii) și cea *pregătitoare* sau premergătoare decesului, o etapă de meditație interioară, de încheiere a unor bilanțuri referitoare la existența pacientului în această lume. Acest tip de depresie premergătoare este o etapă eficientă și de dorit în cazul fiecărui muribund. Ea se manifestă prin separarea de această lume, prin acceptarea bolii pe care o vede în *rânduiala lui Dumnezeu* cu el, prin dialog cu sine însuși, meditație, spovedanie și rugăciune, prin bilanțul realizărilor și scăderilor vieții etc. Este o etapă silențioasă, în care bolnavul începe să „poarte doliu" pentru propria-i moarte.

Ultimul stadiu este cel al *acceptării*. Bolnavul, în majoritatea cazurilor, este epuizat și într-o stare fizică și psihică degradată. Bolnavii acceptă gândul morții, unii chiar o așteaptă. Nu este o acceptare împletită cu depresie, cu tristețe sau jale, ci o acceptare a situației și a morții, o așteptare tăcută, liniștită a implacabilului. Din punct de vedere fizic, pacientul este tot mai obosit și tot mai slăbit.

Pe durata derulării acestor etape, pacientul aflat în stadiul terminal imprimă acestor etape anumite trăsături personale rezultate din personalitatea sa, mediul de proveniență, gradul de cultură și erudiție, „resursele" religioase și nu în ultimul rând, din gradul său de a-și „intelectualiza" întreaga suferință.

Atunci când abordează o persoană bolnavă, preotul trebuie să fie atent la faza în care aceasta ar putea fi încadrată, iar răspunsurile sale să fie adaptate acestor stări.

Persoanele care percep pe Dumnezeu ca pe o forță de susținere și de ghidare în viețile lor au tendința de a experimenta mai puțin stres psihologic[24], iar în situații de stres ridicat, sprijinul religiei în alungarea

[24] Kenneth I. Maton, „The stress-buffering role of spiritual support: crosssectional and prospective investigation", în *Journal for the Scientific Study of Religion*, XXVIII (1989), 3, p. 310.

depresiei este incontestabil[25]. Cercetările sugerează îmbunătățirea evidentă a calității vieții celor care se servesc de religie și de practicile religioase pentru a face față bolii[26]. Aceasta oferă un sentiment de siguranță prin aflarea scopului și a unui cadru pentru înțelegerea experienței unei boli care amenință viața și poate cauza moartea[27].

A. Kellehear[28] afirmă că, bolnavi fiind, oamenii au diferite nevoi. Nevoile morale includ găsirea păcii și a reconcilierii, rezolvarea dilemelor din trecut și din prezent, întâlnirea cu alții, analiza din perspectivă morală și socială a vieții și căutarea iertării. Nevoile religioase includ împăcarea, iertarea și sprijinul divin, curățirea sufletului prin spovedanie, participarea la diferite slujbe ale Bisericii, pelerinaje, lectură religioasă, discuții despre Dumnezeu și viața veșnică.

Cu toate acestea, unele strategii psihologico-religioase de adaptare pot avea efecte dăunătoare pentru pacienții bolnavi. Exemple de astfel de *atitudini greșite* includ rugăciunea pentru o minune, punerea la îndoială a iubirii lui Dumnezeu și pierderea speranței într-un rezultat benefic, a da vina pe Dumnezeu pentru orice suferință, ceea ce motivează supărarea pe Dumnezeu[29].

Cel suferind poate găsi în Cuvântul lui Dumnezeu toată mângâierea, căci „Domnul Dumnezeu Mi-a dat Mie limbă de ucenic, ca să știu să grăiesc celor deznădăjduiți" (Is. 50, 4). Lungul drum al coabitării cu Dumnezeu începe prin acceptarea voii Lui de către cei ce vor să devină gazde ale lui Dumnezeu, după modelul Fecioarei Maria care a știut să răspundă afirmativ când Dumnezeu Tatăl a cerut găzduire pentru Fiul Său. Bolnavul, lăsându-se pătruns de Cuvântul Domnului, trezind în fiecare dimineață urechea pentru a-L asculta, precum un discipol, nu face

---

[25] Printre cercetările care au examinat funcția *coping*-ului religios în cazul bolnavilor de cancer, amintim Rachel C. McCoubrie & Andrew N. Davies, „Is there a correlation between spirituality and anxiety and depression in patients with advanced cancer?", în *Supportive Care Cancer*, XIV (2006), 4, pp. 379-385.

[26] Nalini Taraskeshwar, Lauren C. Vanderwerker, Elisabeth Paulk et alii, „Religious coping is associated with the quality of life of patients with advanced cancer", în *Journal of Palliative Medicine*, IX (2006), p. 653.

[27] Timothy Daaleman & Larry Vandecreek, „Placing religion and spirituality at end of life care", în *Journal of the American Medical Association*, nr. 284 (2000), p. 2516.

[28] Allan Kellehear, „Spirituality and palliative care: a model of needs", în *Palliative Medicine*, XIV (2000), p. 153.

[29] Theodore Gall, „Relationship with God and the quality of life of prostate cancer survivors", în *Quality of Life Research*, XIII (2004), p. 1365 și urm., demonstrează că atunci când pacienții asociază cauza cancerului cu mânia lui Dumnezeu, ei experimentează trăiri emoționale și sociale foarte sărace.

decât să imite atitudinea eminamente filială pe care a avut-o Iisus Hristos Care, „deși era Fiu, a învățat ascultarea din cele ce a pătimit" (Evr. 5, 8). Iar această supunere smerită primenește sufletul care devine un spațiu ospitalier, spre sălășluirea bucuriei prezenței Domnului.

Însăși istoria mântuirii s-ar putea citi ca o suită de vizite ale lui Dumnezeu făcute poporului Său, ilustrate prin expresia „Dumnezeu a cercetat pe poporul Său" (Lc. 1, 68; 7, 16). Nu întotdeauna însă a fost primit cum se cuvine. Neprimirea Fecioarei Maria și a lui Iosif, în pragul nașterii Fiului lui Dumnezeu (Lc. 2, 7) este premonitorie: din lipsa de loc, Domnul Iisus trebuie să se nască într-un staul. Vine la ai Săi, dar ai Săi nu Îl recunosc (cf. In. 1, 11), totuși nimic nu poate schimba intenția Sa milostivă de a deschide umanitatea către trecerea pascală. Își întinde mâinile pe Cruce pentru a îmbrățișa toate marginile pământului, ca din coasta Sa străpunsă să ofere „izvoare de apă curgătoare spre viață veșnică" (In. 4, 14) sau „râurile de apă vie ale Duhului" (7, 38-39).

În aceeași măsură, „vizita" Domnului în sufletul celui bolnav se transformă în izvor de reînnoire personală, de fecunditate duhovnicească, întrucât „precum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viță, tot așa nici voi, dacă nu rămâneți în Mine" (In. 15, 4). Această vizită configurează ființa umană după chipul Cuvântului Întrupat.

Indiferent dacă evenimentele vieții îl duc pe om într-o vale a plângerii sau îl urcă pe un Munte al Fericirilor, Dumnezeu este mereu disponibil omului: „Iată, te-am însemnat în palmele Mele!" (Is. 49, 16). Dumnezeu nu-l poate uita, mai cu seamă în ceasul suferinței. În Iisus Hristos, mort și înviat, prezența lui Dumnezeu este garantată definitiv creștinului: „Nu vă voi lăsa orfani: voi veni la voi" (In. 14, 18); „Să nu se tulbure inima voastră, nici să se înfricoșeze" (In. 14, 27); „În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea" (In. 16, 33).

Viața în Hristos implică bucurie, dar și renunțare. Pentru cel care primește Evanghelia sau vestea cea bună în viața sa, jugul – adică ceea ce este dificil de asumat, până la înlănțuirea existenței umane – devine ușor de purtat (Mt. 11, 30). De fapt, după cuvântul Sfântului Pavel, „fapta lui Dumnezeu, socotită de către oameni nebunie, este mai înțeleaptă decât înțelepciunea lor și ceea ce se pare ca slăbiciune a lui Dumnezeu, mai puternică decât tăria oamenilor" (I Cor. 1, 25).

Acceptarea și resemnarea

Creștinii călătoresc spre viața veșnică în tovărășia suferinței[30]. Ar fi imposibil să eliminăm întreaga suferință din viața noastră. De aceea ar

---

[30] Marc Boegner, *op. cit.*, p. 36 *sq.*

trebui să dirijăm lupta noastră împotriva eșecurilor, a descurajărilor, a revoltei, iar victoria va fi acceptarea.

Acceptarea voluntară a Crucii de către Hristos este cel mai bun exemplu de asumare a suferinței. A fi creștini înseamnă a ne îmbrăca în Hristos nu doar în viața, ci și în moartea Sa, în ascultare până la moartea pe Cruce (Rom. 6). Acceptarea nu este sinonimă cu resemnarea. A se resemna înseamnă a se apleca în fața unei fatalități, a unei lovituri a sorții, a circumstanțelor adverse. Acceptarea este un act de libertate, prin care ne asumăm suferința și o folosim în scopul creșterii credinței noastre, a iubirii și a ascultării. A accepta înseamnă așadar a obține o victorie. Înseamnă a ne învinge pe noi înșine, a ne lua crucea și a merge pe urmele Celui care a acceptat să fie răstignit pe Crucea Sa, dându-ne puterea de a ne-o purta curajoși pe a noastră. Pentru o luptă, sunt necesare armele. Pentru un creștin nu există alte arme decât „armele luminii" (Rom. 13, 13), de care vorbește Apostolul Pavel și pe care le recomandă efesenilor să le folosească în „zilele rele" (Efes. 6, 10-13).

Suferința și creșterea spirituală

Care este rolul pozitiv al suferinței în viețile noastre? Într-un sens logic sau filosofic, *faptul* suferinței este neutru. Lucrul important este finalitatea acesteia – atât în privința modului în care o înțelegem, cât și a modului în care îi permitem să ne afecteze. Aici spiritualitatea patristică ne ajută să percepem suferința într-o lumină pozitivă, ca mijloc de dezvoltare, de creștere și nu ca ceva lipsit de sens. Suferința poate fi pentru unii ceva lipsit de sens și fără finalitate. Dar aceeași suferință o putem încredința lui Dumnezeu, cu nădejdea fermă că El va fi capabil să o valorizeze. Trebuie să învățăm să oferim suferințele noastre lui Dumnezeu, asigurați fiind că El poate să le folosească, și le va folosi pentru a ne aduce la noi adâncimi ale credinței și slujirii în iubire.

În creștinism trebuie să luăm ca pildă comportarea Mântuitorului Care: „... nu căuta suferințele, dar când apăreau, nu încerca să scape de ele, nu se răzvrătea împotriva lor, ci le folosea pentru mântuire și ni le recomandă pentru desăvârșire"[31]. Crucea lui Hristos trebuie să ne fie model de raportare la suferință, amintindu-ne cum Dumnezeu a *dirijat* un episod care, naturii umane păcătoase, a părut chinuitor, umilitor, transformându-l în ceva bun. Prin urmare, ne vom mărgini să suportăm durerea, lăsând-o să se reverse asupra noastră? Vom pretinde că această experiență majoră nu

---

[31] Preot Prof. Vasile Fernea, *Suferințele omenești – cauze, explicații, foloase*, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș, 2005, p. 143.

ne va schimba în nici un fel? Îl vom *priva* pe Dumnezeu de oportunitatea de a ne vorbi prin această experiență? Sau vom distinge ceva potențial benefic, expiator și folositor în ea?

Cine este hotărât să nu vadă nici un sens în suferință, nu va învăța nimic din această experiență. Dar cine crede că Dumnezeu poate folosi suferința *în favoarea* noastră, vorbindu-ne în ea și prin ea, va fi deschis să vadă mâna lui Dumnezeu în această nenorocire. Pentru creștini, Dumnezeu lucrează la fel de mult prin eșec ca și prin succes, prin suferință la fel de mult ca și prin bucurie.

Suferința elimină iluziile de securitate și nemurire care par a prevala în afara credinței creștine. Ea decojește spoiala de siguranță care poate deveni o barieră puternică în fața Evangheliei. Slăbind trupul, suferința facilitează lucrarea sufletului, *mistuit* poate de amintirea purității pierdute. E bine de meditat și la modul în care suferința poate adeseori constitui o cale spre trăirea mai intensă a credinței creștine. Adeseori, înmormântarea unui partener se demonstrează a fi un punct de cotitură în călătoria spirituală a unei persoane, când dintr-odată piesele unui puzzle complex încep să-și găsească locul. Mai presus de toți, cei credincioși ar trebui să fie aceia care să crească prin experiența suferinței. Deci, cum pot creștinii învăța modul prin care suferința poate fi oferită lui Dumnezeu, cu rezultate pozitive? Cum pot ei spori prin nenorocire?

Răspunsul la aceste întrebări depinde de înțelegerea rolului pozitiv pe care suferința îl poate juca în interiorul vieții creștine. Din nou, e imperios necesar să subliniem că depinde de credincios dacă permite suferinței să dobândească aceste înțelesuri. Suferința poate conduce la o perfecționare sau la o desăvârșire a credinței. Trebuie doar să ne deschidem în fața lui Dumnezeu. Să-I permitem să redirecționeze și să dea valoare la ceea ce ni se întâmplă. Să cercetăm ce ne-ar putea spune Dumnezeu prin experiența prin care trecem. Să învățăm să gândim pozitiv, creativ și pios față de ceea ce experimentăm[32]. Reacția activă împotriva suferinței poate să reprezinte o adevărată dinamică ce transformă ființa, deschizând-o spre alții. De aceea suferința nu este un rău absolut, un rău care izolează, ci dimpotrivă, poate naște legături interumane și comuniune cu celălalt.

Timpul suferinței poate fi convertit de cel suferind într-un timp al sensibilizării, al situării în prezența lui Dumnezeu, al evaluării propriei libertăți, al introspecției, al meditației și al consimțirii de a se face gazdă unui Dumnezeu iubitor.

---

[32] Alister McGrath, *op. cit.*, p. 80 *sq*.

Unii, asemenea submediocrilor consolatori ai lui Iov, vor insista întotdeauna asupra faptului că suferința este un semn al dizgrației sau pedepsei divine. Dar teologia creștină dezbate îndelung acest subiect. De la nivelul drumului vieții, suferința pare a fi o veste, fără îndoială, rea. Pare a arăta că suntem respinși din preajma lui Dumnezeu. Dar situația se prezintă altfel. Suferința este văzută în creștinism ca o pecete potențială a bunăvoinței, a dragostei și a prezenței lui Dumnezeu. Suferința este o experiență, comună tuturor, dar poate fi văzută în lumini diferite și poate duce la rezultate la fel de diferite de la persoană la persoană.

Cei trei prieteni ai lui Iov cu siguranță i-au vorbit cu dreptate despre Dumnezeu. Dar singur Iov, cel care i s-a adresat lui Dumnezeu chiar provocându-L, a „vorbit bine" (Iov 42, 7). El nu a vorbit *despre* Dumnezeu, ca cei trei prieteni ai săi, ci *lui* Dumnezeu. Și vorbindu-I, L-a întâlnit pe Dumnezeu, a descoperit în El un Taumaturg. Iov a strigat către Dumnezeu și în strigătul său a fost sincer. Aici este sensul rugăciunii în calitatea ei de împreună-vorbire cu Dumnezeu.

„Modul acesta în care dreptul Iov și-a asumat suferința, ca și fidelitatea lui față de Dumnezeu, au o dimensiune profetică"[33], pentru că el anticipează profetic suferința Mântuitorului Hristos, dar și depășirea ei prin bucuria din dimineața Învierii: „Dar eu știu că Răscumpărătorul meu este viu și că El, în ziua cea de pe urmă, va ridica iar din pulbere această piele a mea ce se destramă. Și afară din trupul meu voi vedea pe Dumnezeu. Pe El Îl voi vedea și ochii mei Îl vor privi, nu ai altuia. Și de dorul acesta măruntaiele mele tânjesc în mine" (Iov 19, 25-27).

Suferința nu înseamnă neapărat că ne-am îndepărtat de Dumnezeu; poate însemna că suntem atrași mai aproape de El și ni se permite să trecem printr-o experiență care va distruge ultimele bariere dintre noi și El. Prin amara experiență a „ghimpelui din carne" a învățat Sfântul Apostol Pavel cea mai importantă dintre toate *lecțiile* spirituale – că slava lui Dumnezeu îi era suficientă, că puterea lui Dumnezeu se desăvârșește în slăbiciunea umană (II Cor. 12, 7-10). Suferința este un *instrument* prin care Dumnezeu poate îndepărta poleiala noastră de satisfacție de sine și autoamăgire și ne poate ajuta să facem față slăbiciunii noastre prin puterea Lui.

Energia spirituală a suferinței se vădește atunci când ea defrișează patimile de pe tărâmul egoismului din noi. Suferința este un act pozitiv și nicidecum o înfrângere. Cel pe care îl asaltează luptă cu ea, însă nu doar pentru a o învinge sau a o alunga, ci mai ales pentru a trage maximum de oportunități

---

[33] Annick de Souzenelle, *Iov sur le chemin de la Lumière*, Albin Michel, Paris, 1994, p. 34.

și de bogății spirituale, dar și pentru a intensifica și lărgii lucrarea lui Dumnezeu pe pământ, prin el[34].

Un tratat, *De duodecim utilitatibus tribulationum*, atribuit lui Pierre de Blois[35], enumeră avantajele încercărilor, fără a distinge între suferința fizică și încercările morale.

1. Încercarea este un ajutor prețios trimis de Dumnezeu pentru a ridica sufletul din mâinile dușmanilor, care sunt bucuriile false și succesul decepționant al acestei lumi;
2. Ea închide gura demonilor;
3. Purifică pe cel ce suferă;
4. Iluminează inima omului pentru a se cunoaște pe sine;
5. Deschide mai repede drumul către Dumnezeu;
6. Ispășește o parte din pedepsele meritate;
7. Face capabil pe om să primească slava lui Dumnezeu;
8. Prin ea Dumnezeu îndepărtează consolările pământești, făcând să fie așteptate cele cerești, care vor veni;
9. Stabilește o aducere aminte reciprocă între Dumnezeu și cel care Îl iubește, suferind;
10. Face pe om să se roage mai mult, într-un mod mai fervent, înaintea lui Dumnezeu;
11. Păzește și hrănește inima;
12. Este pentru om dovada cea mai sigură că Dumnezeu îl iubește, este partea pe care și Hristos a ales-o[36].

Suferința este o continuă răstignire duhovnicească, o permanentă luare a Crucii pentru a urma lui Hristos. Însă, imaginea ființei umane perfecte (Hristos Domnul) suferind moartea pe cruce este prin ea însăși un simbol cât se poate de puternic de triumf în și prin suferință.

Împărtășirea de slava cerească prin suferință

Prin credință, participăm la viața lui Hristos. Devenim uniți cu El și ne împărtășim de harul și darurile Lui.

Credința creștină utilizează un număr de imagini pentru a reliefa aceasta. Spre exemplu, imaginea înfierii, utilizată de către Sfântul Apostol Pavel pentru a exprima relația dintre credincioși și Iisus Hristos (Rom. 8, 15; 8, 23; 9, 4; Gal. 4, 5; Efes. 1, 5). Conform legii romane, un tată putea înfia copii în afara familiei naturale conferindu-le statutul legal al adopției,

---

[34] Marc Boegner, *op. cit.*, p. 36 *sq.*

[35] P. L. CCVII, col. 989-1006.

[36] Irénée Noye, *Maladie* ..., în *col. cit.*, p. 145

astfel incluzându-i în familie. Deși ar fi trebuit făcută o distincție între copiii naturali și cei adoptați, aceștia aveau un statut egal. În ochii legii erau toți membri ai aceleiași familii, indiferent de originile lor.

Sfântul Apostol Pavel folosește această imagine parțial pentru a indica faptul că, prin credință, credincioșii ajung să aibă același *statut* ca Hristos, anume de a fi fii ai lui Dumnezeu, fără a implica faptul că ar poseda aceeași natură divină precum Iisus Hristos. Credința ne face fii ai lui Dumnezeu, în pofida faptului că nu împărtășim aceleași origini divine cu Hristos, în sensul că ființa noastră rămâne totuși umană.

El utilizează această idee și într-o altă manieră. A fi copil înfiat înseamnă a beneficia de aceleași drepturi de moștenire precum copiii naturali. Credincioși fiind, noi suntem moștenitori ai lui Dumnezeu Tatăl și împreună-moștenitori cu Hristos. Și ce înseamnă aceasta? Înseamnă că putem, la momentul potrivit, să ne așteptăm să moștenim tot ceea ce a primit Hristos ca moștenire de la Dumnezeu. Și ce a primit Hristos? Conform Apostolului Pavel, în primul rând suferința (în cazul Domnului, asumată pentru păcatele întregii lumi), apoi slava; fără suferință nu există slavă. Prin credință am ajuns să împărtășim acest tipar al moștenirii divine, trasat de Hristos pentru noi: suferința, urmată de slavă (Rom. 8, 17; I Pt. 3, 12-14).

Este binecunoscut faptul că, în viziunea Sfântului Apostol Pavel, credința este precum legătura căsătoriei. Așa precum căsătoria unește doi oameni într-o uniune reală și personală, tot astfel, a fi creștin înseamnă a fi în Hristos – adică, a fi unit prin credință cu Hristos Cel înălțat. Ca și în căsătorie, un bărbat și o femeie se unesc într-o uniune care implică împărtășirea în comun de bunuri. Ce aparține mirelui aparține și miresei, tot așa cum ce aparține miresei aparține și mirelui.

A concepe credința ca o căsătorie între sufletul celui credincios și Hristos subliniază natura reală și personală a uniunii dintre ei. Credința nu înseamnă atât a ști amănunte despre Hristos, cât a-L cunoaște și a te face cunoscut de El. Credința nu înseamnă doar teorii sau idei, ci mai ales relațiile personale care ne transformă; ea este o împărtășire reciprocă între credincios și Hristos. Dar este o împărtășire inegală. Îi dăm lui Hristos păcatele și mortalitatea noastră, iar El ne dăruiește neprihănirea și slava Sa, ne face părtași la suferințele Lui ca să ne bucurăm și de slava Sa cerească (I Pt. 4, 12-14). Din când în când, durerea noastră poate fi transfigurată de străfulgerări ale slavei Sale.

Suferința este parte a unui întreg mai mare. Ea este legătura dintre starea noastră prezentă, de singurătate, și starea noastră viitoare de slavă. Teologia ne învață să vedem în suferință o fereastră spre Dumnezeu, prin care și dincolo de care surprindem o licărire a slavei și a prezenței lui

Dumnezeu Care ne așteaptă. Suferința nu poate fi evitată – dar nu trebuie nici temută.

Noul Testament este străbătut de ideea că a deveni creștin înseamnă a pătrunde în experiența poporului suferind al lui Dumnezeu care, prin suferință, devine capabil să fie mărturisitor al lui Dumnezeu și să se apropie de El. Poate cea mai emoționantă declarație a acestei credințe poate fi regăsită în Epistola I-a a Sfântului Apostol Petru. Creștinii sunt cei care au fost chemați din întuneric în lumina minunată a lui Dumnezeu (I Pt. 2, 9) și totuși lumea le respinge prezența și chemarea și îi supune la suferințe. „Preaiubiților, nu vă mirați de încercarea de foc din mijlocul vostru, care a venit peste voi ca să vă încerce, ca și cum vi s-ar întâmpla ceva străin; dimpotrivă, bucurați-vă, întrucât sunteți părtași la suferințele lui Hristos, ca să vă bucurați și să vă înveseliți și la arătarea slavei Lui" (I Pt. 4, 12-14). Suferința nu este un semn al îndepărtării de Împărăție, ci o pecete distinctivă a apartenenței la ea.

Astfel că a fi unit cu Hristos înseamnă și a împărtăși suferințele Sale dar și a nădăjdui să te împărtășești de slava Sa. „Suferința din prezent va face loc slavei viitoare, la fel desigur cum Vinerea cea Mare a făcut loc Zilei Paștelui. Pentru cei aflați în afara credinței creștine, care refuză să creadă în orice altceva decât ordinea prezentă a lucrurilor, suferința nu poate fi considerată decât un sfârșit. Nu există posibilitatea de transformare. Dar creștinul cunoaște transfigurarea suferinței prin înviere – și ca urmare, trăiește în speranță, în nădejde"[37].

Bibliografie

Abitbol, Maurice M., *Let`s talk about death. Breaking through old traditions and looking for a new peaceful approach*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2006;

Bailly, Anatole, *Dictionnaire Grec-Français*, Hachette, Paris, 2000;

Bernea, Ernest, *Cel ce urcă muntele*, Editura Agora, Iași, 1996;

Boegner, Marc, *Le chrétien et la souffrance*, Éditions Berger-Levrault, Paris, 1955;

Coniaris, Anthony M., *Vitamine duhovnicești pentru inimile rănite*, în românește de Maria Băncilă, Ed. Sofia, București, 2010;

Daaleman, Timothy & Vandecreek, Larry, „Placing religion and spirituality at end of life care", în *Journal of the American Medical Association*, Nr. 284 (2000);

[37] Alister McGrath, *op. cit.*, p. 95.

Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, „Fericit este medicul care simte că Dumnezeu lucrează prin el”, în *Gazeta creștină*, Anul IV (2000), Nr. 73;
De Souzenelle, Annick, *Iov sur le chemin de la Lumière*, Albin Michel, Paris, 1994;
Fernea, Preot Prof. Vasile, *Suferințele omenești – cauze, explicații, foloase*, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș, 2005;
Gall, Theodore, „Relationship with God and the quality of life of prostate cancer survivors”, în *Quality of Life Research*, XIII (2004);
Guțu, Gheorghe, *Dicționar Latin-Român*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Humanitas, București, 2003;
Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, P. G. LVII;
Kellehear, Allan, „Spirituality and palliative care: a model of needs”, în *Palliative Medicine*, XIV (2000);
Kübler-Ross, Elisabeth, *Despre moarte și a muri*, trad. Mihail Pirușcă, Elena Francisc Publishing, București, 2008;
Maton, Kenneth I., „The stress-buffering role of spiritual support: crosssectional and prospective investigation”, în *Journal for the Scientific Study of Religion*, XXVIII (1989), Nr. 3;
McCoubrie, Rachel C. & Davies, Andrew N., „Is there a correlation between spirituality and anxiety and depression in patients with advanced cancer?”, în *Supportive Care Cancer*, XIV (2006), Nr. 4;
McGrath, Alister, *Suffering*, Hodder & Stoughton, London-Sydney-Auckland, 1992;
Michel, A., *Mystère*, în *Dictionnaire de Théologie Catholique*, Tome X, 2 Partie, Paris, 1928;
Noye, Irénée, *Maladie*, în *Dictionnaire de Spiritualité Ascetique et Mystique. Doctrine et histoire*, tom X, Beauchesne, Paris, 1937;
Pierre de Blois, *De duodecim utilitatibus tribulationum*, P. L. CCVII;
Sempe, Pierre, *Souffrance*, în *Dictionnaire de Spiritualité Ascetique et Mystique. Doctrine et histoire*, tom XV, Paris, 1937;
Taraskeshwar, Nalini, Vanderwerker, Lauren C., Paulk, Elisabeth et alii, „Religious coping is associated with the quality of life of patients with advanced cancer”, în *Journal of Palliative Medicine*, IX (2006);
Thompson, Melvyn, *Cancer and The God of Love*, SCM Press, Norwich, 1976;
Ware, Kallistos, *Ortodoxia, calea dreptei credințe*, trad. de E. Chiosa, G. Jacotă și Pr. D. Ailincăi, Edit. Trinitas, Iași, 1993;
Weill, Simone, *La pesanteur et la Grâce*, Librairie Plon, Paris, 1948.

Teologia bolii

Boala este o stare contrară firii[38]

„Nu se poate spune că boala este necreată, dar nici că este creatură a lui Dumnezeu. Nu! Ființele au fost create cu o structură naturală potrivit firii lor și au fost aduse la viață având desăvârșite toate mădularele; se îmbolnăvesc când își pierd starea naturală de viețuire; își pierd sănătatea sau prin o viețuire rea, sau din o pricină oarecare ce aduce îmbolnăvirea trupului. Deci Dumnezeu a făcut trupul, nu boala; a făcut sufletul, nu păcatul; sufletul se înrăutățește când se îndepărtează de starea lui naturală”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a IX-a, VI, în PSB, vol. 17, p. 442)

„A fost izgonit (Adam) îndată din rai, a pierdut acea viețuire fericită și a ajuns rău, nu din constrângere, ci din nesocotință. A păcătuit pentru că a întrebuințat rău voința sa liberă și a murit din pricina păcatului, «că plata păcatului este moartea» (Rom. 6, 23). Cu cât se depărta de viață, pe atât se apropia de moarte. Căci Dumnezeu este viață, iar lipsa vieții,

---

[38] Starea de perfecțiune relativă a primului om, ajutată de harul divin, se referă atât la suflet cât și la corp. Perfect era primul om din punct de vedere intelectual, pentru că mintea sa se afla într-o stare curată, luminată, dreaptă și liberă de rătăcire, avea cunoaștere dreaptă, mai ales în ce privește cunoașterea adevărului suprem, care e Bunul Creator. Aceasta reiese din faptul că a pus nume potrivite tuturor animalelor, a înțeles drept poruncile lui Dumnezeu, cu care stătea în cea mai strânsă legătură, și a cunoscut pe Dumnezeu, pe cât îi era cu putință, precum și lucrurile din natură. Voia lui era străină de orice răutate, supunându-se voii lui Dumnezeu, căci nu exista luptă între simțire și spirit. Perfecțiunea relativă a primului om nu se mărginea numai la suflet, ci și la corp, căci corpul lui era sănătos, robust, plin de putere și necuprins de dureri, suferințe sau boli, de unde rezultă că durerile, suferințele și bolile nu sunt decât consecințe ale păcatului. Nici o slăbiciune, nici o durere, nici o suferință nu-l atinseseră și puteau să nu-l atingă vreodată și de aceea și trupul era destinat nemuririi, ca și sufletul. Unele din aceste perfecțiuni, precum: mintea luminată, inima curată, voința ordonată și trupul sănătos țineau de însăși firea omului, adică erau însușiri ale lui, fără de care nu ni l-am putea închipui și fără de care n-ar fi fost superior celorlalte viețuitoare de pe pământ. Altele, precum: nemurirea trupului și desăvârșita armonie dintre trup și suflet, erau perfecțiuni care nu țineau de firea omului, ci-i erau date în dar de Dumnezeu – n.n.

moarte. Deci Adam, prin depărtarea sa de Dumnezeu, și-a pricinuit moartea, potrivit celor scrise: «Iată vor pieri toți cei care se depărtează de Tine» (Ps. 72, 26). Astfel, nu Dumnezeu a creat moartea[39], ci noi prin voința noastră rea, am atras-o asupra noastră. Pentru pricinile de mai sus, Dumnezeu a îngăduit desfacerea trupului ca să nu se păstreze pentru noi nemuritoare boala, întocmai ca un olar care nu vrea să bage în foc un vas de lut stricat înainte de a îndrepta, prin refacerea lui, stricăciunea pe care o are". (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a IX-a, VII, în PSB, vol. 17, p. 442-443)

„... boala trupului este o stare contrară firii, cumpăna elementelor din trup stricându-se din pricina covârșirii unuia, ceea ce aduce o stare potrivnică firii". (Nil Ascetul, *Cuvânt ascetic*, cap. 50, în *Filocalia*, vol. I, p. 206)

Cauze ale bolilor[40]

„Nebun, lipsit de minte și de înțelegere .... este acela care spune că Dumnezeu este autorul relelor ... (acesta săvârșește) un păcat atât de mare ....". (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a IX-a, III, în PSB, vol. 17, p. 435)

„Când ni-i bolnav trupul, facem totul și ne zbatem ca să scăpăm de suferințe; dar când ni-i bolnav sufletul, amânăm și nu ne sinchisim. De aceea nu scăpăm nici de bolile trupești, pentru că nu sunt fără importanță cele necesare, iar cele fără importanță, necesare. Lăsăm izvorul păcatelor și curățim râurile. Că pricina bolilor trupești este păcatul cuibărit în suflet a arătat-o slăbănogul de treizeci și opt de ani (In. 5, 2-15), bolnavul coborât prin acoperiș (Lc. 5, 18-25), iar înainte de toți, Cain (Fac. 4, 8). Dovezi despre adevărul acesta găsești câte vrei și unde vrei. Să secăm, dar, izvorul păcatelor și vom opri toate păraiele bolilor trupești. Nu vei pune capăt numai bolilor, ci și păcatului; și păcatului mai mult decât bolii, pe

---

[39] Nici boala – n.n.

[40] În general neajunsurile, necazurile, bolile, suferințele de tot felul sunt consecințe ale păcatului originar și mărturia tristă, dar certă, a realității lui. Sfinții Părinți spun, în general, că în Adam a căzut toată firea omenească, urmările neascultării protopărinților fiind împropriate de noi toți. Însă Mântuitorul, prin Întruparea Sa, a întărit firea omenească, aceasta devenind mai puternică împotriva tentațiilor și a încercărilor vieții. Îmbolnăvirea firii noastre prin Adam s-a realizat fără noi, iar Mântuitorul, prin voia Sa, a tămăduit, fără aportul sau contribuția noastră, firea omenească, pentru ca tămăduirea să treacă și la noi – n.n.

cât este sufletul mai bun decât trupul". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia XIV, III, în PSB, vol. 23, p. 169-170)

„Că dacă moartea, cel mai mare rău, își are rădăcina și temeiul în păcat (Rom. 5, 12), cu atât mai mult majoritatea bolilor". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia XXVII, II, în PSB, vol. 23, p. 345)

„Am putea să nu avem nici o suferință, dacă ne-am îndepărta de viciu". (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a IX-a, III, în PSB, vol. 17, p. 436)

„Există însă pericolul de a cădea în concepția rătăcită că pentru orice boală este nevoie de ajutoarele medicinii. Căci nu toate bolile ne vin de la natură sau de la o dietă greșită sau din alte cauze corporale, pentru care vedem că medicina este câteodată de folos, fiindcă adesea bolile sunt pedepse pentru păcatele noastre, venite (asupra noastră) pentru întoarcere. Căci Scriptura spune: «Pe cine iubește Domnul, pe acela îl ceartă» (Prov. 3, 12); și: «Pentru aceasta mulți sunt slabi și bolnavi între voi și mulți mor; căci dacă ne-am judeca pe noi înșine, (atunci) n-am mai fi judecați. Fiind însă judecați de Domnul, suntem pedepsiți, ca să nu fim osândiți împreună cu lumea» (I Cor. 11, 30-32). Așadar, cei de felul acesta, când vor cunoaște greșelile lor, fiind liniștiți și uitând de ajutoarele medicale, trebuie să îndure cele trimise asupra lor (...), și să dea dovadă de îndreptare, prin aceea că fac roade vrednice de căință și să-și aducă aminte de Domnul, Care spune: «Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ceva mai rău» (In. 5, 14). Dar bolile mai provin câteodată și la cererea celui rău (a diavolului), când Stăpânul cel iubitor de oameni pune la luptă ca un împotrivitor al acestuia pe un mare luptător și dărâmă trufia lui prin răbdarea la cea mai înaltă treaptă a servilor Săi, ceea ce știm că s-a întâmplat în cazul lui Iov (Iov 2, 6). Sau ca exemplu pentru cei nerăbdători se aduc, de către Dumnezeu, (unii) care pot să suporte până la moarte, ca în cazul lui Lazăr care, acoperit de astfel de bube (Lc. 16, 20), așa cum se arată în Scriptură, niciodată n-a cerut ceva de la cel bogat și nici nu s-a arătat nemulțumit din cauza stării lui.(...) Dar mai aflăm și altă cauză pentru care se întâmplă bolile la sfinți, ca în cazul Apostolului. Căci, ca să nu se pară că trece peste limitele naturii omenești și ca să nu creadă cineva că el ar fi înzestrat de la natură cu ceva în plus (lucru pe care l-au făcut unii licaonieni, care i-au adus cununi și lauri - Fap. 14, 13), era bolnav necontenit, ca să arate că natura lui era cu adevărat omenească". (Sf. Vasile cel Mare, *Regulile mari*, Cap. II, Î. 55, R. IV-V, în PSB, vol. 18, p. 299-300)

„Ce oare! Veți zice voi, așa-i că toate bolile vin din păcate? Nu toate, ci cele mai multe. Sunt care-și trag originea din mândrie, necumpătare, beție, lenevie, acestea nasc bolile trupești”[41]. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentar la Evanghelia de la Ioan*, omilia XXXVIII, 1, p. 180)

„Omul rabdă pătimiri pentru una dintre acestea: sau pentru dragostea lui Dumnezeu, sau pentru nădejdea răsplății, sau de frica muncilor, sau de frica oamenilor, sau pentru fire, sau pentru plăcere, sau pentru câștig, sau pentru slava deșartă, sau de nevoie”. (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste*, suta a doua, cap. 77, în *Filocalia*, vol. II, p. 101)

„... diavolul e numit «sluga lui Dumnezeu» ca cel ce, cu îngăduirea lui Dumnezeu, pedepsește pe păcătoși, rămânând totuși apostat și tâlhar viclean, ca unul ce are aplecarea voinței foarte înrudită cu a celor ce s-au depărtat de Dumnezeu prin plăcere[42]. Căci e drept să fie chinuiți de diavol cei ce au îmbrățișat cu voluptate planurile lui viclene prin păcatele de bunăvoie. Astfel, diavolul este atât semănătorul plăcerii, cât și aducătorul durerii prin pătimirile fără de voie”. (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri către Talasie*, răspunsul 26, în *Filocalia*, vol. III, p. 105)

„Bolile se nasc în mulți adeseori din pricina hrănirii fără rânduială și mereu schimbată. Căci aceștia întind înfrânarea până la flămânzirea cea mai de pe urmă și se predau unor osteneli virtuoase fără măsură și fără dreaptă socoteală, aici trec la mâncare fără măsură și la săturarea care e dușmanul firii. Deci e de trebuință înfrânarea celor începători în virtute și celor ce și-au dus nevoințele până dincolo de mijloc, ajungând la treapta cea mai înaltă a vederii. Căci ea e maica sănătății, e prietena curăției și însoțitoarea cea bună a smeritei cugetări”[43]. (Cuviosul Nichita Stithatul, *Cele 300 de capete despre făptuire*, suta întâi, cap. 88, în *Filocalia*, vol. VI, p. 238)

„Suferind eu de picioare și îmbolnăvindu-mă din pricina lor, unii dintre frații care au venit să mă cerceteze m-au întrebat să le spun pricina

---

[41] În zilele noastre, pe lângă pricinile enumerate de Părinți, mai putem adăuga unele cauze declanșatoare de boli: sedentarismul, alimentația carentă și prelucrată cu aditivi alimentari, excesurile de tot felul, obezitatea, ereditatea, mediul de viață nociv, stresul, frământările repetate și îndelungi, supărările multiple, relele purtări, întâmplările sau conflictele nedorite și nefaste etc. – n.n.

[42] Sfântul Maxim se referă la plăcerea nepermisă, egoistă, păcătoasă – n.n.

bolii. Socotesc că ei urmăreau prin aceasta două lucruri: pe de-o parte, să-mi aducă puțină mângâiere în durerea mea, pe de alta să-mi dea prilej să le grăiesc lor ceva de folos. Dar fiindcă durerea nu-mi îngăduia să le grăiesc ceea ce voiam atunci, trebuie să ascultați acum despre aceasta. Căci istorisirea necazului este plăcută după trecerea lui. Pentru că și pe mare, când se stârnește furtuna, toți își istorisesc cu bucurie cele întâmplate unii altora, desfătându-se de ele.

Deci bine este, frații mei, cum mereu vă spun, să punem fiecare lucru pe seama lui Dumnezeu și să spunem că fără Dumnezeu nimic nu se întâmplă, ci fără îndoială, așa cum știe Dumnezeu că e bine și de folos, așa îl face, chiar dacă lucrul acela are în afară vreo pricină oarecare[44]. De pildă: aș putea să spun că stomacul meu s-a îngreuiat pentru că am mâncat cu străinii și m-am forțat puțin pe mine însumi pentru a-i odihni (mulțumi) pe ei; și așa s-a produs o curgere în piciorul meu și de aceea mi s-a pus în lucrare reumatismul. Dar aș putea da și alte pricini. Căci nu-mi vor lipsi de voiesc. Dar cea mai sigură și folositoare este mai degrabă aceasta, că așa a știut Dumnezeu că e de folos sufletului meu, și de aceea s-a și întâmplat. Căci nu e nimic din cele ce le face Dumnezeu care să nu fie bun și toate sunt bune foarte. Deci nimeni nu trebuie să se întristeze pentru ceea ce se întâmplă. Ci toate, cum am spus, să le pună pe seama purtării de grijă a lui Dumnezeu și să se odihnească în acest gând". (Ava Dorotei, *Diferite învățături de suflet folositoare*, XII, 1, în *Filocalia*, vol. IX, p. 596-597)

„Un frate mirean al aceluiași mare Bătrân (Varsanufie – n.n.), fiind bătrân și el, i-a trimis cererea că vrea să stea de vorbă cu el. Iar Bătrânul i-a spus acestea: «Eu am frate pe Iisus. Dacă disprețuiești pe Iisus și te faci

---

[43] Dreapta socoteală, în toate este de preferat. Sfinții Părinți nu lansează începătorilor în cele duhovnicești exortații sau îndemnuri la o aspră nevoință și la o asceză riguroasă dintr-o dată, ci treptat, pas cu pas. Trupul fiind obișnuit cu mese pantagruelice, mâncăruri asortate și în cantități mari se poate îmbolnăvi dacă este antrenat brusc într-o asceză foarte severă, într-un post total, fără înțelepciune și discernământ. De aceea și Biserica, înaintea Postului Mare, care este cel mai lung și cel mai aspru post din cursul anului bisericesc, a rânduit „lăsatul secului" de carne și apoi de brânză, pentru ca trupul, încet-încet să se obișnuiască cu hrană mai slabă și în cantitate mai redusă – n.n.

[44] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Orice lucru din natură are în afară o cauzalitate naturală, de exemplu, un cutremur. Dar cauza ultimă a oricărui lucru este Dumnezeu. Căci din mulțimea de șiruri care pot rezulta din fiecare punct cauzal, Dumnezeu este Cel ce alege șirul acesta sau acela, așa cum omul poate face un râu să meargă pe o cale sau pe alta și să-l folosească la ceva sau altceva. (n. s. 1156, p. 597)

monah, vei fi fratele meu». Auzindu-le acela acestea, a plecat cu multă întristare. Dar după o vreme s-a lepădat de lume, venind acolo. Însă căzând la boală și suferind de hidropică[45], a trimis Bătrânului veste despre boala lui.

Bătrânul îi răspunse acestea: Boala aceasta nu ți-a venit decât ca să nu pleci la Dumnezeu fără rod. Dacă deci rabzi și mulțumești, ți se va socoti ție în loc de nevoință, pentru că n-ai viețuit mult timp în schima călugărească. Și în parte acest necaz ți-a venit pentru că m-ai prețuit pe mine care nu sunt nimic, și pe tine. Pe mine ca pe cineva mare, iar pe tine ca pe fratele unui astfel de om[46]. Și ai uitat că suntem fiii «neascultării lui Adam» (Rom. 5, 14). Căci suntem «pământ și cenușă» (Fac. 18, 27). Mulțumește deci lui Dumnezeu Care te-a adus în această stare. Dacă am avea smerenia lui Iisus Hristos, am spune: «Cine este maica mea și cine sunt frații Mei?»"[47]. (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 348, în *Filocalia*, vol. XI, p. 360-361)

„*Întrebare*: «Spune-mi, Părinte, dacă boala poate veni de la Dumnezeu și de unde se cunoaște aceasta?».

Răspuns: Poate veni de la Dumnezeu. Când cineva simte boala, dar nu și tulburarea pătimirii, o astfel de boală e de la Dumnezeu și ea risipește războiul[48]. În acest caz e de trebuință să se facă un mic pogorământ pe seama

---

[45] Hidropică, cunoscută și sub numele de hidropizie sau dropică este o boală cauzată de acumularea patologică de apă în cavitățile naturale ale corpului sau în țesuturi – n.n.

[46] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Omul se poate mândri nu numai pentru ceea ce este el însuși, ci și pentru ceea ce e tatăl lui, sau fratele lui, pentru că vrea să atragă asupra sa ceva din cinstirea de care se bucură aceia. Nu mai vorbim de profitul ce vrea să-l atragă din legătura ce o are cu aceia, intervenind în favoarea unuia sau altuia (practica «pildelor»). De aceea cel lăudat trebuie să respingă nu numai lauda ce i se aduce lui, ci și lauda ce li se aduce rudelor din pricina lui, pe de o parte pentru a nu se bucura de o cinstire sporită prin extinderea ei și la rudele lui, pe de alta pentru a nu se face vinovat de întinderea corupției din pricina ei. (n. s. 507, p. 361)

[47] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: E de remarcat explicarea acestui cuvânt al lui Iisus prin smerenia Lui. Iisus nu zice: „Faceți loc că vine maica Mea, că vin frații Mei. Că doar știți cine sunt Eu". Ci spune: „Așa cum nu cer cinstire deosebită pentru Mine, nu cer nici pentru ei. Așa cum vreau să slujesc Eu altora, la fel vreau să slujească și ei altora". (n. s. 508, p. 361)

[48] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: O boală e de la Dumnezeu când omul n-a ajuns în ea printr-o patimă și nu întreține patima: de ex. de pe urma lăcomiei de mâncare, a desfrâului, a beției. O astfel de boală nu dă loc războiului, nemulțumirii, revoltei, supărării etc. (n. s. 767, p. 492)

trupului. Dar boala e lucrătoare și printr-o tulburare a vreunei patimi. Atunci nu trebuie făcut nici un pogorământ. Căci patima e de la draci și pogorământul o sporește. Deci e de folos ca unde e război, trupul să fie asuprit chiar dacă îi vine prin aceasta o boală, ca nu cumva fiind întărit trupul, să fie aruncat sufletul în boală. Dar iarăși dacă e vădită pricina bolii, în înțelesul că trupul s-a îmbolnăvit dintr-o călătorie obositoare, sau din mâncăruri grele, trebuie să se facă cu el pogorământ. Dar precum se cuvine și nu peste trebuință. Căci altfel se amestecă și dracii". (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 520, în *Filocalia*, vol. XI, p. 492)

„*Întrebare*: «Învață-mă, Stăpâne, dacă bolile ce vin din negrijă și din neorânduiala vieții, sunt de la fire. Și din ce pricină sunt trimise omului de Dumnezeu ...».

Răspuns: Bolile din negrijă și din neorânduiala vieții sunt de la fire. Iar cele trimise omului spre îndreptare se trimit pentru neascultare. Deci atârnă de tine să trăiești cu negrijă sau cu neorânduială și să cazi în cele dintâi, până ce intri din nou în rânduială; și să scapi de bolile spre îndreptare prin pocăință". (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 521, în *Filocalia*, vol. XI, p. 492-493)

„... săturarea dând naștere mai curând la podagră[49], durere de cap și alte boli, pe când postirea este maică a sănătății. Și pe cât se arată, (nu doar) cel desfrânat păcătuiește cu propriul său trup, dar și cel lacom cu pântecele se face vinovat trupului său, slăbindu-i puterile și aplecându-l spre boală". (Sf. Grigorie Palama, *Omilii*, vol. I, Omilia 9, p. 122)

„Un părinte spunea:

– Motivul pentru care suferim e că nu suntem smeriți, iar lipsa smereniei cauzează și altora suferințe. Suntem chinuiți până când devenim smeriți". (Arhimandritul Ioannikios, *Patericul atonit*, p. 361)

„De unde se nasc bolile, de unde neputințele și moartea mai înainte de vreme? Oare nu de la îmbuibare și răsfățarea pântecelui? Iar mulțumirea

---

[49] Podagra (> grecescul πούς, πολός = picior și ἄγρα = acces, atac) sau guta este o boală cronică ce este cauzată de dereglarea metabolismului și se manifestă prin crize articulare dureroase. Sunt afectate mai ales membrele inferioare. La evoluția podagrei contribuie alimentația excesivă, cu precădere consumul excesiv de carne – n.n.

cu puțin e maica sănătății". (Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Patericul Lavrei Sfântului Sava*, p. 22)

„... cu toții suferim în lumea aceasta căzută în care ne aflăm, din cauza neascultării primilor oameni față de Dumnezeu și din cauza lipsei lui Dumnezeu din viața noastră". (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 87)

„... durerea este rezultatul neascultării primului om și al căderii sale, ce a atras după sine alungarea din Paradis. Omul a fost zidit nemuritor, sănătos, necunoscător al durerii, al stricăciunii și al suferinței, dar pentru că a încălcat prima poruncă a lui Dumnezeu, consecința neascultării sale, a folosirii greșite a libertății de care dispunea, a fost aceea că durerea a intrat în viața sa. Durerea nu este o răzbunare a lui Dumnezeu față de om, pentru că Dumnezeu nu pedepsește niciodată. El săvârșește numai binele. Durerea a fost consecința firească a nesupunerii primului om. Ea avea rolul de a-l ajuta pe om să-și revină, să se ajute pe sine, să se smerească și încet-încet să regăsească Paradisul pierdut. Dar pentru că omul, în ciuda durerii profunde, a necazurilor, a sclaviei și a nenorocirilor din viața sa, nu s-a smerit suficient de mult, Însuși Dumnezeu a fost nevoit să Se smerească și, prin durerea Sa, să vindece durerea noastră prin jertfa Sa de pe Cruce, să răstignească durerea și patimile noastre (acestea le mărturisea părintele Moise Aghioritul – n.n.)". (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 87)

Motivele îngăduirii bolilor de către Dumnezeu

„Căci, fie pentru ca cineva, drept fiind, să fie distins și pus în lumină strălucitoare ca Iov, căruia i s-a spus din partea lui Dumnezeu ... arătându-i și motivul pentru care a fost încredințat ispitei: «Găsești tu, cu adevărat, cusur judecății Mele sau ca să te arăți drept?» (Iov 40, 8); fie pentru ca prin răbdarea durerilor să se învrednicească de mângâiere în viața viitoare, ca Lazăr, despre care Avraam spune că a primit cele rele în viața lui, motiv pentru care aici (în sânul lui Avraam, în Raiul bunătăților cerești – n.n.) se mângâie (Lc. 16, 20). Sau pentru ca cineva, aflându-se în păcate și înșelând pe mulți, să fie dat de gol prin boală, potrivit celor spuse de Apostol: «Căci cel care mănâncă și bea cu nevrednicie, osândă își mănâncă și bea, de aceea, mulți dintre voi sunt neputincioși și bolnavi și mulți au murit» (I Cor. 11, 29-30). Sau pentru ca, fiind pedepsit, să se întoarcă (îndrepte): «Căci, fiind judecați de Domnul, suntem pedepsiți, ca să nu fim osândiți împreună cu lumea» (I Cor. 11, 32), lucru ce se potrivește celor care, suferind, nu se vor îndrepta, a căror îndărătnicie în

răutate minunând pe profet, îl face să spună: «Tu îi bați și ei nu simt durerea; Tu îi pierzi și ei nu vor să ia învățătură» (Ier. 5, 3). Sau pentru ca, (așa) ca în exemplul bolii trupului, răutatea păcatelor să fie descoperită chiar celui care a păcătuit, de multe ori fără să știe, și nu prietenului lui în vizită, nici celui încercat de propriile răutăți, așa cum este cazul paraliticului, căruia Domnul, în Evanghelie, îi spune: «Iată, te-ai făcut sănătos. De acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ceva mai rău» (In. 5, 14). Dar (se întâmplă) ca infirmitățile, de multe ori, să fie lăsate și pentru scoaterea în evidență a bunătății și puterii lui Dumnezeu, pentru ca Dumnezeu să fie preamărit, ca în cazul orbului din naștere, despre care fiind întrebat Domnul: «cine a păcătuit: acesta sau părinții lui, de s-a născut orb?», a răspuns spunând: «Nici el n-a păcătuit, nici părinții lui, ci ca să se arate în el lucrurile lui Dumnezeu» (In. 9, 2-3). Iar de multe ori și pentru dovedirea firii omenești, slăbiciunea trupului este rânduită ca dovadă a puterii lui Dumnezeu, așa cum însuși Apostolul spune despre sine: «Și pentru ca să nu mă trufesc cu înălțarea descoperirilor, datu-mi-s-a mie un ghimpe în trup, un înger al satanei să mă bată peste obraz» (II Cor. 12, 7)". (Sf. Vasile cel Mare, *Regulile mici*, Î. 314, în PSB, vol. 18, p. 460)

„Domnul ne trimite boli pentru a ne pedepsi pentru păcatele noastre[50]. Noi citim în cărțile Regilor că un om a fost atacat de boală pentru păcatele sale. El ne mai trimite încă (boli – n.n.) pentru a ne dovedi și a ne face mai străluciți; pentru aceasta îi zice Dumnezeu lui Iov: «Să nu crezi că Eu m-am purtat cu tine așa cu altă intenție decât ca să fac cunoscută și să vestesc dreptatea ta» (Iov 11, 3)". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentar la Evanghelia de la Ioan*, omilia XXXVIII, 1, p. 180)

„... pedepsește Dumnezeu trupul, ca să înțelepțească sufletul". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre mărginita putere a diavolului,* omilia I, 4, în vol. *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință...,* p. 15)

„Nu la întâmplare, nici fără pricină, ci pe drept și cu folos a dus peste noi bătrânețe și boli. Pe drept, pentru că am căzut în păcat; cu folos,

[50] Ne vine greu să ni-L închipuim pe Dumnezeu Care este – așa cum susțin Părinții – „mai presus de bunătate" că îngăduie bolile și suferința provocată de ele. Însă aceste boli nu sunt o finalitate ci o unealtă pentru a ne îndepărta de adevărata durere. Dumnezeu acționează ca un Părinte și Medic: „Căci pe cine îl iubește Domnul îl ceartă, și biciuiește pe tot fiul pe care îl primește" (Evr. 12, 6). Și tot Sfântul Apostol Pavel ne recomandă: „Răbdați spre înțelepțire, Dumnezeu se poartă cu voi ca față de fii. Căci care este fiul pe care tatăl său nu-l pedepsește?" (Evr. 12, 6-7) – n.n.

pentru ca să îndreptăm, prin lipsa aceasta și prin suferințe, mândria care ne-a venit din pricina trândăviei noastre”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Ana,* omilia I, în vol. *Omilii la Ana. Omilii la David și Saul. Omilii la Serafimi,* p. 11)

„Fără suferință, nici coroane; fără luptă, nici răsplată; fără stadiu, nici cinste; fără mâhnire, nici odihnă; fără iarnă, nici vară”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia a IV-a, p. 70)

„Și ascultă bine acest cuvânt ce vreau să-ți zic: Iov era om drept, nevinovat, adevărat, bun, credincios și trupul lui se pedepsi aici ca să ia plata acolo, în cer, că grăiește Dumnezeu către dânsul: «Pentru aceasta te-am lăsat să te pedepsești, ca să te arăți în lume drept pentru răbdarea ta»”. (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Mărgăritarele Sfântului Ioan Gură de Aur,* p. 165)

„Există o boală pentru curățirea de păcate; și există o alta, pentru smerirea cugetului. Bunul și Preabunul nostru Domn și Stăpân, când vede pe unii mai trândavi în nevoință, smerește trupul lor prin boală, ca printr-o nevoință mai nedureroasă. Dar uneori ea vine și pentru a curăți sufletul de gânduri rele, sau de patimi”. (Sf. Ioan Scărarul, *Scara dumnezeiescului urcuș*, cuvântul XXVI, 34, în *Filocalia*, vol. IX, p. 330)

„Când te îmbolnăvești, zi: «Fericit este cel ce a fost învrednicit să fie încercat de Dumnezeu în cele prin care moștenim viața». Căci bolile le aduce Dumnezeu pentru sănătatea sufletului. Că a zis careva dintre sfinți (și am însemnat aceasta), că monahul care nu slujește Domnului în chip plăcut lui Dumnezeu și nu se nevoiește cu sârguință pentru mântuirea sufletului său, ci se poartă cu trândăvie în nevoința pentru virtuți, e lăsat, fără îndoială, de Dumnezeu, să cadă în încercări, ca să nu rămână nelucrător și din multa nelucrare să se aplece spre altele și mai rele. Pentru aceasta aruncă Dumnezeu încercări peste cei nepăsători și leneși, ca să cugete la acestea și nu la cele deșarte. Dar aceasta o face Dumnezeu mereu cu cei ce-L iubesc pe El ca să-i certe, să-i înțelepțească și să-i învețe voia Sa. Și când se roagă Lui, nu-i ascultă îndată, ci când slăbesc și învață cu adevărat că acestea li s-au întâmplat din trândăvie și nepăsare. Căci s-a scris: «Când veți întinde mâinile voastre către Mine, întoarce-voi ochii Mei de la voi și de veți spori rugăciunea voastră, nu vă voi auzi pe voi» (Is. 1, 11). Deși acestea s-au scris despre alții, fără îndoială s-au scris și despre cei care au părăsit calea Domnului.

Dar dacă spunem că Dumnezeu e mult milostiv, pentru ce bătând neîncetat la ușă și rugându-ne în încercări nu suntem auziți, ci trece cu vederea cererea noastră? Despre aceasta ne învață proorocul care zice: «Nu mâna Domnului e prea mică pentru ca să ne miluiască, nici urechea Lui grea la auzire, ca să ne audă, ci păcatele noastre ne-au despărțit de El și fărădelegile noastre au întors fața Lui ca să nu ne audă» (Is. 59, 1). Adu-Ți aminte de Dumnezeu în toată vremea și-Și va aduce și El aminte când vei cădea în cele rele.

Firea ta s-a făcut primitoare de rele și multe s-au făcut ispitele lumii acesteia; și nu sunt departe de tine relele, ci izvorăsc din lăuntrul tău și de sub picioarele tale. Și nu ieșí din locul în care te-ai așezat, și când Dumnezeu va voi, vei fi izbăvit de ele. Și pe cât sunt de apropiate genele între ele, pe atât sunt și ispitele apropiate de oameni. Iar acestea le-a rânduit Dumnezeu întru înțelepciune pentru folosul tău, ca să bați cu răbdare la ușa Lui și, de frica necazurilor, să se sădească pomenirea Lui în cugetul tău și să te apropii de El prin rugăciuni și să se sfințească inima ta prin pomenirea Lui neîncetată. Iar rugându-te tu, El te va auzi. Și vei afla că Dumnezeu este Cel ce te izbăvește și vei simți pe Cel ce te-a făcut și-ți poartă de grijă și te păzește și a făcut pentru tine lumea cea îndoită: pe una, ca învățătoare și povățuitoare vremelnică; pe cealaltă, ca locuință părintească și ca moștenire veșnică a ta". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul V, în *Filocalia*, vol. X, p. 50-51)

„*Întrebare către același mare Bătrân* (Sf. Varsanufie): «Sufăr cumplit de reumatism la picioare și la mâini și fiindcă mă tem de nu cumva sunt de la demoni, spune-mi Părinte de este așa ... »

Răspuns: Nu fi trist, iubitul meu. Nu e de la demoni cum socotești, ci e un reumatism îngăduit de voința pedagogică a lui Dumnezeu spre îmbunătățirea noastră, dacă îl primim cu mulțumire. N-a fost Iov un prieten adevărat al lui Dumnezeu? Și sfârșitul răbdării l-a dus la o slavă de neînchipuit. Rabdă deci și tu puțin și vei vedea slava lui Dumnezeu". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 78, în *Filocalia*, vol. XI, p. 114-115)

„... Iisus știe mai bine decât noi ce e de trebuință și de folos fiecărui om: unuia să ia plata răbdării, ca Iov; altora, să ia plata slujirii, ca Evloghie cel dintre avocați. Deci să nu ceri nimic de la Dumnezeu prin slujitorii Lui decât ajutor și ascultare. «Căci cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui» (Mt. 10, 22) în Hristos Iisus, Domnul nostru. Căci El va avea grijă de noi în veci. Amin. Nu știi ce a spus Domnul Sfântului

Pavel care-i ceruse să ia de la el suferința? «Îți ajunge ție harul Meu» (II Cor. 12, 9). Oare din lipsa de iubire i-a spus lui aceasta? Sau pentru că știa ce-i este de folos? Adu-ți aminte că «nu sunt vrednice pătimirile vremii de acum de slava ce ni se va descoperi nouă" (Rom. 8, 18)". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 90, în *Filocalia*, vol. XI, p. 124-125)

„Întrebarea aceluiași către marele Bătrân: «Părinte, roagă-te pentru mine că sunt bolnav; și ca să pot purta cu bucurie boala. Și spune-mi cum să-mi spăl petele (sufletului – n.n.)».

Răspunsul lui Varsanufie: ... Boala este în chip recunoscut certare spre îndreptare. Deci boala ți s-a trimis ca unei slugi rele. Dacă însă îți este greu să primești certarea, încetează să fii rău. Iar dacă ești rău, primește certarea. Dar dacă te bucuri de certare, nu ești rău. Iar cel ce nu e rău, este iubit. Și «Domnul îl ceartă pe cel pe care-l iubește» (Prov. 3, 12; Evr. 12, 6). Ia seama deci cu adevărat cum ești și alege-ți ție una din cele spuse[51]". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 148, în *Filocalia*, vol. XI, p. 189)

„Poartă pătimirile și necazurile, căci ele sunt o certare îndreptătoare a lui Dumnezeu. Și El te va milui și-ți vor fi spre mântuirea sufletului tău"[52]. (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 244, în *Filocalia*, vol. XI, p. 282)

„«(Un frate – n.n.), căzând într-o boală și neputând răbda durerea, i-a cerut aceluiași Bătrân rugăciunea și ajutorul».

Răspuns: Fratele meu și iubitul meu în Domnul! Cu încredințarea despre iubirea ce o am față de tine în Hristos, îți descopăr tainele lui Dumnezeu. Căci știi și ești convins că mă rog lui Dumnezeu noaptea și ziua, ca să ne mântuiască de cel viclean, ducându-ne în veșnica Lui

---

[51] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Bucură-te de boală, fie că este spre îndreptarea ta, fie că e dovada iubirii lui Dumnezeu, vrând să te facă și mai bun. Numai bucurându-te de ea, îți e de folos: în primul caz eliberându-te de păcat prin pocăință, în al doilea sporind prin ea. Dar e mai bine să nu te socotești fără păcat. (n. s. 240, p. 189)

[52] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Răbdarea bolii și a necazurilor cu sentimentul că sunt o certare a lui Dumnezeu spre îndreptare, produce și ea o mutație treptată în ființa ta, împreunată cu scăparea de păcate prin reținerea de la ele. Păcatul și virtutea sunt stări totale ale ființei umane, care se modifică prin libertatea omului. Acolo unde se neagă păcatul și virtutea se neagă libertatea și putința de schimbare în bine sau în rău a firii omenești prin libertate, omul fiind considerat ca o bucată a naturii, în care se împlinesc legile firii fără voia lui. (n. s. 388, p. 282)

Împărăție. Deci când mă rugam odată ca de obicei, mi-a spus: «Lasă-Mă să-l încerc spre folosul sufletului lui și printr-o boală trupească, ca să cunoască până unde merge răbdarea lui și ce va moșteni prin rugăciuni și dureri». Iar eu am zis: «Dar cearcă-l, Stăpâne, cu milă, ca pe un fiu adevărat și nu ca pe un nelegitim». Nu era nevoie să ți le arăt acestea. Dar ți le-am descoperit ca să afli bucuria ce ți s-a rânduit. Nu te întrista deci, căci Dumnezeu te va milui. Iar de stai la îndoială, pleacă-ți grumazul, știind ce au răbdat sfinții mucenici și unge cu puțin untdelemn amestecat cu apă sfințită locul ce te doare. Și Dumnezeul nostru, cu voia Lui, va face milă cu tine, precum voiește. Nu-i o plăcere pentru mine să te văd că suferi, fie cu sufletul, fie cu trupul. Dumnezeu să te miluiască. Roagă-te pentru mine". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 513, în *Filocalia*, vol. XI, p. 487-488)

„Căci după a Sa rânduială sloboade Dumnezeu spre suflete încercarea prin multe feluri de ispite și de suferințe, ca să fie arătat cel ce iubește pe Dumnezeu. Că fără porunca lui Dumnezeu nici un fir de păr din capul nostru nu va pieri. De aceea nu voiește Dumnezeu să fie omul fără cazne[53] nici o zi, fiindcă știe că fără acestea nu se poate mântui. Căci a zis: în toate lucrurile se cade a alerga pe calea cea strâmtă și cu nevoințe. La toată fapta bună vine ispită, fie înainte, fie pe urmă. Darul Sfântului Duh nu se dă fără ispitire și nici nu este după Dumnezeu ceea ce se face fără încercare, prin asuprire, prin necaz sau prin orice fel de nevoie. Că nu este fericit cel ce face fapta bună cu anevoie, ci cel care primește răutățile cele grele și cumplite pentru Domnul, cu bucurie și mulțumită.

Că pe cel pe care îl iubește Dumnezeu, negreșit îl și pedepsește. De vreme ce foarte folosesc suferințele celui ce le rabdă fără tulburare, cu bucurie și cu mulțumită, pentru Domnul Dumnezeu, să răbdăm, dar, cele izvorâtoare de lacrimi, cele cumplite și grele, pentru Împărăția cerurilor și pentru viața veșnică". (Sf. Paisie Velicikovski, *Crinii țarinii*, p. 20)

„Zis-a un bătrân: «În orice nevoință, nu te învinui decât pe tine și spune: *Din pricina păcatelor mele mi se întâmplă acest lucru*»". (*Pateric. Ziceri inedite ale Părinților pustiei*, p. 173)

„Zis-a un bătrân: «Dacă ne-am strădui să avem smerenia, n-am avea nevoie de pedeapsă. Foarte multe rele ne vin din pricina mândriei. Într-adevăr,

[53] În sensul de încercare, trudă, strădanie, răbdare a necazurilor și a suferințelor de tot felul – n.n.

dacă îngerul lui Satana i-a fost dat Apostolului, ca să-l pedepsească, de teamă ca acesta să nu se înalțe, cu atât mai mult nouă care trăim în mândrie însuși Satana ne este dat pentru a ne călca în picioare până când ne vom smeri»". (*Pateric. Ziceri inedite ale Părinților pustiei*, p. 204)

„În Ortodoxie, lucrurile nu sunt neclare și aproximative, ci sunt foarte bine trasate și precizate. Există o etapă premergătoare, o etapă a pregătirii și o etapă a rezultatelor. Durerea pe care omul o primește cu voia sa și prin libera sa alegere, prin nevoințele ascetice – nu că am fi masochiști și am dori durerea în mod bolnăvicios –, este ca un doctor tămăduitor al suferințelor noastre. Asumându-ne nevoințele ascetice, ne punem pe făgaș normal, ne îndreptăm comportamentul și ne curățim de patimile murdare. Această atitudine a omului nu are rolul de a-L liniști pe Dumnezeu, pentru că El nu are nevoie de pocăința noastră, nici de priveghere, nici de posturi, nici ca noi să suferim, ci, procedând astfel, ne ajutăm pe noi înșine. Ca să mă exprim mai simplu, dacă o să mănânc mult, atunci o să dorm mult și o să vorbesc mult. Un compromis atrage altul după sine. Nu că nu pot mânca, dormi sau sta la discuții, dar le înfrânez cu plăcere, pentru că astfel, îmi sporesc starea de trezvie. Durerea nevoinței duce la o stare de liniște, de limpezime, de acalmie, de speranță și de putere de rezistență. Atunci când omul nu-și asumă acest fel de asceză sau atunci când ea nu joacă în viața lui un rol principal, Dumnezeu mai îngăduie să fie supărat de vreo boală, vreo calomnie, vreo acuzație sau greutate, toate acestea din dragoste, pentru că este părinte iubitor și nu vrea să-i chinuiască pe oameni, ci numai să-i ajute, pentru ca, prin greutăți, să se ridice acolo unde ar fi ajuns dacă și-ar fi asumat asceza. Iar dacă omul este bun, se folosește de greutăți ca să se cunoască pe sine, să-și cunoască posibilitățile. Unul ca acesta Îi va mulțumi lui Dumnezeu și va îndura suferința, greutățile și bolile fără să cârtească (spunea părintele Moise Aghioritul – n.n.)". (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 88)

De ce sunt atinși de diverse boli chiar și cei sfinți

„Să nu spui în sinea ta: pentru ce n-a dăruit Dumnezeu sfinților ceea ce-i putea veseli? Dar aceasta ar fi însemnat să-i lase neexercitați (nedeprinși) și nu le-ar fi venit buna existență ca preț al virtuții, ca starea fericită și bogăția strălucită a darurilor. Ea le-ar fi fost mai degrabă un rod al pornirii unei voințe nesupuse încercărilor. Dar ei trebuiau să se arate mai degrabă probați și vrednici în fața lui Dumnezeu prin înseși faptele lor. Și să fie și celor de după ei pildă și chip clar al trebuinței de-a voi să fie foarte iubitori de fapte și riguroși în ele, spre a înțelege că celor ce trăiesc

o viață fără greutăți și vrednică de dispreț, nu li se cuvine nici o răsplată, ci darurile cele mai deosebite le vin celor foarte iubitori de osteneală, care au prețuit mai mult dobândirea bunătăților (cerești – n.n.), decât dulcețile vieții. Așa a spus careva dintre înțelepți: «Fiule, de te apropii să slujești Domnului, pregătește-ți sufletul de încercare, îndreaptă-ți inima ta și rabdă» (Înț. Sir. 2, 1). Căci «răbdarea naște probare, iar probarea nădejdea, iar nădejdea nu rușinează», după cum s-a scris." (Sf. Chiril al Alexandriei, Glafire la Facere, Cartea a Cincea a Glafirelor la Facere, 1, în PSB, vol. 39, p. 168)

„„De vezi că unui drept îi merge rău, adu-ți aminte de Iov! Oricât de drept ar fi acela, nu va fi mai drept decât Iov, nici măcar pe departe! Oricât de multe nenorociri l-ar lovi, nu-l vor lovi atâtea câte l-au lovit pe Iov!

Să ne amintim de acestea, și să încetăm de a învinui pe Dumnezeu, știind bine că Dumnezeu nu-l lasă pe un om drept să sufere pentru că l-a părăsit, ci pentru că vrea să-l încununeze și să-l facă mai strălucitor". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre mărginita putere a diavolului*, omilia I, 7-8, în vol. *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință…,* p. 25)

„Eu pot zice că opt sunt motivele suferinței sfinților. Pentru aceea, ascultați-le pe toate cu luare aminte, știind că nici o iertare sau ușurare nu vom avea dacă suntem scandalizați de întâmplările vremelnice, ale căror cauze fiind multe, totuși de nici una să nu fim tulburați.

Așadar, primul motiv este pentru a împiedica, ca nu cumva virtuțile mărețe și lucrurile minunate ale sfinților să le inspire mândrie.

Al doilea, ca lumea să nu-i cinstească mai mult decât trebuie a-i cinsti ca oameni și ca să nu-i privească ca zei mai curând decât ca simpli muritori.

Al treilea, pentru ca puterea lui Dumnezeu să strălucească mai mult servindu-se pentru a învinge și a răspândi credința în numele Său de oameni încercați de nenorociri și persecutați din toate părțile.

Al patrulea, pentru ca răbdarea sfinților însăși să apară cu mai multă strălucire și ca să se vadă că ei nu servesc lui Dumnezeu din interes, ci pentru că au pentru El o iubire curată, pentru că, în mijlocul tuturor nenorocirilor lor, ei Îi sunt devotați totdeauna.

Al cincilea, pentru a ne gândi la învierea morților, căci când se vede un drept, plin de merite, neieșind din viață decât după ce a suferit nenumărate nenorociri, omul se gândește fără voia sa la o judecată viitoare, și își zice în sine însuși: dacă oamenii nu lasă niciodată fără răsplată pe acei care lucrează pentru ei, cu cât mai mult Dumnezeu nu va lăsa niciodată

fără răsplată pe acei care s-au sfârșit de suferințe și de munci pentru El? Dacă însă nu e posibil ca să-i lipsească de răsplata lor, este netăgăduit că neprimind-o în această lume, o vor primi în alta.

Al șaselea, pentru ca acei care suferă nenorociri să fie încurajați și mângâiați văzând că cele mai strălucite și sfinte persoane au suferit la fel și chiar mai mari nenorociri.

Al șaptelea, pentru ca atunci când suntem îndemnați să privim virtutea drepților, și când ni se zice: imitați pe fericitul Petru, imitați pe fericitul Pavel, mărimea faptelor lor să nu ne facă a crede că au fost de o altă natură decât a noastră și că ne e cu neputință de a imita aceste mari modele.

Al optulea, în fine, pentru a vă arăta în ce constă cu adevărat fericirea și nefericirea, care sunt persoanele ce trebuie să fie numite fericite și care nefericite.

Acestea sunt motivele pentru care Dumnezeu îngăduie ca drepții să fie necăjiți pe pământ". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia I, p. 16-17)

„Astfel, când vezi un om cu o mare înțelepciune și cu o mare virtute, un amic al lui Dumnezeu, zăcând sub greutatea nenorocirilor, nu te scandaliza. Când vezi un om ocupat cu lucruri spirituale, împiedicat într-o întreprindere folositoare, nu fi nici surprins, nici tulburat. Nu se găsesc decât oameni slabi care să zică: unul, mergând spre a vizita locurile sfinte cu scopul de a încuraja pe săracii din Ierusalim, a pierit prin naufragiu; un altul, pentru același scop, a căzut în mâinile tâlharilor, a pierdut totul, cu anevoie s-a putut scăpa pe sine. Ce vom răspunde la acestea? Nici una din aceste întâmplări nu trebuie să ne întristeze. Căci chiar dacă a naufragiat, totuși el are tot meritul și culege tot fructul bunei sale întreprinderi: el n-a crutat nimic din ce a putut, a strâns bani, i-a pus la păstrare, i-a luat și s-a îmbarcat; nenorocirea care a făcut să înlăture planul său, nu trebuie a-i fi imputată.

Dar pentru ce Dumnezeu a îngăduit aceasta? Pentru ca să încerce virtutea lui. Da, dar binefacerile din partea lui sunt acum pierdute pentru săraci. Credeți că aveți voi mai multă grijă de săraci decât Dumnezeu, Care i-a făcut? Dacă ei sunt lipsiți de acest ajutor, El poate să le dea altele mai îmbelșugate.

Să n-avem deci cutezanță de a-i cere socoteală de purtarea Sa, să-L mărim în toate și să credem că El nu îngăduie oarecare întâmplări decât din prevederile adânci ale înțelepciunii Sale". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia I, p. 25-26)

„Vezi, așadar, că atunci când a văzut că Iov era plin de fapte bune, diavolul a avut ceva de spus împotriva lui. «Oare degeaba se teme Iov de Dumnezeu?» Dar când, în atâtea nenorociri, Iov s-a arătat îndelung-răbdător, diavolul și-a acoperit rușinat chipul și a fugit, nemaiavând nimic a spune împotriva lui Iov.

Așadar, atunci când vezi vreun om drept care, deși are multe virtuți, este încercat de nenumărate nenorociri, să nu te miri. Și când vezi că cineva care face multă milostenie și multe fapte plăcute lui Dumnezeu, ajunge să cadă în ispită sau este pândit de primejdii, să nu te întrebi de ce. Motivul pentru care se întâmplă așa ceva este atacul diavolului, care aruncă ispite asupra omului aceluia. Vei întreba: «Cum de a îngăduit Domnul așa ceva?». Ca să pună pe capul celui drept mai multe cununi și ca să-l pedepsească mai mult pe diavol". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 268-269)

„*Întrebare*: «Unii din bătrânii din mănăstire au întrebat pe același Bătrân: Te rugăm să ne spui, Stăpâne ..., pentru ce s-a îmbolnăvit Ava de umflături roșii, când să se sfârșească?».

Răspuns: ... Cât privește umflăturile roșii și despre boală, ele i-au venit Avei pentru că a luat odată slavă de la oameni peste măsură; deci pentru ca să nu-l îndumnezeiască oamenii. De fapt, el s-a făcut părtaș cu adevărat de Sfântul Duh și de desăvârșire. De aceea a acoperit Dumnezeu, prin aparența aceasta, slava omului, ca să prisosească și mai mult în el slava lui Dumnezeu". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 599, în *Filocalia*, vol. XI, p. 553)

„... de cele mai multe ori, cei pe care oamenii îi consideră desăvârșiți au încă, în ochii Creatorului suprem, ceva imperfect. Tot astfel, nepricepuți, privim adesea statuile sculptate și încă neterminate, lăudându-le deja ca și cum ar fi perfecte, însă maestrul le mai cercetează și le șlefuiește încă; deși aude că e lăudat, totuși nu încetează să le retușeze, îndreptându-le". (Sf. Grigore cel Mare, *Dialoguri despre moarte*, p. 52)

„Un oarecare Ștefan, libian de neam, ședea de șaizeci de ani pe coasta Marmarica și Mareotului[54]. Ajuns nevoitor la culme și la multa dreaptă socoteală, s-a învrednicit de harisma că oricine se întâlnea cu el, stăpânit

[54] Notă Pr. Stăniloae: Marmarica, regiunea maritimă între Egipt și Cirene. Mareotu - parte din Libia, vecină cu Egiptul (n. s. 52, p. 61)

de vreo durere oarecare, se depărta scăpat de durere. Era cunoscut și fericitului Antonie. A ajuns până în zilele noastre. Dar eu nu l-am întâlnit din pricina distanței locului. Dar cei din jurul lui Antonie și Evagrie întâlnindu-se cu mine, mi-au povestit următoarele:

«L-am întâlnit când căzuse într-o boală grea la organele de rușine, într-un ulcer canceros. L-am aflat îngrijit de un doctor; cu mâinile lucra și făcea împletituri și ne vorbea, iar în vreme ce trupul îi era operat, era ca și când altul era tăiat. În vreme ce i se tăiau acele mădulare ca niște peri, stătea ca și când nu simțea nimic prin covârșirea lucrării dumnezeiești. În vreme ce noi priveam îndurerați și simțeam o mirare că o astfel de viață căzuse într-o astfel de pătimire și sub astfel de operații, el ne spunea: «Fiilor, nu vă lăsați tulburați de un astfel de lucru, căci nimic din cele ce le face Dumnezeu, nu le face spre rău, ci cu un scop bun. Poate că au meritat și mădularele mele această pedeapsă și le este de folos să dea socoteală aici, în loc de după ieșirea din stadion». Astfel ne-a zidit, mângâindu-ne și dându-ne curaj. Iar acestea le-am povestit ca să nu ne mirăm când vedem oameni sfinți căzând în astfel de pătimiri»”. (Paladie, Istoria lausiacă, p. 61)

Sensul suferinței fizice

„Suferințele și încercările sunt răscumpărarea păcatelor pe care le-am săvârșit”. (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 333)

„Întâmplarea dureroasă face pe înțelept să-și aducă aminte de Dumnezeu și întristează pe măsura ei pe cel ce a uitat de Dumnezeu”. (Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, cap. 56, în *Filocalia*, vol. I, p. 242)

„Orice suferință fără voie să te învețe să-ți aduci aminte de Dumnezeu; în acest caz nu-ți va lipsi prilejul spre pocăință”. (Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, cap. 57, în *Filocalia*, vol. I, p. 242)

„Sensul durerii este redat foarte frumos de Sfântul Maxim Mărturisitorul, care spune că plăcerea irațională a avut ca rezultat durerea, iar acum este nevoie de un alt fel de durere pentru a ajunge la plăcerea adevărată. Plăcerea irațională este fiecare formă a păcatului. În urma păcatului, omul suferă și este lipsit de har și de bucurie. Și pentru ca acest rău să fie îndreptat, Dumnezeu îngăduie o durere mai mult sau mai puțin intensă, mai scurtă sau mai îndelungată, care este un instrument chirurgical ce scoate afară patimile, îl îndepărtează pe om de păcat și îl apropie de Dumnezeu, unde este adevărata plăcere, adică fericirea sfinților, binecuvântare care se dă la

întâlnirea noastră cu Dumnezeul Cel viu (mărturisea părintele Moise Aghioritul – n.n.)”. (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 87-88)

A fi bolnav este o cercetare dumnezeiască și un dar dumnezeiesc[55]

„...cu timpul, încet-încet, ai început să-ți dai seama că Mântuitorul era Cel Care, în folosul tău, te punea la încercare, speriindu-te cu câte-o suferință, dar Care te scăpa și te ocrotea”. (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 45, I, în PSB, vol. 12, p. 201)

„Calea lui Dumnezeu e crucea de fiecare zi, căci nimeni nu s-a suit la cer cu răsfăț (cu tihnă). Calea tihnei știm unde sfârșește, iar pe cel ce se scufundă pe sine în Dumnezeu nu-l vrea Dumnezeu să fie niciodată fără grijă. Însă el trebuie să fie cu grijă pentru adevăr. Dar și din aceasta se cunoaște că este sub grija lui Dumnezeu, că-i trimite pururea suferințe”. (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul IV, în *Filocalia*, vol. X, p. 42)

„Mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a dat multe boli[56]. De multe ori îi spun: «Hristoase al meu, iubirea Ta nu are hotar!». E o minune cum de mai trăiesc. Printre alte boli ale mele, am și cancer la hipofiză. S-a făcut acolo o tumoare care crește și apasă pe nervul optic. De-asta nu mai văd acum. Mă doare înfricoșător. Mă rog, însă, ridicând Crucea lui Hristos cu răbdare. Vedeți inima mea cum este? S-a mărit, nu mai este cum era. Este tot din pricina cancerului la cap. Și cu cât merg, o să se înrăutățească. Se va mai mări, o să-mi fie greu să vorbesc. Mă doare mult, sufăr, dar este foarte frumoasă boala mea. O simt ca iubire a lui Hristos. Mă străpung la inimă și mulțumesc lui Dumnezeu. Este pentru păcatele mele. Sunt păcătos și Dumnezeu Se străduiește să mă curățească[57].

---

[55] O sumedenie de sfinți care au răbdat supliciile bolii nu se plângeau de această dureroasă stare, ci își exprimau convingerea că dacă noi am ști cât de folositoare sunt suferințele pentru suflet, le-am primi ca pe cele mai mari daruri – n.n.

[56] Notă Ierom. Evloghie Munteanu: Cuviosul Bătrân a suferit de următoarele boli: infarct miocardic, insuficiență renală cronică, ulcer cu nișă (cu repetate gastroragii), cataractă, herpes zosterial pe față, dermatită stafilococică pe mână, hernie inghinală (cu dese strangulări), gușă endemică cronică, adenom la hipofiză (p. 367).

[57] Se vede aici marea smerenie a acestui cuvios părinte îmbunătățit duhovnicește și harismatic – n.n.

Atunci când eram de șaisprezece ani, Îl rugam pe Dumnezeu să-mi dea o boală grea, un cancer, ca să mă doară pentru iubirea Lui și să-L slăvesc în durere. Multă vreme m-am rugat așa. Dar Bătrânul meu mi-a spus că asta este egoism și astfel Îl constrâng pe Dumnezeu. Dumnezeu știe ce-o să facă. Așa că n-am mai stăruit. Vedeți însă că Dumnezeu n-a uitat cererea mea și mi-a dat această binefacere după atâția ani!

Acum nu-L rog pe Dumnezeu să-mi ia ce I-am cerut. Mă bucur că o am, ca să fiu și eu părtaș la Patimile Lui, din multa mea iubire. Am certarea lui Dumnezeu. «Căci pe cine îl iubește, Domnul îl ceartă» (Evr. 12, 6). Boala mea este o deosebită bunăvoință a lui Dumnezeu, Care mă cheamă să pătrund în taina iubirii Lui și prin harul Lui să mă străduiesc să-I răspund. Dar eu nu sunt vrednic. O să-mi spuneți: «Toate astea pe care ți le descoperă Dumnezeu nu te fac vrednic?» Acestea mă judecă. Pentru că ele sunt ale harului lui Dumnezeu. Nu-i nimic al meu. Dumnezeu mi-a dat multe harisme, dar eu nu am răspuns, m-am dovedit nevrednic. Strădania, însă, n-am părăsit-o. Poate că Dumnezeu o să-mi dea ajutorul Lui, ca să mă dăruiesc iubirii Sale.

Pentru aceasta nu mă rog ca să mă facă Dumnezeu bine. Mă rog să mă facă mai bun. Sunt încredințat că Dumnezeu știe că mă rog. Însă mă rog pentru sufletul meu, ca să-mi ierte păcatele. Nu iau medicamente, nici n-am mers la operație, nici la analize. O să-L las pe Dumnezeu să rânduiască. Singurul lucru pe care-l fac este să mă străduiesc să devin bun. Asta să vă rugați pentru mine. Harul lui Dumnezeu mă ține. Mă străduiesc să mă dăruiesc lui Hristos, să mă apropii de Hristos, să mă unesc cu Hristos. Asta o doresc, dar n-am izbutit-o încă – n-o spun din smerenie. Dar nu-mi pierd îndrăzneala. Stărui. Mă rog să-mi ierte Dumnezeu păcatele. Am auzit pe mulți spunând: «Nu pot să mă rog». Eu așa ceva n-am pățit. Numai în ziua neascultării mele în Sfântul Munte am pățit asta.

Nu mă frământă dacă și cât trăiesc. Asta am lăsat-o în seama iubirii luii Dumnezeu. Se întâmplă de multe ori ca cineva să nu vrea să-și aducă aminte de moarte. Este pentru că dorește viața. Aceasta este, dintr-un punct de vedere, o dovadă a nemuririi sufletului. Însă, «și dacă trăim, și dacă murim, ai Domnului suntem» (Rom. 14, 8). Moartea este puntea care ne va duce la Hristos. Îndată ce închidem ochii, îi vom deschide în veșnicie. Ne vom înfățișa înaintea lui Hristos. În cealaltă viață vom trăi «mai întipărit» harul lui Dumnezeu”. (*Ne vorbește părintele Porfirie*, p. 367-369)

„Un bătrân adeseori pătimea și se îmbolnăvea. Și s-a întâmplat într-un an să nu se îmbolnăvească și s-a întristat cumplit și plângea, zicând: «M-a părăsit Dumnezeu și nu m-a cercetat!»”. (*Patericul ce cuprinde în sine cuvinte folositoare ale Sfinților Bătrâni*, p. 479)

„Un călugăr bătrân spunea:

A fi bolnav este pentru cineva o cercetare dumnezeiască. Boala e cel mai mare dar de la Dumnezeu. Singurul lucru pe care omul îl poate oferi lui Dumnezeu este durerea". (Arhimandritul Ioannikios, *Patericul atonit*, p. 408)

„Unul dintre părinți povestea următoarele:

Odată pe când mă aflam în Alexandria, am intrat în biserica unui martir ca să mă închin și am văzut o femeie iubitoare de Dumnezeu ce părea văduvă după hainele pe care le purta și care era însoțită de slujitori și slujitoare. Ținându-se de grilajul de fier ce împrejmuia locul unde se afla mucenicul, îi spunea cu putere: «M-ai părăsit, Doamne, ai milă de mine, Stăpâne iubit!», și striga atât de tare încât din cauza vocii și a plânsetelor acesteia a trebuit să părăsesc rugăciunea și să am grijă de ea, deoarece mult m-au mișcat cele pe care le-am auzit.

Am presupus că era o văduvă nedreptățită de către cineva; devreme ce eu aveam cunoștințe printre oficialitățile ce se aflau la conducerea provinciei, am așteptat-o să își termine rugăciunea, ca să o ajut cumva. Am chemat un slujitor de-al ei căruia i-am spus: «Cheam-o aici pe stăpâna ta». Când s-a apropiat de mine i-am spus ceea ce am gândit. Femeia a izbucnit iarăși în plâns și a spus: «Nu știi, părinte, care e problema mea? M-a părăsit Dumnezeu și nu m-a cercetat. S-au împlinit trei ani și nu m-am îmbolnăvit nici eu, nici vreunul dintre slujitorii mei, nici vreunul din casa mea și cred că Dumnezeu Și-a întors fața de la mine din cauza păcatelor pe care le-am făcut. De aceea plâng, ca să mă cerceteze repede Dumnezeu pe măsura milostivirii Sale».

Surprins de un așa suflet înțelepțit, am făcut rugăciune pentru ea și am plecat dând slavă lui Dumnezeu". (*Pagini necunoscute de Pateric*, p. 16-17)

„Dumnezeu îngăduie să vină asupra omului diferite boli, iar noi trebuie să le primim cu răbdare, fără cârtire, ca pe o binecuvântare". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Mica filocalie*, p. 31)

„Despre boli spunea (Moș Panais Hagiionas, nevoitor din Grecia – n.n.) că sunt «iubirile lui Dumnezeu»"[58]. (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 360)

---

[58] Mărturisea această butadă Stavros Pieridis, în dialog cu Klitos Ioannidis – n.n.

Suferința celor drepți și „norocirea” păcătoșilor

„Când tu vezi pe X dezmierdându-se în ospețe luxoase, în băi luxoase, sau printre femei pierdute, să nu te caini pe tine că nu te poți bucura și tu de astfel de plăceri, ci caină-l pe acela, pentru că el călătorește pe calea pierzării. Care este folosul lui din această călătorie, dacă sfârșește în scârbă și amărăciune? Ce pagubă poți avea tu de la acea nemulțumire trecătoare, când ajungi la liniștea și fericirea veșnică? Spune-mi, te rog: dacă cineva ar fi chemat de împăratul ca să se ducă la palat prin niște drumuri prăpăstioase, și în același timp ar trece prin mijlocul orașului pe drumuri bune și frumoase și un condamnat la moarte, pe care din acești doi ai ferici tu? Pe care l-ai jeli? Oare nu pe cel ce călătorește pe drumul cel larg și frumos?

Tot așa și în cazul de față, să nu fericim pe cei ce se dezmiardă în plăceri, ci pe cei ce se înfrânează, căci aceștia călătoresc spre cer, iar aceia spre gheenă”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau Explicarea Epistolei I către Tesaloniceni,* omilia IX, în vol. *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Coloseni, I și II Tesaloniceni,* p. 260-261)

„Iubiților, să nu ne tulburăm și nimeni să nu se neliniștească văzând pe cei răi progresând aici. Răsplata nu este aici, nici a virtuții și nici a răutății; – iar dacă câteodată se vede parcă, fie a binelui, fie a răului, aceasta nu este după dreptate, ci la întâmplare, ca și o gustare a judecății, așa zicând, că cei ce nu cred în înviere, măcar prin acestea să se cumințească aici. Când deci vedem un om rău îmbogățindu-se, să nu ne neliniștim, precum și când vedem pe unul bun, pătimind, să nu ne tulburăm, căci acolo vor fi cununile, acolo și pedepsele. Dealtmintrelea, nu este nici un rău, care să fie în totul rău, ci are în sine și ceva bun, precum și nici un bine nu este care să nu aibă în sine și ceva rău și ceva păcat. Deci, când cel rău prosperă, să știi că spre răul capului său prosperă, căci dacă în schimbul poate a puține bunătăți ia răsplata aici, desigur că acolo va fi pedepsit desăvârșit pentru aceea de care aici s-a bucurat.

Fericit este, însă, mai ales acela, care fiind pedepsit aici, ca astfel să lepede de la sine toate păcatele, se duce de aici încercat și curat și nerăspunzător”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Evrei,* omilia V, p. 106-107)

„Când vedeți un om mâhnit, persecutat, încărcat de slăbiciuni și nevoi, nesfârșind viața decât după ce a încercat mii de nenorociri, ziceți în voi înșivă: dacă n-ar fi înviere și judecată, Dumnezeu n-ar fi lăsat să iasă din această lume fără să bucure în vreun fel pe acei care au suferit atâta

din cauza Lui; este neîndoios că El le-a pregătit o viață mult mai dulce, mult mai plăcută; altfel, n-ar fi lăsat pe atâția oameni răi să-și petreacă zilele lor în plăceri și atâția drepți să sufere nenorociri continui; dar fiindcă a pregătit o altă viață, în care trebuie a răsplăti pe fiecare după meritul său, a pedepsi greșelile și a răsplăti binefacerile, pentru aceea El permite ca omul bun să trăiască în necazuri, iar cel rău în plăceri". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia I, p. 23)

„Nimica nu nelinișteşte pe cei mai mulți așa de tare ca aceea că bogații cei mai prihăniți se îndulcesc de multă norocire, pe când drepții sau cei îmbunătățiți adeseori suferă cea mai amară sărăcie și mii de alte răni încă mai cumplite decât sărăcia.

De aceea mulți zic: «Unde este pronia, unde este dreptatea cea dumnezeiască, unde este judecata cea dreaptă? Cel înfrânat și cel îmbunătățit sunt nenorociți, pe când cel desfrânat și cel rău sunt normociți; acesta este admirat, celălalt nesocotit, acesta trăiește în îndestulare și desfătare, celălalt este certat de sărăcie și de mizeria cea mai mare».

Așa vorbește cel nepriceput, dar, în adevăr, păcătosul este omul cel mai ticălos și mai nenorocit din lume, chiar când nu se pedepsește îndată; el tocmai atunci este cel mai nenorocit când nu se pedepsește și când nu i se întâmplă nimic potrivnic.

La boli și la rele noi nu deplângem pe cel ce se lasă a se vindeca, ci pe acei ce sunt nevindecabili. Iară ce este boala și rana pentru trup, aceea este păcatul pentru suflet. Și ceea ce este tăietură și doctorie pentru trupul cel bolnav, aceea este nenorocirea pentru un suflet bolnav. Ați înțeles ce zic eu? Fiți cu luare aminte, căci eu voiesc să vă comunic o învățătură de adevărată înțelepciune. Presupune că tu vezi pe cineva care are o bubă rea, din care ies viermii și curge puroi, iar acela își neglijează rana și buba; dar mai vezi încă pe un altul, care suferind de aceeași boală, se slujește de mâinile doctoricești, lasă a se arde și a se tăia, și bea doctorii amare. Spune-mi mie, pe care din aceștia doi vei deplânge tu, pe bolnavul care nu se supune vindecării sau pe acela care întrebuințează leacurile? Firește că pe acela care nu se lasă a se vindeca[59]. De asemenea, înfățișează-ți doi păcătoși, căci și păcătosul este un bolnav; unul dintre ei se pedepsește pe pământ, celălalt nu. Deci, să nu zic că acesta din urmă este un norocit, căci este bogat, căci poate jefui sărmanii, căci împilează văduvele, se află bine, cu toate răpirile sale, se îndulcește de cinste și de considerație, are dregătorie și putere, și nu cunoaște nici una dintre patimile cele obișnuite omenești, nici friguri, nici nenorocire, nici vreun fel de boală. Este înconjurat de-o grămadă de copii, se bucură de o vârstă norocită ș.a., și cu toate acestea,

tocmai pe dânsul trebuie să-l deplângeți mai mult, căci el este bolnav fără a primi vindecarea. Cum așa? Îți voi spune. Când vezi pe cineva suferind de hidropică și trupul lui umflându-se, iară el cu toate acestea nu aleargă la doctor, ci mai vârtos robește plăcerii de a bea, ține o masă îmbuibătoare, se îmbată în toate zilele și așa tot mai mult sporește boala sa, spune mie, îl lauzi tu oare pe acesta ca pe un norocit, sau îl socoți nenorocit? Dacă, dimpotrivă, vezi pe un altul, care de asemenea este hidropic, însă caută ajutorul doctorilor, rabdă foamea, trăiește foarte cumpătat, mănâncă și bea neobișnuit de puțin și primește cele mai amare doctorii, care deși pricinuiesc dureri, însă tocmai prin aceasta restatornicesc sănătatea, nu-l vei socoti pe acesta mai norocit decât pe acela? Negreșit, că unul este bolnav și nu se vindecă, celălalt este bolnav și se vindecă. Cura este grea, dar folositoare. Așa este și în viața noastră cea de acum. Numai că aici nu este vorba de un trup bolnav, ci de un suflet bolnav. Locul bolii îl ține aici păcatul, doctoria amară fiind pedeapsa dumnezeiască. Adică ceea ce lucrează doctorul cu doctoria, cu tăierea și cu arderea, Dumnezeu lucrează cu pedepsele. Precum la boli fierul și focul cele adeseori întrebuințate, deși ard dureros, opresc cangrena și stârpesc buba și sunt foarte mântuitoare, tot așa la un suflet bolnav, foamea și bolile și alte rele de tot felul se întrebuințează în locul fierului și al focului, spre a împiedica întinderea cangrenei sufletului și a-l vindeca.

Gândiți iarăși la doi desfrânați, unul bogat, altul sărac. Care din doi dă mai multă nădejde de mântuire? Negreșit, cel sărac. De aceea, nu zice că cel bogat este norocit, pentru că trăiește în desfătare și prisosință; mai vârtos trebuie să socotești norocit, pe acela care, fiind desfrânat, este sărac și se chinuiește de foame, căci sărăcia este pentru dânsul dascălul unei vieți mai bune. Așadar, când vezi un păcătos norocit, plângi, căci răul lui este îndoit; el este bolnav și totodată nevindecabil. Iară când vezi un păcătos în nenorocire, mângâie-te, atât pentru că el prin nenorocire se va

---

[59] Medicul văzând că bolnavul incurabil nu mai poate fi salvat prin nici o intervenție chirugicală sau medicală îi semnează externarea, îi îngăduie orice aliment și nu-l mai îndeamnă să mai urmeze un anumit regim, nu-l mai oprește de la unele alimente ce i-ar putea dăuna și mai mult stării sale, fiindcă acela în foarte scurt timp se va stinge din viața aceasta. Prin urmare, nu-și mai au rostul cauterizările dureroase, tratamentul îndelungat și însoțit de suferință, jenă, prohibiții și neplăceri. Însă bolnavului ce poate fi tratat și vindecat, medicul îi livrează o serie de doctorii amare și dureroase, dar cu efect taumaturgic. Așa și Dumnezeu: în atotștiința Lui cunoaște că unora, oricât de multe suferințe le-ar trimite sau le-ar îngădui ca certare pentru păcate, în scopul mântuirii lor, ei tot nu-și mai întorc fața către Dânsul, și atunci îi lasă să se bucure în lumea prezentă, îngăduind această stare și ca răsplată pentru fărâma de bine ce or fi săvârșit-o în viață – n.n.

îmbunătăţi pentru viitor, cât şi pentru că el prin aceasta curăţă multe dintre păcatele săvârşite de dânsul.

Unii oameni se pedepsesc numai aicea pe pământ, alţii se curăţă în această lume, şi primesc pedeapsa deplină în această lume; şi apoi sunt şi din aceia care se pedepsesc şi în această lume şi în cealaltă. Pe care dintre cei trei oameni îi socotiţi voi cei mai norociţi? Desigur, pe cei dintâi, căci ei încă aici se curăţă de păcatele lor, iar acolo se fericesc veşnic. Iară după aceştia, pe care? Poate pe aceia care nu se pedepsesc aicea, dar în cea lume suferă pedeapsa deplină? Nicidecum aceştia nu sunt cel de al doilea în nenorocire, ci mai vârtos aceia care se pedepsesc şi aicea şi acolo. Căci fiind ei şi aicea pedepsiţi, de bună seamă pedeapsa lor acolo va fi mai uşoară. Iară cine numai în acea lume va primi deplina pedeapsă, acela va trebui să sufere acolo un chin neîmblânzit, ca îmbuibatul cel bogat din Evanghelie, care nu putea dobândi nici măcar o picătură de apă, adică nici cea mai mică mângâiere în munca sa, căci el aici nu curăţise nimic din păcatele sale.

Şi pe un asemenea om, care trebuie să sufere în acea lume o pedeapsă atât de grozavă, îl veţi socoti oare fericit pentru traiul bun de pe pământ?” (Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvânt la Duminica Floriilor*, în vol. *Omilii la Postul Mare…,* p. 99-103)

„Dacă unii se miră de norocirea celor prihăniţi, apoi judecă ei, că şi răpitorii, prădătorii de biserici, ucigaşii, corsarii (hoţii de mare), înainte de a fi traşi la judecată, trăiesc întru desfătare şi îndestulare, se îmbogăţesc prin nenorocirea altora, adună comori nedrepte şi în toate zilele se îmbuibează. Iară când judecătorul rosteşte hotărârea asupra lor, atunci se pedepsesc pentru toate acestea. Tot aşa se întâmplă şi celor ce ţin femei posadnice, mănâncă la mese îmbuibătoare, semeţii care înalţă sprâncenele şi batjocoresc pe cei săraci. Când Unul Născut Fiu al lui Dumnezeu va veni la Judecată cu îngerii Săi şi va şedea pe tronul Său, şi toată lumea se va aduna împrejurul Lui, atunci ei vor fi aduşi goi şi lipsiţi de toată mărirea lor, nu vor afla nici un mijlocitor şi fără milă vor fi aruncaţi în râul cel de foc. De aceea, nu-i lăuda ca pe nişte norociţi pentru traiul lor cel bun pe pământ, ci deplânge-i pentru pedeapsa viitoare. Iar pe cel drept să nu-l socoteşti nenorocit, chiar de-ar fi sărac, ci laudă-l ca pe un norocit, pentru viitoarea sa bogăţie cerească”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvânt la Duminica Floriilor,* în vol. *Omilii la Postul Mare…,* p. 103-104)

„În viaţa aceasta tuturor li se aplică legea răsplătirii. De aceea cei virtuoşi sunt cuprinşi de necazuri. De aceea cei nedrepţi se desfată în bunătăţi.

Primii sunt pedepsiți aici pentru puținele lor păcate, și în felul acesta nu vor fi lipsiți de rai. Ceilalți sunt răsplătiți aici pentru puținele lor fapte bune, și vor fi pedepsiți veșnic pentru multa lor răutate". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 18)

„Răsplata nu este dată în viața aceasta trecătoare. Aici este treapta nevoințelor. Premiile și cununile se vor da în viața de dincolo.

Nu trebuie să ne pară rău pentru cei care sunt încercați și suferă, ci pentru cei ce în vreme ce păcătuiesc nu sunt pedepsiți". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 20)

„Te tulburi și te necăjești pentru că-i vezi pe mulți trăind în fericire și desfătare, deși sunt oameni răi și păcătoși? Adică suferi datorită îngăduinței și îndelung-răbdării lui Dumnezeu? Spune-mi, câți fură, câți nedreptățesc, câți ucid? Nu cumva pentru aceștia îl osândim pe judecător? Nicicând! Îl vom osândi numai dacă, după ce vinovații sunt prinși și duși în fața lui, acela îi găsește nevinovați. Deci cum îi ceri socoteală judecătorului înainte ca criminalii să fie judecați de el? Dar să-ți spun și altceva? Gândește-te ce ai făcut tu în viață, omule! Cercetează-ți bine conștiința. Atunci nu numai că nu te vei mândri cu faptele tale, dar și părerea ți-o vei schimba, și iubirea de oameni a lui Dumnezeu o vei accepta, și îndelung-răbdarea Lui o vei mărturisi, și de neținerea Sa de minte a răului te vei minuna. Căci dacă ne-ar fi pedepsit pe fiecare dintre noi îndată ce păcătuiam, neamul omenesc ar fi dispărut cu mult înaintea noastră". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 179)

„Nu trebuie să plângem pentru cel care se zvârcolește de durere, atunci când doctorul îi cauterizează rănile, pentru că după durerea pricinuită de ardere va urma vindecarea rănilor sale. Să plângem pentru cel care zace în pat, fără nici o îngrijire din partea vreunui medic, pentru că rănile sale se vor infecta, ceea ce îi va aduce moartea. La fel, în cazul unui-suflet rănit de păcat, nu trebuie să ne pară rău atunci când Dumnezeu îi trimite pedepse, pentru că prin acestea, el dobândește vindecare. Să plângem și să jelim acele suflete care păcătuiesc fără să primească nici o pedeapsă, pentru că le așteaptă pedeapsa veșnică". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 220-221)

„Atunci când vezi vreun om că trăiește în evlavie și dreptate, chiar dacă ar fi legat cu mii de lanțuri, chiar dacă ar fi aruncat în cea mai întunecoasă închisoare, chiar dacă ar fi chinuit de sărăcie sau dacă nu ar avea mâini sau

picioare sau dacă ar fi măcinat de vreo boală fără vindecare, să-l fericești și să-l invidiezi, pentru că pe acela îl așteaptă viața veșnică și fericirea nespusă. Iar atunci când vezi vreun om trăind în nedreptate și dispreț față de poruncile lui Dumnezeu, în viclenie și înșelăciune, chiar dacă ar fi slăvit de toți oamenii, chiar dacă ar avea bogății nenumărate sau dacă ar fi stăpânul lumii, să-ți pară rău și să plângi pentru el, căci îl așteaptă iadul veșnic și suferința neînchipuită.

Ce va câștiga cel care este bogat în bani, dar sărac în virtute? Ce va câștiga cel care are mult pământ, dar este robul patimilor sale? Ce va câștiga cel care este slăvit de oameni, dar este supus păcatului? Nimic altceva decât moarte sufletească și despărțire pentru totdeauna de Domnul dătător de viață. Pentru că plata păcatului este moartea, iar harul lui Dumnezeu, viața veșnică, în Hristos Iisus, Domnul nostru (Rom. 6, 23)". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 294-295)

„Nimeni să nu se supere atunci când vede că cei răi și nedrepți sunt fericiți în această viață, pentru că răsplata bunătății și a răutății nu se face aici, pe pământ. Dacă uneori Dumnezeu ne pedepsește după faptele noastre, plata aceasta nu este întreagă, ci o pregustare a ceea ce va fi în cealaltă viață. Iar lucrul acesta este lăsat de Dumnezeu pentru ca cei care nu cred în învierea morților și în Judecata de apoi să se cumințească măcar cu cele ce pătesc pe pământ.

Vezi că vreun om rău se îmbogățește? Nu-ți pierde îndrăzneala! Vezi că, dimpotrivă, un om bun suferă? Să nu te smintească un asemenea lucru. Cei răi primesc și răsplată și pedepse, căci omul rău nu are numai fapte rele. Este posibil ca și el să fi săvârșit niște fapte bune. De asemenea, cel bun nu se poate să fie cu totul fără de păcat. Cu siguranță a făcut și el anumite rele. Cel rău primește bunătățile pământești trecătoare ca răsplată pentru puținele sale fapte bune, iar în viața viitoare, va fi pedepsit aspru pentru toată răutatea sa. Pe de altă parte, cel bun suferă, în această viață pentru păcatele sale, iar în cealaltă, se va bucura de Împărăția cerurilor". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 331)

„Cel ce nu suferă nici o pagubă sau altă pedeapsă pentru păcatele lui și cel ce are cinste multă și odihnă, mare muncă va avea acolo (în iad – n.n.). Pentru aceea, când vezi pe cineva îmbogățindu-se din strâmbătăți și din lăcomie, pe acel om nu-l lăuda, ci să-l plângi, că bogăția adaugă munca acolo, de vreme ce adună la dânsul blesteme și urgie de la cei cărora le face strâmbătate și muncile păcatelor sunt de multe feluri, după vreme și după

obraji și după vrednicie și după cunoștință și necunoștință”. (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Mărgăritarele Sfântului Ioan Gură de Aur*, p. 40-41)

„De vezi un om făcând multe răutăți și fiind tot în bine, nu te mira de el, ci zi: Acest om ce face atâtea răutăți și nu pățește nici o nevoie, poate că a făcut oarecând vreun bine și acum își ia plata bunătăților aici, ca să nu aibă acolo plata binelui (în ceruri – n.n.)”. (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Mărgăritarele Sfântului Ioan Gură de Aur*, p. 165)

„Pentru aceea, când vezi pe cel drept muncindu-se și pedepsindu-se, nu te mira, ci numai zi că Dumnezeu vrea să-l curățească aici, și de se pedepsește și mai mult decât sunt păcatele lui, i se adaugă dreptatea lui”. (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Mărgăritarele Sfântului Ioan Gură de Aur*, p. 165)

„Două lucruri ne tulbură, dacă nu ne revoltă: prima este prosperitatea păcătoșilor, a doua este suferința drepților.

Păcătoșii sunt actualmente nepedepsiți? Însă, mai întâi, dacă Dumnezeu ar pedepsi fiecare crimă în momentul în care omul o comite, ce ar mai rămâne din neamul omenesc? Și fără a privi în afară spre alții, să ne întrebăm noi înșine unde am fi? Apoi dacă Dumnezeu pedepsea totul în această lume, ce va mai rămâne despre credința în altă viață? În sfârșit, dacă Dumnezeu ar lovi păcătoșii pentru crimele lor, cum vor fi răsplătite cele câteva fapte bune ale lor?

Însă, pe de altă parte, dacă Dumnezeu nu ar lovi niciodată viciul în această lume, cum nu va fi slăbită ideea de dreptate a Sa? (...) Dreptul suferă? Însă nu trebuie, prin suferință, să se facă cucerirea împărăției sale veșnice? Pe de altă parte, dacă acest drept a comis ceva greșeli, nu este natural și mântuitor ca el să le expieze în timp, pentru a evita pedeapsa veșniciei? (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Bogățiile oratorice,* p. 37)

„Dacă cineva, păcătuind în chip vădit și nepocăindu-se, n-a pătimit nimic până la moarte, socotește că judecata lui va fi fără milă acolo”. (Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, cap. 112, în *Filocalia*, vol. I, p. 246)

„Ia seama să nu cazi în cuvintele de cârtire pe care le spune Scriptura în numele tău: «Ce-am folosit că am umblat rugându-ne înaintea Domnului și am petrecut în casa Lui pururea?» (Mal. 3, 13). E vădit că orice slugă care e aproape de stăpân primește uneori și bătăi, și palme, și ocări, și înfruntări. Iar cei ce sunt afară sunt departe de bătăi, ca unii ce sunt străini și

nebăgați în seamă. Dar atunci unde este folosul nostru, vei zice, dacă trebuie să răbdăm necazuri cu sufletul și cu trupul, noi cei ce totdeauna ne rugăm și cântăm, iar cei ce nici nu se roagă, nici nu priveghează se bucură, se veselesc, propășesc și-și petrec viața cu mulțumire? Sau, cum zice proorocul: «Iată, se zidesc case străine și noi fericim pe cei străini», adăugând: «acestea le grăiau împotrivă robii lui Dumnezeu, cei ce au cunoștință» (Mal. 3, 15-16). Dar trebuie să se știe că nu pătimesc nimic străin cei asupriți și întristați în multe chipuri, ci rabdă prin multe încercări cele ale Stăpânului lor. Căci L-au auzit grăind în Evanghelii: «Amin zic vouă, că veți plânge și vă veți tângui voi, cei ce sunteți aproape de Mine, iar lumea se va bucura» (In. 16, 20). Dar încă puțin și vă voi cerceta pe voi prin Mângâietorul și voi alunga întristarea voastră și vă voi întări pe voi iarăși prin gândurile vieții și odihnei cerești, și prin lacrimi dulci, la care ați fost lipsiți puține zile, fiind ispitiți. Și vă voi da vouă sânul harului Meu, precum mama pruncului care plânge suspinând și vă voi întări cu putere de sus pe voi, ce ați slăbit în războiul ce-l purtați; și vă voi îndulci pe voi, cei ce ați fost amărâți, cum zice Ieremia în Plângeri despre Ierusalimul tău cel ascuns. «Ci vă voi vedea pe voi și se va bucura inima voastră» (In. 16, 22), pentru cercetarea cea ascunsă «și necazul vostru în bucurie se va întoarce» (In. 16, 20), «și bucuria voastră nimenea nu o va putea lua de la voi» (In. 16, 22)". (Ioan Carpatiul, *Cuvânt ascetic*, în *Filocalia*, vol. IV, p. 151-152)

„Un pustnic a spus:

– Dacă-ți plătești datoriile în această viață, poți fi mântuit. Însă, dacă ești lovit în cap de multe ori, vei primi chiar și ceva în plus. Pentru oamenii care sunt bătuți pe nedrept, există o răsplată. Aceasta înseamnă că de multe ori Dumnezeu permite ca cei ca cei care duc o viață bună să fie greu loviți. De ce este așa? Lăsați-mă să vă dau un exemplu.

Există o familie fericită în care toți sunt buni: tatăl, mama și copiii. Ei se duc la biserică și se împărtășesc regulat. Deodată, un bețiv sau un nebun îl ucide pe tatăl cel bun, fără nici un motiv. Din această cauză, mulți dintre cei care sunt depărtați de Dumnezeu vor spune: «Uitați-vă la el! Vedeți? El mergea la biserică și uite ce i s-a întâmplat!».

Câtă obrăznicie! Dumnezeu îngăduie suferința celor nevinovați pentru a da o nouă șansă celor nepocăiți, astfel ca ei să poată fi aduși pe calea pocăinței, văzând suferința celui nevinovat, și astfel să fie precum tâlharul cel bun care a fost răstignit pe cruce de-a dreapta lui Hristos.

Ce observăm la cei doi tâlhari între care a fost răstignit Hristos? Unul L-a defăimat pe Hristos, spunându-I:

– Dacă Tu ești Hristosul, mântuiește-Te pe Tine și pe noi.

Dar celălalt, certându-l, i-a zis:

– Nu te temi tu de Dumnezeu, de vreme ce ești în aceeași osândă? Noi, după dreptate primim ce ni se cuvine după faptele noastre, dar Acesta nici un rău n-a făcut (Lc. 23, 39-41).

De aceea Dumnezeu îngăduie ca unii oameni nevinovați să sufere, ca să fie spre folosul celor răzvrătiți, chiar dacă cei care suferă sunt cu adevărat iubiți de Dumnezeu. Cred că în Rai, Dumnezeu le va spune: «Iată, acest lăcaș este pentru tine, sau îți poți alege oricare îți place!».

Înțelegeți? Așa este! Dacă cerem justificări pentru ce ni se întâmplă, putem pierde totul. Ne pierdem liniștea minții și răsplata". (Arhimandritul Ioannikios, *Patericul atonit*, p. 122-123)

Răbdarea în boală

„... răbdarea este firea lui Dumnezeu, urmarea și superioritatea calităților Sale ..."[60]. (Tertulian, *Despre răbdare*, III, în PSB, vol. 3, p. 184)

„Să luăm în considerare așadar și nerăbdarea, și vom vedea că, așa precum răbdarea se naște și se află la Dumnezeu, la fel adversara ei se naște și se află la adversarul nostru, apărând cu claritate de aici cât de categoric se opune ea credinței"[61]. (Tertulian, Despre răbdare, V, în PSB, vol. 3, p. 185)

„Primește, așadar, cuvântul meu de mângâiere ca să nu cazi în suferințe, ci să dovedești că ești deasupra lor și că le-ai biruit deja". (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 101, I, în PSB, vol. 12, p. 283)

„Nimeni dintre voi n-a fost sfâșiat în bătăi, nimănui nu i s-a confiscat casa, n-am fost siliți să plecăm în surghiun, n-am cunoscut temnița. Ce suferință teribilă am îndurat noi?". (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 240, II, în PSB, vol. 12, p. 499)

---

[60] Tâlcuirea prof. N. Chițescu: Întruparea Fiului lui Dumnezeu în condițiile cele mai umile, viața Sa de lipsuri și suferințe, patimile și moartea Sa, sunt exemplele cele mai strălucite ale răbdării neasemănate pe pământ. (n. s. 8, p. 184)

[61] Tâlcuirea prof. N. Chițescu: Păcatul a intrat în lume din nerăbdare; primii păcătoși n-au suportat instinctele, nevoile firești, poruncile dumnezeiești. După Adam și Eva, Cain cade în prada invidiei, lăcomiei, urii, dorințelor și nevoilor de tot felul. Aaron devine nerăbdător în deșert, poporul – neascultător de Profeți și apoi de Domnul. Analiza lui Tertulian asupra păcătoșeniei generale în privința nerăbdării, mai ales ca lipsă de suportare a oricărei dureri – actuală în acele vremi de persecuții feroce –, este subtilă, originală și profundă. (n. s. 11, p. 187)

„Toți știm că răbdarea înseamnă suportarea suferințelor și de aceea este sigur că nimeni nu poate afirma că este răbdător, în afară de acela care suportă fără supărare necazurile care i-au fost pricinuite". (Sf. Ioan Casian, *Convorbiri duhovnicești*, Partea a III-a, Convorbirea cu părintele Piamun, Cap. XIII, 1-2, în PSB, vol. 57, p. 635)

„Căci luptele noastre sunt multe și variate: sunt lupte lăuntrice, sunt și lupte din afară; însă noi întărindu-ne și mângâindu-ne din Scripturi, dăm dovadă de răbdare; și când viețuim în răbdare, atunci stăm în nădejde. Amândouă acestea – răbdarea și nădejdea – se sprijină una pe alta și la un loc vin din Scripturi". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel*, omilia XXVII, p. 493-494)

„Nu e boală mai cumplită decât cea a lui Iov, chiar dac-ar fi să înșirui mii de boli. Astfel era boala lui, că nu putea trăi nici în casă și nici în mansardă (ýðùñïöéüí), astfel încât toți se păzeau de cel bolnav. Dacă n-ar fi avut o boală de nevindecat, fiind într-o stare cu mult mai rea decât cei loviți de lepră, n-ar fi stat în afara cetății. Aceștia pot intra în case și pot vorbi, dar Iov ședea mereu sub cerul liber, pe o movilă de gunoi, gol cu desăvârșire, pentru că nu se putea acoperi cu nici o haină. «Trupul meu e plin de păduchi și de solzi de murdărie; pielea mea crapă și se zbârcește» (Iov 7, 5). Oare toate acestea nu-i sporeau durerile pe care le suferea? Corpul lui scotea din el viermi și puroi și acest lucru nu se întâmpla doar uneori, ci în continuu". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Filipeni*, omilia a IX-a, p. 158-159)

„Nimic nu este egal cu îndelunga răbdare. Cel ce îndelung rabdă, niciodată nu poate fi disprețuit, ci după cum trupurile cele vânjoase nu pot fi lovite, tot așa și astfel de suflete, care sunt mai presus de săgeți. Cel ce îndelung rabdă este atât de înalt, încât nu-l poate ajunge săgeata ca să-l rănească". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Evrei,* omilia XXII, p. 273)

„... știi bine că nimic nu egalează răbdarea, care este regina virtuților, temelia faptelor bune, portul cel neînviforat, pacea în războaie, seninul în vijelie, siguranța în uneltiri, care-l face pe cel pe care o realizează mai tare decât diamantul și pe care nu o vor putea vătăma nici armele puse în mișcare, nici armatele puse în linie de bătaie, nici mașinile de război aduse, nici săgețile, nici lăncile, nici înseși armatele demonilor, nici falangele

întunecoase ale puterilor potrivnice". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea XIII, 4d, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență...*, p. 220-221)

„Iar acum, mulți din oameni când le vine vreo boală sau pagubă, îndată blestemă, deși durerea și amarul acela tot îl au, iar de plata răbdării se lipsesc[62]. Ce faci, omule? Pe făcătorul tău de bine, pe Dumnezeu îl blestemi? Nu vezi că te arunci pe tine într-o prăpastie adâncă și cazi în mare muncă? Nu știi că diavolul pentru aceasta ne aduce la răutăți pe noi, ca să ne facă să blestemăm și să mergem în iad? Și dacă te vede că blestemi, adaugă durerea de o face mai mare ca să te mânii, iar dacă te vede că rabzi vitejește și mulțumești lui Dumnezeu, îndată fuge de tine. O omule, dar de ce hulești? Oare îți mai ușurezi durerea? Nu! Ci încă mai mult o adaugi, nu poți să dormi junghiindu-te durerea. Mulțumește și dă laudă lui Dumnezeu, că dacă hulești și alungi ajutorul lui Dumnezeu de la tine, pe diavol îl faci mai tare asupra ta, iar când se pornește limba ta fiind obișnuită a huli rău, mușc-o, să sângereze mai bine ea, decât să poftești tu la ziua judecății o picătură de apă, precum a pățit și bogatul acela, că mai bine este să rabzi aici puțină durere, decât să te muncești acolo în veci". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Mărgăritarele Sfântului Ioan Gură de Aur*, p. 165-166)

„Cei sănătoși să le zică altora ca să-și aducă aminte de boala fericitului Apostol Timotei, că niciodată nu s-a odihnit de boală îndelungată. Și de vreme ce acel sfânt episcop și a toată lumea învățător, care și morți învia și alunga dracii din oameni, a răbdat multe boli în toată viața lui și încă fiind foarte bolnav, dascălul lui – fericitul Pavel, i-a poruncit să bea puțin vin pentru sănătatea stomacului lui, n-a vrut nici o doftorie, numai cât a răbdat ca un viteaz acea boală amară. Dar noi pentru ce să nu răbdăm? Ce răspuns vom da lui Dumnezeu? Că de se întâmplă să ne vină vreo boală, ne mâniem și scrâșnim și alergăm încoace și încolo fără răbdare și nu ascultăm Sfânta Scriptură care grăiește, că pe cel ce îl iubește Dumnezeu îl pedepsește, și nu numai că nu răbdăm ci încă facem și vrăji și farmece drăcești și pe

---

[62] Suntem îndemnați să răbdăm și să ne asumăm crucea durerii, ca să ne fie curățitoare de suflet și mântuitoare. Pe cel ce suferă cu răbdare Dumnezeu îl mângâie și-i pare ușoară durerea, însă cel ce nu o primește, în încruntarea și nerăbdarea lui își sporește chinul și suferința, lipsindu-se atât de ușurarea durerii cât și de purificarea adusă de aceasta celui răbdător – n.n.

Dumnezeu, Care poate să ne ajute, Îl părăsim. Dar ce iertare vom avea? Cum vom răspunde lui Hristos?" (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Mărgăritarele Sfântului Ioan Gură de Aur*, p. 166)

„Răbdarea este iubirea de osteneli a sufletului. Ea constă din osteneli de bună voie și din încercări fără de voie". (Talasie Libianul, *Despre dragoste, înfrânare și petrecerea cea după minte*, suta a treia, cap. 16, în *Filocalia*, vol. IV, p. 27)

„Zis-a Domnul: «Cel ce va răbda până la sfârșit acela se va mântui» (Mt. 24, 13). Iar răbdarea este îmbinarea tuturor virtuților. Căci nici una dintre virtuți nu stă fără ea. Deoarece «tot cel ce se întoarce înapoi nu este vrednic de Împărăția cerurilor» (Lc. 9, 62). Chiar dacă i se pare cuiva că se împărtășește de toate virtuțile, dacă nu va răbda până la sfârșit și nu se va izbăvi de cursele diavolului nu este vrednic să ajungă în Împărăția cerurilor. Fiindcă și cei ce au luat arvuna au nevoie de răbdare ca să primească răsplata desăvârșită în veacul viitor. În toată știința și cunoștința este nevoie de răbdare. Și pe drept cuvânt. Pentru că nici lucrurile cele sensibile nu se fac fără ea, iar dacă i s-a făcut cuiva vreunul dintre ele, are nevoie de răbdare ca să-i rămână ceea ce i s-a făcut. Și, simplu grăind, tot lucrul înainte de a se face, prin ce se face și o dată făcut, prin ea rămâne și fără de ea nu stă, nici nu se desăvârșește. Pentru că dacă este bun, ea îl prilejuiește și îl păzește; iar dacă este rău, ea dă ușurare și tărie de suflet și nu lasă pe cel ispitit să fie strâmtorat de descurajare, care este arvuna gheenei. Ea are puterea să omoare deznădejdea, care omoară sufletul. Ea învață sufletul să se mângâie și să nu slăbească de mulțimea războaielor și a necazurilor. Pe ea neavând-o, Iuda a găsit moartea cea îndoită ca un lipsit de experiența războiului. Pe ea având-o, fruntașul Petru, deși a căzut, dar ca un cercat în război a biruit pe diavolul care-l doborâse. Pe ea aflând-o, monahul acela care a căzut în curvie a biruit pe cel ce l-a biruit, nesupunându-se gândului deznădejdii care-l împingea să părăsească chilia și pustiul, ci cu răbdare zicând către gânduri: n-am păcătuit și iarăși zic vouă, n-am păcătuit. O, dumnezeiască înțelepciune și răbdare a viteazului bărbat! Această fericită virtute l-a desăvârșit pe Iov și toate bunătățile lui cele dintâi. Căci numai puțin dacă ar fi slăbit în ea, dreptul ar fi pierdut toate cele dintâi. Dar cel ce cunoștea răbdarea lui a îngăduit bătaia spre desăvârșirea lui și spre folosul multora. Deci cel ce-și cunoaște interesul se nevoiește întâi de toate să o aibă pe aceasta". (Petru Damaschinul, *Învățături duhovnicești*, cuv. 5, în *Filocalia*, vol. V, p. 191-193)

„Există o simțire, mai bine zis o deprindere numită răbdare în dureri, de care cel ce e prins, nu se va mai teme sau nu va mai fugi de durere niciodată. Stăpânite de această pururea lăudată virtute, sufletele mucenicilor au răbdat cu ușurință chinurile". (Sf. Ioan Scărarul, *Scara dumnezeiescului urcuș*, cuv. 26, partea întâi, cap. 49, în *Filocalia*, vol. IX, p. 337)

„Domnul a spus: «Întru răbdarea voastră veți câștiga sufletele voastre» (Lc. 29, 19). Iar Apostolul, urmând Lui, a zis: «Aveți nevoie de răbdare» (Evr. 10, 36). Și proorocul a zis: «Așteptând, am așteptat pe Domnul și a căutat spre mine» (Ps. 39, 1). Dulcele nostru Stăpân a spus: «Cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui» (Mt. 10, 22). Stăruiți amândoi în răbdare, mulțumind și privind la sfânta putere a lui Dumnezeu, care vine de sus. Căci spre cercarea voastră sunt toate acestea. Privegheați în cele spuse de noi: «Ispitește-mă, Doamne, și mă ceartă» (Ps. 25, 2)". (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 76, în *Filocalia*, vol. XI, p. 112)

„Iarăși îți zic, suflete al meu, nu este cu putință să mergem pe calea cea dreaptă și să nu întâlnim necazuri, să nu cădem cu trupul în vreo boală sau să nu avem vreo suferință, să fim cu trupul mereu sănătos. Dacă dorim însă să viețuim cu fapte bune, apoi să voim a umbla și pe calea Părinților. Că nu este cu putință cuiva a se apropia de Hristos fără suferință; iar cine leapădă suferința, acela leapădă și mântuirea". (Sf. Paisie Velicikovski, *Crinii țarinii*, p. 18-19)

„Era ca în istorisirea despre Iov care, cuprins din toate părțile de putreziciunea rănilor, cu trupul năpădit de abcese, nu-și lăsa simțirea pătrunsă de durere, ci prin meditație durerea rămânea în trup iar sufletul, cu nimic slăbit, nu înceta să cugete cele înalte. Astfel o vedeam și pe slăvita Macrina care, deși febra îi topise puterile firii și o apropia de moarte, ca răcorită de rouă, fără piedică, contempla cele divine". (Sf. Grigorie de Nyssa, *Viața Sfintei Macrina*, 18, p. 53-54)

„Părintele I. suferă de diferite boli. În această stare el spune cu bucurie:

– Sufăr, dar nu vreau să fiu vindecat. Nu cer sănătate, ci răbdare. Și dacă aș cere cândva lui Dumnezeu sănătate, ar însemna că nu-s în toate mințile. Un om duhovnicesc chiar și pe patul de moarte va spune că rabdă. Un mirean ar putea gândi altfel". (Arhimandritul Ioannikios, *Patericul atonit*, p. 408)

„Odată, evlaviosul părinte Artemie de la Grigoriu (e vorba de Mănăstirea atonită Grigoriu – n.n.) se plângea:

Dumnezeul meu, de ce sufăr atât de mult?

– Apoi într-o vedenie L-a văzut pe Hristos, care i-a arătat mâinile și coasta Sa, spunând:

– Vezi câte am îndurat? Și tu, pentru dragostea față de Mine, nu poți fi răbdător?" (Arhimandritul Ioannikios, *Patericul atonit*, p. 413)

„Dacă Domnul (spunea Sf. Serafim de Sarov – n.n.) va voi ca omul să treacă prin boli și suferințe, tot El îi va da și puterea răbdării". (*Patericul Sarovului*, p. 261)

„Îmi aduc acum aminte (menționa Panayotis Sotirios, jurnalist și scriitor din Grecia – n.n.) de ceea ce spunea un părinte:

Fiul meu, atunci când oftezi, să zici «Slavă Ție, Doamne», ca să înăbuși cârtirea care însoțește oftatul.

Aceasta este înțelepciunea. Dar e și foarte greu de îndeplinit. Atunci când te doare, strigi și oftezi, dar îți amintești cuvintele pe care le-au rostit Sfinții patruzeci de Mucenici: «Grea este iarna, dar atât de dulce Raiul»". (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 93)

Suportarea bolilor cu îndelungă răbdare, iubire, rugăciune și mulțumire către Dumnezeu

„A zis bătrânul: Dacă te ajunge vreo boală a trupului, să nu te neliniștești. Căci dacă stăpânul tău vrea să-ți încerce trupul, cine ești tu să te superi? Nu-ți poartă El grijă de toate? Nu cumva trăiești în afară de El? Rabdă, deci și roagă-L să-ți dăruiască cele ce-ți sunt de trebuință; căci aceasta este voia Lui. Arată îndelungă răbdare și iubire". (*Viața Sfântului Macarie Egipteanul,* II, 4, în PSB, vol. 34, p. 55)

„Deci și tu, o, iubitule, când de multe ori ești cuprins de boală sau de friguri sau de dureri, și usturimea te silește să zici ceva de hulă – de te vei stăpâni pe tine, și vei mulțumi, și vei proslăvi pe Dumnezeu, aceeași plată vei lua (ca dreptul Iov – n.n).

Că pentru care pricină hulești – spune-mi – și cuvânt amar scoți din gură? Oare mai ușoară ți se face ție durerea? Iar mai ales și mai ușoară de s-ar fi făcut, nici așa nu trebuie să îndrăznești și să vinzi mântuirea sufletului, aflând mângâiere trupului. Dar acum nu numai nu ți se ușurează durerea, ci și mai cumplită se face. Pentru că diavolul văzând că a putut ceva și te-a

adus pe tine la hulă, crește cuptorul, aprinde usturimea ca să îi împlinești lui pofta. Deci, precum am zis, deși s-ar fi ușurat durerea, nu trebuie să faci aceasta. Iar când nici nu folosești ceva, pentru care pricină te omori pe tine?

Dar nu suferi să taci? Mulțumește lui Dumnezeu! Proslăvește dar pe Cel ce te încearcă pe tine în cuptor! În loc de hulă, slavoslovie zi către Dumnezeu! Așa zicea și fericitul acela grăind: «Domnul a dat, Domnul a luat», și iarăși: «De am luat cele bune de la Domnul, să nu răbdăm cele rele?»". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Din Tâlcuirea la Psalmul 127,* în vol. *Puțul și Împărțirea de grâu,* p. 119)

„Căci știi, știi limpede cât de important este să suporți boala trupului cu noblețe și cu mulțumire. Acest lucru – am spus-o de multe ori – l-a încununat pe Lazăr, acest lucru l-a rușinat pe diavol în luptele cu Iov și l-a arătat mai strălucitor pe atletul acelei răbdări. Acest lucru, mai mult decât iubirea de săraci, decât disprețul banilor, decât pierderea pe neașteptate a copiilor și miile de atacuri, i-a proclamat numele și a astupat cu multă bogăție gura nerușinată a acelui rău demon.

Socotind deci necontenit aceste lucruri, bucură-te și te veselește tu care săvârșești lupta cea mare, care porți cu blândețe capul încercărilor și slăvești pentru ele pe Iubitorul de oameni Dumnezeu Care poate să facă să dispară toate dintr-o dată, dar le lasă să fie ca să-ți fie și mai strălucitoare această bună negustorie. De aceea și noi nu încetăm să te fericim". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea XIV, 1c,d, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 222)

„Nu socoti deci că acum îți stă înainte o luptă mică, căci spun că aceea dusă cu boala trupului e mai înaltă decât toate cele pe care le-ai răbdat. Căci pentru Lazăr – pentru că deși ți-am spus de multe ori aceasta, nimic nu mă împiedică să o spun și acum – acest lucru i-a fost de ajuns pentru mântuire ... celui ce avea casa deschisă pentru trecători, ale celui ce se strămuta necontenit din loc în loc la porunca lui Dumnezeu, care și-a junghiat fiul lui bun, unul-născut dat lui la bătrânețe, în sânurile acestuia (ale lui Avraam) este dus cel care n-a făcut nimic din acestea, doar fiindcă a suportat ușor foamea și boala și lipsa ocrotitorilor. Căci atât de mare bine este să suporți cu noblețe acest lucru, încât chiar dacă ar fi găsit cineva că a făcut păcate foarte mari, scapă de povara foarte apăsătoare a păcatelor lui; și chiar dacă e virtuos și drept, i se sporește nu puțin, ci foarte mult îndrăznirea. Căci pentru cei drepți e o cunună strălucitoare și care

strălucește în chip covârșitor mai presus decât soarele, iar pentru păcătoși e o curățire foarte mare.

De aceea, pe cel care a stricat căsătoria tatălui său și a spurcat patul aceluia, Pavel l-a dat spre pieirea trupului curățindu-l în acest mod. Că acest lucru s-a făcut spre curățirea acestei atât de mari întinăciuni, ascultându-l tot pe el care spune: «Ca duhul să se mântuiască în ziua Domnului nostru Iisus Hristos» (I Cor. 5, 5). Și când învinuiește pe alții de un alt păcat foarte înfricoșător, acela de a gusta cu nevrednicie din Sfânta Masă și din acele negrăite Taine și spune că unul ca acesta «se face vinovat de Trupul și Sângele Domnului» (I Cor. 11, 27), vezi cum spune că se curăță aceștia de această cumplită întinăciune, grăind așa: «De aceea mulți între voi sunt neputincioși și bolnavi» (I Cor. 11, 30)". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea XVII, 3b,c, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență...,* p. 230-231)

„Că aceia care au realizat cele mari au mult câștig de aici este evident din cazul lui Iov, care a strălucit de aici mai mult, și al lui Timotei care, deși era atât de bun și i s-a încredințat o asemenea slujire străbătând împreună cu Pavel toată lumea locuită, a bolit nu două sau trei zile, nici zece, douăzeci sau o sută, ci multe în continuu, trupul fiindu-i extrem de slăbit. Arătând acest lucru, Pavel spunea: «Folosește-te de puțin vin pentru stomacul tău și pentru desele tale neputințe» (I Tim. 5, 23). Și deși înviase morți, nu i-a îndreptat neputința, ci l-a lăsat să stea în cuptorul bolii ca de aici să adune bogăție de îndrăznire.

Căci cele de care se bucurase el însuși de la Stăpânul și cele care fusese învățat de Acela, acestea l-a învățat și pe ucenicul său. Chiar dacă el nu căzuse în boală, dar încercările îl pălmuiau nu mai puțin decât boala și-i produceau multă durere trupului, căci spune: «Mi s-a dat un ghimpe în trup, un înger al satanei, ca să mă pălmuiască» (II Cor. 12, 7), adică loviturile, legăturile, lanțurile, închisorile, ducerea de sus, sfâșierea, tortura, predarea de multe ori bicelor călăilor. De aceea, nesuportând durerile produse de aici trupului său, spunea: «Pentru aceasta de trei ori L-am rugat pe Domnul – de trei ori înseamnă aici de multe ori – să fiu eliberat de acest ghimpe» (II Cor. 12, 8). Apoi, pentru că n-a dobândit acest lucru, învățând folosul său, s-a liniștit și se bucura de cele ce i se întâmplau.

Și tu deci, chiar dacă rămâi în casă și ești țintuită de pat, nu socot că duci o viață inutilă, fiindcă rabzi lucruri mai cumplite decât ale celor târâți, sfâșiați, întinși și torturați de călăi pătimind lucrurile de pe urmă, pentru că a locuit necontenit împreună cu tine un călău: excesul acestei

boli. Așadar, nici nu-ți dori moartea, nici nu-ți neglija îngrijirea". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea XVII, 3c,d, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență...,* p. 231-232)

„Ai fost predat unei boli cumplite? Spune cuvântul Apostolului: «Cu cât omul nostru dinafară se strică, cu atât cel dinăuntru se înnoiește din zi în zi» (II Cor. 4, 16)". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil, Către toți credincioșii, că nimeni nu va putea vătăma pe cel care nu se nedreptățește pe sine însuși*, 4, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență...,* p. 241)

„Iubiților, toate să le răbdăm cu mulțumire; și sărăcie, și boală, și orice de acest fel, căci adevăratele noastre interese numai El le știe[63]". (Sf. Ioan Gură de Aur, Comentariile sau Explicarea Epistolei către Evrei, omilia XXXIII, p. 380)

„Când cazi în boală grea, omule, să nu te mânii, nici să blestemi. Ci-ți adu aminte de trupul cel mult pătimitor și sfânt al lui Iov, de vreme ce cu adevărat a fost sfânt și curat, că nici un om n-a putut să sufere pătimire și rană ca aceea, ca dreptul acela Iov, căci pe încet i s-a mâncat trupul de viermi și a putrezit și s-a împuțit cât nu putea să mănânce nici un fel de bucate; pentru aceea zicea: «O! Împuțiciune văd mâncarea mea»! Și mulțumea lui Dumnezeu că putea să-l vindece, că (Dumnezeu – n.n.) voia să se arate în toată lumea răbdarea lui ca s-o aibă oamenii pildă și mângâiere în necazurile ce li se întâmplă. Deci și tu, bolnavule, această mângâiere să o ai, căci de pățești vreun rău pentru Dumnezeu sau din bântuiala oamenilor sau din viclenia diavolilor, mulțumește și nu blestema pe nimeni. Că în ce chip cei ce se muncesc pentru Dumnezeu ori cu mucenicia, ori cu postul, sau cu curăția se încununează de la Dumnezeu, așa și tu acelorași cununi te vei învrednici, de vei răbda supărările ce-ți vin de la oameni. Și de ți se va întâmpla să-ți vină și boală sau și moarte, tu mulțumește Celui Ce poate să le oprească și nu vrea (...) că de este cineva drept și cade la muncă sau la boală sau în pagubă, nu te tulbura, ci zi că acest om bun poate că a făcut vreun rău și acum își îndeplinește canonul ca să nu meargă la iad". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Mărgăritarele Sfântului Ioan Gură de Aur,* p. 165)

---

[63] În sensul că numai Dumnezeu știe cel mai bine ceea ce ne este de folos – n.n.

„«Un frate care sporea în virtutea după Dumnezeu l-a întrebat pe marele Bătrân, zicând: *Spune-mi, Ava, un cuvânt, că sunt întristat*».

Răspunsul lui Varsanufie: Sfântul Apostol Pavel, care a primit puterea răbdării, a scris, zicând: «Aveți nevoie de răbdare, ca făcând voia lui Dumnezeu să dobândiți făgăduințele» (Evr. 10, 36). Deci cel ce voiește să urce pe cruce împreună cu Hristos, trebuie să se facă părtaș de pătimirile Lui și să aibă pururea pacea[64]. Iar eu îți spun: «Luptă-te să câștigi mulțumirea în toate»[65]. Și puterea Celui Prea Înalt te va umbri (Lc. 1, 11). Și atunci vei afla odihna". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 351, în *Filocalia*, vol. XI, p. 362)

„«Același foarte îngreunat și cumplit chinuit, s-a rugat marelui Bătrân iarăși pentru vindecare».

Răspuns: Dumnezeul meu să-ți trimită în grabă tămăduirea sufletului și a trupului. Și cred că prin numele Lui cel sfânt te vei face bine. Stăruie cât poți în mulțumirea față de El, pentru că te-a iubit și te-a miluit prin sfânta Lui pedagogie". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 515, în *Filocalia*, vol. XI, p. 488-489)

„Avva Pimen zicea despre avva Kopris că ajunsese la o asemenea (sfințenie) încât, bolnav fiind și la pat, mulțumea lui Dumnezeu și continua să-și înfrâneze propria voință". (*Patericul sau Apoftegmele Părinților din pustiu*, p. 203)

„Avva Kopris a zis: «fericit cine îndură chinurile cu bucurie»". (*Patericul sau Apoftegmele Părinților din pustiu*, p. 203)

---

[64] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: ... pacea care este legată de împreuna pătimire cu Hristos nu vine numai în urma răbdării, ci chiar în timpul răbdării. Starețul Vasile de la Sf. Munte spune: «Cel ce stă întins pe lemnul crucii din iubire pentru altul, se odihnește» (*Eisodicon*). Odihna aceasta nu vine numai din faptul că faci totul pentru altul și nu-l lași în suferința de acum și în cea veșnică, ci și din faptul că biruiești pornirile egoiste pătimașe, care după scurte satisfaceri te vor chinui în veci. (n. s. 509, p. 362)

[65] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Mulțumirea însăși e producătoare de veselie. De legi deci de durere în mod paradoxal mulțumirea, vei îndura cu ușurință durerea. De altfel, mulțumirea se naște când suferi, pentru că ai descoperit în ea un sens pozitiv al suferinței tale. Vezi că ți s-a dat pentru ca răbdând-o să-ți ridici firea din slăbiciunea care naște păcatul. Dar dacă se ivește această putere uimitoare a răbdării în tine, în vremea durerii, trebuie să se afle în lucrare în tine și puterea mai presus de toate a lui Dumnezeu. (n. s. 510, p. 362)

„... de la cel bolnav ... Domnul va cere liturghie sufletului, căci aceasta poate fi făcută lui Dumnezeu fără a mai fi de față și trupul”. (*Pateric. Ziceri inedite ale Părinților pustiei*, p. 128)

„Un părinte spunea:

Durerile, necazurile curăță și lustruiesc omul. Nu e nimic mai mare decât aceasta, nici chiar rugăciunea lui Iisus nu e mai mare.

Părintele Tihon spunea că rugăciunea «Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-ne pe noi» valorează o sută de drahme[66], dar «Slavă lui Dumnezeu» valorează o mie.

Prin aceasta a vrut să spună că lauda adusă lui Dumnezeu e mai valoroasă decât orice altceva, pentru că de multe ori oamenii spun Rugăciunea lui Iisus când au nevoie de ceva; dar când cineva, fiind în suferință, Îl slăvește pe Dumnezeu, este o nevoință”. (Arhimandritul Ioannikios, *Patericul atonit*, p. 184-185)

„Este mare lucru să nu te întristezi când ești năpăstuit, dar din adâncul sufletului să mulțumești lui Dumnezeu nu numai când ești în bunăstare, ci și atunci când ești nefericit.

Nimic n-ar trebui să tulbure liniștea sufletului, dar, totuși, când ești năpăstuit, suferi.

Dar ce poate fi mai mulțumitor decât să-ți duci jugul cu drag, fără a cârti?

Nu este nimic mai milostiv decât să uiți toate supărările ce ți s-au pricinuit. Cu această cugetare mă întăresc și îmi spun: «Rabdă, păcătosule, suferă, și în supărare, laudă-L pe Dumnezeu». Căci fără trudă, nu primești odihnă, fără luptă, nu câștigi. Iar învingătorului, spune Domnul Hristos, îi va fi dat să guste din pomul vieții, ce se află în mijlocul raiului lui Dumnezeu. «Cel ce va birui va moșteni acestea și-i voi fi lui Dumnezeu și el Îmi va fi Mie fiu» (Apoc. 21, 7)”. (*Patericul Sarovului*, p. 169)

„Cuviosul părintele nostru Teodor Sicheotul, un om al lui Dumnezeu și făcător de minuni, era încercat de multe boli trupești, potrivit cu cele spuse de marele Apostol Pavel (II Cor. 12, 7). Boala sa o considera ca pe o binecuvântare a lui Dumnezeu și ca pe un dar al Proniei Sale. Știa că Dumnezeu «făgăduiește sufletelor o mare răsplată pentru pătimirile lor trupești». Astfel vorbește Dumnezeu, atunci când nu este de acord cu drepții care se roagă

---

[66] Drahma era moneda grecească, înainte de trecerea Greciei la moneda euro – n.n.

să se îndepărteze boala de la trupul lor: «Îți este de ajuns harul Meu, căci puterea Mea se desăvârșește în slăbiciune» (II Cor. 12, 9).

Odată acest Cuvios s-a îmbolnăvit de o boală de ochi. Această boală îl cerceta în fiecare an, timp de o lună și jumătate, în perioada verii. Însă el mulțumea foarte mult lui Dumnezeu pentru ea. Prin această boală se desăvârșea și mai mult puterea lui Dumnezeu în nevoitorul lui Hristos. Pentru alinarea acestei suferințe a fost îndemnat de Dumnezeu să iasă din însingurarea și din mănăstirea lui și să meargă la biserica Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarea, care se găsea la Sozopolis. Cuviosul dorea de mult timp să vadă darul cel dumnezeiesc ce izvora de acolo.

Căci, cu adevărat, trebuia ca și acesta să se împărtășească de puterea dumnezeiască ce izvora acolo, ca să scape astfel de unele primejdii ce l-ar fi așteptat.

Când a ajuns la Sozopolis, a intrat în cinstita biserică a Preasfintei Fecioare Maria, de unde iese mirul cel dumnezeiesc. Acolo și-a întins mâinile sale în chipul crucii și a început să se roage în fața icoanei celei minunate care izvora mir. Prin dumnezeiasca lucrare, mirul s-a strâns ca într-un balon de săpun, iar cuviosul s-a uns apoi cu el, pe față și pe ochi. Toți cei care au văzut aceasta spuneau că «într-adevăr acesta este o slugă vrednică a lui Dumnezeu». Astfel, prin harul Maicii Domnului, Cuviosul și-a recăpătat în chip minunat sănătatea și a scăpat de suferința de ochi". (Arhim. Teofilact Marinakis, *Patericul Maicii Domnului*, p. 86)

„Dacă omul achită toate câte datorează în această viață, se mântuiește. De aceea să primim toate bolile, încercările și necazurile cu răbdare și smerenie, mulțumindu-I și preamărindu-L pe Dumnezeu". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Mica filocalie*, p. 32)

„Sfântul Efrem zice așa: «Dumnezeu de la omul bolnav, două lucruri cere: să mulțumească lui Dumnezeu pentru boală și să se roage neîncetat». Numai atât. Nu cere post, nu priveghere, nu plecare de genunchi, nu culcarea pe jos, nu târzia mâncare, nu uscata mâncare, nu puțina mâncare, nu starea de toată noaptea, nu cere de la dânsul nimic, decât aceste două lucruri. Orice bolnav care crede în Hristos și are dreapta credință, atât trebuie să zică: «Muțumescu-Ți Ție, Doamne, că-mi dai suferință și certare. Mulțumescu-Ți Ție, Doamne, că mă iubești și mă cerți»; și «Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!». Acestea se cer de la tot sufletul, fie bolnav, fie sănătos, dar de la bolnav numaidecât.

Dumnezeu știe că trupul se smerește prin boală și nu mai trebuie să-l înfrânezi cu postul, cu asprimea, cu cutare; deja trupul este smerit, mai mult decât puterea lui de suferință. Și de aceea se cere osteneala duhului, rugăciunea. De la aceasta nu-i scutit nimeni până la ultima suflare.

Ferice de cel ce rabdă boala cu mulțumire, că Dumnezeu, văzând asta, îl vindecă fără doctori.

Cine mulțumește lui Dumnezeu în boală, este un martir de bunăvoie". (Arhim. Cleopa Ilie, în vol. *Din cuvintele Arhimandritului Cleopa Ilie. Îndrumări duhovnicești pentru vremelnicie și veșnicie*, Ediție realizată de Ioan Gînscă, Editura Teognost, Cluj-Napoca, 2004, p. 27)

„Fericit este sufletul acela care s-a pregătit pentru primirea celor ce i se trimit de la Dumnezeu, căci în toate este sprijinit de Dumnezeu". (Avva Zosima, *Fericitul Zosima a început să învețe după ce întâi și-a pecetluit gura cu semnul Sfintei Cruci*, în col. *Comorile pustiei*, vol. 3, p. 136)

„Cum trebuie să răbdăm boala, părinte[67]?

– Mulțumesc Domnului pentru cât mi-a dat! Suferința (boala) este foarte bună pentru călugări[68]. Ea este ham și jug pentru bătrâni. Și de la o vreme te deprinzi cu ea, așa cum se învață boul cu jugul și singur întinde gâtul și îl ia. Boala ne scapă de multe păcate". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 641)

Dumnezeu nu cere de la cel bolnav decât mulțumire și răbdare

„Hristos nu cere ... credință de la cei nebuni sau de la cei care și-au pierdut conștiința din pricina vreunei boli". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia XXIX, I, în PSB, vol. 23, p. 363)

„... Dumnezeu nu cere ... de la cel bolnav decât mulțumire și răbdare. Pentru că acestea mijlocesc pentru neputința noastră înaintea lui Dumnezeu"[69]. (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 123, în *Filocalia*, vol. XI, p. 159)

---

[67] Adresantul acestei întrebări este Părintele Protosinghel Ghervasie Hulubariu (1888-1973) de la Mănăstirea Agapia Veche – n.n.

[68] Nu mai puțin pentru mireni. Părintele a spus aceasta pentru că se adresa unui călugăr – n.n.

[69] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Răbdarea și mulțumirea aduse lui Dumnezeu îl apără pe bolnav pentru ceea ce n-a putut face pozitiv (post, nevoință) pentru Dumnezeu din cauza neputinței lui. (n. s. 194, p. 159)

„Stăruie cât poți în mulțumirea față de El (Dumnezeu), pentru că te-a iubit și te-a miluit prin sfânta Lui pedagogie”[70]. (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 515, în *Filocalia*, vol. XI, p. 489)

„O femeie bolnavă s-a mărturisit la bătrânul[71] și a cerut canon. Iar el i-a răspuns:

– Canonul bolnavului este patul. Patul suferinței! Să rabzi boala cu mulțumire și te mântuiești. Cât mai poți, zi «Tatăl nostru», rugăciunea «Doamne Iisuse», «Sfinte Dumnezeule», «Crezul», «Doamne ajută», și, dacă nu cârtești în boală și te spovedești regulat, dobândești viața veșnică înaintea multora”. (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 707)

Să nu ne descurajăm, cuprinși fiind de boli, căci sunt adevărate leacuri pentru noi

„După cum agricultorii experimentați, atunci când este belșug, nu devin absolut fără nici o grijă, ci ei se gândesc și la (o eventuală) foamete și strâmtorare; și nici atunci când vine peste ei foametea și strâmtorarea, nu cad în disperare, știind că lucrurile se schimbă - ; la fel (stau lucrurile) și în (viața) cea duhovnicească. Atunci când sufletul cade în felurite ispite, nu le privește cu uimire, nici nu cade în disperare, pentru că știe că (cele ce se întâmplă cu el), când este încercat și lovit de răutate, se fac cu îngăduința (lui Dumnezeu). Nici când se află în mare belșug și odihnă, nu este fără de grijă, pentru că nu exclude schimbarea (situației)”. (Sf. Macarie Egipteanul, *Cele cincizeci de omilii duhovnicești*, omilia XVI, 3, în PSB, vol. 34, p. 173)

„Când respingi durerea și ocara, nu făgădui că te vei pocăi prin alte virtuți. Căci slava deșartă și fuga de dureri obișnuiesc să slujească păcatului chiar și prin cele de-a dreapta (prin virtuți)”. (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 156, în *Filocalia*, vol. I, p. 270)

„Când din pricina unor boli trupești ce ni se întâmplă ne scârbim de noi înșine, trebuie să știm că sufletul nostru este încă rob poftelor trupului.

---

[70] În acest sens, ne amintim ce pilduitor vorbeau nu cu mult timp în urmă creștinii noștri, atunci când aflau că cineva s-a îmbolnăvit: „Te-a cercetat Dumnezeu? Te-a găsit Dumnezeu vrednic de încercare, de necaz, de suferință?” – n.n.

[71] Este vorba de Ieroschimonahul Paisie Olaru (1897-1990), mare duhovnic de la Mănăstirea Sihăstria – n.n.

De aceea dorește el fericire pământească și nu vrea să se despartă de bunătățile vieții, ci socotește un mare neajuns să nu se poată folosi din pricina bolii de frumusețile vieții. Dar de va primi cu mulțumire supărările bolii, va cunoaște că nu e departe de hotarele neprihănirii. Drept aceea, atunci și moartea o așteaptă cu bucurie, ca fiind mai degrabă pricină a vieții adevărate". (Nil Ascetul, *Cuvânt ascetic*, cap. 54, în *Filocalia*, vol. I, p. 357)

„Numai acela vrea să se mântuiască cu tot dinadinsul, care nu se împotrivește leacurilor doftoricești. Iar acestea sunt durerile și întristările aduse de diferite lovituri. Cel ce se împotrivește însă nu știe ce negustorie se face aici, nici cu ce câștig va ieși de aici". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste*, suta a doua, cap. 82, în *Filocalia*, vol. II, p. 102)

„Unele ispite aduc oamenilor plăceri, altele întristări, și, iarăși, altele dureri trupești. Căci după pricina patimilor aflătoare în suflet aduce și doctorul sufletelor leacuri prin judecățile Lui". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste*, suta a doua, cap. 44, în *Filocalia*, vol. II, p. 76)

„Precum nopțile urmează zilelor și iernile verilor, la fel și întristările și durerile urmează slavei deșarte și plăcerii fie în timpul de față, fie în cel viitor". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste*, suta a doua, cap. 65, în *Filocalia*, vol. II, p. 80)

„... cel ce cinstește pe Stăpân face cele poruncite de El. Iar greșind sau neascultând, rabdă cele ce vin asupra sa ca cele ce i se cuvin". (Isihie Sinaitul, *Cuvânt despre trezvie*, suta întâi, cap. 80, în *Filocalia*, vol. IV, p. 65)

„Scriptura zice: «Am trecut prin foc și apă și ne-ai scos pe noi să răsuflăm» (Ps. 65, 11). Cei ce voiesc să placă lui Dumnezeu trebuie să treacă prin unele necazuri. Cum putem să fericim pe sfinții Mucenici pentru pătimirile ce le-au îndurat pentru Dumnezeu, dacă nu putem îndura o fierbințeală? Spune sufletului tău necăjit: Nu-ți este mai de folos fierbințeala decât gheena? Să nu ne descurajăm în boală, căci Apostolul a zis: «Când sunt slab, atunci sunt tare» (II Cor. 13, 10). Gândiți-vă că «Dumnezeu cercetează inimile și rărunchii» (Ps. 7, 10). Să răbdăm, să îndurăm, să ne facem mucenici ai Apostolului, care zice: «În suferință fiți răbdători» (Rom. 12, 12), mulțumiți lui Dumnezeu pentru toate (I Tes. 5, 18) ca să nu se întâmple și cu noi ceea ce s-a spus: «Mărturisi-se-va Ție, când îi vei face lui bine» (Ps. 48, 19). Și dacă ai avut sănătate trupească, dar spre încercare ți-a venit și o mică suferință, pentru ce nu-ți aduci aminte de Iov, care zice: «Dacă am primit

din mâna lui Dumnezeu cele bune, nu vom răbda și cele rele?» (Iov 2, 10). Gândește-te că cei ce voiesc odihna în toate, vor avea să audă: «Ați luat cele bune ale voastre în viața voastră» (Lc. 16, 25). Să nu ne descurajăm. Avem un Dumnezeu milostiv Care cunoaște mai mult ca noi neputința noastră; și dacă pentru a ne încerca aduce asupra noastră câte o boală, avem pe Apostolul care ne îmbie mângâierea, zicând: «Credincios este Dumnezeu, care nu vă va lăsa să fiți încercați peste ceea ce puteți, ci va aduce odată cu încercarea și sfârșitul ei, ca să puteți răbda» (I Cor. 10, 13). Domnul te va întări și pe tine cel bolnav și pe cel care te slujește și vor fi faptele voastre spre slava lui Dumnezeu. Păstrați răbdarea până la capăt. Nu vă descurajați. Nu deznădăjduiți. Căci aproape este Dumnezeu care zice: «Nu te voi lăsa, nici nu te voi părăsi» (Evr. 13, 5)". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 74, în *Filocalia*, vol. XI, p. 110-111)

„... În privința bolii nu te descuraja, căci nu te va părăsi Domnul, ci o va folosi cum singur El știe spre folosul tău, ca să nu suferi peste putere". (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 79, în *Filocalia*, vol. XI, p. 116)

„Dacă deci marele și cerescul nostru Doftor ne-a dat leacurile și cataplasmele, de unde vine pricina pierzării, dacă nu din slăbiciunea voinței noastre?" (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 61, în *Filocalia*, vol. XI, p. 90)

„Zis-a un bătrân: De-ți va veni boală, să nu te scârbești! Căci dacă vrea Stăpânul să pătimești cu trupul, pentru ce te mai necăjești? Oare nu El poartă grijă de tine în toate? Sau oare fără Dânsul trăiești? Rabdă, și roagă-l pe El, să-ți dea cele de folos! Aceasta este voia Lui, deci șezi cu îndelungată răbdare și mănâncă din milostenie!". (*Patericul ce cuprinde în sine cuvinte folositoare ale Sfinților Bătrâni*, p. 480)

„Zis-a un bătrân: «Dacă te vei îmbolnăvi de vreo boală trupească nu-ți pierde curajul. Într-adevăr, dacă Stăpânul voiește să suferi trupește, cine ești tu ca să te superi? Nu veghează El oare asupra ta în orice împrejurare? Nu trăiești tu oare aproape de El? Fii răbdător și roagă-L fierbinte să-ți dea ceea ce ai trebuință; e voia Lui, păstrează-ți întreagă răbdarea și hrănește-te cu roadele milei Sale»". (*Pateric. Ziceri inedite ale Părinților pustiei*, p. 201-202)

„Nu este om care să nu aibă suferință în viața aceasta mâhnicioasă. Sărac și bogat, rob și liber, păcătos și drept – toți deopotrivă suferă, și aceeași

întâmplare se întâmplă tuturor – și păcătosului, și dreptului – în această viață”. (Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Patericul Lavrei Sfântului Sava*, p. 117)

„Să avem multă răbdare în bolile noastre, ca să nu primim o răsplată mică în ceruri. Dumnezeu n-ar îngădui să fie nimic din ceea ce se întâmplă dacă din aceasta n-ar ieși ceva bun”. (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Mica filocalie*, p. 31)

Beneficiile bolii[72]

„Cei drepți, însă, socotesc boala ca pe o luptă în urma căreia se așteaptă să primească bunuri netrecătoare pentru răbdarea lor”. (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 236, VII, în PSB, vol. 12, p. 492)

„Nu vă temeți, nici nu vă tulburați! De vreme ce Tatăl vostru știe ce suferiți și poate să și oprească suferința voastră, atunci este lămurit că nu pune capăt suferinței voastre pentru că vă poartă de grijă și pentru că se grijește de voi!”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia IX, III, în PSB, vol. 23, p. 113)

„Iar dacă vrând să scăpăm de neplăcuta pătimire a trupului, socotim că o putem schimba printr-o plăcută pătimire, să știm că plăcuta pătimire a trupului a născocit-o vieții călcarea poruncii dumnezeiești și că a introdus-o omul care a ales cele vremelnice în locul celor veșnice; iar neplăcuta pătimire a trupului a introdus-o păzirea poruncii dumnezeiești. Pentru aceasta Dumnezeu făcându-Se om, a arătat-o și a făcut-o lege prin Sine, iar plăcuta pătimire a făcut-o să fie omului cauză a înstrăinării de rai și a bunătăților de acolo, iar neplăcuta pătimire cauză a revenirii în rai și a

---

[72] Un medic misionar creștin, înșirând o parte din binefacerile suferinței, scria: „Amintiți-vă de acele ceasuri din viață care au trecut în liniște și în mulțumire ... Dacă întreaga voastră viață ar fi fost o înșiruire de asemenea momente, știți ce ați fi devenit? Ați fi devenit egoiști, nesimțitori, singuratici, fără nici un interes pentru lucrurile mai înalte, pentru cele curate, pentru Dumnezeu – și niciodată nu v-ați fi simțit binecuvântați. Când ați înțeles pentru prima dată că noi, oamenii, nu trăim pentru noi înșine? Când v-a adus mângâiere binecuvântarea compasiunii? În suferință! Când s-a apropiat inima voastră de cei față de care erați până atunci atât de distanți și de reci? În suferință! Când ați întrezărit destinul superior al vieții voastre? În suferință! Când ați simțit că Dumnezeu vă este aproape? În suferință! Când ați înțeles pentru prima dată binecuvântarea de a avea un Tată în ceruri? În suferință!” (cf. Anthony M. Coniaris, *Vitamine duhovnicești pentru inimile rănite*, în românește de Maria Băncilă, Ed. Sofia, București, 2010, p. 29) – n.n.

înălțării la ceruri și, ceea ce e mai minunat decât toate, pricină a unirii cu Dumnezeu[73].

De aceea să ne prindem până la sfârșit de neplăcuta pătimire a trupului, ca una ce e unealtă a harului dumnezeiesc, neschimbându-ne cu vremurile și cu lucrurile". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole*, Partea Întâi, Ep. 1, în PSB, vol. 81, p. 15)

„Să suferim puțin pe pământ, pentru a ne desfăta în ceruri. Să ne întristăm în această viață vremelnică, pentru a ne bucura de veșnica odihnă". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Filipeni,* omilia a XVI-a, p. 283)

„Vedeți că încercarea produsă de întristare ne dă speranța bunurilor viitoare, și cu cât suntem mâhniți, cu atât mai mult ni se pune înainte un viitor fericit.

Așadar, după cum am spus, nu vă temeți, pentru că aceste suferințe ne dau speranța învierii și ele fac mai buni pe acei ce le încearcă". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia I, p. 24)

„Dacă noi avem oarecare pete, prin suferințe le înlăturăm". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia I, p. 24)

„Coroanele noastre și răsplata noastră se înfrumusețează și se înmulțesc pe măsură ce nenorocirile noastre se măresc și se grămădesc". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia I, p. 24)

„Gândește încă, și că, cu cât mai mare este suferința, cu atât mai slăvită este și cununa răsplătirii; cu cât mai mult aurul arde în cuptor, cu atâta se face mai curat.

Așa, răbdarea în suferință este o faptă bună atât de mare, încât ea chiar și pe cei mai mari păcătoși îi slobozește de datoria lor cea grea[74]; iar când

---

[73] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Dumnezeu S-a făcut om pentru ca să-Și însușească neplăcuta pătimire cu trupul. Prin aceasta a arătat-o și a dat-o pe aceasta ca lege, ca un mijloc de care ne putem folosi spre bine prin exemplul Său. (n.s. 8, p. 15).

[74] Jacques Le Marinel subliniază (cf. *Boala ca parcurs inițiatic în «Siloam», de Paul Gadenne*, în Arlette Bouloumié (coord.), *Creație și maladie*, Editura Artemis, București, 2006, p. 149) că în romanul *Siloam*, scriitorul Paul Gadenne a descris valoarea inițiatică a bolii pentru el: „Boala, smulgând un om din mediul său, din obișnuințele sale, reprezintă pentru el o șansă de reînnoire prodigioasă. Această mizerie fizică ce se abate asupra lui constituie o cameră de experiențe în care stă să se elaboreze, sub temperaturi inedite, sub presiuni încă necunoscute, un om nou" – n.n.

se află la un om mai dinainte drept, ea îi dă cea mai mare siguranță despre fericirea cea cerească. Pentru cei drepți răbdarea în suferință este o cunună strălucită, care lucește mai luminat decât soarele; iar celui păcătos ea îi este de-ajuns pentru iertarea călcărilor de lege ale sale". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvânt la Duminica a 31-a după cincizecime*, în vol. *Predici la duminici și sărbători...*, p. 194)

„Când noi suntem pedepsiți (răi fiind – n.n.) ..., plătim datorită propriilor noastre păcate, dacă noi însă cu toate faptele noastre bune primim nenorociri, atunci Dumnezeu voiește a ne încununa. Așadar, oricum am fi, drepți sau păcătoși, este spre mântuirea noastră de a primi pedeapsă și nenorocire. Prin aceasta, cei buni se fac mai slăviți, iar păcătoșii se îndreaptă și își micșorează pedeapsa viitoare. Omul care s-a pedepsit de Dumnezeu aici și a primit pedeapsa cu mulțumire va suferi mai puțin în lumea cealaltă". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvânt la 23 aprilie, la pomenirea Sfântului Marelui mucenic Gheorghe*, în vol. *Predici la duminici și sărbători...*, p. 286)

„Că nu suferința e un rău, ci păcatul e un rău. Păcatul ne depărtează de Dumnezeu, pe când suferința ne apropie de Dumnezeu și pune capăt mâniei Lui". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la săracul Lazăr,* cuvântul III, în vol. *Omilii la săracul Lazăr. Despre soartă și Providență...*, p. 79)

„Îndeobște vorbind, orice suferință, dacă o îndură un păcătos, îi micșorează povara păcatului; dacă o îndură un drept, îi face mai strălucitor sufletul, așa că și unuia și altuia suferința le aduce foarte mare câștig, numai dacă îndură suferința dând slavă lui Dumnezeu; căci aceasta este ceea ce se cere de la noi". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la săracul Lazăr,* cuvântul III, în vol. *Omilii la săracul Lazăr. Despre soartă și Providență...*, p. 88)

„Așa cum meșterul aurar bagă aurul în cuptor și-l lasă în flăcări până ce se va curăți, la fel și Dumnezeu lasă sufletele în cuptorul suferințelor, până ce vor dobândi curăție". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 30)

„Cu adevărat, nimic nu face sufletul mai bun și mai înțelept decât suferința"[75]. (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 194)

„Dar ești lipsit și sărac cu totul, și bolnav cu trupul, și nici a umbla nu poți? Suferă acestea toate cu mulțumire și mare răsplată ai dobândit. Pentru că și a lui Lazăr aceasta a fost isprava, fiindcă nici acela nu a ajutat

cuiva cu bani – căci cum (ar fi putut – n.n.) cel ce nu avea nici hrana cea de nevoie? Nu a intrat în temniță – căci cum (ar fi făcut aceasta –n.n.) cel ce nu putea nici să se ridice sus? Nu a cercetat bolnav (Mt. 25, 35-36)[76] – căci cum (ar fi putut aceasta – n.n.) cel ce era pus înainte la limbile câinilor?

Însă și fără de acestea a răpit darul faptei bune pentru că a suferit cu bărbăție toate". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Din Tâlcuirea la Psalmul 127*, în vol. *Puțul și Împărțirea de grâu,* p. 118-119)

„Căci cei care se știu pe ei înșiși vinovați de păcate multe, chiar dacă suferă cumplit, pot găsi măcar motivul celor întâmplate socotind păcatele lor și desființând astfel tulburarea care vine din nedumerire. Iarăși, cei care n-au nimic pe conștiință, ci sunt plini de virtuți, dacă suferă ceva asemănător, cunoscând cuvântul despre înviere și gândindu-se la răsplătirile acelea, știu că cele întâmplate sunt niște lupte și cauza a zeci de mii de cununi. Dar acesta (Iov), fiind drept și neștiind nimic despre înviere, era lovit de valuri neștiind cauza pentru care suferea și era înțepat de această nedumerire mai mult decât de viermi și de dureri.

Și ca să afli că așa stau lucrurile, atunci când Iubitorul de oameni Dumnezeu a socotit vrednic să-i spună cauza acestor lupte: «Au fost îngăduite acestea ca să te arăți drept», a răsuflat ușurat ca și cum n-ar fi suferit de nimic din acele lucruri întristătoare, și acest lucru e vădit din cele pe care le-a rostit atunci. Dar și înainte de a afla cauza a suferit, dar a suportat cu noblețe și, după ce a pierdut toate, a lăsat acea minunată vorbă: «Domnul a dat, Domnul a luat. Cum I s-a părut Domnului așa s-a întâmplat. Fie Numele Domnului

---

[75] Franz Müller-Lyer, în lucrarea sa *Sociologia durerii* a rezumat astfel foloasele durerii:

- Durerea sporește vitalitatea naturii omenești, căci plăcerile dese ar duce la degenerarea firii omenești și i-ar slăbi forțele morale și cele fizice; durerea, dimpotrivă, biciuiește natura omenească care se încordează tot mai puternic și devine mai viguroasă;

- Durerea perfecționează caracterul: omul care a trecut prin durere devine mai înțelept și mai modest; durerea disciplinează, adâncește și umple conștiința de înțelepciune și blândețe;

- Durerea lărgește sfera simpatiei umane, pentru că trebuie să fi suferit tu însuți ca să înțelegi suferința aproapelui;

- Durerea este aceea care valorifică bucuria; aprecierea bucuriei o putem face mai bine dacă o comparăm cu momentele de suferință;

- Din conștiința dureroasă a unei lipse se aprinde scânteia invenției în minte, în toate domeniile culturii și civilizației omenești. (la Preot Prof. Vasile Fernea, *Suferințele omenești – cauze, explicații, foloase*, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș, 2005, p. 152-154).

[76] Este amintit aici unul dintre cele mai importante criterii ale judecății finale – dragostea milostivă, pe care nu a putut-o cultiva îndeajuns, fiind țintuit pe loc de boală și de aspra sărăcie – n.n.

binecuvântat în veci» (Iov 1, 21)”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea VIII, 8e-f, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 164)

„... cu cât lucrul e mai dureros, cu atât mai mare câștig vei avea dacă-l suporți cu mulțumire. Căci nu numai loviturile date trupului, ci și durerea sufletului aduce cununi negrăite, iar durerea sufletului le aduce încă mai mult decât cea a trupului, atunci când cei loviți le suportă cu mulțumire. Deci așa cum, dacă având trupul sfâșiat și biciuit, suporți aceasta cu noblețe slăvind pe Dumnezeu pentru acestea, vei primi mare răsplată, tot așa atunci când sufletul tău pătimește acestea, așteaptă multe răsplătiri. Așteaptă și negreșit ne vei vedea iarăși și, fiind eliberată de durerea aceasta, vei primi și atunci și acum marele câștig care vine din durere”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea VIII, 13b, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 172)

„Nu ți se pare că și dacă nu ni s-ar fi întâmplat nimic altceva, chiar și numai pătimirile acestea pot să-mi desființeze mulțime de păcate și să-mi dea un mare prilej de glorie?” (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea IX, 3e, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 178)

„... vino și umblă cu mine spre registrul pătimirilor lui (Iov) și să vedem prin comparație când era mai strălucitor: când le făcea pe acelea[77] sau când suferea cele dureroase și când îl năpădea o mare deprimare? Deci când a fost mai strălucitor Iov? Când deschidea casa lui tuturor trecătorilor sau când, surpându-se aceasta, n-a rostit nici un cuvânt amar, ci Îl binecuvânta pe Dumnezeu? Una fiind o virtute, iar alta o pătimire.

Când era mai strălucitor, spune-mi? Când aducea jertfe pentru copiii lui și-i aduna spre bună înțelegere sau când, fiind ei îngropați sub dărâmături și sfârșindu-și viața într-un mod atât de amarnic, a suportat ce s-a întâmplat cu multă iubire și înțelepciune? Când a strălucit mai mult? Când încălzea din lâna mieilor lui umerii cei goi sau când, foc căzând din cer și mistuind turma împreună cu păstorii, nu s-a tulburat, nici nu s-a frământat, ci a suportat nenorocirea cu blândețe?

---

[77] E vorba de șirul faptelor bune – n.n.

Când a fost mai mare? Când se folosea de sănătatea trupului său spre ocrotirea celor nedreptățiți, zdrobind măselele celor nedrepți și smulgând din dinții lor prăzile și făcându-li-se liman, sau când vedea trupul lui, arma celor nedreptățiți, mâncat de viermi și, șezând pe gunoi, și-l răzuia cu un ciob? «Căci topeam bulgări de pământ cu puroiul pe care-l răzuiam» (Iov 7, 5), spune el. Și toate acelea sunt virtuți, iar toate acestea erau pătimiri. Dar totuși, acestea l-au arătat mai strălucit. Fiindcă aceasta e mai cu seamă partea cea mai amarnică a luptei și care are nevoie de o bărbăție mai mare, de un suflet mai încordat, de o gândire mai iubitoare de înțelepciune și care are o mai mare iubire de Dumnezeu.

De aceea, când se făceau acelea, diavolul, chiar dacă, cu nerușinare și foarte neobrăzat, replica totuși: «Nu degeaba cinstește Iov pe Dumnezeu» (1, 9). Dar când s-au întâmplat acestea, ascunzându-se, a plecat întorcându-și spatele și n-a mai putut rosti nici umbră de replică nerușinată. Fiindcă aceasta e culmea cununii, aceasta e floarea virtuții, aceasta e dovada clară a bărbăției, aceasta e încordarea cea mai riguroasă a iubirii de înțelepciune". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea X, 7a-d, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 192-193)

„... dreptului i se împleteau cununi din pătimiri și ajutorul lui Dumnezeu curgea cu mult belșug". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea X, 14e, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 205-206)

„Nimic nu egalează în glorie, Olimpiado, răbdarea în suferințe. Căci mai cu seamă ea este regina celor mai bune și cununa cununilor. Și așa cum ea domină celelalte virtuți, așa în ea ajunge mai strălucitor și chipul celorlalte". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea XVII, 2a, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 228)

„Suferința are încă un alt scop, ea ne face mai smeriți, mai primitori, mai accesibili harului, mai desprinși de bunurile false ale acestei lumi, într-un cuvânt mai apți la strălucitele *destine* pe care ni le pregătește Dumnezeu". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Bogățiile oratorice,* p. 148)

„Când Dumnezeu ne face să suferim, El ne împletește cununi veșnice. Durerea are în ideea ei, un alt destin; ea dezvoltă în noi toate virtuțile, ea înmoaie puternic sufletele noastre, ea stinge cele mai arzătoare pofte ale

noastre. În sfârșit, al treilea rol al durerii, este că ea ne face să nu fim încântați de această lume și ne face să aspirăm la ceruri”. (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Bogățiile oratorice,* p. 411)

„Dacă Hristos îi aduce în mijloc pe cei care I-au dat de băut, L-au îmbrăcat și L-au hrănit, apoi cu mult mai mult îi va aduce în mijloc pe cei care au voit să îndure bolile de dragul Lui. Nu poate sta alături datul unei pâini, a unei haine cu suferitul unei boli îndelungate! E mai mare aceasta decât aceea. Și cu cât va fi mai grea boala, cu atât mai strălucitoare va fi și cununa.

Să cugetăm la acestea și când suntem sănătoși, și când suntem bolnavi și să ne grăim unii altora: «Când vedem că ne cuprinde vreodată o boală grea, să ne spunem nouă înșine așa: Dacă în urma unei învinuiri am fi duși la tribunal și aici am fi spânzurați de mâini și ni s-ar strunji coastele, oare n-ar trebui să suferim fără vreun câștig și fără vreo răsplată? Tot așa să cugetăm și când suntem bolnavi. Să suferim chinurile bolii. Suferința aceasta nu-i fără răsplată. Ni se dă răsplata răbdării, în stare să întărească sufletul nostru abătut!».

- Dar fierbințeala nu-i cumplită?

- Pune însă față în față fierbințeala ta cu focul iadului! Dacă ai să vrei să înduri cu toată răbdarea fierbințeala bolii tale, vei scăpa negreșit de focul acela! Adu-ți aminte de Apostoli. Câte au suferit! Adu-ți aminte de drepți! Au fost necontenit în strâmtorări! Adu-ți aminte de fericitul Timotei! Boala nu-i dădea răgaz o clipă; era mereu bolnav. Pavel arată asta când îi spune: «Folosește-te de puțin vin pentru stomacul tău și pentru desele tale slăbiciuni» (I Tim. 5, 23). Dacă dreptul și sfântul acesta, căruia i s-a încredințat apărarea lumii, care a înviat morți, a izgonit demoni, a vindecat bolile multora, deci dacă el a fost așa de bolnav, ce cuvânt de apărare vei avea tu, care te tulburi și te mânii din pricina unor boli trecătoare? N-ai auzit Scriptura, care spune: «Pe cine-l iubește Domnul îl ceartă, și biciuiește pe tot fiul pe care-l primește?» (Evr. 12, 6)”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Către iudei*, cuv. VIII, 7, în vol. *Cuvântări împotriva anomeilor. Către iudei,* p. 401)

„Spune-mi, te rog, ce folos ai avea dacă n-ai fi bolnav de ducă-se pe pustii, dar ai duce o viață destrăbălată? Și, dimpotrivă: ce pagubă ai dacă, fiind bolnav de ducă-se pe pustii, viața ți-e plină de virtuți și bine întocmită?

Dar poate îți este rușine și roșești când diavolul te trântește la pământ în fața tuturor? Dar rușinea aceasta a ta vine tot de acolo că nu judeci cele întâmplate cu rațiunea, ci prin părerea oamenilor. Nu-i cădere căderea pe care spui că o suferi; cădere este doar atunci când cazi în păcat!”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre necazuri și biruirea tristeții (II). Către Staghirie.*

Tristețea este mai cumplită chiar decât demonul, 2, în vol. *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință…*, p. 161)

„… boala ta e o pedeapsă din pricina păcatelor tale. Spune-mi, te rog, pentru asta te întristezi? Ar trebui să te bucuri, nu să te întristezi, că datorită bolii ți se șterg păcatele și că nu ești osândit împreună cu lumea (I Cor. 11, 32). Cel ce se întristează nu trebuie să se întristeze că este pedepsit, ci pentru că prin păcatele sale mânie pe Dumnezeu. Păcatele ne îndepărtează de Dumnezeu și ni-L fac dușman, pe când pedepsele ne împacă cu El și-L fac să fie îndurător cu noi și aproape de noi". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre necazuri și biruirea tristeții (III). Cuvânt către Staghirie,* în vol. *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință…*, p. 240-241)

„Oare boala este un lucru rău? Dar atunci de unde s-a încununat Lazăr?" (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil. Către cei ce se scandalizează de fărădelegile și persecuțiile comise și despre Pronia lui Dumnezeu*, IV, 16, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…*, p. 274)

„Când te îmbolnăvești greu, iubitule, și vin la tine prietenii și cunoscuții de te îndeamnă să te vrăjești și să porți șalvari, adică pentru sănătatea ta, să te păzești foarte pentru frica lui Dumnezeu, să nu primești sfaturi ca acestea diavolești, ci rabdă pentru Dumnezeu și-ți vei câștiga ție cununa mucenicilor, că în ce chip rabdă mucenicul ca un viteaz muncile și pedepsele și nu se închină idolilor, așa vei fi și tu mucenic cu primirea răbdării, adică dacă îi vei alunga pe vrăjitori cu ocară de la casa ta; atunci cei ce vor auzi, te vor lăuda zicând: ferice de cutare om că s-a îmbolnăvit greu și n-a suferit să se vrăjească, ci a zis «mai bine să mor decât să-mi vând curăția credinței mele». Deci de vreme ce atâtea laude are aici omul cel drept, dar cu cât mai mult va lua cununi cu vrednicie de înger de la Dumnezeu? De vreme ce nu și-a lăsat dragostea ce a avut către Hristos, că de aduce Hristos la mijloc pe cei ce au îmbrăcat pe alții și au dat pâine și au hrănit pe cei flămânzi și-i laudă în toată lumea, dar cu cât mai vârtos va lăuda pe cei ce rabdă multă boală pentru El, și pentru că a fost durerea, și cununa va fi mai luminată". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Mărgăritarele Sfântului Ioan Gură de Aur*, p. 166)

„În durerile fără voie se ascunde mila lui Dumnezeu, care atrage la pocăință pe cel ce le rabdă și izbăvește de muncile veșnice". (Marcu Ascetul,

Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte, cap. 139, în *Filocalia*, vol. I, p. 267)

„Cel ce voiește să înlăture relele viitoare e dator să poarte cu plăcere pe cele de acuma. Căci astfel, împăcându-se înțelepțește cu lucrurile, va ocoli prin dureri mici pedepse mari". (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 187, în *Filocalia*, vol. I, p. 273)

„Rabdă întâmplările de întristare și de durere, că prin acestea te curățește purtarea de grijă (providența) a lui Dumnezeu". (Talasie Libianul, *Capete despre dragoste*, suta întâi, cap. 28, în *Filocalia*, vol. IV, p. 15)

„Răbdarea este iubirea de osteneală a sufletului. Iar unde este iubire de osteneală, s-a scos afară iubirea de plăcere[78]". (Talasie Libianul, *Despre dragoste, înfrânare și petrecerea cea după minte*, suta a doua, cap. 73, în *Filocalia*, vol. IV, p. 24)

„Bolile sunt folositoare celor începători în viața virtuoasă. Ele fac trupul neputincios ca să-l ajute în veștejirea și în slăbirea aprinderii aflătoare în el; iar cugetul pământesc al sufletului îl subțiază, în vreme ce-i întăresc și îi împuternicesc curajul, de poate spune după dumnezeiescul Apostol: «Când sunt slab, atunci sunt tare» (II Cor. 12, 10). Dar pe cât sunt de folositoare bolile acestora, pe atât de vătămătoare sunt ele celor ce-au sporit în ostenelile virtuților și s-au ridicat deasupra simțurilor și au ajuns la vederi cerești. Căci îi întrerup de la îndeletnicirea cu cele dumnezeiești, le îngroașă prin dureri și greutăți partea înțelegătoare a sufletului, o tulbură cu norul descurajării și usucă lacrimile umilinței cu seceta durerilor[79]. Aceasta o știa și Pavel care, cultivând cu înțelepciune darul dreptei socoteli, zice: «Îmi asupresc trupul cu deprinderile durerilor și-l cârmuiesc ca pe un rob, având grijă de el ca nu cumva, după ce am vestit altora, să ajung eu însumi de lepădat» (I Cor. 9, 27)". (Cuviosul Nichita Stithatul, *Cele 300 de capete despre făptuire*, suta întâi, cap. 87, în *Filocalia*, vol. VI, p. 238)

„... răbdarea dăruiește locuință și odihnă în ceruri". (Teolipt al Filadelfiei, *Cuvânt despre ostenelile vieții călugărești*, în *Filocalia*, vol. VII, p. 68)

---

[78] În multe cazuri, iubirea de plăceri nepermise și egoiste cauzează bolile – n.n.

[79] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Așadar, nu se urmărește cu orice preț aducerea trupului la neputință, ci mai degrabă un echilibru între vigoarea lui și vigoarea sufletului. (n. s. 74, p. 238)

„L-am vizitat pe el[80] când era bolnav și se chinuia foarte și privind tristețea inimii mele pentru durerea lui, mi-a zis: «De abia apropiindu-mă prin aceste neputințe, mă gândesc la ceasul acela amar. Astfel sănătatea trupului nu aduce nici un folos. Căci își caută tăria lui spre a se îndușmăni cu Dumnezeu. Fiindcă pomul care e udat în fiecare zi nu se usucă, spre a aduce rod»”[81]. (Cuviosul Isaia Pustnicul, *Douăzeci și nouă și cuvinte*, cuvântul XXVI, 4, în *Filocalia*, vol. XII, p. 232)

„Că pe cât slăbește trupul, pe atât sufletul se face puternic și se sfințește”. (Sf. Paisie Velicikovski, *Crinii țarinii*, p. 20)

„Un monah nevoindu-se împotriva satanei, s-a împuns la ochi din greșeală dar nu s-a rugat să mai vadă, ci răbda și pentru răbdarea lui i-a dăruit Dumnezeu vedere și iarăși a văzut”. (*Patericul ce cuprinde în sine cuvinte folositoare ale Sfinților Bătrâni*, p. 480)

„Avva Iosif Tebanul a zis: «Sunt trei lucruri prețioase în fața Domnului: când omului bolnav i se adaugă și alte încercări, iar el le primește cu bucurie; al doilea: când cineva face totul curat în fața lui Dumnezeu, fără nici o scădere omenească; al treilea: când cineva e supus unui părinte duhovnicesc și se leapădă de toate dorințele proprii. Ultimul are o coroană în plus. Eu însă am ales boala»”. (*Patericul sau Apoftegmele Părinților din pustiu*, p. 193)

„Avva Pimen a zis: «undeva sunt trei oameni. Dacă unul practică isihia, al doilea bolește și aduce mulțumire, al treilea slujește cu gând curat, tustrei împlinesc aceeași lucrare»”. (*Patericul sau Apoftegmele Părinților din pustiu*, p. 270)

„A mai zis (amma Sincletica): «Multe sunt vicleșugurile diavolului. N-a clintit sufletul prin foame, folosește bogăția drept momeală. N-a reușit prin înjurături și calomnii, bagă înainte laudele și slava. A fost biruit de sănătate, îmbolnăvește trupul. Nu poate înșela prin plăceri, încearcă să strice prin chinuri nedorite: aduce boli grele, după voia sa, pentru ca, slăbind, prin ele (sufletele), să tulbure dragostea față de Dumnezeu.

---

[80] Sunt cuvinte spuse de Ava Petru, ucenicul lui Ava Isaia, despre cele auzite de la el – n.n.

[81] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Trebuie să udăm în fiecare zi pomul inimii noastre cu gândul la Dumnezeu, ca să nu se usuce. Căci nu mai aduce rod. (n. s. 473, p. 232)

Trupul este sfâșiat de febră cumplită și chinuit de o sete neastâmpărată. Dacă suferi toate acestea, păcătos fiind, amintește-ți de pedeapsa viitoare, de focul veșnic, de chinurile Judecății și nu vei disprețui îndatoririle vieții prezente. Bucură-te că Dumnezeu te-a cercetat și să ai pe limbă cuvântul acesta frumos: «Cu chinuri m-ai pedepsit, Doamne, dar morții nu m-ai dat» (Ps. 117, 18). Dacă ești din fier, leapădă-te, prin foc, de rugină. Și chiar dacă, drept fiind, începi să slăbești, înaintează de la lucrurile mari la cele și mai mari. Dacă ești din aur, călește-te și mai mult prin foc. Ți s-a dat un înger în trup? Veselește-te. Vezi cu cine ai devenit asemenea. Te-ai învrednicit de partea lui Pavel (II Cor. 12, 7). Ești încercat prin foc? Ești pedepsit prin frig? Scriptura zice: «Am trecut prin foc și prin apă și apoi ne-ai dus la răcoare» (Ps. 65, 12). Ai trecut prin încercarea dintâi? Așteapt-o pe cea de-a doua. Practică virtutea și rostește cuvintele sfântului: «Sunt sărac și bolnav» (Ps. 68, 33). Prin aceste două suferințe vei deveni desăvârșit, căci spune: «Prin suferință m-ai făcut fericit» (Ps. 4, 2). Cu asemenea exerciții să ne călim sufletele: avem potrivnicul înaintea ochilor»". (*Patericul sau Apoftegmele Părinților din pustiu*, p. 350-351)

„Odată (spunea avva Isaia – n.n.) am cercetat pe un avva când era bolnav. L-am aflat suferind foarte mult de boală. El văzând întristarea mea, provocată de boala lui grea, mi-a zis: chinuit de astfel de boală, eu mi-am adus aminte de amarul ceas al morții. Această amintire ar fi fost străină de mine dacă trupul meu ar fi fost sănătos". (Sfântul Ignatie Brancianinov, *Tâlcuiri la Patericul egiptean*, p. 26)

„Un preot l-a întrebat pe un călugăr bolnav:

– Cum e cu sănătatea, părinte?

– Bine. Acum că am în mine mai multă boală, nu voi merge la Tatăl meu cu mâinile goale". (Arhimandritul Ioannikios, *Patericul atonit*, p. 411)

„Cu câțiva ani în urmă un oarecare stareț a fost mult chinuit de boli și în cele din urmă a murit, fără să cârtească deloc. După puțin timp s-a îmbolnăvit și ucenicul lui și, deoarece nu se mai îmbolnăvise vreodată, a intrat în panică și se pregătea să meargă în lume la medici, ca să se tămăduiască. Noaptea însă l-a văzut în somn pe starețul lui, care i-a spus:

– Fiule, dacă vrei, ascultă-mă și să nu mergi nicăieri. Fă răbdare! Eu n-am aflat aici nici un folos din faptele mele, ci numai boala m-a folosit. Stai așadar în Grădina Maicii Domnului și fă puțină răbdare în dureri, și mult folos va afla sufletul tău.

Atunci ucenicul s-a bucurat, a prins curaj și a făcut răbdare. După aceea simțea multă bucurie în dureri, pentru că mintea lui se afla lângă Sfinții Mucenici și se veselea". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Părinți aghioriți. Flori din Grădina Maicii Domnului*, p. 128)

„În Mănăstirea Esfigmenu (de la Muntele Athos – n.n.), în timpul egumenului Sofronie, s-a îmbolnăvit un monah tânăr care, pierzându-și răbdarea, cerea mereu binecuvântare de la egumen să meargă în lume ca să se tămăduiască. Egumenul – ca să-l odihnească – i-a dat binecuvântare, dar, deoarece era tânăr a făcut multă rugăciune ca să nu se vatăme sufletește în lume.

Monahul a pornit așadar cu un catâr blând spre Karyes, ca să-și stampileze biletul de voie și să iasă pe la Dafni[82]. Dar, după ce a mers jumătate de oră, i-a apărut deodată un pustnic cu fața luminoasă și i-a spus:

– Unde mergi, frate?

– Mă duc în lume pentru tratament, i-a răspuns monahul bolnav.

– Vrei să te faci bine, frate?

Dar mai înainte ca monahul să răspundă, pustnicul l-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci și i-a spus:

– Din clipa aceasta să fii sănătos trupește, dar să știi că nu vei avea plată de la Dumnezeu.

Și zicând acestea acel pustnic, care era un sfânt, a dispărut, luând cu sine boala și durerea fratelui, care de atunci s-a făcut bine.

Monahul s-a întors în mănăstire și a povestit minunea petrecută. Când părinții au auzit povestirea, au înțeles că acela fusese Cuviosul Mucenic Damian, care a pustnicit în schitul Samaria de pe micul munte de deasupra mănăstirii". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Părinți aghioriți. Flori din Grădina Maicii Domnului*, p. 132)

„Așa cum pentru cei ce suferă de stomac și nu mistuie bine hrana sunt de folos fierturi amare, pentru cei cu nărav rău sunt de folos pătimirile: fiindcă acestea, doftoricindu-i prin pocăință, îi pleacă spre obiceiurile cele bune". (Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Patericul Lavrei Sfântului Sava*, p. 68)

„Avva Isaac s-a îmbolnăvit foarte tare și a zăcut multă vreme. Fratele (care locuia cu dânsul) i-a pregătit o fiertură punând și câteva prune mici, dar bătrânul n-a vrut să guste. Fratele îl roagă: «Ia un pic, avva, pentru boală».

[82] Portul Sfântului Munte – n.n.

Bătrânul îi răspunde: «Drept să spun, frate, aș vrea să stau cu boala aceasta treizeci de ani»". (*Patericul sau Apoftegmele Părinților din pustiu*, p. 178)

„Dacă am ști ce folos câștigăm din boli, n-am vrea să devenim sănătoși, ci am prefera să rămânem bolnavi, să răbdăm, ca să primim un loc mai bun în Rai". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Mica filocalie*, p. 31)

„Omul, când stă bine cu sănătatea, nu stă bine duhovnicește. Așadar, este mai bine să aibă ceva. Omul se folosește din boală cât nu se folosește din toată nevoința pe care o face. Orice boală ajută mult în înaintarea duhovnicească". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Mica filocalie*, p. 31)

„Odată (menționa Părintele Hristodul Dimitriu – n.n.), pe când ne povestea chinurile îndurate de el[83] din cauza bolilor, unul din cei care se aflau de față – un tânăr – a gândit astfel: «Părintele are multă îndrăzneală înaintea Cuviosului David, care săvârșește nenumărate minuni. Atunci cum se face că suferă atâtea boli? De ce nu-l vindecă Sfântul?».

Având darul străvederii, părintele Iacov i-a citit pe dată gândul și i-a spus: «Fiule, Dumnezeu îngăduie să se chinuie carnea mea pe care o port de mai bine de șaptezeci de ani, dintr-un singur motiv: ca să mă smeresc».

Iată cine vorbea despre smerenie! Cel smerit. La vreme de boală, spunea mereu: «Domnul Dumnezeul meu trăiește»". (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 35)

„... cu cât este mai grea crucea pe care o ridicăm, cu atât mai mare este și sfințenia pe care o dobândim". (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 88)

„Klitos Ioannidis: Părinte Moise, un «stareț» rus se plângea că nu-l iubește Dumnezeu, chiar dacă ajunsese la măsura gândului lui Hristos. Atunci, cineva l-a întrebat: «De ce sunteți mâhnit, părinte?», iar el a răspuns: «Nu mă mai iubește Dumnezeu pentru că nu mă mai prigonește nimeni». Fiindcă v-a preocupat și tema durerii din iubire, vă rog să ne spuneți câteva cuvinte și pe această temă.

Părintele Moise Aghioritul: Ceea ce spunea călugărul acela are o mare valoare duhovnicească. Dacă la prima încercare sau supărare omul se închide în sine, se ceartă cu Dumnezeu și se îndepărtează de oameni, înseamnă că nu este un om duhovnicesc. Greutățile, prigoanele, supărările – toate

[83] Aici se face referire la cuviosul părinte Iacov Tsalikis din Grecia – n.n.

acestea ne încearcă sufletul și înduhovnicirea. Ele ne trec prin sită, ne curăță și arată dacă ceea ce spunem are corespondență și în viața practică. Prin ele demonstrăm că știm să ne păstrăm stăpânirea de sine și să trăim ca niște creștini adevărați. Atunci când, în momente grele, ne păstrăm liniștea sufletească, arătăm în mod practic faptul că-L iubim pe Dumnezeu cu adevărat, nu numai prin vorbe". (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 89)

„Despre supărări, părintele (Paisie Aghioritul – n.n.) amintea spusele părintelui Tihon – un călugăr cu sufletul curat, venit din Rusia la Sfântul Munte, ce adormise în Domnul cu destulă vreme în urmă și care spunea: «Doamne Iisuse Hristoase: o sută de drahme; slavă lui Dumnezeu: o mie de drahme». În acest fel, voia să sublinieze faptul că doxologia adusă lui Dumnezeu are o mai mare valoare atunci când omul suferă. Iar acest lucru, firește, nu este ușor". (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 233)

„Părintele Paisie Aghioritul spunea: «Pentru că în ziua de astăzi nu mai avem sfinți mucenici, în schimbul lor, bolnavii de cancer sunt cei care umplu Raiul»". (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 460)

„Fraților (menționa Sfântul Paisie de la Neamț † 1794), se cuvine să răbdați bărbătește tot felul de neputințe trupești: slăbiciuni, boli grele și suferințe trecătoare, care sunt pentru mântuirea veșnică a sufletelor voastre. Numai astfel veți ajunge bărbați desăvârșiți, după măsura vârstei lui Hristos". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 300)

Cei ce suferă cu răbdare și cu mulțumire primesc cununi de mucenici

„Că după cum martirii, fiind supuși la chinuri, și pe toate răbdându-le – ba chiar și moartea – s-au învrednicit de slavă și cununi; – și cu cât mai multe și mai mari au fost ostenelile, cu atât mai mare slavă și îndrăzneală la Dumnezeu au dobândit – ; tot așa se întâmplă și cu sufletele supuse la diferite încercări, unele văzute, venite de la oameni, altele nevăzute, venite de la cugetele cele nebunești, iar altele de la boli, care prind sufletul. Dacă pe acestea le rabdă până la sfârșit, va dobândi aceleași cununi și aceeași îndrăzneală ca și martirii. Pentru că martiriul necazurilor, pe care aceia l-au îndurat de la oameni, îl îndură aceștia de la duhurile cele necurate care lucrează în ei. Deci, cu cât mai multe necazuri suferă aceștia de la cel rău, cu atât mai mare va fi slava și îndrăzneala, pe care se vor învrednici s-o

primească de la Duhul cel bun, nu numai în viitor, ci și acum". (Sf. Macarie Egipteanul, *Alte șapte omilii*, Cuvânt despre libertatea minții, 15, în PSB, vol. 34, p. 342)

„Deci suferă vitejește toate cele ce se întâmplă, pentru că aceasta îți este ție mucenicie. Că nu numai a nu jertfi cele ce i se poruncește să jertfească, ci a alege a pătimi, mai vârtos decât a face aceasta, face mucenicia, - ci și aceea, adică atunci când usturimea silește spre hulă, a alege a răbda întru durere și a nu grăi nici un cuvânt necuviincios, face mucenic. De vreme ce și Iov ... pentru aceasta s-a încununat - pentru că a răbdat vitejește durerile.

Încă și Pavel pentru aceasta se slăvea, pentru bătăi, pentru necazuri, pentru celelalte pe care le răbda cu mulțumire". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Din Tâlcuirea la Psalmul 127,* în vol. *Puțul și Împărțirea de grâu,* p. 120)

„Cât de mulți nu doresc să ia cununa de mucenic! Ei bine, răbdarea aceasta (în boală – n.n.) este o desăvârșită cunună de mucenic!" (Sf. Ioan Gură de Aur, *Către iudei*, cuv. VIII, 7, în vol. *Cuvântări împotriva anomeilor. Către iudei,* p. 401)

„Precum ceara dacă nu e încălzită și înmuiată multă vreme nu poate primi pecetea întipărită în ea, așa și omul nu poate primi pecetea virtuții lui Dumnezeu dacă nu e cercat prin dureri și neputințe. De aceea zice Domnul către dumnezeiescul Pavel: «Îți este de ajuns harul Meu. Căci puterea Mea în neputințe se desăvârșește» (II Cor. 12, 9). Dar însuși Apostolul se laudă zicând: «Cu mare plăcere deci mă voi lăuda întru neputințele mele, ca să se sălășluiască întru mine puterea lui Hristos» (*Ibidem*). Dar și în Proverbe s-a scris: «Pe care-l iubește, Domnul îl ceartă; și bate pe tot fiul pe care-l primește» (3, 12). Apostolul numește neputințe năpustirile vrăjmașilor crucii care se întâmplau necontenit lui și tuturor sfinților, ca să nu se înalțe, cum însuși zice, de bogăția covârșitoare a descoperirii (II Cor. 12, 7), ci să stăruiască mai degrabă prin smerenie în chipul desăvârșirii, păzind prin desele umiliri, cu evlavie, darul dumnezeiesc. Iar noi numim neputințe gândurile rele și slăbiciunile trupești. Căci atunci trupurile sfinților ce se nevoiau împotriva păcatului fiind predate bătăilor aducătoare de moarte și altor felurite chinuri erau cu mult deasupra patimilor intrate în firea omenească prin păcat. Dar acum Bisericile având pace multă din mila Domnului, trebuie să fie cercat trupul celor ce se nevoiesc pentru evlavie cu multe slăbiciuni, iar sufletul, cu gânduri rele. Aceasta se întâmplă mai ales celor în care cunoștința lucrează întru multă simțire și

încredințare ca să fie feriți de toată slava deșartă și mândria și să poată primi, cum am zis, cu multă smerenie pecetea frumuseții dumnezeiești, după Sfântul care zice: «Însemnatu-s-a peste noi lumina feței Tale, Doamne» (Ps. 4, 7). Deci trebuie să răbdăm cu mulțumire voia Domnului. Căci în felul acesta ni se va socoti drept a doua mucenicie necontenita supărare din partea bolilor și lupta cu gândurile drăcești. Căci (diavolul – n.n.) cel ce zicea atunci sfinților mucenici prin acele căpetenii nelegiuite să se lepede de Hristos și să dorească slava lumească, spune și acum neîncetat aceleași lucruri robilor lui Dumnezeu. Cel ce aducea atunci chinuri peste trupurile drepților și ocăra cumplit pe cinstiții dascăli prin cei ce slujeau socotințelor sale diavolești aduce și acum felurite pătimiri mărturisitorilor evlaviei, împreună cu multe ocări și umiliri (...) De aceea trebuie să ne împlinim mucenicia conștiinței noastre cu multă hotărâre și răbdare înaintea lui Dumnezeu. Căci «răbdând, zice, am așteptat pe Domnul, și El a căutat spre mine» (Ps. 39, 2)". (Diadoh al Foticeii, *Cuvânt ascetic*, cap. 94, în *Filocalia*, vol. I, p. 383-384)

„... cred că Dumnezeu îi va da o cunună îndoită[84]. În afară de cea a cuviosiei i-o va da și pe cea a muceniciei, pentru că la sfârșitul vieții sale a suferit dureri înfricoșătoare. Urâtorul de bine l-a pizmuit și a îndemnat un animal sălbatic să-l lovească foarte tare. Părintele Chiril a fost lovit atât de grav, încât a stat la pat până la sfârșitul vieții sale, suferind durerile cu bucurie și slăvind pe Dumnezeu. Dar acel animal de îndată ce l-a lovit pe Stareț, a căzut la pământ și a murit. Atunci părinții s-au mirat și au înțeles din această întâmplare sfințenia Starețului". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Părinți aghioriți. Flori din Grădina Maicii Domnului*, p. 125)

„Din vârsta copilăriei Părintele Ilarion († 1864) avea mare evlavie și dragoste către Sfântul Gheorghe care, precum mărturisea Părintele Sava îi apărea și l-a ocrotit în toată viața sa. A fost botezat într-o biserică a Sfântului Mare Mucenic Gheorghe și și-a petrecut primii ani ai vieții, chiar și adolescența, la mânăstirile Tabakin și Tzursk, care aveau de asemenea hramul Sfântului Gheorghe. La sfârșit, s-a învrednicit să adoarmă întru Domnul sub acoperișul lui – într-o chilie cu o biserică închinată tot sfântului. Cu o zi înainte de adormirea sa, Starețul l-a lăsat pe Părintele Sava să slujească la Chilia Sfântului Dimitrie. Îndată ce a rămas singur, starea sa s-a agravat și a început să se roage. Mai târziu, Părintele Sava,

[84] Ni se relatează despre pustnicul Chiril de la Mănăstirea atonită Kutlumusiu, care a fost și egumenul acesteia – n.n.

zicea că, aflându-se departe, a auzit vocea Starețului chemându-l: «Sava, Sava, Sava!». Întorcându-se, l-a găsit cu desăvârșire istovit; când l-au cuprins durerile morții, zicea:

«Slavă lui Dumnezeu! Am vrut moarte mucenicească, dar Domnul nu m-a învrednicit. Mi-a trimis însă boală ce poate fi ceva mai mult decât mucenicia dacă sufăr cu stăruință și credință în voia dumnezeiască»". (Antonie Ieromonahul, *File de Pateric din împărăția monahilor: Sfântul Munte Athos*, p. 256)

Suferința păzește comorile dumnezeiești din suflet și este mântuitoare

„După cum cariul se naște din lemn și macină lemnul, tot așa și suferința se naște din păcat, dar distruge păcatul când e însoțită de pocăință". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omiliile despre pocăință*, omilia a șaptea, p. 143)

„... știa marele Apostol (Pavel) că umilirea cea din afară a trupului prin munci este păzitoarea comorilor dumnezeiești din suflet. Și de aceea răbda cu bucurie atât pentru el, cât și pentru cei cărora avea să le fie pildă de virtute și de credință, ca, chiar dacă vor suferi pe dreptate ... , să aibă ca mângâiere și ca pildă de răbdare pe cel ce suferă fără să fie vinovat". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri către Talasie*, răspunsul 26, în *Filocalia*, vol. III, p. 106-107)

„Ostenelile și chinurile acestei vieți scurte nu numai că ne mântuiesc de păcat, ci și pricinuiesc cununi sufletului, mai înainte de părăsirea trupului". (Avva Ammona, *Cuvintele Avvei Ammona*, în col. *Comorile pustiei*, vol. 3, p. 122)

„Romula a fost atinsă de o boală a trupului, pe care medicii o numesc cu un cuvânt grecesc: παράλυσις [paralysin][85]. Stând întinsă în pat timp de mulți ani ea zăcea lipsită de aproape orice serviciu din partea membrelor. Totuși, nici măcar această suferință n-a făcut-o să-și piardă puterea de a răbda. Vătămarea mădularelor a însemnat tocmai sporirea virtuților: grija pentru practicarea rugăciunii crescuse cu atât mai mult, cu cât nu avea nici o putere să facă orice altceva". (Sf. Grigore cel Mare, *Dialoguri despre moarte*, p. 52)

---

[85] Παράλυσις, în greaca veche înseamnă slăbire; a dat în română cuvântul „paralizie" – n.n.

Sfinții – pilde de răbdare a suferinței

„Ce bucuros era Dumnezeu, ce se sfâșia cel rău, când Iov, în gunoi, suporta cu mare liniște sufletească prea multele lui bube, când alunga în bătaie de joc muștele care năvăleau să se hrănească din rănile lui deschise. Astfel, acel lucrător pentru slava lui Dumnezeu, apărându-se de toate săgețile ispitelor cu platoșa și cu scutul răbdării, a redobândit îndată de la Dumnezeu integritatea corpului, iar averea pierdută și-a dublat-o". (Tertulian, *Despre răbdare*, XIV, în PSB, vol. 3, p. 196)

„... Iov, care nu numai că n-a fost înecat de atâtea valuri, ba dimpotrivă a biruit valurile. A îndurat cu trupul său toate suferințele cunoscute pe lume; și ele l-au arătat și mai strălucitor. Lanțul de nenorociri nu numai că nu l-a plecat de frică cu capul la pământ, ci l-a deșteptat să mulțumească și mai mult; prin toate faptele sale și-a arătat recunoștința sa; a dat diavolului lovitură de moarte și i-a arătat că se străduiește zadarnic și că lovește cu piciorul în bolduri". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XXIII, IV, în col. PSB, vol. 21, p. 280)

„Acel demon viclean i-a putut răpi (lui Iov – n.n.) averile, dar nu i-a putut răpi dragostea cea către Dumnezeu, ci chiar mai puternic l-a făcut; și încercându-l cu tot felul de necazuri, l-a făcut să se împodobească cu și mai multe bunuri. De aceea diavolul era în încurcătură mare; cu cât îi dădea mai multe lovituri, cu atât îl vedea că ajunge mai puternic." (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia XIII, IV, în PSB, vol. 23, p. 160)

„Nu l-a tulburat pe Iov nici una din suferințele acelea mari și cumplite care au căzut asupra lui. Dar nu mi te uita la pierderea averilor, nici la moartea copiilor, nici la bubele lui de nevindecat, nici la vorbele rele ale soției sale, ci la celelalte suferințe ale lui, cu mult mai cumplite decât acestea!

– Dar ce suferințe mai mari decât acestea a îndurat Iov? aș putea fi întrebat. Din istoria vieții sale nu cunoaștem altele!

– Pentru că dormim, nu le cunoaștem! Cel care caută cu grijă și cercetează bine mărgăritarul, va afla suferințe cu mult mai mari decât acestea. Altele îi erau suferințele, mai cumplite și mai mari, în stare să-i zguduie și mai mult sufletul lui Iov. În primul rând că nu știa nimic lămurit de Împărăția cerurilor și de înviere; de aceea și spunea cu lacrimi: «Că nu voi trăi în veac, ca să rabd!» (Iov 7, 16). În al doilea rând, că știa că a făcut mult bine; în al treilea rând, că știa că n-a făcut nici un rău; și în al patrulea

rând, că socotea că suferă acestea de la Dumnezeu - că dacă ar fi știut că le suferă și de la diavolul, și asta l-ar fi scandalizat din destul -, în al cincilea rând, că auzea pe prietenii lui învinuindu-l de păcat: «N-ai fost biciuit pe cât ai păcătuit!» (Iov 11, 6); în al șaselea rând, că vedea că cei ce trăiesc în păcat sunt fericiți și-și bat joc de el; în al șaptelea rând, că n-a văzut vreodată pe un altul suferind atâta.

Iar dacă vrei să afli cât de mari au fost suferințele lui Iov, gândește-te la cele ce se petrec acum. Cu toate că acum așteptăm Împărăția cerurilor, că nădăjduim învierea și bunătățile cele nespuse, că ne știm vinovați cu mii de păcate, că avem înaintea noastră pilde atât de mari, că suntem părtași unei atât de înalte filosofii, totuși dacă unii din noi pierdem o fărâmă de aur, și aceea de cele mai multe ori furată, apoi socotim viața cu neputință de trăit; mai mult: nici femeia nu ne pisează la cap, nici copiii nu ne sunt uciși, nici prietenii nu ne ocărăsc, nici slugile nu ne batjocoresc, ci sunt chiar mulți cei care ne mângâie: unii cu cuvântul, alții cu fapta; gândește-te acum de câte cununi nu este vrednic Iov, care vedea agonisita sa, câștigată prin muncă cinstită, răpită fără rost și fără pricină, care vedea că suferințele vin valuri-valuri peste el, el rămânând nemișcat în mijlocul tuturor acestor încercări și înălțând Stăpânului cuvenita mulțumire pentru toate?". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei,* omilia XXXIII, VI, în col. PSB, vol. 23, p. 417-418)

„Îngăduiți-mi să spun cu îndrăznire că acel fericit bărbat (Iov), dacă n-a fost mai mare chiar decât apostolii, apoi nicidecum n-a fost mai mic. Apostolii aveau o mângâiere în suferințele lor, că le îndurau pentru Hristos; și leacul acesta era îndestulător să le înalțe sufletele în fiecare zi, că aveau în orice împrejurare pe Stăpânul, Care le spunea: «Pentru Mine! și: Din pricina Mea» (Mt. 5, 11) și: «Dacă pe Mine, stăpânul casei, M-au numit Beelzebul» (Mt. 10, 25); Iov, însă, era lipsit de această mângâiere; și de mângâierea minunilor și de mângâierea harului. Că Iov nici nu avea o atât de mare putere a Duhului. Și grozăvia mare este că Iov a îndurat toate aceste suferințe, după ce dusese o viață îmbelșugată și desfătată, după ce se bucurase de atâta cinste; că n-a fost un pescar sau un vameș sau un om care a trăit cum a putut. Și ceea ce părea împovărător pentru apostoli, aceea a suferit și Iov: ura prietenilor, a casnicilor, a dușmanilor, a celor cărora le făcuse bine; dar el nu putea vedea ancora aceea sfântă, portul acela neînvălurat, adică cele spuse de Domnul apostolilor: «Pentru Mine!»

Mă minunez și de cei trei tineri din Babilon, că au îndrăznit să înfrunte cuptorul, că s-au împotrivit tiranului. Dar ascultă ce spun ei:

«Dumnezeilor tăi nu slujim, iar icoanei pe care ai ridicat-o nu ne închinăm!» (Dan. 3, 18). Mare mângâiere le era lor că știau bine că pentru Dumnezeu îndură toate acele suferințe; dar Iov nu știa că suferințele lui erau o luptă. Dacă ar fi știut, nici n-ar fi simțit suferințele. Gândește-te că atunci când a auzit pe Dumnezeu spunându-i: «Crezi, oare, că Eu ți-am răspuns pentru altă pricină, decât pentru că te arăți drept?» (Iov 40, 3), îndată, numai la auzul acestor cuvinte, a răsuflat ușurat, s-a smerit pe sineși și a socotit suferințele lui o nimica, grăind așa: «Pentru ce să mai judec, când sunt sfătuit și dăscălit de Domnul, auzind acestea, eu care nu sunt nimic?» (Iov 39, 34); și iarăși: «Mai înainte, cu urechea Te-am auzit; iar acum ochiul meu Te-a văzut; pentru aceea m-am smerit și m-am topit și m-am socotit pământ și țarină» (Iov 42, 5-6).

Această vitejie, deci, această blândețe a celui care a trăit înainte de darea legii și înainte de venirea harului să o râvnim și noi cei care trăim după ce s-a dat legea și a venit harul, ca să putem să ne sălășluim în cerurile cele veșnice". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei,* omilia XXXIII, VII, în col. PSB, vol. 23, p. 418-419)

„«Dacă am luat cele bune din mâna Domnului, să nu răbdăm și cele rele? Adu-ți aminte, zice, de cele de mai înainte și gândește-te la pricina lor, sau mai bine zis, la cel ce a fost pricina acelor bunătăți, și atunci vei răbda și acestea cu bărbăție».

Ai văzut cumpătare de bărbat (Iov – n.n.)? Căci el nu socotește că răbdarea este urmarea bărbăției lui, ci urmarea faptelor. «De la care anume fapte ne-a dat nouă Dumnezeu cele ce am avut? Ce anume faptă ne-a răsplătit-o? Nici pe una, ci numai din bunătatea Lui. Deci ceea ce am avut a fost dar, iar nu răsplată. Prin urmare, să le răbdăm și pe acestea cu bărbăție». Aceste vorbe ale fericitului Iov, atât noi bărbații, cât și femeile, să le avem întipărite în mintea noastră, și acestea ca și cele dinaintea acestora, și istoria patimilor acestui fericit să o avem ca o icoană întipărită în cuget, adică pierderea averilor, pierderea fiilor, rănile trupului lui, batjocurile, primejduirile, uneltirile femeii și, în sfârșit, toate patimile acelui drept să le clădim ca un liman mare și puternic pentru ocrotirea noastră, ca astfel răbdându-le toate cu bărbăție și mulțumire, să putem a depărta de la noi orice tristețe din viața aceasta, și a ne bucura de plata unei astfel de veselii duhovnicești, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau Tâlcuirea Epistolei întâi către Corinteni,* omilia XXVIII, p. 298-299)

„Abel n-a pierit prin mâinile fratelui său pentru că adusese prinos lui Dumnezeu primii născuți ai turmei sale? (Gen. 4). Dumnezeu a îngăduit aceasta nu din ură pentru dreptul ce cinstea pe Dumnezeu ci, mai degrabă, din iubire pentru el, ca să răsplătească iubirea lui de Dumnezeu și martirul cu două coroane nemuritoare. Moise, ajutând pe un israelitean apăsat pe nedrept, a întins pericole pentru zilele sale și s-a văzut nevoit să ia fuga! (Exod 2). Dumnezeu a îngăduit, pentru ca să cunoașteți care este răbdarea sfinților. Dacă în întreprinderile noastre spirituale am fi asigurați de a nu suferi nici o nenorocire, am avea cu atât mai puțin merit cu cât ne vom teme mai puțin; dar ceea ce face pe cei drepți mai de admirat în săvârșirea faptelor pioase, este că ei nu renunță la ele cu toate pericolele care amenință averile și viața lor, cu toate nenorocirile ce ei prevăd, teama acestor nenorociri este neputincioasă a slăbi ardoarea lor". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia I, p. 28)

„Lumea îl cunoaște astăzi (pe Iov – n.n.), după atâtea și atâtea veacuri, nu pentru că dădea din averea sa săracilor, ci pentru că atunci când a rămas fără avere nu s-a pierdut cu firea; nu pentru că îi îmbrăca pe cei goi cu haine făcute din lâna oilor sale, ci pentru că atunci când a căzut foc din cer și a ars toate turmele sale, el L-a slăvit pe Dumnezeu. Înainte, îmbrăcându-i pe săraci, era milostiv; după aceea, slăvindu-L pe Dumnezeu pentru nenorocirea sa, s-a făcut purtător al înțelepciunii cerești. Înainte îi miluia pe săraci, după aceea L-a slăvit pe Dumnezeu. Nu a spus în sine: «De ce am pățit toate acestea? De ce s-au pierdut turmele mele din care hrăneam mii de oameni? Și dacă eu nu eram vrednic să mă bucur de o asemenea avere, de ce nu S-a milostivit Dumnezeu măcar de săraci?». Nici un asemenea gând nu i-a trecut prin cap. Dimpotrivă, cunoscând că Dumnezeu pe toate le rânduiește spre folosul nostru, I-a mulțumit. Să-I mulțumești lui Dumnezeu atunci când totul îți merge bine nu este lucru de mirare. Dar să-I mulțumești pentru încercările cele mai mari este minunat și vrednic de laudă.

Dacă cei care s-au îmbogățit prin nedreptăți și furturi sunt cuprinși de o mare tristețe și deznădejde atunci când pierd fie și o parte mică din averea lor, câte laude nu i se cuvin lui Iov, care chiar dacă a pierdut dintr-odată tot ce agonisise prin muncă cinstită, nu și-a pierdut nădejdea în Dumnezeu și nu a încetat să-I mulțumească!?". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 266-267)

„În Muntele Nitriei a viețuit optzeci de ani un bărbat numit Veniamin, nevoindu-se la culme. El s-a învrednicit de darul vindecărilor. Oricine peste

care își punea mâna sau îi dădea untdelemn după ce-l binecuvânta, se izbăvea de orice boală. Acest om, învrednicit de o astfel de harismă, înainte cu opt luni de moarte s-a îmbolnăvit de hidropică și trupul lui s-a umflat așa de mult, că părea un altfel de Iov. Luându-ne deci episcopul Dioscur, atunci era preot în Muntele Nitria, pe mine și pe fericitul Evagrie, ne-a spus: «Veniți să vedeți un Iov nou, care într-un trup atât de umflat și într-o suferință de nevindecat își arată o mulțumire nemăsurată». Mergând deci, am văzut un trup așa de umflat, că un deget al mâinii lui nu putea cuprinde celelalte degete. Neputând privi la suferința lui cumplită, ne-am întors ochii. Atunci ne-a spus acel fericit Veniamin: «Rugați-vă, fiilor, ca nu cumva să se îmbolnăvească de hidropică omul meu lăuntric. Căci cel din afară nu mă face nici să mă bucur, nici să pătimesc». De opt luni ședea necurmat într-un jeț care i-a fost făcut tot mai larg, neputând sta pe pat din pricina celorlalte trebuințe. Dar în pătimirea aceasta tămăduia pe alții. Am istorisit despre această pătimire, ca să nu ne mirăm când le vine o astfel de suferință celor drepți. Iar murind el, au fost scoase tocurile și pragurile ușii, ca să poată fi scos trupul din casă". (Paladie, *Istoria lausiacă*, p. 30-31)

„A fost în Muntele Athos un ascet rus ale cărui picioare s-au infectat grav, neacceptând să ia nici un medicament sau vreun tratament. Spunea deseori în stilul lui rusesc: «Sunt un călugăr; trebuie să sufăr»". (Arhimandritul Ioannikios, *Patericul atonit*, p. 102)

„După o asceză aspră de mulți ani era firesc să sufere și unele vătămări trupești[86], adică să aibă probleme de sănătate. Atletul lui Hristos, însă, răbda cu bucurie durerile, aducându-și aminte de sfinții mucenici și slavoslovea pe Dumnezeu.

Când îl întrebam: «Cum o duci cu sănătatea?», acela îmi răspundea: «Slavă lui Dumnezeu, foarte bine! Suferința mea nu este nimic pe lângă cea a sfinților mucenici, iar nevoința mea nici nu se poate compara cu cea a Cuvioșilor Părinți». Acestea le spunea deși niciodată nu-și neglijase îndatoririle sale duhovnicești, nici chiar la bătrânețe, când îl părăsiseră puterile trupești și când durerile i se măriseră. Părintele Sava era totdeauna bucuros în dureri și mereu spunea: «Slavă Ție, Dumnezeule!».

Părinții mănăstirii, din dragoste, l-au adus la Atena pentru consultații, iar el, ca un bun ascultător ce era, s-a supus. Însă Părintele Sava cel iubitor de liniște a fost chinuit mai mult de zgomotul lumesc decât de durerile bolii sale și de aceea i-a rugat pe părinți să-l aducă la metania sa, în Grădina Maicii Domnului". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Părinți aghioriți. Flori din Grădina Maicii Domnului*, p. 99)

---

[86] E vorba de Părintele Sava de la Mănăstirea atonită Esfigmenu – n.n.

Atitudinea martirilor în fața morții este pilduitoare pentru bolnavii în stadiu terminal[87]

„Vă rog să nu-mi arătați o bunăvoință nepotrivită. Lăsați-mă să fiu mâncare fiarelor, prin care pot dobândi pe Dumnezeu. Sunt grâu al lui Dumnezeu și sunt măcinat de dinții fiarelor, ca să fiu găsit pâine curată a lui Hristos.

Mai degrabă, lingușiți fiarele, ca ele să-mi fie mormânt și să nu lase nimic din trupul meu; ca nu adormind să fiu povara cuiva. Atunci voi fi

---

[87] Martirii au fost următorii cei mai fideli și mai devotați ai Mântuitorului Iisus Hristos, care mai înainte de alții și-au pus sufletele lor pentru dragostea Lui și L-au mărturisit cu mare și înflăcărată credință în fața celor ce le cereau să se lepede într-un fel sau altul de credința în El și de ajutorul Lui. Aproape toate ființele umane, în orice moment și în orice loc, sunt impresionate de curajul fizic, iar curajul fizic se demonstrează la maximum în fața morții.

Atitudinea dârză și neînfricată a martirilor în fața morții și a durerilor teribile de pe urma groaznicelor suplicii la care erau supuși de către persecutorii păgâni, constituie o adevărată paradigmă și pentru bolnavii aflați într-o stare terminală, în proximitatea morții trupești. Sfinții martiri nutreau cu tărie credința în viața veșnică, de aceea nu aveau temeri sau angoase în proximitatea morții, pe care o considerau ca pe un somn, ca pe o punte, o trecere între două lumi, și nu un capăt, un final, un terminus sau o ultimă realitate. Aceasta pentru că Hristos Care e Viața prin fire S-a făcut omorâtorul morții, așa cum întreaga creștinătate cântă în toată perioada pascală: „Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le". Prin moartea și învierea lui Hristos, Care cu moartea Sa a biruit moartea, a devenit de-a dreptul păgână și neavenită expresia antică: „nu mă tem de moarte, ci de veșnicia ei".

Mucenicii sunt pătrunși de o acalmie și o pace sufletească în fața morții fizice, întrucât, nefiind robiți de lucrurile acestei lumi efemere, o părăsesc fără îngrijorare, frământare sau neliniște, prioritare în sufletul lor fiind cele netrecătoare, esențiale, dumnezeiești care le aduc bucuria întâlnirii și a unirii cu Dumnezeu. Sfinții mucenici nu prețuiau atât viața aceasta, cât pe cea viitoare, doreau întâlnirea cu Dumnezeul-Iubire ai Cărui ucenici erau. Precum înșiși mărturiseau, orice patrie le era patria lor și orice patrie le era totuși străină, căci patria lor adevărată era cea cerească. Așa se explică curajul lor în fața morții, ei mergând cu *picioare vesele* la marea întâlnire cu Domnul vieții.

Ei nu au dorit nici suferința, nici moartea, ci au fost convinși că merg spre viața veșnică, pe care cred că au descoperit-o. Ei nutreau convingerea că mărturisirea lui Hristos și moartea martirică le este mântuitoare, deschizându-le, după moartea fizică, porțile Raiului și brațele lui Hristos, pe Care Îl iubeau nespus. Așijderea și bolnavii ce suferă de o boală incurabilă și cărora moartea le este aproape, dacă nu cârtesc, ci acceptă suferința ca pe o purificare care duce la smerenie și la o stare sufletească mai înaltă și-I mulțumesc lui Dumnezeu pentru această șansă de curățire a păcatelor și implicit de mântuire, această atitudine creștină le aduce dorita mântuire a sufletului și aceasta e tot ceea ce contează pentru un creștin, așa cum sublinia apăsat și Mântuitorul: „căci ce-i folosește omului să câștige lumea întreagă, dacă-și pierde sufletul? Sau ce ar putea să dea omul, în schimb, pentru sufletul său?" (Mc. 8, 36-37). Răbdarea chinurilor bolii poate fi egală cu mucenicia dacă bolnavul suferă cu stăruință și credință în voia dumnezeiască.

cu adevărat ucenic al lui Iisus Hristos, când nici trupul meu nu-l va vedea lumea. Faceți rugăciuni lui Dumnezeu pentru mine, ca să fiu găsit, prin aceste unelte[88], jertfă lui Dumnezeu". (Sf. Ignatie Teoforul, *Epistole* (către romani), cap. IV, 1-2, în PSB, vol. 1, p. 210-211)

„Aș dori ca fiarele să-mi fie pregătite și mă rog să-mi fie îndată gata. Am să le lingușesc, ca să mă mănânce iute, nu precum se tem unii, și nu se ating de ele. Iar dacă nu vor voi de bună voie, eu le voi sili.

Iertați-mă! Eu știu ce îmi e de folos. Acum încep să fiu ucenic! Nici o făptură din cele văzute și din cele nevăzute să nu caute să mă împiedice de a dobândi pe Hristos! Să vină peste mine foc și cruce, haite de fiare, tăierea cărnii, împărțirea trupului, risipirea oaselor, strivirea mădularelor, măcinatul întregului trup, relele chinuri ale diavolului. Să vină toate, numai să dobândesc pe Hristos!" (Sf. Ignatie Teoforul, *Epistole* (către romani), cap. V, 2-3, în PSB, vol. 1, p. 211)

„Pentru noi este un adevărat război atunci când suntem aduși în fața judecătorilor, pentru ca acolo să luptăm pentru adevăr, sub primejdia morții. Însă se cheamă victorie, dacă atingi țelul pentru care ai luptat. Biruința aceasta cuprinde în sine și gloria de a fi plăcut lui Dumnezeu și cucerirea vieții veșnice.

Dar suntem zdrobiți! Așa este, dar după ce am câștigat. Așadar, când murim de fapt învingem, când suntem zdrobiți ne vedem scăpați. ... Aceasta este haina victoriei noastre, aceasta este decorația pe pieptul nostru, acesta este carul pe care ne sărbătorim triumful". (Tertulian, *Apologeticul*, L, 2-3, în PSB, vol. 3, p. 108)

„Ce priveliște mai încântătoare pentru Dumnezeu, decât să vadă un creștin luptând cu durere, ținând piept amenințărilor, liniștit în fața chinurilor și torturilor care i se pregătesc, râzând și nețineând seamă de urletul mulțimii la execuție și de groaza călăului! Apărându-și libertatea în fața regilor și a prinților, creștinul nu dă înapoi decât în fața lui Dumnezeu,

---

Iată că Spiritualitatea creștină, prin exemplul sfinților martiri din primele veacuri creștine, vine în sprijinul bolnavului de astăzi, asigurându-l că în durerile fără voie se ascunde mila lui Dumnezeu, învățându-l că suferința trupului este expiatoare, purificatoare, și mai ales că nu este singur pe acest drum al suferinței, ci având Prieten, Apărător și Sprijinitor pe Dumnezeu. Așa cum Fiul lui Dumnezeu se arăta grabnic ascultător al rugăciunilor sfinților mucenici și-i întărea în chinurile lor, îi încuraja, suferea în martirii Lui și devenea tăria lor, așa va face tuturor celor bolnavi care-I cer stăruitor ajutorul – n.n.

[88] Notă Pr. Dumitru Fecioru: Prin aceste unelte, adică: prin dinții fiarelor (n.s. 5, p. 211)

Căruia îi aparține. Triumfător și victorios el râde în fața celui ce l-a condamnat. Căci este învingător cel ce a obținut ce a dorit.

Sub ochii generalului, ce soldat n-ar înfrunta primejdia cu cea mai mare îndrăzneală? Nimeni nu primește răsplata înainte de a fi pus la încercare. Un general însă nu poate da ce nu are, adică nu poate prelungi viața soldatului, poate însă să-i acorde distincții militare.

Soldatul lui Dumnezeu nu e părăsit în durere, nici nu sfârșește odată cu moartea[89]. Creștinul poate părea nenorocit, dar realitatea este alta". (Minucius Felix, *Dialogul Octavius*, XXXVII, 1-3, în PSB, vol. 3, p. 391)

„Iar voia lui Dumnezeu este aceea pe care a îndeplinit-o și a propovăduit-o Hristos. Modestie în conversație, statornicie în credință, decență în cuvinte, dreptate în fapte, generozitate în ajutorări, stăpânire în conduită; a nu face nedreptate și a o ierta pe cea făcută de altul, a trăi în pace cu frații, a iubi pe Domnul din toată inima, a-L iubi pentru că-n El e Tatăl, a te teme pentru că e Dumnezeu, a nu pune nimic mai presus de Hristos, fiindcă nici El n-a pus ceva mai presus de noi, a merita întotdeauna dragostea Lui, a rămâne cu credință și curaj alături de crucea Lui ..., a dovedi în vorbire statornicie de credință, în anchete tărie de caracter, suportând chiar moartea de e nevoie, aceasta înseamnă a voi să fii moștenitor al lui Hristos, a îndeplini poruncile lui Dumnezeu, a face voia Tatălui". (Sf. Ciprian, *Despre rugăciunea domnească*, XIV, în PSB, vol. 3, p. 472)

„Și câți dintre creștinii noștri de azi nu știu că trebuie să moară dacă stăruie mai departe să mărturisească credința creștină, pe când, dimpotrivă, ar putea fi din nou liberi dacă ar tăgădui pe Domnul? Dar ei nu pun preț pe viață, ci preferă să moară de bunăvoie pentru credința lor". (Origen, *Contra lui Celsus*, cartea a II-a, cap. XVII, în PSB, vol. 9, p. 116)

„Ne încredem în Cel care ne-a spus: «Îndrăzniți. Eu am biruit lumea». Și, într-adevăr, a biruit lumea, care nu mai are putere decât în măsura în care i-o îngăduie Biruitorul ei, Care a primit de la Tatăl Său puterea de a birui lumea. Pe această biruință a Lui se sprijină tot curajul nostru". (Origen, *Contra lui Celsus*, cartea a VIII-a, cap. LXX, în PSB, vol. 9, p. 564)

„Într-adevăr, cine nu va admira curajul, răbdarea și iubirea lor de Dumnezeu? Sfâșiați prin biciuiri, de li se vedea alcătuirea trupului lor

---

[89] Creștinul suferind trebuie să aibă vie conștiința că nu are aici pe pământ cetate stătătoare (Evr. 13, 14) și să răspundă afirmativ invitației divine de a rămâne în Hristos – n.n.

până la vinele și arterele dinlăuntru, ei au răbdat atât de mult, încât și pe cei ce stăteau în jurul lor i-au făcut să plângă și să se vaiete; iar ei au arătat atâta tărie sufletească, încât nici unul din ei n-a gemut și n-a suspinat, cei chinuiți dovedindu-ne tuturor că, în ceasul muceniciei, prea vitejii martiri ai lui Hristos sunt ca și dezbrăcați de trup sau, mai bine, că Domnul Însuși este de față și vorbește cu ei.

Și, luând aminte la harul lui Hristos, au disprețuit chinurile lumii, câștigând printr-o singură oră (de suferințe) viața de veci. Iar focul sălbaticilor lor chinuitori era pentru ei răcoritor, având înaintea ochilor să scape de focul cel veșnic, care nu se stinge niciodată, și priveau cu ochii inimii bunătățile păstrate celor ce îndelung rabdă". (*Actele martirice*, Martiriul Sfântului Policarp – episcopul Smirnei, II, 2-3, în PSB, vol. 11, p. 31-32)

„... Unii dintre cei din piață împreună cu Polemon, îl rugau și ziceau:

«Crede nouă, Pioniu, că noi te iubim și pentru multe ești vrednic să trăiești, mai ales pentru curăția și bunătatea ta. Este bine să trăiești și să vezi această lumină și încă multe altele».

Iar el le-a răspuns: «Și eu spun că este bine să trăiești, dar noi dorim binele acela care este mai mare. Dorim și lumina, dar cea adevărată (In. 1, 9).

Într-adevăr, toate acestea sunt frumoase și noi nu renunțăm la ele ca cei osândiți la moarte sau ca cei ce urăsc lucrările lui Dumnezeu, însă, fiind pentru noi pline de curse, le disprețuim (pentru dobândirea) altora cu mult mai mari»". (*Actele martirice*, Martiriul Sfântului Pioniu Preotul și al celor dimpreună cu el, V, 2-5, în PSB, vol. 11, p. 144)

„Probus zise: «Ori aduci jertfă, ori te pun la chinuri».

Montanus răspunse: «Mă bucur dacă ai să faci așa, ca să mă aflu părtaș la patimile Stăpânului meu, Hristos».

Atunci Probus dă poruncă să fie pus la chinuri; și când era mai crud muncit, Probus îl întrebă: «Ce zici, Montanus, aduci jertfă zeilor?»

Montanus răspunse: «Aduc jertfă prin acest chin Dumnezeului meu, Căruia mereu am jertfit»". (Actele martirice, Martiriul Sfântului Montanus, presviterul din Singidunum, un preot daco-roman, în PSB, vol. 11, p. 188)

„Atât de departe era de el (fericitul Gordie – n.n.) gândul de a se da înapoi și de a se teme de chinurile ce-l amenințau, încât le chema spre el și spunea: «Pentru ce șovăiți? Pentru ce stați? Să-mi fie scrijelit trupul! Să-mi fie răsucite mădularele! Să-mi fie chinuite oricât veți voi! Să nu-mi invidiați cumva fericita mea nădejde! Cu cât veți prelungi chinurile, cu atât îmi veți prilejui o răsplată mai mare! Am o înțelegere cu Stăpânul: în locul rănilor

de pe trup, îmi va înflori la înviere haină luminoasă; în locul necinstirii, cununile; în locul închisorii, raiul; în locul osândirii cu făcătorii de rele, traiul cu îngerii. Semănați mult în trupul meu, ca să secer de mai multe ori pe atâta!»” (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a XVIII-a, V, în PSB, vol. 17, p. 529, 530)

„Celor care plângeau Gordie le spunea cuvintele Domnului: «Nu mă plângeți pe mine (Lc. 23, 28), ci plângeți pe dușmanii lui Dumnezeu, care îndrăznesc unele ca acestea împotriva credincioșilor, care-și adună focul gheenei prin flacăra aceasta, pe care o aprind împotriva noastră! Încetați de a mă plânge și de a-mi sfărâma inima! Sunt gata să mor pentru numele Domnului Iisus (Fap. 21, 13) nu numai o dată, ci chiar de nenumărate ori, de-ar fi cu putință»”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a XVIII-a, VII, în PSB, vol. 17, p. 531)

„«Cum voi tăgădui, dar, pe Dumnezeul meu, Căruia m-am închinat din copilăria mea? Nu se va cutremura oare cerul de sus? Nu se vor întuneca oare din pricina mea stelele? Mă va mai ține, oare, pământul? Nu vă amăgiți! Dumnezeu nu se lasă batjocorit! (Gal. 6, 7). După gura noastră ne judecă Dumnezeu (Lc. 19, 22); din cuvintele noastre ne îndreptățește și din cuvintele noastre ne osândește (Mt. 12, 37). N-ați citit înfricoșătoarea amenințare a Domnului: *De cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, Mă voi lepăda și Eu de el înaintea Tatălui Meu, Cel din ceruri?* (Mt. 10, 33).

Pentru ce mă sfătuiți să fiu viclean? Ca să obțin ce, prin o viclenie ca aceasta? Ca să câștig câteva zile? Dar voi pierde toată veșnicia! Ca să fug de durerile trupului? Dar nu voi vedea bunătățile drepților! Este curată nebunie să-ți aduci cu măiestrie asupră-ți pierdere și să-ți procuri, cu șiretenie și viclenie, osânda veșnică» (mucenicul Gordie – n.n.)”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a XVIII-a, VII, în PSB, vol. 17, p. 532)

„Când a văzut că nu se pleacă în fața amenințărilor, prefectul a încercat să-l ademenească prin înșelăciuni și momeli. I-a făgăduit (fericitului Gordie – n.n.) daruri, pe unele i le dădea el, iar pe altele chezășuia că are să le primească din partea împăratului: o slujbă de frunte în oștire, belșug de bani, tot ce-ar fi voit.

Când prefectul a văzut că nu i-a reușit încercarea (că fericitul bărbat la auzul făgăduințelor a râs de nebunia lui și l-a întrebat dacă socoate că i-ar putea da ceva de aceeași valoare cu împărăția cerurilor), atunci mânia lui

n-a mai cunoscut margini”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a XVIII-a, V, în PSB, vol. 17, p. 530)

„«Pentru ce ne ispitești, au zis ei, o, dușmanule al lui Dumnezeu, să ne desparți de Dumnezeu Cel viu și să slujim demonilor pierzători, oferindu-ne bunurile tale? Ne dai oare atât de mult cât încerci să ne iei? Urâm darurile tale, prilej de pierzanie; nu primim o cinste care este mama necinstei! Ne dai averi care rămân aici și o slavă care se veștejește. Ne faci cunoscuți împăratului, dar ne înstrăinezi de adevăratul împărat. De ce ne mai oferi cu atâta stăruință puținele lucruri din lumea aceasta? Noi disprețuim întreaga lume! Tot ce se vede în lume n-are pentru noi un preț egal cu cele ce dorim! Uită-te la cerul acesta cât este de frumos la vedere și cât e de măreț! Uită-te la pământ cât este de mare! Privește și minunile din el! Nimic din toate acestea nu poate egala fericirea drepților. Acestea trec, dar ale noastre rămân; un singur dar dorim: cununa dreptății. O singură slavă râvnim: slava din împărăția cerurilor. Dornici suntem să căpătăm cinstea cea de sus; de chinul din iad ne înfricoșăm. Focul de acolo ne îngrozește; acesta, cu care voi ne amenințați, este prietenul nostru, că știe să respecte pe cei ce disprețuiesc pe idoli. Săgeți de copii socotim rănile ce ni le veți face (Ps. 63, 8). Loviți trupul nostru, care, dacă va rezista mai mult, se va încununa cu mai multă strălucire, iar dacă se va sfârși mai repede, va pleca scăpând de niște judecători atât de silnici, care, slujind trupului, ambiționați să conduceți și sufletele, care dacă nu sunteți cinstiți mai mult decât Dumnezeu nostru, vă înfuriați ca și cum ați fi insultați cu cele mai mari insulte și ne amenințați cu aceste groaznice chinuri, socotind o crimă credința noastră în Dumnezeu. Dar nu veți întâlni oameni fricoși, nici iubitori de viața aceasta pământească și nici oameni care se înfricoșează iute, că e vorba de dragostea de Dumnezeu. Suntem gata să suferim tot felul de chinuri: să fim trași pe roată, să fim răsuciți, să fim arși de vii!»” (Sf. Vasile cel Mare, Omilii și cuvântări, omilia a XIX-a, IV, în PSB, vol. 17, p. 537)

„«Aspră-i iarna, dar dulce-i paradisul! Dureros e înghețul, dar plăcută odihna! Să suferim puțină vreme, și sânul patriarhului ne va încălzi! Să schimbăm o singură noapte cu toată veșnicia! Să ardă piciorul, ca să dănțuiască veșnic cu îngerii! Să se desprindă mâna, ca să aibă îndrăzneala să se înalțe către Stăpânul! Câți dintre camarazii noștri n-au căzut în luptă ca să rămână credincioși unui împărat pământesc! Oare noi nu vom jertfi viața aceasta pentru credința în adevăratul Împărat? Câți făcători de rele n-au suferit moartea, pentru că au fost surprinși săvârșind nelegiuiri? Oare noi nu vom suferi moartea pentru dreptate? Să nu ne dăm îndărăt,

camarazi! Să ne luptăm cu diavolul! Trupurile noastre nu sunt decât trupuri! Să nu le cruțăm! Pentru că trebuie negreșit să murim, să murim ca să trăim!» (cei patruzeci de mucenici se încurajau unul pe altul și ziceau acestea – n.n.)". (Sf. Vasile cel Mare, Omilii și cuvântări, omilia a XIX-a, VI, în PSB, vol. 17, p. 539)

„Noi în teama de robie ne veselim și sub amenințarea morții râdem". (Salvianus, *Despre guvernarea lui Dumnezeu,* cartea a VII-a, I, 5, în PSB, vol. 72, p. 298)

„Pe când erau cu toții duși la moarte, venind mai marele magilor, îi întreba pe ei dacă vor să trăiască și să aducă închinare regelui, și soarelui. Și cum nici unul nu alegea asemenea viață, călăii pregăteau martiriul morții. Simion, care era de față, îi îmbărbăta pe toți și vorbea despre înviere și evlavie și, folosind credința din Sfânta Scriptură[90], spunea: «Adevărata viață este să mori astfel, iar negarea lui Dumnezeu este moarte sigură; adăugând că, după puțin timp, chiar fără intervenția nimănui, va surveni moartea. Acesta este sfârșitul inevitabil al tuturor muritorilor, după aceasta însă dăinuirea nu este la fel pentru toți, ci oarecum după felul cum oamenii au făcut să prevaleze rațiunea în viața lor, a celor care și-au rânduit bine darurile și primesc fără să crâcnească răul loviturilor. Dar dintre toate lucrurile bune, nimic nu este mai mare și mai fericit decât să alegi a muri pentru Dumnezeu». Spunând acestea, și parcă învățându-i pe fiii săi cum se cuvenea ca fiecare să fie instruit în întrecerile sfinte, Simion înainta voios spre moarte. Și după ce călăul îi omorâse pe cei o sută, la urmă a venit la Simion, la Abedeealla și la Anania: amândoi bătrâni, cu părul alb, numiți în timp ce păstorea Simion în Biserică, prinși și puși în lanțuri odată cu el (Sozomen, II, 9).

Atunci Pusicius, care era acolo ca mai mare peste toți angajații regelui, văzându-l pe Anania cum tremura pe când se pregătea să moară, spuse: «Închide puțin ochii, bătrâne, și fii sigur că în curând Îl vei vedea la față pe Hristos»". (Casiodor, *Istoria bisericească tripartită*, cartea a III-a, capitolul II, în PSB, vol. 75, p. 114)

---

[90] Chiar dacă Sfânta Scriptură îi este familiară pacientului, ea ar putea fi (re)citită diferit în contextul experienței de boală. Din perspectiva propriei sale boli, el poate înțelege diferit darul și planul pedagogic al lui Dumnezeu. Deși, ca și Hristos pe cruce, s-ar putea întreba: „Dumnezeul meu, de ce m-ai părăsit?", ar putea descoperi treptat că nu se termină totul cu teribila moarte pe cruce, ci, dincolo de aparențe, învierea se arată, în chip tainic: „Ne-am îngropat cu El, în moarte, prin botez, pentru ca, precum Hristos a înviat din morți, prin slava Tatălui, așa să umblăm și noi întru înnoirea vieții" (Rom. 6, 4). – n.n.

„Se spune că atunci o mulțime fără număr de creștini au pierit prin sabie: pe unii îi găseau ascunși magii, căutându-i cu sârg prin orașe și adăposturi, alții însă, fără să spună nimic, se predau singuri, de bună voie, ca să nu se creadă că, prin tăcerea lor, se lepădau de Hristos". (Casiodor, *Istoria bisericească tripartită,* cartea a III-a, capitolul II, în PSB, vol. 75, p. 115)

„Trebuie să relatez și ceva deosebit ce s-a petrecut în Edesa Mesopotamiei. În orașul acesta se afla biserica apostolului Toma, nu mai puțin vestită decât împodobită. În ea, pentru respectul ce i se arăta, se țineau deseori întruniri. Voind să o vadă împăratul, și știind că acolo se întrunesc toți cei care îi sunt odioși, se spune că l-a lovit cu mâna pe prefect pentru că nu au fost izgoniți de acolo ortodocșii. Și cum prefectul, suportând jignirea, se străduia împotriva voinței lui să țină seama de indignarea împăratului (căci nu voia să ducă la moarte atâția oameni), a trimis vorbă pe ascuns să nu mai rămână nimeni în biserica aceea. Dar nimeni nu a dat atenție nici sfatului și nici amenințării lui. A doua zi au venit cu toții în mare număr la locul predicii. Cum prefectul se îndrepta spre biserică cu numeroase forțe armate, ca să ducă la îndeplinire porunca împăratului, o biată femeie, pe care se vedea sărăcia, trăgându-i fiul de mână și îndreptându-se către biserica aceea, l-a împiedicat pe prefect să-și îndeplinească sarcina. Prefectul, indignat, a poruncit să fie adusă la el femeia și i-a spus: «Femeie nenorocită, încotro alergi fără rușine? Ea spuse: Unde se grăbesc și alții. Iar el: N-ai auzit că prefectul are să-i omoare acolo pe toți pe care îi va găsi? Am auzit și de aceea mă grăbesc ca să mă aflu acolo printre ei. Și unde îl târăști pe acest biet copilaș»? Atunci femeia spuse: «Ca să merite și el să suporte martiriul». Când bărbatul acela a auzit acestea, s-a gândit la voința celor care se adunau acolo. Și ducându-se de îndată la împărat, l-a încunoștințat că sunt pregătiți cu toții să primească moartea pentru credința lor; și a adăugat că e lipsit de rațiune să omoare atâția oameni într-un timp așa de scurt. Spunându-i acestea i-a potolit mânia împăratului. Și în felul acesta cei din Edesa au scăpat de furia împăratului. (Socrate, IV; 14)". (Casiodor, *Istoria bisericească tripartită,* cartea a VII-a, capitolul XXII, în PSB, vol. 75, p. 301-302)

„Hormisdas era un mare nobil la perși, care avusese pe tatăl său prefect. Când regele a aflat că acesta este creștin, a cerut să-i fie adus și i-a poruncit să tăgăduiască pe Dumnezeu Mântuitorul. Dar el a răspuns: «Nu gândești nici drept, nici folositor, împărate. Căci cel care este învățat să nege cu ușurință și să disprețuiască pe Dumnezeul tuturor, disprețuiește foarte ușor și pe împărat, care este el însuși o parte a naturii muritoare. Și dacă este demn

de cel mai mare chin cel care disprețuiește sceptrul tău, împărate, merită să fie dat tuturor chinurilor cel ce neagă pe Creatorul a toate»". (Casiodor, *Istoria bisericească tripartită*, cartea a X-a, capitolul XXXI, în PSB, vol. 75, p. 418)

„După ce a trecut un an, faptele lui (ale diaconului Veniamin – n.n.) au fost aduse la cunoștința regelui. Adus la el, i-a poruncit să tăgăduiască pe Dumnezeul adevărat pe care-L adora. Dar el l-a întrebat pe rege, zicând: «De ce cinste este vrednic cel care, părăsindu-și țara sa, se pune în slujba altei țări străine?». Și când regele a răspuns: «Este vrednic de moarte și de cel mai crud supliciu, prea înțeleptul bărbat a zis: De ce așadar să nu sufere pe drept omul care, părăsind pe Creatorul și Făcătorul lumii, pe Cel ce dă viață și mântuire, vrea să zeifice pe unul din slujitorii Lui și să-i acorde mai degrabă acestuia cultul datorat?». Înfuriat de aceste cuvinte, regele a poruncit să se ascută douăzeci de trestii și să i se înfigă sub unghiile degetelor de la mâini și de la picioare". (Casiodor, *Istoria bisericească tripartită*, cartea a X-a, capitolul XXXIII, în PSB, vol. 75, p. 419)

„Le era de-ajuns (macabeilor – n.n.) pentru întărire încredințarea că ochiul lui Dumnezeu veghează asupra celor care îndură. (...). Ce bine ar fi să spunem și noi, dacă am ajuns în astfel de încercări, cuvintele pe care le rosteau și ei între ei: «Domnul Dumnezeu ne privește și ne mângâie cu adevărat pe noi!» (II Mac. 7, 6)". (Origen, *Exortație la martiriu*, cap. XXIII, în PSB, vol. 8, p. 370)

„Și al treilea (Macabeu – n.n.), negândindu-se deloc la suferințe și disprețuindu-le din iubire pentru Dumnezeu, «cerându-i-se limba, îndată a scos-o și mâinile cu îndrăzneală le-a întins, și a zis vitejește: Din cer le-am dobândit și pentru legile Lui nu țin seamă de ele, pentru că nădăjduiesc că de la El iarăși le voi dobândi (II Mac., 7, 11), așa cum le înapoiază Dumnezeu luptătorilor pentru credința față de El».

Tot așa a fost chinuit și cel de al patrulea îndurându-și caznele și spunând că: «bine este a muta nădejdile cele de la oameni și a aștepta pe cele de la Dumnezeu, că noi iar vom învia prin El», înviere de care tiranul nu se va bucura, căci el nu va învia *spre viață* (II Mac. 7, 14), ci spre ocară și rușine veșnică". (Origen, *Exortație la martiriu*, cap. XXV, în PSB, vol. 8, p. 371)

„Dacă și perii capului cuiva *sunt numărați* și, în primul rând, desigur, ai celor care sunt chinuiți pentru Iisus, atunci vom mărturisi pe Fiul lui

Dumnezeu în fața celor ce sunt oameni, iar nu dumnezei, pentru ca Acela pentru care vom da mărturie să ne răspundă, mărturisind despre noi în fața lui Dumnezeu și Tatăl Său și mărturisind în ceruri pe cel care L-a mărturisit pe El pe pământ". (Origen, *Exortație la martiriu*, cap. XXXIV, în PSB, vol. 8, p. 380)

„S-au smerit (martirii – n.n.) atunci sub mâna cea puternică prin care sunt înălțați acum (I Pt. 5, 6), atunci pe toți îi apărau, pe nimeni nu osândeau; pe toți îi dezlegau și pe nimeni nu legau (Mt. 16, 19; 18, 18). Se rugau și pentru cei care-i chinuiau cumplit ca și Ștefan martirul cel desăvârșit care zicea: «Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta» (Fap. 7, 60). Or, dacă el se rugase pentru cei care-l ucideau cu pietre, atunci cu atât mai mult s-a rugat pentru frați.

Și după câteva cuvinte referatul continuă astfel: «Din cea mai curată dragoste au luptat ei lupta cea mai grea împotriva vrăjmașului[91] pentru ca odată strânsă de gât fiara să sloboadă afară teferi pe cei despre care ea-și închipuise că i-a înghițit de tot. Căci ei nu se arătau trufași față de cei căzuți (Gal. 6, 4), ci printr-o milostivire cu adevărat părintească mai curând le-au făcut parte din bunurile pe care le aveau din belșug, vărsând pentru ei lacrimi bogate înaintea Tatălui.

Viața au cerut-o și li s-a dat (Ps. 20, 4), iar ei au împărtășit-o și celor de aproape atunci când s-au întors la Domnul cu totul biruitori. Și întrucât totdeauna au iubit pacea și pe noi mereu spre pace ne-au îndrumat, de aceea s-au și dus la Dumnezeu cu pace fără să fi lăsat mamei jale și nici fraților tulburare și luptă, ci lăsându-le doar bucurie, pace, înțelegere și dragoste» (Gal. 5, 22).

Această istorisire despre dragostea pe care fericiții martiri o aveau față de frații căzuți poate fi de folos din pricina purtării neomenești și fără de milă a celor care s-au arătat mai târziu lipsiți de îndurare față de mădularele lui Hristos". (Eusebiu de Cezareea, *Istoria bisericească*, cartea a cincea, II, 5-8, în PSB, vol. 13, p. 192)

„Celelalte femei, anume venerabila Mercuria, cea înaintată în vârstă, precum și Dionisia, cea cu copii mulți, dar care nici pe copii nu-i iubea mai mult decât pe Domnul, au murit fără ca să fi fost schingiuite mai înainte, ci li s-a tăiat capul direct întrucât prefectul însuși s-a rușinat să le chinuie mai mult căci își dăduse seama că a fost învins de niște femei". (Eusebiu de Cezareea, *Istoria bisericească*, cartea a șasea, XLI, 18, în PSB, vol. 13, p. 262)

---

[91] Notă Pr. Bodogae: Adică împotriva diavolului. (n. s. 67, p. 192)

„Înainte ca cineva să fi pus mâna pe ei, s-au grăbit ei înșiși să urce pe locul de judecată, declarând că și ei sunt creștini, încât pe guvernator și pe cei din completul de judecată i-a apucat frica, așa că pe măsură ce creștea curajul în cei care erau judecați, în aceeași măsură scădea acest curaj în cei care judecau. De aceea creștinii ieșeau triumfători din sala de judecată, bucurându-se că au putut mărturisi pe Hristos, «făcându-i biruitori în Hristos» (II Cor. 2, 14)". (Eusebiu de Cezareea, *Istoria bisericească*, cartea a șasea, XLI, 23, în PSB, vol. 13, p. 263)

„... cel mai strălucit praznic a fost cel pe care l-au știut pregăti martirii cei desăvârșiți, care-ți făceau impresia că sunt chemați la un ospăț ceresc". (Eusebiu de Cezareea, *Istoria bisericească*, cartea a șaptea, XXII, 4, în PSB, vol. 13, p. 291)

„În privința muceniciei de care a fost învrednicit de trei ori fericitul Pavel, cum aș putea-o descrie cu toată cuviința? El fusese osândit la moarte în aceeași oră cu celelalte două fecioare și prin aceeași sentință. Înainte de pronunțarea hotărârii el a cerut celui care urma să-i taie capul să-i acorde doar o singură clipă.

După ce i s-a îngăduit, el a cerut cu glas tare lui Dumnezeu să dea iertare tuturor celor din neamul său, rugându-L ca să le dea cât mai curând pace și libertate; apoi a cerut pentru evrei ca ei să fie primiți de Dumnezeu prin mijlocirea lui Hristos, după care a cuprins în aceeași rugăciune și pe samarineni și, în sfârșit, s-a rugat ca și cei care se aflau încă în rătăcire și în necunoașterea lui Dumnezeu să vină la cunoștința adevărului și a credinței (I Tim. 2, 4), după cum tot așa n-a uitat nici mulțimile amestecate care se aflau în jurul lui.

Iar la urmă de tot, o, mare și negrăită bunătate! S-a rugat și pentru judecătorul care l-a osândit la moarte, pentru împărați și pentru cel care avea să-i taie în curând capul. În toate acestea se ruga așa, încât să fie auzit de călău și de toți cei aflați în jur, cerând lui Dumnezeu să nu li se pună la socoteală păcatul pe care-l fac (Fap. 7, 60).

Și deoarece rostea aceste rugăciuni și altele asemenea cu glas tare, aproape toți erau convinși că el a fost omorât nevinovat, plin de milă și de lacrimi. Apoi aducându-și în ordine hainele, potrivit legii, și dezgolindu-și gâtul pe care avea să-l taie sabia, s-a împodobit cu cununa unei mucenicii dumnezeiești". (Eusebiu de Cezareea, *Martirii din Palestina*, VIII, 9-12, în PSB, vol. 13, p. 408-409)

„Ce să spunem de neuitatele cuvinte rostite de acești oameni dumnezeiești, prin care, fără să le pese prea mult de suferințe, ei răspundeau cu o față surâzătoare și veselă la întrebările judecătorului, zâmbindu-i curajos în timpul torturării și dezarmându-l adeseori? De fapt, când li se cerea să declare din ce țară se trag, ei se fereau să numească cetatea lor pământească, indicând pe cea adevărată, spunând că sunt din Ierusalim, prin care înțelegem cetatea cerească a lui Dumnezeu, spre care se grăbeau.

Adeseori mai răspundeau și unele lucruri ce nu puteau fi înțelese de judecători care nu erau introduși în adevărurile cele sfinte, care pentru ei erau foarte limpezi. De aceea se și supăra judecătorul adeseori și se mânia, scornind, în tulburarea lui, mereu alte și alte procedee de caznă, ca să nu se dea bătut, cu toate că adeseori el a fost nevoit să se dea învins". (Eusebiu de Cezareea, *Martirii din Palestina*, XI, 1-j, k, în PSB, vol. 13, p. 415)

„Mucenicul nu vedea primejdiile, ci cununile; nu tremura în fața loviturilor, ci număra recompensele; nu se uita la călăii care îl chinuiau aici jos pe pământ, ci vedea cu mintea pe îngeri, care-l aplaudau sus; nu se uita la vremelnicia chinurilor, ci la veșnicia răsplăților". (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a XVII-a, I, în PSB, vol. 17, p. 520)

„Celor care îl sfătuiau (pe mucenicul Gordie – n.n.) să-și tăgăduiască credința cu limba, le răspundea:

«Limba zidită de Hristos nu poate rosti ceva împotriva Ziditorului. Căci cu inima credem spre îndreptățire, iar cu gura mărturisim spre mântuire (...)» (Rom. 10, 10)". (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a XVIII-a, VII, în PSB, vol. 17, p. 531)

„Atunci a poruncit (împăratul prigonitor Antioh – n.n.) să fie dus la cazne cel mai mare dintre frați, dar acesta a grăit râzând[92]: «Bine că păstrezi ordinea de vârstă. Dar cum îți poți închipui că noi vom călca Legea lui Dumnezeu? Iată, noi suntem gata cu toții să murim pentru apărarea credinței noastre. Mă bucur că începi cu mine. Ce vrei să mai știi de la noi, tirane? Îți mărturisesc că noi ne închinăm numai lui Dumnezeu celui Atotputernic. Să iei seama la ce anume vom face cu toții. Dar dacă tu ții cu atâta încăpățânare să afli adevărul, atunci, la rândul nostru, de ce n-am socoti și noi că trebuie să-l apărăm cu toată puterea? Ce mai încoace-încolo?

[92] Sunt cuvintele celui dintâi dintre fiii preotului Eleazar, ce au suferit moarte martirică – n.n.

Îți stau la îndemână tot felul de cazne; să știi însă că adevărata credință va birui furia sălbăticiei. Poți să-mi iei viața, dar credința nu!»”. (Sf. Ambrozie al Milanului, *Despre Iacob și despre viața cea fericită,* cartea a doua, 46, în PSB, vol. 52, p. 290-291)

„«Dumnezeu toate le cercetează, toate le vede, nu-i nici o nelegiuire care să poată fi tăinuită de Judecătorul a toate, Care cunoaște toate înainte chiar de a se fi petrecut ele. Dar de ce să tot spunem vorbe? Rănile sunt mai grăitoare: rănile, chiar dacă le acoperim, cicatricea, chiar dacă o extirpăm, totuși credința n-o putem ascunde. Așa încât nu te poți lăuda că, tăindu-mi limba, faci cu neputință mărturisirea laudei. Destul L-am lăudat până acum pe Domnul prin cuvânt; de acum încolo să-L lăudăm prin suferință[93]»”.(Sf. Ambrozie al Milanului, *Despre Iacob și despre viața cea fericită,* cartea a doua, 50, în PSB, vol. 52, p. 293)

„«Dar, zici tu, și printre dânșii (printre unii filosofi – n.n.) au fost mulți care au disprețuit moartea». Și cine sunt aceia, spune-mi? Poate cel ce a băut otrava (filosoful Socrate – n.n.)? Dar de voiești, eu pot să-ți arăt mii de aceștia în Biserica lui Hristos. Când prigoana se ridica asupra lor, dacă ar fi trebuit cu toții să bea otravă și să moară pentru Hristos, cu toții ar fi făcut-o, și toți ar fi fost mai străluciți decât acela. De altfel, acela [Socrate] nefiind stăpân pe sine ca să bea sau să nu bea, a băut; cu voie sau fără de voie el trebuia să pătimească acestea, ceea ce nu a fost faptul vreunei bărbății, ci a silirii. Chiar și tâlharii și ucigătorii, în urma hotărârii judecătorilor au pătimit poate și mai grozav decât acela. Printre noi este însă cu totul dimpotrivă, căci mucenicii n-au suferit fără de voia lor, ci cu buna lor voire, stăpâni fiind a pătimi sau nu, și deci au arătat o bărbăție mai tare decât orice diamant. Așadar, nu este nimic de mirare că acela a băut otrava, când nici nu era stăpân pe sine de a nu bea și când ajunsese la cea mai înaintată bătrânețe – căci spunea că el era de șaptezeci de ani – când el disprețuia viața, dacă aceasta înseamnă a disprețui, ceea ce eu n-aș zice, și cred că nimeni altul n-ar zice-o. Tu însă arată-mi pe cineva stând vitejește în cazne și munci pentru buna-cinstire, precum eu ți-aș putea arăta mii și mii de aceștia în lumea întreagă. Cine, fiindu-i smulse unghiile de la mâini și de la picioare, a suferit cu bărbăție? Cine a răbdat cu vitejie, fiindu-i dezrădăcinate arterele? Cine a suferit cu vitejie, fiindu-i despărțit trupul de cap? Cine, fiindu-i oasele sfărâmate? Cine, fiind pus necontenit pe jăratic?

---

[93] Din cuvintele unuia dintre cei șapte fii ai preotului Eleazar, ce au primit cununa muceniciei – n.n.

Cine, fiind aruncat în căldarea cea de pe foc? Arată-mi de acestea. A muri cineva prin otravă este totuna cu cel ce doarme, căci această moarte se zice că este mai dulce decât somnul. Dacă însă au și suferit oarecare munci, totuși a pierit lauda lor, căci s-au prăpădit pentru niște pricini urâcioase, unii pentru că vorbeau ascultătorilor de cele neîngăduite, alții fiindcă erau prinși în fapte necinstite, și alții iarăși, nefiind vreo pricină binecuvântată, se predau singuri în zadar și fără scop.

Nu însă tot așa și printre noi. Pentru aceea toate ale acelora au tăcut, pe când ale noastre înfloresc și se împrăștie în fiecare zi. Ceea ce, cugetând Pavel, zicea «că ceea ce este slab al lui Dumnezeu, mai tare decât oamenii este»". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau Tâlcuirea Epistolei întâi către Corinteni,* omilia IV, p. 38-39)

„«Dacă niște prinși de război și robi și tineri, au arătat înainte de har atât de mare filosofie», spunea mucenicul, «de ce iertare am fi noi vrednici, când nu putem să săvârșim nici virtutea lor?»

Gândindu-se la toate acestea, sfântul râdea de viclenia diavolului, disprețuia șiretlicul lui și nu se pleca înaintea celor pe care le vedea". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvânt de laudă la Sfântul Mucenic Lucian*, II, în vol. *Predici la sărbători împărătești și cuvântări de laudă la sfinți*, p. 291)

„Mucenicii călcau pe jăratec ca pe țărână, se uitau la mări și la valuri ca la livezi înflorite, alergau spre tăișul sabiei ca la diademe și cununi, și-și băteau joc de orice pedeapsă, nu numai prin aceea că o îndurau cu curaj, ci și prin aceea că o primeau cu plăcere și cu multă dragoste". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilie de laudă la Sfinții Mucenici Iuventin și Maximin care au suferit mucenicia pe timpul lui Iulian Apostatul*, I, în vol. *Predici la sărbători împărătești și cuvântări de laudă la sfinți*, p. 356)

„Cunoscut-ați în ziua aceea câte s-au pornit asupra noastră, arme, mânie de ostași și foc mai mare, și noi pe la curțile împărătești mergem și ne-am făcut de toată minunea în toată lumea. Iar pentru darul lui Dumnezeu nici una din acelea nu ne-au îngrozit, pentru ce? Că nici una din răutățile acestea nu sunt amare, pentru că ce este rău în lume? Nimic; vei zice *moartea*, dar moartea nu este rău, căci curând mergem la adăpostirea cea fără de iarnă. Dar ce? Răpirea avuției? Gol am venit, gol mă voi duce. Dar ce? Scoaterea din pământul lui? Al Domnului este pământul și plinirea lui. Dar, ce este rău, necazul? «Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri, când vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră». Pentru că, deși mă duceam, nu era batjocorire aceea". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Mărgăritarele Sfântului Ioan Gură de Aur;* p. 12)

„Eu, când am fost izgonit din oraș, n-am gândit așa, ci îmi spuneam: «Dacă vrea împărăteasa să mă surghiunească, surghiunească-mă! *Al Domnului este pământul și plinirea Lui* (Ps. 23, 1). Dacă vrea să mă ferestruiască, ferestruiască-mă! Isaia îmi este pildă! (cf. Evr. 11, 37). Dacă vrea să mă înece în mare, mi-aduc aminte de Iona (cf. Iona 1, 15). Dacă vrea să mă arunce în cuptor, am pe cei trei tineri care au suferit la fel (cf. Dan. 3, 21). Dacă vrea să mă dea fiarelor sălbatice, mi-aduc aminte de Daniel, care a fost aruncat în groapa cu lei (cf. Dan. 6, 17). Dacă vrea să mă omoare cu pietre, omoare-mă! Am pe Ștefan, întâiul mucenic (cf. Fap. 7, 58). Dacă vrea să-mi ia capul, să mi-l ia! Am pe Ioan Botezătorul! (Mc. 6, 27). Dacă vrea să-mi ia averile, să mi le ia! *Gol am ieșit din pântecele mamei mele, gol mă voi întoarce* (Iov 1, 21)»". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori către alte persoane,* scrisoarea a 125-a către episcopul Chiriac, aflat și el în surghiun, în vol. *Scrisorile către persoane oficiale, către diaconița Olimpiada, către alte persoane*, Edit. I.B.M.B.O.R., p. 210-211)

Unii cuvioși se rugau pentru a fi pedepsiți aici cu boli spre a scăpa de veșnica pedeapsă[94]

„... Așternutul lui (al preacuviosului Arhip cel din Honeh – n.n.) era din pietre ascuțite, și zicea: «Să nu-mi dai, Doamne, să mă bucur pe

---

[94] În anumite epoci s-a nutrit convingerea că suferința trebuie căutată cu orice preț pentru a câștiga Împărăția lui Dumnezeu. După cum se știe, Evul Mediu s-a distins prin căutarea pedepselor corporale (flagelări publice sau individuale). Ortodoxia însă susține că omul nu a fost creat să sufere, ci să se bucure, după cuvântul Domnului: „ca bucuria Mea să fie în voi și ca bucuria voastră să fie deplină" (In. 15, 11). „Se va bucura inima voastră și bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi" (In. 16, 22).

Nu suferința perpetuă este meritorie, nu ea înalță sufletul, ci dragostea trăită într-o astfel de situație dificilă, efortul de a ajunge la o dragoste autentică: „de aș da trupul meu ca să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește" (I Cor. 13, 3). Unii părinți nu se rugau la Dumnezeu să îi facă bine, ci să îi facă mai buni.

În Hristos, bolnavul capătă certitudinea că îi „este de ajuns harul Meu, căci puterea Mea se desăvârșește în slăbiciune" (II Cor. 12, 9) și că „toate le pot întru Hristos, Cel care mă întărește" (Filip. 4, 13).

În conversia totală a ființei, Duhul Însuși mijlocește (Rom. 8, 26), deschizând pe bolnav către un *fiat* decisiv: „Tatăl nostru ... facă-se voia Ta". El ignoră amărăciunea, durerea și violența bolii, pătrunzându-le de harul lui Dumnezeu Care întoarce binele celor ce-L iubesc.

Atitudinea spiritualității ortodoxe față de boală este aceea de încadrare a acesteia în planul lui Dumnezeu de mântuire a persoanei. Iar dacă Dumnezeu vede necesar ca unii să *răpească* Împărăția mai ales prin răbdarea bolii și a suferinței, bunii creștini nu cârtesc, ci mulțumesc Domnului pentru această șansă de curățire, de mântuire. Ei doreau să se purifice de impuritățile sufletești prin suferința din această viață, pentru a scăpa de suferința viitoare care e veșnică și *de nesuferit* – n.n.

pământ nici o zi în toată viața mea!». Își ostenea trupul cu privegheri și niciodată nu a avut odihnă, și zicea către sine: «Rabdă, rabdă, suflete al meu, și adaugă-ți în tot locul măcar câte puțină suferință, că o să vrei să plângi și nu o să ai vreme ca să te nevoiești!»". (Sf. Paisie Velicikovski, *Crinii țarinii*, p. 48)

„Se afla la Chilii un frate, care ajunsese la o smerenie atât de mare, încât se ruga totdeauna astfel: «Doamne, trimite-mi o boală, căci atunci când sunt sănătos, nu-ți dau ascultare»". (*Pateric. Ziceri inedite ale Părinților pustiei*, p. 90)

„Un frate viețuia singur la mănăstirea din pustie, iar rugăciunea sa era totdeauna după cum urmează: «Doamne, n-am frică de tine, trăsnește-mă sau trimite-mi o altă nenorocire sau o boală sau un diavol, ca în felul acesta sufletul meu nesimțitor să cunoască frica de Tine». Acestea erau cuvintele sale și se mai ruga astfel la Dumnezeu: «Știu că este cu neputință să capăt iertarea Ta, căci am păcătuit mult împotriva Ta, Stăpâne; dar dacă ar fi cu putință, prin marea Ta milă iartă-mă și dacă acest lucru nu este cu putință, atunci, pedepsește-mă aici jos pe pământ, Stăpâne și nu-mi da mie pedeapsă acolo sus. Și dacă și acest lucru este cu neputință, dă-mi o parte aici și ușurează-mi acolo; n-ar fi decât o parte neînsemnată din această pedeapsă; începe a mă pedepsi chiar de acum, dar nu cu mânia Ta, Doamne»". (*Pateric. Ziceri inedite ale Părinților pustiei*, p. 119-120)

„Petros Botsis (scriitor grec): Părintele Ieronim (al Eghinei – n.n.) a avut multe greutăți și încercări în viața lui, mai întâi în satul său, apoi la Locurile Sfinte, la Constantinopol și în Eghina.

În Eghina a avut o încercare foarte mare. Dar înainte să v-o povestesc, trebuie să vă spun că părintele Ieronim avea cunoștințe practice de medicină. Știa anumite alifii și medicamente care făceau mult bine. În timpul ocupației germane din Grecia, la părintele Ieronim a venit un german. Acesta avea o rană la picior și fusese pe la mulți doctori, dar nu se putuse vindeca. Niște oameni l-au sfătuit să se ducă la părintele Ieronim. La început, părintele nu a vrut să facă nimic pentru că se temea să nu fie acuzat că îi înlocuiește pe doctori. Dar germanul s-a enervat, așa că părintele a fost nevoit să primească. Și, cu adevărat, i-a vindecat rana.

La plecare, germanul a lăsat în urma sa un proiectil. Părintele nu l-a bănuit niciodată că ar fi avut intenții rele. Nimeni nu știe ce a fost în capul lui. Odată, părintele s-a dus în orașul Eghina, unde a văzut un fel de brichetă făcută dintr-un obuz asemănător cu acela pe care îl lăsase la el germanul. Pentru că era priceput la foarte multe lucruri – toată viața lui a

muncit – părintele a luat obuzul și a început să lucreze la el încercând să-l transforme în aprinzător.

Din păcate, obuzul era plin și a explodat, afectându-i serios mâna stângă. A rămas fără simțire și l-au transportat mai întâi la Spitalul din Eghina și apoi la Pireu. Așa cum ne-a spus maica Eupraxia, care a stat mulți ani alături de el, mai ales în ultima parte a vieții sale, din ziua accidentului spunea mereu: «Slavă Domnului, slavă Domnului». La Spitalul din Pireu i-au tăiat mâna pentru că se infectase. În urma acestui accident, nu și-a pierdut numai mâna, ci și auzul, pe care și l-a recăpătat în urma intervenției miraculoase a Sfinților Doctori fără de arginți.

El însuși spunea: «Mi-am pierdut mâna. Dumnezeu a îngăduit să-mi fie luată. Se pare că nu aveam nevoie de ea. Am cealaltă mână. Dacă vrea să mi-o ia și pe aceasta, să mi-o ia. Iar dacă vrea să-mi dea cancer, primesc bucuros. Numai să fie voia lui Dumnezeu și să-mi dea și puterea să suport». Era cu totul dedicat și credincios lui Dumnezeu. Nu îl înspăimântau suferințele, ci posibilitatea de a fi îndepărtat de Creatorul său. Aceasta era marea sa grijă și preocupare.

Părintele Ieronim a fost un adevărat sfânt, fapt care a fost dovedit de întreaga sa viață. Îmi aduc aminte cu câtă răbdare a suportat crucea bolii. Și știți că a suferit foarte mult. Cancerul pe care l-a avut îi provoca dureri teribile. Dar niciodată nu se plângea. Mereu spunea «Slavă Domnului». Îl slăvea pe Dumnezeu fără încetare". (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 423-424)

„Odată s-a îmbolnăvit părintele Gherasim Ilie (1904-1933) de la Mănăstirea Sihăstria și i-a zis egumenul:

– Să-ți aducem un doctor, să te faci sănătos?

Iar el i-a răspuns cu lacrimi:

– Iertați-mă, părinților, eu m-am rugat lui Dumnezeu să-mi dea necaz și boală, numai să mă mântuiesc. Deci, dacă Dumnezeu a făcut milă cu mine, eu să mă împotrivesc? Lăsați-mă în mâna și în voia lui Dumnezeu, că boala este spre mântuirea mea". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 526)

„... fiind suferind de reumatism, i-a zis ucenicul:

– Părinte Damian[95], nu voiești să faci niște băi, că tare ești bolnav?

---

[95] Protagonistul acestei atitudini paradigmatice este monahul Damian Țâru de la Mănăstirea Secu-Neamț (1892-1964) – n.n.

– Ei, părinte Nicodim! Boala vine pentru păcatele mele. Dacă vreau să scap de boală, rămân cu păcatul. Deci, mai bine primesc cu răbdare tot ce-mi dă Dumnezeu". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 622)

Rugăciunea de mijlocire la Dumnezeu a celor bolnavi și pentru cei bolnavi[96]

„Să mă primești în rugăciunile Tale și să rogi pe Domnul să nu mă părăsească, și, după cum m-a scos din primejdiile prin care am trecut, așa să mă mântuie și de altele care ar mai putea da peste mine, întru mărirea numelui Celui în Care ne-am pus nădejdea". (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 157, în PSB, vol. 12, p. 345)

„... cuprinde pe toți în comuniunea rugăciunilor[97]. Într-adevăr de mare ajutor sunt cei care pot îmblânzi pe Dumnezeu prin rugăciunile lor! Fă și Dumneata lucrul acesta fără încetare. Căci și în vremea cât trăim în trup rugăciunea ne este de mare folos, iar când plecăm de aici ea ne servește drept provizie pentru veacul ce va veni". (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 174, în PSB, vol. 12, p. 365-366)

„Nu uita nici de mine, dar îndeosebi roagă-te pentru Biserică". (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 231, în PSB, vol. 12, p. 478)

„... Cu cei ce pătimeau de vreo boală, (Cuviosul Antonie – n.n.) pătimea împreună și se ruga împreună cu ei. Și de multe ori și în multe cazuri Domnul îl asculta. Dar nici când era auzit nu se trufea, nici când nu era

---

[96] Omul nu este un obiect inert asupra căruia Dumnezeu Își exercită puterea divină, ci un fiu iubit, creat după chipul lui Dumnezeu, cu vocația de a deveni și după asemănare cu Acesta. Din marea iubire față de om - regele creației, Hristos Domnul acționează imediat în atotputernicia Sa. Fiul lui Dumnezeu nu face minuni care fie I-ar slăvi Persoana, fie ar constrânge pe om la o credință servilă. Hristos este și vizitator, și gazdă, așa cum Se descoperă în casa unde a înserat alături de ucenicii Luca și Cleopa în drum spre Emaus (Lc. 24, 29-30). Hristos este prezent acolo unde este și bolnavul, iar întâlnirea se propune și poate fi refuzată. De aceea El rămâne într-o așteptare smerită și autentică (Apoc. 3, 20). Prin Hristos se stabilește o comunicare între cel bolnav și imensa Viață care este în Dumnezeu, o Viață care nu așteaptă decât să fie dorită pentru a intra în om și a-l izbăvi. De aceea așteaptă rugăciunile noastre însoțite de credință puternică, fapte bune și un suflet purificat prin căință și mărturisire (spovedanie). Căci Dumnezeu nu poate să-l salveze pe om și să-l mântuiască fără consimțământul și participarea acestuia – n.n.

[97] Sfântul Vasile se adresa în această scrisoare, unei văduve, în anul 374 – n.n.

auzit nu cârtea. Ci pururea el mulțumea Domnului, iar pe cei ce pătimeau îi îndemna la îndelungă răbdare și le făcea cunoscut că tămăduirea nu vine nici de la el și în general nu de la oameni, ci numai de la Dumnezeu, Care o dă când voiește și celor ce voiește. Cei ce continuau să pătimească primeau astfel ca pe un leac cuvintele bătrânului, învățând să nu se descurajeze, ci mai degrabă să fie cu îndelungă răbdare; iar cei ce erau vindecați erau învățați să nu mulțumească lui Antonie, ci numai lui Dumnezeu". (Sf. Atanasie cel Mare, *Viața Cuviosului Părintelui nostru Antonie*, LV, în PSB, vol. 16, p. 225)

„... O fecioară oarecare din Busiris, de la Tripole, suferea de o boală grea și foarte urâtă. Căci lacrimile ei și scursorile nasului și niște sucuri ce-i ieșeau din urechi se umpleau îndată de viermi; iar trupul îi era paralizat, iar ochii nu-i erau cum trebuie. Părinții ei aflând de monahii care mergeau la Antonie și crezând în Domnul care a vindecat pe femeia ce suferea de curgerea sângelui (Mt. 9, 20), îi rugară să primească să meargă cu ei și fiica lor. Aceștia nevrând, părinții fetei au rămas în afara muntelui la Pafnutie Mărturisitorul și monahul. Și intrând aceia la Antonie, când voiau să-i spună despre fecioara, el le-a luat-o înainte și le descrise boala copilei și cum au călătorit ei. Apoi rugându-l aceștia să îngăduie și acelora să intre, nu îngădui aceasta, dar zise: «Duceți-vă și de n-a murit, o veți afla vindecată. Căci nu-mi este încuviințată mie isprava, ca să vină la un om sărman ca mine, ci vindecarea aparține Domnului, Care face în tot locul mila Lui cu cei ce-L cheamă pe El. Ci fata rugându-se, iată că Domnul a ascultat-o, și mie mi-a făcut cunoscută iubirea Lui de oameni, care va vindeca boala ei, fiind încă ea acolo». Și s-a făcut minunea. Căci ieșind ei au aflat pe părinți bucurându-se și pe copilă sănătoasă". (Sf. Atanasie cel Mare, *Viața Cuviosului Părintelui nostru Antonie*, LVII, în PSB, vol. 16, p. 225-226)

„Nu poruncind vindeca Antonie, ci rugându-se și chemând numele lui Hristos, spre a fi tuturor vădit că nu era el cel ce făcea aceasta, ci Domnul, Care Își arăta iubirea de oameni prin Antonie și vindeca pe cei ce pătimeau[98]. A lui Antonie era numai rugăciunea și nevoința, de dragul căreia șezând

[98] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Cine cheamă numele lui Hristos cu credință neclintită pentru alții se depășește pe sine și se pune în legătură cu Dumnezeu Cel transcendent, dar în același timp în comuniune cu semenii săi. Cine face speculații raționale rămâne în cadrul imanenței sale raționale și individuale. Nu cunoaște prin experiență planul mai presus de lume al puterilor dumnezeiești și nu iese din închisoarea egoismului său. (n. s. 63, p. 240).

în munte, se bucura de vederea celor dumnezeiești”. (Sf. Atanasie cel Mare, *Viața Cuviosului Părintelui nostru Antonie*, LXXXIII, în PSB, vol. 16, p. 236)

„Ți se recomandă însă în mod special să te rogi și pentru toți oamenii (I Tim. 2, 1 și urm.), adică pentru tot trupul, pentru toate rudele mamei tale, în care se vede semnul dragostei reciproce. Căci dacă te rogi pentru tine, te vei ruga numai pentru tine, și dacă toți se vor ruga numai pentru ei, este mai mic harul celui ce se roagă decât al mijlocitorului; dacă, însă, fiecare se roagă pentru toți, atunci toți se roagă pentru fiecare. Așadar, ca să ne înțelegem, dacă te rogi numai pentru tine, atunci, precum am zis, tu singur te vei ruga pentru tine; dacă însă te vei ruga pentru toți, toți se vor ruga pentru tine, deci și tu te afli în toate rugăciunile. Prin aceasta toți avem mare folos, ca, prin fiecare rugăciune a fiecăruia în parte, să fie cuprinse dorințele tuturor oamenilor. În aceasta nu există nici o trufie, ci smerenia e mare, iar rodul, mai bogat”. (Sf. Ambrozie al Milanului, *Despre Cain și Abel,* Cartea întâi, VI, 39, în PSB, vol. 52, p. 142)

„Atunci mă chinuiai cu durerea dinților și când s-a îngreuiat atât de mult, încât nu puteam vorbi, a coborât în inima mea ideea ca să stăruiesc pe lângă toți ai mei, care erau de față, ca să se roage pentru mine, să Te roage pe Tine, Dumnezeul mântuirii de orice fel. Și am scris acestea pe o tabletă de ceară și le-am dat ca să citească. De îndată ce ne-am plecat genunchii ca rugători a fugit acea durere. Dar ce durere? Sau cum a fugit? M-am speriat, o mărturisesc, Domnul meu și Dumnezeul meu, căci de la începutul vieții mele eu nu făcusem această experiență. Și mi s-au strecurat în adâncul sufletului semnele Tale, bucurându-mă în credință, am lăudat numele Tău ... ”. (Fericitul Augustin, *Confessiones – Mărturisiri*, Cartea a IX-a, IV, (12), în PSB, vol. 64, p. 192)

„Dacă ești răbdător, pururea te vei ruga cu bucurie”[99]. (Evagrie Ponticul, *Cuvânt despre rugăciune*, cap. 23, în *Filocalia*, vol. I, p. 90)

---

[99] Timpul folosit de cel bolnav în rugăciune „nu este timp pierdut, ci timp înveșnicit, sfințit și aducător de bucurie” († DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Comori ale Ortodoxiei. Explorări teologice în spiritualitatea liturgică și filocalică*, Ed. Trinitas, Iași, 2007, p. 11).

Disperarea inimii înfrânte îl fac pe bolnav să ajungă la dumnezeiasca milostivire și la picioarele Celui Răstignit. Boala îl poate face pe cel suferind să se îmbrace în Hristos, îl face mai receptiv la cuvintele Evangheliei, îl conduce către o viață reînnoită, Hristos Însuși coborând în iadul suferințelor lui și făcându-l părtaș Învierii Sale. Rugăciunea permite progresul perpetuu pe drumul credinței și-L cheamă pe Fiul lui Dumnezeu să Se întrupeze în cel bolnav și să-l transfigureze până la statura bărbatului desăvârșit – n.n.

„Boala trupului să nu ne slăbească tăria sufletului…”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XXVIII, VI, în PSB, vol. 21, p. 361)

„E bine să nu se îmbolnăvească cineva, dar, dacă se îmbolnăvește, să se roage ca să nu-i fie boala spre moarte, ci spre slava lui Dumnezeu”[100]. (Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Fragmente din Cărțile 7 și 8, în PSB, vol. 41, p. 758)

„Iar când cineva este bolnav, atunci trebuie să fie cu și mai multă luare-aminte la mărturia conștiinței, ca să-și slobozească sufletul de toată osânda, ca nu cumva ajungându-l sfârșitul vieții să se căiască în deșert și să se tânguiască veșnic”. (Sf. Petru Damaschin, *Învățături duhovnicești*, în *Filocalia*, vol. V, p. 128)

„Cere prin plâns; caută prin ascultare; bate prin îndelungă-răbdare!” (Sf. Ioan Scărarul, *Scara dumnezeiescului urcuș*, cuvântul XXVIII, 56, în *Filocalia*, vol. IX, p. 416)

„... pomenește pe Dumnezeu, ca și El să te pomenească totdeauna. Și pomenindu-te și izbăvindu-te, vei lua de la El toată fericirea. Nu uita de El, împrăștiindu-te în cele deșarte, ca să nu uite nici El de tine în vremea războaielor tale. În vremea când îți merge bine, fii ascultător Lui, ca să ai în necazuri îndrăzneală față de El prin rugăciunea neîncetată către El, făcută din inimă”[101]. (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul V, în *Filocalia*, vol. X, p. 52)

---

[100] Iată rugăciunea filosofului Blaise Pascal, înălțată lui Dumnezeu de pe patul suferinței: „Nu-ți cer nici sănătate, nici boală, nici viață, nici moarte, ci să dispui de sănătatea, de boala, de viața și moartea mea pentru slava Ta, pentru mântuirea mea și pentru folosul Bisericii și al sfinților Tăi, printre care nădăjduiesc să mă număr prin harul Tău ... Fă ce voiești, dă-mi, ia-mi, dar conformează voința mea cu voința Ta, pentru că nu știu ce trebuie să cerem. Doamne, nu știu decât un lucru: că e bine a Te urma și e rău a Te supăra” (cf. Preot Prof. Vasile Fernea, *Suferințele omenești – cauze, explicații, foloase*, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș, 2005, p. 138) – n.n.

[101] Suntem îndemnați să ne rugăm mult și în vreme de pace și de bucurie, și nu doar la vreme de încercări, ca să nu fim dovediți ca niște credincioși *de necaz*, care-și amintesc de Dumnezeu și se roagă Lui doar când au nevoie stringentă și urgentă de ajutorul Lui. Noi trebuie să ne arătăm ca niște fii credincioși, care sunt ascultători în toată vremea de tatăl lor și comunică în permanent cu el. Omul nu trebuie să se asemene necuvântătoarelor care își fac simțită prezența și *strigă* la stăpânul lor doar atunci când le răzbește foamea sau simt durere de vreun fel – n.n.

„Și nu încearcă Dumnezeu pe om peste puterea lui. Dar dacă nu-i vin în ajutor rugăciunile sfinților, omul se face nerăbdător din pricina slăbiciunii". (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 385, în *Filocalia*, vol. XI, p. 389-390)

„«Cerere de rugăciune și de ajutor pentru aceeași boală către același mare Bătrân».

Răspuns: Frate moleșit și cârtitor, de ce te necăjești și de ce trimiți cereri departe, când ai pe Iisus stându-ți aproape și dorind să fie chemat de tine în ajutorul tău?[102] Strigă către El: «Stăpâne!», și-ți va răspunde. Atinge ciucurele hainei Lui (Mt. 9, 20) și-ți va vindeca nu numai această boală, ci toate patimile. Dacă mintea ta ar fi unde trebuie, nici mușcăturile șerpilor veninoși și ale scorpiilor n-ar putea ajunge la simțirea durerilor trupului[103]. «Am uitat, zice, să mănânc pâinea mea de glasul suspinului meu» (Ps. 101, 5-6). Nu te necăji. Mila lui Dumnezeu îți este aproape. Te îmbrățișez întru Domnul. Fă-te sănătos, strigând la El". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 514, în *Filocalia*, vol. XI, p. 488)

„De va răbda cineva cele întristătoare, va dobândi și pe cele îmbucurătoare, că cel ce este tare întru cele amare, acela va dobândi și pe cele dulci". (Sf. Paisie Velicikovski, *Crinii țarinii*, p. 20-21)

„Fericitul Stareț Paisie († 12 iulie 1994) este poate unul dintre ultimii asceți adevărați ai Sfântului Munte. Starețul a dus o viață ascetică foarte înaltă. Cine ar putea povesti cu vrednicie și în amănunt marile nevoințe și izbânzi ale Starețului: desăvârșita nepătimire față de cele lumești, râvna lui fierbinte pentru Credința Ortodoxă și neîntrecuta lui iubire de oameni, privegherile, culcările pe jos, neîncetata nevoință a trupului și a sufletului, bunătatea și întreaga lui înțelepciune care uimea și puterile îngerești,

---

[102] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Iisus e lângă noi. Vrea să ne ajute. Dar nu vrea să lucreze asupra noastră fără voia noastră, fără să simțim nevoia ajutorului Lui, arătând aceasta prin chemarea Lui. Nu vrea să mă trateze ca pe un obiect și să n-am nici un folos sufletesc din vindecarea trupească ce mi-o dăruiește, socotind că aceasta nu s-a făcut prin El ca Dumnezeu. În acest caz mă încred numai în legile naturii, mă las numai în seama lor. (n. s. 699, p. 488)

[103] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Mintea înaintată în dulceața vieții spirituale nesfârșite, trăite în Dumnezeu, poate copleși simțirea de o tărie negrăit mai mică a durerii trupești. Martirii aruncați la fiare nu simțeau, în dragostea lor înfocată pentru Hristos, mușcăturile acelora. (n. s. 700, p. 488)

simplitatea îmbrăcămintii sale și mai mult decât toate, maica virtuților, smerita cugetare?

În ciuda tuturor acestor virtuți, Dumnezeu a îngăduit să sufere de foarte multe boli, pentru a-l curăți, precum aurul în topitoare și astfel să-l bage în Împărăția Sa.

Trupul său istovit din pricina postului, a privegherilor și a nevoințelor duhovnicești, suferea atât de mult, încât este de mirare cum de a rezistat atâția ani și nu a cedat. Nemilostiva boală a cancerului, stomacul său chinuit, hemoragiile, problemele de respirație și altele, «care nu au număr», i-au făcut trupul foarte sensibil.

Starețul Paisie, în ciuda numărului mare de boli și a durerilor insuportabile care îl făceau să se asemene unui mucenic, rămânea întotdeauna liniștit. Niciodată nu s-a plâns lui Dumnezeu: «De ce Doamne ai trimis peste mine atâtea dureri? De ce o astfel de mucenicie zilnică și continuă?». Durerile le considera o binecuvântare cerească, iar bolile ca pe o dreptate dumnezeiască trimisă pentru păcatele sale, așa cum obișnuia să-i învețe pe alții. În această mucenicie și în iadul durerilor în care se afla, singurele cuvinte pe care le rostea sfințita sa gură erau: «Dulcea mea Măicuță! Dulcea mea Măicuță!». Și Maica Domnului îl auzea și-l întărea întotdeauna în durerile trupești, astfel încât să poată urca cu răbdare și fără să murmure muceniceasca Golgotă.

Dar într-o bună zi a lăsat cele pământești pentru cele cerești, cele trecătoare pentru cele veșnice și a mers să se odihnească în locașurile Maicii Domnului, având pe buze cuvintele: «Dulcea mea Măicuță!»". (Arhim. Teofilact Marinakis, *Patericul Maicii Domnului*, p. 132-133)

„Stai la rugăciune în ceasul pătimirii tale, ca să se risipească mai degrabă amărăciunea ta". (Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Patericul Lavrei Sfântului Sava*, p. 126)

„Ca Preabunul Dumnezeu să asculte o rugăciune și să-l facă bine pe cel bolnav, aceasta trebuie făcută cu durere, osteneală și jertfă de sine. Trebuie să ne rugăm cu asemenea pornire: «Dumnezeul meu, fă-l bine pe acela și dăruiește-mi mie boala». Și Bunul Dumnezeu, văzând neputința noastră de a purta boala, îl face bine și pe acela și nici nouă nu ne-o dă". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Mica filocalie*, p. 32)

„Cea mai mare slujbă pentru cei bolnavi este Sfântul Maslu. Dar nu folosește, dacă omul nu este spovedit. Deci, mai întâi spovediți-vă de toate păcatele și apoi faceți Sfântul Maslu cu cel puțin trei preoți.

«Preacuvioase Părinte, cum să ne rugăm noi, cei bătrâni și bolnavi, care nu mai putem face metanii și închinăciuni, ca să ne împlinim totuși canonul nostru călugăresc?»

Părinte, așa să faci: Pune ceasul să sune după două ore și te rogi în genunchi pe pat sau pe scaun, rostind cu mare atenție rugăciunea lui Iisus! Acesta este canonul pentru călugării bătrâni și bolnavi, care nu pot să facă altă nevoință. Apoi îți citești și pravila călugărească de fiecare zi. Cu cât ne vom ruga mai cu atenție și cu lacrimi, cu atât ne iartă Dumnezeu". (Arhim. Cleopa Ilie, în vol. *Din cuvintele Arhimandritului Cleopa Ilie. Îndrumări duhovnicești pentru vremelnicie și veșnicie*, Ediție realizată de Ioan Gînscă, Editura Teognost, Cluj-Napoca, 2004, p. 28)

„La părintele Vichentie Mălău de la Mănăstirea Secu (1887-1945) veneau mulți bolnavi pentru rugăciune. Unii din ei se vindecau. Bătrânul îi primea pe toți cu dragoste, îi mărturisea și le făcea Sfântul Maslu[104]. El însă simțea cu duhul dacă bolnavul se va vindeca sau nu. De aceea nu voia să schimbe hotărârea lui Dumnezeu. La plecare, mângâia pe cel suferind și-i dădea a înțelege ce va urma.

– Cât să vă dăm, părinte, pentru Sfântul Maslu? Întreba bolnavul.

– Ei, lasă, dacă te vindeci, ne tocmim noi! Și nu lua niciodată bani de la nimeni". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul mănăstirilor nemțene*, p. 160)

„Fiind bolnav, părintele Gherasim Ilie de la Mănăstirea Sihăstria (1904-1933) nu mai putea veni la biserică. Dar de la Sfânta Liturghie nu lipsea. Stătea, fie în strană, fie jos, rezemat de o pernă.

– Părinte Gherasim, îi spuneau ceilalți, de ce nu stai la chilie până te faci mai bine?

– Părinților, iertați-mă pe mine păcătosul, am venit să mai ascult o Sfântă Liturghie. Poate aceasta este ultima din viața mea. Că nici o slujbă nu-i mai de nevoie pentru mântuirea noastră decât dumnezeiasca Liturghie!" (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul mănăstirilor nemțene*, p. 199)

---

[104] Pe lângă rugăciuni și săvârșirea Tainei Sfântului Maslu, se impune în mod imperios ca bolnavul creștin să primească Taina Sfintei Spovedanii și a Sfintei Împărtășanii, pentru a-și curăți sufletul și a avea *merinde cerească* pentru viața de veci – n.n.

Cuvinte de întărire și de mângâiere pentru cei supărați din cauza bolii[105]

„Mare e suferința, mărturisesc și eu, dar mari sunt și răsplățile pe care le dobândesc de la Domnul cei ce le suferă”[106]. (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 6, II, în PSB, vol. 12, p. 128)

„...după cum norul care aduce grindină trece repede și după cum furtuna ocolește prăpăstiile (cea dintâi a făcut loc seninului pe cer, pe când cel de-al doilea a dispărut în hăurile adâncului lăsând doar uscat drumul pe unde s-a scurs), tot așa și furtunile care ne chinuie acum, nu peste mult încetează de parcă n-ar fi fost. Cu o condiție: să nu privim numai spre prezent, ci prin nădejde să ne îndreptăm privirile spre viitorul apropiat”. (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 240, I, în PSB, vol. 12, p. 498)

„Așadar, fraților, dacă încercarea e grea, să îndurăm suferințele, căci nimeni nu se încununează dacă n-a fost rănit în luptă și n-a fost acoperit de praf”. (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 240, II, în PSB, vol. 12, p. 498)

„Uită-te că săracul, că cel plin de bube – spun iarăși aceasta – este numărat împreună cu patriarhul și rânduit în ceata drepților! Că spune Avraam: «Între noi și voi». Ai văzut ce soartă a primit cel care a îndurat cu răbdare și mulțumire boala și foametea aceea cumplită?” (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la săracul Lazăr;* cuvântul VII, în vol. *Omilii la săracul Lazăr. Despre soartă și Providență...*, p. 163)

„Oamenii virtuoși, chiar dacă suferă mult aici, ascund în ei nădejdea bună a mântuirii, năzuința raiului, care le dăruiește plăcere nevinovată și mulțumire schimbătoare”. (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 67)

---

[105] Dincolo de suferința și durerea somatică, bolnavul credincios se recunoaște o făptură umană demnă și iubită de Dumnezeul său. Această atitudine deschide o fereastră în temnița sufletului său și-l deschide către razele Divinității – n.n.

[106] Tâlharul care a fost răstignit în dreapta crucii Mântuitorului, pentru că s-a pocăit și a cerut să fie pomenit în Împărăția cerurilor, se mântuiește, în vreme ce tâlharul din stânga, prin clevetire, prin cârtire și răzvrătire, își pierde mântuirea. Acceptând și răbdând suferința, ea se diminuează, se îndulcește. Nerăbdarea suferinței, cârtirea și răzvrătirea o agravează și o augmentează – n.n.

„«Un îndemn al sfântului și Marelui Bătrân Varsanufie către un începător care se îmbolnăvise și nu putea suporta supărarea pricinuită de boală».

Răspuns: Frate, când lucrătorii au cerut de la stăpânul viei plată, nu s-au lăudat decât cu un singur lucru, zicând: «Am răbdat arșița zilei și greutatea ei» (Mt. 20, 12). Să răbdăm deci, fiule, cu mulțumire necazul ca să ne împărtășim cu îmbelșugare de mila lui Dumnezeu și să nu ne descurajăm și să cădem în robia trândăviei. Căci din aceasta vine începutul pierzaniei. Adu-ți aminte, fiule, că «cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui» (Mt. 10, 22). Fiule, există și o boală spre ispită și ispita este spre cercare; căci «bărbatul neispitit este necercat». Iar cel ispitit în primejdii, este probat, ca și aurul în foc. Și probarea duce pe om la nădejde, iar «nădejdea nu rușinează» (Rom. 5, 4-5). Să nu slăbească deci vrăjmașul hotărârea ta cea după Dumnezeu și să nu-ți clatine credința în Sfânta Treime. Spune-mi ce-ai pățit, de te-ai moleșit așa? Adu-ți aminte ce zice Apostolul: «Încă nu v-ați împotrivit până la sânge luptând cu păcatul și ați uitat îndemnul care vă grăiește ca unor fii: Fiule, nu te descuraja sub certarea Domnului, nici nu slăbi mustrat de El. Căci pe care-l iubește Domnul îl ceartă și bate pe tot omul pe care-l primește. De răbdați certarea, Dumnezeu vă este aproape ca unor fii. Căci care e fiul pe care nu-l ceartă tatăl? Iar de sunteți fără certarea de care s-au făcut părtași toți, sunteți mașteri (fiu vitreg – n.n.) și nu fii» (Evr. 12, 4-8).

De rabzi necazul cu mulțumire, ajungi fiu. Iar de te arăți moleșit, te faci mașter[107]. Mă rog ție, fiule, eu Bătrânul; mă rog ție celui tânăr[108]; eu cel învechit în haină călugărească, chiar dacă nu m-am folosit cu nimic, ție celui de curând tuns[109]. Și să nu fie aceasta în deșert, Doamne Iisuse Hristoase! Nici degeaba. Veghează, trezește-te din beția somnului prea greu[110]. Ridică-te

---

[107] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Dumnezeu nu vrea să aibă decât fii puternici, care se arată mai presus de greutățile ce le suportă, mai tari decât ispitele. Dumnezeu Cel tare nu vrea să aibă drept fii niște cârpe plângărețe. Dar ei sunt tari în răbdarea și în bunătatea lor. (n. s. 830, p. 577)

[108] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Dorința de a-l vedea mântuit, mila pentru pieirea ce-l așteaptă pe tânărul său fiu duhovnicesc, îl face pe Bătrân să se folosească chiar de rugăciune ca să-i dea tărie și curaj. Așa se roagă cel tare de cel slab. Așa se coboară la noi, plângând pentru noi, Fiul lui Dumnezeu. E o coborâre continuă prin jertfa ce o aduce pentru noi, prin starea de jertfă în care ni se dăruiește. Aceasta-i tăria celui cu adevărat tare: tăria smereniei. (n. s. 830b, p. 577)

[109] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: E propriu spiritului să fie treaz, să nu fie adormit, cu conștiința aproape pierdută, asemănându-se animalului. (n. s. 831, p. 577)

ca Petru și cu ceilalți Apostoli, strigând către Hristos Mântuitorul tuturor, cu glas răsunător: «Stăpâne, miluiește-ne, că pierim» (Lc. 8, 24; Mt. 8, 25). Și cu siguranță va veni și la tine și va certa vântul și marea și va depărta furtuna de la corabia ta; adică viforul din sufletul tău și te va smulge de la leul sângeros (...) Gândește-te frate, că rabzi pentru numele lui Dumnezeu. Apostolul a înșirat aceste necazuri după ce a spus că «nimic nu ne va despărți de dragostea lui Hristos: nici necazul, nici strâmtorarea, nici foamea, nici prigoana, nici lipsa de îmbrăcăminte, nici primejdia, nici sabia» (Rom. 8, 35). Iar o mică boală să ne clatine mintea de la Dumnezeu? Să nu fie! Ci întărește-te, fiule, și gândește-te la ajutorul ce vine de la Dumnezeu. Căci aceasta este întâia ispită. De o biruiești pe aceasta cu Dumnezeu, ea nu te mai stăpânește. Dar dacă te biruiește acum, te va duce la robie. Stai deci tare și rabdă. Căci de vei sta tare, vei vedea care va fi mila Domnului. Și să fie încredințată iubirea ta că nu încetez noaptea și ziua să mă rog lui Dumnezeu, ca să te mântuiască pe tine și să ne păzească pe noi toți de cel viclean. Și străduința mea este ca să moșteniți împreună cu sfinții, ca niște copii ai lor, «cele ce ochiul nu le-a văzut, și urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, pe care Dumnezeu le-a gătit celor ce-L iubesc pe El» (I Cor. 2, 9). Primește-le pe acestea și vei fi fericit în Hristos". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 613, în *Filocalia*, vol. XI, p. 576-578)

„Că în lumea aceasta nici odihna, nici necazurile, nici chinurile nu sunt fără sfârșit, ci toate au un sfârșit. Iar cel ce rabdă toate acestea puțin câte puțin se va veseli după ieșirea sufletului din trup". (Sf. Paisie Velicikovski, *Crinii țarinii*, p. 134)

Bolnavii credincioși simt mângâierea dumnezeiască

„Cine a fost așa de bolnav ca Iov? Cine a îndurat o boală ca aceea? Cine a primit o rană atât de cumplită sau a văzut pe altul că a primit-o? Nimeni. Boala și rănile îi mâncau încetul cu încetul trupul; izvoare de viermi ieșeau din toate mădularele lui; foitul viermilor nu se mai termina; miros greu ieșea din tot trupul lui; iar trupul se măcina puțin câte puțin; topit de atâta putreziciune, învăluia cu duhoarea lui și mâncarea ce i se aducea – foame nouă și nemaiîntâlnită –, că nici nu se putea atinge de ea.

---

[110] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Așa cum împăratul pământesc încununează pe ostașul viteaz care rabdă și luptă pentru el, așa încununează și Împăratul ceresc pe cel ce face aceasta pentru El. Căci în această răbdare se arată credincioșia lui, iubirea lui față de Împăratul ceresc. (n. s. 832, p. 577)

Însuși o spune: «Foșnet de viermi văd și în mâncarea mea» (Iov 6, 7). Când cazi dar bolnav, omule, adu-ți aminte de trupul lui Iov, de trupul acela sfânt. Era sfânt și curat; și totuși avea pe el atâtea răni! De slujești în armată, și apoi pe nedrept și fără vreo pricină binecuvântată ești atârnat pe lemn și-ți sunt scrijelite coastele, nu socoti asta o ocară, nici nu cădea doborât de dureri! Gândește-te la Iov!". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre mărginita putere a diavolului,* omilia a III-a, 5, în vol. *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință…,* p. 51)

„Când se înmulțește răbdarea în sufletele noastre, e semn că am primit în ascuns harul mângâierii. Tăria răbdării e mai mare ca gândurile de bucurie ce se ivesc în inimă". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul LXXIII, în *Filocalia*, vol. X, p. 373)

„– Nu pot, nu pot, nu apuc să fac rugăciunile și metaniile ce le-aș datora. Am și îndatoririle mele duhovnicești, le am și pe ale părintelui Vartolomeu (și el român – n.n.), pentru că e bolnav și Hristos va cere de la el numai răbdare[111].

Părintele Vartolomeu, ucenicul lui, suferea de mai mulți ani de un parkinson avansat și tremura tot. Iar Bătrânul Filaret, pe lângă faptul că îi împlinea îndatoririle lui duhovnicești îl și slujea în același timp, cu toate că era bătrân de șaptezeci și opt de ani. L-a slujit cincisprezece ani, până când a căzut și el la pat.

I se spărseseră venele picioarelor din pricina statului în picioare la rugăciune ... Fiindcă suferea de plămâni, stătea într-un colț ca să nu cadă, învelit cu niște pături vechi. Firește îl cercetau mulți părinți, dar ori toți deodată, ori nici unul, deoarece fiecare spunea că poate va merge altul. În cele din urmă rămâneau singuri și fără de ajutor. Dar în zilele acelea desigur că simțeau în mai mare măsură mângâierea dumnezeiască, deoarece le lipsea cea omenească. Și fiindcă amândoi aveau dragoste nobilă, căci fiecare din ei se gândea la celălalt, Hristos și Maica Domnului se gândeau la ei și-i mângâiau dumnezeiește". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Părinți aghioriți. Flori din Grădina Maicii Domnului*, p. 90)

„Pentru noi, creștinii, nu trebuie să existe durere, nici amărăciune, nici deznădejde. Dacă încredințăm amărăciunea noastră lui Hristos, ea se face miere"[112]. (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Mica filocalie*, p. 31)

---

[111] Acestea le spune bătrânul Filaret ce s-a nevoit la Mănăstirea atonită Vatopedu. Era originar din Transilvania noastră și a fost chemat la Domnul în anul 1975 – n.n.

[112] Cuvioșii îmbunătățiți nu se rugau la Dumnezeu să-i scutească de dureri și suferințe, căci răbdarea lor este aducătoare de cununi cerești, ci să nu fie *lăsați pradă* durerii fără întărirea și mângâierea Duhului Sfânt – n.n.

„Maica Gavrilia (din Grecia – n.n.) spunea că, atunci când omul iubește, cei de lângă el pot să creadă că se chinuie, pe când el nici măcar nu-și dă seama că se chinuie, pentru că simte o bucurie care îi cuprinde întreaga ființă". (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 441)

Să nu ne punem nădejdea doar în puterea medicamentelor, ci și în Făcătorul acestei puteri

„Cunoaște-te, deci, și examinează-te: nu cumva suferințele tale trupești te duc la doctorii cei pământești, ca și când Hristos – în Care ai crezut – n-ar putea sa te vindece? Vezi cum te amăgești singur, socotind că crezi, dar nu crezi precum trebuie, cu adevărat. Pentru că, de ai crede că ranele cele veșnice și nevindecabile ale sufletului nemuritor și bolile sale cauzate de viciu sunt vindecate de Hristos, tu ai crede că El poate să vindece și relele și bolile trecătoare ale trupului, și numai către El ai alerga, trecând cu vederea leacurile și îngrijirea doctorilor. Dat fiindcă Acela care a făcut sufletul a făcut și trupul, Cel ce vindecă sufletul cel nemuritor, acela poate să vindece și trupul, bolile și suferințele cele vremelnice.

De bună seamă că îmi vei spune acestea: «Dumnezeu ne-a dat, pentru a ne îngriji trupul, ierburile pământului și doctoriile; a prevăzut îngrijirile doctorilor de bolile trupului, și a dispus ca acest (trup), care este făcut din pământ, să poată fi vindecat cu diferite produse ale pământului». Și eu sunt de acord că așa stau lucrurile. Însă, ia aminte și cunoaște în ce fel și cui au fost date aceste (mijloace) și pentru cine le-a rânduit Dumnezeu în marea și nesfârșita Lui dragoste de oameni. (Au fost date) atunci când omul a călcat porunca pe care o primise, când a devenit obiect al mâniei, când a fost aruncat, din desfătarea paradisului în această lume, ca într-o captivitate și necinste, sau ca într-o muncă silnică, când a căzut sub stăpânirea întunericului și a rătăcit din cauza patimilor, atunci când a fost supus patimilor și bolilor cărnii el, cel care mai înainte era nepătimitor și scutit de boli. Or, este clar că toți cei născuți din el sunt supuși acelorași patimi.

Deci, Dumnezeu a rânduit (toate) acestea pentru cei slabi și necredincioși, pentru că, Bun fiind, n-a voit să nimicească în întregime neamul cel păcătos al oamenilor. El a dat oamenilor din această lume și celor din afară leacuri pentru îngrijirea, vindecarea și reconfortarea trupului și a permis celor ce nu pot să se încreadă întru totul în Dumnezeu, să se folosească de ele. Tu însă, cel ce duci viață solitară, cel care te-ai apropiat de Hristos, care vrei să fii fiu al lui Dumnezeu și să te naști de sus, de la

Duhul, cel care ai primit promisiuni mai mari și mai înalte decât omul cel dintâi – ce nu era supus patimilor – acea bunăvoință manifestată în venirea Domnului, tu care deveniseși un străin în această lume, tu trebuie să dobândești o credință, un mod de a gândi și de a trăi, noi și străine de toți oamenii lumii acesteia" (Sf. Macarie Egipteanul, *Cele cincizeci de omilii duhovnicești*, omilia XLVIII, 4-6, în PSB, vol. 34, p. 277-278)

„Așadar, fie că ne-am folosi cândva de recomandările medicinei, fie că le-am respinge pentru vreunul din motivele arătate mai înainte, să se păstreze totdeauna scopul de a plăcea lui Dumnezeu, să se poarte grijă de folosul sufletului și să se împlinească porunca Apostolului, care spune: «Deci, ori de mâncați, ori de beți, ori altceva de faceți, toate spre mărirea lui Dumnezeu să le faceți»". (Sf. Vasile cel Mare, *Regulile mari*, Cap. II, Î. 55, R. V, în PSB, vol. 18, p. 301)

„În necazurile noastre, alergăm la orice om decât la Dumnezeu. Ți se îmbolnăvește copilul? Te duci la descântătoare sau la cel care pune în jurul gâtului nevinovaților copii semne curioase sau, în cele din urmă alergi la doctori și la doctorii și neglijezi pe Cel Ce poate să-l vindece. Dacă te tulbură vreun vis, alergi la cel ce tălmăcește visele; dacă te temi de dușman, te gândești să-ți iei în ajutor vreun om. Și, ca să spun pe scurt, la fiecare nevoie arăți că numai cu cuvântul numești *scăpare* pe Dumnezeu, dar cu fapta cauți ajutorul în cele nefolositoare și deșarte. Pentru cel drept, însă, Dumnezeu este ajutor adevărat". (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Psalmi*, Omilia la Psalmul XLV, II, în PSB, vol. 17, p. 301)

„Nimic nu te împiedică să chemi doctorul la vreme de boală. Căci trebuia ca experiența omenească să dea odată naștere acestui meșteșug. De aceea au și existat leacurile mai înainte de a fi aflate. Dar nu trebuie să ne punem nădejdea vindecării în ei (în medici), ci în Iisus Hristos, Mântuitorul și Doftorul nostru cel adevărat. Iar aceasta o spun celor ce urmăresc ținta înfrânării în chinovii și în cetăți, pentru faptul că nu pot să aibă neîncetat credința lucrătoare prin dragoste, din cauza împrejurărilor ce li se întâmplă; dar și pentru ca să nu cadă în slava deșartă și în ispita diavolului, din care pricini unii dintre ei se laudă adeseori că nu au trebuință de doftori. Dacă însă cineva își duce viața retrasă în locuri mai pustii, numai între doi sau trei frați de același fel, să se lase pe sine cu credință numai în grija Domnului, care ne tămăduiește toată boala și toată

neputința, în orice pătimiri ar cădea[113]. Căci după Domnul, îi ajunge pustia ca să-l mângâie în boala lui. Fiindcă unul ca acesta nu e lipsit niciodată de lucrarea credinței, nici nu are prilej să se fălească cu virtutea răbdării, ci se folosește de pustie ca de o bună acoperitoare. De aceea «sălășluiește Domnul în casă pe cei ce viețuiesc în singurătate» (Ps. 77, 7; Septuaginta)". (Diadoh al Foticeii, *Cuvânt ascetic*, cap. 53, în *Filocalia*, vol. I, p. 356-357)

„Răspunsul aceluiași mare Bătrân către același, care l-a întrebat de trebuie să se folosească de leacuri.

Frate, cei ce se folosesc de doctori și cei ce nu se folosesc, să se folosească cu nădejdea în Dumnezeu, zicând: «În numele Domnului ne încredem în doctori, că ne va dărui vindecarea prin ei»[114]. Iar cei ce nu se folosesc de ei, să nu se folosească cu nădejdea în numele lui Dumnezeu, și El îi va tămădui pe ei[115]. Dacă deci te folosești, nu greșești, iar dacă nu folosești, nu te îngâmfa. Aceasta, ca să-ți dai seama că dacă te folosești de doctori împlinești voia lui Dumnezeu și nimic altceva. Iar de voiești să urmezi cuvântul spus de Ilie: «Azi» (III Reg. 18, 15; cf. *Viața Sfântului Antonie*, 7, P. G. 26, 853), vei fi eliberat de orice grijă"[116]. (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 508, în *Filocalia*, vol. XI, p. 482-483)

---

[113] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Este de remarcat atitudinea pozitivă a lui Diadoh față de medicină și în general față de știință. Natura în calitate de revelație naturală e dată minții noastre ca o carte, la a cărei descifrare fiecare generație își aduce contribuția ei, sporind tezaurul științei care, așadar, și ea ne descoperă înțelepciunea Creatorului și pune în valoare pentru viața noastră puterile depozitate de Dumnezeu în natură tocmai în acest scop. Diadoh merge așa de departe în recomandarea medicinei, încât consideră refuzul ei drept mândrie. Desigur, creștinul trebuie să-și pună nădejdea nu numai în puterea medicamentelor, ci și în Făcătorul acestei puteri, ca rezultatul să fie mai sigur. Numai pe pustnici îi mângâie de lipsa doctorului, spunându-le că credința lor trebuie să fie atât de mare, încât să suplinească lipsa aceluia. (n. s. 2, p. 357).

[114] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: ... e bine să ne folosim de ceea ce știu medicii, dar să-L rugăm și pe Dumnezeu să facă spre folosul nostru ceea ce ne recomandă doctorii prin știința lor mărginită. Cele știute nu trebuie rupte de totul indefinit dar bine orânduit al creației. Omul știutor și natura cunoștibilă au la origine pe cineva cu mult mai puternic și mai știutor. (n. s. 690, p. 482)

[115] Aici Sf. Varsanufie face referire, ca și Diadoh al Foticeii, mai ales la cei care sunt retrași pentru asceză și intensificarea comuniunii cu Dumnezeu în locuri retrase, pustii și se lasă cu totul în grija lui Dumnezeu – n.n.

[116] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: ... se pare că textul se referă la cuvântul lui Ilie: «Viu este Domnul puterilor, că astăzi mă voi arăta Lui» (III Reg. 18, 15). Se recomandă celui bolnav să apeleze îndată la Dumnezeu. (n. s. 691, p. 483)

„«Întrebare ... către marele Bătrân: Fiindcă ați rânduit să fiu în slujba acestei bolnițe[117], arată-mi, Părinte, dacă trebuie să citesc niscai cărți de medicină și să mă folosesc de ele, sau să nu am grija lor ca de unele ce împrăștie mintea și să mă feresc de ele, ca nu cumva să se nască în mine, din nebăgare de seamă, slava deșartă? Să mă folosesc de cele ce le știu, îndestulându-mă cu untdelemnul, cu cauterizările, cu alifiile și simplu cu toate cele de care se folosesc și cei ce nu citesc cărți?[118] Ce să fac deci? Căci inima mea tremură în slujba aceasta, ca nu cumva să greșesc în ea și să adaug la patimi și alte păcate».

Răspunsul marelui Bătrân: Deoarece n-am ajuns încă la desăvârșire ca să ne izbăvim cu totul de robia patimilor, ne e de ajutor mai degrabă să ne folosim de scrierile de medicină decât să ne lăsăm în seama patimilor[119]. Dar nu trebuie să ne punem în ele nădejdea, ci în Dumnezeu Care dă moartea și viața[120], după spusa: «Eu bat și eu vindec» (A doua lege, 32, 39). Citind deci aceste cărți sau și întrebând pe vreunii despre ele, nu uita că nu se vindecă cineva fără Dumnezeu. Deci cel ce se folosește și de ele trebuie să se folosească în numele lui Dumnezeu și El îi va ajuta. Meșteșugul doftoricesc nu împiedică pe cineva de la evlavie, ci s-o ia ca pe lucrul de mână al fraților. Fă ceea ce faci cu frica lui Dumnezeu și vei fi păzit cu rugăciunile sfinților. Amin". (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 327, în *Filocalia*, vol. XI, p. 339-341)

„... Cât despre arătarea la doctor, celui mai desăvârșit îi e propriu să se lase cu totul pe seama lui Dumnezeu, chiar dacă lucrul acesta îi este cu greutate. Iar cel mai slab, să se arate doctorului. Căci nici aceasta nu-i păcat, ci e și o faptă de smerenie, că fiind mai slab, a avut nevoie să se arate pe sine doctorului. Dar trebuie să cugete că fără Dumnezeu nu poate face

[117] Spital pe lângă o mănăstire sau un așezământ de binefacere – n.n.

[118] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: În vremea aceea, știința medicală nu era prea ridicată față de tratamentele empirice, moștenite dintr-o îndelungată tradiție. (n. s. 479, p. 340)

[119] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Căci dacă ne-am încrede în priceperea noastră, am face-o cu mândrie și am greși. (n. s. 480, p. 340)

[120] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Dumnezeu aduce și moartea în sensul că-și retrage puterea susținătoare de viață a oamenilor după ce i-a lăsat o vreme să crească spiritual, în urma păcatului strămoșesc. Dar și-o retrage în concret de la fiecare atunci când socotește de bine. Pentru că celor ce au folosit bine timpul lăsat lor le va da o viață superioară după moarte, iar celor ce nu l-au folosit bine și nu-l vor folosi bine nici în viitor, socotește că nu mai are rost să le lase comunicarea vieții de la Sine. Deci moartea și-au pregătit-o și ei, fiindcă au rupt legătura cu Dumnezeu.... (n. s. 481, p. 340)

nimic nici doctorul, ci Dumnezeu e cel ce dă sănătate celui ce suferă, când voiește”[121]. (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 770, în *Filocalia*, vol. XI, p. 652)

„Când credința este adevărată, fie că iei medicament, fie nu iei, ea va lucra. Dumnezeu lucrează și cu doctorii și cu medicamentele. Grăiește Înțelepciunea lui Sirah: «Cinstește pe doctor cu cinstea ce i se cuvine, că și pe el l-a făcut Domnul. Domnul a zidit din pământ leacurile și omul înțelept nu se va scârbi de ele. Și doctorului dă-i loc, că și pe el l-a făcut Domnul; și să nu se depărteze de la tine, că și de el ai trebuință» (Înț. Sir. 38, 1; 4; 12)”. (*Ne vorbește părintele Porfirie*, p. 374)

„Către sfârșitul vieții sale, Părintele Pahomie (+ 1870) a trăit într-o colibă la Cherasia, lângă chilia lui Hagi Gheorghe. Era sus pe coastă, în vârful locului unde, după tradiție, se afla în vremurile idolatriei «turnul de fier». Atunci s-a îmbolnăvit de prostată și a cerut sfat de la duhovnicul Ieronim, de la Russikon, dacă este îngăduit tratamentul cu medicamente sau nu.

– Dacă poți să rabzi, rabdă, i-a răspuns acela; dacă nu, atunci fă tratament.

– Voi răbda – a spus hotărât bătrânul Pahomie.

Boala s-a înrăutățit, și altă soluție în afară de moarte nu era. Starețul a început să se pregătească pentru sfârșitul său, care a fost, cu adevărat, cuvios. A adormit în anul 1870, în ziua Cincizecimii (Rusaliilor), și i-au cântat slujba înmormântării la chilia lui Hagi Gheorghe”. (Antonie Ieromonahul, *File de Pateric din împărăția monahilor: Sfântul Munte Athos*, p. 177)

Dumnezeu îi întărește pe oameni cu ajutorul Lui

„Nu-i cu putință să fie cineva drept fără Hristos, nu-i Sfânt fără El, nici tărie nu are, dacă nu are pe Hristos, căci Hristos este «tăria lui Israel»”. (Origen, Omilii la Cartea Proorocului Ieremia, Omilia XVII, Cap. IV, în PSB, vol. 6, p. 433)

---

[121] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Părerea că bolnavul se poate arăta doctorului, dar trebuie să cugete că fără Dumnezeu nu-i poate aduce sănătate nici doctorul, se încadrează în învățătura despre sinergie: în toate trebuie să facă omul tot ce poate, dar în toate conlucră și Dumnezeu, dacă-L rugăm, fără să știm ce dă omul și ce dă Dumnezeu. Efortul omului, priceperea lui se umplu de puterea lui Dumnezeu. Dumnezeu Care a creat natura, o poate împlini printr-o putere în plus. (n. s. 902, p. 652)

„Pentru că cel care vrea să fie ajutat de Dumnezeu nu-și părăsește datoria; și cel care nu-și părăsește datoria nu este părăsit niciodată de ajutorul dumnezeiesc”. (Sf. Vasile cel Mare, Constituțiile ascetice, cap. I, IV, în PSB, vol. 18, p. 475)

„Când Dumnezeu vrea să dea ajutorul Său, face pe cei slabi mai puternici decât cei puternici, pe cei puțini mai tari decât cei mulți. Nu este o fericire mai mare ca aceea de a fi ajutat de Dumnezeu”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia LIX, IV, în PSB, vol. 22, p. 262)

„Când ne bucurăm de bunăvoința cea de sus, chiar de-am fi printre barbari, chiar de-am fi în țări străine, ne simțim mai bine decât cei ce stau în casele lor și au de toate; dar dacă suntem lipsiți de ajutorul Celui de sus, chiar de-am fi la casa noastră, chiar de-ar părea că nu ne lipsește nimic, suntem cei mai de plâns oameni”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia LXI, IV, în PSB, vol. 22, p. 277)

„... nu este om mai puternic decât cel întărit cu ajutorul Cel de sus și nu este om mai slab decât cel lipsit de ajutor, chiar de ar avea în jurul lui mii și mii de oști”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XLVI, III, în PSB, vol. 22, p. 142)

„Dacă ai bunăvoința Lui, nu deznădăjdui, chiar dacă ai fi aruncat într-un cuptor; dar dacă El este mâniat pe tine, să nu fii sigur, chiar de ai fi în rai”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia a IV-a, p. 79)

„Dacă va vedea că noi ne preocupăm și ne străduim, Dumnezeu ne va ajuta. Dar dacă ne va vedea fără nici un rost, nu va întinde mâna. Căci Dumnezeu nu ne dă ajutor dacă dorim, ci dacă ne dăm și noi osteneala[122]”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia 21, 4 la Efeseni*, P. G. LXII, col. 155)

„Și, după cum când vrem să facem ceva fără El, chiar dacă ar fi ușor de făcut, aflăm poticneli și piedici și mii de alte nepotriviri în ele, tot așa, când este El de față și le potrivește, chiar dacă ar fi problemele mai încurcate decât toate, devin toate ușor de rezolvat. Prin urmare nimic,

[122] Nu este îndeajuns doar să conștientizăm că avem nevoie de ajutorul Lui și nici doar să intenționăm să-L cerem, ci să începem efectiv fapta cea bună sau rugăciunea intensă și fierbinte către Dânsul și atunci trimite și Dumnezeu belșug de har și de ajutor – n.n.

nici să nu facem, nici să grăim mai înainte de a chema pe Dumnezeu și de a-L ruga să le adune El în mâinile noastre și să le rezolve pe toate". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Laudă lui Maxim și despre ce fel de soție trebuie să ne luăm*, în vol. *Cateheze maritale,* p. 67)

„Cine ne va putea lua pacea? Când lumea întreagă se va întoarce împotriva noastră, ce ne interesează? Ce ne privesc furiile oceanului, dacă Iisus Hristos este în corabie, încă chiar când El se pare că a adormit aici?" (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Bogățiile oratorice,* p. 98)

„Doamne, doar dacă-mi este de folos, vindecă-mă în grabă!"

„*Întrebare*: «Dacă cer sfinților să se roage pentru o boală a sufletului și a trupului și cred că-mi va veni vindecarea îndată, oare așa va fi, chiar dacă nu-mi este de folos să fiu vindecat îndată?»

Răspunsul lui Ioan: Nu e bine să te rogi, pornind de la tine, ca să fii vindecat de boală, neștiind de-ți este de folos. Ci trebuie lăsat în seama Celui ce a zis: «Știe Tatăl vostru Cel ceresc, cele de care aveți trebuință, înainte de a-I cere» (Mt. 6, 8). Deci roagă-te lui Dumnezeu, zicând așa: «Stăpâne, sunt în mâinile Tale, miluiește-mă după mare voia Ta și, dacă îmi este spre folos, vindecă-mă în grabă». Același lucru roagă-i și pe sfinți să-l ceară și crede, fără să te îndoiești, că va face ceea ce îți este de folos. Și mulțumește-I Lui în toate, aducându-ți aminte de cuvântul: «În toate mulțumiți» (I Tes. 5, 18). Și te vei folosi cu sufletul și cu trupul". (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 384, în *Filocalia*, vol. XI, p. 388-389)

„«Întrebarea aceluiași către același: ce cer Părinții când li se cere să se roage pentru vreo ispită? Cer izbăvirea de boală, sau ceea ce e de folos? Și pentru ce Ava Sisoe a cerut lui Dumnezeu pentru ucenicul său, asemenea altor părinți, izbăvirea de patimă (*Pateric*, Sisoe 12)? Și cum să înțelegem cuvântul: «celui ce crede toate îi sunt cu putință» (Mt. 9, 23)? Și iarăși, că nimenea nu este ispitit mai mult decât poate? Și dacă încercarea este spre folos? Și dacă folosesc rugăciunile sfinților».

Răspunsul Lui Ioan: Frate, pentru că și eu și tu suntem nerăbdători, lăsăm patimile noastre și întrebăm de alte lucruri în locul lor. Totuși despre cele ce ai întrebat, socotesc aceasta: părinții desăvârșiți se roagă ca Dumnezeu să facă ceea ce e de folos omului. Dacă deci e de folos lui, Dumnezeu lasă boala asupra lui pentru răbdare. Iar dacă e de folos să fie izbăvit de ea, face să fie izbăvit. Și aceasta o punem pe seama preștiinței

lui Dumnezeu. Deci Ava Sisoe s-a rugat pentru ucenicul lui, fiind înștiințat că trebuie să se roage. La fel celălalt Bătrân, mai bine zis ceilalți s-au rugat în temeiul înștiințării. Iar că trebuie să socotim că cele ce se întâmplă omului sunt spre folosul lui, este vădit. Căci Apostolul zice: «În toate mulțumiți» (I Tes. 5, 18). La fel celui ce crede, toate îi sunt cu putință, fie să îndure cu nădejde necazul bolilor, fie să rabde, fie să aibă îndelungă răbdare, fie să poarte toate cu bărbăție ca Iov". (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 385, în *Filocalia*, vol. XI, p. 389)

„Atunci când ne predăm lui Hristos, se liniștește organismul nostru duhovnicesc, având drept rezultat funcționarea fiziologică a tuturor organelor. Toate sunt influențate. Ne facem bine, încetăm să suferim. Chiar și având cancer, dacă îl lăsăm pe acesta în seama lui Dumnezeu și astfel sufletul nostru se liniștește, harul dumnezeiesc poate ca prin această liniștire să lucreze tămăduirea cancerului și a celorlalte. ... Să nu vă rugați pentru sănătatea voastră. Să nu spuneți: «Doamne, fă-mă bine». Nu! Ci «Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă», cu negrijire de sine, cu iubire, fără să așteptați nimic. «Doamne, tot ce voiește iubirea Ta ...»; numai astfel veți lucra de acum înainte, iubindu-L pe Hristos și pe frații noștri. Iubiți-L pe Hristos. Deveniți sfinți. Lăsați-vă numai în seama prieteniei lui Hristos, a iubirii Lui, a dragostei dumnezeiești". (*Ne vorbește părintele Porfirie*, p. 375-376)

„Nu trebuie să spunem: ia, Doamne, boala de la cutare și dă-mi-o mie, pentru că așa ne arătăm mai înțelepți decât Însuși bunul Dumnezeu. Era odată o monahie bolnavă și din această cauză nu putea să meargă la slujbe. Ruga pe Dumnezeu să o facă bine și într-o zi se forță pe sine, se ridică să ajungă la biserică. Căzu, însă pe drum și își rupse piciorul. După puțin timp i se arătă Hristos și-i spuse: «Vezi ce dă Hristos celor ce-L iubesc?». Călugărița răspunse: «De aceea și cei ce-L iubesc sunt puțini».

Când ne rugăm trebuie să zicem: dacă vrei Dumnezeule, să mă fac bine, slăvit să fie numele Tău; dacă nu, să fie binecuvântat cum vrei Tu, Doamne". (*Limonariul pustiului athonit*, p. 52)

„Ucenicul său (al părintelui Ghedeon de la Athos – sec. XIX), Damian, odată s-a îmbolnăvit și a suferit un an și jumătate. Neputând suporta, a cerut Starețului să se roage pentru vindecarea lui.

– Ai răbdare, copilul meu! – a răspuns Starețul. Această boală îți este de folos. Cu cât omul suferă mai mult trupește, cu atât sufletul său se curăță! Damian l-a întrebat atunci cum să se roage.

– Deocamdată este suficientă răbdarea ta – a răspuns Starețul. Boala te pregătește pentru rugăciune, așa încât te vei îndeletnici și cu rugăciunea!" (Antonie Ieromonahul, *File de Pateric din împărăția monahilor: Sfântul Munte Athos*, p. 113)

„A venit primăvara anului 1949. Starețul (Sfântul Serafim de Virița – n.n.) era foarte bolnav, iar fiii săi duhovnicești se rugau pentru tămăduirea părintelui duhovnicesc și spuneau că le era foarte greu să se despartă de el.

La acestea părintele răspundea:

«– Oare credeți că Domnul nu ascultă rugăciunea? Căci dacă aș înălța mâinile către El, îndată mă poate tămădui. Dar nu cum voiesc eu să fie, ci cum voiești Tu, Părinte, să fie voia Ta, iar nu a mea, de acum și până în veac. Să mă cerceteze orice fel de boală, numai voia Ta să se facă!»". (Alexandru Trofimov, *Sfântul Serafim de Virița (1866-1949). Patericul Viriței*, p. 52)

Hristos – Tămăduitorul nostru

„Și chiar dacă e numit și «doctor», Hristos nu lucrează în toți ca doctor, ci numai în cei care-și dau seama de gravitatea bolii și-și caută scăpare la milostivirea Lui". (Origen, *Despre principii*, Cartea a II-a, III, 7, în PSB, vol. 8, p. 151)

„Dar aceasta să-ți fie știut, frate, că nu prin venirea lui Hristos, ci prin credința celui ce a știut s-a vindecat bolnavul (sluga sutașului – n.n.) de dureri. Tot așa și acum: dacă te rogi din locul în care te afli și dacă bolnavul crede că prin rugăciunile tale va fi ajutat, i se vor împlini toate după dorința lui". (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 42, II, în PSB, vol. 12, p. 192)

„De ai crede că ranele cele veșnice și nevindecabile ale sufletului nemuritor și bolile sale cauzate de viciu sunt vindecate de Hristos, tu ai crede că El poate să vindece și relele și bolile trecătoare ale trupului, și numai către El ai alerga, trecând cu vederea leacurile și îngrijirea doctorilor. Dat fiindcă Acela care a făcut sufletul a făcut și trupul, Cel ce vindecă (sufletul) cel nemuritor, Acela poate să vindece și trupul, bolile și suferințele cele vremelnice". (Sf. Macarie Egipteanul, *Cele cincizeci de omilii duhovnicești*, omilia XLVIII, 4, în PSB, vol. 34, p. 277)

„De bună seamă că îmi vei spune acestea: «Dumnezeu ne-a dat, pentru a ne îngriji trupul, ierburile pământului și doctoriile; a prevăzut îngrijirile

doctorilor de bolile trupului, și a dispus ca acest (trup), care este făcut din pământ, să poată fi vindecat cu diferite produse ale pământului». Și eu sunt de acord că așa stau lucrurile. Însă, ia aminte și cunoaște în ce fel și cui au fost date aceste (mijloace) și pentru cine le-a rânduit Dumnezeu în marea și nesfârșita lui dragoste de oameni. (Au fost date) atunci când omul a călcat porunca pe care o primise, când a devenit obiect al mâniei, când a fost aruncat, din desfătarea paradisului în această lume, ca într-o captivitate și necinste, sau ca într-o muncă silnică, când a căzut sub stăpânirea întunericului și a rătăcit din cauza patimilor, atunci când a fost supus patimilor și bolilor cărnii el, cel care mai înainte era nepătimitor și scutit de boli. Or, este clar că toți cei născuți din el sunt supuși acelorași patimi.

Deci, Dumnezeu a rânduit (toate) acestea pentru cei slabi și necredincioși, pentru că, Bun fiind, n-a voit să nimicească în întregime neamul cel păcătos al oamenilor. El a dat oamenilor din această lume și celor din afară leacuri pentru îngrijirea, vindecarea și reconfortarea trupului și a permis celor ce nu pot să se încreadă întru totul în Dumnezeu, să se folosească de ele". (Sf. Macarie Egipteanul, *Cele cincizeci de omilii duhovnicești*, omilia XLVIII, 4-6, în PSB, vol. 34, p. 277-278)

„Iar dacă vrei să auzi și cum tămăduiește pe cel bolnav, atunci ține minte: cine a învățat pe albină să fabrice ceara? Împreună cu ea și mierea? Cine a făcut ca pinul, terebintul și arborele de mastică să picure sucul acela lipicios? Cine a zidit ținutul Inzilor, care-i mama fructelor bine mirositoare? Cine a sădit măslinul care potolește durerile și oboselile trupești? Cine ne-a dat cunoașterea rădăcinilor și a plantelor precum și învățătura leacurilor care se găsesc în ele? Cine a recomandat oamenilor doftoria cea dătătoare de sănătate? Cine a scos din pământ izvoarele calde vindecătoare de răceli și de nădușeli și care alungă umflăturile și uscăciunile?" (Sf. Grigorie de Nyssa, *Despre iubirea față de săraci și despre facerea de bine*, în PSB, vol. 30, p. 449-450)

„... și sănătatea și boala sunt de la Dumnezeu Care a zis: «Eu voi omorî și voi face viu, voi lovi și voi vindeca; și nu va fi nimeni care să scape din mâinile Mele». Dumnezeu când vrea, dăruiește sănătate prin doctor și când vrea, prin cuvânt[123]. Iar prelungirea bolii sau neprelungirea ei ține de preștiința lui Dumnezeu. Cei ce se lasă deci cu desăvârșire în seama lui Dumnezeu, sunt scăpați de grijă. Și El va face cum e de folos". (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 525, în *Filocalia*, vol. XI, p. 494-495)

„În Mănăstirea Esfigmenu, în vremea egumenului Sofronie, viețuia un monah tânăr dar bogat în virtuți. În afară de multa sa evlavie, el se distingea și prin smerenie și multă nevoință. Dar fiindcă firea lui era bolnăvicioasă și fusese obișnuit cu un trai bun, căci provenea dintr-o familie nobilă, atunci când a început nevoința s-a îmbolnăvit de tuberculoză. Egumenul i-a dat binecuvântare să bea lapte chiar și în Postul Mare. Fratele a primit și a spus: «Să fie binecuvântat». Dar fiindcă avea multă credință în Dumnezeu, și-a spus gândul său egumenului:

– Dacă-mi dați binecuvântare voi bea ceai, iar Hristos Care îl poate face lapte, poate chiar și să mă vindece cu ceai.

Egumenul a fost foarte mișcat de mărimea de suflet a călugărului și i-a dat binecuvântare să bea ceai în loc de lapte. Dacă aceste cuvinte smerite ale monahului evlavios au mișcat pe egumen, cu cât mai mult pe Hristos.

Îmi spunea bătrânul Dorotei, îngrijitorul de bolnavi, că ceaiul acela l-a făcut Hristos nu numai lapte, ci și medicament tămăduitor, care l-a vindecat pe monah de tuberculoză. A încetat să mai scuipe sânge, i-a scăzut temperatura, i-au dispărut durerile de mijloc și s-a făcut cu desăvârșire bine. După aceea își împlinea îndatoririle duhovnicești și ascultarea cu ușurință și postea ca și ceilalți părinți". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Părinți aghioriți. Flori din Grădina Maicii Domnului*, p. 127-128)

Tămăduiri miraculoase prin intervenția divină

„Povestea un bătrân că un ofițer al împăratului fusese trimis cu treburi. Pe drum, acesta întâlni un mort, care zăcea gol. Ofițerului îi fu milă și-i zise servitorului său: «Ia calul și mergi puțin mai înainte». Apoi, coborând, dezbrăcă una dintre cămășile sale, îl îmbrăcă pe cel mort, apoi se duse mai departe. Peste câteva zile, tot ofițerul acela primi o altă treabă. Plecând din oraș, căzu de pe cal și-și rupse un picior. Servitorul îl duse acasă, iar doctorii îl îngrijiră. După cinci zile, piciorul se înnegri, iar doctorii, văzând că luase această culoare, își făcură semne între ei înțelegându-se că acel picior trebuia tăiat de teamă ca nu cumva tot trupul să se vateme astfel și omul să moară. Ei îi spuseră atunci: «Vom veni mâine și te vom vindeca». Bolnavul îi făcu semn slugii sale să meargă după doctori și să afle ce voiau să-i facă. Iar ei îi ziseră: «Piciorul stăpânului tău

[123] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: În cuvântul lui Dumnezeu, prin care au fost create toate, e dată și puterea de a face pe om sănătos. Căci mobilizează și forțele din el prin încrederea ce i-o stârnește acest cuvânt. A arătat-o Hristos de multe ori. Cuvântul produce întâi credința în cel care-l primește. Iar credința este o mare putere întăritoare și transformatoare în om. (n. s. 709, p. 495)

s-a făcut negru; de nu-l vom tăia, el va muri sigur; vom veni mâine dimineață și vom face cum va voi Domnul». Sluga se întoarse la stăpânul său plângând și-i zise: «Iată ce vor să-ți facă». Acesta, tulburat peste măsură, nu putu dormi noaptea întreagă din pricina marii sale supărări. Către miezul nopții, el văzu un om care, trecând pragul ușii, veni la dânsul și-i zise: «De ce plângi? De ce ești atât de întristat?». Iar el spuse: «Cum ai vrea oare să nu plâng și să nu mă necăjesc, căci iată piciorul mi-e rupt, iar doctorii vor să mi-l taie». Acel om ce se ivise îi zise: «Arată-mi piciorul tău». Acesta îl unse cu mir și-i zise: «Scoală-te acum și mergi». Bolnavul răspunse: «Este rupt, nu pot merge». Iar celălalt răspunse: «Sprijină-te de mine». El se sprijini de umărul acestuia și merse șchiopătând. Iar omul acela îi zise: «Mergi încă șchiopătând, odihnește-te». Unse din nou amândouă picioarele bolnavului și-i spuse: «Ridică-te acum și mergi». Iar el se sculă și merse plin de putere. Omul îi zise atunci: «Acum, odihnește-te». Apoi adăugă câteva cuvinte despre milostenia despre care Domnul a spus: «Fericiți cei milostivi, căci aceia se vor milui» (Mt. 5, 7) și: «Căci judecata e fără milă pentru cel ce n-a făcut milă» (Iac. 2, 13). Omul îi zise atunci: «Rămas bun». Ofițerul îi zise lui: «Pleci?» Iar el răspunse: «Ce vrei oare să mai fac, căci iată-te vindecat». Ofițerul mai zise: «Spune-mi, pentru numele lui Dumnezeu, cine te-a trimis, cine ești tu?». Celălalt răspunse: «Vezi tu această pânză?». Iar el zise: «Da, este a mea». Celălalt mai zise: «Eu sunt cel pe care l-ai aflat mort, zăcând în mijlocul drumului, și pe care l-ai îmbrăcat cu cămașa ta; Domnul m-a trimis ca să te vindec; adu-I Lui mulțumire». El a ieșit mai apoi, iar cel ce tocmai aflase vindecare aduse mulțumire lui Dumnezeu pentru toate". (*Pateric. Ziceri inedite ale Părinților pustiei*, p. 28-29)

„Părintele Antipa (Sfântul Antipa de la Calapodești – jud. Bacău † 1882) nu putea să trăiască în coliba pe jumătate dărâmată, dar nici mijloace pentru a o repara nu avea. Odată însă, mergând departe, deodată l-a oprit un călugăr necunoscut și i-a spus:

– Părinte, câțiva oameni buni mi-au dat cinci ducați[124] și m-au rugat să-i dau celui mai sărac pustnic. M-am rugat și am hotărât să-i dau celui dintâi pe care-l voi întâlni. Poftim! Îți vor fi de folos! Părintele Antipa a primit banii cu recunoștință, ca din mâna lui Dumnezeu. Apoi a chemat de la o chilie un călugăr sărac, tâmplar, care a început reparațiile locuinței sale. Timp de patru zile lucrările au mers bine, în cea de-a cincea însă

[124] Ducat este numele unor monede din argint sau din aur, care au fost emise în diferite țări din Europa, începând din Evul Mediu până la începutul Primului Război Mondial – n.n.

meșterul călugăr s-a îmbolnăvit rău de holeră; neputincios, a căzut cuprins de spasme. Părintele Antipa s-a neliniștit mult. Nu avea putere să-l ducă până la coliba sa. Împins însă de o putere de neexplicat, s-a gândit la icoana Maicii Domnului ca la singură sa nădejde, și a așezat-o în fața bolnavului căzut la pământ. El însuși s-a retras mai deoparte într-un desiș și a început să ceară Domnului vindecarea aceluia, rugându-se mai mult timp. Când s-a întors la colibă, cu uimire și mare bucurie a văzut că bolnavul era cu desăvârșire sănătos și deja lucra.

M-a tămăduit icoana ta, a explicat el. Este făcătoare de minuni. Eram întins ca mort și, dintr-o dată, am simțit că din chipul Maicii Domnului vine spre mine o suflare caldă, dătătoare de viață, de netălcuit. M-a încălzit și îndată m-am ridicat în picioare, sănătos!” (Antonie Ieromonahul, *File de Pateric din împărăția monahilor: Sfântul Munte Athos*, p. 293)

„Sfântul Serafim de Sarov (1759-1833) prin nevoința sa duhovnicească a devenit un locaș ales al virtuților, luminându-și inima și cugetarea cu lumina harului Sfântului Duh. Avea multă îndrăzneală către Dumnezeu și de aceea a primit darul facerii de minuni.

În 1823 Starețul Serafim (de Sarov) l-a vindecat pe boierul M. V. Mantorov de o boală incurabilă. Boala era atât de gravă, încât de la picioare îi cădeau bucățele de os. Știința s-a arătat neputincioasă ca să-l ajute cu ceva. Atunci rudele sale l-au sfătuit să nu-și mai pună nădejdea în medicină, ci să ceară mila lui Dumnezeu și a Maicii Sale.

Mantorov a hotărât să-l cerceteze pe Stareț, deși moșia sa era la 40 de kilometri depărtare de Sarov. Starețul l-a primit cu dragoste, după care l-a întrebat:

– Crezi în Dumnezeu?

– Cred în Dumnezeu! Cred în Dumnezeu! Cred în Dumnezeu!

Atunci Starețul i-a spus:

– Bucuria mea, dacă tu așa crezi, atunci crede că «toate sunt cu putință la Dumnezeu». Domnul te va vindeca, iar eu, sărmanul Serafim, mă voi ruga și voi cere ajutorul și mijlocirea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu.

Apoi Starețul s-a retras în chilia sa sărăcăcioasă pentru a se ruga. Peste puțin timp a ieșit ținând în mână o sticluță cu untdelemn din candela care ardea nestinsă înaintea icoanei Maicii Domnului. L-a rugat pe Mantorov să-și descopere piciorul, după care i-a uns rănile cu untdelemn și îndată rănile s-au vindecat.

De bucurie, Mantorov a căzut la picioarele Starețului și i le săruta cu recunoștință. Atunci Starețul cu smerenie și cu un ton aspru în voce a spus:

– Nu cumva Serafim este cel care «omoară și face viu, pogoară în iad și ridică (II Reg. 2, 6)?». Aceasta este lucrarea lui Dumnezeu Care împlinește voia celor ce se tem de El și ascultă rugăciunea lor. Mulțumește Atotputernicului Dumnezeu și Preacuratei Sale Maici!”. (Arhim. Teofilact Marinakis, *Patericul Maicii Domnului*, p. 207-208)

„Stărețul Iosif de la Optina (1837-1911) a fost un om al rugăciunii. De aceea a ajuns un vas cinstit și sfințit al dumnezeiescului har trăind o viață minunată.

Cu fierbințile sale rugăciuni către Maica Domnului a împlinit multe nevoi și dorințe ale creștinilor.

O femeie evlavioasă povestea următoarea întâmplare:

«Bărbatul meu nu avea deloc legături cu Biserica. Într-o vreme a fost cuprins de psihopatie. Starea lui se înrăutățea pe zi ce trecea, ducându-l aproape de deznădejde. Medicii, în ciuda tuturor strădaniilor lor, nu puteau să-i dea ajutor.

– Atunci am scris o scrisoare părintelui Iosif și l-am rugat fierbinte să se roage pentru bărbatul meu. Iar el mi-a răspuns:

Îngrijește-te să-l duci pe bărbatul tău să se împărtășească cu Sfintele Taine!

De îndată ce am citit scrisoarea, m-a cuprins deznădejdea. Dacă atunci, când judeca normal, nu am reușit să-l duc la biserică, oare acum, când și-a pierdut mințile, va accepta să se împărtășească?

Cu toate acestea i-am propus. Am rămas uimită când l-am auzit că acceptă. După ce s-a împărtășit, lucru pe care l-am considerat o minune făcută de rugăciunile părintelui Iosif către Maica Domnului, am prins curaj și i-am propus să mergem la Optina să-l vedem pe părintele Iosif și să ne spovedim. Soțul meu a acceptat cu bucurie și astfel am plecat. Acolo părintele Iosif l-a primit mai întâi pe bărbatul meu. După spovedanie i-a dăruit o iconiță cu Maica Domnului și i-a spus: «S-o porți la piept! Ea te va face sănătos!». Și într-adevăr, peste puțină vreme s-a făcut bine.

Rugăciunile Stărețului Iosif au înduplecat-o pe Maica Domnului să săvârșească o minune»”. (Arhim. Teofilact Marinakis, *Patericul Maicii Domnului*, p. 208-209)

„Sfințenia lui[125] s-a făcut repede cunoscută. Cu cât o ascundea, cu atât Dumnezeu îl trăda, chiar și de departe prin dumnezeieștile daruri cu care îl îmbogățise: străvederea și harisma vindecării oricărui fel de boală.

---

[125] A Sfântului Arsenie Capadocianul (1840-1924) – n.n.

În acei ani, înainte de catastrofa microasiatică (între anii 1922-24), creștinii nu știau ce înseamnă medic. Pentru orice boală alergau la Sfântul Arsenie, iar acesta îi vindeca. Până și turcii alergau la el să-i vindece. Unii dintre ei, care se considerau nevrednici să-l roage să le «citească», cereau numai cenușă de la cădelnița sa, pe care o puneau în apă și după ce o beau, se vindecau". (Arhim. Teofilact Marinakis, *Patericul Maicii Domnului*, p. 297-298)

„În anul 1870, Părintele Prohor (viitorul Stareț Serafim de Sarov – n.n.) s-a îmbolnăvit grav. Se pare că suferea de hidropică, căci i se umflase peste măsură trupul, pricinuindu-i dureri greu de suportat. A suferit ca un alt Iov boala, socotind-o o mare binecuvântare trimisă de Dumnezeu.

Atunci când egumenul Pahomie i-a propus bolnavului să cheme un medic din oraș, Prohor a spus:

– Prea Cuvioase Părinte Stareț, eu m-am încredințat Domnului nostru Iisus Hristos și Prea Curatei Maicii Sale și dacă vreți, doresc să-mi dați Medicamentul ceresc.

Ieromonahul Iosif, în urma rugăminții bolnavului, a făcut priveghere de toată noaptea, după care a săvârșit dumnezeiasca Liturghie. Toți părinții și frații mănăstirii s-au rugat cu căldură pentru bolnav.

După ce Prohor s-a împărtășit cu Prea Curatele Taine ale lui Hristos, a avut o vedenie cerească.

I s-a arătat Împărăteasa Cerurilor și a pământului, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, într-o lumină nespusă, însoțită de Sfinții Apostoli Ioan Teologul și Petru. Maica Domnului, întorcându-și dumnezeiasca ei față către Sfântul Ioan, a arătat spre Prohor și a spus:

–Acesta este din neamul nostru.

După aceea a întins dumnezeiasca ei dreaptă și a atins capul lui Prohor. În aceeași clipă s-a deschis o gaură în șoldul drept al bolnavului și a început să curgă din trupul său ca un râu, un lichid murdar.

Prohor s-a ușurat și s-a însănătoșit degrab rămânându-i numai semnul rănii, ca mărturie a vindecării minunate săvârșită de Maica Domnului". (Arhim. Teofilact Marinakis, *Patericul Maicii Domnului*, p. 390-391)

„ÎPS. Atanasie, Mitropolitul din Lemesos: Eram de față odată când un tată l-a adus pe fiul său, care era foarte bolnav, la un mare Părinte de la Sfântul Munte[126]. Copilul suferea de o boală care-i paraliza întreg trupul. L-am însoțit eu însumi până la chilia părintelui.

[126] Nu ni se dă numele părintelui – n.n.

Când am ajuns acolo, tatăl l-a rugat pe părinte să mijlocească dinaintea lui Dumnezeu, ca să i se însănătoșească copilul. Atunci, părintele a spus cu multă smerenie: «Vă doresc ca Dumnezeu și Maica Domnului să-l facă bine». Nu a mai spus nimic altceva, lăsând restul pe seama rugăciunii sale personale, așa cum obișnuia să facă.

Între timp, copilul auzise că părintele avea să-l vindece printr-o minune. Cu imaginația lui de copil, își închipuise că în timpul întâlnirii cu părintele avea să se întâmple ceva miraculos și că se va vindeca dintr-o dată. Dar când a văzut că venise momentul să plece și că nu se întâmplase nimic, copilul l-a îmbrățișat pe părinte cu lacrimi în ochi și i-a spus plin de durere:

– Te rog, părinte, fă-mă bine înainte să plec.

Părintele s-a tulburat până în adâncul sufletului. I-a părut atât de rău pentru copil, încât a început să plângă și și-a ridicat ochii spre cer, spunând:

– Doamne, ce vină are copilul acesta că eu nu sunt bun de nimic și nu pot să-l fac bine? ...

M-a impresionat atât de mult faptul că a pus neputința de a-l vindeca imediat pe copil pe seama propriei nimicnicii – el, care era un părinte atât de mare ... Trebuie să vă spun că acel copil s-a făcut bine la puțină vreme după aceea”. (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 186-187)

„Sfântul Grigorie Decapolitul[127] (780/790-842) era cinstit ca sfânt și făcător de minuni încă din viață. Dar și după moarte se vindecau bolnavii la mormântul lui. Văzând aceasta, monahii acelei mănăstiri[128] i-au scos sfintele sale moaște din pământ și le-au pus în biserică spre închinare și ajutorul tuturor”. (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 49)

„Un om bolnav de friguri de mulți ani a venit pe ascuns la chilia Sfântului Grigorie Decapolitul (de la Bistrița-Vâlcea) și s-a îmbrăcat cu rasa lui, pe când îl scuturau frigurile, și îndată s-a făcut sănătos”. (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 52)

„Un alt om cuprins de răceală se ruga cuviosului să-l vindece, însă el nu voia. Atunci, bolnavul s-a culcat pe ascuns, cu mare credință, în patul Sfântului Grigorie Decapolitul. Găsindu-l în așternutul lui, cuviosul i-a zis să plece de acolo. Dar bătrânul i-a răspuns: «Nu mă voi scula din patul

---

[127] Ale cărui moaște se află la Mănăstirea Bistrița-Vâlcea – n.n.

[128] Mănăstirea Sfântul Mina, aproape de Tesalonic, unde a săvârșit multe minuni și vindecări de boli – n.n.

tău, părinte, până nu mă voi face sănătos!». Atunci, cuviosul, atingându-se de acel bolnav, l-a vindecat și s-a ridicat sănătos din patul lui". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 52)

„În vara anului 1913, de hramul Mănăstirii Bistrița, a fost adusă la moaștele Sfântului Grigorie Decapolitul o femeie tânără, paralizată de ambele picioare[129]. Fiind atinsă de sfintele moaște, i s-a făcut Sfântul Maslu de trei ori și, după trei săptămâni, a venit la mănăstire pe picioarele sale, să mulțumească sfântului pentru vindecarea ei". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 53)

„În anul 1920, unei femei ... din satul Cacova-Vâlcea, căzând dintr-un prun, i-a paralizat tot corpul și a fost adusă după câteva zile în mănăstire, la Sfântul Grigorie Decapolitul. Făcându-i-se Sfântul Maslu, bolnava a deschis ochii mari, și-a venit în simțire și a cerut să fie ridicată în picioare. Apoi s-a întors la casa ei vindecată, cu rugăciunile Sfântului Grigorie făcătorul de minuni". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 53)

„În satul Băilești-Dolj, în anul 1932, era o creștină paralizată din tinerețe. Auzind că se aduc în sat moaștele Sfântului Grigorie Decapolitul pentru ploaie, a vrut să fie dusă și ea la biserică să se închine. După ce a fost atinsă de sfânta raclă a cuviosului, a cerut să fie așezată sub masa pe care stăteau sfintele moaște. Timp de trei ore cât a durat slujba în biserică, creștina s-a rugat în taină, cerând, cu multe lacrimi, sănătate și iertare. După ce preoții și credincioșii au plecat în procesiune pe câmp cu moaștele Sfântului Grigorie, femeia bolnavă s-a vindecat definitiv de paralizie, s-a întors acasă și a mai trăit încă 20 de ani". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 54)

„În vara secetoasă a anului 1934 se făceau rugăciuni și procesiune pentru ploaie cu moaștele Sfântului Grigorie de la Bistrița, în satul Lungești-Vâlcea. Când procesiunea trecea prin mijlocul satului și țăranii, cu făclii aprinse în mâini, aruncau buchete de flori înaintea sfântului, a venit o mamă cu o fetiță de 4 ani, bolnavă de epilepsie. Îndată ce femeia și-a atins copila cu fruntea de sfintele moaște, s-a făcut sănătoasă. Copila a

---

[129] Menționăm că Sfântul Grigorie Decapolitul a fost chemat la Domnul la 20 Noiembrie, anul 842 – n.n.

crescut, a devenit mamă și o bună creștină". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 54)

„... o pensionară din București, în 1957 s-a îmbolnăvit de o infecție la față, suspectă de cancer, ce nu se mai vindeca. Auzind de minunile Sfântului Grigorie de la Bistrița, a alergat la moaștele lui, s-a atins cu credință și cu lacrimi de sfânta raclă și s-a rugat mult, cerându-i sănătate. A doua zi, când s-a deșteptat din somn, nu mai avea nici o urmă de infecție pe față și se vindecase și de cataracta de la ochi". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 55)

„Nenumărate sunt minunile și vindecările de boli ce s-au făcut credincioșilor, care au alergat cu rugăciuni și lacrimi la moaștele Sfintei Preacuvioasei Maicii noastre Parascheva de la Iași, de-a lungul a 350 de ani de când ocrotește Moldova și țara noastră[130]. Să amintim doar câteva dintre ele.

Cea mai mare minune a Sfintei Parascheva este însăși preamărirea trupului ei cu darul neputrezirii, al vindecării de boli și al izbăvirii de multe nevoi și primejdii. Din cauza aceasta a fost luată ca protectoare în toate țările ortodoxe din Balcani. Ba și turcii se cucereau de minunile ce se făceau creștinilor care îi cereau ajutor cu credință și evlavie". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 61)

„Spre sfârșitul secolului XIX, soția preotului G. L. din comuna Rădășeni-Suceava suferea la cap de o boală grea și incurabilă. Alergând la Sfânta Parascheva, se ruga cu lacrimi la moaștele sfintei și-i cerea ajutor. Apoi i s-a făcut Sfântul Maslu și s-a reîntors acasă. Noaptea i se arătă aievea Sfânta Parascheva, în haine albe și strălucitoare și îi spuse:

– Nu mai plânge, că de acum te faci sănătoasă!

A doua zi, femeia s-a sculat sănătoasă și lăuda pe binefăcătoarea ei". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 61-62)

„În anul 1950, o tânără din Iași s-a îmbolnăvit de leucemie. Atunci, bolnava împreună cu părinții ei au alergat la Sfânta Parascheva și cu multe lacrimi îi cereau ajutor și sănătate. După două luni de rugăciuni stărui-

---

[130] Moaștele Cuvioasei Parascheva au ajuns în Moldova în data de 13 iunie 1641, acest fapt datorându-se domnitorului moldovean Vasile Lupu. S-au împlinit iată 371 de ani de atunci – n.n.

toare și Sfântul Maslu, tânăra s-a vindecat de această boală fără leac și și-a continuat studiile". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 62)

„O femeie dintr-un sat aproape de Iași era greu bolnavă de stomac. Fiind internată pentru operație, s-a rugat mai întâi la Sfânta Parascheva (sec. XI), cerându-i cu credință și cu lacrimi ajutor și vindecare. Timp de trei zile după internare i s-au făcut toate analizele. La urmă i-au spus medicii:

– Femeie, du-te acasă că nu ai nimic!" (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 62)

„Un inginer bolnav de plămâni a fost internat în spital la Iași pentru operație. Mama sa a mers atunci la moaștele Sfintei Parascheva și i-a cerut cu credință sănătate fiului ei. Timp de două săptămâni doctorii au amânat operația. Apoi, s-a observat că afecțiunea pulmonară s-a vindecat în chip miraculos. Atunci au zis bolnavului:

– Domnule inginer, ați scăpat de operație. Întoarceți-vă sănătos acasă. Este cineva care se roagă lui Dumnezeu pentru dumneavoastră!". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 62)

„Unui copil de trei ani și jumătate i s-a oprit brusc graiul. Atunci, mama a luat copilul în brațe și a venit să ceară ajutor Sfintei Parascheva. Pe când se ruga ea cu lacrimi, deodată copilul a strigat:

– Mamă, mamă! Aici este Doamne, Doamne?

Mulțumind din inimă Preacuvioasei Parascheva, mama s-a întors acasă cu copilul sănătos". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 62)

„În anul 1955, o femeie din jurul Bucureștilor avea soțul paralizat și bolnav de nervi. Nemaiputând ea suferi, a venit la Sfântul Dimitrie Basarabov[131] și a cerut sfatul unui preot. El i-a dat să citească acatistul cuviosului și să se închine cu credință la sfânta raclă. Femeia s-a întors acasă. Pe la miezul nopții a strigat-o soțul bolnav și i-a zis:

– Ai chemat vreun doctor din București la Mine?

– Nu! I-a răspuns femeia.

---

[131] Se înțelege că a mers la moaștele Sfântului Dimitrie Basarabov (sfânt cuvios din secolele XII-XII), atingându-se cu evlavie de acestea și rugându-se sfântului cu credință fierbinte pentru vindecare – n.n.

– Cum nu? A zis soțul. Acum câteva clipe a fost la mine doctorul și m-a consultat. De ce n-ai venit să-i plătești? S-a urcat într-o trăsură cu cai albi și a plecat spre București.

– Și te-a consultat? Întrebă femeia.

– M-a uns cu untdelemn sfințit pe mână și piciorul paralizat și mi-a poruncit să nu te mai ocărăsc, nici să mai înjur, ca să mă vindec. Te rog, iartă-mă, Marie, că de acum încolo nu te mai supăr! Dar nu uita, du-te dimineață și plătește-i doctorului, că tu l-ai chemat și știi unde locuiește!

Dimineață, bolnavul s-a sculat din pat complet sănătos, iar soția a mers plângând la moaștele Sfântului Dimitrie și cu multe lacrimi a mulțumit binefăcătorului ei". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 67-68)

„... mai ales în județele Argeș, Dâmbovița și Prahova, Sfânta Filoteia (de la Curtea de Argeș, secolele XII-XIII) este cinstită în mod deosebit cu pelerinaje locale la moaștele ei și cu rugăciuni pentru cei bolnavi, dintre care mulți capătă sănătate și ajutor". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 70)

„Din 1686, moaștele Sfântului Ioan de la Suceava († 1330) fiind duse în Polonia, la Zolkiev, împreună cu Mitropolitul Dosoftei, au făcut și acolo nenumărate minuni și vindecări de boli timp de 97 de ani, încât alergau la moaștele marelui mucenic tot felul de credincioși ortodocși și catolici, și primeau ajutorul lui după credința și evlavia fiecăruia". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 77-78)

„În 1964 a fost adus la Sfântul Ioan de la Suceava († 1330), pentru rugăciune, un om bolnav de minte. După ce i s-a făcut de trei ori Sfântul Maslu, bolnavul s-a făcut sănătos. A treia zi a venit la mănăstire vindecat și a dat mulțumire lui Dumnezeu". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 78-79)

„În anul 1960, o copilă din comuna Putna-Suceava și-a pierdut vederea din cauza unei boli. O creștină evlavioasă din sat a adus copila la Sfântul Ioan de la Suceava. Aici s-au rugat amândouă, apoi preoții i-au făcut Sfântul Maslu și au miruit-o la ochi cu untdelemn sfințit. La urmă, când bătrâna conducea copila să iasă din biserică, plină de uimire și cu lacrimi în ochi, fetița a strigat:

– Mătușă, văd, nu mă mai ține de mână! Sfinte Mare Mucenice Ioane, vindecă-mi ochii și durerea inimii mele!

Dând laudă lui Dumnezeu pentru această minune, s-au întors amândouă acasă sănătoase și cu mare bucurie". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 79)

„În anul 1969, o creștină, Maria, din satul Cumulești-Suceava, bolnavă de ochi, nu vedea aproape deloc. Dar, auzind de minunile Sfântului Ioan, a fost adusă la Suceava. Aici s-a închinat la sfintele moaște, s-a spovedit și împărtășit cu trupul și Sângele lui Hristos și i s-a făcut de trei ori Sfântul Maslu. Pentru multa ei credință, femeia s-a vindecat complet și, mulțumind marelui mucenic, s-a întors vindecată la casa ei". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 79)

„În același an, o fetiță de zece ani numită Ana, din satul Corni-Botoșani, în urma unei spaime, și-a pierdut graiul. Fiind adusă la Mănăstirea Sfântul Ioan din Suceava, i s-au făcut rugăciuni și Sfântul Maslu de trei ori și pe loc s-a vindecat, încât se mirau toți de darul tămăduirii ce izvorăște din aceste sfinte moaște". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 79)

„Un tehnician care lucra la un laborator universitar a fost iradiat și paralizat, încât nu putea nici măcar a se hrăni singur. Auzind de Sfântul Ioan, a venit aici cu mare credință și speranță în ajutorul lui Dumnezeu. Căzând în genunchi, s-a rugat mult cu lacrimi, zicând:

– Sfinte Mare Mucenice Ioane, știu că pentru păcatele mele m-a pedepsit Dumnezeu cu boala aceasta. Dar știu că Domnul este milostiv cu noi, păcătoșii, iar tu vindeci pe cei suferinzi care vin cu credință la tine. Vindecă, mă rog, și mâinile mele bolnave, ca să mă pot închina lui Dumnezeu, să mă pot hrăni singur și să nu fiu povară altora. Ajută-mă, Sfinte Mucenice Ioane, ajută-mi și-mi vindecă mâinile, că îmi pare rău de păcatele mele și mă hotărăsc să urmez de acum lui Hristos!

În clipa când se ruga din inimă și vărsa lacrimi, mărturisește bolnavul, a simțit deodată o căldură străină în mâinile sale și o furnicare a nervilor de la vârful degetelor până la umeri. Apoi a început să simtă și să miște singur degetele, palmele și brațele până sus. Conștient că în clipa aceea Dumnezeu, cu rugăciunile Sfântului Mucenic Ioan de la Suceava, i-a vindecat mâinile paralizate, a căzut din nou la rugăciune, mulțumind Domnului și plăcutului Său cu lacrimi de bucurie.

La urmă s-a ridicat și a plecat fericit la casa sa, mărturisind tuturor cum a făcut Domnul milă cu el". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 80)

„Pentru sfințenia vieții sale, Cuviosul Nicodim (de la Tismana † 1406) se învrednicise de la Dumnezeu cu darul izgonirii duhurilor necurate și al vindecării suferințelor omenești. De aceea, numele lui se făcuse cunoscut până dincolo de hotarele Țării Românești și mulți alergau la ajutorul lui. Se spune în tradiția mănăstirii că unii bolnavi se vindecau numai cât ajungeau la Tismana. Alții se tămăduiau cu rugăciunea și binecuvântarea cuviosului, sau numai cât se atingeau de rasa lui. Printre cei vindecați de Sfântul Nicodim se numără și fiica regelui Sigismund, care era bolnavă de epilepsie". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 92)

„... Cuviosul Ieremia Valahul (sau Românul, 1556-1625) fiind foarte milostiv și iubitor de străini, a fost rânduit multă vreme la infirmerie cu îngrijirea bolnavilor. El întrecea pe toți ceilalți din mănăstire cu tăria credinței, cu smerenia, cu blândețea, cu rugăciunea, cu desăvârșita lepădare de cele pământești, cu iubirea aproapelui și îngrijirea bolnavilor. Pentru aceste mari virtuți și mai ales pentru smerenia și sfințenia vieții sale, s-a învrednicit de la Dumnezeu de darul facerii de minuni cu care vindeca mulți bolnavi. Rugăciunea lui obișnuită pentru cei bolnavi era aceasta: «Puterea lui Dumnezeu-Tatăl, înțelepciunea lui Dumnezeu-Fiul și harul Duhului Sfânt să te izbăvească de tot răul!». Cu această rugăciune făcea multe vindecări și mângâia pe cei care erau în suferință.

Iată câteva din faptele minunate săvârșite de Cuviosul Ieremia. Odată ... a vindecat o copilă bolnavă de vărsat, rostind obișnuita lui rugăciune și făcând semnul Sfintei Cruci pe capul ei, iar în anul 1616 a vindecat un copil de lepră și pe tatăl lui, greu bolnav". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 188)

„Cu dragostea și rugăciunea lui, Cuviosul Ieremia Valahul vindeca mulți bolnavi, alina multe inimi zdrobite și întărea pe toți în credință și nădejde. Căci unde intra el, intra și bucuria Duhului Sfânt. De aceea, toți bolnavii de la infirmerie doreau să fie îngrijiți mai ales de el; toți săracii doreau să fie miluiți de el; toți credincioșii din partea locului îl căutau cu credință și doreau să asculte sfatul lui. Și aceasta, pentru că era plin de dragostea lui Dumnezeu, avea inimă milostivă, era dulce la cuvânt și cu totul dezlipit de cele pământești. Deși nu era hirotonit preot și se afla în ascultările cele mai de jos, pentru smerenia și dragostea lui, era cel mai cinstit și căutat din mănăstire[132]. Ori de câte ori auzea că cineva este

---

[132] Pe atunci era la o mănăstire numită a Sfântului Efrem, în regiunea Bari-Italia – n.n.

bolnav sau întristat, îl cerceta cu multă seninătate, îi ducea ceva milostenie și așa îi alunga durerea și întristarea inimii. Iar când unii îl întrebau cum reușește să facă acestea, el le răspundea: «Milostenia le va drege pe toate».

Faima vindecărilor miraculoase și multa sa milă pentru cei săraci și suferinzi l-au făcut pe Cuviosul Ieremia vestit în tot ținutul Neapole. Mulți bolnavi îl chemau în casele lor ca să le aline durerile și, datorită rugăciunilor lui, se făceau sănătoși. Era destul numai să audă că cineva în vreun sat este bolnav și de îndată lua ceva de mâncare și se ducea în casa bolnavului. După ce se ruga pentru el și-i făcea cruce pe cap, îi dădea pâine sau fructe să mănânce, zicând: «Ia, frate, și mănâncă. O să-ți facă bine, că sunt binecuvântate!».

Cuviosul Ieremia era un călugăr al rugăciunii. Mai ales noaptea, când toți dormeau, se ruga singur în locuri retrase, până suna clopotul în biserică. Iar de la slujbele bisericii, pe cât putea nu lipsea niciodată, oricât ar fi fost de ocupat și obosit. Uneori zicea fraților din mănăstire: «Noi avem de toate și nu ducem lipsă de nimic, nici nu ne apasă necazurile vieții. De aceea suntem datori să ne rugăm pentru sărmani, pentru suferinzi, pentru toți care au încredere în noi și care cer cu râvnă și credință să ne rugăm pentru ei!»". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 189)

„Vestea despre viața și mutarea Sfintei Teodora de la Sihla (secolele XVII-XVIII) s-a răspândit repede în toate mănăstirile și satele din Moldova și chiar dincolo de hotarele ei. De aceea alergau la moaștele ei din peșteră călugări și credincioși de prin sate și mai ales cei bolnavi, și se vindecau de suferință. Căci trupul ei preamărit cu neputrezirea era izvorâtor de bună mireasmă și făcea minuni. Unii sărutau sfintele ei moaște[133], alții își atingeau bolnavii de sicriu, iar alții se spălau cu apă din fântâna ei și primeau ajutor și mângâiere". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 236)

„Pustnicul Sebastian era cu metania din Mănăstirea Bogdana-Târgu Ocna (jud. Bacău), unde s-a nevoit în primii ani ai secolului XVIII. Apoi, dorind să se retragă la fericita liniște, s-a făcut sihastru în pădurile seculare ale Tecuciului, peste Valea Siretului. Iar nevoința lui era aceasta: noaptea se ruga în chilie cu priveghere și metanii, iar ziua lucra în grădină și aduna din pădure ierburi și flori tămăduitoare de boli, iar cu mintea se ruga neîncetat. Apoi împărțea în dar la bolnavi aceste plante și cu rugăciunile lui mulți se

[133] Astăzi, moaștele Sfintei Teodora de la Sihla, cunoscută și sub numele de Sfânta Teodora din Carpați se află în Ucraina, la Mănăstirea Pecerska din Kiev – n.n.

vindecau. Așa s-a făcut vestit schimonahul Sebastian în toate satele din partea locului și nu puțini suferinzi veneau la bordeiul lui și se vindecau. Căci se învrednicise cuviosul de la Dumnezeu de darul tămăduirii bolilor.

După o nevoință ca aceasta, prin anul 1740, s-a întâmplat o luptă grea în aceste păduri între moldoveni și tătari, și mulți din ambele părți au căzut. Atunci și hatmanul Sandu Ș. a fost greu rănit la picior. Retrăgându-se oastea, hatmanul a fost găsit de sihastru în pădure, chinuit de durere, și l-a dus la chilia lui să-l îngrijească. Deci, i-a zis cu lacrimi hatmanul: «Sfinte părinte, de mă voi tămădui de această rană și voi scăpa cu viață, voi înălța o biserică în acest loc și voi face aici mănăstire de călugări, spre lauda lui Dumnezeu».

Îngrijindu-l cu multă dragoste Cuviosul Sebastian, în câteva luni de zile s-a vindecat bolnavul cu rugăciunea și cu plantele lui. Atunci, hatmanul Sandu, drept mulțumită lui Dumnezeu a zidit o biserică și câteva chilii din averile sale, alături de bordeiul sihastrului, în cinstea Sfântului și Marelui Mucenic Dimitrie. Acest lăcaș s-a numit «schitul Sihastru», după numele cuviosului, iar Schimonahul Sebastian, învrednicindu-se de darul preoției, a devenit cel dintâi ctitor și egumen al acestui schit". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 267)

„Odată, mergând la vânătoare în pădurile Voronei, un boier din sfatul țării, care avea o fiică bolnavă de epilepsie, a ajuns până la chilia marelui sihastru Onufrie († 1789). Deci, fiindu-i sete, a luat câteva mere căzute pe mormântul cuviosului. Din acestea mâncând acasă copila bolnavă, îndată s-a vindecat de boală. Asemenea și alți bolnavi, care veneau la mormântul lui, se făceau sănătoși. Din această pricină, credincioșii din partea locului îl cinsteau ca pe un sfânt pe pustnicul Onufrie[134]". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 287)

„În anul 1847, o holeră cumplită a bântuit Țara Moldovei, secerând pe cei lipsiți de ajutor. Atunci mulți se izbăveau de moarte fugind prin mănăstiri. La Mănăstirea Neamț, starețul Neonil (1789-1853) a adăpostit în anul acela numeroase familii de orășeni din Iași, dându-le mâncare și chilii. Spun toți că nici unul din călugări și mireni n-a murit de holeră. Cum se îmbolnăvea cineva, starețul îl trimitea să se închine la icoana făcătoare de minuni a

[134] La două secole după trecerea sa în veșnicie, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a trecut pe schimonahul Onufrie în rândul sfinților, iar proclamarea canonizării a fost rânduită pentru zilele de 8 și 9 septembrie 2005 la Mănăstirile Vorona și Sihăstria Voronei – n.n.

Maicii Domnului, și se vindeca”. (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 393)

„Părintele Nectarie (ucenicul Cuviosului Arhimandrit Irinarh – nevoitor la Mănăstirea Horaița și la Muntele Tabor † 1859) spunea și acestea (despre Cuviosul Irinarh):

– Într-o zi, o femeie mahomedană din satul Daburia, de la marginea muntelui, a urcat cu copilul în brațe pe Tabor și, apropiindu-se de bătrânul, i-a spus, plângând:

– Fă milă cu mine, părinte, și citește copilului meu, că este bolnav de moarte!

– De ce vii la mine, i-a zis el, preot creștin fiind eu? Du-te la popa vostru și la doctori.

– Nu mă duc la nimeni altul. Eu am venit la Dumnezeu și la sfinția ta și cred că, de vei citi fiului meu, se va face sănătos.

Iar părintele, văzând credința ei, a binecuvântat și a sfințit apa, apoi a stropit copilul, i-a citit câteva rugăciuni, l-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci și a zis:

– Crede în Dumnezeu, femeie, și mergi cu pace, că fiul tău se face sănătos.

Într-adevăr, cum a ajuns acasă, copilul s-a făcut sănătos. De bucurie, femeia a spus minunea aceasta în tot satul”. (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 401-402)

„Spunea iarăși ucenicul (aceluiași părinte Irinarh – n.n.) că, auzind hogea[135] din sat de vindecarea copilului, s-a mâniat și a zis bărbatului acelei femei:

– De ce lăsați femeile voastre de se duc la ghiaurul acesta din munte să citească copiilor voștri?

Atunci, omul, mâniindu-se, a zis:

– Mâine dimineață mă duc să-l împușc.

Deci, urcând pe Tabor, a intrat în chilia Cuviosului Irinarh, căutând să-l ucidă. Dar bătrânul se ruga în pădure. Atunci cu voia lui Dumnezeu a orbit arabul și, ieșind afară, nu găsea cărarea să coboare. Întâlnindu-l, părintele l-a întrebat:

– De unde ești omule și pe cine cauți?

– Iartă-mă, părinte, că ți-am greșit. Eu sunt bărbatul femeii aceleia căreia i-ai făcut copilul sănătos. Îți mulțumesc, omule al lui Dumnezeu. Dar m-au ocărât mai-marii satului și eu am venit aici să te ucid. Însă,

[135] Preot, învățător, dascăl la musulmani – n.n.

Dumnezeu n-a voit să-ți fac ție rău celui ce mi-ai făcut bine și, m-a pedepsit, că, iată, am orbit și nu văd pe unde să merg.

Atunci cuviosul, milostivindu-se spre el, l-a luat de mână și i-a zis:

– Vino să-ți arăt eu cărarea că, de acum, cu darul lui Dumnezeu, vei vedea, că ți-ai cunoscut greșeala și te-ai pocăit. Dumnezeu să te ierte, mergi în pace.

Din clipa aceea arabul a văzut și s-a întors sănătos la casa lui". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 402)

„În vara anului 1867, după înnoirea Mănăstirii Frăsinei, o copilă din satul Muereasca, care păștea vitele aproape de hotarul mănăstirii, alergând după vite, a trecut din greșeală mai sus de piatra cu legământul pus de Sfântul Calinic[136]. În ceasul acela, copila s-a îmbolnăvit de epilepsie.

La rugămintea părinților ei, preotul din sat a spus despre aceasta Sfântului Calinic, rugându-l s-o ierte și să-i citească rugăciuni de vindecare.

– Ce tristă întâmplare, a zis bătrânul episcop. Să mergem să ne rugăm pentru dânsa.

Deci, a venit anume în satul Muereasca și a intrat în casa bolnavei. Copila zăcea în pat în grea suferință.

– Mă cunoști? A întrebat-o Sfântul Calinic. Iar bolnava a făcut semn din cap că îl cunoaște. Apoi, mângâind-o, i-a zis:

– Ai să te faci sănătoasă; da, da, ai să te faci sănătoasă. Eu te-am iertat! Să ne rugăm lui Dumnezeu să te ierte și El. Apoi și-a pus omoforul peste bolnavă, i-a citit rugăciunea de iertare, a stropit-o cu agheasmă pe frunte și i-a zis din nou: «Da, da, ai să te faci sănătoasă!». Și a plecat.

După o zi, copila s-a sculat sănătoasă din pat. Vestea acestei minuni s-a răspândit în toate părțile, căci toți îl cinsteau pe marele episcop Calinic ca pe un adevărat sfânt și făcător de minuni". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 422-423)

„Spunea arhimandritul Anastasie și despre altă minune:

– Fiul meșterului Costache, care zidise Catedrala episcopală din Râmnicu-Vâlcea și Mănăstirea Frăsinei, s-a îmbolnăvit de epilepsie. Boala îl chinuia tot mai cumplit. Bătrânul meșter a alergat la Sfântul Calinic (de la Cernica), cerându-i cu lacrimi rugăciuni de vindecare pentru fiul său.

---

[136] Este vorba de hotărârea pe care Sfântul Ierarh Calinic (1787-1868) – cunoscut sub numele de Sfântul Calinic de la Cernica, întemeietorul Mănăstirii Frăsinei – a luat-o, ca în incinta mănăstirii să nu intre niciodată femei, aceasta ca nu cumva să se aducă vreo sminteală călugărilor viețuitori de acolo – n.n.

– Du-te acasă, meștere Costache, i-a zis Preasfințitul, și te roagă Maicii Domnului.

Cum a intrat în casă, tatăl și-a găsit feciorul sănătos, rugându-se în fața icoanei Maicii Domnului.

– Rugați-vă și voi Maicii Domnului, a zis copilul. Nu vedeți cum se roagă Preasfințitul Episcop? De acum înainte nu mă mai îmbolnăvesc!

În același ceas a venit și părintele Anastasie cu moaștele Sfântului Mercurie, să le sărute copilul, după porunca Preasfințitului Calinic". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 423)

„În primăvara anului 1933, părintele Ilarion[137] s-a dus în pădure după lemne și și-a rupt un picior. Mai târziu, cangrenându-se rana, bătrânul se ruga cu lacrimi, zicând:

– Maica Domnului, nu mă lăsa, că greu mă doare piciorul!

Noaptea, pe când se ruga, a intrat în chilia lui o femeie cuviincioasă, în chipul unei doctorițe din Târgu Neamț și l-a întrebat:

– De ce plângi, părinte Ilarion?

– Doamnă doctoriță, mi-am rupt piciorul și mă doare cumplit. Simt că voi muri și plâng că nu m-am pocăit.

Apoi doamna aceea s-a uitat la piciorul lui, l-a atins cu mâna și i-a zis:

– Nu mai plânge, părinte Ilarion. De acum te vindeci la picior și vei mai trăi încă un an de zile. După aceea te vei odihni.

Apoi a ieșit doctorița și bătrânul a adormit. Era Maica Domnului. Dimineața s-a sculat sănătos, a venit la biserică și a spus tuturor minunea Maicii Domnului". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 528)

„Părintele Ioanichie Sturzu (de la Mănăstirea Secu † 1943) a fost vestit alinător al suferințelor omenești cu ajutorul plantelor medicinale. S-a născut în comuna Pipirig și a fost în tinerețe păstor de oi. Apoi, iubind viața călugărească, a luat jugul lui Hristos în Mănăstirea Secu și era în toate foarte ascultător, blând la cuvânt și milostiv.

Milostenia către aproapele o săvârșea părintele Ioanichie, atât ca arhondar[138], prin primirea credincioșilor la arhondaric, cât mai ales prin îngrijirea bolnavilor de reumatism cu propriile sale mâini. Fiind un bun

---

[137] Părintele Ilarion Ionică a fost monah în obștea Mănăstirii Sihăstria, Neamț. A fost chemat la Domnul în anul 1934 – n.n.

[138] Arhondarul e călugărul care are în grijă arhondaricul sau acea clădire specială a unei mănăstiri, rezervată găzduirii pelerinilor. Arhondarul primește și găzduiește pelerinii – n.n.

cunoscător al plantelor medicinale, părintele Ioanichie le aduna din vreme, le prepara și aștepta să le folosească. Nu departe de chilia lui avea o casă cu patru încăperi, un fel de bolniță cu paturi și lăzi pentru baie. Aici primea gratuit oameni din sate, bolnavi de reumatism, pe care îi ținea până se simțeau mai bine.

Iar tratamentul îl făcea astfel: mai întâi cerea bolnavilor să se mărturisească de păcatele lor; apoi îi pomenea la biserică și la Sfântul Maslu; le pregătea zilnic băi calde din plante, pe care le prepara cu mâinile sale. La amiază aducea bolnavilor mâncare de la trapeză și așa continua bunul nevoitor timp de 15-20 de zile. Mărturiseau bătrânii care l-au cunoscut pe părintele Ioanichie, că bolnavii care se tratau la el se întorceau mai sănătoși la casele lor, iar unii dintre ei se vindecau definitiv cu rugăciunea și cu tratamentul său. Pentru o nevoință ca aceasta, numele și milostenia părintelui Ioanichie erau cunoscute peste tot". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 546-547)

„(Despre Cuviosul Arhimandrit Sava Cimpoca de la Schitul Sf. Ioan Botezătorul – Alba Iulia, † 1955) mărturisesc ucenicii lui că părintele primise de la Dumnezeu, pentru viața lui aleasă, darul izgonirii duhurilor necurate. Zilnic veneau la el oameni bolnavi, pe care părintele îi făcea sănătoși cu postul și cu rugăciunile sale. Din această pricină multe ispite pătimea de la diavoli"[139]. (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 602)

„... a venit o femeie plângând la schit[140]:

– Părinte, rugați-vă pentru soțul meu. Trebuie să-i facă operație și nu știu dacă mai scapă.

– Nu mai plânge, soră. Să ne rugăm Domnului trei zile cu post pentru el. După trei zile, bolnavul s-a făcut sănătos și n-a mai fost operat". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 603)

---

[139] Nefârtatul diavol, ucigașul de oameni și urâtorul binelui, care nu poate suporta în nici un fel triumful fericirii, bunăstării, binelui și bucuriei omului, nu poate tolera ușor vindecarea trupului omului suferind, și pentru că tămăduirea îi venea acestuia din urmă ca rod al rugăciunii și al postului cuviosului părinte Sava, demonul înmulțea ispitele și încercările asupra binefăcătorului și taumaturgului părinte, ca răzbunare – n.n.

[140] La Schitul Sf. Ioan Botezătorul – Alba Iulia, unde era stareț Arhimandritul Sava Cimpoca, la care se face referire și în această întâmplare minunată – n.n.

„Părintele Arhimandrit Dometian[141], starețul acestei Sfinte mănăstiri, a spus către ucenicii săi o minune întru acest chip, zicând așa: cum că în vremea când se afla sfinția sa arhondar mare al Mănăstirii Neamțului, venea la arhondaric – după cum este obicei și acum la mănăstire – mulțime de boieri, sau pentru a se închina, sau pentru alte trebuințe. Între aceștia venea adeseori și o cucoană evlavioasă, spre închinare, și pentru că venea de multe ori, acum îi era bine știută arhondarului. Deci, într-o vreme, cu trebuința mănăstirii fiind trimis împreună cu un părinte duhovnic oareunde arhondarul, i s-a întâmplat a trece pe lângă curtea acelei cucoane, și, văzând că este vremea înspre seară, a socotit să rămână întru acea noapte acolo. Deci mergând, i-a întâmpinat cucoana cu mare bucurie, însă în inimă avea mare mâhnire pentru năravul cel rău al bărbatului său și mai ales pentru urâciunea ce avea el către călugări. Deci, rânduindu-i pe părinți în gazdă, ea singură s-a dus la poarta curții, ca atunci când va veni boierul, să îl roage ea să nu facă vreo rușine acelor părinți cinstiți. Deci venind boierul, tare mult l-a rugat ea să nu facă vreo necinste oaspeților, spunându-i că sunt dintre cei mai cinstiți părinți de la Mănăstirea Neamțului. Iar el s-a făgăduit că pentru hatârul ei nu le va zice nimic.

Însă când ședeau cu toții la masă, a început boierul a grăi batjocuri asupra călugărilor, zicând că pentru ce călugării iarna mănâncă devreme, iar nu târziu precum boierii, că li se cuvine călugărilor a mânca mai târziu decât mirenii, dar se vede lucrul cum că altă grijă nu au călugării fără numai a mânca, a bea și a dormi; și alte multe cuvinte batjocoritoare mai zicea acel boier.

Iar arhondarul cu mare înțelepciune i-a dat răspuns la toate ocările lui, zicându-i cum că la mănăstire sunt toate cu bună orânduială așezate, și după ceasornic se roagă, după ceasornic și dorm și mănâncă, și spunându-i încă și osteneala ce o au călugării la privegherile care se fac uneori de cu seara până dimineața; și iarăși cum că bucătarii după ceasornic fac și după ceasornic împart bucatele. Dar boierul puțin a înțeles din povestirea arhondarului, că la orice cuvânt ce-l zicea arhondarul, el îi vorbea împotrivă. Apoi a doua zi arhondarul a plecat, și după ce a venit la mănăstire, nu a trecut multă vreme și a căzut boierul acela în epilepsie și îl muncea dracul cumplit. Deci i-au făcut tot felul de doctorii, însă nimic nu

---

[141] Părintele Dometian a fost stareț al Sfintei Mănăstiri a Neamțului între anii 1823-1834. Minunea care va fi relatată în rândurile următoare a fost săvârșită de Sfântul Paisie Velicikovski după chemarea sa la Domnul și istorisită de duhovnicul Andronic, alături de alte întâmplări minunate, ce au fost consemnate în câteva manuscrise descoperite nu demult la Mănăstirea Neamțului – n.n.

a sporit, ci încă mai spre rău mergea. Apoi a socotit cucoana lui ca să vină la Sfânta Mănăstire a Neamțului să facă rugăciuni la Sfânta icoană cea făcătoare de minuni a Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, pentru că boierul nu numai că nu voia să vină, ci încă nici să audă de călugări.

Deci venind la mănăstire, s-a rugat de s-a făcut priveghere de toată noaptea și alte rugăciuni, după cât a fost cu putință. Și așa fiind întristată ea pentru boier, în ziua când era să pornească spre casă a adormit puțin și iată că a văzut în somn pe un călugăr bătrân foarte încuviințat, îmbrăcat în mantie, cu camilafca în cap și cu cârja în mână, care i-a zis: «O, muiere![142] Mare este credința ta pentru bărbatul tău, despre care să știi că atunci când vei ajunge acasă, îl vei afla sănătos; iar după ale lui fapte niciodată nu i se cuvenea a se însănătoși, nici nu putea el să dobândească aceasta». Și îndată s-a trezit cucoana plină de frică și de bucurie și, alergând la starețul Silvestru, care păstorea soborul în acea vreme, i-a spus ce i s-a întâmplat și cum a văzut pe un călugăr bătrân, și cele ce i-a zis acela. Iar starețul a întrebat-o cum și în ce chip era acel călugăr, dar ea nu putea a-i spune asemănarea acelui bătrân. Atunci starețul i-a arătat chipul Preacuviosului Părintelui nostru Starețului Paisie, și ea îndată s-a jurat cum că întocmai așa l-a văzut, precum este zugrăvit. Deci i-a zis Starețul Silvestru: «Du-te, o, fiică, cu pace, și fără îndoială crede cum că Dumnezeu a făcut minune prin Starețul Paisie și soțul tău s-a izbăvit de boală».

Atunci cucoana, închinându-se cu lacrimi chipului Preafericitului Părintelui nostru Starețului Paisie, l-a sărutat cu mare evlavie și, pornindu-se spre casă, când a ajuns și a văzut pe boierul sănătos, atunci cine poate povesti de câtă bucurie s-a umplut sufletul ei? Așijderea și boierul, mulțumind lui Dumnezeu și plăcutului Său Paisie, de atunci se arăta cu mare evlavie către călugări și către toți creștinii ortodocși". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul mănăstirilor nemțene*, p. 65)

---

[142] Acest cuvânt „muiere" pe atunci nu căpătase sensul ușor peiorativ din zilele noastre. Cuvântul este de origine latină (mulier, is) – n.n.

Îngrijirea bolnavilor

Ajutorarea, slujirea, îngrijirea și sfătuirea bolnavilor[143]

„Că cel de lângă noi este un alt eu; de aceea îi și numim frați pe cei

---

[143] Pe patul de suferință, creștinul și orice ins, în general, are trebuință mai mult decât oricând de atenția, sprijinul, întărirea, încurajarea și mângâierea celor din jur. În aceste vremuri, mulți dintre semenii noștri rămân singuri în suferința lor, departe de familie și părăsiți de prieteni, sfârșindu-și adeseori viața într-o cameră rece de spital. Prezența noastră iubitoare la căpătâiul lor le diminuează suferința și le este de un mare folos, pe care nici nu îl putem bănui. Scriind acestea, gândul îmi zboară la mici episoade din anii studenției, atunci când în clipele mele de răgaz, vizitam împreună cu studenții de la ASCOR (Asociația Studenților Creștini Ortodocși) din Iași un anume cămin de bătrâni. Erau printre aceștia din urmă unii într-o stare de suferință, de degradare fizică și de decrepitudine atât de avansată încât înțelegerea le era afectată și chiar ochii le rămâneau închiși. Atunci unii dintre noi ne apropiam cu emoție și le atingeam ușor fruntea și-i mângâiam pe față. Nu puteam până atunci nici măcar bănui cât de mult se poate însenina și lumina fața unui suferind, a unui bolnav în stare terminală atunci când simte că cineva îi este alături, că îi pasă, că nu a rămas cu totul părăsit, al nimănui. Chiar simpla prezență, tăcută, lângă patul lor le aducea înseninare și mângâiere. Despre această insolită experiență menționează și Mitropolitul Antonie de Suroj (1914-2003) următoarele rânduri, deosebit de patetice și răscolitoare de suflet: „La începutul războiului, practicam medicina la secția de chirurgie a unui spital de campanie și pe secția mea se afla un soldat în agonie. Îl asistam în timpul zilei. Dar, într-o seară, m-am apropiat de el, l-am privit și mi-a devenit clar că nu mai avea mult timp de trăit. Îl întreb: «Cum te simți?» Se uită la mine cu o privire adâncă și senină – era țăran, simțeai în el acea pace a câmpiilor, a pădurilor, a unei vieți trăite în tihna ritmului firesc al vieții la țară – și-mi spuse: «În noaptea asta voi muri». I-am răspuns: «Da, azi vei muri. Ți-e frică?» «Nu mi-e frică să mor, dar mă doare să mor cu desăvârșire singur. Dacă muream acasă, femeia mea ar fi fost lângă mine, mama mea, copiii mei, vecinii mei, dar aici nu e nimeni». Îi spun: «Nu, nu e chiar așa. Voi rămâne eu lângă tine». «Nu poți sta cu mine toată noaptea». «Ba sigur că pot!» El reflectă puțin și apoi adăugă: «Spui tu așa..., dar chiar dacă nu vei pleca de aici, în timp ce vom vorbi și voi fi conștient de prezența ta, la un moment dat te voi pierde și voi pleca de unul singur în cel mai greu moment dintre toate, acela al morții». I-am răspuns: «Nu, nu va fi așa. Voi rămâne lângă tine. La început vom discuta, tu îmi vei vorbi despre satul tău, îmi vei da adresa familiei tale – după moartea ta, îi voi scrie, și dacă va fi posibil, o voi vizita, atunci când războiul se va sfârși. Apoi tu vei începe să te simți slăbit și nu vei mai fi în stare să vorbești, dar vei putea să mă privești. Îți voi lua apoi mâna. La început vei ține ochii deschiși și mă vei vedea, apoi îi vei închide și nu mă vei mai putea vedea, nu vei mai avea puterea să-i deschizi, dar îmi vei simți mâna în mâna ta, sau mâna ta în a mea. Încetul

care au fost renăscuți prin Același Cuvânt[144]”. (Clement Alexandrinul, *Stromatele*, Stromata a II-a, Cap. IX, 41.2., în PSB, vol. 5, p. 135)

„Dumnezeu este în apropiere de cei care sunt în apropiere de fiecare de cei din jurul lor”. (Clement Alexandrinul, *Stromatele*, Stromata a VI-a, Cap. XVII, 161.6., în PSB, vol. 5, p. 472)

„Fiecare să facă din ceea ce-i strădanie generală problema sa personală și să fie încredințat că participă el cel dintâi la succesul ori la eșecul de obște”. (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 28, III, în PSB, vol. 12, p. 168)

„... avem nevoie de ajutorul fiecăruia dintre frați mai mult decât are nevoie o mână de alta”. (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 97, în PSB, vol. 12, p. 275)

„... fă-ți în fața Domnului o faptă de laudă! (...) vei recunoaște că nu ești decât om și că și tu trebuie să aștepți clipele când vei avea nevoie, la timpul tău, de ajutorul lui Dumnezeu. Nu te lipsi de el din pricina asprimii tale de acum, ci atrage asupră-ți toate milostivirile lui Dumnezeu, arătând față de cei întristați o bunătate și o dreptate deplină”. (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 108, II, în PSB, vol. 12, p. 288)

„... Nimic nu este mai propriu naturii noastre decât să fim sociabili între noi, să ne folosim[145] unul de altul și să iubim pe semenul nostru”[146]. (Sf. Vasile cel Mare, *Regulile mari*, Cap. II, Î. 3, R. I, în PSB, vol. 18, p. 225)

---

cu încetul, te vei îndepărta. Îmi voi da seama de asta și, la intervale repetate de timp, îți voi strânge mâna ca să simți că nu am plecat și că sunt mereu aici. La un moment dat nu vei mai răspunde la strângerea mâinii mele pentru că tu nu vei mai fi aici. Mâna ta mă va slăbi și voi ști atunci că ai plecat. Iar tu vei ști că, până în ultima clipă, nu ai fost singur». Și așa s-a și întâmplat. Acest exemplu este unul între altele. Ca regulă generală, asistam toți muribunzii din spitalul nostru, nu numai pe secția mea, ci și în altele, și de fiecare dată se repeta, dacă nu același scenariu, cel puțin aceeași reciprocitate a relației: Nu, nu ești singur” (Mitropolitul Antonie de Suroj, *Viața, boala, moartea*, traducere din engleză și franceză de monahia Anastasia (Igiroșanu), Editura Sf. Siluan, 2010, p. 44-46) – n.n.

[144] Prin Botez, primim înfierea cea duhovnicească și devenim unii față de alții frați – în Hristos – Fratele nostru Care a luat trupul nostru pentru noi și pentru mântuirea noastră – n.n.

[145] În sensul de a ne ajuta unul pe altul – n.n.

[146] Cugetând la ce mare valoare, importanță, cinste și ajutor ne-a acordat Mântuitorul fiecăruia dintre noi, oferindu-ne pildă ca și noi, la rându-ne să facem asemenea, ne amintim și de spusele scriitorului Agrafon – citat și de scriitorul Clement Alexandrinul – care spunea că, după Dumnezeu, orice om este ca un dumnezeu – n.n.

„... deci, dacă nu vrei să fii tu trecut cu vederea în vreme de necaz, nu trece nici tu, ci arată multă dragoste și socoate nespus de mare comoară să poți mântui pe fratele tău. Nu este virtute mai mare ca asta. Dacă te gândești că numai acesta, pe care-l treci cu vederea și-l nesocotești, a fost învrednicit de atâta cinste de Stăpânul tău, că pentru el n-a refuzat să-și verse sângele Lui – precum spune Pavel: «Și va pieri prin conștiința ta fratele tău cel slab, pentru care Hristos a murit» (I Cor. 8, 11), – cum nu te îngropi de viu în pământ? Deci dacă Hristos pentru el și-a vărsat și sângele, ce lucru mare faci de-i arăți dragoste, dacă, sfătuindu-l cu cuvântul, ridici pe cel căzut, dacă scoți din adâncul păcatului pe cel care e înecat poate cu sufletul și a ajuns sub valuri, dacă-l faci să vadă lumina virtuții, ca să nu mai meargă prin întunecimea răutății?" (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XLIII, IV, în PSB, vol. 22, p. 111-112)

„... fiecare să socotească drept cel mai mare câștig folosul pe care-l aduce aproapelui său". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia LIX, V, în PSB, vol. 22, p. 263)

„... în folosul aproapelui stă folosul nostru". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia XVI, XI, în PSB, vol. 23, p. 216)

„Pe Hristos să-L imităm și noi și să nu pregetăm a veni în ajutorul fraților noștri umiliți și nenorociți. Să-ți fie toate ușoare când e vorba de mântuirea fratelui tău, fie că trebuie să-i slujești, fie că este mic, fie că este om de jos, fie că treaba aceasta e obositoare, fie că trebuie să străbați munți și prăpăstii". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia LIX, V, în PSB, vol. 23, p. 691)

„... nimic nu mânie atâta pe Dumnezeu cât disprețul ce-l arăți îndatoririlor ce le ai față de semenii tăi". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia LXXVII, V, în PSB, vol. 23, p. 881)

„Vezi că dragostea este prin ea însăși cu strălucire lăudată și încununată? (...) De pildă, un om să postească, să trăiască în castitate, să sufere mucenicia, să-i fie ars trupul; iar un altul pentru ajutorarea aproapelui să amâne mucenicia, dar nu numai să o amâne, ci chiar să fugă de mucenicie. Care din aceștia doi va fi mai slăvit după plecarea de aici? Ca să răspund la această întrebare n-am nevoie de multe cuvinte, nici de îndelungată demonstrație. Fericitul Pavel hotărăște și spune: «A mă desface și a fi împreună cu Hristos este mai bine; dar a rămâne în trup, este mai de trebuință

pentru voi» (Fil. 1, 23-24). Vezi, dar, că Pavel a pus ajutorarea aproapelui mai presus de plecarea la Hristos? Că a face voia lui Hristos înseamnă mai cu seamă a fi împreună cu Hristos; iar voia lui Hristos nu este alta decât a te îngriji de folosul aproapelui. Vrei să-ți dau și al patrulea caz? Hristos îl întreabă pe Petru: «Petre, Mă iubești tu oare?»; apoi îi spune: «Paște oile Mele» (In. 21, 15). De trei ori i-a pus această întrebare și de trei ori i-a spus că aceasta este dovada dragostei (In. 21, 16-17). Hristos n-a spus aceste cuvinte numai preoților, ci fiecăruia dintre noi, cărora ni s-a dat în grijă chiar o mică turmă. Să nu disprețuiești turma pentru că e mică. «Că Tatăl Meu», spune Hristos, «a binevoit întru ei» (Lc. 12, 32). Fiecare dintre noi are o oaie; să o ducă fiecare la pășunile ce-i priesc". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia LXXVII, VI, în PSB, vol. 23, p. 882)

„Nimeni (...) nu-i atât de bun prieten al lui Dumnezeu ca acela care trăiește spre folosul celor din jurul său. De aceea ne-a dat Dumnezeu cuvânt, mâini, picioare, tărie trupească, minte și pricepere, ca toate acestea să fie spre mântuirea noastră și spre folosul aproapelui. Cuvântul nu ne este de folos numai la înălțarea de cântări și mulțumiri lui Dumnezeu, ci este de folos și pentru a învăța pe alții și a-i sfătui. De-l întrebuințăm în acest scop suntem următorii lui Dumnezeu; de facem dimpotrivă, suntem următorii diavolului". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia LXXVIII, III, în PSB, vol. 23, p. 892)

„... se cuvine ca slujirea făcută oamenilor să fie fără plată și să nu aducă celui ce slujește cinstire, nici slavă, ca să nu se arate cel ce o săvârșește ca vrând să placă oamenilor, cum s-a scris (Ef., 6, 6), dându-și în fața ochilor chipul slujirii; nici să slujească oamenilor (ca oameni), ci ca Domnului însuși[147]". (Sf. Grigorie de Nyssa, *Despre rânduiala cea după Dumnezeu (a vieții) și despre nevoința cea adevărată*, în PSB, vol. 29, p. 471)

[147] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Cele două recomandări contrare: pe de o parte a sluji oamenilor, dar neașteptând plată și cinstire de la ei; pe de alta, a nu sluji oamenilor, ci lui Dumnezeu – se împacă în recomandarea de a sluji oamenilor ca lui Dumnezeu. Atunci slujirea adusă oamenilor nu e de fața ochilor, deci nesinceră, pentru scopuri egoiste (pentru plată, sau pentru slava proprie). Dar a sluji oamenilor ca lui Dumnezeu nu înseamnă a-i socoti pe oameni drept dumnezei, cum se întâmplă uneori cu părinții în raport cu copiii. Ci a le sluji oamenilor, pentru că Dumnezeu ne cere iubirea față de ei și pentru a câștiga pe oameni pentru Dumnezeu, pentru slăvirea Lui; pentru că le slujim de dragul lui Dumnezeu. Mai bine zis de-abia atunci le slujim cu adevărat și lor ajutându-i să-și câștige viața veșnică. (n. s. 34, p. 471)

„... slujind cu plăcere, nu pentru răsplata cinstirii, nici pentru slava omenească, nici slăbind în osteneală, datorită moleșelii și trândăviei, nici ca slujind trupurilor și sufletelor străine, ci ca slujind robilor lui Hristos, celor lăuntrici nouă[148], ca lucrul lor să se arate Domnului curat și neviclean". (Sf. Grigorie de Nyssa, *Despre rânduiala cea după Dumnezeu (a vieții) și despre nevoința cea adevărată*, în PSB, vol. 29, p. 482)

„«Dar slujirea aproapelui nu trebuie să se facă, împotriva Scripturii, pentru a obține cinste sau pentru a place oamenilor» (Efes. 6, 6-7; Col. 3, 22), ci cu gândul că (cel ce slujește aproapelui) slujește Domnului, poartă pe grumazul său jugul Lui și pe calea cea strâmtă pășește". (*Viața Sfântului Macarie Egipteanul - Epistola Sfântului Macarie Egipteanul*, în PSB, vol. 34, p. 76)

„Aflăm din *Epistole*le Apostolului (Pavel) că socotește mai mare pe acela care edifică pe altul. Pentru că zice: «Cel ce grăiește în limbi, pe sine se zidește; pe când cel ce profețește, zidește Biserica; cel ce profețește este mai mare decât cel ce grăiește în limbi» (I Cor. 14, 4-5). De aceea, fiecare să aleagă a zidi pe alții și așa se va învrednici de împărăția cerurilor"[149]. (Sf. Macarie Egipteanul, *Cele cincizeci de omilii duhovnicești*, omilia VI, 4, în PSB, vol. 34, p. 123)

„Și Hristos împărțindu-ne în măsură egală celor mici și celor mari harul Său și hrănindu-ne la fel pe toți spre viață, voiește ca cei mai tari să adune împreună cu alții și să asude pentru frați și să le dăruiască ostenelile lor și să-i facă copărtași de darurile de sus[150]". (Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Ieșire*, Cartea a Doua a Glafirelor la Ieșire, 3, în PSB, vol. 39, p. 314)

---

[148] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: ... slujind altora ca celor lăuntrice, sau ca celor lăuntrici și scumpi nouă. Arată cât de interiori trebuie să ne fie ceilalți, odată ce fac parte din același trup al lui Hristos, ca și noi. (n. s. 55, p. 482)

[149] Bolnavii nu au trebuință din partea noastră doar de îngrijirea trupului lor suferind, ci și de sfaturi de întărire și zidire sufletească, povețe mântuitoare pentru a înțelege cauzele și rostul bolii, precum și beneficiile răbdării ei – n.n.

[150] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Cu cât comunici mai mult darurile tale spirituale – cele cunoscute și practicate de tine – cu atât ți le însușești mai mult. Cu cât explici ceva mai mult altora, cu atât pricepi tu însuți mai mult aceea. Cu cât înveți pe cineva mai mult, prin pildă, să practice o virtute, cu atât o imprimi mai mult în tine. Nu te poți îmbogăți spiritual singur. Ci îndată ce-ai câștigat ceva, trebuie să comunici aceasta. Aceasta realizează comuniunea și impune ideile cele bune pe plan mai larg, spre propria bucurie a celui ce le-a primit prima dată. (n. s. 563, p. 314)

„Căci numai ajutându-ne unii pe alții, alipindu-ne prin fapte de iubire și dobândind toată cuviința vieții omenești, spunem că suntem în Dumnezeu. Și martor ne este Ioan, care zice: «Prin aceasta, cunoaștem că suntem întru El. Cine zice că petrece întru El dator este, precum Acela a umblat, și el așa să umble» (I In. 2, 6)[151]". (Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Cartea a Noua, Capitol unic, în PSB, vol. 41, p. 869-870)

„... îl citez pe marele și dumnezeiescul și mângâietorul Dionisie: «ține de datoria iubirii Tale de oameni să îndrepți pe cel fără voie neștiutor și să dai cuvânt celui ce se roagă să învețe și să ajuți pe cel ce nu are putere îndestulătoare și să vindeci pe cel fără voie bolnav» («De div. nom.», cap. 13)". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, partea a doua, 182, în PSB, vol. 80, p. 353)

„Să rămânem blânzi și liniștiți față de toate cele ce ni se întâmplă fără voia noastră, darnici cu săracii, primitori de străini, gata de ajutor, după putere, față de cei ce au trebuință de ocrotire; de un suflet și de un gând cu prietenii; apropiați celor cunoscuți; la îndemâna celor mai smeriți; împreună pătimitori și de oameni iubitori cu cei bolnavi; îndelung răbdători cu cei ce se mânie; iertători ai celor ce greșesc; mângâietori celor întristați. Și, ca să spun simplu, să ne facem tuturor toate pentru frica de Dumnezeu și pentru amenințarea viitoarei judecăți așteptate a lui Hristos. Căci fără cele înșirate nu poate avea nimeni nădejde de mântuire". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole*, Partea Întâi, Ep. 4, în PSB, vol. 81, p. 45)

„... să ne străduim să ne însușim greutățile altora, ca urmând «Celui ce a luat neputințele noastre și a purtat boalele noastre» (Mt. 8, 17; Is. 53, 4) față de cei de un neam cu noi și cinstind prin fapte smerirea Lui cea iubitoare de oameni pentru noi, să ne putem face și noi vrednici văzători și părtași ai slavei Lui[152]. Să nu facem acestea pentru slava de la oameni, din care nu mai rămâne nimic după viața prezentă, ci făcându-ne, cu

---

[151] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: (...) Oamenii se pot ridica în Dumnezeu dacă se unesc prin iubire unul cu altul, căci așa i-a creat Dumnezeu, ca să formeze întâi în ei o unitate prin voință. Căci Dumnezeu i-a creat pentru a avea o unitate între ei. (n. s. 1656, p. 870)

[152] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Dacă nu S-ar fi coborât Dumnezeu Cuvântul Însuși la purtarea slăbiciunilor firii noastre, înălțând-o la slava Sa, n-am avea un model atât de impresionant pentru coborârea noastră la cei flămânzi, goi, săraci. Un Hristos care ar fi fost un simplu prooroc, n-ar fi fost un asemenea model, ci mai degrabă un miluit de Dumnezeu în neputințele lui omenești. (n. s. 176, p. 96)

adevărat, ai lui Dumnezeu întreg și, prin iubirea de oameni întreolaltă, slujindu-L pe El care Se face și este tuturor toate[153], să zicem și să facem toate, prin care Îi vom mulțumi Lui". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole*, Partea Întâi, Ep. 12, în PSB, vol. 81, p. 96)

„Câte ai face fratelui tău, asupra Stăpânului se răsfrâng; și întrucât acela a avut binefaceri de la tine, pe aceeași măsură ți se va socoti răsplata". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel*, omilia XXI, p. 413)

„Dacă toate le-am face, iar pe aproapele cu nimic nu l-am folosi, nu vom intra în Împărăția cerurilor." (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Efeseni*, omilia IV, p. 40)

„Că, după cum cel ce le are în vedere pe ale aproapelui său, va orândui bine și pe ale sale, tot așa și cel ce le disprețuiește pe ale aceluia, le va disprețui și pe ale sale. Căci, dacă suntem mădulare unul altuia, apoi mântuirea aproapelui nu este numai a lui, ci și a celorlalte mădulare, precum și vătămarea nu stă numai la acela, ci își întinde durerile la toate celelalte mădulare. Dacă suntem zidire, ceea ce ar suferi o parte va vătăma și restul zidirii, iar dacă acea parte este puternică, ea le va putea purta și pe celelalte.

Întocmai ca și în Biserică. L-ai trecut cu vederea sau l-ai disprețuit pe fratele tău? Pe tine singur te-ai nedreptățit. Cum? Apoi, tu singur ai suferit o vătămare nu mică. Că acela care nu-l împărtășește pe cel sărac cu câte ceva, se duce în gheenă, dar oare cel ce-l vede pe fratele său primejduindu-se în cele necesare și nu-i întinde mâna de ajutor, oare nu va pătimi mai mult decât acela, după cum paguba a fost în lucruri mai mari?" (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau explicarea Epistolei a doua către Timotei*, omilia VII, p. 76)

„Și nu poate fi alt semn de recunoaștere mai bună a celui credincios și a celui ce-L iubește pe Hristos, ca îngrijirea de frați și purtarea de grijă de

---

[153] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Iubind pe ceilalți, Îl iubim pe Hristos, Care este în ei și Care îi iubește pe ei; în tot binele ce-l facem altora este lucrător El, Care Se face tuturor toate, Care este El Însuși Cel Care în noi face prin noi tot binele. Îl avem pe Hristos în relația iubitoare dintre noi. El nu este izolat în Sine și deci nici noi în noi înșine. (n. s. 177, p. 96)

mântuirea lor". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvântări împotriva anomeilor*, cuv. VI, în vol. *Cuvântări împotriva anomeilor. Către iudei,* p. 98)

„Dacă atunci când dăm doi bănuți, când cheltuim puțin argint cu săracii, ne bucurăm, câtă plăcere n-am simți dacă am putea mântui suflete, câtă răsplată n-am primi în veacul ce va să fie! Aici, ori de câte ori ne întâlnim cu aceia cărora le-am făcut bine, simțim mare bucurie aducându-ne aminte de binefacerile făcute lor; iar la scaunul cel înfricoșător de judecată vom dobândi mare îndrăznire văzându-i și pe ei acolo". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Către iudei,* cuv. VII, 6, în vol. *Cuvântări împotriva anomeilor. Către iudei,* p. 379)

„Arată-te milos față de păcătos: fă-l să simtă că zelul și iubirea singure te fac să lucrezi și nu dorința de a-l acoperi de rușine; ia-i picioarele, sărută-i-le și să nu-ți fie rușine de aceasta dacă ții să-l ridici. Aceasta o fac medicii adesea, dacă ei au de-a face cu cei greu bolnavi: îi mângâie, îi roagă, pentru a-i face să ia o doctorie mântuitoare. Tot astfel trebuie să fie și purtarea ta: arată rana servului lui Dumnezeu și vei proba zelul, atenția, înțelepciunea ta". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia a III-a, p. 62)

„«Căci eu eram, spune el (Iov – n.n.), ochiul orbilor, piciorul șchiopilor. Eu eram tatăl celor neputincioși. Am cercetat judecata pe care n-o știam, am zdrobit măselele celor nedrepți și am smuls prada din dinții lor. Pe cei neputincioși care aveau nevoie de ajutor nu i-am lepădat nici n-a ieșit cineva pe ușa mea cu sânul gol» (Iov 29, 15-17; 31, 6).

Ai văzut diferitele forme ale iubirii de oameni și feluritele limanuri ale milosteniei lui și pe el ajutându-i prin toate acestea pe cei nedreptățiți? L-ai văzut ușurând sărăcia, îndreptând văduvia, împotrivindu-se celor nedrepți, și fiind înfricoșător pentru cei insolenți? Căci își arăta sârguința nu numai asistând și venind în ajutor în lupte, lucru făcut și de cei mulți, ci și ducând lucrul până la bun sfârșit și cu multă tărie. Căci zice: «Și am zdrobit măselele celor nedrepți», opunând ambiției acelora ca pe un zid purtarea lui de grijă. Opunea grija sa nu numai insolențelor oamenilor, ci și uneltirilor firii, îndreptând greșelile ei prin covârșirea ajutorului său. Pentru că întrucât nu le putea da înapoi (Iov – n.n.) mădularele: orbilor ochii, șchiopilor picioarele, s-a făcut el în locul mădularelor lor și prin el cei care-și pierduseră ochii vedeau, iar cei cu gleznele tăiate mergeau. Ce ar putea egala această iubire de oameni a lui?" (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea X, 6c, d, în vol. *Scrisori*

din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…, p. 191)

„... nimeni nu va putea fi vreodată de folos celui ce nu vrea să fie treaz și să contribuie cu cele ale sale". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil, Către toți credincioșii, că nimeni nu va putea vătăma pe cel care nu se nedreptățește pe sine însuși*, 12, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență...,* p. 253)

„Cum să nu facem oare tot ce putem, de e bolnav sufletul cuiva, când arătăm atâta grabă și atâta grijă pentru cei bolnavi cu trupul? Cum să nu suferim orice ca să câștigăm pe fratele nostru, care-i mădularul nostru, care face parte din pliroma trupului bisericesc? Să iscodim dar totul pentru el, să facem totul pentru el!" (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre soartă și Providență,* cuvântul III, în vol. *Omilii la săracul Lazăr. Despre soartă și Providență…,* p. 180)

„Dacă vrei să bucuri pe cineva vreodată, nu pofti să slujești celor care petrec în bunăstarea și luxul acestei lumi, ci celor în necazuri, celor în împrejurări grele, celor în temnițe, celor cu totul goi și care nu au parte de nici o mângâiere. Adu-le acelora fericire, și multe vei primi. Căci dobândești mare câștig de la aceia și devii mai înțelept și lucrezi totul spre slava lui Dumnezeu. Iar dacă trebuie să ai grijă de cineva, alege-i mai bine pe orfani și pe văduve și pe cei aflați în multă sărăcie, decât pe cei ce trăiesc în slavă și strălucire. Căci El Însuși a zis: «Eu sunt tatăl orfanilor și judecătorul văduvelor» (Ps. 67, 6)". (Sf. Ioan Gură de Aur, *A aceluiași certare către cei ce pleacă de la slujbă și se duc la hipodrom și la spectacole. Asemenea și câtă grijă se cuvine să avem față de frații căsătoriți*, în vol. *Cateheze baptismale,* p. 98)

„Iubitorul de oameni Dumnezeul nostru, fraților, a iubit și iubește să aibă toți oamenii dragoste unul către altul și prietenie adevărată și credință nedespărțită, că pentru aceea a pus nevoia și meșteșugurile și treburile lumii, ca să trebuiască să-și ajute unul altuia la slujba și binele vecinului său, că și semănătorul nu seamănă grâu numai pentru trebuința lui, ci și pentru trebuințele altora, de vreme ce socotind că fiind lipsă și neajunsul vremii va pieri și el și ceilalți. La fel, și soldatul nu merge la război și la primejdii ca să se păzească și să se mântuiască numai pe sine, ci ca să facă să stea și cetățile și orașele în pace și neprădate. Așa face și negustorul cel ce umblă pe uscat și pe mare, nu aduce negoț numai cât

este pentru trebuințele lui, ci aduce și alte negoțuri multe ca să se poată cumpăra și de către alții mulți. De vreme ce ar fi fost în alt chip, adică ar fi oamenii nelipsiți, n-ar primi să ceară nimic de la vecinii lor. Drept aceea, a unit Dumnezeu lumea cu dragoste atât de minunat, pentru că dragostea nu-l lasă pe om să-și facă binele lui mai întâi, ci pe al altora, că de n-ar fi fost această iubire frățească, n-ar fi fost cu putință să se mântuiască nimeni nici trupește, nici sufletește". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Mărgăritarele Sfântului Ioan Gură de Aur,* p. 59-60)

„Ce minunată slujire reciprocă în trup! Cum fiecare membru nu lucrează decât la binele comun și nu-și găsește decât în devotamentul față de alții apărarea sa proprie. Vedem noi vreodată membrele noastre invidiindu-se unele pe altele, refuzând să-și ajute reciproc? Cu totul dimpotrivă, nu se apără ele, nu se ajută ele cu o grabă reciprocă? Piciorul este rănit de un spin? Toate membrele se îndreaptă să-l ajute. Ochiul suferă? Trupul întreg suferă și rămâne în inactivitate.

Așa trebuie să fie unii pentru alții toți credincioșii, fii ai Bisericii, membre ale trupului mistic a lui Iisus Hristos. Așa trebuie să se într-ajutoreze. Nu gelozii, nu certuri. Cinstea unuia este cinstea tuturor". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Bogățiile oratorice,* p. 183)

„Cel ce urmărește un scop bun, orice i s-ar întâmpla, fie un necaz din afară, fie că bolnavul însuși l-ar supăra, poartă toate în chip netulburat, privind la scopul său și știind că mai degrabă bolnavul îl slujește pe el, decât el pe bolnav[154]. Căci să credeți că cel ce slujește întru cunoștință unui bolnav, are ușurare și de patimi și de războaie. Fiindcă eu știu că un frate războit de o poftă urâtă, pentru că slujea unui bolnav de dizenterie, întru cunoștință, s-a izbăvit de război.

Dar și Evagrie zice despre un oarecare mare bătrân, că a izbăvit pe unul dintre frați de unele din nălucirile de care era tulburat noaptea, poruncindu-i să slujească celor bolnavi și în același timp să postească. Și spunea, întrebat despre înțelesul aflat în aceasta, că «nimic nu stinge astfel de patimi, ca mila»[155]. Dar dacă se nevoiește cineva fie pentru slava deșartă, fie socotind că împlinește astfel o virtute, unul ca acesta nu se nevoiește întru cunoștință. El începe prin aceasta să disprețuiască pe fratele său,

[154] Clement din Alexandria: «Cel ce dă o faptă bună, în realitate o primește» (*Stromate*, II, 2; «Sources Chrétiennes», 38, p. 112)

[155] Evagrie, *Practicos*, II, 91, P. G. 40, 1240B.

socotindu-se pe sine ca ceva mare". (Ava Dorotei, *Diferite învățături de suflet folositoare*, XIV, 5, în *Filocalia*, vol. IX, p. 623)

„La Chilii, trăia un bătrân pe nume Apollo. Ori de câte ori cineva îi cerea un ajutor el mergea cu bucurie, zicând: «Astăzi lucrez cu Hristos pentru sufletul meu. Aceasta va fi plata mea»". (*Patericul sau Apoftegmele Părinților din pustiu*, p. 49)

„Un anume Apoloniu după nume, negustor de meserie, după ce a părăsit lumea și s-a așezat în muntele Nitriei, neputând învăța nici vreo meserie, nici să se deprindă cu scrisul, trăind douăzeci de ani în munte, a avut această nevoință. Din banii și din ostenelile sale cumpăra din Alexandria tot felul de leacuri și de lucruri trebuincioase și le dădea tuturor fraților bolnavi. El putea fi văzut de dimineața până la ceasul trei după amiaza înconjurând mănăstirile și intrând prin uși ca să vadă de nu zace cineva bolnav. Aducea stafide, siropuri, ouă, aluat de făină, de care au nevoie cei bolnavi, socotind că această slujire îi este lui de cel mai mare folos la bătrânețe. Când a murit, a lăsat bunurile lui unuia asemenea lui, ca să împlinească aceeași slujire. Căci locuind cinci mii de monahi în munte era trebuință și de această slujire, din pricina locului pustiu". (Paladie, *Istoria lausiacă*, p. 31-32)

„... odihnind (părintele Isaia – n.n.) pe străini, se odihnea împreună cu ei pe sine însuși, și deși părea să poarte greutatea oboselii, avea în acestea și o odihnă"[156]. (Paladie, *Istoria lausiacă*, p. 33)

„Părintele Ilarion de la Mănăstirea Simonopetra, a cărui ascultare a fost să se îngrijească de bolnavi, nu mergea niciodată să se culce dacă vreunul dintre părinți era bolnav. Se jertfea cu totul, îngrijind bolnavii săi. Folosindu-și metaniile se ruga toată noaptea, mergând în continuu și spunând: «Doamne, ai milă de robul Tău», și: «Sfinților Doctori fără de arginți, fiți mijlocitori pentru acest rob al Domnului». De asemenea, el mergea să pescuiască pentru bolnavii săi, după care gătea pentru ei ce prinsese, încercând să-i ajute să se însănătoșească și să se simtă mai bine". (Arhimandritul Ioannikios, *Patericul atonit*, p. 14-15)

---

[156] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Cine dă, sie își dă. Binele pe care îl faci, acela îl ai. Când ai milă de altul, te bucură simțirea milei. Când odihnești, ajutând prin oboseli pe altul, trăiești în aceasta totodată odihna proprie. (n. s. 28, p. 33)

„Pentru monahii pustiului este o pricină de mândrie în Hristos și binecuvântare să îngrijească un bătrân; cu atât mai mare este binecuvântarea când îngrijește cineva pe duhovnicul și pe tatăl său”. (*Limonariul pustiului athonit*, p. 104)

„Mai jos de Chilia Sfântului Apostol Toma se află locul numit Kritika; pe marginea unei stânci imense trăia cândva părintele Neofit. Îngrijise acest suflet nobil, foarte mulți părinți aflați la sfârșit de drum în această viață. Le pregătea mâncarea, îi spăla, îi păzea făcând Rugăciunea inimii lângă patul fiecăruia nopți în șir.

Când trecea un pustnic la Domnul, priveghea toată noaptea lângă trupul acestuia, în rugăciune necontenită, până în ceasul slujbei de înmormântare. În coliba sa sărăcăcioasă nu avea nimic; puțini posmagi și pâine uscată pentru el și pentru porumbeii sălbatici ce-i țineau companie”. (*Limonariul pustiului athonit*, p. 132)

„Părintele acesta îl ruga mereu pe Dumnezeu să nu cadă vreodată la pat pentru o perioadă mare de timp, ci să fie mereu pe picioare. Într-adevăr doar vreme de douăzeci de zile a căzut la pat. Prin rotație l-am îngrijit, mai ales pentru a lua binecuvântarea sa. În Sfântul Munte este considerată o adevărată binecuvântare îngrijirea unui Avvă până la trecerea din această viață și este într-adevăr o taină”. (*Limonariul pustiului athonit*, p. 151)

„Aproape de Karyes sihăstreau doi români într-o chilie. Odată unul dintre ei s-a îmbolnăvit foarte tare și celălalt, din păcate, se îngreuia să-l slujească. De aceea îl ruga mereu pe Sfântul Pantelimon ori să-l tămăduiască repede pe bolnav, ori să-l ia din viața aceasta, ca să se slobozească de puțina osteneală ce ar fi făcut-o slujind pe bolnav.

Într-o zi, în timp ce îl ruga din nou pe Sfântul Pantelimon, i-a apărut Sfântul și i-a spus:

– De ce îmi ceri aceasta? Nu vezi că ești gol de virtuți? Pentru îngrijirea fratelui tău vei primi puțină plată de la Dumnezeu.

Cuvintele acestea ale Sfântului Pantelimon l-au cutremurat pe fratele slujitor. De atunci l-a slujit cu multă râvnă pe bolnav și ruga pe Dumnezeu să trăiască mulți ani, ca să-l îngrijească cât mai mult”. (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Părinți aghioriți. Flori din Grădina Maicii Domnului*, p. 129)

„Cel ce se ostenește pentru aproapele său din dragoste curată, se odihnește prin osteneală, în timp ce acela care se iubește pe sine și

trândăvește, se obosește chiar și atunci când stă". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Părinți aghioriți. Flori din Grădina Maicii Domnului*, p. 161)

„Pe lângă grija pe care o avea pentru împodobirea bisericilor și mântuirea sufletelor, mitropolitul Atanasie Crimca (al Moldovei și Sucevei † 1631) s-a îngrijit și de alinarea bolilor și suferințelor trupești. Astfel, în anul 1610 a înființat o bolniță la Mănăstirea Dragomirna, unde se îngrijeau, atât călugări, cât și mireni. Iar în anul 1619 a înființat un adevărat spital în orașul Suceava, unde se vindecau numeroși suferinzi. Urmând exemplul Sfântului Vasile cel Mare, mitropolitul Anastasie este fondatorul celui dintâi spital public din țara noastră"[157]. (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 197)

„O grijă deosebită avea Cuviosul Paisie de la Neamț († 1794) și pentru cei bolnavi. În Mănăstirea Neamț zidi spital pentru bolnavi și case de oaspeți. Starețul rânduia pe cei bătrâni și bolnavi la spital, încredințându-i fratelui Onosie, bolnicerul mănăstirii. El cerea îngrijitorilor să slujească bolnavilor ca lui Dumnezeu, să le dea de mâncare cât mai bună, pâine albă și

---

[157] Dintotdeauna Biserica a avut în atenție pe cei pe care i-a găsit Dumnezeu vrednici de încercările bolilor. Marea dragoste și deosebita grijă a Bisericii față de credincioșii suferinzi s-a concretizat, chiar din primele veacuri ale creștinismului, în importante așezăminte filantropice. Ne amintim desigur, de *Vasiliada* - acel *oraș al carității*, cum numea Sfântul Grigorie Teologul instituția de binefacere întemeiată de Sfântul Vasile cel Mare, care apoi a fost o paradigmă pentru asistența socială de mai târziu, chiar până în zilele noastre. Așa cum s-a precizat și aici, primele spitale au fost înființate în incinta mănăstirilor, așa-numitele *bolnițe* unde monahii stăteau ca în fața altarului la patul fiecărui suferind pe care îl slujeau. Pe lângă bolnițe, în preajma centrelor episcopale, mănăstiri sau parohii, mai funcționau cămine pentru bătrâni, cantine pentru săraci, orfelinate etc. Cei care îngrijeau cu dragoste de frate considerau că, după Dumnezeu, orice om e ca un dumnezeu; slujeau pe cei bolnavi cu dragoste creștină, îi îmbărbătau în răbdare, le insuflau nădejdi de mai bine, le mângâiau sufletele, rememorau sensul bolii și scopul principal al vieții pământești caduce – aceasta mai ales bolnavilor aflați într-o stare terminală sau celor cărora li s-a comunicat un diagnostic letal sau un prognostic infaust –, apoi supuneau dezbaterii și cauzele bolilor, precum și faptul că în durerile fără voie se ascunde mila lui Dumnezeu, învățându-i că suferința trupului este purificatoare (căci așa cum focul curăță rugina de pe fier, așa boala curăță păcatul omului), și mai ales că nu sunt singuri pe acest drum al suferinței, căci Hristos suferă cu fiecare, până la sfârșitul veacurilor, potrivit suferinței fiecărui om, precum glăsuiesc gurile sfinte ale Părinților Bisericii. Toate acestea nu au rămas doar amintiri, ci sunt transpuse și în zilele noastre, în practică, de clericii și bunii noștri credincioși. Biserica pune la dispoziția bolnavilor – mai ales a celor ce provin din familii paupere – consultații și tratamente gratuite, ea fiind și astăzi, prin programele ei de asistență socială, alături de cei aflați în suferință – n.n.

vin, să-i spele săptămânal și să le mențină curățenie exemplară în bolniță. Starețul primea la spital și bărbați mireni care sufereau de diferite boli și care nu aveau unde să-și plece capul. Aceștia erau așezați în chilii aparte, «hrăniți din masa comună și trăiau acolo cât voiau, unii chiar până la moarte»". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 305)

„Spuneau ucenicii lui că adeseori vedeau pe Cuviosul Paisie (de la Neamț) stând aproape toată noaptea cu durere de inimă lângă patul celor foarte bolnavi. Împreună suferea și suspina cu ei, mângâindu-i cu nădejdea vindecării și a mântuirii, dându-le nu puțină ușurare în amara lor durere". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 305)

„Marele stareț (Neonil al Mănăstirii Neamț, † 1853), fiind foarte milostiv și iubitor de oameni, a purtat grijă după putere și de cei bolnavi. Astfel, a zidit în Mănăstirea Neamț o bolniță încăpătoare[158], în locul celei arse în 1841, pentru călugării bătrâni și bolnavi din lavră, pentru cei ce se nevoiau în schiturile și pădurile dimprejur și chiar pentru mireni. Alături a amenajat o farmacie și a rânduit câțiva călugări «bolniceri» și un medic. Iar la Târgu Neamț zidește, în anul 1852, un spital mare cu etaj pentru 200 de bolnavi, cu paraclis la mijloc, în care slujea zilnic un duhovnic călugăr. Mai zidește o farmacie mare «cum nu era alta în Moldova», cu medic plătit de mănăstire. În aceste două spitale, multe suferințe se alinau și toți bolnavii primeau tratament gratuit. Spitalul și farmacia erau întreținute de mănăstire". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 392)

„Cuviosul Ioan Iacob[159] avea în obștea Sfântului Sava ascultarea de bibliotecar și de infirmier. Noaptea lua parte la biserică, se ruga la chilie și îngrijea marea bibliotecă a mănăstirii, iar ziua era infirmier și îngrijitor de

---

[158] Nu am menționat toate bolnițele întemeiate de călugări în incinta mănăstirilor noastre, pentru că au fost nenumărate astfel de clădiri unde bolnavii erau îngrijiți, mângâiați sufletește, întăriți duhovnicește și în cele din urmă, unii primeau vindecarea. Am amintit doar câteva pe care le-am considerat mai ilustrative – n.n.

[159] Sfântul Ioan Iacob Hozevitul de la Neamț (1913-1960), cu metania din Mănăstirea Neamț, s-a nevoit 24 de ani în Țara Sfântă, atât pe valea Iordanului, cât și în pustiul Hozeva. Biserica noastră, luând în considerare sfințenia vieții Cuviosului Ioan Iacob, și văzând cinstitele sale moaște și minunile pe care le-a săvârșit, l-a trecut în rândul sfinților, la data de 20-21 iunie, 1992 – n.n.

bolnavi la bolnița din incintă. Cerceta pe călugării și sihaștrii bolnavi, le ducea mâncare, spăla rănile răniților de război aduși aici de pe front și alina pe toți cu dragoste, iar cu inima neîncetat se ruga și simțea pe Hristos". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 613)

„Cercetează pe cel bolnav și neputincios, ca să te cerceteze și pe tine Dumnezeu cu darul și cu mila Sa[160]". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 689)

„Episcopul Ioanichie al Romanului (sec. XVIII), în orașul Roman, a întemeiat la Mănăstirea Precista Mare primul spital public, întreținut din veniturile Bisericii. De asemenea și în orașul Focșani a întemeiat, în incinta Mănăstirii «Sfântul Prooroc Samuil», un spital public cu același patron[161]. La ambele spitale, episcopul Ioanichie făcea vizite canonice, dădea ajutoare și rânduia ieromonahi slujitori și călugărițe surori de caritate". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul mănăstirilor nemțene*, p. 30)

„... s-a străduit Cuviosul Arhimandrit Timotei Ionescu, Stareț al Mănăstirii Neamț (1806-1887) să poarte grijă deosebită față de cei bolnavi din spitalul și bolnița mănăstirii, cât și de cei din spitalul public de la Târgu Neamț, administrat de mănăstire, unde se tratau bolnavii gratuit". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul mănăstirilor nemțene*, p. 96)

Îngrijirea bolnavilor ce suferă de boli contagioase

„... El (Dionisie – n.n.) ține să mai adauge următoarele:

«Cei mai mulți dintre frați nu s-au crutat deloc prin dragostea și frățietatea lor nemaiîntâlnită, ci s-au legat tot mai strâns unul de altul, vizitând fără frică pe cei bolnavi, îngrijindu-i în chip pilduitor, dându-le mare ajutor în cele ale credinței în Hristos și arătându-se foarte bucuroși să moară deodată cu ei, căci molipsindu-se de boala celuilalt, ei atrăgeau asupra lor boala semenilor lor și luau bucuroși asupră-le și suferințele celorlalți frați. Și mulți din ei au ajuns să închidă ochii după ce dăduseră îngrijire bolnavilor și după cei îi scăpaseră din boală, sfârșindu-se astfel prin aceea că au atras asupra lor moartea altora și împlinind de-a binelea

[160] Îndemna Părintele Protosinghel Ioil Gheorghiu (1908-1986), de la Mănăstirea Sihăstria – n.n.

[161] Spiritual vorbind, în sens de sfânt ocrotitor al așezământului – n.n.

zicala binecunoscută în popor, când se spune despre cineva că moare *ca un gunoi și ca o măturătură fraților* (I Cor. 4, 13).

În felul acesta au ieșit din viață cei mai buni dintre frații noștri fie că erau unii preoți, fie diaconi, fie mireni, toți deopotrivă de vrednici, căci acest fel de moarte, pricinuită de o atât de mare dragoste și de o atât de puternică credință, nu pare a sta cu nimic în urma morții martirilor.

Întrucât primiseră trupurile sfinților pe brațele și în poala lor, după ce le-a tras în jos pleoapele și le-a închis gura, îi lua pe umeri și, îmbrățișându-i cu drag, după ce-i spălau și-i îmbrăcau, îi înmormântau. La scurtă vreme după aceea au ajuns să primească și ei aceleași îngrijiri, întrucât tot timpul cei care rămâneau în viață preluau ei înșiși lucrarea lăsată de înaintașii lor.

Cu totul altfel se petreceau lucrurile la păgâni: pe cei care începeau să se îmbolnăvească îi aruncau la o parte, fugind de ei oricât de dragi le-ar fi fost înainte; cadavrele celor morți dintre ei erau aruncate pe străzi fără să fie înmormântate, tuturora le era frică să nu se molipsească de boală și de apropierea de un bolnav, cu toate că așa ceva nu era lucru ușor, oricâte încercări făceau unii și alții»". (Eusebiu de Cezareea, *Istoria bisericească*, Cartea a Șaptea, XXII, 7-10, în PSB, vol. 13, p. 292)

„Erau câțiva călugări, tari la suflet și la trup, care ardeau de dragoste. Nimic nu-i putea opri, nici munca grea, nici pericolul îmbolnăvirii de o boală infecțioasă în timpul îngrijirii fraților bolnavi.

Părintele Pantelimon de la (schitul atonit – n.n.) Sfânta Ana a fost un astfel de om.

S-a dăruit slujind altora. S-a îngrijit de cei bolnavi de tuberculoză, i-a hrănit pe înfometați în timpul marii foamete din perioada de ocupație germană și, în sfârșit, a murit în 1948, după ce s-a îmbolnăvit și el – toate acestea fără să se plângă deloc. În loc de plângeri, el aducea laude lui Dumnezeu". (Arhimandritul Ioannikios, *Patericul atonit*, p. 16)

„În timpul războiului trecut, la spitalul din Ploiești erau mulți bolnavi de tifos exantematic, care mureau neîmpărtășiți și nu avea cine să-i îngroape. Atunci părintele Sava Cimpoca (de la Schitul Sf. Ioan Botezătorul – Alba Iulia, † 1955) a zis către starețul Mănăstirii Ghighiu:

– Dacă îmi dați voie, mă duc să împărtășesc bolnavii. Eu nu mă tem că mă voi îmbolnăvi.

Astfel, doi ani de zile, părintele Sava a fost duhovnicul bolnavilor și multe inimi zdrobite a alinat, dar, cu darul lui Hristos, a fost păzit nevătămat". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 603)

Cel bolnav nu trebuie să oprească pe alții care vor să-l slujească

„«Același frate dorea să slujească bătrânului după putere împreună cu slujitorul lui. Bătrânul, din dreapta socoteală nu voia să fie slujit de acela pentru cuvântul lui Ava Teodor din Ferme, care nu suferea să poruncească ucenicului său (*Pateric*, la Isaac 2). De aceea a întrebat pe celălalt Bătrân despre aceasta».

Răspunsul lui Ioan: Dumnezeul cerului și al pământului să sporească credința ta, o, prea cinstite și prea iubite frate; și să întărească iubirea ta întru frica Lui, ca să împlinească hotărârea ta cea bună în privința aproapelui. Căci dacă te ostenești puțin după putere, nu te va lipsi Dumnezeu de plata ostenelii tale. Deci odihnește pe bătrân atât cât poți. Căci aceasta place lui Dumnezeu mai mult decât sfânta slujbă și decât jertfa. Iar cele ce nu le poți, să le facă fratele. Și bătrânul nu trebuie să se ferească, din dreapta socoteală, de a fi slujit de către voi, odată ce e bolnav, ci să mulțumească lui Dumnezeu și să se roage pentru voi. Căci fiind bolnav nu e dator să țină cuvântul lui Ava Teodor, care a spus despre frate: «Nu sunt conducătorul chinoviei, ca să-i poruncesc. Dacă vrea să facă ceva, să facă ceea ce mă vede pe mine că fac». Ava Teodor le-a spus acestea pentru că putea să împlinească trebuința lui și să slujească altora. Dar acesta este bolnav. Și fiecare trebuie să-și ducă viața în frica lui Dumnezeu pe măsura și starea lui, mulțumind Lui totdeauna. Căci prin el își iau plata lor și alții[162]. Deci să nu pizmuiască pe cel ce vrea să asculte pe Cel ce zice: «Bolnav am fost și mi-ați slujit» (Mt. 25, 36)[163]. (...) Deci potrivit dreptei socoteli să nu se ferească să fie slujit de oricare frate care voiește să se ostenească după Dumnezeu. Și să nu spună: îl împovărez sau îl necăjesc. Ci să spună: «Cel ce slujește poate fi egal cu cei chinuiți de

---

[162] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Prin cel bolnav, slujit de alții, aceștia își iau plata lor de la Dumnezeu. De aceea nu trebuie ca cineva fiind bolnav, să oprească pe alții de a-l sluji. Căci aceasta i-ar lipsi pe aceia de plata lor. Dar nici el nu trebuie să-și piardă plata sa, lăsându-se slujit din comoditate, sau din mândria ce i-o produce superioritatea în vârstă, învățătură sau în poziția ierarhică (socială). (n. s. 193, p. 159)

[163] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Cu mare delicatețe socotește Bătrânul Ioan că cel ce oprește pe cineva să-l slujească, îl pizmuiește pentru răsplata ce o va primi de la Dumnezeu. Se socotește supus ispitei păcatului dacă nu se lasă slujit. Prin aceasta îl împiedică pe acela de la înaintarea în desăvârșire. Lasă-te deci servit când ai trebuință, nu atât pentru tine cât pentru cel ce vrea să o facă aceasta. Dar smerește-te, primind această slujire, socotind că iei asupra ta riscul păcatului. Numai smerenia topește păcatul ce se poate lega atât de primirea slujirii cât și de refuzul ei. (n. s. 193b, p. 159)

boală dacă Dumnezeu l-a încredințat că-l va răsplăti pentru mine. Domnul să-l mântuiască și pe mine să nu mă osândească».

Să se păzească acestea și locuiți în pace, prin harul lui Hristos, al Dumnezeului nostru". (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 123, în *Filocalia*, vol. XI, p. 159)

Pe unii cuvioși bolnavi, neslujindu-i nimeni, îi slujeau îngerii sau direct Dumnezeu

„Un bătrân oarecare șezând singur la chilie, s-a îmbolnăvit. Neavând cine să-i slujească, sculându-se mânca ce mai găsea prin chilie, așa petrecând mai multe zile, fiindcă nu a venit nimeni să-l caute. După ce au trecut treizeci de zile, de vreme ce nu venise nimeni la el, a trimis Dumnezeu un înger să-i slujească și a petrecut cu el șapte zile. Apoi și-au adus aminte frații și au venit să-l caute. Bătând ei la ușă, s-a dus îngerul, iar bătrânul striga dinăuntru: «Plecați de aici fraților». Dar ei stricând ușa, au intrat și l-au întrebat, pentru ce striga. El le-a răspuns: «Treizeci de zile am pătimit și nimeni nu m-a cercetat și iată, șapte zile sunt de când a trimis Dumnezeu un înger care îmi slujea și cum ați intrat voi, s-a depărtat de la mine». Acestea zicând, a adormit, iar frații minunându-se, au proslăvit pe Dumnezeu". (*Patericul ce cuprinde în sine cuvinte folositoare ale Sfinților Bătrâni*, p. 480)

„Trecuse mult timp de la venirea mea și trebuia să plec. De aceea l-am întrebat pe Bătrân (e vorba de Bătrânul Trifon de la Muntele Athos – n.n.):

– Nu vrei să vorbesc la vreo mănăstire, ca să te îngrijească acum, la bătrânețe?

Acela a zâmbit, când a auzit cuvântul «îngrijească», și mi-a spus:

– Bre, «îngrijească»? Dumnezeu Se îngrijește și de viermii din pământ, îi hrănește și-i încălzește, iar pe mine, un vierme atât de mare, nu mă poate îngriji? Mi-a spus și părintele Xenofont: «Hai să te îngrijesc!». Iar eu i-am spus: «Bre, sunt cărămidă să mă iei de aici și să mă pui în coliba ta?» (se referise la faptul că nu este nesimțitor). Aici este starețul meu, Mihail, care cu rugăciunea sa a făcut dintr-un cotor o căpățână mare de varză! Și părintele Xenofont vrea să mă îngrijească?" (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Părinți aghioriți. Flori din Grădina Maicii Domnului*, p. 121)

Ajutorul Domnului pentru cei infirmi

„Toți cei care s-au născut infirmi ori au fost făcuți infirmi de către alții sau au ajuns așa din pricina neatenției lor, dacă nu murmură, ci slăvesc cu

smerenie pe Dumnezeu și trăiesc alături de El, vor fi rânduiți de Hristos împreună cu mărturisitorii". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Părinți aghioriți. Flori din Grădina Maicii Domnului*, p. 177)

„Cei pe care îndeobște oamenii îi socotesc nedreptățiți (adică cei orfani, invalizi etc.) sunt ajutați de Dumnezeu, care îi acoperă cu daruri, căci nu există nedreptate la Dumnezeu". (Arhimandritul Ioannikios, *Patericul atonit*, p. 74)

„Tot el (e vorba de un ascet aghiorit căruia nu i se dă numele – n.n.) a mai spus:

– Un învățător avea cinci sau șase copii. Nu avea încă 50 de ani. Una din fiicele lui avea ceva la unul din ochi. Au operat-o și i-au găsit tumoare și au fost nevoiți să scoată ochiul! Toți copiii de la școală râdeau de sărmana fetiță. «Cum putea fi mângâiat acest copil?», m-am gândit eu. De vreme ce are numai 12 ani, ea ar fi capabilă să înțeleagă numai unele lucruri. Dar acest copil știa despre ce mângâiere era vorba. Așa că i-am spus învățătorului, tatălui ei:

– Dacă aceste suflete suferinde și-ar înfrunta suferința cu măcar o singură doxologie, ele se vor alătura lui Pafnutie, mărturisitorul credinței noastre, al cărui ochi a fost scos pentru dragostea lui Hristos.

Învățătorul a înțeles aceasta și a fost foarte fericit. Nu era o mângâiere falsă. Este un fapt. Și-a dat seama că nu era o nedreptate. Dumnezeu nu e nedrept. Cine nu acceptă aceasta ar putea spune: «Ce a făcut acest copil ca să merite o tumoare la ochi? Au operat-o și copilul crește cu un handicap».

Dar eu cred – și mi-ar fi imposibil să nu cred – că în ziua judecății acest copil, care a suferit atât de mult, va fi răsplătit de Dumnezeu". (Arhimandritul Ioannikios, *Patericul atonit*, p. 185-186)

Arta medicală

„Medicul cunoaște boala, știe ce are de făcut și își va da toată silința să împlinească cererea bolnavului, mai ales când se gândește că poate Însuși Dumnezeu a dat în gând bolnavului să-l cheme la patul lui”[164]. (Origen, *Despre rugăciune*, XI, 4, în PSB, vol. 7, p. 223)

„Fiecare artă ne-a fost dată de Dumnezeu ca ajutor pentru natura noastră slabă. Spre exemplu: agricultura ne-a fost dată întrucât cele ce cresc de la sine din pământ nu sunt îndeajuns pentru satisfacerea nevoilor noastre; apoi, arta țesutului, fiindcă purtarea îmbrăcămintei este necesară și pentru bună-cuviință și pentru apărarea de influența dăunătoare a aerului; și arhitectura (zidăria) la fel, și tot astfel și arta medicală. Deoarece corpul nostru, din cauza slăbiciunii lui, este supus la diferite influențe păgubitoare, parte venind din afară, parte născute dinăuntru, prin mâncăruri, și suferă, când din cauza abundenței, când din lipsă, de aceea ni s-a dat de către Dumnezeu, conducătorul vieții noastre întregi, arta medicală, ca un model pentru vindecarea sufletului, pentru ca prin ea să se taie ceea ce este de prisos și să se adauge ceea ce este de nevoie. Căci, precum n-am

---

[164] Tradiția patristică subliniază că în Sfintele Taine toate le săvârșește Hristos, Care împrumută numai mâna și gura preotului pentru a face auzită și văzută lucrarea Lui. Deci binecuvântarea și harul ne vin de la Hristos, prin mâna preotului prin care se vizualizează lucrarea nevăzută dar reală a lui Dumnezeu. Tot așa, Hristos Domnul – Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre - „este tainic prezent și în medicul competent și credincios care devine mâna Lui vindecătoare, alegând cel mai bun medicament sau operând în modul cel mai înțelept și potrivit un bolnav care are nevoie de o intervenție chirurgicală; desigur, cu această conștiință și smerenie creștină că, de fapt, «medicul tratează, dar Dumnezeu vindecă»”. († DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, „Să biruim suferința din interiorul ei!”, în rev. *Glasul Bisericii*, Anul LXVII (2008), Nr. 7-9, p. 168). Același autor, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, în anul 2000, pe când era Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, la predica prilejuită de sfințirea unui paraclis din incinta unui spital din municipiul Botoșani, printre altele, spunea: „Este o mare, nobilă și sfântă misiune aceasta, de a da viață, de a întreține viața, de a o spori, de a o face să fie dar al lui Dumnezeu pentru semenii noștri (...) Fericit este medicul care simte că Dumnezeu lucrează prin el. Căci fericirea lui vine din fericirea celor care sunt tratați și vindecați” („Fericit este medicul care simte că Dumnezeu lucrează prin el”, în *Gazeta creștină*, Anul IV, 2000, Nr. 73, p. 5).

fi avut nevoie de inventarea și munca agriculturii, dacă am fi rămas în paradisul desfătării, la fel n-am avea nevoie de nici un ajutor medical pentru înlăturarea durerilor, dacă am fi rămas liberi de orice durere, așa cum ne era dat după creare, înainte de cădere". (Sf. Vasile cel Mare, *Regulile mari*, Î. 55, R. I, în PSB, vol. 18, p. 296-297)

„... ni s-a dat și ajutorul artei medicale, care ajută, atât cât se poate, pe bolnavi". (Sf. Vasile cel Mare, *Regulile mari*, Î. 55, R. I, în PSB, vol. 18, p. 297)

„Căci ierburile care sunt potrivite pentru fiecare boală n-au răsărit din pământ așa la întâmplare, ci s-au produs în mod cert prin voința Creatorului, ca să ne fie nouă de folos". (Sf. Vasile cel Mare, *Regulile mari*, Î. 55, R. II, în PSB, vol. 18, p. 297)

„Dar fiindcă adesea ne îmbolnăvim pentru pedepsirea noastră, suntem condamnați să suportăm o vindecare dureroasă și grea ca parte a pedepsei. Așadar, rațiunea sănătoasă ne învață să nu fugim nici de operații, nici de cauterizări, nici de suferințele pe care le provoacă medicamentele tari și dureroase, nici de postiri, nici de regim aspru, nici de abțineri de la lucruri vătămătoare". (Sf. Vasile cel Mare, *Regulile mari*, Î. 55, R. IV, în PSB, vol. 18, p. 299)

„... Iar de arta medicală, dacă ar fi cândva necesară, trebuie să se îngrijească s-o folosească în așa fel încât să nu-i atribuie ei atât cauza sănătății cât și a bolii, ci să primească folosirea binefacerilor ei ca rânduită spre mărirea lui Dumnezeu și ca un model al îngrijirii sufletelor. În ce privește ajutoarele artei medicale, să nu ne punem toată nădejdea pentru ușurarea durerilor numai în această artă...". (Sf. Vasile cel Mare, *Regulile mari*, Cap. II, Î. 55, R. II, în PSB, vol. 18, p. 297)

„Căci (dacă) pe de o parte este lucru nesocotit să-și pună cineva toată nădejdea de însănătoșire a lui (numai) în mâinile doctorilor, cum vedem (că fac) unii dintre nefericiții suferinzi, care nu se dau în lături să-i numească pe doctori chiar mântuitori, pe de altă parte este încăpățânare să fugi complet de orice folos din cele pe care le poate aduce medicina[165].

[165] Doar cuvioșii pustnici care s-au lăsat cu totul în grija lui Dumnezeu și numai Lui I-au slujit nu au ieșit din pustie pentru a apela la doctorii și la meșteșugul doctoricesc. Prin credința lor puternică și prin nevoințele aspre de dragul lui Hristos și a vieții de veci s-au învrednicit de ajutorul tămăduitor al lui Hristos în mod direct, fără intervenții medicale – n.n.

Dar precum Iezechia n-a socotit șirul de smochine (pus pe rănile lui) drept cauza principală a însănătoșirii lui (IV Reg. 20, 7) și nici n-a atribuit acestuia vindecarea corpului său, ci spre preamărirea lui Dumnezeu a adăugat și mulțumire pentru crearea smochinilor, la fel și noi". (Sf. Vasile cel Mare, *Regulile mari*, Cap. II, Î. 55, R. III, în PSB, vol. 18, p. 298-299)

„Așadar, nici nu trebuie să fugim cu totul de această artă, nici nu trebuie să ne punem toată nădejdea în ea. Ci precum folosim agricultura, dar roadele le cerem de la Dumnezeu, și precum cârma o încredințăm conducătorului, dar pentru salvarea din mare ne rugăm lui Dumnezeu, la fel și când chemăm pe medic, dacă ar fi nevoie, să nu părăsim nădejdea în Dumnezeu[166]. Dar mie mi se pare că această artă contribuie mult și la înfrânare. Căci eu văd că ea suprimă desfătările, disprețuiește săturarea (peste măsură) și înlătură ca nepriitoare varietatea bucatelor dietei și abundența netrebuitoare a condimentelor și în general ea numește sobrietatea ca maică a sănătății, încât și în această privință îndrumările ei ne sunt folositoare". (Sf. Vasile cel Mare, *Regulile mari*, Cap. II, Î. 55, R. V, în PSB, vol. 18, p. 301)

„Toți cei care vă îndeletniciți cu medicina știți că chemarea voastră înseamnă grija față de om. Și mi se pare că cel care pune știința aceasta înaintea tuturor celorlalte îndeletniciri, cărora își poate închina omul râvna, și-a găsit judecata cuvenită și nu s-a depărtat de ceea ce trebuie crezut, în schimb e tot atât de adevărat că de lucrul cel mai prețios dintre toate, care este viața, îți vine greu să fugi ca de ceva dureros atunci când nu poți reda cuiva sănătatea". (Sf. Grigorie de Nyssa, *Epistola despre Sfânta Treime către mai marele doctorilor, Eustahe*, cap I, în PSB, vol. 30, p. 429)

Mare e în fața lui Dumnezeu medicul credincios, fără de arginți[167] și iubitor de oameni

„Avvei Antonie i s-a descoperit (de la Dumnezeu – n.n.) în pustiu următorul lucru: «În oraș, există cineva asemenea ție, un medic care dăruiește din

[166] În acest sens, redăm și memorabilele cuvinte ale vrednicului de pomenire Mitropolit Bartolomeu Anania, care scria: „Noi credem în minuni, dar credem și în ungerea cu untdelemn sfințit, așa cum credem și în medicamente". (*Medicină și Teologie*, în Dr. Mircea Gelu Buta (coord.), vol. *Medicii și Biserica*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2003, p. 10)

[167] Biserica i-a numit „Sfinți doctori fără de arginți" pe fericiții, bineplăcuții lui Dumnezeu și făcătorii de minuni Cosma și Damian din Arabia, Cosma și Damian din Asia Mică, Chir și Ioan, Talaleu, Cosma și Damian din Roma, Ermolae, Pantelimon, Anichit și Fotie, Diomid, Luca, Arhiepiscopul Crimeii etc.

prisosul științei sale celor nevoiași și care cântă în fiecare zi Trisaghionul[168] împreună cu îngerii»". (*Patericul sau Apoftegmele Părinților din pustiu*, p. 49)

„Medicul Gheorgos Papazahos – Profesor universitar – Facultatea de Medicină (Universitatea din Atena, Grecia – n.n.):

– La Universitate predau cardiografia ca disciplină opțională. Deoarece cardiografia prezintă un interes deosebit, fiind practicată de toți cardiologii, nu sunt studenți care să nu vrea să urmeze acest curs. Astfel, de cele mai multe ori, amfiteatrul este plin de studenți. Le mai spun glume, anecdote, râdem împreună, îi iubesc, mă iubesc și ei – pe scurt, avem o relație cordială.

Astfel, de multe ori îmi venea în minte o idee pe care, în cele din urmă, i-am mărturisit-o părintelui Porfirie ca pe o dilemă de-a mea:

– Părinte, copiilor acestora le vorbesc ore întregi despre cardiografie. Ei primesc orice-aș spune eu. Și dacă-i iubesc și ei mă iubesc pe mine. În afară de cardiografie, pe care o vor folosi câți ani ... – douăzeci, treizeci,

---

După porunca Evangheliei, unii dintre acești mari sfinți au început să cutreiere orașele și satele, propovăduind pe Hristos și vindecând pe cei bolnavi. Din iubire fierbinte față de Dumnezeu și față de semeni, ei nu luau niciodată plată pentru serviciile lor, respectând porunca Mântuitorului Hristos Care a spus: „În dar ați luat, în dar să dați" (Mt. 10, 8). Ca urmare a acestor minunate fapte, lumea i-a supranumit „doctori fără de arginți". Deoarece vindecarea era dată nu atât de medicamentele prescrise, cât de rugăciunea lor fierbinte către Dumnezeu, singura lor plată modică era ca cel tămăduit să îmbrățișeze adevărata credință în Hristos Domnul. Pentru credința puternică și smerenia lor adâncă, dar și pentru modul în care au înțeles, au trăit și au transpus în fapte învățătura evanghelică, Dumnezeu i-a învrednicit de darul de a face minuni. Cei ce-i întâlneau pe sfinții lui Dumnezeu se converteau la creștinism, primind și tămăduirea sufletului, alături de cea trupului.

În timpul tratamentului, unii dintre acești sfinți tămăduitori îi primeau pe cei atinși de felurite boli în casa lor, cu toată dragostea, iar pe cei imobilizați la pat, ei înșiși îi purtau pe umerii lor, căutând să le vindece toată neputința și durerea.

Alături de tratamentul și îngrijirea medicală, Sfinții Doctori fără de arginți recomandau bolnavilor să se nevoiască în rugăciune și în pocăință. Pe lângă consultațiile medicale, feluritele vindecări și izgoniri de duhuri necurate, ei răspândeau mai ales învățătura lui Hristos și vegheau necontenit ca toți creștinii convertiți să *calce drept*, după cuvântul Evangheliei și să nu apostazieze. Această misiune le-a adus în cele din urmă și moarte martirică.

Din *Viețile Sfinților* aflăm că, atunci când săvârșeau tămăduiri, se adresau celor bolnavi: „Nu numai mâinile punem peste voi, căci cu puterea noastră nimic nu putem face. Toate le lucrează prin noi tăria cea atotputernică a lui Hristos, Unul adevăratul Dumnezeu, în Care, de veți crede cu neîndoială, îndată veți fi sănătoși" – n.n.

[168] E vorba de cântarea „Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte Fără de moarte, miluiește-ne pe noi" – n.n.

patruzeci, haide, cincizeci de ani de medicină – n-aș putea să le vorbesc și despre ceva duhovnicesc, ce durează o veșnicie? Să le spun să-L iubească pe Hristos, să se mărturisească, să se împărtășească și să se ducă la biserică ... Desigur, pe mine Universitatea mă plătește să predau cardiografia, nu să propovăduiesc. Și la urma urmei, poate că unii dintre studenți nu vor să le vorbesc despre asemenea lucruri, sau poate chiar nu cred în Dumnezeu. Dar de ce nu, vreodată, după ce voi termina lecțiile de cardiografie, pe care studenții le aplaudă, așa cum îi aplaud și eu pe ei, n-aș putea să le zic: «faceți un pas și către Hristos» ...

Ascultați ce mi-a răspuns părintele Porfirie:

– Și unde este dilema? Când te duci să predai, ești împărtășit?

– Da, părinte, sunt.

– Te împărtășești duminica?

– Mă împărtășesc cu binecuvântarea sfinției voastre.

– Atunci, în amfiteatru intră Însuși Hristos. La ce-ți mai trebuie cuvinte, dacă Îl ai pe Hristos în tine când vorbești la catedră? Lasă-i în pace. Să nu le spui nimic.

Klitos Ioannidis: Iată cum abordează lucrurile un om cu adevărat înduhovnicit, care trăiește prezența lui Hristos ...

Medicul Gheorgos Papazahos: Iar prin cuvintele sale, practic m-a determinat să mă duc întotdeauna împărtășit la amfiteatru"[169]. (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 64-65)

„La un moment dat l-am întrebat (pe un Părinte din Sfântul Munte, așa cum povestește același medic și profesor Gheorgos Papazahos – n.n.):

– Părinte, știu că rugăciunea inimii este o adevărată știință. Cu toate acestea, aș dori să vă întreb ceva, chiar dacă este un lucru naiv. Iertați-mă.

– Da. Întreabă-mă ce vrei.

– Este un lucru binecuvântat să am în buzunarul bluzei albe de la serviciu niște mătănii (albe și ele, ca să nu se observe), iar când merg cu ceilalți doctori pe la bolnavi pentru vizita medicală de fiecare zi, fără să știe doctorii de lângă mine, să spun de câteva ori «Doamne Iisuse

---

[169] Bineînțeles că acest medic era mereu pregătit sufletește să primească Sfânta Împărtășanie, de care se îndulcea cu dezlegarea și binecuvântarea duhovnicului său, care era un părinte harismatic. Dacă tot am adus *în discuție* și această temă, subliniem că primirea Sfintei Împărtășanii mai des sau mai rar este o problemă nu foarte complicată; o rezolvă și Sfântul Ioan Hrisostom și alți Părinți, al căror răspuns dacă l-am rezuma, ar suna cam așa: Te pregătești des și cum cere Biserica pentru primirea Sfintei Împărtășanii? Atunci împărtășește-te des. Te pregătești rar? Împărtășește-te mai rar. Deci, cu alte cuvinte Sfinții recomandă primirea Sfintei Euharistii după o prealabilă și completă pregătire – n.n.

Hristoase, miluiește-L pe robul Tău ...», robul lui Hristos fiind următorul bolnav care așteaptă să fie consultat? Este un lucru binecuvântat sau este o parodie a rugăciunii inimii, care, în realitate, se face trecând prin anumite stadii, după o pregătire corespunzătoare și durează câteva ore?

Atunci, părintele s-a ridicat iute de pe locul său, m-a privit cu multă insistență și mi-a strigat:

– Ce spui, bre? Este binecuvântarea lui Dumnezeu. Să faci lucrul acesta în continuare. Și seara să te rogi mult. Jumătate de șirag de mătănii de-ale dumitale valorează mai mult decât șase ore de rugăciune de-ale noastre. Dar să fie șirag de o sută de bobițe, nu din acela mic[170].

Părintele ne-a explicat că rugăciunea inimii este completă pentru că este alcătuită din două părți. Prima parte reprezintă chemarea numelui lui Dumnezeu, «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu», care este o doxologie, prin care Hristos e recunoscut ca Domn și ca Fiu al lui Dumnezeu. Cea de-a doua parte este rugăciunea propriu-zisă: «miluiește-mă pe mine păcătosul». A doua parte trebuie rostită diferit față de prima. Prima parte trebuie rostită rar, în stil doxologic, iar ce-a de-a doua parte o spunem ca pe un plâns. Cuvintele «miluiește-mă pe mine păcătosul» trebuie rostite cu intensitate, implorându-L pe Dumnezeu, pentru ca El să ne poată trimite lacrimi. Dacă ne curg lacrimi din ochi, este semn că suntem cercetați de harul sfânt. Atunci, chiar să nu ținem mătăniile în mână, ajungem să comunicăm cu Dumnezeu”. (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 191)

[170] Medicul credincios, rugător, care-i iubește pe oameni și-i ajută, Îl interiorizează pe Hristos Care lucrează prin el pentru tămăduirea și mângâierea celui bolnav – n.n.

Pedagogia încercărilor

Încercările - urmări firești ale îndeletnicirilor duhovnicești

„... ai curaj, știind bine că urmarea firească a îndeletnicirilor duhovnicești este a întâlni la tot pasul numai încercări". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei,* omilia VIII, II, în col. PSB, vol. 23, p. 103)

„S-a spus apoi și în Înțelepciunea lui Sirah: «Dacă te apropii ca să slujești Domnului Dumnezeului tău, pregătește-ți sufletul pentru încercare. Îndreptează-ți inima și rabdă, și să nu te grăbești în vremea asupririi» (Înț. Sir. 2, 1-2)"[171]. (Calist și Ignatie Xanthopol, *Metoda sau Cele 100 de capete*, cap. 16, în *Filocalia*, vol. VIII, p. 54)

„Căci călugărul[172] care a venit să slujească Domnului cu adevărat trebuie să-și pregătească cu înțelepciune sufletul pentru încercări, ca să nu se mire, nici să se tulbure de cele ce i se întâmplă, socotind că nimic nu se întâmplă fără purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Iar unde e purtarea de grijă a lui Dumnezeu, negreșit ceea ce se întâmplă e bine și spre folosul sufletului. Căci toate câte le face Dumnezeu cu noi le face pentru folosul nostru, și iubindu-ne și cruțându-ne. De aceea suntem datori, cum a zis Apostolul, să mulțumim în toate bunătății Lui (I Tes. 5, 18); și niciodată să nu ne întristăm și să nu ne pierdem curajul în cele ce ni se întâmplă. Și să primim fără tulburare cele ce vin asupra noastră cu smerită cugetare și cu nădejdea în Dumnezeu, încredințați că, precum am spus, toate câte le face Dumnezeu cu noi, le face din bunătate, iubindu-ne și le face bine. Și nu s-ar putea ca ele să se facă bine altfel, dacă nu s-ar milostivi Dumnezeu".

---

[171] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Cel ce vrea să slujească lui Dumnezeu pune în mișcare puterile bune ale ființei sale. Dar tocmai atunci se mișcă și puterile contrare. Împotriva înfrânării se trezesc dorințele de plăcere, împotriva răbdării, pornirea spre comoditate etc. Numai stăruirea în cele dintâi va slăbi puterea celor din urmă. De aceea, cel ce primește încercări nu trebuie să se grăbească să termine repede cu ele. Pornirile rele nu se slăbesc ușor. Trebuie înfruntate și veștejite timp îndelungat, prin încercări prelungite sau mereu repetate. Numai așa sunt slăbite cu adevărat. (n. s. 75, p. 54)

[172] Precum și mirenii credincioși – n.n.

(Ava Dorotei, *Diferite învățături de suflet folositoare*, XIII, 1, în *Filocalia*, vol. IX, p. 609)

Încercările sunt indispensabile pentru curăția sufletului

„Dacă nu e ușor să afli pe cineva să placă lui Dumnezeu fără să fie încercat, trebuie să mulțumim lui Dumnezeu pentru toată întâmplarea". (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 200, în *Filocalia*, vol. I, p. 274)

„Viața aceasta nu este locul nostru de sălășluire. Are bucurii, dar și tristeți. Loviturile încercărilor și ale strâmtorărilor sunt indispensabile pentru curăția sufletului nostru. Orice încercare și mâhnire s-o răbdați cu bucurie! Învierea este precedată de răstignire". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Mica filocalie*, p. 32)

„Încercările care ne vin sunt deseori «antibioticul» pe care Dumnezeu ni-l dă pentru bolile și patimile sufletului nostru. Acestea ne ajută duhovnicește. Omul mănâncă o «bătaie» ușoară de la Bunul Dumnezeu și își înmoaie inima". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Mica filocalie*, p. 32)

„Cel ce de bunăvoie rabdă ispitele este mai înalt înaintea lui Dumnezeu decât cel ce a dobândit mari virtuți. Când ne lovesc ispitele, la început este bine să ne rugăm ca Domnul să ne ajute să le răbdăm; mai apoi însă trebuie să-i mulțumim, căci prin ispite Dumnezeu lucrează la mântuirea noastră. De asemenea, este nevoie de rugăciune pentru ca vremurile grele să treacă fără vătămare sufletească. Mântuirea nu vine altfel, fără numai pe această cale. Cel care, așadar, refuză ispitele, se leapădă și de mântuire, și rămâne fără experiență; din contră, cel care este în stare să rabde cu mulțumire, ușor se eliberează și devine încercat (experimentat). Când omul se bucură în încercări, atunci își poate cunoaște sporirea"[173]. (Antonie Ieromonahul, *File de Pateric din împărăția monahilor: Sfântul Munte Athos*, p. 286)

„Când afli pace neschimbată în calea ta, teme-te!"

„Când afli pace neschimbată în calea ta, teme-te, pentru că ești departe de cărarea pe care pășesc picioarele obosite ale sfinților. Căci cu cât pășești mai sigur pe calea ce duce spre cetatea Împărăției și te apropii de cetatea

---

[173] Învăța părintele Dositei – originar din Moldova, sec. XIX – n.n.

lui Dumnezeu, cu atâta să ai mai mult ca semn tăria necazurilor ce te întâmpină. Și cu cât te apropii și înaintezi, cu atât se înmulțesc încercările împotriva ta. Când simți deci în sufletul tău încercări mai felurite și mai tari, să știi că în acele timpuri sufl etul tău a primit cu adevărat în ascuns o altă treaptă mai înaltă și i s-a adăugat la starea în care se află un har nou. Căci după măsura harului aduce Dumnezeu peste suflet necazurile altor încercări. Nu înțelege prin ele încercările lumești, care se întâmplă unora pentru că au pus frâu răutății în lucrurile văzute, nici tulburări trupești, ci încercări ce se potrivesc călugărilor care se liniștesc, pe care le vom deosebi mai pe urmă”[174]. (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XLVI, în *Filocalia*, vol. X, p. 241-242)

Motivele și scopul încercărilor

„Dreptul sau este pus la încercare, fiind curățat de multe ori, ca argintul, ca să ajungă monedă a Domnului și să fie marcat cu pecetea cea împărătească sau – pentru că și Solomon a spus: «Limba dreptului este argint lămurit în foc» (Prov. 10, 21) – arată că are o învățătură pusă la probă, înțeleaptă, lăudabilă și vrednică de primit, când învățătura este curățită bine de pământ, adică atunci când sufletul gnostic se sfințește în multe chipuri, abținându-se de la aprinderile cele pământești. Se curățește și trupul, în care locuiește sufletul, când ajunge asemenea cu curățenia unui templu sfânt (I Cor. 3, 16-17)”. (Clement Alexandrinul, *Stromatele*, Stromata a VI-a, Cap. VII, 60.1.-60.2., în PSB, vol. 5, p. 423)

„... Că încercările aduse de rânduiala Ta sunt pentru noi un exercițiu, ca să rămânem tari!”. (Clement Alexandrinul, *Stromatele*, Stromata a VII-a, Cap. XII, 72.6., în PSB, vol. 5, p. 521)

„De multe ori vin peste oameni sărăcie, boală și alte încercări ca acestea, tocmai pentru a-i sfătui, pentru a le îndrepta păcatele săvârșite și pentru a-i întoarce pe viitor la Dumnezeu”. (Clement Alexandrinul, *Stromatele*, Stromata a VII-a, Cap. XIII, 81.6., în PSB, vol. 5, p. 527)

---

[174] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Nu e vorba de încercări ce se întâmplă călugărilor care se află încă în treapta făpturii, pentru că se înfrânează de la faptele rele. E vorba aici de încercările mai mari care vin peste cei din treapta înaltă a liniștirii. Nici aceștia nu au pace neschimbată pe calea lor. Și nu e bine când o au. Căci nu mai au prilejul să-și întărească încordarea în lupta pentru păzirea liniștirii. (n. s. 258b, p. 242)

„Se spune că Dumnezeu Își întoarce fața Lui de la noi în timpuri de greutăți, când ne lasă în seama încercărilor, pentru ca să se facă cunoscută tăria luptătorului”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Psalmi*, Omilia la Psalmul XXIX, V, în PSB, vol. 17, p. 243)

„… Hristos a făcut și a suferit totul pentru învățarea noastră; a primit să fie dus în pustie și să se lupte cu diavolul, ca fiecare om botezat să nu se tulbure dacă după botez suferă încercări și ispite mai mari la care nu se aștepta, ci să îndure totul cu curaj, știind că tot ce i se întâmplă e firesc să i se întâmple. De aceea ai luat arme, nu să trândăvești, ci să lupți! De aceea nici Dumnezeu nu oprește încercările care vin peste tine după ce te-ai botezat; în primul rând, ca să cunoști că prin botez ai ajuns cu mult mai puternic; în al doilea rând, ca să rămâi smerit și să nu te mândrești cu măreția darurilor primite la botez, pentru că încercările pot să-ți înfrângă cerbicia; în al treilea rând, ca vicleanul diavol, care pune încă la îndoială îndepărtarea ta de el, să se încredințeze, prin încercările la care te supune, că l-ai părăsit depărtându-te definitiv de el; în al patrulea rând, ca să ajungi, prin încercări, mai tare chiar decât fierul; în al cincilea rând, ca să capeți o dovadă evidentă a vistieriilor încredințate ție. Nici nu s-ar năpusti diavolul asupra ta, dacă nu te-ar vedea într-o mai mare cinste. De aceea și la început s-a năpustit asupra lui Adam, tocmai pentru că-l văzuse bucurându-se de mare slavă. De aceea a pornit războiul cu Iov, pentru că-l văzuse încununat și lăudat de Dumnezeul universului.

Atunci pentru ce Hristos spune: «Rugați-vă ca să nu intrați în ispită» (Mt. 26, 41)?, m-ar putea întreba cineva.

Tocmai pentru a ne arăta că Iisus nu S-a dus în pustie că a vrut să Se ducă, ci că a fost dus de Duhul potrivit unei rânduieli dumnezeiești, lăsându-ne să înțelegem să nu ne băgăm singuri în încercări, ci să le înfruntăm cu curaj atunci când suntem târâți în ele”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia XIII, I, în PSB, vol. 23, p. 153-154)

„... Întâistăpânitorul sfinților nu va trece cu vederea nicidecum pe cei ce se primejduiesc pentru El. Ci mai degrabă îi va scoate și încă foarte ușor din mâna acelora și-i va arăta și mai strălucitori, prilejuindu-le sudoarea ca un prilej de întărire în răbdare. Va consimți cu acest cuvânt și dumnezeiescul Pavel, scriind așa: «Credincios este Dumnezeu, Care nu vă va lăsa pe voi să fiți încercați peste puterea voastră, ci odată cu încercarea va aduce și sfârșitul ei, ca să puteți să o răbdați» (I Cor. 10, 13). Dar și cei ce s-au obișnuit cu luptele și au suportat nu fără vitejie ostenelile din prigoniri, strigă în cartea Psalmilor: «Încercatu-ne-ai pe noi, Dumnezeule,

cu foc ne-ai lămurit precum se lămurește argintul. Prinsu-ne-ai pe noi în cursă, pus-ai necazuri pe spatele nostru. Ridicat-ai oameni pe capetele noastre. Trecut-am prin foc și apă și ne-ai scos pe noi la odihnă» (Ps. 65, 9-11).

Auzi cum nu ocolesc să suporte cele prin care au fost încercați, ci se bucură și mai vârtos primindu-le ca bune și făcându-se cunoscuți ca ceea ce sunt prin încercarea însăși, se dovedesc prin pătimiri ca iubitori la culme ai lui Dumnezeu? Căci au spus că au trecut prin foc. Socotesc că precum cele mai aromate ca tămâia cea bună, care își dovedește mireasma prin unirea cu focul, fiindcă atunci își arată buna mireasmă aflată în ea, la fel și sufletul cuvios își face mai vădită arătarea virtuții de multe feluri aflată în el când e probat într-un fel oarecare în foc, prin încercările și ostenelile ce le suportă. De aceea dumnezeiescul David cântă și spune despre orice sfânt: «Străjui-va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de El și-i va izbăvi pe ei» (Ps. 33, 7)". (Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Facere*, Cartea a Patra a Glafirelor la Facere, 1, în PSB, vol. 39, p. 117-118)

„... Deși am spus că punerea la încercare este împărțită în două, adică în situații prospere și în situații potrivnice, trebuie știut că toți oamenii sunt încercați dintr-un întreit motiv: adesea pentru verificare, uneori pentru curățire, iar alteori pentru plata greșelilor". (Sf. Ioan Casian, *Convorbiri duhovnicești*, Partea I, Convorbire cu părintele Teodor, Cap. XI, 1, în PSB, vol. 57, p. 406)

„Găsim desigur și a patra rațiune, și anume atunci când, pentru a se arăta gloria și lucrarea lui Dumnezeu, se trimit unora anumite suferințe. Cunoaștem aceasta prin autoritatea Scripturii, potrivit cuvintelor Evangheliei: «N-a păcătuit acesta, nici părinții lui, ci ca să se arate lucrarea lui Dumnezeu prin el». Și iarăși: «Boala aceasta nu este pentru moarte, ci pentru starea lui Dumnezeu, ca să se slăvească Fiul lui Dumnezeu prin ea».

Sunt însă și alte feluri de pedepse, cu care sunt loviți până acum unii care au arătat prea multă răutate, cum citim că au fost osândiți Dathan și Abiron, sau Core, sau mai ales acei despre care Apostolul zice: «Pentru aceea i-a dat Dumnezeu la suferințe de ocară și la simțiri vrednice de osândă», pedeapsă care trebuie socotită mai grea decât altele." (Sf. Ioan Casian, *Convorbiri duhovnicești*, Partea I, Convorbire cu părintele Teodor, Cap. XI, 4-5, în PSB, vol. 57, p. 407)

„Iar dacă ai spune: «De ce atât în Vechiul, cât și în Noul Testament sunt atâtea primejdii, atâtea încercări, atâtea uneltiri?», află care e pricina.

Deci care e cauza? Viața de față e un teren de antrenament, o întrecere, o luptă, o topitoare și o vopsitorie a virtuții. Deci așa cum tăbăcarii luând pieile mai întâi le întind, le bat și le atârnă pe ziduri și pietre, și le aplică alte mii de tratamente ca să le facă în stare să primească vopseaua, și astfel le aplică prețioasa culoare; așa cum aurarii aruncând aurul în foc îl predau chinului focului ca să-l facă mai curat; așa cum pe terenurile de sport antrenorii îi supun pe atleți la multe exerciții obositoare și-i lovesc mai tare decât adversarii lor, pentru ca în întreceri să fie gata pentru încleștarea cu adversarii și să se smulgă cu ușurință din ea, tot așa face și Dumnezeu în viața de față; vrând să facă sufletul destoinic prin virtute, îl strânge, îl topește, îl predă chinului încercărilor ca pe cei căzuți și descurajați să-i facă să zvâcnească, pe cei încercați să-i facă mai încercați și neatinși de uneltirile demonilor și de cursele diavolului, și pe toți foarte destoinici spre primirea bunătăților viitoare. Căci bărbatul neispitit, se spune, este neîncercat, iar Pavel zice: «Necazul naște răbdare, iar răbdarea naște încercare» (Rom. 5, 3-4). Vrând deci să-i facă rezistenți și răbdători, Dumnezeu lasă banul să fie bătut în tot felul.

Din această pricină l-a lăsat și pe Iov să pătimească câte a pătimit, ca să se arate mai încercat și să astupe gura diavolului; de aceea i-a lăsat și pe apostoli ca și ei să ajungă mai încercați și să-și arate prin aceasta puterea lor. Și nu mică este această pricină. De aceea și lui Pavel, care-I cerea ușurare și eliberare de relele care-l țineau, i-a zis: «Îți e de ajuns harul Meu, căci puterea Mea se desăvârșește în slăbiciune» (II Cor. 12, 9)". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil. Către cei ce se scandalizează de fărădelegile și persecuțiile comise și despre Pronia lui Dumnezeu*, XXI, 1-5, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 323)

„Ci așa cum în viața aceasta, pirații, tâlharii și spărgătorii se îngrămădesc și uneltesc necontenit nu acolo unde sunt paie și iarbă sau nisip, ci acolo unde este aur și mărgăritare, tot așa și diavolul își ridică și aduce mașinile de război acolo unde vede bogăție adunată în suflet și belșug de evlavie în el. Dar dacă victimele acestor uneltiri sunt treze, nu numai că nu vor pierde de aici nimic, ci vor aduna o bogăție încă mai mare a virtuții, lucru care se face acum". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil. Către cei ce se scandalizează de fărădelegile și persecuțiile comise și despre Pronia lui Dumnezeu*, XXII, 17, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 327)

„Acestea sunt semnele îndelungii răbdări. Dar nu numai acestea, ci propriu îndelungii răbdări mai este și a se socoti pe sine pricina încercării. Și poate că așa și este de fapt. Fiindcă multe dintre cele ce ni se întâmplă ni se întâmplă spre îndrumarea noastră sau spre stingerea păcatelor trecute, sau spre îndreptarea neatenției prezente, sau spre ocolirea păcatelor viitoare. Cel ce socotește, așadar, că pentru una din acestea i-a venit încercarea, nu se răzvrătește când e lovit, mai ales dacă e conștient de păcatul său, nici nu învinovățește pe acela prin care i-a venit încercarea, căci fie prin acela, fie prin altul, el a avut să bea paharul judecăților dumnezeiești. Ci el privește spre Dumnezeu și-I mulțumește Lui, care a îngăduit încercarea, și se învinovățește pe sine, și primește certarea cu inimă bună, purtându-se ca David cu Semei, sau ca Iov cu soția sa. Nebunul însă roagă pe Dumnezeu să-l miluiască; dar venind mila nu o primește, fiindcă nu a venit precum a voit el, ci precum doftorul sufletelor a socotit că e de folos. Și de aceea se face nepăsător și se tulbură, și uneori se războiește aprins cu dracii, alteori hulește pe Dumnezeu; astfel arătându-se nemulțumit, nu primește decât bâta". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Cuvânt ascetic*, cap. 22, în *Filocalia*, vol. II, p. 34)

„Când îți va veni vreo încercare pe neașteptate, nu învinovăți pe cel prin care a venit, ci întreabă pentru ce a venit. Și vei afla îndreptare. Deoarece fie prin acela, fie prin altul, trebuie să bei amărăciunea judecății lui Dumnezeu". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste*, suta a doua, cap. 42, în *Filocalia*, vol. II, p. 76)

„Omul cuminte, gândindu-se la puterea tămăduitoare a judecăților dumnezeiești, poartă cu mulțumire necazurile care-i vin prin ele, nefăcând pe nimeni vinovat pentru ele, decât păcatele sale. Iar cel nebun, necunoscând providența atotînțeleaptă a lui Dumnezeu, păcătuiește și când e mustrat, socotind fie pe Dumnezeu, fie pe oameni ca pricinuitori ai relelor sale". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste*, suta a doua, cap. 46, în *Filocalia*, vol. II, p. 77)

„A mai zis (avva Or): «Prin orice încercare ai trece nu învinui pe nimeni, ci doar pe tine însuți, zicând: *S-a întâmplat din pricina păcatelor mele*»". (*Patericul sau Apoftegmele Părinților din pustiu*, p. 368)

„Prin încercările pe care Dumnezeu le îngăduie să vină, El ne pregătește pentru împărăția Sa cerească, noi având «pașaportul» încercărilor în mână". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Mica filocalie*, p. 32)

„Și dacă ne trimite Dumnezeu uneori încercări, o face pentru că ne iubește. Vrea să ne dea ocazia să ne curățim sufletește (spunea Moș Panais Hagiionas, nevoitor din Grecia – n.n.)”. (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 341)

Îngăduirea încercărilor de către Dumnezeu

„Domnul, Cel care rânduiește toate cu măsură, nu ne pune la încercări mai mult decât îngăduie puterile, ci încearcă ocazional pe cei ce luptă pentru credință, fără să îngăduie să fie ispitiți mai greu decât le este puterea; El amestecă cu măsură lacrimile cu băutura (Ps. 79, 6) celor care trebuie să arate dacă în timpul suferințelor păstrează pentru Dumnezeu recunoștința”. (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 219, I, în PSB, vol. 12, p. 451, 452)

„Dar pricina tuturor bunătăților avute de Noe a fost credința lui în Dumnezeu. Ea l-a întărit ca să îndure cu bărbăție totul. Hrănit de nădejde, nu simțea necazurile. Noe a făcut tot ce a depins de el: a fost răbdător, a avut credință mare și a îndurat totul. Și uită-te acum la marea iubire de oameni, pe care i-o arată Dumnezeu! «Și și-a adus aminte Dumnezeu de Noe».

Scriptura n-a spus atât: «Și și-a adus aminte», ci, pentru că mai înainte Dumnezeiasca Scriptură ne făcuse cunoscută mărturia lui Dumnezeu despre dreptul Noe, spunând: «Intră în corabie, că te-am văzut drept în neamul acesta» (Fac. 7, 1), de aceea acum spune «Și și-a adus aminte Dumnezeu de Noe», adică Dumnezeu și-a adus aminte de mărturia pe care o dăduse despre el; nu l-a trecut cu vederea multă vreme pe drept, ci l-a ținut în corabie atât cât Noe a putut răbda și atunci i-a dăruit harul Său. Dumnezeu, cunoscând slăbiciunea firii noastre, ne lasă să îndurăm atât cât putem răbda, atunci când îngăduie să vină vreo încercare peste noi, ca și nouă să ne dea răsplată pe măsura răbdării, iar El să-și arate iubirea Sa de oameni, precum zice și Pavel: «Credincios este Dumnezeu, Care nu vă va lăsa să fiți încercați peste puterile voastre, ci odată cu încercarea va aduce și scăpare din ea, ca s-o puteți răbda» (I Cor. 10, 13). Așadar, pentru că și dreptul acesta a fost stăruitor și răbdător, pentru a îndura cu credință în Dumnezeu traiul în corabie, «Dumnezeu, spune Scriptura, și-a adus aminte de el». Apoi ca să cunoști cât de adâncă e iubirea de oameni a lui Dumnezeu, Dumnezeiasca Scriptură adaugă: «Și de toate fiarele și de toate dobitoacele și de toate păsările și de toate târâtoarele câte erau cu el

în corabie». Vezi că tot ce face Dumnezeu o face în cinstea omului?” (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere,* omilia XXVI, III, în PSB, vol. 21, p. 323)

„Ai văzut bărbăție sufletească? Ai văzut suflet deprins să filozofeze? Ai văzut că Stăpânul amână și întârzie, tocmai pentru că vrea să-l facă mai strălucit pe Avram? Dumnezeu, pentru că poartă grijă de slugile Sale, nu vrea atât să le facă binefaceri, ci vrea să-i arate și străluciți, vrea să facă să fie știută de toți credința lor. Dacă îndată după făgăduință, Dumnezeu ar fi dat seminției lui Avram pământul, dacă ar fi deschis pântecele Sarei și i-ar fi dăruit urmași, nici minunea n-ar fi fost atât de mare și nici credința dreptului n-ar fi fost vădită tuturor. Negreșit puterea lui Dumnezeu s-ar fi arătat și atunci, pentru că la porunca Lui ar fi dat viață unui pântece amorțit, neputincios pentru nașterea de copii, dar dreptul Avram n-ar mai fi împletit pe capul lui cunună, ca acum când atâta vreme i-a fost pusă virtutea la încercare, când virtutea lui ajungea pe fiecare zi mai strălucită”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere,* omilia XXXVIII, V, în PSB, vol. 22, p. 53)

„... bunul Dumnezeu rânduiește așa viața lui (Avram – n.n.), că de fiecare dată pune la încercare pe slujitorul Său, ca să-i descopere sufletul lui iubitor de Dumnezeu. Dumnezeu știa mai dinainte recunoștința slugii Sale, știa frumusețea sufletului său, cunoștea bine mărgăritarul; dar voia să-l facă cunoscut tuturor celor de pe vremea lui, pentru ca și cei de mai târziu să râvnească și să imite virtutea dreptului Avram”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere,* omilia XXXIX, I, în PSB, vol. 22, p. 62)

„Dumnezeu, ca un părinte iubitor, uneori ne iartă, alteori ne pedepsește, ca oricum să găsească un mijloc pentru însănătoșirea sufletului nostru. Și un doctor, când îngrijește pe un bolnav, nu-l ține nici mereu nemâncat, nici nu-l lasă să mănânce cât vrea ca nu cumva mâncarea prea multă să dea naștere la febră și să-i mărească boala, iar nemâncarea să-l slăbească și mai mult, ci face tot ce trebuie gândindu-se la puterea bolnavului și-i dă cu grijă doctoriile. Tot așa și Iubitorul de oameni Dumnezeu, cunoscând folosul fiecăruia dintre noi, uneori ne lasă să ne meargă bine, alteori ca să ne încerce aduce peste noi încercări. De suntem virtuoși, prin năvala încercărilor ajungem mai străluciți și atragem asupra noastră mai multă bunăvoință; de suntem păcătoși și primim cu mulțumire năvala încercărilor, aruncăm de pe noi sarcina cea grea a păcatelor și dobândim multă iertare”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere,* omilia XL, III, în PSB, vol. 22, p. 76)

„Iar când vede că nu putem avea nici un câștig de pe urma unei vieți pline de mulțumire și fericire, ca un doctor bun care-l pune de postește ca să-i redea sănătatea, pe cel care-l vede că se îngrașă de prea multă mâncare, tot așa și minunatul Doctor al sufletelor noastre dă drumul la încercări asupra noastră ca să ne dăm seama de vătămarea ce-am avut de pe urma traiului nostru bun și fericit; iar când vede că ne-am însănătoșit deplin, atunci, cu ajutorul Său ne scapă și de necazuri și-Și arătă cu multă îmbelșugare și purtarea Sa de grijă". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere,* omilia XL, III, în PSB, vol. 22, p. 76)

„Fără probleme, fără necazuri, fără boli, fără întristări, ce s-ar face omul? S-ar deda desfrâului și beției, s-ar târî prin mocirlă ca porcul, ar uita cu desăvârșire de Dumnezeu și de poruncile Lui. Așa însă, nevoințele și temerile, necazurile și încercările îl mențin într-o oarecare stare de veghe, îi devin școli de filosofie, exerciții ale sufletului". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 30)

„Nici un sportiv adevărat, atunci când se află pe stadion, nu cere odihnă, liniște, mâncăruri sau băuturi. Altfel, ar fi nu numai un sportiv prost, dar și nebun. Atunci când concurează, își adună forțele, îndură praful, căldura, transpirația, chinul și, câteodată, chiar și durerea. Apostolul Pavel se compară pe sine, ca și pe orice creștin care duce în mod conștient lupta pentru mântuire, cu un luptător. «Așa mă lupt, nu ca lovind în aer, ci îmi chinuiesc trupul meu și îl supun robiei, ca nu cumva, altora propovăduind, eu însumi să mă fac netrebnic» (I Cor. 9, 6-27). Dacă vrem să înțelegem odată că în viața noastră vom avea de întâmpinat probleme și greutăți, boli și infirmități, lipsuri și nedreptăți, suferințe și chinuri, atunci niciodată nu vom fi luați prin surprindere și nu ne vom mâhni, așa cum nu se supără nici luptătorul atunci când se află în ring.

Va veni și vremea odihnei. Acum este, însă, vremea încercărilor, a ispitelor, a supărărilor, ca prin ele să dobândim nădejdea mântuirii, așa cum ne spun Sfinții Apostoli Iacov și Pavel: «Mare bucurie să socotiți, frații mei, când cădeți în felurite ispite, știind că încercarea credinței voastre lucrează răbdarea; iar răbdarea să-și aibă lucrul ei desăvârșit, ca să fiți desăvârșiți și întregi, nelipsiți fiind de nimic» (Iac. l, 2-4). Și nu numai atât, ci «ne lăudăm și în suferințe, bine știind că suferința aduce răbdare, și răbdarea încercare, și încercarea nădejde» (Rom. 5, 3-4). Există, desigur, încercări mari și încercări abia simțite, supărări grele și supărări ușoare, ispite mari și ispite mici. Să știm, însă, că Dumnezeu nu îngăduie

niciodată să fim ispitiți peste puterile noastre". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 333-334)

„Dumnezeu a încercat pe Avraam, adică i-a adus necaz cu folos nu ca să afle cum este, căci Cel ce cunoaște toate înainte de nașterea lor îl cunoștea și pe el, ci ca să-i dea prilejuri pentru o credință desăvârșită". (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 203, în *Filocalia*, vol. I, p. 274)

„Vrăjmașii se răzbună pe purtarea și râvna ta pălmuindu-ți sufletul cu încercări felurite și negrăite. Dar din necazurile multe și nespuse ți se împletește cununa; și «întru neputințe se desăvârșește puterea lui Hristos» (II Cor. 12, 9); și în stările triste ale sufletului obișnuiește să înflorească harul Duhului. «Că a răsărit celor drepți lumină în întuneric». Să ținem numai îndrăznirea și lauda nădejdii tare până la sfârșit". (Ioan Carpatiul, *Capete de mângâiere*, cap. 19, în *Filocalia*, vol. IV, p. 130)

„Precum cânepa dacă nu e bătută mult nu se poate folosi la scoaterea celor mai subțiri fire și cu cât se bate și se piaptănă mai mult cu atât se face mai curată și de mai bun folos și precum vasul nou făcut dacă nu e băgat în foc nu poate fi folosit de oameni; și precum pruncul e încă neiscusit pentru lucrurile lumii căci nu poate nici zidi, nici semăna, nici sădi, nici altul din lucrurile lumii, așa e adeseori și cu sufletele. Chiar dacă s-au împărtășit de harul dumnezeiesc și pentru pruncia lor sunt pline, prin bunătatea Domnului, de încredințarea dulceții și a odihnei Duhului, dacă nu sunt însă cercate, nici cercetate prin felurite necazuri de către duhurile rele, sunt stăpânite încă de pruncie și, ca să zic așa, nu sunt destoinice pentru Împărăția cerurilor. Căci zice dumnezeiescul Apostol: «Dacă sunteți fără certare, de care s-au făcut părtași toți, sunteți din fărădelegi, iar nu fii» (Evr. 12, 8)". (Sf. Simeon Metafrastul, *Parafrază în 150 de capete*, cap. 130, în *Filocalia*, vol. V, p. 343-344)

„Luptătorii sunt încercați ca să-și sporească puterea lor, cei încrezuți sunt încercați pentru ca din cele ce-i vatămă să învețe să se păzească pe ei; cei adormiți sunt încercați pentru ca să fie ajutați să se trezească; cei depărtați de Dumnezeu sunt încercați pentru ca să se sălășluiască cu îndrăznire în casa Lui. Nici un fiu neîncercat nu primește bogăția casei tatălui său ca să fie ajutat de ea. De aceea Dumnezeu încearcă mai întâi și bate, apoi își arată darul. Slavă Stăpânului care prin doftorii amare ne dă

bucuria sănătății!". (Calist și Ignatie Xanthopol, *Metoda sau Cele 100 de capete*, cap. 16, în *Filocalia*, vol. VIII, p. 53)

„... încercările sunt neapărat folositoare oamenilor (...) se cuvine celui ce umblă în calea lui Dumnezeu să-I mulțumească pentru toate cele ce vin asupra lui și să-și învinovățească și să-și ocărască sufletul și să știe că nu ar fi fost lăsat de Purtătorul de grijă, dacă nu s-ar fi lenevit; a fost lăsat, pentru că s-a mândrit și ca să nu zăpăcească din pricina aceasta, nici să iasă din stadionul luptei, nici să nu o poarte pe aceasta fără să se învinovățească; și ca să nu se facă prin aceasta răul lui îndoit. Pentru că nu este nedreptate la Dumnezeu, din Care izvorăște dreptatea. Să nu fie! Lui, fie slava în veci!" (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XXI, în *Filocalia*, vol. X, p. 116)

„Încercarea e de folos oricărui om. Căci dacă încercarea este de folos lui Pavel, toată gura se va astupa și lumea se va simți îndatorată înaintea lui Dumnezeu să primească încercările. Cei ce se nevoiesc sunt încercați, ca să sporească în bogăția lor; cei leneși, ca să se păzească de cele ce-i vatămă; cei somnoroși, ca să se îndemne la trezire; cei ce se află departe, ca să se apropie de Dumnezeu; casnicii, ca să intre în casă cu îndrăzneală. Nici un fiu nedeprins nu primește bogăția casei tatălui său înainte de a se putea folosi de ea. De aceea îi încearcă și mai întâi Dumnezeu și-i supune la greutăți, apoi le arată darul. Slavă Stăpânului, celui ce prin doftorii amare ne duce la desfătarea în sănătate!" (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XLVIII, în *Filocalia*, vol. X, p. 251-252)

„Căci pentru că te iubește, te-a încercat Domnul cu milă, datorită rugăciunii robului (e vorba de părintele lui duhovnicesc, Ava Varsanufie – n.n.). Sau, ca și prin această mică încercare să conlucrezi cu rugăciunea lui (a Avei Varsanufie pentru acest ucenic – n.n.). Iar aceasta ți s-a socotit drept lucrarea ta, ca să închidă gura vrăjmașului spre a nu zice: «Dacă ar fi fost ispitit spre îndreptare s-ar fi prăbușit»[175]. Deci nu te întrista ... Îmbăr-

---

[175] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Ai conlucrat prin răbdarea ispitei adusă asupra ta cu rugăciunea lui Varsanufie pentru tine. Rugăciunea lui nu te-a scutit de ispită, ca să poți arăta și tu prin răbdarea ei, o împreună lucrare cu rugăciunea lui. Dar și rugăciunea lui te-a ajutat să aduci această răbdare. Prin aceasta s-a închis gura vrăjmașului care ar fi putut spune că dacă ai fi fost supus la o astfel de probă, te-ai fi clintit din statornicia ta în credință și în răbdare. (n. s. 171, p. 145)

bătează-te și fii tare!” (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 108, în *Filocalia*, vol. XI, p. 145)

„Întrebarea aceluiași către același: s-a spus: «Probează-mă, Doamne, și mă ispitește» (Ps. 25, 2); și iarăși: «Bucurați-vă când ajungeți în diferite ispite» (Iac. 1, 2). Dar altă dată s-a spus: «Și nu ne duce pe noi în ispită» (Mt. 6, 13); și iarăși: «Rugați-vă, ca să nu intrați în ispite» (Mt. 26, 41). Dar acestea sunt contrare unele altora. Te rog arată-mi deosebirea ispitelor.

Răspunsul lui Varsanufie: Cuvântul: «Probează-mă, Doamne, și mă ispitește» e al omului care se luptă și cere să fie probat prin ispita venită cu îngăduința lui Dumnezeu. Dar îl spune cu gândul să rabde necazul încercării. Căci răbdarea, cum s-a spus, îl duce pe om la probare și la celelalte bunătăți (Rom. 5, 4). De aici răsare în chip sigur bucuria și sporirea. Căci voia celui ce se luptă nu conlucră (cu ispita), ci mai vârtos se luptă împotriva ei și omul se predă ostenelii, ca să nu fie biruit de ispită.

Iar cuvântul: «Și nu ne duce pe noi în ispită» înseamnă: Să nu ne lași să fim ispitiți de voia noastră și de pofta noastră. Căci din căderea într-o astfel de ispită se naște moartea. Despre aceasta zice Mântuitorul: «Rugați-vă, ca să nu intrați în ispită» (Mt. 26, 13).

De aceea dreptul face amândouă cererile. Pe de o parte cere să fie ispitit cu îngăduința lui Dumnezeu spre probare în vederea mântuirii; pe de alta cere să nu fie ispitit de voia și de pofta sa spre pieirea sufletului”. (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 392, în *Filocalia*, vol. XI, p. 399)

Încercările sunt adevărate teste pentru noi, ce vădesc aplecarea voinței noastre

„Suntem ispitiți în două chipuri: sau prin necazurile care încearcă inimile noastre, ca pe aur în cuptor, vădind prin răbdarea în suferințe, tăria inimilor noastre, sau adeseori chiar prin buna stare materială, care pentru mulți este o încercare a tăriei inimilor noastre. Că-i la fel de greu să-ți păstrezi sufletul neînfrânt, când ești în necazuri, ca și să nu te mândrești, umilind pe alții, când ești bogat și ai de toate”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a VI-a, I, în PSB, vol. 17, p. 399)

„Se spune despre un comediant ambulant din Alexandria Egiptului că a îmblânzit și a dresat o maimuță să se miște și să danseze atât de frumos, încât imita exact persoana care o însoțea, mai ales că era îmbrăcată ca

pentru dans, iar când i-au mai adăugat și acompaniamentul muzical, mlădierea maimuței urma așa de bine ritmul melodiei, încât prin toate mișcările pe care le făcea și le schița, dovedea că le-ar executa în chip *firesc*, parcă ar fi fost un om adevărat. Văzând cât e de captivat publicul de noutatea priveliștii, câțiva tineri mai obraznici au strigat către cei care priveau țintă la spectacol că «Maimuța-i tot maimuță!». De aceea, în timp ce lumea striga și aplauda mișcările atât de cadențate ale acesteia – oricât de legate de tact și de melodie ar fi fost ele – ei au aruncat asupra orchestrei și a cântăreților tot felul de momeli, scoțând într-una sunete care trezesc și ațâță instinctul acestui soi de animal. Și ce să vezi? Fără să mai aștepte nimic, când a văzut alunele și nucile împrăștiate pe jos, înaintea orchestrei, uitând de dans, de aplauze și de podoabele hainei, maimuța s-a aruncat pe ele și a adunat cu labele tot ce găsea, iar ca să n-o mai împiedice nimic în împlinirea poftei ei, și-a dat jos masca de pe bot, aruncându-și de-o parte dresajul, zdrobindu-și cojile și mâncând fructele, cum numai maimuțele obișnuiesc. În loc de aplauze și admirație, s-a pornit atunci o adevărată explozie de râs între spectatori din pricina hidoșeniei și caraghioslâcului în care apărea animalul dintre zdrențele măștii sale[176].

După cum, deci, nu i-a fost de ajuns maimuței masca, pe care și-a pus-o spre a fi crezută că-i om, recăpătându-și firea când a auzit răcnet de sălbăticiune, tot așa și cei ce nu și-au îmbunătățit deplin firea lor prin credință, la momelile diavolului repede dovedesc că sunt altceva decât ceea ce par. Căci în locul smochinei, al alunei ori a altor ispite de acest fel, diavolul momește pe om cu măriri deșarte, cu fuga după ranguri, cu dor după câștig, după plăceri, și câte altele de felul lor, oferindu-le ca pe niște zbierete celor cu suflete de maimuță și care simulează creștinismul printr-o imitație falsă, dar care, în vremuri de încercare, dovedesc în loc de înțelepciune, de blândețe ori de alte virtuți, numai o mască a lor". (Sf. Grigorie de Nyssa, *Despre înțelesul numelui de creștin*, în PSB, vol. 30, p. 437-438)

„Cel ce a împlinit o poruncă să aștepte ispita pentru ea. Căci dragostea față de Hristos se probează prin cele potrivnice". (Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, cap. 88, în *Filocalia*, vol. I, p. 244).

„Tot necazul vădește aplecarea voinței, dându-i acesteia prilej să încline fie la dreapta, fie la stânga. De aceea necazul ce se întâmplă să vină

[176] Tâlcuirea Pr. Bodogae: Temă împrumutată din scriitorul profan Lucian (120-184), *Pescarul,* cap. 36, trad. Radu Hâncu, 1959, p. 376 (n.s. 2, p. 438)

se numește încercare, dând celui ce se împărtășește de el cunoștința voilor sale ascunse". (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 204, în *Filocalia*, vol. I, p. 275)

„Cei ce se nevoiesc în viața aceasta spre evlavie sub îndrumarea providenței dumnezeiești sunt probați prin aceste trei ispite: sau li se dăruiesc cele plăcute, ca sănătate, frumusețe, belșug de prunci, bogăție, slavă și cele asemenea; sau vin asupra lor pricini de întristare, ca lipsa de prunci, de avuție și de slavă; sau le vin pricini de dureri în trup, ca boli, chinuri și cele asemenea. Către cei dintâi zice Domnul: «De nu se va lepăda cineva de toate câte le are, nu va putea să fie ucenicul Meu» (Lc. 14, 33). Iar către cei de-al doilea și de-al treilea: «Întru răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre» (Lc. 21, 19)". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste*, suta a doua, cap. 91, în *Filocalia*, vol. II, p. 85)

„Precum pricinile mai generale ale ispitelor de bunăvoie sunt trei: sănătatea, bogăția și renumele, așa și ale celor fără de voie sunt trei: pagubele, batjocurile și bolile. Unora le sunt acestea spre zidire, iar altora, spre surpare". (Ilie Ecdicul, *Culegere din sentințele înțelepților*, cap. 10, în *Filocalia*, vol. IV, p. 278).

„Dumnezeu nu vrea ca lucrarea celor sârguincioși să fie nechinuită, ci foarte încercată. De aceea îngăduie focul ispitelor și retrage puțin harul dat lor de sus și lasă ca pacea gândurilor să fie tulburată de gândurile răutății pentru o vreme, ca să vadă aplecarea sufletului, cui se dăruiește el mai mult: Lui, Făcătorului și Binefăcătorului lui, sau simțirii lumii și lunecușului în plăceri? Pe urmă sau le dă har îndoit celor ce sporesc în dragostea Lui, sau îi biciuiește cu aceste ispite și necazuri pe cei lipsiți de lucruri, până ce vor câștiga neplăcerea față de lucrurile văzute și nestatornice și vor spăla prin lacrimi amărăciunea de pe urma plăcerilor venite de la ele". (Cuviosul Nichita Stithatul, *Cele 300 de capete despre făptuire*, suta a doua, cap. 14, în *Filocalia*, vol. VI, p. 250-251)

„Și prin toate încercările[177] e îngăduit diavolului ispititor să războiască pe sfinți, ca să se probeze dragostea de Dumnezeu din ei în astfel de încercări, adică de se dovedesc iubitori de Dumnezeu și stăruie în

---

[177] Sf. Isaac se referă aici la multele uneltiri ale vrăjmașului diavol care întinde o sumedenie de curse credincioșilor Domnului, momindu-i cu frumusețea femeilor și gânduri la plăceri desfrânate, păcătoase și nepermise, apoi prin nălucirea aurului etc. – n.n.

dragostea de El și iubesc cu adevărat pe Dumnezeu prin înfrânarea de la asemenea lucruri, prin depărtare și prin lipsirea de ele. Și chiar de se apropie de aceste lucruri, se nevoiesc să le disprețuiască și să le nesocotească pentru dragostea de Dumnezeu. Aceștia, de sunt lingușiți, nu sunt înfrânți de draci. Ei sunt încercați nu numai ca să se facă cunoscuți ca probați lui Dumnezeu, ci și diavolului însuși. Căci acesta dorește mult să ispitească și să probeze de s-ar putea pe toți și să-i ceară pe ei de la Dumnezeu ca să-i încerce, cum a cerut pe dreptul Iov. (...) Și prin aceasta sunt probați cei adevărați și neclintiți în dragostea de Dumnezeu, că le disprețuiesc pe toate acestea și le socotesc ca nimic în ochii lor în asemănare cu dragostea de Dumnezeu". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul LIV, în *Filocalia*, vol. X, p. 272-273)

„Dar cei ce nu sunt tari în adevăr, probându-se în ... ispite, se fac cunoscuți ca atare și cad de la Dumnezeu ca niște gunoaie, dând loc în ei vrăjmașului lor, și ies vinovați pentru ușurătatea cugetării lor, sau pentru mândria lor. Pentru că nu s-au învrednicit să primească puterea pe care au avut-o sfinții lucrătoare în ei. Căci nu e biruită această putere ce lucrează împreună cu noi. Fiindcă Domnul este atotputernic și mai tare ca toți și în toată vremea e biruitor în trupul cel muritor, când coboară să le ajute în război. Iar de sunt și biruiți, e vădit că sunt biruiți când sunt afară de El. Aceștia sunt cei ce se golesc cu voia lor de El prin nerecunoștința lor. Ei nu s-au învrednicit de puterea ce sprijinește pe biruitor, ba și de puterea lor obișnuită și proprie, pe care au avut-o în timpurile războaielor lor celor grele, se simt goliți.

Dar cum se simt goliți? Prin aceea că văd căderea lor ca dulce și plăcută și că le e neplăcut să rabde greutatea războiului vrăjmașului lor, în care biruiau odinioară în chip curat cu râvnă, prin pornirea mișcării firii, pe care o simțeau, în vremea aceea, aprinsă și vioaie. Iar acum nu le mai găsesc pe acestea în sufletul lor". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul LIV, în *Filocalia*, vol. X, p. 273-274)

Fără dușman și tentații nu există luptă, nici victorie, nici cununi

„Fără victorie nu există coroană, fără luptă nu există victorie, fără dușman și tentații nu este luptă" (Fericitul Augustin, *In Psalmo 60, 3*, P. L. XXXVI, col. 724)

„Un organizator de jocuri atletice publice, dacă ar avea un prieten printre atleți, n-ar voi să-l încununeze numai pentru că este prieten cu el, ci și pentru ostenelile sale, pentru vrednicia lui; și aceasta mai cu seamă pentru că îl iubește. Tot așa și Hristos; pe aceia pe care-i iubește, pe aceia mai ales vrea să-i vadă biruitori și prin propriile lor puteri, nu numai prin ajutorul Lui". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia LV, I, în PSB, vol. 23, p. 634)

„N-ar fi de lăudat, (...) vitejia unui bărbat drept, dacă ar învinge fără să fie pus la încercare, fiindcă victoria nu poate avea loc fără luptă". (Sf. Ioan Casian, *Convorbiri duhovnicești*, Partea a III-a, Convorbirea cu părintele Piamun, Cap. XIII, 4, în PSB, vol. 57, p. 636)

Cel rău nu supără sufletul după voia lui, ci atât cât îi permite Dumnezeu

„... Dumnezeu nu ne lasă să fim încercați mai mult decât putem suferi". (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Psalmi*, Omilia la Psalmul LXI, III, în PSB, vol. 17, p. 334)

„Iar cel rău nu supără sufletul cât e voia lui, ci cât e lăsat de Dumnezeu. Căci dacă oamenilor nu le este neștiut câtă povară poate duce catârul, câtă asinul, câtă cămila, ci pun pe fiecare povara pe care o poate duce, și dacă olarul știe câtă vreme trebuie să lase vasele la foc ca nu cumva rămânând prea mult să se sfarme, nici scoțându-le înainte de arderea îndeajuns să nu fie de folos, deci dacă omul are o asemenea înțelegere, nu va ști cu mult mai mult și nesfârșit mai mult înțelepciunea lui Dumnezeu câtă încercare trebuie să se aducă asupra fiecărui suflet ca să se facă cercat și bun pentru Împărăția cerurilor?" (Sf. Simeon Metafrastul, *Parafrază în 150 de capete*, cap. 129, în *Filocalia*, vol. V, p. 343)

„Și când se dă o mică îngăduință de la Dumnezeu, diavolul se apropie ispitind cu tărie, dar pe măsura puterii celor ispitiți de el. Căci nu atacă nelegiuitul diavol după pofta lui"[178]. (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul LIV, în *Filocalia*, vol. X, p. 273)

„«Credincios este Dumnezeu care nu vă va lăsa pe voi să fiți ispitiți peste putere» (I Cor. 10, 16). Deci te lasă să te nevoiești după puterea ta. Iar pe cei mari îi cearcă după puterea lor prin ispite mari. Și ei se bucură. Căci ispita duce pe om la sporire. Fiindcă unde se ivește un bine, se ivește

și războiul. Nu te teme deci de ispite. Ci te bucură, căci te duc la sporire. Disprețuiește ispita și Dumnezeu te va ajuta și te va acoperi”[179]. (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 496, în *Filocalia*, vol. XI, p. 473-474)

„A mai zis (amma Sincletica): «Cu cât atleții progresează mai mult, cu atât se lovesc de un adversar mai puternic»”. (*Patericul sau Apoftegmele Părinților din pustiu*, p. 352)

Îndemn la răbdarea încercărilor cu mulțumire și smerenie

„Căci, spune-mi: ce poate oare tulbura un suflet cucernic? Moartea? Dar asta e începutul unei vieți cu mult mai bune. Poate sărăcia? Dar aceasta îl ajută în fapta cea bună. Poate boala? Dar nici că o consideră ca existând, și nu numai boala, ci chiar de ar zace la pat, sau de ar fi scârbit, el pe toate, preîntâmpinându-le, le înlătură. Poate că necinstea? Dar în el e răstignită lumea întreagă. Poate pierderea copiilor? Dar el nu se înspăimântă, mai ales când este inițiat în dogma învierii celei de obște. Așadar, ce ar putea să clatine un astfel de suflet? Nimic din toate acestea. Poate că bogăția îl îngâmfă? Nicidecum, căci el știe că averile sunt nimic înaintea sa. Poate îl îngâmfă slava? Dar a învățat și știe că «Toată slava omului este ca floarea câmpului» (Is. 40, 6). Poate că desfătarea? Dar el a auzit deja pe Pavel, care zice: «cea care trăiește-n desfătări, deși trăiește, e moartă» (I Tim. 5, 6). Așadar, când un astfel de suflet nici nu se îngâmfă, nici nu se împuținează, ce ar putea egala o astfel de sănătate?” (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Filipeni,* omilia a XIII-a, p. 235)

---

[178] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Adică încercările ce le aduce diavolul cuiva nu întrec puterea aceluia de a le răbda. Căci dacă ar întrece această putere, omul n-ar avea nici o vină, în cazul că nu le-ar putea răbda și depăși. Deci cei ce cad nu pot da ca scuză că încercările sau ispitele au fost peste măsura puterii lor de a le înfrânge. Desigur, lucrurile se complică, dat fiind că omul nu le biruie numai cu puterea sa, ci și cu puterea lui Dumnezeu. Dar puterea dată lui de Dumnezeu i se dă în așa fel, ca să nu facă de prisos efortul lui maxim, sau să nu ceară un efort pe care omul nu l-ar putea face. Excepție fac minunile ce se fac în unele cazuri prin unii. Dar poate și în aceste cazuri puterea mai presus de fire dată unora e pe măsura credinței lor mai presus de fire. În general însă, hotarul între ordinea firii și cea mai presus de fire e foarte greu de trasat și e foarte mobil. În cei credincioși puterile mai presus de fire, pătrunzând în fire, ridică înseși puterile acesteia la diferite nivele. (n. s. 293a, p. 273)

[179] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Ispita e dată ca să te lupți cu ea. Și de lupți, îți întărești voința în a rezista în bine și prin aceasta înaintezi în el. Dacă nu ai prilejul să lupți cu ispitele, te moleșești. (n. s. 673, p. 474)

„A răbda și a-I mulțumi lui Dumnezeu la vreme de încercare sunt cele mai minunate izbânzi ale creștinului". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 370)

„... aceasta e bogăția mea, aceasta e cheltuiala păcatelor mele: să călătoresc necontenit prin asemenea încercări și ele să-mi vină de la cei de la care mă așteptam mai puțin". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea IX, 1a, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență...,* p. 174-175)

„Chiar dacă nu primeau răsplata aici pe pământ, oamenii aceștia din Vechiul Testament, care nu s-au bucurat de răsplată, pentru asta mai cu seamă sunt de admirat, că, deși nu știau lămurit de învățătura despre înviere, că, deși vedeau că faptele sunt potrivnice făgăduințelor lui Dumnezeu, totuși nu se poticneau, nu se tulburau, nu se nelinișteau, ci se lăsau în voia proniei neînțelese a lui Dumnezeu; nu se sminteau cu nimic de cele potrivnice, ci așteptau sfârșitul, știind că înțelepciunea lui Dumnezeu este bogată și iscusită, dar, mai bine spus, chiar înainte de sfârșit, îndurau cu mulțumire tot ce se îndrăznea împotriva lor și continuau să-L slăvească pe Dumnezeu, care îngăduia să se întâmple acestea". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvânt către cei ce s-au poticnit în fața împrejurărilor vitrege ale vieții și din pricina prigonirii și tulburării poporului…*, 9, în vol. *Despre desfătarea celor viitoare. Să nu deznădăjduim. Nouă cuvântări la Cartea Facerii,* p. 244)

„După ce a venit încercarea, nu întreba de ce sau prin cine a venit, ci cum să o porți cu mulțumire, fără întristare și fără pomenirea răului". (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 198, în *Filocalia*, vol. I, p. 274)

„... răspunse bătrânul: «A sta neclintit în împrejurări aspre și a răbda relele; a aștepta sfârșitul încercării și a nu da drumul iuțimii la întâmplare; a nu vorbi cuvânt neînțelept, nici a gândi ceva din cele ce nu se cuvin unui închinător al lui Dumnezeu». Căci zice Scriptura: «Până la o vreme va răbda cel cu îndelungă răbdare și pe urmă i se va răsplăti cu bucurie; până la o vreme va ascunde cuvintele lui, și buzele multora vor spune înțelepciunea lui» (Eccl. 1, 29-30)". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Cuvânt ascetic*, suta a doua, cap. 21, în *Filocalia*, vol. II, p. 34)

„Nici nu cerceta pricina încercărilor tale, de unde vin, ci roagă-te numai lui Dumnezeu să le porți cu mulțumire, cum zice Sfântul Marcu: «Venind încercarea, nu căuta de ce și prin cine a venit, ci caută să o rabzi cu mulțumire și fără să ții minte răul. Și iarăși: Dacă nu e ușor să afli pe vreunul să placă lui Dumnezeu fără să fie încercat, se cade să mulțumim lui Dumnezeu pentru tot ce ni se întâmplă. Și: tot necazul dă pe față starea sufletului, dacă acesta tinde spre cele de-a dreapta sau spre cele de-a stânga. De aceea, orice necaz ni se întâmplă, se numește încercare, dând celui părtaș la el cunoștința voilor lui ascunse»". (Calist și Ignatie Xanthopol, *Metoda sau cele 100 de capete*, cap. 16j, în *Filocalia*, vol. VIII, p. 52)

„... despre Dumnezeu știm că iubește și ocrotește făptura Sa și că El Însuși este izvorul înțelepciunii și știe să cârmuiască cele ale noastre și că nimic nu-I este Lui cu neputință, ci toate slujesc voii Lui; și trebuie să știm că toate câte le face, sunt spre folos și că trebuie să le primim, precum am spus mai înainte, cu mulțumire, ca de la un Stăpân bun și binefăcător, chiar dacă sunt împreunate cu necaz. Căci toate se fac cu dreaptă judecată și Dumnezeu Cel prea milostiv nu trece cu vederea nici necazul ce ni se întâmplă. Dar omul adeseori se îndoiește în sine și păcătuiește din cel mai mic necaz, împreunat cu cele ce vin asupra lui, zicând: «Cum pot fi acestea spre folosul meu?». Dar noi nu păcătuim în cele ce vin asupra noastră decât pentru că suntem fără răbdare în dureri, pentru că nu voim să purtăm un mic necaz, sau să pătimim ceva ce ne vine în afara scopului urmărit de noi. Căci Dumnezeu nu îngăduie să vină asupra noastră vreun lucru peste puterea noastră. Pentru că a zis Apostolul: «Credincios este Dumnezeu, Care nu ne va lăsa pe noi să fim încercați peste ceea ce putem» (I Cor. 10, 13). Dar noi neavând răbdare, nu voim să suferim nici măcar cât de puțin și nici să primim ceva cu smerenie. De aceea, ne zdrobim și cu cât ne silim mai mult să scăpăm de încercări, cu atât ne simțim mai îngreunați de povara lor și slăbim în curaj și nu putem să scăpăm de ele[180].

Sunt unii care înoată pentru vreo trebuință în mare și dacă știu meșteșugul înotului, când vine vreun val împotriva lor, se afundă sub el până ce trece și rămân astfel nevătămați. Dar dacă voiesc să se împotrivească valului, acesta îi împinge înapoi și le mărește distanța (până la țintă). Și când încep iarăși să înoate, vine alt val asupra lor și de se împotrivesc iarăși, din nou îi împinge și-i aruncă înapoi. Și se zdrobesc mereu, neizbutind nimic. Dar dacă, precum am spus, se vâră sub val și se smeresc dedesubtul lui, acesta trece peste ei fără să le pricinuiască nici o vătămare; și rămân înotând cât voiesc și împlinindu-și lucrul lor. Așa e și cu

încercările. De poartă cineva cu răbdare și smerenie încercarea, trece prin ea nevătămat. Dar de se necăjește și se tulbură învinovățind pe oricine, se chinuiește pe sine însuși, îngreunând încercarea împotriva sa, și în loc să aibă folos din ea, se vatămă". (Ava Dorotei, *Diferite învățături de suflet folositoare*, XIII, 2, 3, în *Filocalia*, vol. IX, p. 609-612)

„Același (frate întru Hristos – n.n.) fiind supărat de tâlhari și înfricoșându-se tare, dar prin harul lui Dumnezeu fiind apărat de vătămarea lor, a destăinuit aceluiași Bătrân frica sa, cerând totodată rugăciunea lui ca să fie ocrotit de mai înainte. ....

Marele Bătrân a răspuns: Frate adormit, cercetează inima ta moleșită, de care eu mă mir că se teme de robii ce stau afară și nu privește la stăpânii lor aflători înăuntru. Tâlharii cunoscuți cu simțurile sunt slugile tâlharilor cunoscuți cu mintea, adică ai dracilor, lucrători în aceea. Ești dator să mulțumești tâlharilor ce vin asupra ta, că venind ei au trezit pe stăpânii lor, pe tâlharii ce dormeau în tine". (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 182, 183, în *Filocalia*, vol. XI, p. 210-212)

„... necazurile mișcă mila lui Dumnezeu spre suflet, cum mișcă vânturile ploaia. Și precum ploaia căzând mult timp, dacă semănătura este încă plăpândă, o face să putrezească și să-și piardă rodul, iar vânturile venite cu măsură o usucă și o întăresc, tot așa este și cu sufletul. Slăbirea luptei, negrija și odihna, moleșesc și împrăștie sufletul, iar încercările îl strâng și-l unesc cu Dumnezeu, precum zice proorocul: «Doamne, întru necaz Ți-ai adus aminte de mine» (Is. 26, 18). Deci, precum am spus, nu trebuie să ne tulburăm, nici să ne întristăm și să ne moleșim în încercări.

---

[180] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Necazul primește proporții prin subiectivitatea noastră. Noi slăbim sufletește pentru că dăm proporții necazului, iar dând proporții necazului, slăbim și mai mult sufletul. Și astfel orice lucru cât de mic, ia forma de necaz insuportabil și toată viața ne devine un lanț de necazuri. Neînțelegând că în viața aceasta nu poate fi nici o împrejurare deplin satisfăcătoare, cuprinzând plenitudinea (căci din ce avem mai mult bunuri, voim mai multe, nesatisfăcându-ne cu mărginirea celor ce le avem; de ce suntem lăudați, de exemplu, vrem să fim și mai mult lăudați etc.), prefacem aproape toată împrejurarea într-un necaz căruia îi dăm proporții, slăbindu-ne totodată sufletul continuu, sporind nervozitatea, iritabilitatea, nemulțumirea, pornirea lui de critică, de bănuială asupra oricui, asupra lui Dumnezeu, făcându-ne oameni imposibili. Dimpotrivă, cel ce nu dă proporții necazurilor, ci le reduce la inevitabila limitare și relativitate a situațiilor exterioare în viața aceasta, descoperă putința de progres nesfârșit în înțelegere, în iubirea de Dumnezeu, de oameni, găsește și în «eșecurile» sau «necazurile» din afară prilejuri de noi înțelegeri ale putinței de nesfârșit progres în cele duhovnicești. Deci se folosește și de ele. E o idee pe care autorul o expune în cele următoare. (n. s. 1175, p. 611)

Ci să răbdăm și să mulțumim în necazuri și să ne rugăm pururea lui Dumnezeu întru toată smerenia, ca să-Și facă milă de neputința noastră și să ne acopere pe noi de toată ispita, spre slava Lui. Amin". (Ava Dorotei, *Diferite învățături de suflet folositoare*, XIII, 11, în *Filocalia*, vol. IX, p. 617-618)

„Viața aceasta este mincinoasă, scurtă, și trece ca visul. Puțini sunt anii vieții ei! Și bine este că sunt puțini, pentru că vor trece repede și odată cu aceștia strâmtorările și încercările noastre!". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Mica filocalie*, p. 32)

„Cel mai bun medicament în orice încercare a noastră este cugetarea la încercările cu mult mai mari prin care au trecut semenii noștri". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Părinți aghioriți. Flori din Grădina Maicii Domnului*, p. 159)

„În anul 1870 l-am vizitat pe Păintele Avramie și l-am rugat să mă sfătuiască în ce chip să îndur necazurile? (spunea părintele Pantelimon – n.n.).

Dacă fugi de încercările care după îngăduința lui Dumnezeu te apasă, a spus Starețul, vor apărea altele mai mari. Un singur refugiu există pentru ele: răbdarea. Cu împotrivirea prostească nimic nu vei izbândi, ci doar le vei înmulți, așa că la sfârșit te vor birui. Să fii ca trestia care, atunci când bate vântul, se înconvoaie, iar când vântul se domolește, iarăși se îndreaptă. Dacă nu se apleacă, se rupe". (Antonie Ieromonahul, *File de Pateric din împărăția monahilor: Sfântul Munte Athos*, p. 92)

„Când cineva se leapădă sau se gândește să scape de încercare, oricum va întâlni una mai mare. Trebuie să răbdăm, să răbdăm ... Sfinții Mucenici și-au vărsat sângele pentru Hristos, noi să oferim cel puțin osteneala și sudoarea. Prin ispite omul dobândește experiență și se desăvârșește. Pentru aceasta trebuie să se străduiască și să se roage"[181]. (Antonie Ieromonahul, *File de Pateric din împărăția monahilor: Sfântul Munte Athos*, p. 131)

„Mitropolitul Atanasie din Lemesos: În ziua aceea în care ne-am dus la mănăstire era acolo o doamnă care avea o încercare în familia ei. Plângea dinaintea părintelui (a părintelui Iacov Tsalikis din Grecia – n.n.) și-i cerea să se roage pentru ea. Îmi aduc aminte exact ce cuvinte i-a spus părintele (Iacov): «Nu plânge, Elena, pentru că atunci când plângem și

[181] Învăța acestea părintele atonit Daniil + 1879 – n.n.

ne ducem să ne rugăm, de îndată ce ne uităm mai bine, Îl vedem pe Hristos pe Cruce. Și dacă-L vedem pe Cruce, nu mai avem obraz să plângem, pentru că El a mers primul pe drumul suferinței, ca să ne înarmeze pe noi cu Sfânta Cruce. Așa că locul tău și al meu nu poate fi altundeva decât pe Cruce, tocmai pentru că acolo este locul lui Hristos»”. (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 135)

„Fără nădejdea în viața veșnică, nu poți îndura încercările acestei vieți.

Nu poți să suporți ispitele de acum dacă nu ai gândul la cele cerești”. (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 311)

Beneficiile de pe urma depășirii încercărilor

„Încercările la care suntem supuși ne întăresc puterile și nenorocirea deseori ne învață ce e virtutea. Fără exercițiu, atât puterile trupului, cât și ale sufletului, slăbesc. Toți bărbații voștri atât de viteji, pe care-i dați ca pildă, au ajuns străluciți după mari suferințe.

Nu înseamnă că Dumnezeu nu ne poate ajuta sau că ne disprețuiește, deoarece El e conducătorul tuturor și tatăl care-și iubește copiii, dar ne pune la încercare și ne cercetează cu atenție pe fiecare în greutățile vieții, prețuiește pe fiecare după primejdiile pe care le-a înfruntat, punând la încercare voința omului până în ultima clipă a vieții, fără să-i scape nimic din ceea ce face fiecare. După cum aurul se încearcă în foc, la fel omul se încearcă în primejdii”. (Minucius Felix, *Dialogul Octavius*, XXXVI, 8-9, în PSB, vol. 3, p. 390-391)

„... Fiind supus la eforturi, trupul devine mai tare, mai puternic, iar sufletul supus încercărilor vieții devine mai viguros. De aceea, a voit Dumnezeu ca prin astfel de încercări să pregătească spiritul omenesc să tindă către cele înalte și vrednice de dorit”. (Metodiu de Olimp, *Despre viața și purtarea rațională*, III, PSB, vol. 10, p. 238)

„Să nu ne întristăm niciodată și să socotim venirea încercărilor drept dovadă că Dumnezeu ne-a părăsit sau că ne-a trecut cu vederea! Dimpotrivă, tocmai aceasta să fie dovada cea mai puternică pentru noi că Dumnezeu ne poartă de grijă. De avem poveri de păcate în spatele nostru, vom putea să le ușurăm, dacă arătăm răbdare în încercări și dacă-I mulțumim lui Dumnezeu; iar dacă nu avem multe păcate, iarăși și așa ne vom bucura de și mai mare bunăvoință din partea lui Dumnezeu, dacă îndurăm încercările, mulțumind lui Dumnezeu. Darnic fiind Stăpânul nostru și cu grijă mare

de mântuirea noastră, pune adeseori înaintea noastră, ca o școală, valuri de încercări și de lupte, pentru ca, făcând și noi tot ce depinde de noi, să ne bucurăm din belșug de purtarea Sa de grijă.

Știind acestea, să nu pierdem nădejdea când suntem încercați, nici să ne întristăm când vin necazuri peste noi; dimpotrivă, chiar să ne bucurăm, așa cum spune fericitul Pavel: «Acum mă bucur în suferințele mele» (Col. 1, 24). Ai văzut suflet plin de recunoștință? Dacă se bucura când suferea, când mai putea fi trist? Dacă pentru el era pricină de bucurie ceea ce întrista pe alții, gândește-te cum era sufletul său!" (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere,* omilia XXXII, IX, în PSB, vol. 21, p. 425)

„... răbdarea și stăruința în toate încercările, prin care chiar dacă pătimim trupește, rămânem nepătimitori și nebiruiți în suflet, nedoborâți de nici o vijelie". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole*, Partea Întâi, Ep. 5, în PSB, vol. 81, p. 46)

„... Cu cât mai mare a fost primejdia în război cu atât mai mare este bucuria în biruință". (Fericitul Augustin, *Confessiones — Mărturisiri*, Cartea a VIII-a, III, (7), în PSB, vol. 64, p. 172)

„Cunoști și-ți amintești cum trăiai mai înainte, înainte de încercarea aceasta. Cercetează bine felul tău de viețuire din vremea aceea și compară-l cu acesta, pe care-l duci după ce-a venit încercarea peste tine, și vei vedea folosul pe care îl ai de pe urma acestei încleștări cu demonul. Acum postul tău e mai aspru, privegherile tale mai îndelungi, dragostea ta de citit mai mare și rugăciunea mai stăruitoare; seriozitatea și smerenia ta, cu totul deosebite". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre necazuri și biruirea tristeții (I). Către Staghirie, ascetul care era chinuit de demon. Cuvânt de sfătuire,* în vol. *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință...,* p. 155)

„Deoarece și înainte de desfătarea raiului, încă din această viață, prin încercări câștigăm ceva foarte important: sufletul nostru devine mai nădăjduitor și cugetul mai viteaz.

Fiecare ispită, fiecare necaz, fiecare atac al diavolului, dacă suntem atenți și răbdători, ne poate aduce mare folos. Vrăjmașul cel închipuit l-a atacat cu atâta furie pe Iov. Dar cu ce l-a vătămat în cele din urmă? Cu nimic. Din contră, i-a adus o mai mare sfințenie și o mai strălucitoare slavă". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 30)

„Cu cât se întind peste mine încercările, cu atât ne sporește mângâierea și avem mai bune nădejdi despre cele viitoare ...”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea I, 1a, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 135)

„Și așa s-au țesut lucrurile prin încercări, nu relaxări, și cei care se poticniseră mai întâi, s-au îndreptat după acestea, și cei care rătăciseră s-au întors înapoi iar cele dărâmate s-au zidit mai măreț. De aceea când Pavel a cerut ca predica lui să umble numai în tihnă, Dumnezeu Cel Atotînțelept și Preaiscusit nu i-a îngăduit acest lucru ucenicului Său, ci deși l-a rugat de multe ori, nu S-a lăsat înduplecat, ci i-a spus: «Îți este de ajuns harul Meu, căci puterea Mea se desăvârșește în slăbiciune» (II Cor. 12, 9).

Deci dacă vrei să socotești și acum cele bune împreună cu cele rele, vei vedea făcându-se multe, chiar dacă nu semne și minuni, dar lucruri asemănătoare unor minuni, semne negrăite ale marii purtări de grijă și marelui ajutor al lui Dumnezeu. Dar ca să nu auzi toate de la noi cu ușurință, îți las ție această parte, ca să le strângi cu exactitate pe toate și să le compari cu cele care-ți produc întristare, și îndeletnicindu-te cu această frumoasă zăbavă, să te scoți pe tine însăți din deprimare; căci multă mângâiere vei scoate de aici”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea VII, 5c-d, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 150-151)

„Căci nimic nu ne face atât de străluciți și invidiați și nu ne umple de zeci de mii de lucruri bune ca mulțimea încercărilor, primejdiile, ostenelile și deprimările și faptul de a suporta cu blândețe toate uneltirile venite necontenit de la cei de la care n-ar fi trebuit nicidecum”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea X, 10b, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 197)

„Fiindcă așa cum un scorpion sau un șarpe, când primește o lovitură mai adâncă, se scoală ridicându-și mai mult acul împotriva celui ce l-a lovit, oferindu-i drept dovadă a marii lui dureri violența atacului împotriva celui ce l-a lovit, așa și acea fiară nerușinată, diavolul, după ce a primit răni adânci de la minunatul și înaltul tău suflet, a sărit încă mai tare și a adus asupra ta mai multe încercări. Fiindcă el le-a adus, nu Dumnezeu; dar Dumnezeu le-a îngăduit ca să facă mai mare negustătoria ta, să-ți dea o răsplată mai mare și o recompensă mai îmbelșugată. Nu te tulbura, deci

nu te frământa!" (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea XIII, 1b, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență...*, p. 214-215)

„Ceea ce se întâmplă cu aurul pus de mai multe ori în foc, aceea se întâmplă și cu sufletele de aur supuse încercărilor. Flacăra arată și mai strălucitor și mai curat aurul dacă el stă în văpaie atât cât îi prescriu legile tehnicii, iar cuptorul unor încercări repetate îi face cu prisosință mai curați și mai de preț decât aurul pe oamenii asemănători cu aurul la suflet". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori către alte persoane,* scrisoarea a 107-a către preoții Cast, Valerie, Diofant și Chiriac, în vol. *Scrisorile către persoane oficiale, către diaconița Olimpiada, către alte persoane*, Edit. I.B.M.B.O.R., p. 191)

„Numai dacă am fost încercați de supărări simțim plăcerile și bucuria. Căci nu bea cu plăcere cel ce n-a însetat și nu mănâncă cu plăcere cel ce n-a flămânzit; de asemenea, nu doarme cu plăcere cel ce n-a privegheat îndelung și nu simte bucuria cel ce mai întâi nu s-a întristat. Tot așa, nu ne vom bucura de bunurile veșnice dacă nu vom disprețui pe cele vremelnice". (Sf. Antonie cel Mare, *Învățături despre viața morală a omului și despre buna purtare în 170 de capete*, cap. 104, în *Filocalia*, vol. I, p. 35-36)

„Întâmplarea dureroasă face pe înțelept să-și aducă aminte de Dumnezeu și întristează pe măsura ei pe cel ce a uitat de Dumnezeu". (Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, cap. 56, în *Filocalia*, vol. I, p. 242)

„Încercările care ne vin pe neașteptate ne învață, cu bun rost, să fim iubitori de osteneală și ne atrag, chiar dacă nu vrem, la pocăință". (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 8, în *Filocalia*, vol. I, p. 255)

„Dacă Petru n-ar fi ajuns fără izbândă în pescuitul de noapte (Lc. 5, 5-6), nu ar fi izbândit în cel de zi. Și dacă Pavel nu și-ar fi pierdut vederea ochilor (Fap. 9, 8), nu ar fi câștigat-o pe cea a minții. Iar dacă Ștefan nu ar fi fost batjocorit ca hulitor, nu ar fi văzut pe Dumnezeu când i s-au deschis cerurile (Fap. 7, 55)". (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 201, în *Filocalia*, vol. I, p. 274)

„Toată încercarea se aseamănă cu un târg. Cel ce știe să facă negustorie câștigă mult; iar cel ce nu știe suferă pagubă". (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 212, în *Filocalia*, vol. I, p. 276)

„Răbdarea sfinților[182] stinge puterea atacatoare a celui viclean". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri către Talasie*, răspunsul 64, scolia 16, în *Filocalia*, vol. III, p. 379)

„Cel ce rabdă loviturile încercărilor fără voie se face smerit la cuget, bine nădăjduitor și cercat". (Talasie Libianul, *Despre dragoste*, suta a treia, cap. 15, în *Filocalia*, vol. IV, p. 27)

„Povățuirea prin încercări este un toiag duhovnicesc. Ea învață pe cel ce se înalță fără minte să cugete cu smerenie". (Talasie Libianul, *Despre dragoste*, suta a patra, cap. 37, în *Filocalia*, vol. IV, p. 35)

„Este cu neputință celui povățuit prin încercări să treacă prin ele fără întristare. Dar după acestea de multă bucurie se umplu unii ca aceștia și de lacrimi dulci, și de gânduri dumnezeiești, toți câți au cultivat osteneala și necazurile în inimile lor". (Ioan Carpatiul, *Capete de mângâiere*, cap. 30, în *Filocalia*, vol. IV, p. 133)

„Prin osteneli și încercări trebuie să curățim chipul după care am fost făcuți raționali și în stare de orice înțelegere și de asemănare cu Dumnezeu ...". (Avva Filimon, *Cuvânt foarte folositor*, în *Filocalia*, vol. IV, p. 167)

„Dar încercările trupului pregătește-le să le primești cu tot sufletul și plutește în ele cu toate mădularele tale și umple-ți ochii tăi de lacrimi, ca să nu se depărteze de la tine Păzitorul tău. Căci în afara încercărilor nu se arată purtarea de grijă a lui Dumnezeu și nu se poate învăța înțelepciunea Duhului și nici dorul de Dumnezeu nu se arată întărit în suflet. Căci înainte de încercări omul se roagă lui Dumnezeu ca un străin. Dar când intră în încercări pentru dragostea Lui și nu primește schimbare, Îl are pe Dumnezeu ca pe un datornic și e socotit la Dumnezeu ca un fiu adevărat. Pentru că a războit pe vrăjmașul și l-a biruit pentru voia lui Dumnezeu"[183].

---

[182] Și răbdarea creștinilor golește de putere uneltirile și atacurile celui rău – n.n.

[183] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Îl are pe Dumnezeu ca pe un datornic, pentru că Dumnezeu, lăsându-l în încercări, a arătat că se ocupă de el, că Îi este la inimă, că vrea să-l crească duhovnicește. Dar prin aceasta se și obligă să-l ajute când necazurile sunt prea mari. Iar cel ce s-a luptat cu încercările a făcut voia lui Dumnezeu din iubire față de El, ca un fiu al Lui, care vrea să crească așa cum voiește Dumnezeu. Iar în această biruire a încercărilor a simțit în el puterea lui Dumnezeu. Deci nu e vorba de o datorie juridică a lui Dumnezeu. (n. s. 255, p. 236)

(Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XLIV, în *Filocalia*, vol. X, p. 236)

„Iar dacă sufletul suferă de vreo slăbiciune și nu poate răbda încercările cele mari și se roagă să nu intre în ele, iar Dumnezeu îl ascultă, să știi că în măsura în care te întărește față de încercările cele mari, în aceeași măsură te învrednicește și de darurile cele mari. Căci nu dă Dumnezeu un dar mare, fără o mare încercare. Pentru că după încercări a rânduit Dumnezeu și darurile, potrivit cu înțelepciunea Lui, pe care nu o pricep cei zidiți de El. Drept aceea, din necazurile grele ce ți se întâmplă prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, să cunoști câtă cinste a primit sufletul tău din partea măririi Lui. Căci pe măsura întristării, e și mângâierea". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XLVI, în *Filocalia*, vol. X, p. 242)

„Cât de dulce e cunoștința câștigată prin deprinderea din cercarea lucrurilor și câtă putere dăruiește celui ce a aflat-o pe ea prin multa lui cercare (experiență), e un lucru cunoscut celor ce s-au încredințat despre aceasta și au simțit ajutorul ei, cum le e cunoscută și slăbiciunea firii și sprijinirea ei din partea puterii dumnezeiești. Căci atunci ei cunosc că Dumnezeu, oprind mai întâi ajutorul Său de la ei, îi face să simtă slăbiciunile firii și greutatea încercărilor și viclenia vrăjmașului; și cu cine au de luptat și în ce fire sunt îmbrăcați și cum sunt păziți de puterea dumnezeiască; și cât drum au făcut și cât au urcat pe el; și cum slăbesc în fața oricărei patimi când se depărtează puterea dumnezeiască de la ei. Aceasta, pentru ca din toate acestea să câștige smerenie și să călătorească spre Dumnezeu și să aștepte ajutorul Lui și să stăruie în rugăciune.

Și toate acestea de unde le-au învățat, dacă n-au câștigat cercarea din răbdarea multor rele, în care au ajuns din îngăduința lui Dumnezeu? Căci zice Apostolul: «Ca să nu mă înalț din mărimea covârșitoare a descoperirilor, datu-mi-s-a bold în trup, îngerul satanei» (II Cor. 12, 7). Dar și credință neclintită câștigă cineva din încercări prin cercarea (experiența) ajutorului dumnezeiesc, pe care l-a primit de multe ori. Prin aceasta se face neînfricat și dobândește curaj din încercări și din deprinderea cea dobândită". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XLVIII, în *Filocalia*, vol. X, p. 251)

„Același (frate Andrei – n.n.), supărat de năluciri și de ispitele ce veneau de la draci și mirându-se că după o atât de mare iubire de oameni a lui Dumnezeu și după făgăduința bunătăților viitoare, se mai ivesc

acelea, a întrebat pe același mare Bătrân despre ele: și dacă mai stau în el pecețile făgăduințelor[184].

Răspunsul lui Varsanufie: «Pace multă este celor ce iubesc pe Domnul și nu va fi lor sminteală» (Ps. 118, 165). Pace multă va fi ție în Dumnezeu, prea cinstite frate Andrei cel de un cuget cu mine. Să nu te moleșească pe tine mulțimea patimilor și nălucirilor drăcești, ci crede că nu vor izbuti nimic tulburările și ispitele lor, ci mai vârtos îți vor spori virtutea, dacă vom lua aminte cu grijă să stăruim în răbdare. Căci s-a zis despre dreptul care se mântuiește prin credință: «De se va feri, nu va binevoi sufletul Meu întru el» (Avac. 2, 4). Să nu slăbim deci coarda, ca să nu pierdem cele date nouă de Iubitorul de oameni și Milostivul Dumnezeu. Căci e propriu Lui să ne dea și nouă să fim păziți.

Și să nu te miri că după sfintele făgăduințe și după darurile de care nu-I pare rău lui Dumnezeu, se mișcă iarăși spre tine patimile necinstite ale acelora, urmărind să jefuiască comoara nesfârșită, ci adu-ți aminte de nerușinarea lor de după mărturia Stăpânului nostru Dumnezeu despre cel întru sfinți și slăvitul Iov[185]. Adu-ți aminte câte ispite și uneltiri a pus în mișcare ca să doboare turnul și n-au putut, nici n-au izbutit să jefuiască comoara strălucitei lui credințe și mulțumiri. Căci așa cum întâlnirea cu focul face aurul mai strălucitor, la fel îl face mulțimea încercărilor pe cel drept. Căci Dumnezeu a îngăduit ca și după mărturisirea Sa despre drept, să fie încercat robul Său spre și mai marea laudă și slavă a Stăpânului[186] și spre rușinarea vrăjmașilor. Deci să nu te descurajezi. Căci pecețile făgăduințelor stau neclintite. Ci așteaptă cu răbdare pe Domnul. Căci «cel ce rabdă până la sfârșit, acela se va mântui» (Mt. 10, 22), în Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia fie slava în veci. Amin". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 118, în *Filocalia*, vol. XI, p. 153-154)

---

[184] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Făgăduințele se întipăresc ca o arvună în cei ce cred în ele. Cel ce va fi plin de iubire în Împărăția lui Dumnezeu, are de pe acum în sine iubirea în dezvoltare. (n. s. 185, p. 153)

[185] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Deși Dumnezeu Însuși a dat mărturie despre fidelitatea lui Iov, dracii au avut nerușinarea să pună la îndoială asigurarea dată lor de Dumnezeu despre această fidelitate. (n. s. 186, p. 154)

[186] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Dumnezeu a primit mai mare slavă prin răbdarea de către Iov a încercărilor venite asupra lui, atât pentru că mărturia lui Dumnezeu pentru el s-a dovedit prin ea adevărată, cât și pentru că s-a arătat cât de tari sunt cei ce se încred în El. (n. s. 187, p. 154)

„...de suntem drepți, încercarea de la ei (demoni) ni se face spre sporire, iar de suntem păcătoși spre iertarea păcatelor și spre îndreptare, spre deprinderea și învățarea răbdării[187]". (Sf. Varsanufie și Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 383, în *Filocalia*, vol. XI, p. 388).

„... rabdă-le (încercările, ispitele – n.n.) cu curaj și cu credință și Dumnezeu se va slăvi prin tine[188]. Căci răbdarea face pe om probat". (Sf. Varsanufie și Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 829, în *Filocalia*, vol. XI, p. 688).

„Nu trebuie să se teamă sau să fugă omul de încercări, că cel ce fuge de încercări cade în ele și umblând din loc în loc nu va afla odihnă, nici va dobândi loc și vreme de folos în toate zilele vieții sale. Că se cade a nădăjdui și a căuta mila lui Dumnezeu și a-și aduce aminte de cele din veac preaslăvite minuni și de ajutorul dat plăcuților Săi, care au nădăjduit spre Dânsul. ...

De vom răbda, nu vom greși și vom dobândi mila lui Dumnezeu, și nici nu ne vom pierde vremea vieții în zadar, nici nu vom greși, uitând toate necazurile care ne vin de la draci ori de la oameni. De nici un lucru să nu ne întristăm, ca să nu treacă în zadar vremea de acum, fără de nevoința cea duhovnicească și fără de rugăciune.

Când ne vine vreo încercare, să ne silim spre Dumnezeu cu rugăciune și nevoință, că acestea se fac cu purtarea de grijă a Domnului. De aceea să iubim calea cea strâmtă, cu osteneli și cu nevoințe, pentru a câștiga viața veșnică. Că se cade celui nevoitor, rob al lui Dumnezeu, să fie tare și să aibă inima sa întru toate necazurile ca o piatră tare, iar nu ca apa cea moale". (Sf. Paisie Velicikovski, *Crinii țarinii*, p. 152)

---

[187] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Cele ce ne sunt neplăcute pe planul vieții trupești, ne sunt de folos pentru suflet. De aceea Bătrânul, întrebat de roadele nearătate ale încercărilor unora, a avut dreptate să spună că ele se vor arăta, chiar dacă nu s-au arătat încă, pentru că deși nu s-au arătat încă pe plan văzut, s-au produs pe plan nevăzut. (n. s. 547, p. 388).

[188] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Se va slăvi pentru că arăți cât Îl iubești, răbdând atâtea pentru El. Dar și pentru că te va întări în răbdarea ta. Iar acestea le vor vedea alții și se vor minuna de puterea ce o arată Dumnezeu prin tine. Nu când ne merge bine se arată puterea noastră, prin care se slăvește Dumnezeu, ci când suportăm greutățile cu răbdare. De aceea Îl slăvim pe Hristos nu numai pentru învierea Lui, ci și pentru crucea Lui și pentru coborârea Lui din iubire la noi prin întrupare, luând toate slăbiciunile, durerile, emoțiile omenești. De aceea tot cultul Bisericii e doxologie. Prin el arătăm mărirea lui Dumnezeu în tot ce a făcut El pentru noi, coborând la noi. Prin aceasta a dat valoare umanității noastre, care prin ea n-ar fi făcut nimic. (n. s. 939, p. 688).

„Fericiți cei ce trec prin multe încercări și, fără să se mânie, capătă mai multă tărie". (*Pateric. Ziceri inedite ale Părinților pustiei*, p. 365)

„Vrednic și drept este să mulțumim lui Dumnezeu nu numai pentru binefacerile Sale, dar și pentru încercările la care adeseori ne supune. Pentru că încercările care se suportă cu răbdare, îl umplu pe cel drept de bucurie, așa cum oarecând s-a întâmplat cu dreptul Iov, iar pe cel păcătos îl curățesc și-l sfințesc". (*Patericul Lavrei peșterilor de la Kiev*, p. 321)

„Încercările care ne vin pe neașteptate ne învață să fim iubitori de osteneală, ca niște iconomi". (Dimitrios G. Tsamis, *Patericul sinaitic*, p. 109)

Dumnezeu – nădejdea și ajutorul nostru în încercări

„Să ne convingem, dar, pe noi înșine, fraților, ca în vreme de încercare să nu alergăm la nădejdi omenești și nici să așteptăm de acolo ajutor, ci să facem cererile noastre cu lacrimi și suspine, cu rugăciuni stăruitoare și cu priveghere prelungită". (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Psalmi*, Omilia la Psalmul LIX, în PSB, vol. 17, p. 330)

„... Când primim plăgi de la Dumnezeu, Cel care conduce cu dreptate și înțelepciune viața noastră, Îl rugăm întâi să (ne facă să) cunoaștem cauza pentru care ne lovește cu încercări, și apoi să ne scape de suferințe și să ne dea răbdare, în așa fel încât odată cu încercarea (la care suntem supuși) să ne dea și puterea ca s-o putem suporta (I Cor. 10, 13)". (Sf. Vasile cel Mare, *Regulile mari*, Cap. II, Î. 55, R. III, în PSB, vol. 18, p. 299)

„... nimic din ce se întâmplă să nu te tulbure, ci încetând de a mai chema în ajutor pe cutare și cutare, și de a mai alerga după umbre – căci acesta este ajutorul omenesc – cheamă neîncetat pe Dumnezeu Căruia îi slujești, să facă doar un semn și toate se vor rezolva într-o clipită. Iar dacă L-ai chemat și nu s-au rezolvat, e pentru că acesta e obiceiul lui Dumnezeu: nu desființează de la început cele cumplite – ca să repet cuvântul spus mai sus –, ci atunci când ele s-au ridicat și au crescut și celor ce se războiesc cu noi nu le-a rămas aproape nici o răutate de săvârșit, atunci preface dintr-o dată toate în senin și duce lucrurile la stări neașteptate. Fiindcă El ne poate face nu numai câte lucruri bune așteptăm și nădăjduim, ci mult mai multe și nesfârșit de mari. De aceea și Pavel vorbea despre El ca despre «Cel care poate să facă mult mai mult decât cele pe care le cerem sau gândim» (Efes. 3, 20).

N-ar fi putut oare să împiedice de la început ca acei trei copii să cadă în acea încercare (Dan. 3)? Dar aceea a lăsat să fie predați în mâinile barbarilor, a lăsat cuptorul să fie aprins și focul să urce la o înălțime de nespus, iar furia împăratului să se aprindă mai grozav decât cuptorul, a lăsat ca mâinile și picioarele lor să fie legate cu multă strășnicie și să fie azvârliți în foc. Și când toți care-i priveau au deznădăjduit de mântuirea lor, atunci dintr-o dată și mai presus de orice nădejde s-a arătat facerea de minuni a marelui Artist Dumnezeu și a strălucit cu multă covârșire. Căci focul a fost legat, iar cei legați au fost dezlegați; cuptorul s-a făcut loc de rugăciune, izvor, rouă și mai de cinste decât palatele împărătești, iar firea părului capetelor lor a biruit acea stihie (focul) care mistuie totul, și fierul și piatra și e mai tare decât orice materie. Și acolo stătea în picioare corul prea armonios al celor sfinți chemând toată creatura la acea minunată melodie; căci cântau înălțând imne de mulțumire pentru că au fost legați, pentru că au fost arși, pentru că și-au pierdut patria, pentru că au fost făcuți captivi, pentru că li s-a luat libertatea, pentru că au ajuns fără patrie, fără casă, niște surghiuniți, pentru că petreceau într-un pământ străin și barbar; căci acest lucru e propriu sufletului recunoscător.

Și după ce răutatea celor ce se războiau cu ei a mers până la capăt – căci ce le mai puteau face după moarte? –, după ce atleții și-au împlinit lupta, după ce le-a fost împletită cununa și le-au fost date premiile și n-a mai lipsit nimic pentru gloria lor, atunci iau sfârșit și lucrurile cumplite, și cel care a aprins cuptorul și i-a predat unei pedepse atât de mari, el însuși devine lăudător și admirator al acelor sfinți atleți și crainic al lucrurilor uimitoare făcute de Dumnezeu și trimite în toată lumea scrisori pline de multe elogii, povestind cele întâmplate și făcându-se crainic al minunilor uimitoare ale lui Dumnezeu. Căci cele scrise nu puteau fi suspectate nici de dușmani pentru că el fusese dușman și vrăjmaș al lor.

Ai văzut iscusința lui Dumnezeu? Ai văzut înțelepciunea Lui? Ai văzut lucrurile Lui paradoxale? Ai văzut iubirea de oameni și purtarea Lui de grijă? Așadar, să nu te mai tulburi, nici să nu te mai frământi, ci rămâi mulțumindu-I necontenit pentru toate, slăvindu-L, chemându-L, rugându-L, implorându-L, chiar dacă năvălesc asupra ta zeci de mii de obligații, zeci de mii de tulburări, chiar dacă-ți vin în față furtuni și toate, nimic din ele să nu te tulbure. Căci Stăpânul nu se lasă întrecut de dificultatea lucrurilor, chiar dacă toate s-ar prăbuși în distrugerea ultimă. Fiindcă poate să scoată pe cei căzuți, să întoarcă pe cei rătăciți și să îndrepte pe cei smintiți, poate să elibereze pe cei plini de zeci de mii de păcate și să-i facă drepți, poate să facă vii pe cei morți și strălucitoare cele surpate și să înnoiască cele învechite. Căci dacă face să existe cele ce nu sunt și dăruie

existența celor ce nu se văd nicicând și nicicum, cu atât mai mult va îndrepta cele ce sunt și devin". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea VII, 2b,c,d-3a, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență*..., p. 144-146)

„De-am fi de mii de ori înțelepți, de-am fi mai puternici și mai tari decât toți, n-am putea rezista nici celei mai mici încercări dacă ne-ar lipsi ajutorul lui Dumnezeu. Dar pentru ce vorbesc eu de noi, niște oameni de rând, nevrednici de luat în seamă? De-ai fi Pavel sau Petru, de-ai fi Iacov sau Ioan, fără ajutorul de sus ești biruit ușor, te împiedici, cazi!" (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilie la vindecarea slăbănogului coborât prin acoperiș,* în vol. *Omilii la săracul Lazăr. Despre soartă și Providență…,* p. 276)

„Dumnezeu nu numai că nu ne lasă să cădem în încercări mai mari decât puterile noastre, dar chiar în încercările care vin peste noi pe măsura puterilor noastre, chiar în acelea El este lângă noi ca să ne ajute și să ne întărească, dacă noi mai întâi facem tot ce stă în puterea noastră, de pildă, dacă suntem râvnitori, dacă ne punem nădejdea în El, dacă-I mulțumim, dacă primim totul cu îngăduință, dacă răbdăm. Nu numai în primejdiile mai mari decât puterile noastre, dar chiar în cele pe măsura puterilor noastre avem nevoie de ajutorul de sus dacă vrem să le înfruntăm curajos". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilie la vindecarea slăbănogului coborât prin acoperiș,* în vol. *Omilii la săracul Lazăr. Despre soartă și Providență…,* p. 276-277)

„Cel ce vrea să biruiască ispitele fără rugăciune și răbdare nu le va depărta de la sine, ci mai tare se va încâlci în ele". (Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, cap. 189, în *Filocalia*, vol. I, p. 252)

„Nu e om care în vremea încercării să nu se obosească. Și nu este cineva căruia să nu i se pară amară vremea în care e adăpat cu fierea încercărilor. Dar fără acestea nu e cu putință să se dobândească o sănătate puternică. Însă a le răbda nu stă în puterea noastră (I Cor. 10, 13). Căci de unde ar avea vasul de lut puterea să oprească curgerea apei, dacă nu l-ar întări focul dumnezeiesc? Dacă ne supunem rugându-ne cu smerenie, cu dorință neîntreruptă și cu răbdare, toate le vom primi în Hristos Iisus, Domnul nostru[189]". (Calist și Ignatie Xanthopol, *Metoda sau Cele 100 de capete*, cap. 16, în *Filocalia*, vol. VIII, p. 53)

„Nu e cu putință să cunoaștem adevărul, dacă nu vin asupra noastră ispitele din îngăduință[190]. Iar primind cineva încredințarea despre aceasta, înțelege că multă purtare de grijă are Dumnezeu pentru om și că nu e om care să nu se afle sub purtarea Lui de grijă; și că purtarea Lui de grijă privește în chip luminos mai ales spre cei ce-L caută pe El și poartă pătimirile pentru El, ca și cum și-ar îndrepta degetul spre ei". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul I, în *Filocalia*, vol. X, p. 27)

„Dumnezeu îngăduie să i se trimită încercări pe măsura lui, ca să poată purta greutatea lor. Și chiar în încercări se apropie de el cu ajutorul în chip simțit, ca să aibă curaj, până se va deprinde încet, încet și va dobândi înțelepciunea și va disprețui pe vrăjmașii lui prin încrederea în Dumnezeu. Căci nu e cu putință să se înțelepțească fără acestea în luptele cele duhovnicești și să cunoască pe Purtătorul lui de grijă și să simtă pe Dumnezeul lui și să se întărească în credința în El în chip ascuns, decât din încercările pe care le-a primit.

Dar când harul vede că a început să se ivească puțin în gândul lui părerea de sine și să cugete ceva mare despre sine, îndată îngăduie încercărilor venite asupra lui să se întărească, până va cunoaște slăbiciunea lui și va căuta să dobândească pe Dumnezeu întru smerenie. Iar prin aceasta, omul vine la măsurile bărbatului desăvârșit în credința și nădejdea Fiului lui Dumnezeu și se înalță la dragoste. Căci dragostea lui Dumnezeu se arată minunată către om, când acesta se află în mijlocul unor împrejurări ce taie orice nădejde a lui. În acelea arată Dumnezeu puterea Lui care mântuiește pe om. Pentru că niciodată nu cunoaște omul puterea dumnezeiască când se află în tihnă și la larg. Și niciodată n-a arătat Dumnezeu lucrarea Sa în chip simțit decât în țara liniștii și în pustie și în locuri lipsite de întâlniri și de tulburarea ce vine din împreuna locuire cu oamenii". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XIX, în *Filocalia*, vol. X, p. 101)

---

[189] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Răbdarea este din efortul nostru, dar acest efort nu ne-ar fi cu putință fără ajutorul lui Dumnezeu. Sinergia sau colaborarea omului cu Dumnezeu are un caracter foarte subtil. Nu stă pe o parte efortul, pe alta ajutorul dumnezeiesc. În efortul nostru însuși se dovedește prezent ajutorul dumnezeiesc, făcând posibil acest efort, dar acesta rămânând totuși și efort al nostru. Ne ostenim pentru că primim puterea să ne ostenim, dar ne ostenim în mod real. Nu mă laud cu osteneala mea ca fiind numai a mea, dar partea mea din ea e cerută totuși de Dumnezeu. (n. s. 74, p. 53)

[190] Le îngăduie Dumnezeu pe acestea pentru întărirea noastră și pentru folosul nostru – n.n.

„Nu este cineva care să nu se întristeze în timpurile de deprindere (de exercitare). Și nu este cineva căruia să nu i se pară amară vremea în care bea fierea încercărilor. Căci fără acestea nu poate ajunge cineva la băutura cea tare. Dar a răbda nu stă în puterea noastră. Căci cum ar putea vasul de lut să țină apa curgătoare, dacă nu l-ar fi întărit focul dumnezeiesc? Toate le vom lua în Hristos Iisus, Domnul nostru, de I ne vom supune, cerându-le în smerenie, cu o dorință neîncetată. Amin". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XLVIII, în *Filocalia*, vol. X, p. 252)

„Dacă vrei să te rogi pentru multe lucruri, odată ce Dumnezeu știe de care lucruri avem trebuință, roagă-te, zicând: «Stăpâne, Doamne Iisuse Hristoase, călăuzește-mă după voia Ta». Iar de vrei să te rogi împotriva patimilor, zi: «Tămăduiește-mă, după voia Ta». Iar dacă te rogi împotriva ispitelor, zi: «Tu știi ce-mi este de folos, ajută slăbiciunii mele. Și fă sfârșit ispitelor mele după voia Ta»". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 438, în *Filocalia*, vol. XI, p. 430)

„Când un potrivnic pornește să hărțuiască pe cineva, îl împinge să se adreseze unui judecător pentru a i se face dreptate. Tot așa ne face cel ce urăște pe oameni de la început, să alergăm la Căpetenia și Împăratul nostru Hristos. Astfel lupta lui ne este mai mult de folos decât spre pagubă. Acolo unde e de față Hristos, lupta vrăjmașului nu are nici o putere". (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 145, în *Filocalia*, vol. XI, p. 188)

„*Întrebare*: «Iar de voi ajunge fără voie în încercare, ce să fac?»

Răspuns: Aruncă toată grija ta asupra Iubitorului de oameni Dumnezeu (I Pt. 5, 7), zicând: «Stăpâne, nu ca unul ce are putere am primit să mă aflu în această împrejurare, ci fără voia mea». De aceea pentru bunătatea Ta, și pentru rugăciunile tuturor sfinților Tăi, nu mă lăsa să trădez sfânta credință". (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 704 (V. 705), în *Filocalia*, vol. XI, p. 627-628)

„Înainte de a veni greutățile sufletești harul dumnezeiesc îl întărește pe om, pregătindu-l pentru încercările care vin, în timp ce în chinurile trupești și materiale lucrează diavolul. Aici se încearcă voința omului, hotărârea lui și dragostea pentru Dumnezeu. Dacă el se luptă, harul nu va întârzia să-l ajute și să-l mângâie. Dacă omul nu dezrădăcinează patimile, nu se poate ruga cu liniște sufletească. Starea de pace a duhului în rugăciune este rezultatul victoriei asupra patimilor. Pacea duhului vine după

chinuri; acestea trezesc omul pentru rugăciune și nasc smerenia – cea care liniștește duhul său. Atunci omul, învățat de greutăți, se roagă cu adevărat. Harul lui Dumnezeu lucrează cu afecțiune, precum mama îl învață pe copil să pășească, ținându-l cu amândouă mâinile; apoi îl lasă dar își ține mâinile în jurul său așa încât, dacă se împiedică, să-l sprijine și să-l ridice. Iar când învață să pășească puțin singur, stă și-l privește și, îndată ce observă că alunecă, îl prinde și-l ocrotește până când stă iarăși drept. Astfel se poartă cu noi harul". (menționa părintele Avramie de la Athos – sec. XIX)". (Antonie Ieromonahul, *File de Pateric din împărăția monahilor: Sfântul Munte Athos*, p. 92-93)

„Stylianos Kementzetzidis: Nici un fir de păr nu cade de pe capul celui pe care îl apără Dumnezeu. Iar când i se dă vreo greutate, pentru a se vedea credința, răbdarea sau măreția virtuților sale, atunci i se pun la îndemână și mijloacele de a ieși cu bine la mal". (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 145)

Crucea necazurilor

De ce pe drumul mântuirii ne pândesc multe necazuri?

„Semănând de bunăvoie cele rele și secerându-le fără de voie, trebuie să ne minunăm de dreptatea lui Dumnezeu”. (Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, cap. 117, în *Filocalia*, vol. I, p. 246)

„Necazurile care vin asupra oamenilor sunt roadele păcatelor proprii. Iar dacă le răbdăm prin rugăciune, ne vom bucura iarăși de venirea lucrurilor bune”. (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 9, în *Filocalia*, vol. I, p. 255)

„Necazurile încercărilor sunt aduse peste unii pentru ștergerea păcatelor săvârșite, peste alții pentru a celor ce le săvârșesc acum și iarăși, peste alții, pentru oprirea celor ce vor avea să le facă. Dar afară de acestea mai sunt și cele ce vin pentru dovedire, ca, de pildă, cele venite asupra lui Iov”. (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste*, suta a doua, cap. 45, în *Filocalia*, vol. II, p. 77)

„Cel ce a păcătuit nu poate scăpa de judecata viitoare fără să rabde aici osteneli de bunăvoie sau necazuri fără de voie”. (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste*, suta a doua, cap. 66, în *Filocalia*, vol. II, p. 80)

„Presupune că Domnul zice către tine: «Am luat pentru o vreme de la tine darul acesta și acela, de care socoteai că mintea ta e plină și se poate odihni, și ți-am dat în locul lor darul acesta și acela, de același preț. Tu însă, gândindu-te la cele luate și neprivind la cele date în locul acelora, ești posomorât și îndurerat, și te topești de întristare. Dar întristat de mine, tu îmi produci bucurie. Căci eu întristez spre folos, urmărind mai degrabă să mântuiesc, decât să pierd pe cel ce l-am socotit să-mi fie fiu»”. (Ioan Carpatiul, *Capete de mângâiere*, cap. 38, în *Filocalia*, vol. IV, p. 135)

„Și de ce vin acestea (necazurile – n.n.)? Ca să afli că ești în afara căii lui Dumnezeu și ai părăsit-o pe ea[191]. Și tu nu voiești să umbli pe calea

sfinților, ci voiești să-ți pregătești ție altă cale, ca să umbli pe ea fără pătimire?" (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul IV, în *Filocalia*, vol. X, p. 42)

„Nu e cu putință ca atunci când umblăm în calea dreptății să nu ne întâmpine mâhnirea și ca trupul să nu sufere de boli, de dureri și să rămână neclintit, dacă dorim să viețuim în virtute. Omul care viețuiește după voia sa, sau cu pizmă, sau în cele spre pierzarea sufletului, sau în altceva din cele ce-l vatămă, are osândă. Dar când umblă în calea dreptății și-și face drumul către Dumnezeu și câștigă pe mulți făcându-i asemenea lui, dacă îl întâmpină vreun lucru din acestea nu se cuvine să se abată de la ea, ci trebuie să-l primească cu bucurie, fără iscodire, și să mulțumească lui Dumnezeu că i-a trimis lui harul acesta, și că s-a învrednicit să cadă pentru El într-o încercare și să se facă părtaș pătimirilor proorocilor, apostolilor și celorlalți sfinți. Că și aceștia au răbdat de dragul acestei căi, necazuri, fie de la oameni, fie de la draci, fie de la trup. Că nu se întâmplă să vină acestea fără încuviințarea și fără îngăduința lui Dumnezeu, ci-i vin ca să i se facă prilejuri spre dreptate. Pentru că nu e cu putință ca Dumnezeu să facă pe cel ce dorește să fie cu El, să lucreze cele bune, decât dacă îi aduce încercări pentru adevăr. Și nu e cu putință ca acesta să se facă vrednic de mărirea lui Dumnezeu, dacă nu intră la ea prin ispite; și nu se bucură de ea, fără darul lui Hristos. Aceasta o mărturisește sfântul Pavel, arătând că lucrul acesta este așa de mare, încât îl socotește dar (harismă). Căci e mare lucru să fie cineva pregătit să pătimească pentru nădejdea în Dumnezeu (Fil. 1, 19). Căci zice: «Aceasta ni s-a dat nouă de la Dumnezeu, ca nu numai să credem în Hristos, ci și să pătimim pentru El». Tot așa a scris sfântul Petru în Epistola lui (I Pt. 3, 14): «Când pătimiți pentru dreptate, sunteți fericiți că vă faceți părtași pătimirilor lui Hristos». Drept aceea, când te afli la lărgime să nu te bucuri, iar când te afli în necazuri, să nu te întristezi, și să nu le socotești pe acestea ca străine de calea lui Dumnezeu. Căci pe calea Lui se umblă din veac și din neam în neam prin cruce și moarte". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul IV, în *Filocalia*, vol. X, p. 41-42)

---

[191] Avem în față două căi: calea binelui, a virtuții, calea dreptății și a sfințeniei și calea răului. Dumnezeu ne lasă să alegem. Dacă noi alegem calea cea rea, ne avertizează printr-un necaz, încercare sau boală că nu am ales bine, că nu suntem pe drumul mântuirii. Pentru noi cei păcătoși, necazurile acestea sunt curățitoare de păcate, de rău – n.n.

„Cei ce doresc lucrurile veacului acestuia care se destramă străbat valurile înfricoșătoare ale mării și îndrăznesc să pornească pe căile aspre și totuși nu voiesc să știe că există o oboseală în lucrurile acestea și o întristare în cele ce vor să le facă. Și noi ne interesăm în tot locul despre tihnă. Dar dacă voim în tot timpul să pornim pe drumul răstignirii, să înțelegem că orice greutate e mai ușoară ca aceasta.

Sau oare este cineva care nu e încredințat cu desăvârșire că nimeni n-a obținut vreodată biruința în război, că n-a primit cununa nearătată, că n-a ajuns la împlinirea acestei dorințe, care e dintre cele vrednice de laudă, sau n-a slujit vreunui lucru din cele dumnezeiești, sau n-a dobândit vreo virtute din cele vrednice de laudă, dacă n-a disprețuit mai întâi necazurile și n-a alungat din apropierea sa gândul care-l mână spre tihnă și care naște trândăvia, pregetarea și frica, din care vine moleșeala în toate?" (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XIX, în *Filocalia*, vol. X, p. 104)

„Nu știi că «multe sunt necazurile drepților?» (Ps. 33, 19); și că în ele se probează omul ca aurul în foc? Deci dacă suntem drepți, să primim să fim cercați în necazuri. Iar de suntem păcătoși, să le răbdăm ca unii ce suntem vrednici de ele. Căci încercarea lucrează (produce) răbdare (Rom. 5, 4)". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 31, în *Filocalia*, vol. XI, p. 53)

„Când îți vine vreo întâmplare care-ți pricinuiește necaz, cercetează dacă gândul te mustră pentru ceva din ceea ce ți se întâmplă. Și dacă nu te mustră, întâmplarea ți-a venit spre cercare. Și aceasta este voia lui Dumnezeu. Dar de afli că gândul te mustră pentru ceva legat de întâmplare, necazul ți-a venit prin îngăduința lui Dumnezeu spre îndreptare (prin mustrare). Dar amândouă sunt folositoare omului". (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 416, în *Filocalia*, vol. XI, p. 453)

„Uneori se întâmplă omului petrecere bună și cinste în puțină vreme, dar să nu ne lipim de acestea. Iar după scurt timp ni se întâmplă necazuri, dar să nu ne întristăm, că darul lui Dumnezeu este cu noi. Precum socotește Dumnezeu cu darul Său, să ne pedepsească sau să ne miluiască pe noi". (Sf. Paisie Velicikovski, *Crinii țarinii*, p. 153)

„... nu vine nici un necaz omului decât de la cele de sus, din partea lui Dumnezeu, pentru a-l încerca și pentru a-i pedepsi păcatele; și cel care nu cugetă la acest gând nu crede că Dumnezeu e un judecător drept". (*Pateric. Ziceri inedite ale Părinților pustiei*, p. 137-138)

„Odată a venit la părintele[192] un om tulburat și i-a spus:

– Părinte, au venit peste mine multe necazuri și nu le mai pot răbda. Dă-mi un cuvânt de folos.

– Nu te tulbura, frate, a zis bătrânul. Vezi scârbele acestea? Iată, pe aici a pășit Hristos. Pe aici au trecut Sfântul Ioan Botezătorul, Sfinții Apostoli, sfinții mucenici și toți părinții. Pe aici se cade să trecem și noi, cei care urmăm lui Hristos. Că nu este altă cale de mântuire. Nu putem dobândi bucuria mântuirii, până nu gustăm mai întâi din paharul suferinței și al necazurilor vieții". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 657)

Necazurile mântuitoare și cele pierzătoare

„... cel ce n-a lepădat împătimirea după cele materiale va avea pururea necaz, o dată ce a părăsit lumea și se află în Hristos, Care a biruit lumea patimilor și dăruiește toată pacea. Căci cel ce n-a lepădat împătimirea după cele materiale va avea pururea necaz, schimbându-și înclinările voii deodată cu cele ce se schimbă prin firea lor. Dar cel ce a ajuns în Hristos nu se va mai resimți în nici un fel de schimbarea și stricarea celor materiale. De aceea zice Domnul: «Acestea le-am grăit vouă, ca în Mine pace să aveți. În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți, Eu am biruit lumea» (In. 16, 33). Cu alte cuvinte: În Mine, Cuvântul virtuții, aveți pace, izbăviți fiind de vârtejul și de tulburarea produse de patimi și de lucrurile materiale; dar în lume, adică în împătimirea după cele materiale, aveți necazuri, pentru schimbarea și stricarea neîncetată a lor. Căci necazuri au amândoi: atât cel ce săvârșește virtute, pentru osteneala și durerea împreunată cu ea, cât și cel ce iubește lumea, pentru nedobândirea statornică a celor materiale. Dar cel dintâi are necazuri mântuitoare; iar cel de-al doilea, necazuri stricătoare și pierzătoare. Amândurora le este Domnul ușurare: celui dintâi pentru că-l odihnește în Sine de ostenelile virtuții, ridicându-l la contemplație prin nepătimire; celui de-al doilea pentru că-i smulge împătimirea după cele stricăcioase, prin pocăință". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete gnostice (sau teologice)*, suta a doua, cap. 95, în *Filocalia*, vol. II, p. 203-204)

Necazurile – rostul lor

„Scriptura obișnuiește să pună cele rele înaintea celor bune, pentru că bucuria este mai plăcută când vine după necazuri: «Eu voi ucide, spune Dumnezeu, și Eu voi face viu» (Deut. 32, 39). Binefacerea vine în rândul

[192] E vorba de Părintele Protosinghel Nicodim Măndiță (1889-1975), de la Mănăstirea Agapia, care a rostit și această minunată butadă – n.n.

al doilea, după pedeapsă. Voi bate, dar Eu voi vindeca (Deut. 32, 39). El te face să suferi, dar tot El îți ia suferința; te-a lovit, dar mâinile Lui te-au vindecat. Ne dă mai întâi cele rele, pentru ca harurile să fie durabile și să ne străduim să păstrăm cele ce ne-a dat". (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Psalmi*, Omilia la Psalmul XXIX, IV, în PSB, vol. 17, p. 241)

„Furtuna mării pune la încercare și verifică pe căpitanul corăbiei, stadionul pe atlet, lupta pe general, nenorocirea pe omul tare la suflet, ispita pe creștin". (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a VIII-a, V, în PSB, vol. 17, p. 428)

„Într-adevăr folosindu-se de dreptate și de milă ca de niște cântare și măsuri, iubitorul de oameni, când vede că cineva a întrecut măsura iubirii Sale prin mulțimea nelegiuirilor lui, împiedică cu meritată pedeapsă repetarea lor mai departe". (Fericitul Teodoret, Episcopul Cirului, *Istoria Bisericească*, Cartea a V-a, 1, 1, în PSB, vol. 44, p. 199)

„Cel ce cunoaște adevărul nu se împotrivește necazurilor care vin asupra lui. Căci știe că-l conduc pe om spre frica lui Dumnezeu". (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 150, în *Filocalia*, vol. I, p. 269)

„Toate câte ni se întâmplă spre necinstirea noastră, fie de la oameni, fie de la draci ni se întâmplă prin judecata cea dreaptă a lui Dumnezeu, cu bun rost (prin iconomie), spre smerirea mândriei deșarte a sufletelor noastre. Căci scopul cârmuirii lui Dumnezeu, în ce privește viața noastră, e să fim pururea smeriți și să nu cugetăm despre noi ceea ce nu trebuie să cugetăm, ci să cugetăm spre a ne înțelepți prin cumpătare; nici să nu ne închipuim lucruri mari despre noi, ci să căutăm spre El și să-I urmăm, după putință, fericita smerenie. Căci a fost blând și smerit cu inima. Așa dorește să ne facem și noi Cel ce a răbdat pentru noi moartea nedreaptă și de ocară. Căci nimic nu iubește El așa de mult și nu este atât de folositor pentru orice virtute, și în stare să ne înalțe din gunoiul patimilor, ca blândețea, smerenia și dragostea către aproapele. Dacă nu le avem pe acestea când săvârșim virtutea, deșartă e toată lucrarea noastră și toată osteneala nevoinței e nefolositoare și neprimită". (Cuviosul Nichita Stithatul, *Cele 300 de capete despre făptuire*, suta întâi, cap. 55, în *Filocalia*, vol. VI, p. 224-225)

„În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea"

„Dar (Hristos) mai spune și altceva: «În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea» (In. 16, 33). Dacă ar vrea cineva să spună aceasta mai simplu, ar putea spune așa: Hristos S-a arătat mai presus și mai puternic decât tot păcatul și decât orice necaz din lume. Iar deoarece l-a biruit, va da și celor încercați din pricina Lui puterea să biruiască. Iar dacă ar voi cineva să arate o învățătură mai subtilă, să spună aceasta: Precum am învins stricăciunea și moartea, pentru că Hristos a înviat ca om din pricina noastră și pentru noi, făcând învierea Sa începutul stăpânirii asupra morții; și precum puterea acestui fapt a trecut și la noi, deoarece Cel ce a biruit era dintre noi, întrucât S-a arătat ca om; și precum am biruit păcatul, el fiind omorât în Hristos ca în primul Care ne-a comunicat și nouă, ca neam al Său, acest bine, la fel trebuie să îndrăznim să credem că și noi vom birui lumea, fiindcă a biruit-o Hristos, ca om, făcându-Se pentru noi început, ușă și cale prin firea omenească spre aceasta. Căci cei căzuți și biruiți odinioară am biruit, deoarece Cel ce era ca noi a biruit pentru noi. Fiindcă, dacă ar fi biruit ca Dumnezeu pentru noi, aceasta nu ar fi fost nimic; dar, fiindcă a biruit ca om, noi am biruit în El. Căci S-a arătat nouă din cer un al doilea Adam, după Scripturi (I Cor. 4, 5)[193]. Precum deci am purtat chipul celui pământesc și, după asemănarea aceluia, am căzut sub jugul păcatului, așa vom purta și chipul Celui ceresc, adică al lui Hristos, biruind tirania păcatului și necazurile lumești, căci le-a biruit Hristos". (Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Cartea a Unsprezecea, Cap. 2, în PSB, vol. 41, p. 1007)

„Astfel a devenit Pavel strălucit, fiindcă a suferit cu bărbăție din partea celor potrivnici, ce-l invidiau; în același fel și Iov a trecut prin multe necazuri, și Ieremia prin aruncarea în groapa cu tină, în același chip și Noe prin potop, la fel Abel din invidie, astfel și Moise prin iudeii pângăriți cu sânge, astfel Elisei, și fiecare dintre acești bărbați mari, nu de la liniște și dezmierdări au căpătat cununile strălucitoare, ci de la scârbe și ispite.

---

[193] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Al doilea Adam S-a arătat din cer, pentru că Subiectul sau ipostasul firii omenești a venit acum din cer. În El eram și suntem și noi, care voim aceasta. Având firea noastră, este unit prin ea cu noi, este Subiectul fundamental al ei. (n. s. 1894, p. 1007).

Pentru care și Domnul Iisus Hristos, știind că numai necazul aduce laudă, le zicea ucenicilor Săi, spre înțelepțire și îmbărbătare: «În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți, Eu am biruit lumea»". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel*, omilia III, p. 55)

„– Ce mai faci părinte Damian[194]? Iar bătrânul, oprindu-se puțin din lucru, i-a răspuns:

– Părinte Nicodim, «întru necaz m-am desfătat» (Ps. 117, 5). Dacă avem pace și bucurie cu darul lui Dumnezeu, în orice fel de ispite și necazuri să îndrăznim, că nu ne vom rușina". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 622)

Îngăduirea necazurilor de către Dumnezeu

„Încercarea sufletului cu diferite necazuri se face cu îngăduința lui Dumnezeu, ca să se arate tuturor sufletele care iubesc cu adevărat pe Domnul. Este un semn distinctiv faptul de a trece prin ușa cea strâmtă a încercărilor și necazurilor; pentru că patriarhii, profeții, apostolii și martirii de totdeauna, prin acestea se fac bineplăcuți lui Dumnezeu". (Sf. Macarie Egipteanul, *Alte șapte omilii*, Cuvânt despre libertatea minții, 13, în PSB, vol. 34, p. 341)

„Atât de iscusit este Stăpânul nostru! Îngăduie să se îngrămădească necazurile pe capetele noastre; dar când s-au îngrămădit mai multe, atunci împrăștie furtuna, face vreme bună și schimbă lucrurile cu totul, arătându-ne marea Lui putere". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XXXII, VIII, în PSB, vol. 21, p. 424)

„... să nu ne descurajăm niciodată în necazuri, nici să ne necăjim urmând gândurile noastre, ci să arătăm multă răbdare, hrăniți de nădejde, știind că Stăpânul nostru Cel iscusit, chiar dacă ne lasă să încercăm necazurile, totuși nu ne trece cu vederea, ci vrea să ne încununeze strălucit luptele noastre. Așa au strălucit toți sfinții. De aceea și apostolii ziceau: «Prin multe necazuri trebuie să intrăm în împărăția lui Dumnezeu» (Fap. 14, 22). Însuși Hristos spunea ucenicilor Săi: «Cei care vor să trăiască evlavios în Hristos, vor fi prigoniți» (II Tim. 3, 12). Să nu ne mirăm, nici să ne supărăm, ci cu toată bărbăția și răbdarea să suferim necazurile care vin

---

[194] Se face referire la monahul Damian Țâru de la Mănăstirea Secu-Neamț (1892-1964) – n.n.

peste noi! Să nu ne uităm la necazuri, ci la câștigul pe care-l culegem aici. Că negutătoria duhovnicească este aceasta. Și după cum cei care vor să adune bani, cei care se îndeletnicesc cu negutătoria, nu-și pot mări astfel averea decât îndurând pe uscat și pe mare multe primejdii – că trebuie neapărat să înfrunte atacurile tâlharilor și ale piraților – și totuși sunt gata să înfrunte aceste primejdii cu dragă inimă, că nădejdea câștigului îi face să nu țină seamă de primejdii – tot așa și noi, gândindu-ne la negutătoria noastră cea duhovnicească și la bogăția pe care o strângem de pe urma necazurilor, se cuvine să ne bucurăm și să ne veselim, să nu ne uităm la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd...". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XLIII, V, în PSB, vol. 22, p. 297-298)

„Căci precum tăria în luptă dovedește bărbăția celui ce o poartă, așa cel tare și viteaz în puterea de-a dobândi virtutea plăcută lui Dumnezeu se dovedește în chip strălucit și cunoscut și în mod vrednic de toată lauda în puterea de-a suporta ostenelile și durerile încercărilor. De fapt ucenicul Mântuitorului ne-a încredințat că unul ca acesta este cu totul bine plăcut, zicând: «Fericit este cel ce rabdă necazul, că făcându-se probat, va lua cununa vieții» (Iac. 1, 22). Iar cei ce au ajuns la atâta tărie și au primit această vestită slavă, zic: «Ne-ai probat, Dumnezeule, ne-ai lămurit în foc, precum se lămurește argintul. Pus-ai necazuri pe spatele noastre. Ridicat-ai oameni peste capetele noastre. Am trecut prin foc și prin apă; dar ne-ai scos la odihnă» (Ps. 65, 10-12). Și osteneala sfârșește în desfătare și necazurile lărgesc celor ce luptă vitejește calea dreaptă. Căci Cunoscătorul celor ascunse, adică Dumnezeu, știe toate înainte de a se face. «Toate sunt goale și descoperite pentru El» (Evr. 4, 13). Dar așteaptă sfârșitul lucrurilor și tăria în timp a celor încercați, ca să se arate nu numai lui Dumnezeu vrednici de încununări, în temeiul preștiinței Lui, ci să-i laude și îngerii și oamenii ca pe unii ce s-au arătat tari și au obținut mărturia virtuții prin înseși faptele lor. De aceea și fericitul Pavel zice despre sine și despre alți sfinți care s-au luptat bine și au biruit, că «s-au făcut priveliște lumii și îngerilor și oamenilor» (I Cor. 4, 9)". (Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Ieșire,* Cartea a Treia a Glafirelor la Ieșire, 1, în PSB, vol. 39, p. 335)

„Nici un rău nu este atât de mare ca pofta cea smintită; și când zic smintită, înțeleg și dezmierdarea și slava deșartă, și stăpânirea, și, în fine, toate câte sunt peste trebuința firească a omului. Și, într-adevăr, un om de felul acesta, cu o viață moleșită și desfrânată, s-ar părea la prima vedere că este cel mai fericit dintre muritori, însă el este mai nefericit decât toți,

fiindcă a introdus în sufletul său niște stăpâni răi și tirani, care îl muncesc neîncetat și-l duc la rușinoasă și sigură pierzanie.

De aceea Dumnezeu a făcut viața noastră anevoioasă, ca să ne scape de acea sclavie și să ne îndrepte spre o libertate curată. De aceea ne-a amenințat și cu osânda, și a dispus ca răstimpul vieții noastre să fie întovărășit de dureri și de osteneli, strângând și pecetluind bine ușurătatea minții noastre. Astfel și iudeii, când erau legați cu lutul și cu cărămizile, erau blânzi și supuși, și chemau pe Dumnezeu necontenit în ajutorul lor, iar după ce au câștigat libertatea, veșnic cârteau și întărâtau pe Stăpân, și singuri și-au provocat o mulțime de rele. «Dar – zici tu – ce ai putea spune de cei ce de multe ori din cauza necazurilor se abat de la rele?». Că abaterea aceea nu se desprinde din necazuri, ci din slăbiciunea lor. Dacă cineva are un stomac bolnav în așa grad, că n-ar putea primi doctoria cea amară ce l-ar putea lecui, fiindcă l-ar putea îmbolnăvi și mai tare, atunci noi nu învinovățim doctoria, ci boala stomacului. Tot așa și aici învinovățim ușurătatea judecății unor asemenea oameni.

Cel ce se abate la rele din cauza necazurilor, cu atât mai mult va cădea în ele din cauza liniștii pe care ar avea-o, fiindcă dacă el fiind legat – căci așa este necazul – și cade, cu atât mai mult va cădea fiind dezlegat; dacă strâmtorat din toate părțile și încă se abate, apoi cu atât mai mult când nu este legat cu nimic și slobod”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel*, omilia IX, p. 160-161)

„«Și știm, zice, că celor ce iubesc pe Dumnezeu, toate li se lucrează spre bine». Când Apostolul zice «toate», prin această expresie el numește și pe cele ce se par cu anevoie de primit, și pe cele ce ne întristează. «Chiar necazul de ar veni, chiar sărăcia, chiar închisoarea, chiar foamea sau moartea, sau orice altceva, puternic este Dumnezeu de a le întoarce pe acestea în bine, fiindcă și aceasta atârnă de puterea Lui cea negrăită, ca pe cele anevoioase să le facă ușoare și să vină în ajutorul nostru». De aceea nici n-a zis el «că celor ce iubesc pe Dumnezeu nu li se va întâmpla nici un rău, ci li se lucrează toate spre bine», adică El va întrebuința chiar și relele spre izbânda celor persecutați, ceea ce este cu mult mai însemnat decât de a împiedica relele ca să nu vină, sau de a le nimici când au venit deja. Aceasta a făcut-o El și cu cei trei tineri aruncați în cuptorul din Babilon, căci nici n-a împiedicat de a cădea în el cei trei tineri, și nici după ce au căzut n-a stins văpaia focului, ci a lăsat-o să ardă, iar tocmai prin aceasta i-a făcut mai minunați”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel*, omilia XV, p. 288)

„Toate acestea sunt îngăduite de Dumnezeu pentru cercarea noastră, iar nu pentru biruirea noastră". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Tâlcuiri la Epistola a doua către Corinteni,* omilia IX, p. 93)

„Nenorocirea și necazul sunt legături de nedezlegat, întărire a dragostei, dobândire a smereniei și evlaviei. Ascultă-l pe David când zice: «Bine este mie că m-ai smerit, ca să învăț îndreptările Tale» (Ps. 118, 71); sau pe alt prooroc care spune: «Bine este omului să poarte un jug din tinerețile lui» (Plg. 3, 27); și încă: «Fericit este omul pe care îl vei certa, Doamne, și din legea Ta îl vei învăța pe el» (Ps. 93, 12); sau pe altul care zice: «Când vrei să te apropii să slujești Domnului Dumnezeu, gătește-ți sufletul spre ispită» (Sir. 2, 1).

Dar și Hristos spunea ucenicilor Săi: «În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți» (In. 12, 33); și iarăși: «Voi veți plânge și vă veți tângui. Iar lumea se va bucura (In. 16, 20); de asemenea: «Și strâmtă este poarta și îngustă este calea».

Ai văzut cum pretutindeni laudă El necazul și suferința? Cum peste tot o arată ca fiind necesară nouă? Dacă în luptele exterioare nimeni nu ar putea dobândi cununa fără necaz, adică dacă nu va suferi oboselile și lipsurile de mâncare, dacă nu va lăsa de-o parte legea dietei, și, în sfârșit, dacă nu se va îngrădi pe sine cu privegherea și cu mii de alte măsuri de apărare, atunci cu atât mai mult în luptele duhovnicești". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Filipeni*, omilia a XVI-a, p. 279)

„De aceea și Dumnezeu îți trimite necazuri, pentru ca să te înveți a răbda. Când deci de la început ne învățăm a răbda și nu ne împuținăm, la urmă slăbește suferința, ca fiind totul izbândit". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau explicarea Epistolei către Tit*, omilia VI, în vol. *Comentariile sau explicarea Epistolei a doua către Timotei* ..., p. 191)

„De vreme ce ați pătimit atâtea rele, poate că credeți că v-a părăsit Dumnezeu, sau că vă urăște? Dacă n-ați fi pătimit, atunci ar fi trebuit să bănuiți. Că dacă bate pe tot fiul pe care îl primește, apoi desigur că cel ce nu este bătut, nu poate fi fiu". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Evrei*, omilia XXIX, p. 343)

„Oricine se expune la luptă nu poate nădăjdui coroana fără rană. Așadar, și tu întreprinde lupta contra diavolului, nu căuta o viață liniștită și plăcută. Dumnezeu ne-a făgăduit fericirea și gloria nu în această lume, ci în viața viitoare. Când deci o faptă bună făcută de tine sau de altul, nu e săvârșită

decât prin necazuri, bucură-te și te veselește, pentru că aceste necazuri sunt amanetul unei răsplătiri mai îmbelșugate. Nu te descuraja, nu te înmuia, ardoarea ta, departe de a slăbi din cauza piedicilor, să crească și să se însuflețească mai mult. Chinuiți, uciși cu pietre, bătuți cu vergi, totdeauna în închisori, apostolii predicau cu cea mai mare căldură chiar în mijlocul pericolelor. Și Sfântul Pavel este văzut predicând, învățând, botezând, în închisoare, în fiare, la judecată, în naufragii, în mijlocul furtunilor, în nenumărate pericole. Imită pe aceste persoane sfinte și când ai întreprins lucruri bune, nu le părăsi, nu renunța la ele, cu toate piedicile ce diavolul face să se ivească. Tu ai suferit poate un naufragiu ducând o sumă de bani pentru săraci; dar Sfântul Pavel, ducând la Roma Evanghelia, mai prețioasă decât tot aurul și argintul lumii, n-a suferit însuși un naufragiu, n-a suferit mii de nenorociri? Și însuși a arătat acestea, zicând: «... am voit să venim la voi și ne-a împiedicat Satana» (I Tes. 2, 18). Dumnezeu a îngăduit toate aceste piedici pentru a face să strălucească mai mult puterea Sa, pentru a arăta că, cu toate piedicile făcute de diavol, predica cuvântului său se răspândea pretutindeni și făcea, fără încetare, noi progrese. Astfel, Sfântul Pavel mulțumea lui Dumnezeu în tot lucrul, pentru că știa că nenorocirile îl făceau mai plăcut lui Dumnezeu; cu cât el vedea născându-se greutăți, cu atât îndoia zelul. Așadar, dacă am fost înșelați în pioasele noastre întreprinderi să nu fie decât un motiv pentru a întreprinde altele; și să nu zicem, pentru ce Dumnezeu a îngăduit piedici? El le-a îngăduit ca să-ți procure o ocazie de a arăta iubirea ta pentru El și zelul tău. Cu cât cineva iubește, cu atât dorește a face ceea ce place celui iubit". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia I, p. 29-30)

„Căci aceste două ne-a vestit Hristos: suferință și izbăvire, osteneli și cununi, sudori și răsplată, întristări și bucurii; întristările le-a pus în viața de aci, iar bucuriile le-a amânat pentru viața viitoare, arătând în același timp că nu amăgește pe oameni, și totodată voind să mai ușureze greutatea necazurilor (omenești) chiar prin rânduiala lor. Cel ce amăgește, îți pune înainte mai întâi cele plăcute și pe urmă aduce pe cele dureroase. Ce vreau să spun? Hoții adesea când vor să răpească pe copiii mici, nu îi sperie în bătăi și lovituri la început, ci îi momesc cu plăcinte, dulciuri și alte lucruri, de care de obicei se bucură vârsta copilărească, pentru ca, fiind ademeniți cu asemenea bunătăți și pierzându-și libertatea lor, să ajungă în cea mai mare primejdie. Păsărarii și pescarii tot așa ademenesc păsările și peștii, întinzând înaintea lor hrana cu care se deprinseseră și le era cea mai dragă, acoperind astfel lațul. Așa că apucătura înșelătorilor e să-ți întindă mai înainte cele plăcute, apoi mai târziu să-ți

dea cele întristătoare, pe când cei care te iubesc și-ți vor binele fac tocmai dimpotrivă. Cel puțin părinții fac de-a-ndoaselea decât hoții de sclavi; când trimit copiii la școală, le pun supraveghetori, îi amenință cu bătaie, bagă spaima în ei, și, după ce au trecut astfel vârsta crudă de au ajuns oameni în toată firea, le dau pe mână ranguri, stăpânire, desfătare și toată bogăția lor. Așa se poartă și Dumnezeu: nu ca hoții de sclavi, ci ca părinții iubitori". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Predicile despre statui,* Partea a II-a, predica a XVI-a, p. 110-111)

„Pentru ce îngăduiește El, ca noi să fim cercetați de necazuri, și pentru ce nu se grăbește El cu ajutorul său? Pentru ce se întâmplă aceasta? Pentru ca noi totdeauna să năzuim la Dânsul, la El să cerem ajutor, la El să ne adresăm, și pururi să-L chemăm spre mântuire întru nevoile noastre. De aceea lasă El să vină asupra noastră durerile trupului, nerodirea, scumpetea și tot felul de nevoi, pentru ca prin aceste necazuri mai strâns să ne legăm cu Dânsul, și așa prin nenorocirea cea vremelnică să ajungem la fericirea cea veșnică. Pentru aceea și pentru aceste necazuri trebuie să mulțumim lui Dumnezeu, care în felurite chipuri vindecă și mântuiește sufletele noastre". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvânt la 26 Decembrie, a doua zi de Crăciun*, în vol. *Predici la duminici și sărbători…,* p. 235)

„N-ar putea oare Dumnezeu să ne dea cele bune înainte de a-L ruga? N-ar putea oare să ne dăruiască o viață lipsită de dureri și fără necazuri? Da, dar n-o face din dragoste pentru noi.

– Dar pentru ce îngăduie să avem necazuri și nu ne scapă iute de necaz?

– Pentru ca noi să stăruim, cerându-I sprijinul Lui, ca să alergăm la El și să-L chemăm mereu în ajutor. Dumnezeu trimite peste noi dureri trupești, lipsă de roade, foamete, pentru ca, siliți de aceste strâmtori să stăm totdeauna cu ochii ațintiți spre El și așa, datorită unor necazuri trecătoare, să moștenim viața cea netrecătoare". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omiliile despre pocăință*, omilia a patra, p. 75)

„De mare folos ne este chiar aici, în această viață pământească, necazul, pentru că ne face sufletul mai înțelept și mai filosof; dar după această viață necazul ne pricinuiește în viața viitoare mii și mii de bunătăți nu egale cu ostenelile și durerile, ci cu mult mai mari, calitativ și cantitativ, decât necazurile de aici". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvânt despre învierea morților*, IV, în vol. *Predici la sărbători împărătești și cuvântări de laudă la sfinți*, p. 125)

„Dumnezeu știa că oamenii nu prețuiesc bunătățile ce le au în mâini și nici nu le cinstesc după vrednicie, oricât de mari și plăcute ar părea aceste bunătăți, dacă nu vin peste ei și necazuri. Să vă dau o pildă, pentru ca să lămuresc mai bine spusele mele. Un om sănătos și cu trup puternic nu simte, nici nu-și dă seama bine ce bun lucru e sănătatea dacă nu se îmbolnăvește și nu face cunoștință cu boala. La fel, cel care vede lumina zilei nu poate prețui lumina dacă nu cunoaște și întunericul nopții. Cunoașterea relelor este totdeauna un dascăl bun, care ne învață să prețuim bunurile de care ne bucuram mai înainte". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia a II-a la Rusalii*, în vol. *Predici la sărbători împărătești și cuvântări de laudă la sfinți*, p. 219-220)

„După cum giuvaergiul toarnă aurul în cuptorul de topit și-l lasă să fie încercat la foc până vede că a ajuns cu totul curat, tot așa și Dumnezeu lasă să fie încercate în necazuri și suferințe sufletele oamenilor până când ajung curate și limpezi; și culeg mult folos din această încercare. Deci și acesta este un foarte însemnat chip de binefacere.

Să nu ne tulburăm dar, să nu ne descurajăm când suntem supuși încercărilor. Dacă giuvaergiul știe cât timp trebuie să lase aurul în cuptor și când să-l scoată, și nu-l lasă să stea până se strică sau arde de tot în foc, cu mult mai mult Dumnezeu știe aceasta; și când vede că am ajuns curați, ne scoate din încercări, ca nu cumva, din pricina mărimii și mulțimii relelor, să ne împiedicăm și să cădem. Să nu ne necăjim deci, nici să fim mici la suflet de cădem în vreo nenorocire neașteptată, ci să ne lăsăm în voia Celui ce cunoaște bine necazul nostru, ca să ne curețe prin foc sufletul, cât timp va voi El. Face aceasta spre folosul și câștigul celor încercați". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilie la vindecarea slăbănogului coborât prin acoperiș,* în vol. *Omilii la săracul Lazăr. Despre soartă și Providență…,* p. 274-275)

„Mulți oameni, care par că au suferit pentru virtute multe oboseli, și care într-adevăr doar par că au suferit, pentru că au săvârșit toate faptele lor de virtute de dragul laudelor de la oameni, și nu de dragul lui Dumnezeu, au fost lăsați să cadă în încercări și necazuri pentru ca, lipsiți de slava oamenilor, de dragul căreia au pierdut toate faptele lor bune, și încredințați că lauda oamenilor nu este întru nimic mai trainică decât floarea ierbii, pe viitor să urmărească numai lauda lui Dumnezeu și pentru El să săvârșească toate faptele lor bune.

Dar, după cum am spus, în afară de aceste cauze, pentru care sunt încercați și ispitiți cei virtuoși, mai sunt încă multe altele necunoscute nouă, dar cunoscute numai de Dumnezeu Care ne-a făcut". (Sf. Ioan

Gură de Aur, *Despre necazuri și biruirea tristeții (I). Către Staghirie, ascetul care era chinuit de demon. Cuvânt de sfătuire,* în vol. *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință…,* p. 153-154)

„Necazurile și încercările nu sunt motive de întristare, ci de laudă și bucurie. De altfel, necazurile sunt trimise de Dumnezeu cu înțelepciune. Așa cum cobzarul nu întinde prea mult corzile cobzei ca să nu se rupă, însă nici nu le lasă prea slabe, ca să nu-și piardă rezonanța lor, la fel și Dumnezeu nu ne lasă într-o stare de fericire continuă, însă nici într-o stare de suferință continuă. Ne dăruiește perioade de liniște și pace, pentru a ne mângâia și odihni, dar din când în când, uneori mai des și alteori mai rar, ne trimite și ispite și necazuri. În anumite cazuri, desigur, întârzie mult să ne scape de nenorociri. Din ce motiv? Ca să ne gândim la El și să ne apropiem de El, ca să alergăm lângă El și să-I cerem ajutor. De aceea îngăduie durerile, bolile, nenorocirile, foametea și alte rele". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 31)

„Să ne amintim de un alt episod pilduitor din viața Sfântului Apostol Pavel. De ani de zile îl chinuia o boală. Și de trei ori s-a rugat lui Dumnezeu să-l vindece. Dar răspunsul pe care l-a primit a fost: «Îți este de ajuns harul Meu, căci puterea Mea se desăvârșește în slăbiciune» (II Cor. 12, 9). De ce se vădește puterea lui Dumnezeu în slăbiciunea omenească? Pentru că omul, prin puterile sale, nu reușește cine știe ce, dar dacă este întărit de Dumnezeu, poate să înfăptuiască lucruri mari și minunate: să scoale morți din morminte, să vindece orbi, să curețe leproși și multe alte minuni. Dar să nu ceară să scape de frică, de primejdii și de boli. Pe acestea Dumnezeu le îngăduie, pentru ca omul să se smerească.

Sau poate suferi pentru că oamenii uneltesc împotriva ta, te prigonesc și te lovesc? Să nu crezi că pățești toate acestea din cauza faptului că Dumnezeu nu are putere să te ajute, ci pentru ca în suferința pe care o înduri, să se arate, în fapt, puterea Sa: atunci când ești prigonit și izbutești să-ți învingi dușmanul, când ești chinuit și te arăți mai puternic decât cel care te chinuiește, când ești întemnițat și schimbi inima celor care te păzesc, când ești batjocorit și ierți, la fel cum a făcut Hristos". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 257)

„Dumnezeu retrăgându-ne aceste bunuri, Se arată încă Binefăcător și Părinte. Căci, în sfârșit, la ce se gândește El când ne impune aceste lipsuri și permite pentru noi ceva durere? Ce scop urmărește El decât binele

nostru? Ce idee Îl călăuzește dacă nu cea a mântuirii noastre veșnice?” (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Bogățiile oratorice,* p. 36)

„Niciodată să nu ne descurajăm, ci să ne gândim la câștigul mare al răbdării, dar nici să nu urâm pe cei care aduc încercări asupra noastră. Aceia își urmăresc scopul lor, dar Stăpânul tuturor le îngăduie, voind ca noi și din acestea să negutătorim negutătoria cea duhovnicească și să luăm plată răbdării. Deci, dacă putem îndura cu mulțumire relele ce vin asupra noastră, nu mică va fi partea ștearsă din greșelile noastre. Dacă Stăpânul a îngăduit să-l vadă pe Pavel, comoara aceasta, dascălul lumii, dacă a îngăduit să-l vadă căzut în primejdii în fiecare zi – și a îngăduit aceasta nu pentru că-l disprețuia pe atletul Lui, ci mărea mai mult luptele, ca să-i facă mai strălucite cununile –, ce putem spune noi, care suntem plini de mii și mii de păcate, și din pricina aceasta cădem adesea în încercări, ca să fim pedepsiți aici pentru ele, ca să fim învredniciți de puțină iubire de oameni, dar în ziua cea înfricoșată să ne bucurăm de acele bunătăți nespuse?” (Sf. Ioan Gură de Aur, *La cuvântul Apostolului, care spune: «Știm că celor ce-L iubesc pe Dumnezeu toate li se lucrează spre bine»; și despre răbdare…,* 4, în vol. *Despre schimbarea numelor. Despre răbdare. Despre milostenie…,* p. 101)

„Căci Dumnezeu poate astăzi chiar să ne scape de toate nenorocirile, dar nu le va sfârși, cu toate acestea, înainte de a ne fi văzut curățiți de păcate, până ce nu ne va vedea că am schimbat viața, ne-am căit și suntem statornici. Căci și argintarul, când vede aurul pe deplin curățit, îl scoate din cuptor, tot astfel și Dumnezeu nu va împrăștia acești nori decât după ce ne vom fi întors la virtute. Acela care a îngăduit nenorocirea știe bine, de asemenea, timpul încetării acestei nenorociri. Și după cum cântărețul din chitară nu întinde prea mult corzile instrumentului său de teamă să nu le rupă și nici nu le slăbește prea mult pentru a nu strica armonia, tot astfel lucrează și Domnul, nelăsând sufletul nostru nici într-un repaus continuu, nici într-o nenorocire prea îndelungată, ci rânduind totul cu înțelepciune, căci prea mult repaos ne-ar moleși, o nenorocire continuă ne-ar doborî și ne-ar arunca în deznădejde.

Să lăsăm în seama Lui dar grija de a hotărî sfârșitul nenorocirilor noastre, iar noi să continuăm de a trăi cu sfințenie. Lucrul nostru este reîntoarcerea la virtute; iar lucrul lui Dumnezeu este de a pune sfârșit suferințelor noastre. El dorește mai mult ca tine însuți sfârșitul acestui foc, dar El așteaptă ca să fii mântuit. După cum nenorocirea a urmat liniștei, tot astfel, după nenorocire vei vedea reîntorcându-se liniștea. Iarna nu domnește totdeauna, nici vara; nu e totdeauna furtună, nici totdeauna liniște; nu e

fără încetare noapte, nici fără încetare lumină; tot astfel, nenorocirea nu va ține pentru totdeauna, timpul liniștei va veni, dacă la sânul nenorocirii știm totdeauna să mulțumim lui Dumnezeu". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia a IV-a, p. 74-75)

„... e vădit că atârnă de voi să vă nevoiți pentru cele bune și să vă abateți de la cele rele; și că ne este de folos atât cinstea, cât și necinstea ce ne vin din acestea. Căci prin necinstire rușinându-ne, ne temem. Iar prin cinstire, aducând mulțumire lui Dumnezeu, năzuim spre virtute. Pe acești pedagogi ți i-a înmulțit Dumnezeu, ca nu cumva, lipsit de ei, deci nesimțitor la cele ce întristează și mai presus de orice frică, să uiți de Dumnezeul tău și să te abați de la El și să cazi în închinarea la mulți dumnezei, care, deși sunt pătimitori asemenea ție și biciuiți de aceste lucruri de întristare, nu numai că au căzut într-o clipă, de dragul unei vremelnice și sărăcăcioase puteri și bunăstări, în închinarea la mulți dumnezei, ci au cutezat nebunește să se socotească pe ei înșiși dumnezei.

Pentru aceasta, deci, a îngăduit Dumnezeu să fii în necazuri. Iar uneori și pentru ca să nu te abați și să-L mânii, și astfel, pe lângă pedeapsa ce-ți vine, să te și piardă de la fața Lui. Nu mai vorbesc de necinstirea lui Dumnezeu și de celelalte blasfemii ce se nasc din viața îndestulată și din lipsa de frică, chiar dacă nu ar îndrăzni cineva să înșire cele mai înainte spuse.

Pentru aceasta, a înmulțit prin pătimiri și supărări, pomenirea Lui în inima ta și prin frica de cele potrivnice te-a trezit și te-a adus la poarta milei Lui. Și prin izbăvirea de ele și de pricinile lor, ți-a semănat dragostea față de El. Și sădind în tine dragostea, te-a apropiat prin cinstea de fiu și ți-a arătat cât de bogat este harul Lui.

Căci de unde ai fi cunoscut această mare purtare de grijă și ocrotirea Lui, de nu ți s-ar fi întâmplat ție cele potrivnice? Pentru că de cele mai multe ori mai ales din acestea se înmulțește dragostea de Dumnezeu în sufletul tău, adică din cunoașterea darurilor Lui și din aducerea aminte de mărimea purtării Lui de grijă. Toate aceste bunătăți ți se nasc din cele ce te întristează, ca să înveți să mulțumești". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul V, în *Filocalia*, vol. X, p. 51-52)

„Din dragostea pe care sfinții o arată lui Dumnezeu, ei pătimesc pentru numele Lui încercările care-i strâmtorează, căci El nu Se depărtează de cei ce-L iubesc și inima lor dobândește îndrăznire ca să-L vadă în chip neacoperit și să ceară de la El cele de folos cu încredere. Căci mare este puterea rugăciunii făcute cu îndrăzneală. De aceea a lăsat Dumnezeu pe

sfinții Lui să fie încercați de toate încercările, ca ei să primească iarăși cercarea și proba ajutorului Lui și să vadă câtă purtare de grijă are de ei; dar și ca să dobândească din încercări înțelepciune și să nu rămână neînvățați, lipsindu-se de câștigul ambelor părți ale deprinderii. Căci ei câștigă astfel prin cercare cunoștința tuturor și nu ajung de batjocura dracilor. Pentru că dacă s-ar deprinde numai în cele bune, dar ar fi lipsiți de cealaltă deprindere[195], ar fi lipsiți de cercare (de experiența) în războaie.

Și de am zice că prin aceasta Dumnezeu îi deprinde pe ei fără să le dea vreo cunoștință, am spune că Dumnezeu voiește ca ei să fie ca boii și ca asinii și ca cei ce nu au libertatea în unele lucruri[196]. Dar nu gustă omul binele dacă nu e probat mai întâi prin cercarea celor bune. Aceasta, pentru ca, atunci când se întâlnește în ele cu binele, să se folosească de ele prin cunoștință și libertate, ca prin cele ce-i sunt proprii". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XLVIII, în *Filocalia*, vol. X, p. 250-251)

„Pentru cinci pricini îngăduie Dumnezeu ispitele, smintelile și necazurile: 1. ca, fiind luptați și luptându-ne, să deprindem a deosebi binele de rău; 2. ca, prin osteneala dobândită în luptă, fapta bună să fie mai statornică și mai neclintită; 3. ca, sporind în virtute, să nu ne înălțăm, ci să ne întărim în smerenie; 4. ca, pentru răbdarea și osteneala în luptă, să ne învrednicim de mai mare răsplată; 5. ca, după ce am ajuns la nepătimire, să nu uităm de neputința noastră și de puterea care ne-a ajutat". (Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Patericul Lavrei Sfântului Sava*, p. 144)

Domnul îl ceartă pe cel pe care îl iubește

„Sufletul omenesc are nevoie de amândouă aceste leacuri: de asprime și de bunătate. Pentru aceea Dumnezeu conduce lumea așa; uneori o ceartă, alteori o cruță și nu lasă să fie singure pe pământ nici numai cele bune, nici numai cele rele. După cum uneori e noapte, alteori e zi; uneori e vară, alteori e iarnă, tot așa și în viața omenească uneori e durere, alteori e bucurie; uneori e boală, alteori e sănătate. Să nu ne minunăm, dar, când suntem bolnavi, pentru că ar trebui să ne minunăm și când suntem sănătoși;

[195] E vorba de deprinderea în răbdarea necazurilor – n.n.

[196] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Deci oamenii, având înțelegere și nefiind ca animalele, văd un sens și în necazurile ce le vin. Nu se deprind să le suporte în chip simplu, fără să câștige prin aceasta o experiență, o cunoștință, să tragă o concluzie. Acesta e încă un motiv pentru care le primesc în chip liber, nu ca animalele ce le suportă fără libertate, pentru a câștiga o simplă deprindere în a împlini din frică voia stăpânului lor. (n. s. 275, p. 250)

să nu ne tulburăm când suferim, pentru că ar trebui să ne tulburăm și când ne bucurăm. Toate, și unele și altele, se întâmplă în chip firesc și obișnuit.

Pentru ce te minunezi că ți se întâmplă ție acestea? Poți vedea că și sfinții au avut și dureri și bucurii. Și ca să afli aceasta voi aduce în fața voastră pe sfântul despre care cred că a avut viața cea mai plină de bucurii, pe sfântul despre care crezi că a fost lipsit de griji. Vreți să cercetăm viața lui Avraam? Ce poruncă a primit el îndată? «Ieși din pământul tău și din rudenia ta!» (Fac. 12, 1). Ai văzut ce poruncă dureroasă a primit? Dar iată urmează o altă poruncă plină de bucurie: «Și vino în pământul pe care ți-l voi arăta și te voi face pe tine neam mare» (Fac. 12, 1-2).

– Ce vrei să spui, m-ar putea întreba cineva, au încetat durerile și necazurile lui după ce a ajuns în pământul dat lui, după ce a intrat în port?

– Nicidecum! Vin iarăși peste el alte necazuri și mai cumplite decât cele de mai înainte: foametea, strămutarea în altă țară, răpirea soției lui; dar după aceste necazuri urmează alte bucurii: pedepsirea lui Faraon, liberarea soției sale, cinstea, daruri bogate, întoarcerea în patrie. Întreaga lui viață a fost un lanț împletit din bucurii și din dureri.

Același lucru s-a petrecut și în viața apostolilor. De aceea și Pavel spunea: «Cel Ce ne mângâie pe noi în tot necazul nostru, ca să putem mângâia și noi pe cei ce sunt în tot necazul» (II Cor. 1, 4)". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia XLIII, III-IV, în PSB, vol. 23, p. 616-617)

„Scriptura spune: «Domnul îl ceartă pe cel care îl iubește» (Prov. 3, 12; Evr. 12, 6).

Atunci mai cu seamă să ne întristăm când ne merg toate din plin, ducând o viață plină de păcate. Totdeauna trebuie să ne temem când păcătuim, dar mai cu seamă atunci când nu avem necazuri. Dacă Dumnezeu ne-ar pedepsi pentru fiecare păcat în parte, pedeapsa ne-ar fi ușoară; dar când rabdă îndelung pentru fiecare păcat ce săvârșim, ni se strânge mai mare osândă, de stăruim în astfel de păcate. Dacă cei ce fac fapte de virtute trebuie să sufere necazuri, apoi cu mult mai mult cei păcătoși. De câtă îndelungă răbdare nu s-a bucurat Faraon! Dar la urmă pentru toate a primit cea mai grea pedeapsă (Ieș. 14, 27-28). Câte păcate n-a făcut și Nabucodonosor; dar la sfârșit pe toate le-a plătit (Dan. 4, 28-30). Bogatul din Evanghelie, pentru că n-a suferit deloc pe pământ a fost un ticălos, tocmai pentru că a trăit în desfătări în viața de aici; și a plecat să fie pedepsit pe lumea cealaltă, unde n-a mai putut găsi mângâiere suferinței sale (Lc. 16, 24-25)". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia XIII, V, în PSB, vol. 23, p. 161)

Virtutea neprobată în necazuri nu e întărită

„Nu zice că se poate câștiga virtutea fără necazuri; căci virtutea neprobată în necazuri nu este întărită". (Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, cap. 66, în *Filocalia*, vol. I, p. 242)

„... cel ce vrea să se facă următor lui Hristos ca să se poată numi și el fiu al lui Dumnezeu, născut din Duh, se cuvine, înainte de celelalte, să poarte necazurile care-i vin sau bolile trupești, sau ocările și osândirile de la oameni; pe lângă acestea, și uneltirile celor nevăzuți, cu curaj și cu răbdare[197]. Căci proba feluritelor necazuri e îngăduită, după iconomia lui Dumnezeu, să vină asupra sufletelor ca să se facă arătate cele ce iubesc cu adevărat pe Domnul. Iar semnul care a deosebit în tot veacul pe patriarhi, proroci, apostoli și mucenici nu a fost altul, decât trecerea prin calea cea strâmtă a încercărilor și necazurilor, pentru a bineplăcea astfel lui Dumnezeu. «Fiule, zice Scriptura, când te apropii să slujești Domnului, gătește-ți sufletul spre ispită, îndreaptă-ți inima și rabdă» (Înț. Sir. 2, 2). Iar în altă parte: «Toate cele ce-ți vin primește-le ca bune, știind că fără Dumnezeu nu se face nimic» (Ecl. 2, 1). Drept aceea, sufletul care vrea să placă lui Dumnezeu trebuie să se prindă înainte de orice de răbdare și de nădejde. Căci meșteșugul păcatului este mai ales acela de a ne sădi moleșire în vremea necazului, ca să depărteze de la nădejdea către Domnul. Iar Dumnezeu niciodată n-a lăsat sufletul care nădăjduiește într-Însul să fie covârșit de încercări, încât să deznădăjduiască. Pentru că zice Apostolul: «Credincios este Dumnezeu care nu vă va lăsa pe voi să fiți ispitiți peste ceea ce puteți, ci va face împreună cu ispita și sfârșitul, ca să puteți răbda» (I Cor. 10, 15)". (Sf. Simeon Metafrastul, *Parafrază în 150 de capete*, cap. 129, în *Filocalia*, vol. V, p. 343)

„Să nu te miri când, punând început virtuții, izvorăsc împotriva ta din toate părțile necazuri aspre și tari. Căci nu se socotește virtute aceea care nu este însoțită de greutăți în lucrarea ei. Pentru că chiar numele virtuții vine de aici, cum a spus sfântul Ioan: «E obișnuit să vină asupra virtuții greutățile. Și e vrednică de disprețuit virtutea care se însoțește cu tihna».

[197] Referindu-se la focul necazurilor care încearcă sufletul nevoitorului, Pr. Prof. Ioan G. Coman, bazat pe un citat din opera Sfântului Vasile cel Mare, concluzionează: „Pe cârmaciul de corabie îl încearcă furtuna, pe atlet arena, pe comandantul de obști războiul, pe mărinimos nenorocirea, iar pe creștini încercarea. Nenorocirile verifică sufletul așa cum focul verifică aurul" (*Frumusețile iubirii de oameni în Spiritualitatea Patristică*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1988, p. 283) – n.n.

Căci a spus sfântul Marcu Monahul: «Toată virtutea ce se săvârșește se numește cruce, când împlinește porunca Duhului. De aceea toți cei ce voiesc să viețuiască în frica Domnului și în Iisus Hristos vor fi prigoniți» (II Tim. 3, 12). Căci zice: «De voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-mi urmeze Mie» (Mc. 8, 34). De nu voiește cineva să viețuiască în tihnă, ci își pierde sufletul pentru Mine, îl va afla pe el. De aceea ți-a luat-o înainte și a pus înainta ta crucea, ca să-ți alegi moartea împotriva ta și așa vei îndupleca sufletul tău să meargă după El". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XIX, în *Filocalia*, vol. X, p. 101-102)

„Sufletul care și-a luat asupra-și grija pentru virtute, trăind cu luare aminte și în frică de Dumnezeu, nu poate fi fără întristare în fiecare zi. Pentru că virtuțile au împletite în ele întristările. Cel ce iese din necazuri se desparte fără îndoială și de virtute. De dorești virtutea, predă-te pe tine oricărui necaz. Căci necazurile nasc smerenia. Nu voiește Dumnezeu ca sufletul să fie fără grijă. Cel ce voiește să fie fără grijă se află în cugetul său în afară de voia lui Dumnezeu. Dar grijă numim nu pe cea privitoare la trupuri, ci pe cea privitoare la cele ce ne îndurerează și care urmează faptelor bune. Până ce nu vom ajunge la cunoștință, care este descoperirea tainelor, ne apropiem de smerenie prin încercări. Celui ce se află în virtutea lui fără necaz, i s-a deschis o ușă de mândrie". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XXVII, în *Filocalia*, vol. X, p. 203)

„Nu se poate apropia cineva de Dumnezeu fără necaz și nu poate păzi dreptatea sa neschimbată fără el. Și de va opri lucrurile care sporesc necazul, va opri și pe cele ce păzesc dreptatea lui și se va afla ca o comoară nepăzită și ca un luptător dezarmat și ca o corabie lipsită de vâslele ei și ca un rai al cărui izvor de apă a secat". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul LXXXV, în *Filocalia*, vol. X, p. 426)

„Să avem în minte că nici-un lucru bun nu se săvârșește fără necaz. Căci trezește pizma diavolului[198]. Iar dacă ni s-ar întâmpla să înaintăm în

---

[198] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Este o experiență curentă că de câte ori face cineva un lucru bun, trezește o invidie, o bârfă, poate chiar o piedică. Cu atât mai mult faptele deosebite prin valoarea lor, sau oamenii care s-au dedicat mai deosebit binelui. Dar toate acestea aduc și laude. Și ciuda e stârnită de aceste laude. Dar pricina mai stă poate și în faptul că oamenilor nu le place să fie lăsați în umbră, câtă vreme alții strălucesc. De aceea au poate o vină și cei lăudați că nu dau destulă atenție și celor mai puțin înzestrați. De aceea se cere smerenie din partea celor lăudați. Li se cere un fel de acoperire a faptelor bune, unită cu ocolirea slavei deșarte, ceea ce le este și spre folosul lor. Dar li se cere și mai multă atenție față de ceilalți ... (n. s. 549, p. 391)

bine fără necaz, să nu ne înălțăm, cugetând că am fost izbăviți de necaz pentru vrednicia noastră, ci pentru că Dumnezeu, cunoscând slăbiciunea noastră, sau că nu avem puterea să îndurăm necazul, ne-a acoperit prin apropierea (asistența) sfinților. Căci s-a scris despre cei ce rabdă în necazuri sau în încercări: «Fericit cel ce rabdă ispita, că făcându-se încercat va lua cununa vieții» (Iac. 1, 12)"[199]. (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 386, în *Filocalia*, vol. XI, p. 391-392)

Exortații la răbdarea cu serenitate a necazurilor[200]

„Dacă îndepărtezi frica și onorurile, nu știu dacă nobilii filozofi vor mai îndrăzni să îndure necazurile vieții!" (Clement Alexandrinul, *Stromatele*, Stromata a VII-a, Cap. XII, 73.6., în PSB, vol. 5, p. 522)

„Dacă se continuă încercările, nu pierdeți curajul! Aproape sunt cununile și aproape-i ajutorul Domnului. Statornicia lucrurilor omenești e de scurtă durată: «Tot trupul este ca iarba și toată mărirea lui ca floarea câmpului. Se usucă iarba, floarea se veștejește, dar cuvântul Domnului rămâne în vecie» (Is. 40, 6-8). Să ne legăm de porunca ce rămâne, să disprețuiți aparența ce trece". (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 220, în PSB, vol. 12, p. 453,454)

„... punând față în față necazurile prezentate cu bunătățile nădăjduite, îți vei păstra sufletul neîndurerat și netulburat, așa cum ne îndeamnă legea apostolului. Să nu se veselească peste măsură sufletul tău de cele ce fac bucurie oamenilor, dar nici să fie doborât și umilit de tristeți și descurajări din pricina nenorocirilor. Dacă ai să te obișnuiești așa în toate împrejurările vieții, atunci vei duce o viață nebântuită și netulburată de valuri".

---

[199] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Cununa, slava, răsplata nu se adaugă exterior omului ce s-a străduit, ci ea se răspândește din tăria duhovnicească pe care el a câștigat-o, deși în această tărie e prezentă și puterea lui Dumnezeu. Acesta e un om „încercat", „probat" în tăria lui, deși încercarea nu e numai ceva ce există în el și a ieșit la iveală prin răbdarea încercărilor, ci s-a și produs prin răbdare. Cei încununați sunt ostași deveniți puternici în războaiele spirituale, asemănându-se cu Împăratul cel tare prin voința neclintită în bine. (n. s. 550, p. 392)

[200] Necazurile sunt considerate de Părinții Spiritualității Ortodoxe *medicamente* în folosul vieții noastre spirituale. Singura atitudine sănătoasă pe care trebuie să o adoptăm în fața necazurilor este răbdarea. Căci așa cum suportăm și acceptăm medicamente amare care ne sunt de folos trupului, tot așa trebuie să răbdăm și *medicamentele* ce sunt de folos sufletului nostru – n.n.

(Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a IV-a despre mulțumire, VII, în PSB, vol. 17, p. 385)

„Și după cum cel care stă pe vârful unei stânci își râde de valuri, pentru că le vede că se sfărâmă de stâncă și se prefac repede în spumă, tot așa și omul care face fapte de virtute, stând pe loc sigur, nu-l supără deloc tulburările aduse de viață; stă liniștit, bucurându-se de seninătatea gândurilor lui, gândindu-se că lucrurile din viața aceasta, care trec atât de ușor și grabnic, nu se deosebesc întru nimic de valurile râurilor". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XXIII, I, în PSB, vol. 21, p. 272)

„... dacă-mi vorbești de supărările, de durerile și de necazurile pe care le ai în viață, gândește-te de câte ori păcătuiești față de El în fiecare zi și nu te mai mira chiar dacă vin peste tine necazuri și mai mari decât acestea; ci atunci miră-te, atunci minunează-te, când te bucuri de vreun bine! Așa noi vedem numai necazurile ce vin peste noi, dar păcatele pe care le facem în fiecare zi, pe acelea nu le vedem. De aceea ne supărăm. Dar dacă am ține socoteală precisă de toate păcatele noastre, pe care le facem într-o singură zi, atunci ne-am da bine seama de câte păcate suntem vinovați". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia XIX, VII, în PSB, vol. 23, p. 257)

„Deci necazul este floarea rodului celor așteptate. Să primim deci, de dragul rodului și floarea". (Sf. Grigorie de Nyssa, *Despre fericiri*, Cuvântul VIII, în PSB, vol. 29, p. 400)

„Aflându-se deci, în împrejurări grele, creștinii nu trebuie să fie mâhniți, nici întristați, ci să socotească mai de preț sărăcia decât bogăția, postul mai de preț decât desfătarea, ocara mai de preț decât slava". (Sf. Macarie Egipteanul, *Cele cincizeci de omilii duhovnicești*, omilia XV, 29, în PSB, vol. 34, p. 162)

„Când cineva se află în necazuri și este răvășit de furtunile patimilor, nu trebuie să cadă în deznădejde, pentru că, în felul acesta, păcatul se înmulțește și mai mult și intră (în el); (trebuie să aibă nădejde în Dumnezeu), pentru că atunci când cineva are nădejde în Dumnezeu, răutatea se împuținează și dispare.

Faptul că unii sunt paralitici, mutilați, prinși de friguri și bolnavi se datorește păcatului. Păcatul este rădăcina tuturor relelor; din el se nasc poftele pătimașe ale sufletului și cugetele cele viclene". (Sf. Macarie

Egipteanul, *Cele cincizeci de omilii duhovnicești*, omilia XVI, 4, în PSB, vol. 34, p. 173)

„Se știe că acea cale care duce la viață este strâmtă și plină de necazuri și că puțini sunt cei ce o străbat (până la capăt). De aceea, orice respingere a ispitei venită de la diavol – de dragul moștenirii care este în ceruri – trebuie susținută puternic de speranță. Pentru că oricâte necazuri am răbda, niciunul dintre ele nu echivalează cu bunurile promise sau cu mângâierea pe care o dă încă de aici Duhul cel bun sufletelor, izbăvindu-le din întunericul patimilor și al răutății și iertându-le mulțimea datoriilor și a păcatelor. Pentru că, zice (Apostolul): «Socotesc că pătimirile de acum nu sunt vrednice de mărirea care ni se va descoperi» (Rom. 8, 18)". (Sf. Macarie Egipteanul, *Alte șapte omilii*, Cuvânt despre libertatea minții, 13, 16, în PSB, vol. 34, p. 342-343)

„Dacă vrem să suportăm ușor tot necazul și toate ispitele, să dorim moartea pentru Hristos și s-o avem totdeauna înaintea ochilor; – de altfel, avem și poruncă de a ne lua crucea și de a-L urma, or aceasta înseamnă să fim totdeauna gata să murim (pentru El) –; deci, dacă vom avea o astfel de dispoziție, vom suporta ușor, după cum s-a spus, tot necazul cel văzut și nevăzut. Cel ce este dispus să moară pentru Hristos nu-i pasă de momentele triste și dureroase. De aceea, zicem, necazurile sunt greu de suportat pentru cei ce nu iubesc moartea pentru Hristos și nu au totdeauna gândul îndreptat spre El. Deci, cel ce dorește să moștenească pe Hristos și aprobă patimile Lui, trebuie să-și dorească același lucru, iar cei ce zic că iubesc pe Domnul, întru aceasta să se facă cunoscuți, adică prin faptul că suportă orice necaz care vine asupra lor, nu numai cu curaj, ci și cu voie bună, având nădejde în El". (Sf. Macarie Egipteanul, *Alte șapte omilii*, Cuvânt despre libertatea minții, 17, în PSB, vol. 34, p. 343)

„Căci toate cele grele le pot răbda cei binecredincioși, pentru iubirea lui Hristos. Chiar dacă necazul se înalță ca un munte, aceia se țin viguroși și nu-și despart voia de iubirea lui Dumnezeu[201]". (Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Cartea a Treia, Cap. II, în PSB, vol. 41, p. 296)

---

[201] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Răbdarea necazurilor își ia puterea din iubirea față de cei apropiați, dar mai ales față de Dumnezeu. Aceștia, nelăsându-se doborâți de ele, cresc în putere spirituală, ca într-o tinerețe mereu sporită. (n.s. 535, p. 296).

„«Și cum aș putea – zici – să nu mă dau la rele necăjit fiind?» Dacă vei înțelege că chiar de ai voi sau n-ai voi, totuși necazul îl vei suferi. Dacă tu îl înduri cu mulțumire, vei câștiga mult, iar de vei fi scârbit și zăpăcit, blestemând soarta, nenorocirea nu o vei putea alunga sau împuțina, ba chiar o vei face mai mare tu însuți". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel*, omilia IX, p. 161)

„Adu-ți aminte de apostoli, fiindcă și aceia, deși bătuți, alungați și suferind mii de rele, totuși se bucurau că s-au învrednicit a fi necinstiți pentru numele lui Hristos. Deci și tu dacă te îmbolnăvești sau ești strâmtorat, suferă cu bărbăție și mulțumește lui Dumnezeu, fiindcă numai așa vei primi plata acelora ... Cei trei tineri, deși se găseau aruncați în cuptorul cel cu foc, sau și alții care prin închisori sufereau mii de rele, totuși nu încetau a mulțumi lui Dumnezeu; apoi cu atât mai mult vor putea face aceasta cei ce sunt bolnavi sau în strâmtorări". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel*, omilia IX, p. 162)

„«Dacă am luat cele bune din mâna Domnului, să nu răbdăm și cele rele? Adu-ți aminte, zice, de cele de mai înainte și gândește-te la pricina lor, sau mai bine zis, la cel ce a fost pricina acelor bunătăți, și atunci vei răbda și acestea cu bărbăție».

Ai văzut cumpătare de bărbat? Căci el nu socotește că răbdarea este urmarea bărbăției lui, ci urmarea faptelor. «De la care anume fapte ne-a dat nouă Dumnezeu cele ce am avut? Ce anume faptă ne-a răsplătit-o? Nici pe una, ci numai din bunătatea Lui. Deci ceea ce am avut a fost dar, iar nu răsplată. Prin urmare, să le răbdăm și pe acestea cu bărbăție». Aceste vorbe ale fericitului Iov, atât noi bărbații, cât și femeile, să le avem întipărite în mintea noastră, și acestea ca și cele dinaintea acestora, și istoria patimilor acestui fericit să o avem ca o icoană întipărită în cuget, adică pierderea averilor, pierderea fiilor, rănile trupului lui, batjocurile, primejduirile, uneltirile femeii și, în sfârșit, toate patimile acelui drept să le clădim ca un liman mare și puternic pentru ocrotirea noastră, ca astfel răbdându-le toate cu bărbăție și mulțumire, să putem a depărta de la noi orice tristețe din viața aceasta, și a ne bucura de plata unei astfel de veselii duhovnicești, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau Tâlcuirea Epistolei întâi către Corinteni,* omilia XXVIII, p. 298-299)

„Nimic din viața de aici nu-l poate întrista pe un suflet mare și înțelept: nici dușmănii, nici învinuiri, nici primejdii, nici intrigi sau vreo lucrare

diavolească; pentru că un asemenea suflet, fiind retras ca pe un vârf de munte, este cu neputință să fie atins de cineva pe pământ, care ar vrea să se ridice spre el". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Filipeni*, omilia a IV-a, p. 59)

„Nu ești tu mai bun decât Pavel, nici decât Petru, care niciodată nu s-au bucurat de liniște, ci au trăit în foame, în sete și în sărăcie. Dacă deci voiești să te bucuri de bucuriile de care se bucură ei, pentru ce umbli pe căi opuse? Dacă voiești să înaintezi spre acea cetate de care ei s-au învrednicit, atunci umblă pe drumul care duce într-acolo. Nu drumul odihnei și al lipsei de necazuri ne duce acolo, ci drumul scârbelor și al suferințelor. Primul este larg și încăpător, dar acesta este strâmt.

Așadar, iubiților, pe acest drum să călătorim, pentru a ne învrednici de viața veșnică...". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Filipeni,* omilia a XVI-a, p. 284)

„Să nu ne plângem de necazurile ce dau peste noi, ci în toate să aducem mulțumiri lui Dumnezeu". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Predicile despre statui,* Partea a II-a, predica a XVI-a, p. 114)

„Nu atât firea lucrurilor, ci starea sufletească a omului face necazurile ce se abat peste noi mari sau mici". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Predicile despre statui,* Partea a II-a, predica a XVIII-a, p. 141-142)

„Multe din necazurile apărute par mari și de nesuportat înainte de a fi cercetate bine. Dar, dacă le pui în cumpăna judecății, vei vedea că sunt cu mult mai ușoare decât bănuiai. Nădăjduiesc ca acest lucru să se întâmple și acum. Sus inima, deci! Să nu apuci pe drumul greșit și necugetat al majorității oamenilor, care cad zdrobiți de dureri și astfel înverșunează pe vrăjmaș și mai mult împotriva lor". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre necazuri și biruirea tristeții (I). Către Staghirie, ascetul care era chinuit de demon. Cuvânt de sfătuire,* în vol. *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință...*, p. 116)

„Cel care bagă aurul în cuptor știe până la ce temperatură trebuie să încălzească aurul și știe, de asemenea, când trebuie să-l scoată din foc. Din pricina aceasta, înțeleptul amintit mai sus spune: «Nu te grăbi în timpul încercării», iar Solomon dă aceeași învățătură prin cuvintele: «Nu te descuraja când ești mustrat de Domnul». Mare lucru este necazul. Este mare lucru pentru că-l face pe bărbat să ajungă încercat și să învețe virtutea răbdării". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre necazuri și biruirea tristeții (I).*

Către Staghirie, ascetul care era chinuit de demon. Cuvânt de sfătuire, în vol. *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință…,* p. 141)

„Dacă unii nu s-au înțelepțit prin aceste necazuri, aceasta nu se datorează lui Dumnezeu, Care i-a mustrat, ci nepăsării lor. Dacă nu li s-ar fi dat leacul, ar fi părut că au pierit din pricină că au fost lăsați în părăsire; așa însă, nu pot învinui deloc pe doctor, ci pe bolnavi și nepăsarea lor". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre necazuri și biruirea tristeții (I). Către Staghirie, ascetul care era chinuit de demon. Cuvânt de sfătuire,* în vol. *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință…,* p. 143)

„… cei buni, chiar dacă ar suferi nenumărate necazuri în viață, oare, nu au, după spusele lui Pindar, o nădejde care-i hrănește și nu-i lasă să simtă necazurile din viață?

Este cu mult mai bine să suferi niște necazuri trecătoare spre a începe după moarte o odihnă nesfârșită decât să guști puțină vreme niște plăceri aparente, iar după moarte să te aștepte chinurile cele mai amare și mai împovărătoare". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Apologia vieții monahale*, 10, în vol. *Despre Feciorie, Apologia vieții monahale, Despre creșterea copiilor...*, p. 239)

„Sunt unii oameni care încep îndată să blesteme, dacă au vreo greutate, dacă sunt ocărâți de cineva, dacă se îmbolnăvesc, dacă au podagră, dacă-i doare capul. Durerea adusă de boală nu îi lasă, dar cu aceasta și-au pierdut câștigul.

Ce faci, omule? Blestemi pe Binefăcătorul tău, pe Mântuitorul, pe Apărătorul și Purtătorul tău de grijă? Nu simți că te duci în prăpastie, că te arunci în prăpastia celei mai grozave pierzanii? Crezi că dacă blestemi îți ușurezi durerea? Dimpotrivă, ți-o sporești, ți-o faci mai cumplită. Că pentru asta aduce diavolul nenumărate necazuri și suferințe, ca să te afunde în prăpastia aceea. Când te vede că blestemi, îndată-ți sporește durerea și ți-o face mai mare, pentru ca, durându-te, să-ncepi iar să te mânii, dar dacă te vede că suferi cu curaj și că mulțumești lui Dumnezeu cu atât mai mult cu cât boala se înrăutățește, te părăsește îndată, pentru că va sta lângă tine zadarnic și fără de folos". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la săracul Lazăr,* cuvântul III, în vol. *Omilii la săracul Lazăr. Despre soartă și Providență...,* p. 83)

„E atât de mare durerea, că nu poți să taci?

– Nici eu nu te împiedic să vorbești! Dar în loc de blestem, mulțumiri lui Dumnezeu! În loc de cuvinte de mânie, laude! Mărturisește-te Stăpânului!

Strigă cu glas mare când te rogi, strigă cu glas mare slăvind pe Dumnezeu! Așa ți se va ușura și durerea; pentru că, prin aceste cuvinte de mulțumire, diavolul a fost îndepărtat, și ajutorul lui Dumnezeu a venit. Dar dacă blestemi, ai îndepărtat și ajutorul lui Dumnezeu, l-ai făcut mai puternic și pe diavol împotriva ta și ți-ai mărit și mai mult durerile; dar dacă dai mulțumire lui Dumnezeu, ai îndepărtat și uneltirile diavolului celui viclean și ai atras asupra ta îngrijirea Purtătorului de grijă Dumnezeu". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la săracul Lazăr,* cuvântul III, în vol. *Omilii la săracul Lazăr. Despre soartă și Providență…,* p. 84)

„Chiar de suntem în dureri, chiar de ne necăjim, chiar de ni se pare că vreun rău este de nesuferit, să nu ne pierdem râvna, să nu ne neliniștim, ci să rămânem mereu în purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Că Acela știe limpede când trebuie să dezlege ceea ce ne întristează". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Cinci cuvântări despre Ana și Samuel*, cuvântul I, în vol. *Omilii și cuvântări despre educația copiilor…,* p. 17)

„Nu-s necazuri necazurile de aici. Când sufletul este cuprins cu adevărat de dor și dragoste dumnezeiască, nu se înspăimântă de nimic din cele de aici. Ca și nebunii care înfruntă focul sabia, fiarele, marea, orice, tot așa și ucenicii lui Pavel, înnebuniți de o nebunie duhovnicească și prea frumoasă, nebunie născută din înțelepciune, își băteau joc de toate cele de aici". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Împotriva celor care nu folosesc cum trebuie cuvântul Apostolului care spune: «Fie din fățărie, fie întru adevăr, Hristos se propovăduiește»; și despre smerenie,* 8, în vol. *Despre schimbarea numelor. Despre răbdare. Despre milostenie…,* p. 340-341)

„Să nu vă tulbure deloc necazurile ce vin asupra voastră și nici valurile dese ale grijilor să nu vă frământe mintea! Așa-i calea cea strâmtă și îngustă! Are multe greutăți, multe sudori și osteneli. Dar acestea trec și se termină cu viața cea de aici. Da, calea e strâmtă, dar e cale! Veșnice, însă, și nemuritoare, cu mult mai mari decât sudorile sunt răsplățile celor ce îndură necazurile în liniște și curajos. Gândindu-vă dar la vremelnicia necazului și la veșnicia plății, îndurați totul cu tărie, fără să vă tulbure cu ceva necazurile ce vin asupra noastră. Un singur lucru să vă întristeze! Păcatul! Toate celelalte: surghiunul, luarea averilor, închisoarea și toate câte sunt asemenea acestora, sunt umbră și fum și pânză de păianjen, ba chiar mai trecătoare. Și până acum ați fost deprinse să îndurați ispita! Arătați și acum răbdare potrivită vouă! Răbdarea vă va putea da tihnă, liniște și multă pace și vă va face mai încercate!" (Sf. Ioan Gură de Aur,

Scrisori către alte persoane, scrisoarea a 29-a către Halchidia și Sincritia, în vol. *Scrisorile către persoane oficiale, către diaconița Olimpiada, către alte persoane*, Edit. I.B.M.B.O.R., p. 136)

„... nimeni dintre noi nu are a arăta atâtea nenorociri ca acela (Iov – n.n.). Dacă cineva și-a pierdut averea, nu a pierdut însă și atâți feciori și fete câte a pierdut el; iar dacă totuși a pierdut, poate că a păcătuit, pe când acela a pierdut dintr-o dată totul fiind în mijlocul jertfelor, în timp ce-I slujea lui Dumnezeu. Dacă totuși ți-ai pierdut la rândul tău averea și la fel ca el, tot atâția feciori și fete – lucru oarecum imposibil – nu te-ai târât însă pe pământ și nici nu ai sfărâmat bulgării de țărână cu puroiul ieșit din bubele din trupul tău! Iar dacă totuși ai suferit și aceasta, nu ți-ai văzut însă prietenii batjocorindu-te, ceea ce este cu mult mai cumplit decât toate nenorocirile din lume! (...) dacă noi ne supărăm pe cei care ne mângâie în nenorociri și ne îmbărbătează, ce nu suntem în stare să facem atunci cu cei care ne batjocoresc? Dar dacă ceea ce spune Psalmistul – «și am așteptat pe cel ce m-ar milui și nu era și pe cei ce m-ar mângâia și nu i-am aflat» (Ps. 68, 24) – este cumplit și de nesuferit, atunci cu cât mai cumplit nu este faptul de a avea parte de batjocoritori în loc de mângâietori? «Sunteți toți niște jalnici mângâietori» (Iov 16, 2). Dacă neîncetat am avea în mintea noastră aceste lucruri, dacă ne-am gândi la ele, nu ne-ar întrista nimic din cele de aici, gândindu-ne la acel atlet, la acel suflet mai tare decât diamantul, la acea judecată vârtoasă și tare ca oțelul. Ca și cum ar fi avut un trup de oțel sau de piatră, așa le răbda pe toate cu curaj și cu răbdare”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Filipeni,* omilia a IX-a, p. 160-161)

„Căci după cum cel bogat poate să încerce o mare pierdere în bani, tot așa și cel ce se îmbogățește în dogmele filozofiei creștinești, poate să îndure nu numai foamea și sărăcia, ci încă și alte nenorociri cu mult mai ușor decât acela”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Coloseni*, omilia IX, p. 106)

„... el (Iov – n.n.) cunoștea firea lucrurilor omenești și gândea la nestatornicia lor. De aceea zicea el: «Frica de care m-am temut, mi-a venit mie, și de ce m-am speriat, aceea m-a întâmpinat» (Iov 3, 25). Așadar, el de-a pururea aștepta nenorocirea, și de aceea nu s-a tulburat, când ea a izbucnit. Pentru că el mai dinainte cumpănise în duhul său astfel de întâmplări rele și de aceea când ele au năvălit în faptă, el le-a suportat cu noblețe și cu statornicie, iar fiindcă aceste lupte el mai dinainte le-a socotit și le-a așteptat, de aceea ele, când au sosit în faptă, n-au mai putut

să-l zdruncine. Iară cum că, pe câtă vreme a posedat el norocirea, inima lui n-a fost stăpânită de ea, poți să te încredințezi de la el însuși, când zice: «Pus-am eu puterea mea în aur? Sau nădăjduit-am eu în pietrele cele scumpe?» (Iov 31, 24-25). Ce zici tu, omule? Nu te-ai bucurat de bogăția care îți curgea din toate părțile? Negreșit nu, răspunde el. Și pentru ce? Pentru că cunoșteam deșertăciunea și nestatornicia ei, știam că stăpânirea ei nu este trainică. De aceea el nu se bucura de bunurile pământești peste cuviință, iar la pierderea lor n-a fost cu totul zdrobit, căci el cunoștea firea și însușirea lor". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvânt la Ziua Sfinților patruzeci de Mucenici*, în vol. *Omilii la Postul Mare...*, p. 70-71)

„Vei întreba: «Ce răsplată voi avea eu pentru ce am pierdut, dacă hoțul mi-a luat banii fără voia și fără știrea mea?» Amintește-ți că și Iov a pierdut totul fără voia și fără știrea sa, dar a primit răsplată. De ce? Pentru că a înfruntat răul după voia lui Dumnezeu. Așa să înfrunți și tu orice nenorocire și nu vei avea răsplată mai mică". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 271)

„Nu există nici o nenorocire care să nu primească mângâiere din pilda lui Iov. Dacă omul acesta sfânt nu a îndrăznit să ridice cuvânt împotriva lui Dumnezeu când l-au lovit toate nenorocirile acestei lumi, cum vom îndrăzni noi, pe care ne lovește doar câte una? Dacă nu a scăpat de necazuri cel nevinovat, cum vom scăpa noi, care suntem vinovați? Dacă cel nevinovat L-a binecuvântat pe Dumnezeu pentru chinurile sale, cum să nu-L binecuvântăm noi, care cu toate că merităm mai multe rele pentru nebunia noastră, primim mai puține?

Să nu uităm, de altfel, că sfinții, proorocii, drepții, apostolii, mucenicii, cuvioșii și mărturisitorii nu au dus o viață liniștită și fericită, plină de plăceri și desfătări, de cinstire și slavă omenească, ci de sărăcie și lipsuri, de tristețe și supărare, de batjocură și dispreț, de chinuri, terminată prin moarte amară. În toate epocile, oamenii lui Dumnezeu, care au vrut să țină poruncile Sale și să trăiască după voia Sa, au primit săgețile invidiei și răutății trimise de la diavol.

Și tu, dacă dorești să-I urmezi Domnului, trebuie să înțelegi că vei avea de înfruntat primejdii și prigoane și că vei gusta din amărăciuni. Iată ce ne spune înțeleptul Sirah: «Fiule! Când vrei să te apropii să slujești Domnului Dumnezeu, gătește-ți sufletul tău spre ispită» (Înț. Sir. 2, 1). Tot la fel de limpede este și atenționarea Apostolului Pavel: «Toți care voiesc să trăiască cucernic în Hristos Iisus vor fi prigoniți» (II Tim., 3, 12)". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 273-274)

„Orice greutăți ar veni peste tine ca urmare a faptelor tale cinstite și corecte, rabdă-le și supune-te cu plăcere. Și cu toate că acest mod de a te comporta este peste puterile tale, tu totuși să nu disprețuiești, nici să eviți astfel de situații. Iar ceea ce ți se întâmplă din cauza slăbiciunilor tale sufletești, povestește-le cu fidelitate altuia. În felul acesta, prin mărturisirea față de acela, se ușurează greutatea de pe sufletul tău și totodată te menții departe de războiul patimilor". (Sf. Vasile cel Mare, *Despre răbdare,* în vol. *Învățătură către fiul duhovnicesc,* Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2007, p. 27-28)

„Dacă se abat asupra ta necazuri și lipsuri, să nu te mânii sau să te răzvrătești, chiar dacă ai motive întemeiate de a te mâhni ... ci mai degrabă să le suporți. Cine suportă până la sfârșit necazurile va fi încununat în viitor; cine, însă, nu le rabdă va fi osândit ca vinovat în ziua cea rea. Nu pentru pagubele trupești să se descurajeze sufletul tău, nici lucrurile de nimic să-ți slăbească virtutea răbdării, ci teme-te mai ales de pagubă, dacă aceasta îți împiedică scopul propus și dacă simți că te vatămă păcatele. În acest caz, te-ai rătăcit de la calea pocăinței. Cine rabdă aici, nu va mai suferi dincolo". (Sf. Vasile cel Mare, *Despre înfrânarea mâniei și felurile răbdării,* în vol. *Învățătură către fiul duhovnicesc,* Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2007, p. 58)

„Răbdarea necazurilor e semnul cunoștinței adevărate; la fel neînvinovățirea oamenilor pentru nenorocirile tale proprii". (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 56, în *Filocalia*, vol. I, p. 259)

„Dacă vrei să-ți amintești neîncetat de Dumnezeu, nu respinge necazurile ca nedrepte, ci rabdă-le ca pe unele ce vin după dreptate. Căci răbdarea lor trezește și înviorează amintirea prin fiecare întâmplare. Iar respingerea lor micșorează durerea și osteneala spirituală a inimii, și prin aceasta produce uitarea". (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 134, în *Filocalia*, vol. I, p. 267)

„«Bărbatul îndelung răbdător este cu mare înțelepciune» (Prov. 14, 29), fiindcă toate cele ce-i vin asupra le aduce în legătură cu sfârșitul; și așteptându-l pe acesta, rabdă întâmplările supărătoare; iar «sfârșitul este viața veșnică» (Rom. 6, 22), după dumnezeiescul Apostol. «Iar viața veșnică aceasta este, ca să te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Cel ce L-ai trimis, Iisus Hristos» (In. 17, 3)". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste*, suta a patra, cap. 24, în *Filocalia*, vol. II, p. 109)

„Multă destoinicie și mult folos câștigă sufletul dacă rabdă cu tărie orice necaz, fie că vine de la oameni, fie de la draci, și dacă știe că suntem datori să purtăm ostenelile și să nu învinuim pe nimenea, decât pe noi înșine. Căci cel ce învinuiește pe altul pentru necazurile sale a alunecat din dreapta judecată a ceea ce se cuvine". (Ioan Carpatiul, *Capete de mângâiere*, cap. 21, în *Filocalia*, vol. IV, p. 130)

„Tot necazul care se suferă cu răbdare este bun și folositor, iar cel care nu e suferit astfel e semn al lepădării de la Dumnezeu și e fără folos". (Petru Damaschinul, *Învățături duhovnicești*, în *Filocalia*, vol. V, p. 105)

„O dată ce ni s-a spus de aleea ce duce la viața de sus că e foarte strâmtă și plină de necazuri, și din această pricină puțini merg pe ea, trebuie să răbdăm cu tărie toată ispita celui rău, pentru nădejdea care ne așteaptă în ceruri. Căci oricâte necazuri am răbda, nimic nu poate ține cumpăna fie cu făgăduința viitoare, fie cu mângâierea care vine încă de aici în suflete de la Duhul cel bun, fie cu izbăvirea de întunericul patimilor răutății, fie cu mulțimea datoriilor de pe urma păcatelor noastre. «Că nu sunt vrednice, zice, pătimirile vremii de acum, față de slava viitoare ce ni se va descoperi nouă» (Rom. 8, 18).

Drept aceea, trebuie să le răbdăm, cum s-a zis, toate pentru Domnul, murind ca niște ostași viteji pentru Împăratul nostru. Căci pentru ce când eram lipiți de lume și de lucrurile vieții nu ne întâmpinau asemenea supărări, iar acum, fiindcă am apucat a sluji lui Dumnezeu, răbdăm aceste încercări de tot felul? Vezi că pentru Hristos sunt necazurile? Căci potrivnicul pizmuiește răsplătirea noastră cu cele nădăjduite și de aceea vrea să sădească în sufletele noastre moleșeală și trândăvie, ca nu cumva viețuind în chip bine-plăcut să ne învrednicim de ele. Drept aceea, oricât de mult s-ar înarma cel rău împotriva noastră, dacă noi răbdăm atacurile cu curaj, toate uneltirile împotriva noastră se risipesc cu ajutorul lui Hristos, Care luptă împreună cu noi. Căci avem pe Iisus apărătorul nostru și luptătorul pentru noi. Să ne aducem aminte că și El a străbătut veacul acesta așa, ocărât, prigonit, batjocorit, iar la urmă a sfârșit prin moartea de ocară pe cruce". (Sf. Simeon Metafrastul, *Parafrază în 150 de capete*, cap. 132, în *Filocalia*, vol. V, p. 344-345)

„Socotește că fărădelegile și slava, și bucuria de bunătățile cerești sunt ascunse în necazuri, în pătimiri, în răbdare și credință. Căci și grâul aruncat în pământ sau arborele sădit e de trebuință, așa-zicând, să cadă în putreziciune și necinste, și apoi să primească podoaba veșmântului și rodul

înmulțit. Căci de nu va trece prin această putreziciune și prin acele necinstiri, nu va îmbrăca acea podoabă de pe urmă și frumusețile înfățișării. Așa socotește și Apostolul, care zice: «Întru răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre» (Lc. 21, 19); sau, iarăși: «În lume necazuri veți avea» (In. 14, 39)". (Sf. Simeon Metafrastul, *Parafrază în 150 de capete*, cap. 60, în *Filocalia*, vol. V, p. 307)

„De dobândești toiagul răbdării, câinii vor înceta îndată de a se obrăznici. Răbdarea este durerea nesfărâmată a sufletului, care nu se clintește nicidecum sub loviturile îndreptățite sau neîndreptățite. Răbdarea e rânduită pentru necazul pe care-l așteaptă în fiecare zi. Răbdător este lucrătorul care nu cade, sau își câștigă, din căderi, biruințe. Răbdarea e tăierea scuzelor și luarea aminte la sine"[202]. (Sf. Ioan Scărarul, *Scara dumnezeiescului urcuș*, cuvântul XXVII, 36, în *Filocalia*, vol. IX, p. 398)

„Nu are lucrătorul (liniștii) atâta nevoie de hrană, ca de răbdare. Căci pentru lipsirea de cea dintâi va lua cunună, dar din lipsa celei de a doua, va agonisi pierzarea". (Sf. Ioan Scărarul, *Scara dumnezeiescului urcuș*, cuvântul XXVII, 37, în *Filocalia*, vol. IX, p. 398)

---

[202] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Scolie din Isaac: «Pe măsura smeritei tale cugetări, ți se dă ție și răbdarea în greutățile tale. Și după răbdarea ta ți se ușurează povara necazului tău și agonisești mângâieri». Smerenia este ea însăși un izvor de răbdare. Căci nu te socotești că ai dreptul la mângâieri lumești. Iar răbdarea stând tare, întărește firea ta încât nu mai simți greutatea necazului. Din răbdare curge în tine o forță, căci voința ascunde în ea rezerve de forță pe care nu obișnuim să le punem în lucrare. Mai bine zis aceste rezerve de forță sunt în firea noastră și ea le pune în lucrare prin voința care e o calitate generală a ei, pe care nu o pune de obicei în mod deplin în lucrare. Rezervele de putere ale firii noastre sunt chiar nesfârșite când ea stă în legătură cu Dumnezeu. Mai ușor biruim greutățile prin răbdare, decât prin lupta de a nu le primi, de a le ocoli cu orice preț, fapt în care se manifestă o frică, o slăbiciune, care ne face de fapt slabi. Cele din afară ne pot zdrobi mai ușor firea, dacă nu o întărim din rezervele ei lăuntrice, care stau în legătură cu rezervele de putere nesfârșită ale lui Dumnezeu, Care a creat și susține firea noastră, ca adevăratul ei fundament și izvor. Altă scolie a sfântului Isaac: «Toate primejdiile și necazurile care nu sunt întâmpinate cu răbdare aduc chin îndoit. Căci răbdarea omului e pe măsura primejdiilor ce-i vin. Atâta se încordează omul, cât e de mare greutatea căreia trebuie să-i facă față. Iar slăbirea cugetului este maica chinului, pe când răbdarea e maică a mângâierii și putere ce se naște din lărgimea inimii și din bucuria ei. Dar această putere greu o află omul în necazurile sale, fără harul dumnezeiesc care vine prin căutarea cea cu dinadinsul a rugăciunii și din vărsarea lacrimilor». (n. s. 876, p. 398)

„Dacă hotarul trândăviei e a nu avea răbdare în nici o odihnă, al răbdării este a se socoti cineva în orice necaz ca fiind în odihnă”. (Sf. Ioan Scărarul, *Scara dumnezeiescului urcuș*, cuvântul XXIX, 10, în *Filocalia*, vol. IX, p. 421)

„O, iubite frate, Domnul a răbdat crucea și tu nu te bucuri de necazurile a căror răbdare duce în Împărăția cerurilor? Drept ai spus că ești necăjit. Dar nu știi că atunci când cineva cere Părinților să se roage pentru el lui Dumnezeu să-i dea ajutorul Său[203], i se înmulțesc necazurile și cercetările spre probarea lui? Nu cere deci odihnă trupească dacă Domnul nu ți-o dă. Căci Domnul privește cu scârbă la odihna trupului. Și tot El a spus: «În lume necazuri veți avea» (In. 16, 33). Domnul să te ajute în toate!”. (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 186, în *Filocalia*, vol. XI, p. 215-216)

„... precum cei ce voiesc să dobândească dregătorii de la împăratul, chiar dacă au mulți susținători la el, rabdă și ei necazuri și primejdii și osteneli, până reușesc, așa pune și tu puțină osteneală, ca să afli marea milă. Căci «mult poate rugăciunea lucrătoare a dreptului» (Iac. 5, 14). Spune fratelui care este cu tine, iubitului meu în Domnul: rabdă puțin, căci Domnul pururea ceartă și prin aceasta îți dăruiește mare milă”. (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 198, în *Filocalia*, vol. XI, p. 230)

„Întărește-ți inima ca pe-o piatră tare. Iar piatră numesc tăria sufletului, ca să poți auzi cele ce-ți voi spune. Ia deci seama la tine însuți (...) te pregătește spre mulțumire în toate, auzind pe Apostolul care zice: «Întru toate mulțumiți» (I Tes. 5, 18), «fie în necazuri, fie în nevoi, fie în strâmtorări» (II Cor. 6, 4), fie în neputințe și osteneli trupești. Mulțumește lui Dumnezeu în toate cele ce vin asupra ta. Căci nădăjduiesc că și tu vei «intra în odihna Lui» (Evr. 1, 4). «Pentru că prin multe necazuri trebuie să intrăm în Împărăția lui Dumnezeu» (Fap. 14, 22). Nu te îndoi deci în sufletul tău și să nu slăbească inima ta în ceva. Și adu-ți aminte de cuvântul Apostolului «că chiar de se strică omul nostru cel din afară, cel dinăuntru se înnoiește din zi în zi» (II Cor. 4, 16).

Dacă deci nu suferi pătimirile, nu poți ajunge la cruce. Iar de rabzi mai întâi pătimirile, vei intra la limanul odihnei Lui. Și te vei liniști apoi întru toată negrija, având sufletul întărit și lipit de Domnul pentru totdeauna, străjuit în credință, bucurându-se întru nădejde, veselindu-se în dragoste, păzit în sfânta și cea de o ființă Treime. Și atunci se va împlini cu tine ceea

---

[203] Acest frate căruia îi răspunde Sf. Cuvios Varsanufie, îi cerea să se roage pentru el, căci era necăjit – n.n.

ce s-a spus: «Să se veselească cerurile și să se bucure pământul» (Ps. 95, 11)". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 2, în *Filocalia*, vol. XI, p. 28-29)

„Să fii îndelung răbdător în necazurile tale, ca unul ce ai cunoscut făgăduința Stăpânului Care zice: «În lume necazuri veți avea, dar îndrăzniți, Eu am biruit lumea» (In. 16, 33). (...) Pătimește împreună cu Hristos, ca să te slăvești împreună cu El (Rom. 8, 17) și dacă mori împreună cu El, ca să te scoli împreună cu El. Făcând așa, nu nesocotești comoara ce stă în fața ta[204]". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 22, în *Filocalia*, vol. XI, p. 46)

„Acestea (necazurile – n.n.) au venit peste noi și trebuie să îndurăm astfel de primejdii, până vom ajunge «la limanul voii Lui» (Ps. 106, 30), precum ți-am scris înainte. Căci odată ce Dumnezeu nu te-a predat în mâinile vrăjmașilor tăi, nu te preda nici tu în mâinile lor. Și dacă faci aceasta nu te predă nici Dumnezeu[205].

Iar de vrei să te izbăvești de necazuri și să nu fii doborât de ele, așteaptă-te la altele mai rele și te vei odihni[206]. Adu-ți aminte de Iov și de sfinții de după aceia, câte necazuri au suferit, și dobândește răbdarea lor și

---

[204] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Comoara ce ne stă în față este dragostea lui Hristos și toate bunătățile Lui pe care le dă și nouă. Pe ea nu o vom putea cunoaște decât când vom ajunge la liniștirea desăvârșită din partea grijilor pentru lucrurile trecătoare și înguste ale lumii acesteia. Căci în această stare nu ne vom mai agita pentru cele netrecătoare. La dragostea aceasta vom ajunge după ce vom fi fost în stare să murim și noi lumii ce ne îngustează pentru Hristos, cum a murit El pentru noi. (n. s. 29, p. 46)

[205] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: „În limanul voii Lui". E starea în care nu vom voi să se facă nimic după voia noastră, ci totul după voia lui Dumnezeu. E starea când vom voi ce voiește Dumnezeu, înțelegând că așa e bine pentru noi; când nu vom mai fi robii „voii" noastre. Aceasta va fi deplina noastră libertate. Căci în fond voia lui Dumnezeu e ceea ce corespunde firii noastre adevărate. Voia contrară voii lui Dumnezeu e cea prin care voim ceea ce nu e spre adevărata noastră libertate. Prin ea nu voim în mod cu adevărat liber. Ea nu e de fapt voia noastră, ci voia unor forțe contrare care ne robesc. Dar când știm care e voia lui Dumnezeu și lucrăm conform ei, suntem liniștiți ca într-un post și vom fi și după aceea. (n. s. 68, p. 68)

[206] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Așteptând necazuri și mai grele decât cele de față, le vei simți pe acestea ușoare și prin aceasta te vei simți deasupra lor, deci și odihnit. Libertatea și odihna sunt nedespărțite. Dar, la această stare nu se ajunge căutând comoditatea. Căci și aceasta ne robește leneviei, făcându-ne totodată insensibili în sens egoist. Nu evitând necazurile ne umanizăm, ci răbdându-le. Aceasta este în același timp adevărata mângâiere a Duhului Sfânt, care va mângâia duhul nostru. Aceasta este adevărata odihnă. (n. s. 69, p. 68)

duhul tău va fi mângâiat. Îmbărbătează-te și fii tare și roagă-te ...”. (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 47, în *Filocalia*, vol. XI, p. 68)

„Bucură-te, frate, și fii cu curaj! Să nu te tulbure diavolul pentru lucruri nefolositoare. Socotește iubirea ta că e ispitit și necăjit cineva fără îngăduința lui Dumnezeu? Nu. Dumnezeu îngăduie să ni se întâmple acestea spre folosul sufletului. Dar diavolul văzând aceasta a întors lucrurile contra noastră ca și la început, scoțându-ne din sfânta pace a raiului. Căci ce ne-a mutat din cele ale noastre? În locul sfintei păci a aruncat în noi furioasa mânie. În loc de ura cea de la Dumnezeu, prin care se urăsc cele rele, a aruncat în noi ura rea, prin care urâm cele bune și pe Dumnezeu Însuși”. (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 97, în *Filocalia*, vol. XI, p. 133)

„Ia aminte la tine cu amănunțime, ca unul ce aștepți să-ți vină ispita în fiecare ceas, fie spre moarte, fie spre necazuri și mari primejdii. Și suport-o cu hotărâre și fără tulburare, gândind că «prin multe necazuri trebuie să intrăm în Împărăția cerurilor» (Fap. 14, 22)”[207]. (Cuviosul Isaia Pustnicul, *Douăzeci și nouă și cuvinte*, cuvântul XXVII, 10, în *Filocalia*, vol. XII, p. 236)

„Să ne hotărâm, răbdând cu inimă bună, a suferi cu bărbăție tot ce vine asupră-ne fără voia noastră și să stăruim cu tărie în ostenelile cele de bunăvoie. Cele ce vin asupră-ne fără voia noastră sunt necazurile și nevoile, iar ostenelile cele de bunăvoie sunt lucrurile pe care noi înșine le întreprindem într-un chip oarecare: postul, privegherea și cele asemănătoare. Însă și pentru una, și pentru alta să atragem prin rugăciune ajutorul harului dumnezeiesc, că fără ajutorul de sus nu putem spori cu nimic, oricâtă râvnă ar avea dorința noastră”. (Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Patericul Lavrei Sfântului Sava*, p. 81)

„Tot ce ți se întâmplă primește cu înțelegere, și nu-ți pierde seninătatea în necazuri, știind că pentru aceasta vei avea plată de la Dumnezeu”. (Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Patericul Lavrei Sfântului Sava*, p. 125)

Cine nu rabdă necazurile, suferă un chin îndoit

„Când sufletul care a păcătuit nu primește necazurile ce vin asupra-i, atunci îngerii zic despre el: «Am doftorit Babilonul și nu s-a vindecat»

[207] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Să nu aștepți o viață comodă, căci nu prin ea înaintezi spre Împărăția cerurilor, cum nici Hristos nu și-a deschis-o Lui ca om printr-o viață comodă. (n. s. 478, p. 236)

(Ier. 51, 9)". (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 82, în *Filocalia*, vol. I, p. 262)

„Cel ce se împotrivește necazurilor se războiește fără să știe cu porunca lui Dumnezeu[208]. Iar cel ce le primește întru cunoștință adevărată, acela rabdă pe Domnul, cum zice Scriptura". (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 197, în *Filocalia*, vol. I, p. 274)

„Vrăjmașul (diavol – n.n.) cunoaște dreptatea legii duhovnicești și de aceea caută numai să câștige consimțirea cugetului. Căci așa fie că-l va face pe cel căzut în puterea lui să se supună ostenelilor pocăinței, fie că, nepocăindu-se, îl va împovăra cu necazuri fără voie. Ba se întâmplă uneori că îl face să lupte și împotriva necazurilor, ca în viața aceasta să-i înmulțească durerile, iar la ieșirea sufletului să-l dovedească necredincios din pricina lipsei de răbdare". (Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, cap. 91, în *Filocalia*, vol. I, p. 244)

„Toate greutățile și necazurile ce nu sunt răbdate au în ele un chin îndoit[209]. Căci răbdarea omului micșorează apăsarea lor. Lipsa de curaj e maica chinului. Iar răbdarea e maica mângâierii și o putere care obișnuiește să se nască din lărgimea inimii. Dar această putere e greu să o afle omul în necazurile lui fără darul dumnezeiesc, care se ivește din urmărirea rugăciunii și din vărsarea lacrimilor". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XLVI, în *Filocalia*, vol. X, p. 246)

Ce ne dă putere în a răbda necazurile?

„Dacă vrem să suportăm ușor tot necazul și toate ispitele, să dorim moartea pentru Hristos și s-o avem totdeauna înaintea ochilor; — de

---

[208] Cel ce se răzvrătește împotriva necazurilor își provoacă luiși un rău, căci această răzvrătire este îndreptată de cele mai multe ori împotriva Medicului și Tatălui absolut, Care permite aceste lucruri doar spre binele și sănătatea noastră sufletească – n.n.

[209] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Răbdarea e o tărie spirituală care micșorează tăria necazurilor. Prin faptul că nu le rabzi, nu le micșorezi și nu le înlături. De suportat tot le suporți, căci n-ai ce face. Dar suportarea fără răbdare e îndoit sau însutit de grea. Cu cât rabzi necazurile cu voia, cu atât pui un efort care le mărginește puterea; cu cât ești mai fără răbdare în ele, cu atât le mărești chiar prin aceasta, părându-ți de nesuportat, fără limită și de nestăpânit prin puterea ta. Necazul care-ți apare, când nu-l rabzi, ca nemărginit, îl mărginești, îl stăpânești prin răbdare, căci în ea e puterea lui Dumnezeu care-l mărginește. Propriu zis simți această putere cum îl limitează. E și aceasta o formă a sinergiei: cu cât te încordezi mai mult în răbdare, cu atât puterea lui Dumnezeu îți ajută să biruiești necazul... (n. s. 266, p. 246)

altfel, avem și poruncă de a ne lua crucea și de a-L urma, or aceasta înseamnă să fim totdeauna gata să murim (pentru El) —; deci, dacă vom avea o astfel de dispoziție, vom suporta ușor, după cum s-a spus, tot necazul cel văzut și nevăzut. Cel ce este dispus să moară pentru Hristos nu-i pasă de momentele triste și dureroase. De aceea, zicem, necazurile sunt greu de suportat pentru cei ce nu iubesc moartea pentru Hristos și nu au totdeauna gândul îndreptat spre El. Deci, cel ce dorește să moștenească pe Hristos și aprobă patimile Lui, trebuie să-și dorească același lucru, iar cei ce zic că iubesc pe Domnul, întru aceasta să se facă cunoscuți, adică prin faptul că suportă orice necaz care vine asupra lor, nu numai cu curaj, ci și cu voie bună, având nădejde în El". (Sf. Macarie Egipteanul, *Alte șapte omilii*, Cuvânt despre libertatea minții, 17, în PSB, vol. 34, p. 343)

„Nenorocirea produce vigoare și face a privi înăuntrul său sufletul ocupat a privi mii de lucruri în afară. Așadar, să nu murmurăm dacă suntem în nenorocire ci, din contră, să mulțumim lui Dumnezeu, căci din nenorocire vom trage un mare folos. Agricultorul, după ce a răspândit semințele pe care le-a adunat cu atâta muncă, dorește să vină ploaia; acela care n-ar avea nici o idee despre agricultură s-ar mira și ar zice: ce face acest om? El împrăștie semințele pe care le-a cules! Și nu numai le împrăștie, dar le amestecă atât de bine cu pământul, că îi va fi cu neputință de a le aduna din nou; mai mult încă, el dorește ploaia, care va strica aceste semințe și le va schimba în noroi; acesta se va tulbura văzând râurile ieșind din pământ și auzind zgomotul tunetului; agricultorul, din contră, se va bucura; el va tresări la vederea acestei furtuni, căci el nu privește prezentul, ci se gândește la viitor; puțin îl neliniștește zgomotul tunetului, el socotește snopii de grâu; sământa se va strica, dar el va secera spice înverzite; ploaia nu e atât de rea și va aduce o aerisire plăcută la arie. De asemenea și noi, să nu ne gândim la nenorocirea prezentă, la aceste furtuni trecătoare, ci la foloasele ce vom avea din ele, la fructele ce ne vor produce. Să așteptăm snopii ce ele trebuie să-i facă. Căci, dacă suntem atenți, vom aduna în acest timp mult rod și vom putea să umplem mintea noastră de hrană. Dacă suntem atenți, nu numai că nu va rezulta pentru noi nici o pagubă din această nenorocire, ci vom trage din ea foloase fără număr. Dacă trăim în nesimțire, liniștea însăși ne va pierde. Fericirea și nenorocirea sunt deopotrivă de triste pentru omul nepăsător, dar ele folosesc amândouă aceluia care se îngrijește de sine. Și, după cum aurul păstrează strălucirea sa chiar în apă, aruncat în cuptor, el se arată mai strălucitor; pământul însă cufundat în apă se topește, iarba se veștejește; de cad în foc, pământul se întărește și iarba se arde. Tot astfel desigur este dreptul și păcătosul: dreptul chiar

fără liniște păstrează strălucirea sa ca și aurul cufundat în apă; și dacă a căzut în ispită, se face mai strălucitor, ca și aurul pe care focul l-a curățit. Dar păcătosul se topește, se veștejește la sânul fericirii ca și noroiul și iarba aruncate în apă; încercarea îl distruge și-l pierde, după cum focul arde pământul și iarba.

Să nu ne lăsăm dar doborâți de nenorocirile de față, căci dacă ești păcătos, focul nenorocirii să ardă și să distrugă păcatele tale; dacă însă ești virtuos, să-ți dea mai multă strălucire și mărire. Dacă veghezi și rămâi liniștit, nimic nu va putea să te vatăme. Cauza atâtor căderi nu este atât ispita, cât ușurința acelora care o suferă". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia a IV-a, p. 71-72)

„Aceasta ne-a poruncit Iisus Hristos, zicând: «Fiți dar înțelepți ca șerpii» (Mt. 10, 16). Căci, după cum acesta (șarpele – n.n.) înfățișează tot corpul pentru a scăpa capul, de asemenea și tu, dacă trebuie să pierzi bogății, corpul, toate averile, viața chiar, pentru ca să păstrezi pietatea, nu te întrista. Dacă părăsești această lume ducând cu tine pietatea, Dumnezeu îți va răsplăti cu mai mare dragoste toate. El va reînvia corpul tău îmbrăcându-l în mărire și, în locul bogățiilor tale, vei primi bunuri pe care nici un cuvânt nu poate să le exprime. Iov nu ședea cu totul gol pe gunoi, suferind o viață mai crudă ca mii de muritori? Dar el păstra pietatea sa și tot ceea ce pierduse îi fu înapoiat cu îmbelșugare: sănătate, frumusețe, copii numeroși, averi, dar, ce e mai mult decât toate, coroana strălucitoare a răbdării. Căci, după cum se întâmplă cu arborii, dacă cineva le ia fructele și frunzele, dacă le taie toate ramurile fără a atinge însă rădăcina, arborele capătă din nou mai multă podoabă; tot astfel se petrece și cu noi dacă ne rămâne rădăcina pietății. Când averile ne-ar fi luate, când corpul nostru ar fi dat stricăciunii, noi vom dobândi iarăși toate cu mai mare cinste". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia a IV-a, p. 79-80)

„Nu numai pentru izbăvirea noastră, dar și pentru plăcerea și mângâierea noastră, a pus mai înainte cele rele, pentru ca, încurajați de nădejdea celor viitoare, să nu mai simțim amarul celor de față. Tocmai aceasta vrea să arate și Pavel când spune: «Căci întristările noastre de acum, care sunt ușoare și de o clipă, ne agonisesc nouă o slavă peste măsură de mare și veșnică, pentru că noi nu ne uităm la lucrurile care se văd, ci la cele ce nu se văd» (II Cor. 4, 17, 18). A numit ușoară această întristare, nu căutând la propria fire a nenorocirilor, ci gândindu-se la așteptarea bunurilor viitoare. Căci, precum negustorul nu simte necazurile călătoriei pe mare, din pricina nădejdii câștigului, iar luptătorul din circ rabdă bărbătește rănile capului, când se

gândește la cunună; tot așa și noi, țintindu-ne ochii spre ceruri și spre bunurile de acolo, oricâte nenorociri ar da peste noi, să le răbdăm vitejește, întăriți fiind de nădejdea bună în cele viitoare". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Predicile despre statui*, Partea a II-a, predica a XVI-a, p. 112-113)

„Frica gheenei și dragostea Împărăției dau puterea de a răbda necazurile. Iar aceasta nu vine de la noi înșine, ci de la Cel ce cunoaște gândurile noastre". (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 141, în *Filocalia*, vol. I, p. 267)

„Necazurile de acum pune-le alături cu bunătățile viitoare și nicicând descurajarea nu-ți va moleși nevoința". (Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, cap. 156, în *Filocalia*, vol. I, p. 249)

„Față de încercările care vin, mulți s-au împotrivit în multe chipuri. Dar fără rugăciune și pocăință nimenea n-a scăpat de asuprire". (Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, cap. 92, în *Filocalia*, vol. I, p. 244)

„Dumnezeiescul Apostol ne îndeamnă să răbdăm în credință, să ne bucurăm în nădejde și să stăruim în rugăciune (Rom. 12, 12), ca să rămână în noi bunul bucuriei. Dacă e așa, cel ce nu rabdă nu e credincios; cel ce nu se bucură nu e cu bună nădejde, căci a lepădat pricina bucuriei, rugăciunea, nestăruind în ea". (Ilie Ecdicul, *Culegere din sentințele înțelepților*, cap. 88, în *Filocalia*, vol. IV, p. 288)

„Dacă vrem să răbdăm tot necazul și toate ispitele cu ușurință, să dorim moartea pentru Hristos și să o avem pururea înaintea ochilor. De altfel, aceasta ne este și porunca: Să ne luăm crucea și să-I urmăm Lui, ceea ce înseamnă să fim aplecați să murim. Dacă vom avea această stare de suflet, vom răbda, cum s-a zis, tot necazul văzut și nevăzut, cu multă ușurință. Căci cel ce dorește chiar să și moară pentru Hristos, cu greu se va teme de dureri și de necazuri. Căci de aceea socotim necazurile grele, pentru că nu dorim moartea pentru Hristos și nu atârnăm cu gândul pururea de El. Iar cel ce poftește să-L moștenească pe El, să poftească, de asemenea, a râvni patimile Lui. Așadar, cei ce zic că iubesc pe Domnul întru aceasta se fac vădiți, că rabdă nu numai cu vitejie, ci și cu inimă bună tot necazul care le vine asupra, pentru nădejdea în El". (Sf. Simeon Metafrastul, *Parafraza în 150 de capete*, cap. 133, în *Filocalia*, vol. V, p. 345)

Marele câștig al răbdării necazurilor

„Cel binecredincios să nu se întristeze dacă îndură suferințe în vremurile de acum; îl așteaptă un timp fericit; înviind, se va bucura sus cu părinții, într-un veac fără de durere”. (Sf. Clement Romanul, *Omilie, numită a doua Epistolă către Corinteni*, Cap. XIX, 4, în PSB, vol. 1, p. 122)

„... Ariston[210] a spus:
«... Dar văd destul de des
Că cei care au ales traiul evlavios
O duc destul de greu, pe când cei care n-au ales
Altceva decât numai folosul lor,
Viețuiesc mai bine decât noi.
Da, pentru prezent! Uită-te, însă, mai departe!
Pe toți aceștia, pieirea îi așteaptă!»”. (Teofil al Antiohiei, *Trei cărți către Autolic*, Cartea a Treia, VII, în PSB, vol. 2, p. 441)

„Să ne luptăm, așadar, a le suporta pe cele pricinuite de rău, pentru ca puterea liniștei noastre sufletești să zădărnicească planurile dușmanului. Dacă noi înșine ne atragem asupra noastră vreun necaz, fie din imprudență, fie altfel, în orice caz trebuie să suportăm cu răbdare ceea ce ne imputăm. Iar dacă socotim că unele ne sunt trimise de Domnul, cui trebuie să-i arătăm mai multă răbdare decât Domnului? El ne învață să mulțumim (și să ne bucurăm) de cinstea mustrării divine. «Pe cei pe care-i iubesc – zice El – îi cert» (Pld. 3, 12). Ferice de acel serv pentru îndreptarea căruia stăruie Domnul, pe care-L socotește demn de supărarea Lui”. (Tertulian, *Despre răbdare*, XI, în PSB, vol. 3, p. 193)

„... Necazurile, pe care le îndură de buna sa voie, sunt exerciții continui în vederea persecuțiilor, pentru ca atunci când neapărat vor veni asupra lui necazuri, temeri și supărări să fie pregătit să le îndure cu curaj”. (Clement Alexandrinul, *Pedagogul*, Cartea III, Cap. VIII, 41.1., în PSB, vol. 4, p. 329)

---

[210] Notă Pr. Dumitru Fecioru: Ariston, filozof stoic (sec. III î. Hr.). După el binele constă în virtute, iar din filozofie numai partea morală merită să fie studiată. (n. s. 23, p. 441).

„Pentru cei bine pregătiți, necazurile sunt un fel de hrană atletică și exerciții, care fac pe cel ce luptă să ajungă la slava cea părintească”[211]. (Sf. Vasile cel Mare, *Comentarii la Psalmi,* comentariu la psalmul XXXIII, în col. *Izvoarele Ortodoxiei,* Editura Librăriei Teologice, București, 1939, p. 168-169)

„... Uneori o vindecare rapidă nu se dovedește în folosul celor vindecați, în cazul când din răspunderea proprie ar fi ajuns în greutăți din care ar fi fost eliberați prea ușor, și aceasta pentru că au apreciat prea ușuratic vindecarea răului, iar, neluând măsuri de precauție că ar putea din nou să se îmbolnăvească, au căzut în aceeași nenorocire veche! Într-adevăr, Dumnezeu Cel veșnic, care cunoaște cele ascunse și care «știe toate mai înainte de a se face», amână, în bunătatea Sa, ajutorarea mai rapidă a oamenilor; mai bine zis, ajutorarea Sa constă în ne-ajutorare, pentru că tocmai acest lucru este spre folosul lor”. (Origen, *Filocalia*, XXI, șDin cartea a III-a «Despre principii»ț, 16, în PSB, vol. 7, p. 434)

„... Dacă dreptatea lui Iov nu s-a vădit altfel decât prin aceea că a suportat tot felul de nenorociri, cum putem pretinde că ar fi rele motivele care vădesc dreptatea lui Iov?”. (Origen, *Filocalia*, XXVI, [Din comentariul la Psalm 4], 5, în PSB, vol. 7, p. 486)

„Biruința asupra dușmanilor celor nevăzuți n-o dobândești cu puterile trupului, ci cu răbdarea sufletului și cu suferirea necazurilor”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a II-a despre post, I, în PSB, vol. 17, p. 358)

„... nu vă lăsați copleșiți de nenorocirea căzută pe capetele noastre, nici să nu vi se tulbure mintea, ci scuturați negura tristeții, întăriți-vă din nou sufletele voastre cu ajutorul unor gânduri pline de bărbăție și faceți din nenorocire prilej de cununi. Dacă veți rămâne nezdruncinați, vă veți arăta mai încercați în credință și veți străluci ca și aurul curat trecut prin foc, ba încă veți face de rușine și mai mult pe urâtorul de oameni, că n-a

---

[211] Răbdarea necazurilor ne fortifică și ne ajută în lupta duhovnicească. Odată cu depășirea prin răbdare a unui necaz, câștigăm o atentă cunoaștere asupra propriilor slăbiciuni, pe care trebuie să le întărim în vederea confruntării cu patimile. De altfel Sfântul Pavel semnalează acest lucru: „Orice mustrare, la început, nu pare că e de bucurie, ci de întristare, dar mai pe urmă dă celor încercați cu ea roada pașnică a dreptății” (Evr. 12, 11). Iar această *roadă pașnică a dreptății* nu poate fi decât nădejdea pe care spun Sfinții Părinți că o câștigăm o dată cu răbdarea necazurilor – n.n.

putut să scoată din ochii voștri o lacrimă măcar cu nenorocirile puse la cale împotriva voastră”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a XXI-a, X, în PSB, vol. 17, p. 562)

„Într-adevăr, pentru cei bine pregătiți necazurile sunt un fel de hrană atletică, sunt exerciții care urcă pe luptător la slava Tatălui. (...) Că e rușinos să binecuvântăm pe Dumnezeu când ne merge bine și să tăcem când vin peste noi necazuri și nevoi, dimpotrivă, atunci trebuie să mulțumim lui Dumnezeu chiar mai mult, pentru că știm că Dumnezeu «îl ceartă pe cel pe care-l iubește și bate pe tot fiul pe care îl primește» (Evr. 12, 6)”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Psalmi*, Omilia la Psalmul XXXVI, I, în PSB, vol. 17, p. 263)

„Are să i se ia pământul, ca să dobândească paradisul; are să fie osândită cu necinste, ca să fie învrednicită de cununile slavei!”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a V-a la Mucenița Iulita, II, în PSB, vol. 17, p. 387)

„Ai fost osândit pe nedrept? Bucură-te cu nădejdea bunătăților viitoare! Ai fost osândit pe bună dreptate? Și acum mulțumește! Ești pedepsit aici pe pământ pentru cele ce-ai făcut, și n-ai să mai fii păstrat pentru pedeapsa veșnică, pentru toate păcatele tale!”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a V-a la Mucenița Iulita, VI, în PSB, vol. 17, p. 393)

„Rabdă și tu puțin în vreme de necaz, ca viteazul Iov. Să nu fii doborât de furtună și nici să lepezi ceva din averea de virtuți, pe care o porți. Păstrează în suflet, ca pe o comoară de mare preț, mulțumirea ce o datorezi lui Dumnezeu și vei primi și tu daruri îndoite de desfătări pentru mulțumirea ce o arăți”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a VIII-a, VI, în PSB, vol. 17, p. 429)

„Putem noi oare sili pe Judecător să ne dea veșnic aceleași lucruri? Putem noi oare învăța pe Stăpân, cum trebuie să ne cârmuiască viața? El Însuși are putere asupra hotărârii Sale. Rânduiește cum vrea cele ale noastre. Este înțelept și dă slugilor Sale ce le este de folos. Nu iscodi judecățile Stăpânului! Iubește numai pe cele rânduite de înțelepciunea Lui! Primește cu plăcere orișice îți dă!”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a XXI-a, XI, în PSB, vol. 17, p. 564)

„... dacă ai avea necaz în lumea aceasta din pricina cuvântului, adică a adevărului, să știi că vei împărăți după aceea; căci această răsplată a fost hotărâtă pentru necazul de aici în schimbul binelui. Iar dacă, totuși, nu vei avea necaz, să nu aștepți coroane acolo, pentru că n-ai purtat aici luptele și ostenelile care sunt hotărâte pentru coroane". (Sf. Vasile cel Mare, *Constituțiile ascetice*, cap. XXIV, I, în PSB, vol. 18, p. 517)

„Omul tare, cu grijă de el și treaz, ajunge prin aceste ispite mai puternic; și cu cât se prelungesc necazurile, pe atât îi crește și bărbăția; pe când omul trândav și nepăsător se clatină și cade îndată, de-ar veni doar o boare trecătoare de ispită; cade, nu din pricina naturii ispitelor, ci din pricina slăbiciunii voinței". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia II, V, în PSB, vol. 21, p. 45)

„… dacă suntem cu mintea trează, necazurile pot să ne apropie mai mult de Dumnezeu; știind, dar, că atunci vom putea atrage asupră-ne ajutorul Lui, când ne apropiem de El cu sufletul îndurerat și lacrimi fierbinți, să nu ne întristăm când vin necazurile peste noi, ci să le îndurăm în liniște, gândindu-ne la câștigul ce-l avem de pe urma lor". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XXXVIII, VII, în PSB, vol. 22, p. 61)

„Pentru ce te întristezi? Pentru ce te superi? Pentru ce te necăjești? Pentru ce ești mic la suflet? Crezi, oare, că are să îngăduie Dumnezeu să ne lase în părăsire când facem tot ce trebuie și stă în puterea noastră să facem, adică să răbdăm, să stăruim, să mulțumim lui Dumnezeu pentru toate? Crezi, oare, că nu biruie înțelepciunea Stăpânului nostru chiar atunci când lucrurile ar ajunge la deznădejde? Noi să facem tot ce depinde de noi și să avem credință curată, încredințați fiind că iscusit este Apărătorul sufletelor noastre. Și negreșit, Cel Care știe mai bine decât noi folosul nostru va rândui lucrurile așa cum se cuvine, după cum este și Lui cu cuviință și nouă de folos, ca să primim și răsplata răbdării, și să fim învredniciți și de iubirea Sa de oameni…". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XXXII, IX, în PSB, vol. 21, p. 426)

„Deci de cad în încercări unii oameni virtuoși, să nu se tulbure, ci mai degrabă asta să le dea bune nădejdi, că năvala încercărilor le este pricină de cununi și premii; iar de vin necazurile peste noi, care suntem cu păcate, nici noi să nu ne necăjim, știind că dacă primim cu mulțumire toate necazurile ce vin peste noi, atunci năvala lor va fi în orice timp curățire de păcate. Slugă recunoscătoare este aceea care mulțumește Stăpânului său nu numai

când îi merge bine, ci își arată recunoștința sa și în vremi potrivnice". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XL, III, în PSB, vol. 22, p. 76)

„Așa sunt cele de la Dumnezeu! Nu numai că ne slobozesc de necazuri dacă ne străduim să îndurăm cu curaj încercările ce vin peste noi, dar ne dau chiar în mijlocul necazurilor, atât de mare bucurie, încât ne fac să le uităm și ne umplu de bogate bunătăți". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XLV, IV, în PSB, vol. 22, p. 135)

„Supărările mari pricinuiesc adesea și bucurii mari". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XLV, I, în PSB, vol. 22, p. 314)

„Ai văzut că răsplățile au fost mai mari decât suferințele, că bunătățile au fost nenumărate? Treisprezece ani a suferit (Iosif – n.n.) încercările, îndurând robia, învinuirea aceea nelegiuită și zilele negre din închisoare, dar pentru că a îndurat toate acestea mulțumind lui Dumnezeu, a primit îmbelșugate răsplăți chiar în viața aceasta. Gândește-mi-te că pentru acel puțin timp, suferit în robie și închisoare, a condus împărăția vreme de optzeci de ani!" (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia LXVII, V, în PSB, vol. 22, p. 341)

„Că pentru necazurile pe care le suferim pe nedrept sau căpătăm iertare de păcatele noastre, sau primim cununi mai strălucitoare, de nu avem prea multe păcate". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia IX, II, în PSB, vol. 23, p. 111)

„Și cu toate că Pavel s-a rugat să-l scape de această încercare, n-a reușit, din pricina marelui folos pe care avea să-l aibă de pe urma acestei încercări. Dacă ne uităm la toată viața lui David, vom vedea că-i mai strălucitor în primejdii; și el și ceilalți asemenea lui. Iov atunci au strălucit mai mult; Iosif tot pentru asta a fost mai vestit; la fel și Iacov și tatăl lui și bunicul lui și toți câți și-au pus vreodată cununi strălucitoare pe capetele lor; datorită necazurilor și încercărilor au fost încununați și lăudați.

Știind toate acestea, potrivit înțeleptului cuvânt, «să nu ne tulburăm în timp de încercare» (Înț. Sir. 2, 2), ci numai un singur lucru să avem în minte: să îndurăm toate cu curaj, fără să ne întrebăm de ce și fără să cercetăm pricinile necazurilor noastre. Nu-i al nostru a ști când necazurile vor lua sfârșit, ci al lui Dumnezeu, Care a îngăduit să vină peste noi; al nostru este de a le îndura cu mulțumită și recunoștință. De vom face așa, apoi toate bunătățile se vor revărsa asupra noastră. Dar ca să vină acestea, ca să fim

aici pe pământ mai buni, iar dincolo, în Ceruri, mai străluciți, să primim tot ce vine peste noi, mulțumind pentru toate Celui ce știe mai bine decât noi folosul, Celui ce ne iubește mai mult decât părinții noștri.

Aceste două gânduri șoptindu-le la fiece necaz ce vine peste noi, să căutăm să potolim tristețea și să slăvim în toate pe Dumnezeu, Care face și săvârșește totul spre binele nostru". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia X, VII, în PSB, vol. 23, p. 129-130)

„Dacă sunt cu putință de suferit și ușoare valurile și mările pentru marinari, luptele și rănile pentru ostași, furtunile și gerurile pentru plugari, loviturile cele dureroase pentru cei ce se luptă cu pumnii, din pricina nădejdii unor răsplăți trecătoare și pieritoare, cu mult mai mult cel ce nădăjduiește cerul, bunătățile cele nespuse și răsplățile cele veșnice nu va simți nici unul din necazurile și din oboselile de aici". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia XXIII, V, în PSB, vol. 23, p. 301)

„Cu cât vei suferi mai multe necazuri ducând o viață îmbunătățită, cu atât vei ajunge mai puternic". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia XXIV, IV, în PSB, vol. 23, p. 317)

„Fericitul acesta (Pavel), fiind în multe primejdii și nevoi, ruga adeseori pe Dumnezeu să depărteze de la el aceste încercări (II Cor. 12, 8); totuși Dumnezeu nu S-a uitat la cererea lui, ci la folosul lui; și i l-a arătat, spunându-i: «Destul îți este harul Meu; că puterea Mea în slăbiciune se desăvârșește» (II Cor. 12, 9). Deci Dumnezeu, înainte ca Pavel să-I spună pricina, îi face bine fără voia și fără știrea lui". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia XXV, IV, în PSB, vol. 23, p. 325-326)

„Când era bun David? Când se bucura sau când era strâmtorat? Când erau buni iudeii? Când suspinau și chemau pe Dumnezeu sau când se bucurau în pustie și se închinau vițelului? De aceea și Solomon, cel care a știut mai bine decât toți ce este bucuria, spune: «Mai bine este să te duci într-o casă în care se jelește, decât într-o casă în care se râde» (Ecl. 7, 3). De aceea și Hristos pe unii îi fericește, zicând: «Fericiți cei ce plâng» (Mt. 5, 4), iar pe ceilalți îi nefericește: «Vai vouă celor ce râdeți, că veți plânge!» (Lc. 6, 25). Și pe bună dreptate. Sufletul, când huzurește, devine mai ușuratic, mai trândav; când însă e întristat, se smerește, se cumințește, scapă de tot roiul de păcate, are gânduri mai înalte, ajunge mai puternic". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia XL, V, în PSB, vol. 23, p. 490)

„În necazuri și suferințe, în răbdare și credință, stau ascunse făgăduințele, slava și obținerea bunurilor cerești – după cum în sămânța aruncată sub brazdă (se ascunde) rodul, (după cum) în planta ce răsare între spini sau în loc mocirlos (se ascunde) copacul". (Sf. Macarie Egipteanul, *Cele cincizeci de omilii duhovnicești*, omilia V, 6, în PSB, vol. 34, p. 118)

„Se întâmplă (uneori) că, potrivit rânduielii Sale, să fii supus la necazuri, suferinței și nenorocirii; pe acestea le socotești defavorabile ție; (însă în realitate) acestea se fac (în folosul) sufletului tău. (Astfel) în lume fiind, vrei să te îmbogățești, dar te urmărește neșansa. (Numaidecât) începi să te gândești (și să zici): «Pentru că n-am șansă în lume, voi renunța la ea, o voi părăsi și voi sluji lui Dumnezeu». Prin urmare, venind aici auzi porunca: «Vinde averile tale (Mt. 19, 21), detestă relațiile trupești, slujește lui Dumnezeu», începi să mulțumești pentru neșansa ta în această lume, pentru că aceasta este motivul că te afli aici și slujești poruncii lui Hristos. Deci, după ce îți vei schimba, puțin câte puțin, părerea referitor la lucrurile cele văzute, te vei retrage din lume și (vei detesta) relațiile trupești, va trebui ca tu să-ți schimbi și cugetul, de la felul trupesc de a cugeta, la felul ceresc de a cugeta. Abia atunci, îndată ce vei auzi un cuvânt, nu vei mai avea liniște, (te vei strădui arătând) toată grija și osteneala până ce vei dobândi ceea ce ai auzit.

Dacă socotești că ai făcut totul, renunțând la toate, Domnul îți spune: «De ce te lauzi? N-am făcut eu trupul și sufletul tău? Ce ai făcut tu?». Atunci sufletul începe a se mărturisi Domnului și a zice: «Totul este al Tău. Casa în care locuiesc este a Ta. Veșmintele mele sunt ale Tale. Tu mă hrănești și Te îngrijești de toate trebuințele mele». Atunci Domnul, (auzind) acestea, începe să zică: «Îți mulțumesc. Cele ce ai, ale tale sunt. Voia cea bună, a ta este. Și fiindcă ai arătat iubire față de Mine, fiindcă ai alergat către Mine, iată îți voi da ceea ce tu n-ai avut până acum, ceea ce oamenii de pe pământ nu au. Primește-Mă pe Mine, pe Domnul tău, în sufletul tău, ca să trăiești pururi cu Mine în veselie»". (Sf. Macarie Egipteanul, *Cele cincizeci de omilii duhovnicești*, omilia XXXII, 7-8, în PSB, vol. 34, p. 238-239)

„Această vargă a certării a fost lăsată ca prin ea să se deosebească cei buni de cei răi, după cum vasele (cele de lut), punându-se la foc, se arată cele bune (de cele slabe); (pe când cele bune rezistă focului și sunt ținute), cele slabe, nesuportând căldura focului, se sparg și se aruncă". (Sf. Macarie Egipteanul, *Alte șapte omilii*, Cuvânt *Despre răbdare* și discernământ, 7, în PSB, vol. 34, p. 305)

„Să știi că numai cel ce arată credință și răbdare în necazuri dobândește slava și bunurile cerești promise. Într-adevăr, este necesar ca grâul aruncat sub brazdă și sămânța copacului mai întâi să putrezească și în stare jalnică să ajungă, ca după aceea să dobândească haina cea minunată și rodul nenumărat. (Tot așa și omul) trebuie să treacă prin încercări și prin stări triste, ca să se îmbrace cu frumusețe și strălucire". (Sf. Macarie Egipteanul, *Alte șapte omilii*, Cuvânt *Despre răbdare* și discernământ, 28, în PSB, vol. 34, p. 314)

„Se știe că acea cale care duce la viață este strâmtă și plină de necazuri și că puțini sunt cei ce o străbat (până la capăt). De aceea, orice respingere a ispitei venită de la diavol – de dragul moștenirii care este în ceruri – trebuie susținută puternic de speranță. Pentru că oricâte necazuri am răbda, niciunul dintre ele nu echivalează cu bunurile promise sau cu mângâierea pe care o dă încă de aici Duhul cel bun sufletelor, izbăvindu-le din întunericul patimilor și al răutății și iertându-le mulțimea datoriilor și a păcatelor. Pentru că, zice (Apostolul): «Socotesc că pătimirile de acum nu sunt vrednice de mărirea care ni se va descoperi» (Rom. 8, 18)". (Sf. Macarie Egipteanul, *Alte șapte omilii*, Cuvânt despre libertatea minții, 16, în PSB, vol. 34, p. 343)

„Dar cei ce se ostenesc în necazuri, tocmai pentru că sunt încercați, se fac mai tari decât ele[212]. Și răbdarea în nevoințe îi face în chip neîndoielnic mai slăviți. Încât cele prin care se urmărea întristarea și chinuirea lor, li se fac mai vârtos fără să vrea spre folos și cele prin care se plănuia surparea lor, îi fac mai tari". (Sf. Chiril al Alexandriei, *Închinare în Duh și Adevăr*, Cartea a Patra, în PSB, vol. 38, p. 116)

„Căci cu mânie va avea loc tăierea deplină a mlădițelor neroditoare, fiindcă le trimite la chinuri. Dar curățirea celor aducătoare de rod are loc mai degrabă cu judecată, adică cu atenție și măsură, privind la puțina osteneală pentru rodire și urmărind o sporire a ei. Primind aceasta, unii strigă: «Doamne, în necaz mic ne este certarea Ta» (Is. 26, 16). Căci e foarte mic necazul care curățește, o dată ce, aducându-ne certare, ne face fericiți[213]. Și martor pentru aceasta poate fi luat fericitul David, care grăiește așa: «Fericit este omul pe care îl vei certa, Doamne, și din legea Ta îl vei învăța pe el, ca să-l

[212] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Viața comodă nu e un prilej de întărire a omului. Ea-l moleșește, îl slăbește, îl face rob plăcerilor și gata de toate compromisurile ca să scape de greutăți. Îl anulează ca bărbat. Îl dezlipește de bine. (n.s. 135, p. 116).

liniștești pe el în zile rele» (Ps. 93, 12-13). Căci, zice, cu adevărat zile aspre și rele vor veni peste cei tăiați cu dreptate, dar celor certați spre îndreptare li se va face Dumnezeu blând. Deci aceia nu vor sfârși în cele ale judecății și chinurilor, deoarece n-au devenit mlădițe neroditoare". (Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Cartea a Zecea, Capitolul al Doilea, în PSB, vol. 41, p. 934)

„... Mai mare și mai bună răsplată ne aduce harul Domnului dacă luptăm împotriva ispitelor, decât dacă ne-ar fi ferit de orice astfel de luptă. Este dovadă de virtute mai înaltă și mai strălucită faptul de a rămâne întărit și nemișcat în prigoane și necazuri, de a îndura toate în liniște, cu credință în ajutorul lui Dumnezeu, a triumfa împotriva atacurilor omenești cu răbdare, încins cu armele virtuții nebiruite, și a câștiga în chip glorios din slăbiciune puterea, fiindcă «puterea se desăvârșește în slăbiciune»". (Sf. Ioan Casian, *Convorbiri duhovnicești*, Partea a III-a, Convorbirea părintelui Avraam, Cap. XXV, 1, în PSB, vol. 57, p. 741)

„Cei ce suntem stricați de împrejurări fericite poate că suntem îndreptați de cele nefericite, și pe cei pe care o pace îndelungată i-a făcut desfrânați, poate că zilele de urgie îi fac stăpâniți". (Salvianus, *Despre guvernarea lui Dumnezeu*, Cartea a VI-a, XII, 66, în PSB, vol. 72, p. 289)

„«... purtând cu răbdare și cu mulțumire cele ce ni se întâmplă și primind neclintiți ca daruri dumnezeiești toate necazurile»[214]. Să nu opunem nimic rațiunilor Providenței, Care conduce prin ele în chip folositor viața noastră, ca să dobândim viața veșnică cu toți sfinții". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole*, Partea Întâi, Ep. 20, în PSB, vol. 81, p. 159)

„Căci sfârșitul oricărui necaz este bucuria și al oricărei osteneli este odihna; și al ocării, slava". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole*, Partea Întâi, Ep. 35, în PSB, vol. 81, p. 171)

---

[213] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Când omul vede că un necaz îi vine spre curățire și trage din el această învățătură, necazul i se micșorează și simte în sine bucuria ajutorului dumnezeiesc, care îi îngăduie acest necaz, dar îi dă și bucuria puterii de-a se curăți. Cel ce se încăpățânează să rămână în păcatele răutății lui va avea parte de necazuri tot mai mari. Chiar faptul că nu se vor adânci în Persoana izvorâtoare de iubire a Fiului, Care stă la temelia tuturor persoanelor, ca o viță din care își sorb puterea de viață toate persoanele umane, echivalează cu un chin al lor, în locul uscăciunii. (n. s. 1771, p. 934).

[214] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: De remarcat această înțelegere a necazurilor. «Dumnezeu încearcă pe cel pe care-l iubește». (n. s. 329, p. 159).

„Într-adevăr, necazurile, prin ele însele, sunt un lucru bun. Și de ce oare? Fiindcă pregătesc și încurajează răbdarea. De aceea spunând: «că ne și lăudăm întru suferințe», pune și cauza, zicând: «știind că suferința aduce răbdare». Vezi iar înțelepciunea lui Pavel, cum el întoarce vorba la cele contrare. Fiindcă scârbele și necazurile îi făceau pe ei a deznădăjdui chiar de cele viitoare, și-i descurajau cu totul, iată că Apostolul zice că trebuie a căpăta curaj și a nu deznădăjdui de cele viitoare: «Bine știind că suferința aduce răbdare, și răbdarea încercare, și încercarea nădejde, iar nădejdea nu rușinează» (Rom. 5, 3-5).

Așadar, necazurile nu numai că nu distrug credința, ci chiar o clădesc. Necazul are, desigur, chiar mai înainte de câștigarea celor viitoare, cel mai mare fruct câștigat prin sine, are, vreau să spun răbdarea, adică are puterea de a face încercat pe cel ispitit, însă în același timp contribuie cu ceva și la câștigarea celor viitoare, căci el este care face a ne crește credința”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel*, omilia IX, p. 154)

„«Căci necazul nostru de acum, ușor și trecător, ne aduce nouă, mai presus de orice măsură, slavă veșnică covârșitoare» (II Cor. 4, 17). Aici însă nu spune că necazurile sunt ușoare, ci numai îi mângâie cu răsplata celor viitoare, zicând: «Căci socotesc că pătimirile vremii de acum nu sunt vrednice, și nu zice de liniștea viitoare», ci tocmai ceea ce este mai mare decât orice: «de mărirea viitoare». Unde este liniște, nu este numaidecât și slavă; însă unde este slavă, acolo numaidecât este și liniște. Apoi, fiindcă a vorbit de slava viitoare, el arată că acea slavă și este deja, fiindcă n-a zis «de mărirea ce va fi, ci de mărirea care ni se va descoperi», adică faptul că acea slavă este și acum, însă ascunsă, ceea ce încă mai clar învederează și în altă parte, zicând: «Viața voastră este ascunsă cu Hristos întru Dumnezeu» (Col. 3, 3). Deci, încurajează-te pentru acea slavă, căci deja s-a orânduit a aștepta ostenelile și necazurile tale. Și dacă te întristează faptul că va fi în viitor, iar nu acum, tocmai aceasta să te bucure încă mai mult, căci fiind ceva mare și negrăit, care covârșește starea de acum, s-a adunat acolo pentru tine! Și nici n-a zis simplu «pătimirile vremii de acum», ci a voit să arate că slava aceea le covârșește pe toate nu numai în calitate, ci și în cantitate. Pătimirile de aici, de orice fel ar fi ele, se mărginesc la viața prezentă, pe când bunurile viitoare se întind în veacuri nesfârșite. Și pe toate acele bunuri, de care nu ne este nouă dat a grăi, ba chiar nici măcar de a le reprezenta prin cuvânt, Apostolul le-a numit cu un singur cuvânt – «mărirea» –, ceea ce de noi este crezut a fi lucrul cel mai iubit și mai dorit”. (Sf. Ioan Gură

de Aur, *Omilii la Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel*, omilia XIV, p. 265-266)

„«Ştiind, zice, că necazul răbdare lucrează, iară răbdarea curăţire, iar curăţirea nădejde» (Rom. 5, 4). Cei ce cădeau în mii de primejdii şi cu nădejdea în Dumnezeu le sufereau pe toate, negreşit că de aici se îndemnau a întinde această virtute încă mai mult în toate lucrările lor". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Tâlcuiri la Epistola a doua către Corinteni,* omilia IX, p. 94)

„Unde este supărare şi scârbă, acolo este şi mângâiere; unde este mângâiere, acolo este şi har. Când a căzut în temniţă, atunci a făcut apostolul şi minunile cele mai mari. Când a naufragiat pe mare şi a fost aruncat de valuri într-o ţară de barbari, atunci mai ales s-a slăvit. Când a intrat legat înaintea judecăţii, atunci mai ales a covârşit pe judecător. Aşa se petrecea şi în legea veche, fiindcă în ispite străluceau drepţii. Aşa cei trei coconi, aşa Daniil, aşa Moise, aşa Iosif; toţi prin ispite s-au făcut străluciţi şi s-au învrednicit de cununi. Atunci şi sufletul se curăţă, când pentru Dumnezeu se întristează.

Atunci se bucură şi de un mai mare ajutor, având trebuinţă şi de un mai mare sprijin, atunci şi el este vrednic de un mai mare har. Dar chiar şi înainte de răsplata dată de Dumnezeu, un asemenea suflet se învredniceşte de mari bunătăţi, făcându-se filosof. Căci şi trufia o smulge supărarea şi scârba, şi lenevirea o taie din rădăcină, şi îndeamnă pe cineva la răbdare ... descoperă nimicnicia lucrurilor omeneşti şi aduce în sufletul lui multă filosofie". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Tâlcuiri la Epistola a doua către Corinteni,* omilia XXVI, p. 233)

„Înaintea ei (a supărării, a scârbei – n.n.) toate patimile omeneşti se dau în lături: şi zavistia şi pofta, şi stăpânirea, şi dragostea banilor, şi dragostea trupurilor, şi mândria, şi trufia, şi mânia, şi, în sfârşit, întregul puhoi de patimi. Şi de voieşti a vedea aceasta din înseşi faptele omeneşti, aş putea să-ţi arăt şi bărbat deosebi, cum şi un întreg norod îndeobşte găsindu-se şi în scârbe, şi în linişte, şi de aici a te învăţa în care anume parte este câştigul şi în care trândăvia. Poporul evreilor, de pildă, când era alungat şi necăjit, suspina şi ruga cu stăruinţă pe Dumnezeu, cu care prilej mult ajutor atrăgeau către dânşii de sus; iar când zburdau de bine, apucau peste câmpi. Ninevitenii, de asemenea, când se bucurau de linişte, atunci întărâtau pe Dumnezeu asupra lor şi-L făcuseră a ameninţa cu dărâmarea cetăţii lor din temelii, iară când s-au smerit în urma propovăduirii Proorocului Iona, atunci au arătat toată filosofia. Iar de voieşti a vedea şi un bărbat deosebi,

ajuns în asemenea stare, gândește-te la Solomon, care în vreme ce se îndeletnicea cu grijile și tulburările cele pentru stăpânirea norodului aceluia s-a învrednicit de acea vedere minunată; iar când a căzut în dezmierdări, s-a rostogolit chiar în prăpastia păcatului. Dar încă de părintele acestuia ce voi zice? Când a fost el minunat? Nu oare când se găsea în ispite? Dar Avesalom acela, nu oare era cuminte în vreme ce fugea de sfatul lui Ahitofel, iar când a îngăduit, nu s-a făcut tiran și ucigaș de tată? Dar Iov? Însă acesta strălucit a fost și în liniște aflându-se, și în scârbe încă mai strălucit.

Și ce trebuie a vorbi de cele vechi și de cele noi? Că dacă cineva ar cerceta cele de acum ale noastre, ar vedea cât folos avem noi din scârbe și necazuri. Astăzi, de pildă, noi, bucurându-ne de pace, am căzut într-un fel de piroteală și ne-am moleșit, și am umplut Biserica de mii de rele - iar pe când eram alungați, eram și mai înțelepți, și mai blânzi, și mai destoinici, și la adunările acestea eram mai cu bunăvoire, și mai cu stăruință în ascultarea cuvântului lui Dumnezeu. Că după cum focul lămurește aurul, tot așa și scârbele lămuresc sufletul de necurăție, făcându-l curat, strălucit și vesel.

Scârba și întristarea bagă pe om în Împărăția cerurilor, în vreme ce dezmierdarea și trândăvia, în gheenă. Pentru aceea calea uneia este largă, pe când a celeilalte strâmtă. Pentru aceea și Hristos zicea: «în lume necazuri veți avea», ca și cum ne-ar fi lăsat nouă un mare bun. Deci dacă ești ucenic al lui Hristos, mergi pe calea cea strâmtă și nu te neliniști, nici te împuțina cu sufletul. Că și dacă nu ai avea necazuri de felul acesta, neapărat vei fi necăjit fără doar și poate din alte pricini nefolositoare. Căci și pizmătărețul, și cel ce iubește banii, și cel ce se topește după muiere curvă, și cel ce iubește slava deșartă, și, în sfârșit, toți cei ce slujesc relelor, multe scârbe și necazuri suferă, ba încă de multe ori mai grozave ca ale celor ce jelesc pe vreun mort. Iar dacă poate nu plâng, o fac pentru că le este rușine – dacă însă ai putea să le cunoști sufletul, l-ai vedea plin de mii de rele.

Deci când și unul și altul, folosindu-se de viața aceasta, negreșit vor suferi necazuri, apoi pentru ce să nu alegem viața aceea, care cel puțin ne va aduce mii de cununi? Pentru că și pe sfinții toți așa i-a purtat Dumnezeu prin scârbe și necazuri, pe de-o parte folosindu-i, iar pe de alta întărind și pe alții, ca să nu aibă o mai mare slavă decât sunt cu adevărat vrednici". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Tâlcuiri la Epistola a doua către Corinteni,* omilia XXVI, p. 233-234)

„Mare bun este scârba și necazul, iubiților. Acest bun două lucruri săvârșește deodată: ne scapă și de păcate și în același timp ne face și statornici și puternici.

«Dar dacă îl va răsturna pe cineva scârba și necazul, și-l va pierde?», zici tu. Dar, iubiților, nu scârbele fac aceasta, ci trândăvia noastră. Cum așa? Apoi dacă noi suntem treji, dacă rugăm pe Dumnezeu ca să nu ne lase a fi ispitiți mai presus de puterile noastre, dacă pururea ațintim spre Dânsul, vom sta cu bărbăție, și ne vom pune în stare de apărare. Pe câtă vreme Îl avem pe Dânsul în ajutor, chiar de ar năvăli ispitele mai grozave decât vântul ce suflă cu putere, ni se vor părea toate ca un gunoi și ca o frunză care se poartă cu ușurință încoace și încolo". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Evrei,* omilia XXVIII, p. 330-331)

„Și după cum arborii puternici, departe de a fi smulși de vânturile năprasnice, care-i clatină în toate părțile, câștigă prin aceasta mai multă putere și tărie, tot astfel, sufletul sfânt și pios, departe de a fi doborât de atacurile ispitelor și nenorocirilor, găsește în ele o nouă tărie de a suferi; după cum fericitul Iov dobândi prin ele o nouă treaptă de strălucire și mărire". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia a IV-a, p. 73-74)

„Dar pentru ca să vă conving că nenorocirile sfinților sunt probe limpezi despre Înviere, ascultați pe însuși Sfântul Pavel, care zice: «Dacă m-am luptat, ca om, cu dobitoacele sălbatice în Efes, care-mi este folosul, dacă morții nu înviază?» (I Cor. 15, 32); și în altă parte: «Iar dacă nădăjduim în Hristos numai în viața aceasta, suntem mai de plâns decât toți oamenii» (I Cor. 15, 19). Noi suferim multe nenorociri în viața prezentă, zice el; dacă n-avem nădejde într-o altă viață, cine e mai de plâns ca noi? De unde rezultă că totul nu se va sfârși cu viața prezentă. Nenorocirile sfinților arată aceasta: căci Dumnezeu nu va lăsa niciodată fără răsplată și fără o răsplată îndestulătoare suferințele și muncile servilor săi, care în cursul vieții lor au trecut prin mii de ispite, au fost expuși la mii de pericole.

Dar dacă trebuie a-i răsplăti, este sigur că El a pregătit o viață mai fericită și mai strălucitoare, în care va încorona pe atleții virtuții și-i va proclama învingători în fața universului". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia I, p. 23)

„Poate că îmi vei spune că tu petreci mereu în sărăcie și nefericire. Ei, atunci uită-te la un om sărac evlavios, la un om șchiop evlavios, la un om nenorocit care este evlavios și învață de la el să-I mulțumești lui Dumnezeu. Așa cum aceia nu se revoltă, nu deznădăjduiesc și nu blestemă, ci își ridică crucea cu răbdare, la fel să faci și tu: ridică-ți crucea și ai multă răbdare. Și nu uita niciodată că nu ești tu cel care suferă cel mai tare pe lumea asta.

Nu ai un ochi? Să știi că există oameni orbi cu desăvârșire. Ai de ani de zile o anumită boală? Alții suferă de boli aducătoare de moarte. Ți-ai pierdut copilul? Altul și-a pierdut amândoi copiii. Ai suferit vreo pierdere mare? Altul a ajuns să cerșească pe drumuri.

Aceste cuvinte nu-ți sunt de ajuns? Atunci adu-ți aminte de Iov – stâlpul neclintit al răbdării. Cine a sărăcit mai mult ca el? Și cei mai săraci dintre oameni rămân măcar cu ceva care se poate numi un acoperiș deasupra capului, dar el a rămas sub cerul liber. Și cei mai săraci oameni au o haină, pe când el a rămas gol. Cine a suferit mai mult decât el? A avut zece copii și i-a pierdut pe toți într-o clipită. Cine a fost lovit de o boală mai înfricoșătoare? Era plin de răni și de viermi din cap până în picioare. Dacă și una din aceste nenorociri este de nesuportat, gândiți-vă ce om a fost acela care a avut puterea să le îndure pe toate la un loc și fără să aibă nici cel mai mic sprijin din partea celorlalți. Vedeți, doar, cu toții, că atunci când suferim, avem alături de noi pe cineva care să ne mângâie. Însă Iov nu a avut pe nimeni. Dimpotrivă, a băut și paharul trădării prietenilor săi, nerecunoștința celor cărora le făcuse bine, mânia și deznădejdea femeii sale și batjocura semenilor săi". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 269-270)

„Deci suferințele și necazurile ne sunt de folos fie că suntem drepți, fie că suntem păcătoși. Dacă suntem drepți, ca să ne facă mai străluciți; dacă suntem păcătoși, ca să ne cumințească și să ne ușureze pedeapsa de dincolo". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre mărginita putere a diavolului,* omilia I, 8, în vol. *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință…,* p. 26)

„Să ne fie, dar, suferințele aceluia leacuri suferințelor noastre, iar furtuna cumplită a aceluia, port necazurilor noastre. În fiecare necaz ce vine peste noi să ne gândim la sfântul acesta! Văzând strânse într-un singur trup, în Iov, toate suferințele din lume, vom putea lupta mai cu curaj și noi împotriva câtorva suferințe răzlețe. Să alergăm totdeauna la cartea lui Iov ca la o mamă iubitoare, care ne întinde din toate părțile mâinile, care-și primește la sânul ei copiii cei înspăimântați și le dă curaj. De-ar veni peste noi cele mai amare necazuri, cartea lui Iov ni le va ușura pe toate. Și vom lăsa din mână cartea ușurați.

Iar de-mi vei spune: «Acela a fost Iov, și de aceea a îndurat totul; eu nu sunt ca el!», pe tine te vei osândi mai mult, și vei lăuda tot pe drept. Tu vei îndura mai ușor acele suferințe decât le-a îndurat Iov.

– De ce?

– Pentru că Iov a trăit înainte de venirea harului, chiar înainte de darea Legii, când nu se cerea o viețuire atât de curată, când harul Duhului nu era revărsat cu atâta îmbelșugare, când păcatul era greu de doborât, când blestemul stăpânea, când moartea era înfricoșătoare. Acum, după venirea lui Hristos, luptele sunt mai ușoare, toate aceste greutăți au dispărut. Prin urmare, n-avem nici un cuvânt de apărare dacă noi nu ne putem urca până la măsura lui Iov, după trecere de atâta vreme, după atâta spor duhovnicesc și după atâtea daruri date nouă de Dumnezeu.

Gândindu-ne, dar, la toate acestea, că suferințele lui Iov erau mai mari decât puterile lui, că el a intrat în luptă și a luptat într-o vreme când lupta era mai greu de dus, să îndurăm și noi cu curaj și cu multă mulțumire necazurile și suferințele ce vin peste noi, ca să putem dobândi aceleași cununi ca și el, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre mărginita putere a diavolului,* omilia a III-a, 7, în vol. *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință…,* p. 53-54)

„... o dată ce ne-a fost descoperită Împărăția cerurilor și o dată ce ne-a fost arătată răsplata viitoare, nu mai merită să ne mai punem întrebarea de ce drepții suferă necazuri și încercări, iar cei răi trăiesc în huzur și tihnă. Pentru ce să ne tulburăm de nenorocirile sau de fericirile petrecute pe pământ, o dată ce pe fiecare om îl așteaptă dincolo ceea ce merită?" (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre necazuri și biruirea tristeții (I). Către Staghirie, ascetul care era chinuit de demon. Cuvânt de sfătuire,* în vol. *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință…,* p. 147)

„Cercetează pe fiecare dintre bărbații vestiți de altădată, și vei vedea că toți au dobândit îndrăznire către Dumnezeu numai prin necazuri". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre necazuri și biruirea tristeții (II). Către Staghirie. Tristețea este mai cumplită chiar decât demonul*, în vol. *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință…,* p. 168)

„... este mult mai bine a schimba un necaz scurt și o durere scurtă pe niște bunuri și bucurii veșnice și nepieritoare, decât a se desfăta cineva și a fi ușuratic la minte în această viață scurtă și trecătoare, iar apoi a cădea într-o pedeapsă veșnică". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvânt la Duminica a doua a Sfântului și Marelui Post,* în vol. *Omilii la Postul Mare…,* p. 55)

„Când vin dar peste tine necazuri dese și unele după altele, nu te tulbura, nu te amărî, așteaptă să ia sfârșit! Va ieși negreșit întru întâmpinarea ta un

sfârșit vrednic de marea dărnicie a lui Dumnezeu, numai dacă înduri, mulțumind lui Dumnezeu, necazurile ce vin peste tine". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la săracul Lazăr,* cuvântul IV, în vol. *Omilii la săracul Lazăr. Despre soartă și Providență…,* p. 106)

„... pe toate celelalte, sărăcia, boala, moartea timpurie, paguba, calomnia, orice necaz omenesc ce vine peste noi, pe toate să le suportăm cu curaj. Necazurile și suferințele acestea ne sunt pricină de mai multe cununi, dacă suntem cu mintea trează". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la săracul Lazăr,* cuvântul V, în vol. *Omilii la săracul Lazăr. Despre soartă și Providență...,* p. 118)

„Dar pentru ce vorbesc eu de credință și de fapte bune, când chiar necazurile ni se socotesc pentru ștergerea păcatelor noastre? Și aceasta o arată Hristos prin pilda lui Lazăr, unde îl pune pe Avraam să-i spună bogatului că Lazăr se mângâie acolo pentru că a luat în viața lui cele rele (Lc. 16, 25). O spune și Pavel, scriindu-le corintenilor despre cel ce căzuse în desfrânare: «Pe unul ca acesta să-l dați Satanei spre pieirea trupului, ca să se mântuiască duhul» (I Cor. 5, 5)". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvânt la pilda celui ce datora zece mii de talanți*, în vol. *Omilii la săracul Lazăr. Despre soartă și Providență…,* p. 234)

„... a purta cu mărinimie ocările este pricină de mai mare probare spre bine[215]". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Cinci cuvântări despre Ana și Samuel*, cuvântul II, în vol. *Omilii și cuvântări despre educația copiilor...*, p. 36)

„... dacă (diavolul – n.n.) ar vedea că tu nu numai că nu îl blestemi pe Dumnezeul Care te-a creat, ba chiar îi și aduci mulțumire o dată cu fiecare nenorocire care se abate asupra ta, va înceta să te supună încercărilor, văzând că încercarea nenorocirilor îți devine pricină de mulțumire, și ajunge să-ți facă cununile de învingător mai strălucitoare și să-ți sporească răsplătirile. De altminteri, așa s-a întâmplat și cu Iov. După ce l-a lipsit de bunuri și i-a lovit trupul, l-a văzut aducând mulțumiri și nu a îndrăznit să meargă mai departe, ci, îndurând o înfrângere rușinoasă și necruțătoare, a renunțat, câtă vreme îi conferise atletului lui Dumnezeu o mai mare strălucire.

[215] Notă Pr. Marcel Hancheș: Necazul, dacă este asumat de bună voie de om, îl face mult mai încercat și îi dă experiență, deci și putere asupra ispitelor. În acest caz, el (omul ispitit care rabdă) poate fi de folos și altora. (n. s. 10, p. 36)

Cunoscând, așadar, toate acestea să ne temem numai de un singur lucru, de păcat, iar pe toate celelalte să le îndurăm cu seninătate, fie că este vorba de pierderea bunurilor, de vreo boală a trupurilor, de împrejurări grele, de insulte, de calomnii, ori de oricare altă nenorocire ce se abate asupra noastră. Căci, potrivit naturii lor, aceste nenorociri nu numai că nu ne vor face rău, dar chiar vor putea să ne aducă mari foloase și ne vor procura mai multe răsplătiri, în cazul în care le îndurăm aducând mulțumiri. Știi bine că Iov, după ce a primit cununile de învingător pentru răbdarea și curajul său, a fost răsplătit cu lucruri îndoit de multe în comparație cu cele pierdute. Tu, însă, ai putința să primești nu de două sau de trei ori mai mult, ci de o sută de ori mai mult decât orice, dacă le înduri pe toate cu seninătate, și vei moșteni viața veșnică". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre necunoașterea lui Dumnezeu,* cuvântarea IV, p. 101-102)

„Copacii aflați în locuri neînsorite și ferite de vânturi poate că par falnici, însă sunt neputincioși și sensibili, nefiind în stare să reziste înfuriatelor furtuni. Dimpotrivă, copacii care sunt plantați în vârfuri de munte, cu toate că trăiesc în mijlocul vremurilor rele, a vijeliilor și zăpezilor, devin mai tari ca fierul". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 29)

„Necazurile și pedepsele la care suntem supuși în viața de aici micșorează mult chinurile vieții de dincolo". (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieții*, p. 177)

„Necazurile v-au sporit iarăși și terenurile de antrenament vi s-au făcut iarăși mai largi, iar cursele alergărilor mai lungi, și mânia uneltirilor se ridică ca o flacără mai mare. Dar nu trebuie să te frământi, nici să te tulburi, ci mai degrabă trebuie să salți, să-ți pui cununi pe cap și să dănțuiești pentru acestea. Căci dacă n-ai fi făcut mai înainte diavolului lovituri de moarte, fiara aceasta n-ar fi ajuns să fie atât de sălbatică încât să înainteze încă mai mult. Faptul că se năpustește și sare pe tine mai mult și-și arată mai mult nerușinarea și-și varsă mai din belșug veninul e, așadar, un indiciu atât al bărbăției și biruinței voastre, cât și al marii înfrângeri a lui. Căci și la fericitul Iov, când a fost înfrânt la luarea averilor și omorârea copiilor, ca un indiciu că a primit atunci răni grele s-a pornit spre capul celor rele: asediul trupului, izvorul viermilor, hora rănilor; căci acest lucru îl numesc horă, dar și comună și roi a mii de premii. Dar nu s-a oprit aici, ci pentru că nu-i mai rămăsese altă mașinațiune asemănătoare – fiindcă a adus asupra lui această boală ca pe hotarul ultim al nenorocirilor –, pune în mișcare și alte mașinațiuni, înarmându-i soția, ațâțându-i prietenii,

sculându-i slugile și făcându-le sălbatice și zgândărindu-i prin toate rănile". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea XI, 1a, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 206-207)

„Fiindcă așa este firea necazului: pe cei care îl suportă cu blândețe și noblețe îi face mai presus decât cele cumplite, mai înalți decât săgețile diavolului, și îi învață să disprețuiască uneltirile. Pentru că și pomii care cresc la umbră devin mai slabi și mai puțin apți să producă roadele, dar cei care sunt expuși anomaliilor aerului și primesc atacurile vânturilor și arșița razelor, se fac mai puternici, se umplu de frunze și se rup de rod". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea XI, 1b, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 207)

„Amândouă țin de negrăită iubire de oameni a lui Dumnezeu: atât faptul că îngăduie să vină peste tine atâtea încercări unele după altele ca să-ți fie mai strălucitoare cununile, cât și faptul că te scapă foarte repede de ele ca să nu te tortureze iarăși prin persistența relelor venite asupra ta. Așa a cârmuit Dumnezeu și viața acelor nobili bărbați, vorbesc de prooroci și apostoli: acum lăsând să se înalțe valurile, acum certând oceanul relelor și făcând din furtună cumplită un senin strălucitor. Încetează deci a mai lăcrima și a te lăsa torturată de întristare; nu mai privi doar la lucrurile cumplite care vin necontenit peste tine una după alta, ci și la grabnica eliberare de ele și la negrăita răsplătire și recompensă născută de aici.

Căci ca pânza de păianjen, umbra și fumul și altceva mai umil decât acestea, așa sunt lucrurile cumplite care au fost aduse asupra ta față de premiile viitoare care ți se vor da plecând de aici". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea XIV, 1a-b, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 221)

„Nimic străin nici neverosimil nu s-a întâmplat evlaviei tale, ci este foarte verosimil și consecvent cu continuarea încercărilor tale care vin una după alta, ca astfel corzile sufletului tău să ajungă mai întinse, înflăcărarea ta spre lupte să devină mai mare și de aici să culegi drept roadă multă bucurie. Fiindcă așa este firea necazului: ca atunci când năpădește un suflet nobil și îndrăzneț să lucreze în chip firesc aceste lucruri. Și așa cum focul face mai lămurit aurul atunci când intră în contact cu el, așa și

necazul care cade peste suflete de aur le face mai curate și mai lămurite”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil*, *17 scrisori către Olimpiada*, scrisoarea XVI, 1a, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 224-225)

„Căci cu ce i-a vătămat – spune-mi! – acest lucru pe apostoli? Nu s-au luptat oare necontenit cu foamea, cu setea și goliciunea? Dar tocmai din această pricină au fost foarte străluciți și însemnați și au dobândit mult ajutor de la Dumnezeu. Cu ce l-au vătămat pe Lazăr boala, rănile, sărăcia și lipsa celor care să-l ocrotească? Oare nu de aici i s-au împletit cununi mai multe? Cu ce l-a vătămat pe Iosif faptul că și-a câștigat un prost renume atât acasă, cât și la străini? Pentru că a fost socotit că este adulter și desfrânat. Cu ce l-a vătămat sclavia? Cu ce faptul de a fi fost izgonit din patrie? Oare nu pentru asta îl admirăm și suntem uimiți mai mult de el? Și ce vorbesc de strămutarea în exil, de sărăcie, de proasta reputație și sclavie? Cu ce l-a vătămat însă moartea pe Abel care a suferit violența și a căzut sub mâna fratelui încă înainte de a fi ajuns la maturitate? Oare nu din această pricină e cântat în toată lumea? Vezi cum cuvântul nostru a dovedit mai mult decât a făgăduit? Fiindcă a arătat nu numai că nimeni nu e nedreptățit de nimeni, dar și că aceia care iau seama la ei înșiși au un câștig mai mare”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil, Către toți credincioșii, că nimeni nu va putea vătăma pe cel care nu se nedreptățește pe sine însuși*, 4, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 240)

„Oare necazurile continui și care-și urmează unele altora sunt un lucru rău? Dar atunci de unde au ajuns să fie vestiți apostolii? Care e calea care duce la viață? Oare nu cea strâmtă și cu chinuri?” (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil. Către cei ce se scandalizează de fărădelegile și persecuțiile comise și despre Pronia lui Dumnezeu*, IV, 17, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 274)

„«Bine știind, spune el, că necazul aduce răbdare, iar răbdarea încercare, iar încercarea nădejde, iar nădejdea nu rușinează» (Rom. 5, 3-5).

– Ce înseamnă cuvintele: «Știind că necazul aduce răbdare?»

– Acest prea mare fruct îl are necazul. Face mai puternic pe cel necăjit. După cum copacii care cresc în locuri umbroase și nebătute de vânturi, deși la înfățișare bine crescuți, sunt totuși mai șubrezi și sunt vătămați mai ușor de orice suflare de vânt, pe când copacii de pe culmile

înalte ale munților, care sunt bătuți de vânturi multe și puternice, care îndură necontenit schimbările vremii, care sunt clătinați de furtuni cumplite și acoperiți de multă zăpadă, ajung mai tari ca fierul, tot așa, după cum trupurile care se desfătează cu multe și felurite plăceri, care se împodobesc cu haine noi, care fac băi dese și se ung cu parfumuri, care se hrănesc peste trebuință cu fel de fel de mâncăruri, nu pot face față ostenelilor și sudorilor pentru credință și sunt vrednice de foarte mare pedeapsă, tot așa și sufletele! Cele care duc o viață lipsită de griji, care sunt înconjurate de tihnă, care se bucură de lucrurile din lumea aceasta și aleg viața cea lipsită de dureri în locul celei pline de necazuri, dusă de toți sfinții, pentru Împărăția cerurilor, sunt mai șubrede și mai moi ca ceara și gata să ajungă mâncare focului veșnic; pe când sufletele care se supun primejdiilor, oboselilor, suferințelor și necazurilor celor pentru Dumnezeu, și se hrănesc cu ele, sunt, din pricina necontenitei suferiri a răului, mai puternice și mai tari decât fierul și diamantul, ajung de nebiruit și dobândesc o deprindere deosebită în răbdare și vitejie". (Sf. Ioan Gură de Aur, *La cuvântul apostolic ce spune: «Dar nu numai atât, ci ne și lăudăm în necazuri, știind că necazul aduce răbdare…»,* 4, în vol. *Despre schimbarea numelor. Despre răbdare. Despre milostenie…,* p. 90-91)

„Înainte de dobândirea Împărăției cerurilor și a cununilor cerești, dobândim aici pe pământ foarte mare plată, prin aceea că, datorită necontenitelor necazuri, sufletul nostru ajunge mai răbdător, iar gândurile noastre, mai pline de tărie. Cunoscând dar, iubiților, toate acestea, să îndurăm cu curaj necazurile ce vin asupra noastră, și pentru că Dumnezeu le vrea, și pentru că sunt spre folosul nostru. Să nu ne tulburăm, nici să ne pierdem curajul la asaltul încercărilor. Dimpotrivă, să le înfruntăm cu toată bărbăția, să mulțumim lui Dumnezeu necontenit pentru toate binefacerile făcute nouă, ca să ne bucurăm și de bunătățile de pe pământ și să dobândim și darurile cele viitoare". (Sf. Ioan Gură de Aur, *La cuvântul apostolic ce spune: «Dar nu numai atât, ci ne și lăudăm în necazuri, știind că necazul aduce răbdare…»,* 4, în vol. *Despre schimbarea numelor. Despre răbdare. Despre milostenie…,* p. 91)

„Să nu ne amărâm niciodată când vin peste noi în viața aceasta supărări, necazuri, boli trupești sau alte lucruri pline de tristețe, ci să ne fie sufletul plin de multă înțelepciune, ca să înfruntăm orice încercare, știind că, dacă suntem cu mintea trează, vom putea câștiga de pretutindeni, și mai mult din încercări decât din traiul bun". (Sf. Ioan Gură de Aur, *La cuvântul Apostolului, care spune: «Știm că celor ce-L iubesc pe Dumnezeu*

toate li se lucrează spre bine»; și despre răbdare…, 4, în vol. *Despre schimbarea numelor. Despre răbdare. Despre milostenie…,* p. 101)

„«După cum se încearcă în foc aurul, așa și oamenii plăcuți Domnului, în cuptorul smereniei» (Is. Sir. 2, 5). Înțelesul cuvintelor este acesta: după cum aurul ajunge mai curat când e încercat în foc, tot așa și sufletul; se înalță mai frumos și mai strălucitor, leapădă orice pată a păcatelor, când trece prin necazuri și primejdii!" (Sf. Ioan Gură de Aur, *Iarăși, la aceleași cuvinte: «Dar având același duh al credinței, precum este scris»; și pentru ce primim toți îndeobște cele bune ...,* 7, în vol. *Despre schimbarea numelor. Despre răbdare. Despre milostenie...*, p. 306)

„Pavel arată că încercarea de aici lucrează mântuire, iar primejdiile sunt cel mai bun mijloc de curățire a sufletului pentru cei ce le suferă cu mulțumire". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Iarăși, la aceleași cuvinte: «Dar având același duh al credinței, precum este scris»; și pentru ce primim toți îndeobște cele bune …,* 7, în vol. *Despre schimbarea numelor. Despre răbdare. Despre milostenie…,* p. 306)

„Nu te teme de nălbitori. Căci deși lovesc călcând și uscă întinzând, prin acestea se face veșmântul strălucitor". (Evagrie Ponticul, *Cuvânt despre rugăciune*, cap. 140, în *Filocalia*, vol. I, p. 102)

„Necazurile vieții fac să fie încununați de Dumnezeu bărbații și luptătorii vrednici. Deci trebuie să-și omoare în viață mădularele față de toate ale vieții. Căci mortul nu se mai grijește niciodată de ceva din ale vieții". (Sf. Antonie cel Mare, *Învățături despre viața morală a omului și despre buna purtare în 170 de capete*, cap. 77, în *Filocalia*, vol. I, p. 31)

„Prin necazuri și-au gătit oamenii cele bune, după cum prin slava deșartă și prin plăcere, cele rele". (Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, cap. 42, în *Filocalia*, vol. I, p. 241)

„Precum celor ce s-au hrănit fără socoteală le folosește absintul amar, așa celor cu purtări păcătoase le e de folos să pătimească rele. Căci leacurile acestea pe cei dintâi îi fac sănătoși, iar pe ceilalți îi pregătesc spre pocăință". (Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, cap. 115, în *Filocalia*, vol. I, p. 246)

„Cel ce se lasă povățuit de bunăvoie prin necazuri nu va fi stăpânit de gândurile fără de voie. Iar cel ce nu primește pe cele dintâi va deveni,

chiar dacă nu vrea, robul celor de al doilea". (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 208, în *Filocalia*, vol. I, p. 275)

„Gândește-te la sfârșitul oricărui necaz fără voie și vei afla în el pierirea păcatului". (Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, cap. 67, în *Filocalia*, vol. I, p. 242)

„Omul care rabdă necazurile cu inimă bună și cu mulțumită va lua cununa nestricăciunii, virtutea și mântuirea". (Sf. Antonie cel Mare, *Învățături despre viața morală a omului și despre buna purtare în 170 de capete*, cap. 155, în *Filocalia*, vol. I, p. 43)

„Cel ce primește necazurile de acuma în nădejdea bunătăților de mai târziu a aflat cunoștința adevărului și se va izbăvi repede de mânie și întristare". (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc prin fapte*, cap. 168, în *Filocalia*, vol. I, p. 271)

„Cel ce rabdă necazurile va ajunge și la bucurii. Și cel ce stăruie în cele neplăcute nu va fi lipsit nici de cele plăcute". (Evagrie Ponticul, *Cuvânt despre rugăciune*, 93, în *Filocalia*, vol. I, p. 98)

„Primește împletirea celor bune și a celor rele cu gând egal, și Dumnezeu va netezi neegalitățile dintre lucruri". (Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, cap. 159, în *Filocalia*, vol. I, p. 250)

„Cel ce crede în Domnul se teme de chinuri; cel ce se teme de chinuri se înfrânează de la patimi; cel ce se înfrânează de la patimi rabdă necazurile; cel ce rabdă necazurile va avea nădejde în Dumnezeu; iar nădejdea în Dumnezeu desface mintea de toată împătimirea după cele pământești; în sfârșit, mintea desfăcută de acestea va avea iubirea către Dumnezeu". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste*, suta întâi, cap. 3, în *Filocalia*, vol. II, p. 54)

„Cel ce suferă fiindcă a nesocotit harul lui Dumnezeu, dacă recunoaște rațiunea providenței dumnezeiești care vrea să-l vindece, primește cu mulțumire și cu bucurie necazul și își îndreaptă greșeala pentru care este certat. Cel ce se arată însă nesimțitor față de această doctorie ce i se dă, pe drept cuvânt este scos din har și predat confuziei patimilor, dându-i-se drumul să vină la păcatul cu fapta, spre care era purtat de dorința lăuntrică".

(Sf. Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri către Talasie*, scolia 3, în *Filocalia*, vol. III, p. 110)

„Precum mucenicii pătimind multe chinuri și arătând răbdare până la moarte s-au făcut vrednici de cununi și de slavă, și cu cât au suferit mai multe și mai grele dureri au dobândit mai multă slavă și îndrăznire către Dumnezeu, la fel și sufletele predate feluritelor necazuri, fie văzute și venite de la oameni, fie nevăzute și venite prin gândurile necuvenite sau născute de boli trupești, dacă le poartă cu răbdare până la sfârșit, dobândesc aceleași cununi ca și mucenicii și aceeași îndrăznire ca și ei. Căci precum aceia au răbdat mucenicia chinurilor prin oameni, așa aceștia prin duhurile răutății care au lucrat și în aceia. Și pe cât rabdă și aceștia mai mult necazurile de la cei potrivnici, pe atât își câștigă de la Dumnezeu mai multă slavă nu numai pentru viitor, ci și aici, învrednicindu-se de mângâierea Duhului cel bun". (Sf. Simeon Metafrastul, *Parafrază în 150 de capete*, cap. 131, în *Filocalia*, vol. V, p. 344)

„Să fii gata să primești în fiecare zi orice necaz, socotind că acestea îți aduc izbăvire de multele datorii, și să mulțumești Sfântului Dumnezeu. Căci din acestea dobândește cineva îndrăznire neînfruntată, după marele Apostol: «Că necazul lucrează răbdare, iar răbdarea încercare, iar cercarea nădejde, iar nădejdea nu rușinează» (Rom. 5, 3). «Căci cele ce ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit, și la inima omului nu s-au suit» (I Cor, 2, 9), acestea sunt, după făgăduința cea nemincinoasă, cele ce vor fi date celor ce arată răbdare în necazuri, cu împreuna-lucrare a harului; căci fără har nu se poate isprăvi nimic". (Simeon Evlaviosul, *Capete morale*, cap. 14, în *Filocalia*, vol. VI, p. 99)

„... primește orice necaz ce-ți vine din afară cu bărbăție, căci prilejuiește răbdarea mântuitoare. Iar răbdarea dăruiește locuință și odihnă în ceruri. Petrecând zilele astfel, vei trăi în viața de aici cu mulțumire, veselindu-te cu nădejdile fericite; iar la moarte te vei muta cu îndrăznire de la cele de aici și vei merge la locurile de odihnă pe care ți le-a gătit ție Domnul, răsplătind ostenelile tale de aici, ca să împărătești împreună cu El". (Teolipt, Mitropolitul Filadelfiei, *Despre ostenelile vieții călugărești*, în *Filocalia*, vol. VII, p. 68)

„... în deșert te ostenești când suporți aceste osteneli, dacă nu-I aduci Lui ca jertfă a dragostei necazul tău. Căci Dumnezeu nu voiește pentru ea însăși osteneala noastră. Această înțelegere o arată toți cei ce iubesc pe

Dumnezeu, necăjindu-se pe ei înșiși pentru dragostea față de El. Căci cei ce binevoiesc întru frica lui Dumnezeu să viețuiască în Hristos Iisus, aleg necazul și rabdă prigonirea. Și El le dă acelora puterea să cunoască vistieriile Lui cele ascunse". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul III, în *Filocalia*, vol. X, p. 38)

„Dacă poruncile lui Dumnezeu se împlinesc în necazuri și strâmtorări, iar noi le disprețuim pe acestea, fără îndoială că îndrăznim să disprețuim pe Însuși Cel care a dat poruncile și facem nelucrătoare pricina virtuții, adică strâmtorarea și necazul. Și în măsura tihnei de care ne împărtășim, facem loc patimilor în noi. Pentru că în trupul strâmtorat nu pot avea loc gânduri ce se împrăștie spre cele deșarte. Dar când cineva rabdă cu bucurie ostenelile și necazurile, poate frâna cu putere și gândurile. Căci aceste gânduri încetează în osteneli. Dar când omul își amintește de păcatele sale de mai înainte și se pedepsește pe sine, atunci și Dumnezeu Se îngrijește să-l odihnească pe el. Pentru că Dumnezeu Se bucură că el și-a dat singur sieși certarea pentru abaterea de la calea Lui. Iar acesta este semnul pocăinței"[216]. (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XXVII, în *Filocalia*, vol. X, p. 153)

„Căci pe măsura smeritei tale cugetări, ți se dă ție și răbdarea în necazurile tale. Și după răbdarea ta se ușurează și greutatea necazurilor tale și vei dobândi mângâiere. Iar după mângâierea ta, se mărește dragostea către Dumnezeu. Și după dragostea ta, se mărește bucuria ta în Duhul cel Sfânt. Totuși, pe cei ce sunt fii cu adevărat, Preamilostivul nu binevoiește să-i scoată din încercările lor, nici nu-i izbăvește de aceste încercări, ci-i îmbracă cu răbdare în ele. Și toate aceste bunătăți le primesc în mâna răbdării lor, spre desăvârșirea sufletelor lor"[217]. (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XLVII, în *Filocalia*, vol. X, p. 247-248)

„De ce să voiesc viața depărtată de Dumnezeu? Rabd necazurile acestea ca să nu mă înstrăinez de nădejdea cerească. Ce folos are Dumnezeu de viața mea de aici, dacă o trăiesc în chip rău și-L mânii pe El?" (Sf. Isaac

---

[216] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Acesta este rostul canonului sau al epitimiilor, primite de la duhovnic, de bună voie, de cel ce se spovedește. E ca și când și-ar da el însuși aceste epitimii. Preotul îi slujește mai mult ca sfătuitor. (n. s. p. 153)

[217] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Dumnezeu nu-i cruță de necazuri pe cei iubiți, pentru că fără ele n-ar spori în virtutea răbdării și a smereniei. Dar dându-le necazuri, le dă și putere să rabde și să se smerească. (n. s. 269, p. 248)

Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XLVII, în *Filocalia*, vol. X, p. 249)

„Precum curățesc leacurile necurăția sucurilor rele din trup, așa și asprimea necazurilor curățește cele rele din inimă". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul LXXI, în *Filocalia*, vol. X, p. 358)

„«Multe sunt necazurile drepților» (Ps. 33, 20); și iarăși: «Multe sunt biciuirile păcătosului» (Ps. 31, 10). Deci fie că ești drept, fie păcătos, trebuie să rabzi necazul. Căci nu putem fi fără necaz. El ne învață răbdarea. Avem în privința aceasta ca cel mai bun dascăl pe Apostol care spune: «Răbdând întru necaz» (Rom. 12, 12). Necazul îi așteaptă pe cei ce se vor mântui. Căci Domnul Însuși a spus: «În lume necazuri veți avea» (In. 16, 33); și iarăși: «Prin multe necazuri trebuie să intrați în Împărăția cerurilor» (In. 14, 22)[218]. Vezi, fratele meu, că vrând să te mântuiești te-a lăsat să fii puțin necăjit Cel ce a spus: «Întristat este sufletul Meu până la moarte» (Mt. 26, 38). A făcut-o aceasta ca să afli mila Lui în schimbul răbdării, în ceasul acela înfricoșător. Căci de voim în toate odihna, vom avea să auzim: «Ați luat cele bune ale voastre în viața voastră» (Lc. 16, 25)[219]. Stăpânul nostru a răbdat pentru noi toate pătimirile. Deci nu vom răbda și noi, amintindu-ne de ele, ca să fim părtași împreună cu El? Ia seama că am primit porunca să mulțumim în toate (I Tes. 5, 18). Să nu ne atragă pe noi urâtorul binelui la nemulțumire, ca să pierdem toate"[220]. (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 96, în *Filocalia*, vol. XI, p. 131-132)

„... avem un Stăpân foarte milostiv și un Părinte îndurător. Și nimeni nu e în stare nici dintre Puterile de sus, nici dintre slugile adevărate de jos să descrie după vrednicie bunătatea Lui și cât dorește să miluiască neamul omenesc. De aceea are îndelungă răbdare cu noi, ca să sporească răbdarea

---

[218] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Răbdarea necazurilor e un ajutor de întărire a subiectului uman. Cine rabdă stăruie sub greutăți, nu fuge de sub ele. Nu dă loc slăbiciunii, deznădejdii. Cel ce rabdă se învață să se facă stăpân pe sine ... (n. s. 151, p. 132)

[219] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Falsa odihnă în care au viețuit și de care s-au lăsat amăgiți este de fapt o robie sub plăceri și ea îi va duce la treapta supremă a acestei robii, care-și va dezvălui toată puterea ei în «neodihna eternă». (n. s. 152, p. 132)

[220] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Varsanufie și Ioan unesc răbdarea necazurilor cu mulțumirea. Prin ultima se întărește și mai mult răbdarea și se arată ca fiind pentru Dumnezeu. Căci ea dă slavă lui Dumnezeu nu numai pentru cele plăcute, ci și pentru cele neplăcute, văzând și în cele din urmă înțelepciunea și iubirea pedagogică a lui Dumnezeu față de noi. (n. s. 153, p. 132)

noastră în vederea mântuirii. Căci așa ne-a învățat, zicând: «Întru răbdarea voastră veți câștiga sufletele voastre» (Lc. 21, 19). Deci să nu te descurajezi, frate". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 88, în *Filocalia*, vol. XI, p. 122)

„Ostenelile nasc slava: să ne ostenim aici în toate ispitele, strâmtorările și necazurile, cu mare răbdare, ca să ne bucurăm dincolo în veci. Ascuțișul necazului se va preschimba în bucurie, iar ostenelile vremelnice vor aduce roada Împărăției Cerurilor. Fără de osteneli, necazuri și nevoințe aspre nu vom putea culege făgăduințele cele mari ale lui Dumnezeu". (Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Patericul Lavrei Sfântului Sava*, p. 22)

„Mare virtute este răbdarea necazurilor ce ni se întâmplă". (Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Patericul Lavrei Sfântului Sava*, p. 69)

„Prin necazuri și defăimări se gătesc oamenilor bunătățile cele veșnice, așa cum muncile se gătesc prin slava deșartă și desfătări". (Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Patericul Lavrei Sfântului Sava*, p. 70)

„Necazurile, ispitirile, nevoile îl învață pe om ca într-o școală și-l fac în stare să primească bunătățile cerești". (Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Patericul Lavrei Sfântului Sava*, p. 144)

„Suferă necazurile cu răbdare, că în ele odrăslesc și cresc faptele bune, ca florile pe un trandafir spinos". (Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Patericul Lavrei Sfântului Sava*, p. 189)

„Rabdă necazurile, că în ele stă gătită cununa luptătorului" (Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Patericul Lavrei Sfântului Sava*, p. 195)

„În necazuri dă mulțumită, și se va ușura povara păcatelor". (Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Patericul Lavrei Sfântului Sava*, p. 186)

„Necazurile curățesc și albesc sufletul omului. Ele depășesc în valoare chiar și rugăciunea «Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-mă!»". (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Mica filocalie*, p. 32)

Necazurile suferite de dragul Domnului Hristos

„... necazurile suferite de dragul lui Hristos nu sunt necazuri. Aceasta nu din pricină că necazul a încetat de a mai fi necaz, ci din pricină că starea sufletească a celor care suferă cu plăcere necazurile este mai puternică

decât necazurile”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre Feciorie*, 74, în vol. *Despre Feciorie, Apologia vieții monahale, Despre creșterea copiilor…*, p. 124)

„Că mai cinstite sunt înaintea Domnului necazurile cele pentru El, decât orice rugăciune și jertfă”[221]. (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul LVI, în *Filocalia*, vol. X, p. 291)

„Sfinții Părinți spun că nu există nimic mai dulce decât a pătimi pentru Hristos. Această dulceață a pătimirii dădea mucenicilor puterea să rabde până la sfârșit. Apostolii și mucenicii au pătimit pentru Hristos, și noi la fel. Vine asupra noastră boala, necazul, întristarea sau ispita? Toate le răbdăm pentru dragostea lui Hristos, deoarece ne întărește nădejdea pe care o avem în El (menționa părintele Avramie de la Athos sec. XIX)”. (Antonie Ieromonahul, *File de Pateric din împărăția monahilor: Sfântul Munte Athos*, p. 93)

Suntem slăviți de Dumnezeu prin răbdarea necazurilor și El este slăvit prin noi

„... trebuie luat seama că de multe ori Dumnezeu a spus în dumnezeieștile Scripturi despre slujitorii Săi unele și la arătare li s-a întâmplat lor cele contrare. Ca de pildă, Dumnezeu a zis: «Voi slăvi pe cei ce mă slăvesc» (I Reg. 2, 30). Dar aflăm pe unii dintre sfinți viețuind până la moarte în ocărâri și în necazuri multe. Putem zice deci că Dumnezeu nu i-a slăvit? Dar i-a slăvit cu prisosință. Însă cei ce nu văd cu ochii inimii, nu văd slava lor. Așa prin răbdarea sa, Iov a fost mai mult decât slăvit, măcar că în ochii omenești ai prietenilor lui, el părea că suferă toate câte i-au venit cu dreptate. Însă pe urmă a auzit din gura lui Dumnezeu: «Socotești că mă port cu tine așa pentru altceva decât ca să te arăți drept?» (Iov 40, 3). Dar și săracul Lazăr, care zăcea la poarta bogatului în disprețuire multă și în durerea trupului, a slăvit foarte pe Dumnezeu prin răbdare[222]. Și fiindcă am spus că Dumnezeu slăvește pe cei ce-L slăvesc, cu Lazăr părea că se întâmplă dimpotrivă, rămânând până la moarte în multe necazuri. Dar pe urmă s-a arătat cum l-a slăvit pe el Dumnezeu, așezându-l în sânul lui Avraam (Lc. 46, 20-22).

[221] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Răbdarea necazurilor pentru Dumnezeu este ea însăși cea mai bună rugăciune și jertfă. Și fără necazurile răbdate nu se dobândesc virtuțile, nu se dobândește tăria duhovnicească. (n. s. 325, p. 291)

Dar ce să spunem despre Sfântul Pavel, cel învrednicit să-L vadă pe Fiul lui Dumnezeu Însuși și să audă glasul lui Dumnezeu (I Cor. 15, 8); despre care a dat mărturie Dumnezeu Însuși că este vas «al alegerii» (Fap. 9, 15), care a fost răpit la ceruri și a auzit glasul dumnezeiesc și cuvinte negrăite pe care nimeni nu le-a auzit (II Cor. 12, 4)? Și totuși a fost coborât de două ori într-un coș (Fap. 9, 25; II Cor. 11, 33). Oare n-a fost aceasta celor necredincioși și lipsiți de dreaptă socoteală de discernământ un lucru în stare să-i smintească? Și totuși același Pavel a fost învrednicit de harul dumnezeiesc. Aceasta s-a făcut spre probarea multora, ca să se vadă dacă vor rămâne păstrând credința în Apostol. Așa se întâmplă și cu ceilalți sfinți spre folosul celor ce vin cu întrebări la ei" (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 382, în *Filocalia*, vol. XI, p. 384-385)

„*Întrebare*: «Paguba aceasta s-a produs în chip felurit și sunt necăjit că nu am în mâinile mele nici-un mijloc. Ce să fac?».

Răspuns: Scriptura zice că «cel ce vă face vouă nedreptate, nu vă face vouă, ci Duhului Sfânt Care locuiește în voi» (II Tim. 1, 14). Nu te întrista deci pentru o pagubă omenească. Căci nu te va lipsi Domnul de cele ce ai nevoie. Fiindcă El Însuși a zis: «Știe Tatăl vostru cel ceresc de ce aveți trebuință înainte de a-i cere» (Mt. 6, 8). Ci caută Împărăția lui Dumnezeu, făcând faptele ei și toate acestea «ți se vor adăuga ție» (Mt. 6, 33). Și dacă suferi puțin de lipsa mijloacelor, vei afla cu îmbelșugare înaintea ta toate bunătățile din voia lui Dumnezeu. Adu-ți aminte că s-a scris: «Cei ce voiesc să viețuiască după Dumnezeu, vor fi prigoniți» (II Tim. 3, 12). Dar iarăși zice: «Bucurați-vă în Domnul totdeauna când ajungeți în felurite încercări» (Iac. 1, 2). Aceasta este prigonirea și acestea ispitele. Dar rabdă-le cu

---

[222] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Despre Iov se zice că «a fost slăvit de Dumnezeu prin răbdare». Iar de Lazăr că «slăvea pe Dumnezeu prin răbdare». De fapt cel căruia îi dă Dumnezeu suferințe e slăvit de Dumnezeu, pentru că-l arată în stare să slăvească pe Dumnezeu prin răbdarea suferințelor ce i le îngăduie. A fi slăvit de Dumnezeu și a slăvi pe Dumnezeu coincid. În acest sens spune Dumnezeu: «Pe cei ce Mă slăvesc, îi slăvesc». Aceasta pentru a nu mai vorbi de slăvirea ce le vine în viața viitoare celor ce au suferit aici cu răbdare. Chiar în răbdarea prezentă a celor credincioși, e un eroism al duhului, care le atrage slava din partea celor înțelegători, un eroism prin care ei slăvesc totodată pe Dumnezeu. De fapt în răbdarea lor e prezent Dumnezeu cu puterea Lui, care micșorează suferințele. Și în ei e simțită această putere a lui Dumnezeu, Care se face slăvit prin această putere de răbdare a suferințelor, slăviți fiind și ei pentru că pot răbda aceasta. (n. s. 545b, p. 385)

curaj și cu credință și Dumnezeu se va slăvi prin tine[223]. Căci răbdarea îl face pe om probat. Iar nădejdea nu rușinează". (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 829, în *Filocalia*, vol. XI, p. 687-688)

Prin râvna pentru Dumnezeu, suprema pătimire devine suprema nepătimire

„Căci râvna (duhului pentru voia lui Iisus) naște îndrăzneala și puterea sufletului și străduința trupului. Ce putere mai au dracii când sufletul își mișcă râvna lui cu putere împotriva lor? Pornirea spre lucrare se numește fiica râvnei. Și când râvna își trece puterea în faptă, întărește în suflet toată forța, făcând-o neînfricată. Și înseși cununile mărturisirii pe care le primesc eroii și mucenicii în stăruința lor, le dobândesc prin aceste două lucruri: prin râvnă și prin pornirea cea bună, ce se nasc din puterea iuțimii naturale. Căci ei ajung nepătimitori în durerea cumplită a chinurilor[224]. Dumnezeu să ne dea și nouă o astfel de pornire, spre a-I bineplăcea Lui!" (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XIX, în *Filocalia*, vol. X, p. 104-105)

„Iar când se va găti omul și-și va pune acest așezământ, ca să rabde pentru Dumnezeu toate necazurile ce vor veni asupra lui, atunci și necazurile i se fac fără osteneală și durere. Și toate întristările și năpastele ce-i vin, ori de la oameni, ori de la draci, așa i se par, că nici de moarte nu se tem și nimic nu poate să-i despartă de dragostea lui Hristos pe cei ce cred fără îndoială în Dumnezeu cu tot sufletul. Toți sfinții au biruit cu credința cea neîndoită și cu răbdarea. Că de va slăbi omul, se face mai moale ca apa, iar de se va întări, se face mai tare ca piatra". (Sf. Paisie Velicikovski, *Crinii țarinii*, p. 29)

---

[223] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Se va slăvi pentru că arăți cât Îl iubești, răbdând atâtea pentru El. Dar și pentru că te va întări în răbdarea ta. Iar acestea le vor vedea alții și se vor minuna de puterea ce o arată Dumnezeu prin tine. Nu când ne merge bine se arată puterea noastră, prin care se slăvește Dumnezeu, ci când suportăm greutățile cu răbdare. De aceea Îl slăvim pe Hristos nu numai pentru învierea Lui, ci și pentru crucea Lui și pentru coborârea Lui din iubire la noi prin întrupare, luând toate slăbiciunile, durerile, emoțiile omenești. De aceea tot cultul Bisericii e doxologie. Prin el arătăm mărirea lui Dumnezeu în tot ce a făcut El pentru noi, coborând la noi. Prin aceasta a dat valoare umanității noastre, care prin ea n-ar fi nimic. (n. s. 939, p. 688)

[224] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Un remarcabil paradox: prin râvnă, mucenicii, deși suportă durerile cumplite ale chinurilor, nu le mai simt. Suprema pătimire devine suprema nepătimire. Căci puterea lui Dumnezeu, care e în ei, copleșește durerea pătimirii. (n. s. 96, p. 105)

Noi ne lăudăm în necazuri

„Pavel era atât de departe de a se lăsa abătut și de a șovăi în necazuri, încât din covârșirea relelor făcea prilej de laudă, zicând: «Nu numai atât, ci ne și lăudăm în necazuri» (Rom. 5, 3)”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Psalmi*, Omilia la Psalmul XLV, II, în PSB, vol. 17, p. 301)

„Cei mai mulți când văd oameni plăcuți lui Dumnezeu, căzuți în vreun necaz, sau boală, sărăcie, sau oarecare vreun alt accident, se tulbură, neștiind că aceea este starea care le place cel mai mult prietenilor Domnului”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentar la Evanghelia de la Ioan,* omilia LXII, 1, p. 313)

„«Și nu numai atât, ci ne lăudăm și în suferințe, bine știind că suferința aduce răbdare» (Rom. 5, 3).

De aici poți înțelege ce fel sunt bunurile viitoare, dacă chiar și în cele ce par spre întristare noi ne lăudăm și cugetăm lucruri mari. «Atât de mare este harul lui Dumnezeu încât, chiar în asemenea lucruri, noi nu găsim nimic neplăcut. În lucrurile pământești luptele sunt însoțite de osteneli, scârbe și necazuri, și premiile ca și cununile ne aduc plăcere ...»”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel*, omilia IX, p. 153)

„A aflat (Sfântul Pavel – n.n.) mai pe urmă că tocmai cele contrare sunt de folos, și aflând, era mulțumit și se mândrea cu ele. Cel ce se ruga de Domnul ca să-l scape de primejdii, fiindcă a auzit spunându-i-se «îți este de ajuns harul Meu, căci puterea Mea se desăvârșește în slăbiciune» (II Cor. 12, 9), iată că după aceea sălta de bucurie fiind alungat și persecutat, fiind batjocorit și suferind primejdiile cele mai mari, după cum însuși spune: «De aceea mă bucur în slăbiciuni, în defăimări, în nevoi, în prigoniri, în strâmtorări pentru Hristos, căci când sunt slab, atunci sunt tare» (II Cor. 12, 10). De aceea și aici le zicea romanilor: «noi nu știm să ne rugăm cum trebuie», îndemnându-i pe toți de a lăsa totul în îngrijirea Duhului, fiindcă și Duhul Sfânt se îngrijește foarte mult de noi, și lui Dumnezeu Îi este plăcut acest fapt”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel*, omilia XV, p. 287-288)

„De aceea Pavel, scriind unora din Corint care se semețeau și îi osândeau pe ceilalți, a înfățișat chipul apostoliei sale. A trebuit să întocmească icoana faptelor lui mari, dar n-a întocmit-o cu minunile și semnele făcute, nu cu

cinstea ce i se dădea, nici cu tihna sa! A întocmit-o cu închisorile sale, cu tribunalele în care a fost judecat, cu foametea, cu frigul, cu războaiele și cu piedicile, grăindu-le așa: «Sunt ei slujitori ai lui Hristos? Ca un neînțelept grăiesc: eu, mai mult decât ei!». Și ca să arate în ce este mai mult decât ei, spune: «În osteneli mai mult, în bătăi peste măsură, în temniță mai mult, la moarte adeseori» (II Cor. 11, 23); și celelalte: «Dacă trebuie să mă laud, mă voi lăuda cu slăbiciunile mele» (II Cor. 11, 30).

Vezi că Pavel se laudă mai mult cu acestea decât cu acele cununi strălucitoare? De asta și spune: «Nu numai atât ci ne și lăudăm în necazuri» (Rom. 5, 3).

– Ce înseamnă cuvintele «nu numai?»

Nu numai că nu ne pierdem curajul când suntem strâmtorați și necăjiți, spune Pavel, dimpotrivă, ne lăudăm mai mult cu necazurile pe care le avem, pentru că ele ne duc la mai mare cinste și slavă. Apoi, pentru că a spus că necazurile aduc slavă foarte mare, laudă și frumusețe – și e vădit că slava are și plăcere – că unde este plăcere, este negreșit și slavă, iar acolo unde e o astfel de slavă, acolo este negreșit și plăcere". (Sf. Ioan Gură de Aur, *La cuvântul apostolic ce spune: «Dar nu numai atât, ci ne și lăudăm în necazuri, știind că necazul aduce răbdare...»,* 4, în vol. *Despre schimbarea numelor. Despre răbdare. Despre milostenie...,* p. 89-90)

Să-i mulțumim lui Dumnezeu pentru leacurile amare, dar vindecătoare

„Să mulțumim totdeauna Iubitorului de oameni Dumnezeu, și când ne scoate din primejdii, și când ne trimite nenorociri, căci noi știm atât din Sfintele Scripturi, cât și din cele întâmplate nouă, că El chivernisește toate spre folosul nostru cu harul Său cel întotdeauna ocrotitor". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Predicile despre statui,* Partea a II-a, predica a XXI-a, p. 227)

„Viteaz și iubitor de Dumnezeu e omul care îndură necazul și suferă răul! Dar să suferi cu vitejie încercarea și să mulțumești lui Dumnezeu, Care îngăduie necazul, ei bine, aceasta e cea mai mare vitejie și aceasta o poate face numai un om cu suflet treaz și dezbrăcat de tot ce-i omenesc!" (Sf. Ioan Gură de Aur, *Iarăși, la aceleași cuvinte: «Dar având același duh al credinței, precum este scris»; și pentru ce primim toți îndeobște cele bune ...*, 4, în vol. *Despre schimbarea numelor. Despre răbdare. Despre milostenie...,* p. 302-303)

„Și tu dar, iubite, de iau sfârșit necazurile tale în viața aceasta, slăvește-L pe Dumnezeu; de-ți petreci viața în necazuri, și așa mulțumește-I Lui. Nu

te poticni, știind bine că pronia lui Dumnezeu cea nemărginită nu se poate tălmăci și că, negreșit, toate vor lua sfârșitul cuvenit, fie în viața aceasta, fie în cea viitoare. Iar dacă cineva se neliniștește când aude de viața viitoare și e grăbit să vadă aici pe pământ întâmplându-se aceasta, aceluia îi vom spune că adevărata viață și lucrurile cele trainice de acolo ne așteaptă. Cele de aici, drum; cele de acolo, patrie. Cele de aici se aseamănă cu florile de primăvară, cele de acolo, cu stânci neclintite. Acolo cununi și răsplăți care nu au sfârșit, acolo plată și premii, acolo chinuri și pedepse de nesuferit pentru cei ce săvârșesc răul". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvânt către cei ce s-au poticnit în fața împrejurărilor vitrege ale vieții și din pricina prigonirii și tulburării poporului...,* 11, în vol. *Despre desfătarea celor viitoare. Să nu deznădăjduim. Nouă cuvântări la Cartea Facerii,* p. 255)

„Pătrundeți-vă de aceste adevăruri mântuitoare și mulțumiți lui Dumnezeu, pentru că v-a acordat aici, pe pământ, părtășia cu sfinții, pentru că v-a întristat, nu atât în vederea asprimii, cât din prea mare iubire. Niciodată n-ar fi îngăduit ca drepții să încerce astfel de nenorociri, dacă nu i-ar fi iubit cu duioșie, pentru că, prin nenorocire, i-a făcut mai mari și mai strălucitori. Nimic nu-i este atât de plăcut ca mulțumirea, nimic nu-i displace mai mult ca blasfemiile. Să nu fim înspăimântați de toate nenorocirile ce avem să suferim în cursul faptelor noastre spirituale. Căci după cum hoții nu atacă casele unde nu găsesc decât fân și paie, ci acelea de unde ar putea lua mult aur și argint, tot astfel și diavolul atacă mai ales pe acei care săvârșesc întreprinderi pioase. Unde este virtutea, acolo se strâng sforțările diavolului; unde este milostenie, acolo se arată ura. Dar noi avem o armă puternică în stare de a înlătura toate născocirile de acest fel, ca de toate acestea să mulțumim lui Dumnezeu". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia I, p. 27-28)

„Omul cu adevărat rațional are o singură grijă: să asculte de Dumnezeul tuturor și să-I placă; și numai la aceasta își deprinde sufletul său: cum să-I placă lui Dumnezeu, mulțumindu-I pentru o așa de mare purtare de grijă și pentru cârmuirea tuturor, orice soartă ar avea el în viață. Pentru că e nepotrivit să mulțumim pentru sănătate doctorilor care ne dau leacuri amare și neplăcute, iar lui Dumnezeu să nu-I mulțumim pentru cele ce ni se par nouă grele și să nu cunoaștem că toate ni se întâmplă cum trebuie, spre folosul nostru și după purtarea Lui de grijă. Căci în cunoștința și credința cea către Dumnezeu stau mântuirea și desăvârșirea sufletului". (Sf. Antonie cel Mare, *Învățături despre viața morală a omului și despre buna purtare în 170 de capete*, cap. 2, în *Filocalia*, vol. I, p. 17)

„Dar mai bună decât toate cele spuse, este răbdarea necazurilor. Cel ce s-a învrednicit de acest mare dar este dator să mulțumească lui Dumnezeu, fiindcă l-a împărtășit de o binefacere mai mare. Căci s-a făcut următor al lui Hristos, al Sfinților Săi Apostoli, al mucenicilor și al cuvioșilor, ca să se depărteze de bunăvoie de cele plăcute, prin tăierea voilor sale și prin lepădarea gândurilor care nu sunt după Dumnezeu, ca să facă și să cugete pururea cele plăcute lui Dumnezeu". (Petru Damaschinul, *Învățături duhovnicești*, în *Filocalia*, vol. V, p. 140)

Cel ce se plânge de necaz, iubește plăcerea

„Cel ce caută lauda e supus patimii, și cel ce se plânge de necaz iubește plăcerea". (Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, cap. 143, în *Filocalia*, vol. I, p. 248)

„Cel ce fuge de toate poftele lumești se așează pe sine mai presus de toată întristarea lumească". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste*, suta întâi, cap. 22, în *Filocalia*, vol. II, p. 56)

„Căci cel ce respinge necazurile și greutățile de bunăvoie, e silit să iubească păcatele. Pentru că fără necazuri nu ne putem despărți de îndemnurile lingușitoare ale cugetului. Căci pe cât se înmulțesc ostenelile, pe atâta se împuținează păcatele, dat fiind că necazurile și primejdiile omoară dulcea împătimire a patimilor, iar tihna le hrănește și le face să crească.

Deci s-a văzut limpede că Dumnezeu și îngerii se bucură de strâmtorările în care ajungem. Iar diavolii și argații lui, de tihna noastră". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XXVII, în *Filocalia*, vol. X, p. 153)

Cei ce-și doresc moartea din pricina necazurilor, nu știu ce vor

„Dar sunt unii care atâta se îngreuiază de necazurile ce li se întâmplă, că sunt în stare să renunțe și la viața însăși și ar muri cu plăcere, ca să scape prin aceasta. Dar aceasta o pătimește cineva din lipsa de curaj și de multă neștiință, necunoscând înfricoșătoarea strâmtorare ce urmează după ieșirea sufletului din trup.

E o mare iubire de oameni a lui Dumnezeu, fraților, a fi noi în lumea aceasta. Dar noi, necunoscând cele de dincolo, socotim grele cele de aici. Și nu este așa. Nu știți ce se zice în Gherontic? Un frate foarte lucrător a spus către bătrân: «Sufletul meu dorește moartea». Și-i spuse lui bătrânul:

«O dorește pentru că vrea să fugă de necaz și nu știe că necazul viitor e cu mult mai rău decât cel de aici». Iar altul, la fel, a întrebat pe un bătrân: «De ce mă întristez din trândăvie stând în chilia mea?». Și-i zise bătrânul: «Pentru că încă n-ai văzut nici odihna nădăjduită, nici chinurile ce vor fi. Căci dacă ai vedea acestea întocmai cum sunt, chiar de ar geme chilia ta de viermi, ca să te scufunzi în ei până la gât, ai răbda fără să te întristezi».

Dar noi voim să ne mântuim dormind, și de aceea ne descurajăm în necazuri, când ar trebui mai degrabă să mulțumim lui Dumnezeu, că suntem peste tot învredniciți de El să fim necăjiți puțin aici, ca să aflăm acolo puțină odihnă.

A spus și Evagrie că cel ce se roagă să-i vină ieșirea mai repede, se aseamănă unui om care roagă pe lemnar să strice patul celui bolnav[225]. Căci prin trupul acesta sufletul e distrat, uită puțin de patimi și e mângâiat de ele: mănâncă, bea, doarme, se întreține cu alții, viețuiește cu cei iubiți[226]. Dar când iese din trup, sufletul rămâne singur cu patimile lui și deci e și chinuit pururea de ele, îndeletnicindu-se numai cu ele și arzând după tulburarea lor și fiind sfârtecat de ele, încât nici nu-și mai poate aduce aminte de Dumnezeu[227]. Iar amintirea lui Dumnezeu mângâie sufletul, cum se spune și în psalmi: «Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu și m-am veselit» (Ps. 76, 4). Dar patimile nu-i îngăduie nici măcar aceasta.

Voiți să aflați printr-o pildă ce este ceea ce spun? Să vină careva dintre voi, să-l închid într-o chilie întunecoasă, să nu mănânce, să nu bea, să nu doarmă, să nu se întâlnească cu nimeni, să nu cânte psalmi, să nu se roage, nici să-și amintească deloc de Dumnezeu numai trei zile. Și va afla ce fac patimile cu el. Și aceasta cât este încă aici. Cu cât mai mult nu se va întâmpla aceasta, după ieșirea sufletului din trup și după ce se va preda lor

---

[225] Evagrie, *Suta IV*, 76, P. G. 28, 168.

[226] Evagrie, *Suta IV*, 82, P. G. 28, 172. Cât e în trup, sufletul nu e numai chinuit de patimi, căci nu e atât de concentrat în sine și nu suferă numai chinul lor. Trupul îi dă și o anumită distragere de la ele, sau și o anumită mângâiere, desigur amestecată cu păcatul. Dar în iad va avea numai chinul de pe urma lor, nu și plăcerea. (n. s. 1158, p. 598)

[227] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: E o recunoaștere a rolului pozitiv al trupului și din acest punct de vedere. Trupul eliberează puțin sufletul din singurătatea lui. Desigur, această singurătate e groaznică, numai când sufletul e ocupat exclusiv cu patimile lui. Propriu zis coexistența aceasta cu patimile mărește la maximum egoismul, deci singurătatea subiectului. De aceea, la sinucidere recurg mai ales cei însingurați, dar însingurați prin descurajarea la care i-a dus faptul că nu și-au putut satisface mândria lor sau alte patimi. Cine e cu lucrurile și cu oamenii, nu e numaidecât și cu Dumnezeu; dar cel puțin nu e total prins în singurătatea insuportabilă. (n. s. 1159, p. 598-599)

și va fi singur cu ele?” (Ava Dorotei, *Diferite învățături de suflet folositoare*, XII, 2, în *Filocalia*, vol. IX, p. 597-599)

„Deci puteți înțelege din cele de aici, ce va avea să pătimească nenorocitul din partea lor și ce necazuri va avea acolo. Căci când se arde cineva, nu știe ce este ceea ce-l arde; ce foc și ce lemne îi pricinuiesc arderea aceasta. Dar dacă are cineva în trup un amestec de sucuri amare, nu-l arde însuși acest amestec rău și nu-l tulbură pe el totdeauna și nu-i necăjește viața? Așa este și cu sufletul pătimaș. Nenorocitul e chinuit totdeauna de relele deprinderi din el, având pururea amara amintire și dureroasa îndeletnicire cu patimile, care-l ard și înfierbântă pururea. Și pe lângă acestea, cine poate, fraților, să descrie locurile cele înfricoșătoare, trupurile acelea chinuitoare ce slujesc spre o astfel de suferință a sufletului, fără să se strice, apoi focul acela negrăit, întunericul, puterile acelea năprasnice, pedepsitoare și celelalte mii de mijloace chinuitoare, câte s-au descris în chip felurit în dumnezeieștile Scripturi, toate pe măsura relei făptuiri a sufletelor și a relelor lor amintiri? Precum sfinții primesc anumite locuri luminoase și o bucurie îngerească, pe măsura bunei lor făptuiri, așa și păcătoșii primesc locuri întunecate, încețoșate, pline de frică și de spaimă, precum spun sfinții. Căci ce este mai înfricoșător și mai jalnic decât acele locuri în care sunt trimiși dracii? Și ce este mai amar decât chinul la care sunt osândiți?” (Ava Dorotei, *Diferite învățături de suflet folositoare*, XII, 3, în *Filocalia*, vol. IX, p. 599-600)

Diavolul dorește ca noi, aflându-ne în necazuri, să cădem în deznădejde

„Nu necazurile care vin asupra sfinților pentru a-i încerca, pricinuiesc bucurie dușmanilor noștri nevăzuți, ci dușmanii noștri se bucură, bat din palme și se veselesc atunci când, din pricina mulțimii necazurilor, ne pierdem nădejdea, nu mai putem judeca și renunțăm să ducem mai departe lupta”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Psalmi*, omilia la Psalmul XXIX, II, în PSB, vol. 17, p. 238)

„Vina noastră cea mai mare este că noi deznădăjduim de mântuirea noastră, pe când diavolul nu pierde niciodată nădejdea pieirii noastre”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia XXXIII, VI, în PSB, vol. 23, p. 417)

„Preavicleanul și sălbaticul demon ... de aceea l-a jefuit pe Iov de averile lui, nu ca să-l facă sărac, ci ca să-l silească să rostească un cuvânt de blasfemie,

și i-a tăiat în bucăți trupul nu pentru ca să-l îmbrace într-o boală, ci pentru ca să-i ologească virtutea sufletului". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori din exil, Către toți credincioșii, că nimeni nu va putea vătăma pe cel care nu se nedreptățește pe sine însuși*, 3, în vol. *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență…,* p. 239)

„Diavolul este și dușman, și răzbunător al lui Dumnezeu. Este dușman când din ură față de El își dă aparența unei iubiri pierzătoare pentru noi, oamenii, îndemnându-ne prin patimile de bunăvoie ale plăcerii să alegem în locul bunurilor veșnice, lucrurile vremelnice. Prin acestea, furându-se apoi toată dorirea sufletului, ne desface cu totul de dragostea de la Dumnezeu, făcându-ne dușmani cu voia ai Făcătorului. Iar răzbunător este când, dezvelindu-și toată ura sa față de noi, care i-am ajuns datornici din pricina păcatului, cere pedepsirea noastră. Căci nimic nu desfată mai tare pe diavol ca omul pedepsit. Îngăduindu-se aceasta și scornind una după alta suferințele patimilor fără de voie, se năpustește ca un vifor fără milă asupra celor peste care a dobândit, din îngăduința lui Dumnezeu, putere, neurmărind să împlinească o poruncă divină, ci dorind să-și sature patima urii sale împotriva noastră. El vrea ca sub marea povară a necazurilor dureroase, sufletul sfârșit de slăbiciune să-și taie de la sine puterea nădejdii în Dumnezeu, făcând din întâmplările dureroase care vin peste el nu pricini pentru reculegerea minții, ci pricini de necredință. Dumnezeu, fiind bun și vrând să smulgă din noi cu totul sământa păcatului, adică plăcerea care desface mintea de la iubirea lui Dumnezeu, îngăduie diavolului să aducă asupra noastră chinuri și pedepse. Prin aceasta el usucă veninul plăcerii de mai înainte cu chinurile sufletului și, în același timp, vrea să sădească ura și desăvârșita scârbire față de cele prezente, care dezmiardă numai simțurile, ca față de unele ce nu ne aduc nimic altceva decât pedepse prin folosirea lor. El vrea, mai departe, să facă din puterea pedepsitoare și din ura de oameni a aceluia o pricină a readucerii forțate la virtute a celor ce au alunecat de bunăvoie din ea". (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri către Talasie*, răspunsul 26, în *Filocalia*, vol. III, p. 104-105)

Cuvinte de întărire pentru cei căzuți în descurajare

„... a nu se descuraja cineva de necazul încercării ce i se întâmplă, nici a se feri de el, ci a-l purta cu smerenie, ca fiind îndatorat să-l pătimească și a cugeta că nu este vrednic să se izbăvească de povara lui, ci mai degrabă să se prelungească și să se întărească împotriva sa, fie că nu ar cunoaște-o pentru moment, să creadă că nimic nu vine fără judecată și pe nedrept de

la Dumnezeu. Așa a zis fratele acela când s-a întristat și a plâns că Dumnezeu a luat încercarea de la el: «Doamne, nu sunt vrednic să fiu necăjit puțin?». Și iarăși s-a scris că un ucenic al unui mare bătrân era războit de gândul curviei. Și văzându-l bătrânul luptând, i-a zis lui: «Voiești să rog pe Dumnezeu să-ți ușureze războiul?». Iar acela a zis: «Măcar că mă ostenesc, Ava, dar văd din osteneală un rod în mine. Roagă mai bine pe Dumnezeu să-mi dea răbdare»". (Ava Dorotei, *Diferite învățături de suflet folositoare*, XIII, 6, în *Filocalia*, vol. IX, p. 614)

„... de ni s-ar întâmpla mii de căderi și de răni, să nu descurajăm și să nu părăsim cursa în stadion. Căci e cu putință ca printr-o mică luptă să câștigăm biruința și să primim cununa[228].

Lumea aceasta e un loc de luptă și un stadion de curse. Și timpul acesta e un timp de luptă. Și în locul de luptă nu e lege[229]. Adică împăratul nu pune un hotar ostașilor până nu se va isprăvi lupta și nu va ajunge fiecare om la ușa Împăratului împăraților și nu se va proba acolo cine a răbdat în luptă și nu s-a lăsat să fie înfrânt și n-a dat bir cu fugiții. Căci de câte ori nu se află câte un om care pare să nu fie de nici un folos cuiva și e dat mereu la o parte din lipsa de deprindere și aruncat, și totuși, aflându-se întru neputință, răpește steagul din mâna oștirii fiilor uriașilor și înalță numele lui și e lăudat mai mult decât toți cei ce se luptă și sunt cunoscuți prin biruințele lor și primește cununa și darul de preț mai mult decât toți soții[230] lui? De aceea să nu rămână nici un om în deznădejde. Să nu ne lenevim în rugăciune și să nu pregetăm în a cere ajutor de la El.

Și aceasta să o punem în cugetul nostru, ca atâta timp cât suntem în lume și lăsați în trup, chiar de ne vom înălța până la crugul (absida) cerurilor, nu trebuie să fim fără fapte și trudă și grijă. Prin aceasta vine desăvârșirea". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul L, în *Filocalia*, vol. X, p. 263-264)

---

[228] Necazurile, marcate de durere și angoasă, apar ca o transpunere a Pătimirilor Domnului, dar nădejdea, „mica Înviere", nu lipsește acestei stări, așa după cum spune Sfântul Maxim Mărturisitorul că „cei ce s-au făcut părtași asemănării morții Lui prin pătimirile lor, se vor face părtași și Învierii Lui" (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, în col. PSB, vol. 80, Ed. IBMBOR, București, p. 87) – n.n.

[229] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: În război nu e lege care să rânduiască la care atacuri să răspund și la care să nu răspund. Trebuie să lupt în tot felul, ca să mă apăr și să câștig biruința. (n. s. 290a, p. 263)

[230] „Soț" în sens de camarad, prieten, asociat, tovarăș etc. – n.n.

„Să nu lase Iubitorul de oameni Dumnezeu pe urâtorul de bine vrăjmaș să samene întru tine întristare și descurajare, ca să nu te ducă la deznădejde în privința celor făgăduite ție, iubitule, de binecuvântatul Dumnezeu prin Duhul Sfânt. Ci să-ți deschidă inima ca să înțelegi Scripturile, precum a deschis inima lui Cleopa și a însoțitorului lui (Lc. 24, 32). Pentru ce Dumnezeu, după făgăduințele făcute sfântului patriarh Avraam, l-a ispitit iarăși pe el? Căci s-a scris că după cuvintele acestea – înțeleg ale făgăduințelor – l-a lăsat pe prietenul lui, care-i adusese o așa de mare jertfă și care nu se cuvenea să pătimească nimic, căruia i s-a socotit credința spre dreptate, să cadă iarăși în ispită (Fac. 22, 1; 15, 6), spre probarea lui și spre a face fără apărare puterile întunericului. Aceasta spre a fi pildă celor credincioși, care «prin multe necazuri vor avea să intre în Împărăția lui Dumnezeu» (Fap. 14, 22) și care «prin răbdarea lor câștigă sufletele lor» (Lc. 21, 19), «în toate pătimind» (I Tes. 5, 18).

Ia împreună cu aceștia în mintea ta și pe cel dintre sfinți Iov. Căci pe acest «prieten sincer al lui Dumnezeu, pe dreptul adevărat și fără pată, pe evlaviosul și înstrăinatul de tot lucrul rău», care nu se cuvenea să pătimească vreun rău, l-a predat ca să fie ispitit spre probarea lui, până ce a arătat pe vrăjmașii și pârâții lui rușinați și fără apărare, fiind dați pe față de el.

Ia în sprijinul credinței și pe Iisus, pe Căpetenia și pe Desăvârșitorul mântuirii noastre (Evr. 2, 10) pe Cel ce ne-a răscumpărat pe noi din blestemul în care am căzut (Fac. 3, 13). Privește cum ajuns la ceasul crucii, ne-a arătat nouă calea răbdării drept calea mântuirii[231], zicând: «Părinte, de este cu putință, să treacă acest pahar de la Mine, dar nu cum voiesc Eu, ci precum Tu voiești» (Mt. 26, 39). Iar aceasta a făcut-o pentru noi Cel ce-l certase pe Petru, care-i spusese: «Milostiv fii Ție, Doamne, să nu-Ți fie Ție aceasta» (Mt. 16, 22) ca unul ce era gata și hotărât să pătimească. Pentru noi s-a rugat să treacă paharul, ca rugându-ne și noi să nu ne descurajăm, chiar dacă în clipa de față rugăciunea nu ne este ascultată[232]. Să ne gândim

---

[231] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Calea mântuirii e calea răbdării, ca mijloc al întăririi adevărate față de tot ce-l robește pe om din slăbiciune. (n. s. 168, p. 143)

[232] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Nu s-a rugat Iisus pentru Sine să treacă paharul de la El, ci pentru ca să ne învețe și pe noi să ne rugăm când ne aflăm în mare strâmtorare, și rugându-ne să luăm putere să răbdăm. Astfel nici El n-a primit și nici noi nu primim prin rugăciune depărtarea pătimirii, a necazului, ci puterea de a o răbda. Căci aceasta ne este de folos pentru a ajunge la tăria stăpânirii peste toate cele ce caută să ne robească, nu scăparea de durere. Deci nici Iisus nu a obținut ceea ce a cerut, nici noi. Dar obținem altceva cu mult mai de folos. Rugăciunea nu-i ascultată totdeauna în ceea ce cerem, dar e ascultată totdeauna prin faptul că ni se dă putere să răbdăm ceea ce ni se lasă să suportăm. (n. s. 169, p. 143)

deci la patimile Mântuitorului nostru făcut om și să răbdăm împreună cu El osândirile, cuiele, nesocotirea, disprețuirea, scuipările, hlamida batjocoritoare, podoaba cununii de spini, oțetul cu acreala lui, străpungerea suliței, apa și sângele; și ia din toate alinarea durerilor tale. Căci nu va lăsa osteneala ta să fie zadarnică (I Cor. 15, 58). Dar ca nu cumva privind pe sfinții ce și-au purtat în timpul lor roadele răbdării necazurilor și au fost lăudați pentru aceasta, tu să rămâi nepărtaș de ele, te-a lăsat și pe tine să rabzi puțină osteneală, ca să te faci împreună părtaș cu ei și cu Iisus câștigând îndrăznire înaintea Lui împreună cu sfinții. Deci nu te întrista, căci nu te-a uitat Dumnezeu, ci se îngrijește de tine ca de un fiu adevărat și nu nelegitim. Și te vei ținea bine de vei lua aminte în chip neclintit la tine însuți, ca să nu cazi din frica lui Dumnezeu și din mulțumirea adusă Lui". (Sf. Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 106, în *Filocalia*, vol. XI, p. 143-144)

„Răspunsul aceluiași mare Bătrân către același (Ava Ioan – n.n.), care l-a întrebat dacă e dator să plece pe vapor cu unii frați pentru a găsi ceva pentru lucrul de mână în Egipt. Căci șovăia pentru că și el și frații erau necunoscători ai mării și ai locurilor (...) Umblând ei mult în Egipt înainte de a afla ceva pentru lucru de mână și suferind multe și felurite greutăți și necazuri, Ava Ioan s-a descurajat din pricina aceasta. Bătrânul văzându-le acestea de mai înainte cu duhul, i-a pregătit de mai înainte un răspuns cu următorul cuprins:

Scrie, fiule, cele spuse de mine, mai bine zis de Dumnezeu, și le pregătește să le trimiți fratelui Ioan[233]: Întâi salutarea mea în Domnul. După aceea spune-i: Te descurajezi în necazuri ca un om trupesc, ca și când n-ai auzit că te așteaptă necazuri cum a spus și Duhul lui Pavel (Fap. 20, 23), care mângâia pe cei ce erau cu el în corabie, îndemnându-i să fie cu voie bună (Fap. 27, 22). (...) Să ne gândim la toți sfinții de la început și să vedem câte au răbdat. Căci făcând binele și grăind binele și stăruind în adevăr, au fost urâți și necăjiți de oameni până la moartea lor, iar ei se rugau pentru dușmanii și pentru prigonitorii lor, potrivit cuvântului Mântuitorului (Mt. 5, 44). Oare ai fost și tu vândut ca nevinovatul Iosif? Oare au robit

[233] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: E vorba de același Ava Ioan, care venise în mănăstire și mergea în diferite locuri pentru trebuințele mănăstirii. Era ca un fel de iconom al mănăstirii, care când îngrijea de anumite lucrări în ea, când se ducea să procure cele de trebuință în afara mănăstirii. El se află sub Ava Serid, egumenul mănăstirii. Dar e deosebit de Ioan Proorocul, celălalt Bătrân, care viețuia și el închis în chilie. Pe acest Ava Ioan, marele Bătrân îl numește «frate», iar pe Serid «fiu». (n. s. 42, p. 53)

mâinile tale la coșuri (Ps. 80, 6)? Ai coborât oare de două ori în groapă (Fac. 37, 24; 40, 15)? Sau ai fost asuprit ca Moise din copilărie până la bătrânețe (Evr. 11, 25)? Ce-ai îndurat, leneșule? Sau ai fost prigonit ca David de către Saul și de către propriul său fiu, plângând totuși pentru ei când au murit (II Reg. 1, 11-27; 18, 33)? Sau ai fost aruncat în mare ca Iona (Iona 1, 15)? Uitucule și iubitule, pentru ce slăbește cugetul tău? Nu te teme și nu tremura ca un lipsit de bărbăție, ca să nu te lipsești de făgăduința lui Dumnezeu. Nu te speria ca un necredincios, ci încurajează gândurile tale puțin credincioase. Iubește necazurile în toate, ca să te facă fiu cercat al sfinților. Adu-ți aminte de răbdarea lui Iov și a celor ce i-a urmat și râvnește să mergi pe urmele lor. Adu-ți aminte de primejdiile, de necazurile, de lanțurile, de foamea și de mulțimea altor rele pe care le-a răbdat Pavel (II Cor. 11, 24-27) și zi fricii tale: sunt străin de tine! Adu-ți aminte de cel ce a zis: Fie că izbândești în lucrul ce-ți stă în față, fie că nu, mulțumește lui Dumnezeu. Gândește-te că lucrurile sunt stricăcioase și trecătoare. Iar răbdarea cea după Dumnezeu mântuiește pe cel ce a câștigat-o pe ea". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 30, 31, în *Filocalia*, vol. XI, p. 53-54)

„Fiule prea iubit, îmbărbătează-te în Domnul. Dumnezeu te-a chemat; nu te descuraja, ci îndrăznește. Începutul lucrării după Dumnezeu cere războaie. Dar Dumnezeu înfrânge pe dușmani. Oastea lumii e întunericul; și moștenirea ei, chinurile veșnice. Iar oastea lui Dumnezeu e lumina; și moștenirea ei, viața veșnică. Pipăie întâi între cele două părți și apoi alege-o pe care o voiești. Și va veni la tine un glas puternic și va trezi inima ta încă rece. Și inima te va face să alergi repede, precum trebuie. Să nu te înspăimânți. Căci este cine să te călăuzească spre Stăpânul". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 494, în *Filocalia*, vol. XI, p. 471)

„Cât despre ispitele și necazurile ce le ai de suportat, nu e nevoie să-mi scrii, căci cunoști ce zice Apostolul despre aceasta și care este sfârșitul răbdării. Să nu ne descurajăm frate. Căci mare este Domnul care se îngrijește de noi, ca să ne ajute. De aceea, încurajându-ne, ne-a spus: «Eu sunt, nu vă temeți» (Mt. 14, 27). Și iarăși: «Îndrăzniți, Eu am biruit lumea» (Is. 16, 33). Să nu ne lenevim să cădem la picioarele Lui și să cerem bunătatea Lui. Căci El ne va da mai mult decât prisositor cele ce le cerem și le gândim. Gândește-te că unde e osteneala, acolo e și răsplata, și unde e încercarea ispitei, acolo e și cununa biruinței; și unde e dragostea de Dumnezeu, acolo e și suirea cu El pe cruce; pătimirea împreună cu El și slăvirea împreună cu El; moartea împreună cu El și viața împreună cu El. Deci

Cel ce s-a suit pe cruce, s-a ușurat de ale pământului, a murit lumii[234]. Trebuie să cugete de acum la cele de sus, unde se află Hristos de-a dreapta Tatălui". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 567, în *Filocalia*, vol. XI, p. 523-524)

„Ridicându-se o clădire în mănăstire, acela (Ava Ioan) ca un om priceput a desemnat măsurile lucrării. Dar unii frați, fără să știe el, socotind că fac un lucru bun, au adăugat ceva la acele măsuri și au schimbat puțin planul. Și tulburându-se acela și descurajându-se din pricina lor, a arătat aceasta Bătrânului. Bătrânul a răspuns:

Spune fratelui nostru Ioan, care cugetă aceleași cu noi: multe sunt cele scrise ție de mine prin mâna iubitului și sincerului nostru fiu, care ne iubește din tot sufletul lui deopotrivă pe noi cei trei[235] cu iubire desăvârșită. Și toate acestea nu ți le scriu din voia proprie ci din porunca Sfântului Duh spre îndreptarea și folosul sufletului și a conștiinței omului dinăuntru, pentru necazuri și asuprirea trupului și pentru zdrobirea inimii. Întâi ferește-te de duhul descurajării. Căci naște tot răul și necazuri felurite. Dacă ți-aș scrie ispitele ce le-am suferit eu, îți spun că nu le-ar putea purta urechile tale; ba poate nici ale altuia în timpul de față. Dar nădăjduiesc că vei ajunge la ele, ba chiar le vei vedea cu ochii tăi și te vei izbăvi de ele cu harul lui Hristos prin credința ta. Pentru ce slăbește inima ta și se descurajează, din pricina oilor lui Hristos? Sau nu știi ce dureri de cap suferă învățătorul cel bun din partea copiilor până ce se cumințesc? Doar ai auzit de la mine cuvântul Apostolului: «Mustră, ceartă, îndeamnă cu toată îndelunga răbdare și învățătură» (II Tim. 4, 2). Ascultă și ia aminte la cele ce ți le spun. Îndelunga răbdare este născătoarea tuturor bunătăților. Gândește-te la Moise, care și-a ales mai bine «să pătimească împreună cu

---

[234] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Hristos s-a suit pe cruce atât pentru eliberarea firii Sale omenești de afectele ei de pe urma păcatului lui Adam și pentru ridicarea ei la starea de înviere, cât și pentru a ne-o împărtăși și nouă în această stare, deci pentru noi. Deci El s-a suit pe cruce pentru noi, pentru a ne arăta prin aceasta iubirea Lui, împreuna Lui pătimire cu noi. N-a dezlegat iubirea ce ne-a arătat-o prin durerile crucii, de suportarea acestor dureri pentru a ridica firea noastră luată de El la starea de nestricăciune, pentru a ne-o da și nouă astfel. Pentru aceste două lucruri ne suim și noi pe cruce împreună cu El: să întărim firea noastră prin răbdarea durerilor și să ajutăm și altora prin iradierea acestei puteri din firea noastră ajunsă la desăvârșire. Deci nu despărțim nici noi desăvârșirea noastră pe cruce, de iubirea arătată altora prin ea. De aceea ne slăvim și noi în firea noastră întărită împreună cu El și ne ridicăm la viața curată și nestricăcioasă la care s-a ridicat El. Nu putem despărți desăvârșirea noastră de iubirea de oameni, de compătimirea cu ei. Pe amândouă le câștigăm pe crucea pe care ne suim împreună cu Domnul. (n. s. 759, p. 524)

[235] E vorba de Bătrânul Varsanufie, de Ioan zis proorocul și Ava Serid – n.n.

poporul decât să aibă dulceața trecătoare a păcatului» (Evr. 11, 25). Deci când te tulbură gândul de la demoni împotriva vreunui om, spune gândului cu îndelungă răbdare: m-am supus oare pe mine lui Dumnezeu ca să lovesc pe alții?[236]. Și va pleca de la tine. Aleargă cu bărbăție și cu tărie, aducându-ți aminte de cuvintele mele, mai bine zis de ale Domnului, ca să ne înțelegi pe noi în Hristos Iisus, Domnul nostru. Fie! Amin". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 13, în *Filocalia*, vol. XI, p. 36-37)

„Care este tatăl acela ce dă pâine feciorilor lui fără a-i cere? Așa și noi poftim să ne ajute Dumnezeu și să ne facă milă, însă fără a-L ruga. «Săracul trufaș l-a urât sufletul Meu», zice Domnul prin înțeleptul Sirah (Sir. 25, 4). Că nu poate răbda Dumnezeu nici cu un mijloc pe cei ce sunt lipsiți, ticăloși și nenorociți, apoi se înalță și stau îngâmfați întru ale lor și nu vor să arate cum că au trebuință. Și cine socotiți să fie aceștia? Noi suntem cu toții, care pătimim atâtea scârbe nesuferite și stăm în cumpănă (îndoială). Pierim de nevoi, de nenorociri și, cu toate acestea, nu ne smerim înaintea lui Dumnezeu, nu ne plecăm cerbicea de trufia cea multă ce avem și nu alergăm cu suspine și cu lacrimi să cerem ajutor de la Dumnezeu"[237]. (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 251)

„Veneau la bătrânul călugăr[238] și oameni cu multe necazuri. Iar el îi mângâia zicând:

– «Lasă, tată, că sunt bune și necazurile. Ai răbdare că toate trec. Iată, părintele Iosif se roagă pentru mata. Nu te întrista, că Domnul este cu noi».

Astfel, toți se întorceau liniștiți la casele lor". (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, p. 630)

Adevăratele necazuri

„Nenorocirea este, însă, să fii lipsit de ajutorul lui Dumnezeu". (Clement Alexandrinul, *Cuvânt de îndemn către eleni (Protrepticul)*, Cap. X, 104.3., în PSB, vol. 4, p. 149)

„Pentru creștini nu este decât o nenorocire: a păcătui față de Dumnezeu. Toate celelalte: pierderea averilor, surghiunul, amenințarea cu moartea,

---

[236] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: M-am supus lui Dumnezeu împlinind slujiri mai mari, ca să mă supăr când alții nu mă ascultă în împlinirea acestor slujiri? Trebuie să fie ei robii poruncilor mele? (n. s. 11, p. 37)

[237] Mărturisea acestea Sf. Ierarh Antim Ivireanul (c. 1650-1716) – n.n.

[238] Protosinghelul Iosif Rusu (1883-1966), de la Mănăstirea Dintr-un Lemn – n.n.

nu pot fi socotite nenorociri, iar ceea ce înfricoșează pe toți, plecarea din viața de aici dincolo, pentru un creștin este mai dorită decât viața". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Către același Teodor*, 5, în vol. *Despre Feciorie, Apologia vieții monahale, Despre creșterea copiilor…,* p. 386)

Necazurile celor desăvârșiți

„Dumnezeu izbăvește de necaz pe sfinții Lui; nu-i lasă neîncercați, dar le dă răbdare. Dacă «necazul lucrează răbdare, iar răbdarea încercare» (Rom. 5, 3-4), atunci cel ce îndepărtează necazul se lipsește de încercare. Așadar, după cum nimeni nu este încununat fără adversar, tot așa nimeni nu poate fi numit încercat decât numai prin necazuri". (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Psalmi*, Omilia la Psalmul XXXVI, IV, în PSB, vol. 17, p. 267)

„Cel ce zice că nu s-ar cuveni ca dreptul să aibă necazuri, nu spune altceva decât că nu se potrivește unui atlet să aibă adversar. Dacă atletul nu se luptă, ce pricini de cunună ar mai avea?" (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Psalmi*, Omilia la Psalmul XXXVI, XII, în PSB, vol. 17, p. 279)

„«Multe sunt necazurile drepților: dar din toate îi va smulge pe ei Domnul». Cel ce zice însă, că nu s-ar cuveni ca dreptul să aibă necazuri, nu zice nimic altceva decât că atletul, pentru ca să-și merite numele acesta, nu mai are nevoie de un contra-luptător. Dar dacă atletul nu se luptă, atunci ce prilej mai are de a dobândi cununa biruinței?" (Sf. Vasile cel Mare, *Comentarii la Psalmi*, comentariu la psalmul XXXIII, în col. *Izvoarele Ortodoxiei*, Editura Librăriei Teologice, București, 1939, p. 198)

„Nu zice că cel izbăvit de patimi nu mai poate avea necazuri. Căci chiar dacă nu pentru el, e dator totuși să aibă necazuri pentru aproapele". (Marcu Ascetul, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptătesc prin fapte*, cap. 132, în *Filocalia*, vol. I, p. 266)

„Nu socoti că orice necaz vine peste oameni din pricina păcatelor. Pentru că sunt unii bineplăcuți și totuși încercați. Este drept că s-a scris: «Necuvioșii și nelegiuiții vor fi prigoniți». Dar tot așa s-a scris: «Cei ce voiesc să trăiască cucernic în Hristos prigoniți vor fi» (II Tim. 3, 12)". (Marcu Ascetul, *Despre legea duhovnicească*, cap. 174, în *Filocalia*, vol. I, p. 251)

„Roagă-te înainte de a veni necazurile!”

„Roagă-te înainte de a veni necazurile asupra ta, și în ziua întristării Îl vei afla pe El și El te va auzi pe tine. Cheamă-L și roagă-L înainte de a te rostogoli; și înainte de a te ruga pregătește-ți făgăduințele, adică merindea lor[239]. Corabia lui Noe a fost pregătită în timp de pace și lemnele pentru ea au fost sădite înainte cu 100 de ani. Iar în vremea urgiei, cei nedrepți s-au pierdut. Dar dreptului El i-a fost acoperământ”. (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul V, în *Filocalia*, vol. X, p. 54-55)

Sfinții se rugau neîncetat și se bucurau când se aflau în necazuri

„... Apostolul neîncetat se ruga. Căci în toate ce le făcea și i se întâmplau, atârna cu nădejdea de Dumnezeu. De aceea, toți sfinții când se aflau în necazuri se rugau neîncetat, ca să dobândească aptitudinea dragostei. Și de aceea zicea Apostolul: «Deci cu dulceață mă voi lăuda întru neputințele mele, ca să locuiască întru mine puterea lui Hristos» (II Cor. 12, 9); iar puțin mai departe: «Când sunt slab, atunci sunt tare» (II Cor. 12, 10). Dar vai nouă, netrebnicilor, că am părăsit calea Sfinților Părinți, și de aceea suntem pustii de orice rod duhovnicesc”. (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Cuvânt ascetic*, suta a doua, cap. 26, în *Filocalia*, vol. II, p. 36)

„Iar cei adevărați și încercați nu se satură nici de verdețuri și de legume și nu primesc să guste nici rădăcini de legume uscate, înainte de ceasul rânduit al hranei. Ba și dorm pe jos, măcar că au trupul și ochii slăbiți de marea sleire a trupului. Și nici când se apropie clipa să iasă din trup, nu se lasă să fie biruiți și să cadă din voința întărită. Căci doresc și voiesc să se silească pe ei pentru dragostea lui Dumnezeu și aleg mai bine să se ostenească pentru virtute decât să aibă viața vremelnică și toată tihna în ea. Și când le vin ispitele, mai degrabă se veselesc și se fac prin ele și mai desăvârșiți. Dar nici în ostenelile obositoare ce le au de răbdat nu șovăie în dragostea lui Hristos, ci până ce vor înceta din viață sunt gata să primească cu bărbăție necazurile și nu fug de ele, căci prin ele se fac

[239] Există la unii creștini obiceiul ca atunci când cer ceva de la Dumnezeu prin rugăciune, să făgăduiască înaintea Lui o schimbare a lor proprie în bine, o lepădare de rele, o rugăciune mai atentă și mai intensă, însoțită de practicarea virtuților și o perpetuă unire cu Dânsul, toate acestea ca să le fie auzite rugăciunile, însă e de stringentă nevoie de a împlini cu seriozitate maximă și efort sporit ceea ce făgăduiesc, căci altfel, își adaugă loruși păcate, călcând făgăduințele făcute înaintea Domnului – n.n.

desăvârșiți”. (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul LIV, în *Filocalia*, vol. X, p. 274)

Mângâierea și ușurarea noastră la vreme de necaz

„... conversația cu cei de o credință cu noi constituie totdeauna mângâiere în vreme de necaz”. (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 184, în PSB, vol. 12, p. 372)

„Vezi unde te ridică necazul? La nădejdea, care nu rușinează! Ești bolnav? Fii vesel, că «pe care îl iubește Domnul, pe acela îl ceartă» (Evr. 12, 6). Ești sărac? Bucură-te, că vei moșteni bunătățile lui Lazăr! (Lc. 16, 22). Ești batjocorit din pricina numelui lui Hristos? Ești fericit, că batjocorirea ta ți se va schimba în slavă de înger!” (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Psalmi*, Omilia la Psalmul LIX, V, în PSB, vol. 17, p. 330)

„Ușurează greutatea celor prezente cu nădejdea celor viitoare”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a IV-a despre mulțumire, VII, în PSB, vol. 17, p. 384)

„Nădejdea răsplătirii va ușura necazurile vieții. Ai fost batjocorit? Caută la slava pe care o ai păstrată în ceruri pentru răbdarea ta! Ai suferit vreo pagubă? Uită-te la bogăția cea cerească și la comoara pe care ți-ai agonisit-o prin faptele tale bune! Ai fost alungat din patrie? Dar ai patrie Ierusalimul cel ceresc! Ai pierdut copilul? Ai, însă, înger, împreună cu care vei dănțui împrejurul tronului lui Dumnezeu și te vei veseli cu o veselie veșnică!” (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a IV-a despre mulțumire, VII, în PSB, vol. 17, p. 385)

„Tu, dacă suferi din pricina nenorocirilor de acum, mângâie-te cu bunătățile de mai înainte! Acum plângi, dar ai râs mai înainte! Acum ești săracă, dar ai fost bogată mai înainte! Ai băut din izvorul cel limpede al vieții, bea acum cu răbdare și această apă tulbure! Nici apa râurilor nu se vede curată întotdeauna”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a XXI-a, XI, în PSB, vol. 17, p. 564)

„Totdeauna nădejdea unui bine viitor ne face să îndurăm cu ușurință necazurile prezente. Și poți vedea că și cei care fac comerț pe mare îndură astfel de necazuri: străbat oceane întinse, înfruntă naufragii și pirați și de multe ori după acele multe primejdii nici nu-și ajung scopul; cu toate acestea, nu se ostoiesc, ci o iau iarăși de la capăt. Același lucru îl poți vedea și la

plugari: și ei taie brazdă adâncă, cultivă cu multă grijă pământul, aruncă din belșug semințe; dar adeseori li se spulberă toate nădejdile fie din pricina secetei, fie din pricina ploii prea multe, fie că a venit rugina peste semănături chiar aproape de seceriș; cu toate acestea, nu se ostoiesc nici ei, ci încep iarăși lucrul câmpului când vine vremea". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XVII, VIII, în PSB, vol. 21, p. 201)

„Gândește-te, iubite, că necazurile din viață sunt trecătoare, chiar dacă sunt dureroase; bunătățile, însă, pe care le vom primi dincolo sunt veșnice și nemuritoare". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XXV, VII, în PSB, vol. 21, p. 317)

„... să facem totul ca să atragem bunăvoința cea de sus. De-L avem binevoitor pe Dumnezeu, toate ne sunt lesnicioase și ușoare și nimic din cele din viață nu pot să ne-ntristeze, chiar dacă ni se par a fi pline de tristețe. Așa este puterea covârșitoare a lui Dumnezeu! Chiar pe cele ce sunt pline de tristețe le face vesele. Tot așa Pavel era în necazuri, dar se veselea și se bucura, întraripat de nădejdea răsplăților gătite (Rom. 5, 2-5). De aceea și profetul spunea: «În necaz m-ai desfătat» (Ps. 4, 1), ca să ne învețe că Dumnezeu face să ne bucurăm de tihnă și de libertate chiar când suntem în necazuri". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia LVII, VIII, în PSB, vol. 22, p. 245)

„Așa obișnuiește să facă Dumnezeu! Nu scapă de primejdii pe bărbații virtuoși, nici nu-i izbăvește de încercări, ci chiar în încercări le dă atât ajutor, încât încercările ajung pentru ei temei de sărbătoare. De aceea și fericitul David spunea: «Întru necaz m-ai desfătat» (Ps. 4, 1). N-ai alungat, Doamne, necazul de la mine, spune David, nici nu l-ai depărtat, dar mi-ai adus în suflet tihnă; și ceea ce-i minunat și de mirare e că fiind în mijlocul necazurilor, ai făcut să am liniște și tihnă". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XLII, III, în PSB, vol. 22, p. 285)

„Atunci când ni se întâmplă necazuri mari, nu trebuie să privim numai greul și ostenelile, ci trebuie să avem în vedere și cununile și răsplățile.

Precum negustorii nu se gândesc numai la marea pe care trebuie s-o treacă, ci încă și la veselia și la câștigul care trebuie să le revină, noi trebuie, la fel, să ne gândim la cer și la locul care ni se va da de către Dumnezeu". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentar la Evanghelia de la Ioan,* omilia LXXVII, 4, p. 401)

„«Credeți în Dumnezeu și în Mine credeți» (In. 14, 1); adică, toate necazurile voastre vor trece, căci, a crede în Mine și în Tatăl Meu este un lucru mai puternic decât orice necaz și această credință nu vă va lăsa să cădeți sub povară”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentar la Evanghelia de la Ioan,* omilia LXXIII, 1, p. 374)

„Odată a zis părintele Ghervasie Gașpar de la Mănăstirea Sihăstria (1925-1948) către un frate:

– Îmi pare rău că mă duc din trup și n-am învățat mai bine rugăciunea lui Iisus! În toate necazurile mele numai cu aceasta m-am mângâiat”. (Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul mănăstirilor nemțene*, p. 215)

Domnul Hristos – ajutorul nostru în necazuri

„Ești sprijin în nevoi
Și-Ți place veșnicia!” (Clement Alexandrinul, *Imn către Mântuitorul Hristos*, 15, în PSB, vol. 4, p. 361)

„Așa înțelegem cuvintele: «Multe sunt necazurile drepților, dar din toate îi scapă El» (Ps. 33, 18). Căci Dumnezeu ne scapă de necazuri, nu în sensul că le-ar opri să vină peste noi, cu toate că și Pavel zice: «În toate chipurile pătimim necaz» (II Cor. 4, 8), ci datorită faptului că atunci când suntem apărați, totuși noi nu suntem striviți datorită ajutorului dumnezeiesc. Termenul de «a fi în necaz» înseamnă, după înțelesul ebraic, ceva ce ni se întâmplă fără voia noastră, iar termenul «strivit» se aplică atunci când cineva, cu voie proprie, se lasă învins de apăsare și cedează, răpus.

De aceea bine zice Pavel: «În toate pătimind necaz, dar nefiind striviți» (II Cor. 4, 8). Același înțeles cred că îl are și cuvântul din psalmi: «Pe când eram în necaz m-ai desfătat» (Ps. 4, 1), căci vioiciunea și voia bună în dispoziția noastră, de pe urma ajutorului și prezenței Cuvântului lui Dumnezeu, care ne încurajează și ne mântuiește pe vreme de restriște, este într-adevăr o «desfătare»”. (Origen, *Despre rugăciune*, Introducere, XXX, 1, în PSB, vol. 7, p. 282)

„Mare e Dumnezeu, El să facă să treci peste toată supărarea, desigur cu condiția să nădăjduim și noi în El cu inimă deschisă și sinceră”. (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 107, în PSB, vol. 12, p. 287)

„Se refugiază la Dumnezeu socotind adăpostirea în Dumnezeu singura lui odihnă”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Psalmi*, Omilia la Psalmul XLV, I, în PSB, vol. 17, p. 300)

„Acela primește ajutor din necaz, care disprețuiește ca deșert ajutorul omenesc și se sprijină pe nădejdea Celui Ce poate să ne mântuiască”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Psalmi*, Omilia la Psalmul LIX, V, în PSB, vol. 17, p. 330)

„Așadar necazurile și încercările sunt cea mai mare dovadă că Iubitorul de oameni Dumnezeu ne poartă de grijă. De aceea să nu căutăm cu orice chip tihna și desfătarea, ci fie de suntem veseli și liniștiți, fie de ajungem în necazuri, să mulțumim la fel Stăpânului, pentru ca Dumnezeu, văzând recunoștința noastră, să ne arate și mai mare purtarea de grijă...”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XLIV, VII, în PSB, vol. 22, p. 313)

„... Dacă e greu a fi în întunericul spiritual și de nesuportat prin scufundarea în marea sărată a plăcerilor, să primim pe Iisus. Căci aceasta ne scapă pe noi și de primejdii, și de păcatul spre moarte. Iar chipul celor spuse se vede în cele ce s-au întâmplat atunci (când a venit la ucenici pe mare – n.n.). Și atunci va veni fără îndoială la ucenici[240]”. (Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Cartea a Treia, Cap. IV, în PSB, vol. 41, p. 333)

„Pentru aceasta sufletul cade în deznădejde, pentru că poartă în el osânda morții (II Cor. 1, 9) și pentru că îl înconjoară o mulțime de rele. Dar când vede Dumnezeu că sufletul este cuprins de groaza morții și că dușmanul este gata să-l înghită, atunci îi dă un mic ajutor, îndurându-se de el; îl încearcă, totuși, ca să vadă dacă credința sa este puternică și dacă are iubire față de El. Pentru că Dumnezeu a rânduit ca drumul care duce la viață (Mt. 7, 14) să fie (presărat) cu necazuri, strâmtorări, încercări și ispite amare, pentru ca, de aici, sufletul să ajungă (la slava fiilor) lui Dumnezeu. Deci, când sufletul suportă un necaz care-l copleșește și are moartea înaintea ochilor, atunci, «cu mână tare și cu braț înalt» (Ieș. 14, 34), prin iluminarea Duhului Sfânt, (Dumnezeu) zdrobește puterea întunericului, iar sufletul trece prin locurile cele înfricoșătoare, străbătând marea întunericului și a focului mistuitor”. (Sf. Macarie Egipteanul, *Cele cincizeci de omilii duhovnicești*, omilia XLVII, 13, în PSB, vol. 34, p. 274)

---

[240] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Dacă Îl dorim pe Hristos în necazurile noastre, El va veni. Și de fapt necazurile ne vin pentru a simți trebuința să-L chemăm. Numai dacă socotim că n-avem nevoie de El, nu vine să ne întărească în necazuri, să ne scape de ele. Aceasta a voit să ne-o arate Iisus prin venirea la ucenici pe mare. Este și ea o minune cu semnificație în toate timpurile. Prin ea învinge legile naturii, dar ne și arată că va veni la noi în cele mai mari greutăți, ca să ne scape. (n. s. 603, p. 333).

„Hristos e deci eliberarea de orice primejdie și împlinirea tuturor rezultatelor mai presus de nădejde a celor ce-L primesc pe El[241]". (Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Cartea a Treia, Cap. IV, în PSB, vol. 41, p. 334)

„Dumnezeu smulge pe sfinții Săi din necazuri, nu prin aceea că-i lasă de-o parte neîncercați, ci prin aceea că le hărăzește răbdare. Căci dacă «necazul lucrează răbdare, iar răbdarea încercare» (Rom. 5, 3), cel ce îndepărtează de la sine necazul se lipsește de încercare. Deci după cum nimeni nu-și dobândește cununa biruinței decât atunci când se găsește în luptă cu altcineva, tot asemenea nu poate fi cineva numit încercat decât numai prin necazuri. Deci «din toate necazurile m-a smuls pe mine», nu nelăsându-mă să fiu necăjit, ci o dată cu ispita hărăzindu-mi și ieșirea din ea, adică puterea de a o suporta". (Sf. Vasile cel Mare, *Comentarii la Psalmi,* comentariu la psalmul XXXIII, în col. *Izvoarele Ortodoxiei*, Editura Librăriei Teologice, București, 1939, p. 175)

„În ispite și în necazuri trebuie să ne desprindem de totul și să ne punem în Dumnezeu scăparea și încrederea". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentar la Evanghelia de la Ioan,* omilia LXXX, 1, p. 415)

„... «Cel ce ne mângâie pe noi întru tot necazul. Nu zice: Cel ce nu ne lasă a fi necăjiți», ci Cel ce ne mângâie când suntem necăjiți. Aceasta arată și puterea lui Dumnezeu, și în același timp sporește și răbdarea celor necăjiți. «Că necazul, zice, răbdare lucrează» (Rom. 5, 3). Tot aceasta zicea și Proorocul: «întru necaz m-ai desfătat». Nu zice că «nu m-ai lăsat a cădea în necazuri, și nici că m-ai scos îndată din necazuri», ci că, dăinuind necazul, «m-ai desfătat», adică mi-ai dat în necaz un loc larg și multă îndemânare, ceea ce s-a petrecut și cu cei trei coconi în cuptorul cel cu foc, căci nici nu i-a împiedicat de a cădea în cuptor, nici, după ce au căzut, a stins para focului, ci încă arzând cuptorul, El i-a scos la loc larg. Aceasta obișnuiește Dumnezeu a face întotdeauna, ceea ce și Pavel dând a înțelege, zicea: «Cel ce ne mângâie pe noi întru tot necazul». Încă și

---

[241] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Hristos vine la noi în greutățile noastre și, dacă Îl primim în noi, Îl simțim nu numai ca pe Cel ce ne scapă de greutăți, ci ca pe Cel ce dăruiește mai mult decât simpla scăpare nădăjduită. Ne umple de bucuria de a-L avea cu noi, de-a nu fi singuri, dându-ne o putere mai mare decât a noastră. Simți, când nu ești singur, o mare bucurie, de parcă nu ai mai fi în greutăți. Cu atât mai mare bucurie avem în simțirea lui Hristos-Dumnezeu în noi. (n. s. 604, p. 334).

altceva mai arată prin aceasta. Și ce anume? Că nu o dată, nici de două ori, ci aceasta o face întruna. Nu că doară acum mângâie, iar altă dată părăsește pe cineva, ci aceasta o face necontenit și pentru totdeauna. Pentru aceea a zis: «Cel ce ne mângâie», și nu «Cel ce ne-a mângâiat, și întru tot necazul», adică nu numai în acela sau acesta, ci întru tot necazul.

«Ca să putem și noi mângâia pe cei ce sunt întru tot necazul, prin mângâierea cu care ne mângâiem noi de la Dumnezeu». Ai văzut cum pe nesimțite a adus îndreptățirea lui chiar în începutul Epistolei, și cum dă a înțelege ascultătorilor bănuiala de o mare primejdie și scârbă ce căzuse asupra sa? Dar și după aceasta iarăși își cumpănește cuvintele, zicând că chiar și acea îndurare «a venit nu de la vrednicia noastră, ci de la a acelora care se vor folosi de la noi și prin noi. Pentru aceea, zice, ne-a mângâiat, ca și noi să ne mângâiem unii pe alții»". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Tâlcuiri la Epistola a doua către Corinteni,* omilia I, p. 9)

„«Așa prin Hristos prisosește și mângâierea noastră», prin care totul se pune în seama Lui, vestind și de aici iubirea Lui de oameni. «Nu suntem mângâiați, zice, numai pe atâta pe cât suntem necăjiți, ci încă mai mult». El n-a spus că mângâierea este deopotrivă cu patimile, ci că «prisosește mângâierea»". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Tâlcuiri la Epistola a doua către Corinteni,* omilia I, p. 10)

„Să alergăm necontenit la Dumnezeu; în orice necaz să căutăm mângâierea Lui; în orice nenorocire, mila Lui, izbăvirea Lui; în orice încercare, ajutorul Lui. Oricât de mare ar fi răul, oricât de mari nenorocirile, Dumnezeu le poate pune capăt, le poate îndrepta. Nu numai atât, ci bunătatea Lui ne va da și toată tăria, și puterea, și slava cea bună, și sănătatea trupului, și filosofia sufletului, și bunele nădejdi, și putința de a nu păcătui iute. Să nu murmurăm, dar, ca robii cei nerecunoscători, nici să învinuim pe Stăpân, ci în toate să-I mulțumim și o singură faptă să o socotim rea: păcatul față de El. Dacă vom fi însuflețiți de astfel de gânduri față de Dumnezeu, nu vor veni peste noi nici boala, nici sărăcia, nici necinstea, nici lipsa de roade, nimic din cele ce par a fi pline de tristețe, ci vom avea necontenit bucurii curate și sfinte și vom dobândi și bunătățile cele viitoare". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omiliile despre pocăință*, omilia a patra, p. 77)

„Așa sunt faptele cele mari ale lui Dumnezeu! Pe robii Lui îi scoate la loc larg din necazuri fără de ieșire, iar pe potrivnicii și pe dușmanii Lui îi bagă în cele mai mari încurcături, chiar când par a fi în mare înlesnire".

(Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilie de laudă la Sfânta Muceniță Pelaghia cea din Antiohia*, II, în vol. *Predici la sărbători împărătești și cuvântări de laudă la sfinți*, p. 365)

„Vedem o mare răvășită de furtună până în adâncuri, iar corăbierii, în loc să țină în mâini cârma și vâslele, își strâng în mâini genunchii, neștiind ce să facă în fața greutăților furtunii; nu se mai uită nici la cer, nici la mare, nici la uscat, ci stau întinși în așternuturile lor, plângând și văitându-se. Așa se întâmplă pe mare. Pe marea noastră, însă, furtuna este mai cumplită, valurile mai primejdioase. Dar roagă-L pe Stăpânul nostru Hristos! El nu biruie furtuna cu tehnica unui maistru corăbier, ci cu un semn potolește tulburarea. Dacă L-ai rugat de multe ori și nu te-a auzit, nu-ți pierde curajul! Are Bunul Dumnezeu acest obicei. N-ar fi putut oare să-i scape pe cei trei tineri din Babilon ca să nu fie aruncați în cuptorul cel de foc? Dar după ce au fost duși în țară barbară, după ce și-au pierdut patria, după ce pierduseră nădejdea în totul, după ce nu le mai rămăsese nimic, atunci Dumnezeu, adevăratul nostru Dumnezeu, a făcut minunea și a împrăștiat focul. Focul neputând suferi virtutea drepților, a izbucnit afară și i-a ars pe cei pe care i-a găsit lângă cuptorul caldeean". (Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisori către alte persoane,* scrisoarea a 125-a către episcopul Chiriac, aflat și el în surghiun, în vol. *Scrisorile către persoane oficiale, către diaconița Olimpiada, către alte persoane*, Edit. I.B.M.B.O.R., p. 209-210)

„În orice vreme Domnul Se află aproape spre ajutorul sfinților Săi, dar El nu-Și arată puterea Sa oricând în chip vădit în vreo faptă oarecare și în vreun semn simțit, ca să nu ne înnebunească ajutorul dat și să ne pregătească vreo vătămare. Și aceasta o face, purtând grijă de sfinții Săi, voind adică să le arate că nici o clipă nu sunt lipsiți de grija ascunsă a Lui. Dar îi lasă în tot lucrul să lupte după puterea lor și să se ostenească în rugăciune. Însă în lucrul care îi biruiește pe ei pentru greutatea lui și pentru că au slăbit și au fost părăsiți de El, și pentru că firea lor nu e pe măsura lui, lucrează El Însuși după mărimea puterii Sale, spre folosul lor și îi ajută precum El Însuși știe. Și îi întărește, după putință, până ce iau putere împotriva necazului lor. Căci îi ajută, prin cunoștința dăruită lor, să desfacă multa împletire a necazului și-i trezește, prin înțelegerea lui, la preamărirea Lui care le e de folos în amândouă felurile. Iar de e nevoie să fie arătată fapta și lucrul, o face aceasta neapărat. Dar felurile Lui de lucrare sunt prea înțelepte și le săvârșește când au nevoie și sunt strâmtorați și nu oricum ar fi". (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe*, cuvântul XXXVI, în *Filocalia*, vol. X, p. 198)

„Prea iubite frate, să-I înălțăm Stăpânului nostru Dumnezeu, laudă neîncetată, că ne dăruiește cele de față pentru o viață liniștită. Căci învățându-ne prin greutăți, ne câștigă; și ispitindu-ne, ne dăruiește scăparea și puterea spre răbdarea necazurilor (I Cor. 10, 13). Și astfel pe toți «ne omoară și ne face vii» (I Reg. 2, 6), «făcându-ne priveliște lumii, îngerilor și oamenilor» (I Cor. 4, 9). Să-L bucurăm deci pe El prin smerenia noastră, prin răbdare, prin blândețe, prin îndelungă răbdare, prin cuviință, prin pace, prin mulțumire". (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 516, în *Filocalia*, vol. XI, p. 489)

„Dumnezeu ajută fiecărui om în necaz: pe unul îl izbăvește de moarte, altuia îi ușurează muncile trupului, pe altul îl mângâie în năpaste, altuia îi împlinește trebuința trupului, pe altul îl ceartă și îl smerește în patimi, pe altul îl face să se deprindă cu nevoile. Nu este om care să nu fie sub purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Pentru aceasta ni se cade să avem credință, să purtăm grijă și să îndrăznim la luptă, că suntem fără de moarte, știind că nimic nu ni se întâmplă fără rânduiala lui Dumnezeu, precum zice Domnul: «Nici un fir din capul vostru nu va pieri, ci numai întru răbdarea voastră vă veți dobândi sufletele» (Lc. 21, 18-19). Iar dacă Stăpânul ne-a slobozit de toate grijile și a voit să ne poarte El de grijă în toate nevoile, apoi ce grijă trebuie să mai avem, de vreme ce nu se întâmplă nimic după socoteala noastră? Deci ca pe o cale bătută și netedă să alergăm fără de nici o împiedicare, că precum voiește, așa ne rânduiește Dumnezeu. Deci când își va întoarce omul sufletul spre Dumnezeu, când va câștiga credință neîndoită și va urma ei și-și va pune toată nădejdea și grija spre Dumnezeu, în toate nevoile și necazurile și trebuințele sale, atunci se va veseli și se va bucura sufletul lui totdeauna, că umblă în toate căile cele drepte și dorește totdeauna a viețui după Dumnezeu și poartă de grijă sufletului său, iar ochii lui varsă izvoare de lacrimi. Ba, și la moarte îndrăznește a se da". (Sf. Paisie Velicikovski, *Crinii țarinii*, p. 30-31)

Compătimirea

„De aceea ești și trupesc și duhovnicesc, ca să mângâi pe cei ce se arată în fața ta”. (Sf. Ignatie Teoforul, *Epistole*, (Ignatie - către Policarp), cap. II, în PSB, vol. 1, p. 225-226)

„Priviți, deci, ca adevărați ucenici ai lui Hristos ce sunteți, suferințele noastre ca și cum ar fi și ale voastre!”. (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 243, IV, în PSB, vol. 12, p. 505)

„Și îi apăra așa de mult (Cuviosul Antonie – n.n.) pe cei nedreptățiți, încât părea că nu ei, ci el este cel ce suferă”. (Sf. Atanasie cel Mare, *Viața Cuviosului Părintelui nostru Antonie*, LXXXVI, în PSB, vol. 16, p. 241)

„Plângeți, dar, cu cei ce plâng! Când vei vedea pe fratele tău că varsă lacrimi de căință pentru păcatele sale, plângi împreună cu el, ia parte la durerea lui! Așa vei putea să-ți îndrepți propriile tale păcate prin păcatele altora. Că cel care varsă lacrimi fierbinți pentru păcatele semenului său se vindecă pe sineși cu lacrimile vărsate pentru fratele său”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a V-a la Mucenița Iulita, IX, în PSB, vol. 17, p. 397)

„... e un lucru vrednic de sfinți să suferim împreună cu cei ce suferă și să nu socotim mai degrabă cele ce trebuie bine să ne îndemne la milă față de ei, prilej de mândrie față de ei, asuprind, și necăjind și mai mult pe cei loviți[242]”. (Sf. Chiril al Alexandriei, *Închinare în Duh și Adevăr*, Cartea a Opta, în PSB, vol. 38, p. 269)

„Cât de mare este acest bine al milostivirii, câtă este desăvârșirea de a te consuma pentru cei rătăciți, de a fi slab cu cei slabi!” (Sf. Ioan Casian, *Convorbiri duhovnicești*, Partea a III-a, A treia convorbire cu părintele Theonas, Cap. II, 3, în PSB, vol. 57, p. 704)

---

[242] Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Să nu socotim necazurile ce vin asupra dușmanilor noștri prilej de-a ne mândri față de ei că ne aflăm într-o situație superioară față de ei, ci prilej de-a ne arăta mila față de ei. (n. s. 283, p. 269)

„Cărei mame i se sfâșie atâta inima, când copilul ei e cuprins de friguri și zace la pat, ca inima acestui fericit apostol Pavel? Se îmbolnăvea pentru bolnavii din fiecare loc din lume și-i ardea inima de durere pentru cei ce se poticneau. Uită-mi-te ce cuvinte folosește! N-a spus: «Cine se poticnește și eu să nu mă întristez», ci: «să nu ard». Prin acest cuvânt ne arată tăria durerii; aproape că se arată pe el însuși cuprins de flăcări, arzând pe dinăuntru pentru cei care cad pradă poticnirilor”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XI, VII, în PSB, vol. 21, p. 136)

„Astfel trebuie, deci, să fim față de aproapele, astfel trebuie să plângem și să ne întristăm. Astfel de lacrimi sunt pline de o fericire nespusă iar o asemenea plângere dă naștere la o negrăită bucurie. Chiar dacă nu vom folosi cu nimic pe cei întristați, ne vom folosi totuși pe noi înșine. Cel care se întristează atât de mult și în așa măsură pentru cei străini, cu atât mai mult se va întrista pentru ale sale proprii. Cel care lăcrimează pentru greșelile altora, desigur că nici pe ale sale nu le va trece cu vederea fără să lăcrimeze, ba chiar unul ca acesta nici nu va greși atât de repede”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Filipeni,* omilia a XVI-a, pp. 282-283)

„Căci a compătimi cu cei ce sunt în nenorociri, aceasta ne dă multă îndrăzneală față de Dumnezeu. Gândește-te la cele ce Scriptura filosofează despre Iov, ascultă-l apoi și pe Pavel, care spune: «Plângeți cu cei ce plâng (...) lăsați-vă duși spre cele smerite» (Rom. 12, 15, 16), fiindcă împărtășirea de nenorocirile celor întristați obișnuiește a ușura greutatea cea mare a tristeții. Precum se întâmplă și cu greutatea, că dacă cineva susține, ușurează povara celui ce o duce, tot așa și cu celelalte toate”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau explicarea Epistolei a doua către Timotei*, omilia I, în vol. *Comentariile sau explicarea Epistolei a doua către Timotei...,* p. 15)

„Cel ce pătimește pentru altul, nu numai pe acela îl folosește, dar chiar și el devine mai strălucit și mai desăvârșit”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Evrei*, omilia IV, p. 90)

„Nimic nu bucură pe Dumnezeu mai mult decât să suferim cu multă râvnă pentru mădularele noastre[243].” (Sf. Ioan Gură de Aur, *Predicile despre statui*, Partea a II-a, predica a XVII-a, pp. 136-137)

„Cine varsă lacrimi fierbinți pentru păcatele aproapelui se tămăduiește și pe el însuși”[244]. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilie la Sf. Iulita*, P. G. XXXI, col. 857)

„Omul milostiv se pune în locul celui îndurerat, se roagă, mângâie, dar și el este răsplătit de Hristos cu mângâiere dumnezeiască potrivit cu durerea lui. În timp ce omul nemilostiv, care urmărește locul celuilalt, când îl ia în stăpânire, ia în stăpânire și stresul (neliniștea) și trăiește o parte de iad încă din această viață”. (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Părinți aghioriți. Flori din Grădina Maicii Domnului*, p. 163)

„Bătrânii ziceau: «Fiecare trebuie să ia asupra lui ceea ce îl privește pe aproapele său, să îndure suferința împreună cu el în orice împrejurare, să aibă aceleași simțăminte ca și cum ar avea același trup și ar fi mâhnit el însuși, când urmează o încercare pentru aproapele, sau după cum este scris: *... un trup suntem în Hristos* (Rom. 12, 5) și: *Iar inima și sufletul mulțimii celor ce au crezut erau una*» (Fap. 4, 32)”. (*Pateric. Ziceri inedite ale Părinților pustiei*, p. 53)

---

[243] Prin expresia „să suferim cu râvnă pentru mădularele noastre”, Sfântul Ioan înțelege de fapt suferința pentru aproapele nostru și ajutorarea lui, căci creștinii sunt mădulare ale Trupului lui Hristos (I Cor. 12). – n.n.

[244] Iar cine varsă lacrimi pentru durerea altuia, simte și el mângâierea dumnezeiască – n.n.

Bibliografie

La selecția tematică a citatelor Părinților și scriitorilor bisericești, s-au folosit următoarele ediții ale colecției *Părinți și scriitori bisericești*, apărută la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române din București, cu binecuvântarea Preafericitului Iustin și a Preafericitului Teoctist:

Vol. I – *Scrierile Părinților Apostolici*, traducere, note și indici de Preot Dr. Dumitru Fecioru, 1995.

Vol. II – *Apologeți de limbă greacă,* traducere, introducere, note și indici de Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, Pr. Prof. Dr. Olimp Căciulă, Pr. Prof. Dr. Dumitru Fecioru, 1997.

Vol. III – *Apologeți de limbă latină*, traducere de Prof. Nicolae Chițescu, Eliodor Constantinescu, Paul Papadopol și Prof. David Popescu, introducere, note și indici de prof. Nicolae Chițescu, 1981.

Vol. IV – *Clement Alexandrinul. Scrieri (Partea Întâia)*, traducere, introducere, note și indici de Pr. D. Fecioru, 1982.

Vol. V – Clement Alexandrinul, *Scrieri (Partea a Doua). Stromatele,* traducere, cuvânt înainte, note și indici de Pr. D. Fecioru, 1982.

Vol. VI – Origen, *Scrieri alese (Partea Întâia). Din lucrările exegetice la Vechiul Testament*, traducere de Pr. Prof. T. Bodogae, Pr. Prof. Nicolae Neaga și Zorica Lațcu, studiu introductiv și note de Pr. Prof. Teodor Bodogae, 1981.

Vol. VII – Origen, *Scrieri alese (Partea a Doua). Exegeze la Noul Testament. Despre rugăciune. Filocalia*, traducere de Pr. Prof. T. Bodogae, Pr. Prof. Nicolae Neaga și Zorica Lațcu, studiu introductiv și note de Pr. Prof. Teodor Bodogae, 1981.

Vol. VIII – Origen, *Scrieri alese (Partea a Treia). Peri Arhon (Despre principii)*, studiu introductiv, traducere, note de Pr. Prof. Teodor Bodogae, *Convorbiri cu Heraclide,* studiu introductiv, traducere, note de Pr. Prof. T. Bodogae, *Exortație la martiriu,* traducere: Pr. Prof. C. Galeriu, studiu introductiv și note de Pr. Prof. T. Bodogae, 1982.

Vol. IX – Origen, *Scrieri alese (Partea a Patra). Contra lui Celsus*, studiu introductiv, traducere și note de Pr. Prof. T. Bodogae, 1984.

Vol. X – Sfântul Grigorie Taumaturgul și Metodiu de Olimp, *Scrieri*, studiu introductiv, traducere, note și indici de Preot Prof. Const. Cornițescu, 1984.

Vol. XI – *Actele Martirice,* studiu introductiv, traducere și note de Pr. Prof. Dr. Ioan Rămureanu, 1997.

Vol. XII – Sfântul Vasile cel Mare, *Scrieri. Despre Sfântul Duh. Corespondență (Epistole)*, traducere, introducere, note și indici de Pr. Prof. Dr. Constantin Cornițescu și Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, 1988.

Vol. XIII – Eusebiu de Cezareea, *Scrieri (Partea Întâia). Istoria bisericească. Martirii din Palestina*, traducere, studiu, note și comentarii de Pr. Prof. T. Bodogae, 1987.

Vol. XIV – Eusebiu de Cezareea, *Scrieri (Partea a Doua). Viața lui Constantin cel Mare,* studiu introductiv de Prof. Dr. Emilian Popescu, traducere și note de Radu Alexandrescu, 1991.

Vol. XV – Sfântul Atanasie cel Mare, *Scrieri (Partea I). Cuvânt împotriva elinilor. Cuvânt despre Întruparea Cuvântului. Trei cuvinte împotriva arienilor,* traducere din grecește, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, 1987.

Vol. XVI – Sfântul Atanasie cel Mare, *Scrieri (Partea a Doua). Epistole. Viața Cuviosului Părintelui nostru Antonie,* traducere din grecește, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, 1988.

Vol. XVII – Sfântul Vasile cel Mare, *Scrieri (Partea Întâia). Omilii la Hexaemeron. Omilii la Psalmi. Omilii și Cuvântări,* traducere, introducere, note și indici de Pr. D. Fecioru, 1986.

Vol. XVIII – Sfântul Vasile cel Mare, *Scrieri (Partea a Doua). Asceticele,* traducere, introducere, indici și note de Prof. Iorgu D. Ivan, 1989.

Vol. XXI – Sfântul Ioan Gură de Aur, *Scrieri (Partea întâi). Omilii la Facere (I),* traducere, introducere, indici și note de Pr. D. Fecioru, 1987.

Vol. XXII – Sfântul Ioan Gură de Aur, *Scrieri (Partea a Doua). Omilii la Facere (II),* traducere, introducere, indici și note de Pr. D. Fecioru, 1989.

Vol. XXIII – Sfântul Ioan Gură de Aur, *Scrieri (Partea a Treia). Omilii la Matei,* traducere, introducere, indici și note de Pr. D. Fecioru, 1994.

Vol. XXIX – Sfântul Grigorie de Nyssa, *Scrieri (Partea Întâia),* traducere de Preot Prof. D. Stăniloae și Preot Ioan Buga, note: Pr. Prof. D. Stăniloae, indice: Preot Ioan Buga, 1982.

Vol. XXX – Sfântul Grigorie de Nyssa, *Scrieri (Partea a Doua). Scrieri exegetice, dogmatico-polemice și morale,* traducere și note de Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, 1998.

Vol. XXXIV – Sfântul Macarie Egipteanul, *Omilii duhovnicești,* traducere Pr. Prof. Dr. Constantin Cornițescu, introducere, indici și note de Prof. Dr. N. Chițescu, 1992.

Vol. XXXVIII – Sfântul Chiril al Alexandriei, *Scrieri (Partea Întâia). Închinarea și slujirea în Duh și Adevăr,* traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, 1991.

Vol. XXXIX – Sfântul Chiril al Alexandriei, *Scrieri (Partea a Doua). Glafire,* traducere din grecește, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, 1992.

Vol. XL – Sfântul Chiril al Alexandriei, *Scrieri (Partea a Treia). Despre Sfânta Treime,* traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, 1994.

Vol. XLI – Sfântul Chiril al Alexandriei, *Scrieri (Partea a Patra). Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan,* traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, 2000.

Vol. XLIV – Teodoret Episcopul Cirului, *Scrieri. Istoria Bisericească,* traducere de Pr. Prof. Vasile Sibiescu, 1995.

Vol. LII – Sfântul Ambrozie al Milanului, *Scrieri. Partea întâi. Tâlcuiri la Sfânta Scriptură,* Traducerea opurilor a fost realizată de Pr. Prof. Teodor Bodogae, Pr. Prof. Nicolae Neaga și Prof. Maria Hetco, după textul latin publicat în colecția *Corpus scriptorum ecclesiasticorum latinorum,* Viena 1897-1902, 2007.

Vol. LIII – Sfântul Ambrozie, *Scrieri (partea a Doua). Despre Sfintele Taine,* traducere, introducere și note de Preot Prof. Dr. Ene Braniște, *Scrisori,* traducere și note de Prof. David Popescu, *Imnuri,* traducere și introducere de Lector Dr. Dan Negrescu, 1994.

Vol. LVII – Sfântul Ioan Casian, *Scrieri alese. Așezămintele mănăstirești și Convorbiri duhovnicești,* traducere de prof. Vasile Cojocaru și prof. David Popescu, prefața, studiu introductiv și note de profesor Nicolae Chițescu, 1990.

Vol. LXIV – Fericitul Augustin, *Confessiones – Mărturisiri –,* traducere și indici de Prof. Dr. Docent Nicolae Barbu, introducere și note de Preot Prof. Dr. Ioan Rămureanu, 1985.

Vol. LXXI – Boethius și Salvianus, *Scrieri. Articole teologice și mângâierile filozofiei. Despre Guvernarea lui Dumnezeu,* traducere, note și comentarii de prof. David Popescu, 1992.

Vol. LXXV – Casiodor, *Scrieri. Istoria Bisericească tripartită,* traducere de Liana și Anca Manolache, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Ștefan Alexe, 1998.

Vol. LXXX – Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Ambigua. Tâlcuiri ale unor locuri cu multe și adânci înțelesuri din Sfinții Dionisie Areopagitul și Grigorie Teologul,* traducere din grecește, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, 1983.

Vol. LXXXI – Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Scrieri (Partea a Doua). Scrieri și epistole hristologice și duhovnicești,* traducere din grecește, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, 1990.

Din opera Sfântului Ioan Gură de Aur tradusă în limba română, am folosit următoarele lucrări:

- *Omilii la Facere* (I), traducere, introducere, indici și note de Pr. D. Fecioru, în col. „Părinți și Scriitori Bisericești” (PSB), vol. 21, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987;
- *Omilii la Facere* (II), traducere, introducere, indici și note de Pr. D. Fecioru, în col. „Părinți și Scriitori Bisericești” (PSB), vol. 22, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1989;
- *Cele dintâi omilii la Facere*, Traducere din limba greacă veche și note de Adrian Tănăsescu-Vlas, Editura Biserica Ortodoxă, București, 2004;
- *Omilii la Matei*, traducere, introducere, indici și note de Pr. D. Fecioru, în col. „Părinți și Scriitori Bisericești” (PSB), vol. 23, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994;
- *Comentar la Evanghelia de la Ioan*, Traducere din limba franceză de Diacon Gheorghe Băbuț, Editura Pelerinul Român, Satu Mare, 1997;
- *Omilii la Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel*, Traducere de P.S. Teodosie Atanasiu, revizuită și îngrijită de Cezar Păvălașcu și Cristina Untea, Editura Christiana, București, 2005;
- *Comentariile sau Tâlcuirea Epistolei întâi către Corintheni*, Traducere din limba elină, după ediția Oxonia, 1847 de Arhim. Theodosie Athanasiu, Egumenul Mănăstirii Precista Mare din Roman, ediție revizuită de Constantin Făgețean, Editura Sophia, București, 2005;
- *Comentariile sau tâlcuirea Epistolei a doua către Corintheni*, traducere din limba elină, după ediția Oxonia, 1847, de Arhim. Theodosie Athanasiu, București, 1908, Ediție revizuită de Constantin Făgețean, Editura Sofia, București, 2007;
- *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Galateni*, Traducere din limba elină, ediția de Oxonia, 1852, de Arhim. Theodosie Athanasiu, Tipografia Editoare „Dacia”, Iași, 1901;

- *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Efeseni*, Traducere din limba elină, ediția de Oxonia, 1852, de Arhim. Theodosie Athanasiu, Tipografia „Dacia", Iași, 1902;
- *Comentariile sau explicarea Epistolei către Filipeni a Sfântului Apostol Pavel*, Edit. Icos, 1998;
- *Comentariile sau explicarea Epistolei către Coloseni, I și II Tesaloniceni a Sfântului Apostol Pavel*, traducere din limba elină, ediția de Oxonia, 1855, de Arhim. Theodosie Athanasiu, București, 1905;
- *Tâlcuiri la Epistola întâi către Timotei a Sfântului Apostol Pavel*, Editura Nemira, București, 2005;
- *Comentariile sau explicarea Epistolei a doua către Timotei. Comentariile sau explicarea Epistolei către Tit. Comentariile sau explicarea Epistolei către Filimon*, Editura Nemira, 2005;
- *Comentariile sau explicarea Epistolei către Evrei*, Traducere din limba elenă, ediția de Oxonia, 1862, de Theodosie Athanasiu, Episcopul Romanului, Tipografia Cărților bisericești, București, 1923;
- *Despre Rai și Scriptură. Despre iubirea lui Dumnezeu pentru noi. Despre «Șezut-a Împărăteasa de-a dreapta Ta»*, Introducere și traducere Preot Victor Manolache, Editura Bizantină, București;
- *Cuvântări împotriva anomeilor. Către iudei*, Traducere din limba greacă veche și note de Preotul Profesor Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2007;
- *Primele patru omilii despre statui ale Sfântului Ioan Chrisostom*, Traducere din original de Stoenescu Apostol, Noua Tipografie „Profesională", Dimitrie C. Ionescu, București, 1908;
- *Predicile despre statui*, Partea a II-a, Traducere din original de Șt. Bezdechi, Editura Sfintei Episcopii a Râmnicului-Noului Severin, 1938;
- *Sf. Ioan Gură de Aur - Predici la duminici și sărbători*, traduse și orânduite după Duminicile și sărbătorile anuale ale Bisericii Ortodoxe de Episcopul de Roman – Melchisedek, Ediția a II-a, Editura Bunavestire, Bacău, 1997;
- *Omiliile despre pocăință*, Traducere din limba greacă de Preotul profesor Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998;
- *Predici la sărbători împărătești și cuvântări de laudă la sfinți*, Traducere din limba greacă și note de Preotul profesor Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2002;
- *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință. Despre necazuri și biruirea tristeții*, Traducere de Pr.Prof. Dumitru Fecioru, Editura

Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2002;
- *Omilii la Postul Mare*, Versiune românească îmbunătățită, pornind de la ediția tradusă și îngrijită de Episcopul Roman Melchisedec (1893), în colecția „Comorile Pustiei", vol. 19, Editura Anastasia, 1997;
- *Despre feciorie. Apologia vieții monahale. Despre creșterea copiilor*, Traducere din limba greacă și note de Preotul profesor Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001;
- *Omilii la săracul Lazăr. Despre soartă și Providență. Despre rugăciune. Despre viețuirea după Dumnezeu*, Traducere din limba greacă veche și note de Preotul Profesor Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2005;
- *Omilii și cuvântări despre educația copiilor*, Traducere din limba greacă de Pr. Marcel Hancheș, Editura Marineasa, Timișoara, 2005;
- *Despre necunoașterea lui Dumnezeu*, Traducere din limba greacă, cuvânt înainte și comentarii: Walther Alexander Prager, Editura Herald, București, 2004;
- *Cuvânt despre cum se cade să-și crească părinții copiii*, în vol. *Sfaturi pentru o educație ortodoxă a copiilor de azi*, Editura Deisis, Sibiu, 2000;
- *Diavolul și magia*, Traducerea din limba greacă de Zenaida Anamaria Luca, Editura Panaghia, 2002;
- *Despre preoție*, Traducere, introducere și note de Pr. Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998;
- *Problemele vieții*, traducere de Cristian Spătărelu și Daniela Filioreanu, Editura Egumenița;
- *Puțul și Împărțirea de grâu – 57 de predici de Sfântul Ioan Gură de Aur*, Editura Buna Vestire, Bacău, 1995;
- *Din ospățul Stăpânului*, Introducere, traducere, note și comentarii de † Irineu Slătineanu, Editura Adonai, București, 1995;
- *Scrisori din exil. Către Olimpiada și cei rămași credincioși. Despre deprimare, suferință și Providență*, volum realizat de diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 2003;
- *Cateheze baptismale*, Traducere din limba greacă veche de Pr. Marcel Hancheș, Editura Oastea Domnului, Sibiu, 2003;
- *Cateheze maritale*, Traducere din limba greacă veche de Pr. Marcel Hancheș, Editura Oastea Domnului, Sibiu, 2004;
- *Mărgăritarele Sfântului Ioan Gură de Aur*, Traducere de diacon Gheorghe Băbuț, Editura Pelerinul Român, Oradea, 1994;

- *Bogățiile oratorice ale Sfântului Ioan Gură de Aur*, în limba franceză de Jean Doublet, traduse în limba română de diacon Gheorghe Băbuț, Vol. I și Vol. II, Editura Pelerinul Român, Oradea, 2002;
- *Despre schimbarea numelor. Despre răbdare. Despre milostenie. Despre tăria credinței. Despre propovăduirea Evangheliei și alte omilii*, Traducere din limba greacă veche și note de Preotul Profesor Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006;
- *Întru lauda sfinților mucenici*, Traducere din limba greacă, studiu introductiv și note de Petka Grigoriu, Editura Ars Longa, Iași, 2007;
- *Despre desfătarea celor viitoare. Să nu deznădăjduim. Nouă cuvântări la Cartea Facerii*, Traducere din limba greacă veche și note de Preotul Profesor Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008;
- *Scrisorile către persoane oficiale, către diaconița Olimpiada, către alte persoane*, Traducere din limba greacă veche și note de Preotul profesor Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008;
- *Omilii la Ana. Omilii la David și Saul. Omilii la Serafimi*, Traducere din limba greacă veche și note de Preotul profesor Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2007;

La selecția tematică a citatelor filocalice s-au folosit următoarele ediții ale *Filocaliei românești*: Humanitas (vol. I-VIII); Institutul Biblic și de Misiune al B.O.R (vol. IX și X); Episcopia Romanului și Hușilor (vol. XI); Harisma (vol. XII).

Alte surse:

- Avva Ammona, *Cuvintele Avvei Ammona*, în col. *Comorile pustiei*, vol. 3, Editura Anastasia, București, 1995;
- Avva Zosima, *Fericitul Zosima a început să învețe după ce întâi și-a pecetluit gura cu semnul Sfintei Cruci*, în col. *Comorile pustiei*, vol. 3, Editura Anastasia, București, 1995;
- Antonie Ieromonahul, *File de Pateric din împărăția monahilor: Sfântul Munte Athos*, Traducere din limba greacă de ierom. Teofan Munteanu, Ediția a III-a, Editura Christiana, București, 2008;
- Bălan, Arhimandrit Ioanichie, *Patericul românesc ce cuprinde viața și cuvintele unor sfinți și cuvioși părinți ce s-au nevoit în mănăstirile românești (secolele III-XX)*, Ediția a IV-a, Editura Episcopiei Romanului, 2001;

- Bălan, Arhimandrit Ioanichie, *Patericul mănăstirilor nemțene*, Editura Trinitas, 2011;
- Fericitul Augustin, *In Psalmo*, P. L. XXXVI, col. 724 ;
- Sfântul Grigore cel Mare, *Dialoguri despre moarte*, traducere de George Bogdan Țâra, Editura Amarcord, Timișoara, 1998;
- Sfântul Grigorie de Nyssa, *Viața Sfintei Macrina*, Traducere de Ion Pătrulescu, Editura Amarcord, Timișoara, 1998;
- Sfântul Grigorie Palama, *Omilii*, vol. I, traducere de Constantin Daniel, revăzută de Laura Pătrașcu și stilizată de Răzvan Codrescu, Editura Anastasia, București, 2000;
- Sfântul Ignatie Brancianinov, *Tâlcuiri la Patericul egiptean*, Traducere din limba rusă de preot Gheorghe Roșca, în col. Comorile pustiei, nr. 9, Editura Anastasia, București, 1996;
- Ilie, Arhim. Cleopa, în vol. *Din cuvintele Arhimandritului Cleopa Ilie. Îndrumări duhovnicești pentru vremelnicie și veșnicie*, Ediție realizată de Ioan Gînscă, Editura Teognost, Cluj-Napoca, 2004;
- Ioannidis, Klitos, *Patericul secolului XX*, Traducere de: Daniela Filioreanu, Editura Cartea Ortodoxă, Galați, s. a.;
- Ioannikios, Arhimandritul, *Patericul atonit*, Traducere de: Anca Dobrin și Maria Ciobanu, Editura Bunavestire, Bacău, 2000;
- Marinakis, Arhim. Teofilact, *Patericul Maicii Domnului*, Traducere din limba greacă de Ieroschim. Ștefan Nuțescu, Editura Evanghelismos, București, 2008;
- Paisie Aghioritul, Cuviosul, *Mica filocalie*, Traducere: Preot Victor Manolache, Editura Cartea Ortodoxă, Galați, 2009;
- Paisie Aghioritul, Cuviosul, *Părinți aghioriți. Flori din Grădina Maicii Domnului*, Traducere din limba greacă de Ieroschim. Ștefan Nuțescu, Editura Evanghelismos, București, 2004;
- Sfântul Paisie Velicikovski, *Crinii țarinii*, Ediție îngrijită de Ignatie Monahul, în col. *Comorile pustiei*, vol. 12, Editura Anastasia, București, 1996;
- Paladie, *Istoria lausiacă*, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993;
- Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Patericul Lavrei Sfântului Sava*, Traducere din limba rusă de dr. Adrian și Xenia Tănăsescu, Editura Anestis, București, 2005;
- Trofimov, Alexandru, *Sfântul Serafim de Virița (1866-1949). Patericul Viriței*, Traducere: Severin Alexandru, Editura Bunavestire, Galați, 2003;

- Tsamis Dimitrios G., *Patericul sinaitic*, în românește de Preot Profesor Dr. Ioan I. Ică, Editura Deisis, Sibiu, 1995;
- Sfântul Vasile cel Mare, *Comentarii la Psalmi*, comentariu la psalmul XXXIII, în col. *Izvoarele Ortodoxiei,* Editura Librăriei Teologice, București, 1939;
- Sfântul Vasile cel Mare, *Despre răbdare,* în vol. *Învățătură către fiul duhovnicesc*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2007;
- *** *Ne vorbește părintele Porfirie*, Traducere din limba greacă de Ieromonah Evloghie Munteanu, Editura Cartea Ortodoxă, Galați, s.a.;
- *** *Limonariul pustiului athonit*, Apoftegme și Istorisiri ale părinților ce s-au nevoit în zilele noastre în pustiul Athos-ului, culese și tălmăcite din limba greacă de Pr. Dr. Constantin Petrache, Editura Cartea Ortodoxă, Galați, 2011;
- *** *Pagini necunoscute de Pateric*, Traducere: Cristina Dogaru, Editura Cartea Ortodoxă, Galați, 2011;
- *** *Pateric. Ziceri inedite ale Părinților pustiei*, traducere din limba franceză de Bogdan Cândea și Eugenia Cândea Șerbanovici, Editura Anastasia, București, 2009;
- *** *Patericul ce cuprinde în sine cuvinte folositoare ale Sfinților Bătrâni*, Ediție îngrijită de Pr. Petru Pleșa, Alba Iulia, 1999;
- *** *Patericul Lavrei peșterilor de la Kiev*, Traducere din limba greacă de Diac. Drd. Nicușor Morlova, Editura Bunavestire, Bacău, 2000;
- *** *Patericul Sarovului*, Traducere: Svetlana Ceapă, Editura Cartea Ortodoxă, Galați, s. a.;
- *** *Patericul sau Apoftegmele Părinților din pustiu*, Traducere, studii și prezentări de Cristian Bădiliță, Ediția a III-a adăugită, Editura Polirom, Iași, 2007.

Redactor: Cătălin Jeckel
Corector: Iovan Mihaela
Tehnoredactori: Rema Zugravu, Alina Andrei
Design copertă: Lucian Dragomir
Prelucrare imagini: Mariana Cojocaru
DTP: Leonard Lunguleac

Editura Doxologia, Cuza-Vodă 51, 700038, IAȘI
Tel.: (0232)216693; (0232)218324; Fax: (0232)216694
www.doxologia.ro, E-mail: editura@doxologia.ro